Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ନମୋ ତସ୍ସ ଭଗୱତୋ ଅରହତୋ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧସ୍ସ

ଦ୍ୱେମାତିକାପାଳି

ଭିକ୍ଖୁପାତିମୋକ୍ଖପାଳି

ପୁବ୍ବକରଣଂ-୪

ସମ୍ମଜ୍ଜନୀ ପଦୀପୋ ଚ, ଉଦକଂ ଆସନେନ ଚ;

ଉପୋସଥସ୍ସ ଏତାନି, ‘‘ପୁବ୍ବକରଣ’’ନ୍ତି ୱୁଚ୍ଚତି।

ପୁବ୍ବକିଚ୍ଚଂ-୫

ଛନ୍ଦ, ପାରିସୁଦ୍ଧି, ଉତୁକ୍ଖାନଂ, ଭିକ୍ଖୁଗଣନା ଚ ଓୱାଦୋ;

ଉପୋସଥସ୍ସ ଏତାନି, ‘‘ପୁବ୍ବକିଚ୍ଚ’’ନ୍ତି ୱୁଚ୍ଚତି।

ପତ୍ତକଲ୍ଲଅଙ୍ଗା-୪

ଉପୋସଥୋ , ଯାୱତିକା ଚ ଭିକ୍ଖୂ କମ୍ମପ୍ପତ୍ତା;

ସଭାଗାପତ୍ତିୟୋ ଚ ନ ୱିଜ୍ଜନ୍ତି;

ୱଜ୍ଜନୀୟା ଚ ପୁଗ୍ଗଲା ତସ୍ମିଂ ନ ହୋନ୍ତି, ‘‘ପତ୍ତକଲ୍ଲ’’ନ୍ତି ୱୁଚ୍ଚତି।

ପୁବ୍ବକରଣପୁବ୍ବକିଚ୍ଚାନି ସମାପେତ୍ୱା ଦେସିତାପତ୍ତିକସ୍ସ ସମଗ୍ଗସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ଅନୁମତିୟା ପାତିମୋକ୍ଖଂ ଉଦ୍ଦିସିତୁଂ ଆରାଧନଂ କରୋମ।

ନିଦାନୁଦ୍ଦେସୋ

ସୁଣାତୁ ମେ ଭନ୍ତେ ସଙ୍ଘୋ? ଅଜ୍ଜୁପୋସଥୋ ପନ୍ନରସୋ, ଯଦି ସଙ୍ଘସ୍ସ ପତ୍ତକଲ୍ଲଂ, ସଙ୍ଘୋ ଉପୋସଥଂ କରେୟ୍ୟ, ପାତିମୋକ୍ଖଂ ଉଦ୍ଦିସେୟ୍ୟ।

କିଂ ସଙ୍ଘସ୍ସ ପୁବ୍ବକିଚ୍ଚଂ? ପାରିସୁଦ୍ଧିଂ ଆୟସ୍ମନ୍ତୋ ଆରୋଚେଥ, ପାତିମୋକ୍ଖଂ ଉଦ୍ଦିସିସ୍ସାମି, ତଂ ସବ୍ବେୱ ସନ୍ତା ସାଧୁକଂ ସୁଣୋମ ମନସି କରୋମ। ଯସ୍ସ ସିୟା ଆପତ୍ତି, ସୋ ଆୱିକରେୟ୍ୟ, ଅସନ୍ତିୟା ଆପତ୍ତିୟା ତୁଣ୍ହୀ ଭୱିତବ୍ବଂ, ତୁଣ୍ହୀଭାୱେନ ଖୋ ପନାୟସ୍ମନ୍ତେ ‘‘ପରିସୁଦ୍ଧା’’ତି ୱେଦିସ୍ସାମି। ଯଥା ଖୋ ପନ ପଚ୍ଚେକପୁଟ୍ଠସ୍ସ ୱେୟ୍ୟାକରଣଂ ହୋତି, ଏୱମେୱଂ ଏୱରୂପାୟ ପରିସାୟ ଯାୱତତିୟଂ ଅନୁସାୱିତଂ ହୋତି। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଯାୱତତିୟଂ ଅନୁସାୱିୟମାନେ ସରମାନୋ ସନ୍ତିଂ ଆପତ୍ତିଂ ନାୱିକରେୟ୍ୟ, ସମ୍ପଜାନମୁସାୱାଦସ୍ସ ହୋତି। ସମ୍ପଜାନମୁସାୱାଦୋ ଖୋ ପନାୟସ୍ମନ୍ତୋ ଅନ୍ତରାୟିକୋ ଧମ୍ମୋ ୱୁତ୍ତୋ ଭଗୱତା, ତସ୍ମା ସରମାନେନ ଭିକ୍ଖୁନା ଆପନ୍ନେନ ୱିସୁଦ୍ଧାପେକ୍ଖେନ ସନ୍ତୀ ଆପତ୍ତି ଆୱିକାତବ୍ବା, ଆୱିକତା ହିସ୍ସ ଫାସୁ ହୋତି।

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠଂ ଖୋ ଆୟସ୍ମନ୍ତୋ ନିଦାନଂ। ତତ୍ଥାୟସ୍ମନ୍ତେ ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ଦୁତିୟମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ତତିୟମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ପରିସୁଦ୍ଧେତ୍ଥାୟସ୍ମନ୍ତୋ, ତସ୍ମା ତୁଣ୍ହୀ, ଏୱମେତଂ ଧାରୟାମୀତି।

ନିଦାନଂ ନିଟ୍ଠିତଂ।

ପାରାଜିକୁଦ୍ଦେସୋ

ତତ୍ରିମେ ଚତ୍ତାରୋ ପାରାଜିକା ଧମ୍ମା ଉଦ୍ଦେସଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି।

ମେଥୁନଧମ୍ମ ସିକ୍ଖାପଦଂ

୧। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୂନଂ ସିକ୍ଖାସାଜୀୱସମାପନ୍ନୋ ସିକ୍ଖଂ ଅପ୍ପଚ୍ଚକ୍ଖାଯ ଦୁବ୍ବଲ୍ୟଂ ଅନାୱିକତ୍ୱା ମେଥୁନଂ ଧମ୍ମଂ ପଟିସେୱେଯ୍ଯ, ଅନ୍ତମସୋ ତିରଚ୍ଛାନଗତାଯପି, ପାରାଜିକୋ ହୋତି ଅସଂୱାସୋ।

ଅଦିନ୍ନାଦାନସିକ୍ଖାପଦଂ

୨। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଗାମା ୱା ଅରଞ୍ଞା ୱା ଅଦିନ୍ନଂ ଥେଯ୍ଯସଙ୍ଖାତଂ ଆଦିଯେଯ୍ଯ, ଯଥାରୂପେ ଅଦିନ୍ନାଦାନେ ରାଜାନୋ ଚୋରଂ ଗହେତ୍ୱା ହନେଯ୍ଯୁଂ ୱା ବନ୍ଧେଯ୍ଯୁଂ ୱା ପବ୍ବାଜେଯ୍ଯୁଂ ୱା ଚୋରୋସି ବାଲୋସି ମୂଳ୍ହୋସି ଥେନୋସୀତି, ତଥାରୂପଂ ଭିକ୍ଖୁ ଅଦିନ୍ନଂ ଆଦିଯମାନୋ ଅଯମ୍ପି ପାରାଜିକୋ ହୋତି ଅସଂୱାସୋ।

ମନୁସ୍ସୱିଗ୍ଗହସିକ୍ଖାପଦଂ

୩। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ସଞ୍ଚିଚ୍ଚ ମନୁସ୍ସୱିଗ୍ଗହଂ ଜୀୱିତା ୱୋରୋପେଯ୍ଯ, ସତ୍ଥହାରକଂ ୱାସ୍ସ ପରିଯେସେଯ୍ଯ, ମରଣୱଣ୍ଣଂ ୱା ସଂୱଣ୍ଣେଯ୍ଯ, ମରଣାଯ ୱା ସମାଦପେଯ୍ଯ "ଅମ୍ଭୋ ପୁରିସ କିଂ ତୁଯ୍ହିମିନା ପାପକେନ ଦୁଜ୍ଜୀୱିତେନ, ମତଂ ତେ ଜୀୱିତା ସେଯ୍ଯୋ"ତି, ଇତି ଚିତ୍ତମନୋ ଚିତ୍ତସଙ୍କପ୍ପୋ ଅନେକପରିଯାଯେନ ମରଣୱଣ୍ଣଂ ୱା ସଂୱଣ୍ଣେଯ୍ଯ, ମରଣାଯ ୱା ସମାଦପେଯ୍ଯ, ଅଯମ୍ପି ପାରାଜିକୋ ହୋତି ଅସଂୱାସୋ।

ଉତ୍ତରିମନୁସ୍ସଧମ୍ମସିକ୍ଖାପଦଂ

୪। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଅନଭିଜାନଂ ଉତ୍ତରିମନୁସ୍ସଧମ୍ମଂ ଅତ୍ତୁପନାଯିକଂ ଅଲମରିଯଞାଣଦସ୍ସନଂ ସମୁଦାଚରେଯ୍ଯ "ଇତି ଜାନାମି, ଇତି ପସ୍ସାମୀ"ତି, ତତୋ ଅପରେନ ସମଯେନ ସମନୁଗ୍ଗାହୀଯମାନୋ ୱା ଅସମନୁଗ୍ଗାହୀଯମାନୋ ୱା ଆପନ୍ନୋ ୱିସୁଦ୍ଧାପେକ୍ଖୋ ଏୱଂ ୱଦେଯ୍ଯ "ଅଜାନମେୱଂ ଆୱୁସୋ ଅୱଚଂ ଜାନାମି, ଅପସ୍ସଂ ପସ୍ସାମି, ତୁଚ୍ଛଂ ମୁସା ୱିଲପି"ନ୍ତି, ଅଞ୍ଞତ୍ର ଅଧିମାନା, ଅଯମ୍ପି ପାରାଜିକୋ ହୋତି ଅସଂୱାସୋ।

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ଖୋ ଆଯସ୍ମନ୍ତୋ ଚତ୍ତାରୋ ପାରାଜିକା ଧମ୍ମା। ଯେସଂ ଭିକ୍ଖୁ ଅଞ୍ଞତରଂ ୱା ଅଞ୍ଞତରଂ ୱା ଆପଜ୍ଜିତ୍ୱା ନ ଲଭତି ଭିକ୍ଖୂହି ସଦ୍ଧିଂ ସଂୱାସଂ ଯଥା ପୁରେ, ତଥା ପଚ୍ଛା, ପାରାଜିକୋ ହୋତି ଅସଂୱାସୋ। ତତ୍ଥାଯସ୍ମନ୍ତେ ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ଦୁତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ତତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ପରିସୁଦ୍ଧେତ୍ଥାଯସ୍ମନ୍ତୋ, ତସ୍ମା ତୁଣ୍ହୀ, ଏୱମେତଂ ଧାରଯାମୀତି।

ପାରାଜିକଂ ନିଟ୍ଠିତଂ।

ସଙ୍ଘାଦିସେସୁଦ୍ଦେସୋ

ଇମେ ଖୋ ପନାଯସ୍ମନ୍ତୋ ତେରସ ସଙ୍ଘାଦିସେସା

ଧମ୍ମା ଉଦ୍ଦେସଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି।

ସୁକ୍କୱିସ୍ସଟ୍ଠିସିକ୍ଖାପଦଂ

୧। ସଞ୍ଚେତନିକା ସୁକ୍କୱିସ୍ସଟ୍ଠି ଅଞ୍ଞତ୍ର ସୁପିନନ୍ତା ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ।

କାଯସଂସଗ୍ଗସିକ୍ଖାପଦଂ

୨। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଓତିଣ୍ଣୋ ୱିପରିଣତେନ ଚିତ୍ତେନ ମାତୁଗାମେନ ସଦ୍ଧିଂ କାଯସଂସଗ୍ଗଂ ସମାପଜ୍ଜେଯ୍ଯ ହତ୍ଥଗ୍ଗାହଂ ୱା ୱେଣିଗ୍ଗାହଂ ୱା ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ

ୱା ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ ୱା ଅଙ୍ଗସ୍ସ ପରାମସନଂ, ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ।

ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲୱାଚାସିକ୍ଖାପଦଂ

୩। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଓତିଣ୍ଣୋ ୱିପରିଣତେନ ଚିତ୍ତେନ ମାତୁଗାମଂ ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲାହି ୱାଚାହି ଓଭାସେୟ୍ୟ ଯଥା ତଂ ଯୁୱା ଯୁୱତିଂ ମେଥୁନୁପସଂହିତାହି, ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ।

ଅତ୍ତକାମପାରିଚରିୟସିକ୍ଖାପଦଂ

୪। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଓତିଣ୍ଣୋ ୱିପରିଣତେନ ଚିତ୍ତେନ ମାତୁଗାମସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ଅତ୍ତକାମପାରିଚରିୟାୟ ୱଣ୍ଣଂ ଭାସେୟ୍ୟ ''ଏତଦଗ୍ଗଂ ଭଗିନି ପାରିଚରିୟାନଂ ଯା ମାଦିସଂ ସୀଲୱନ୍ତଂ କଲ୍ୟାଣଧମ୍ମଂ ବ୍ରହ୍ମଚାରିଂ ଏତେନ ଧମ୍ମେନ ପରିଚରେୟ୍ୟା''ତି ମେଥୁନୁପସଂହିତେନ, ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ।

ସଞ୍ଚରିତ୍ତସିକ୍ଖାପଦଂ

୫। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ସଞ୍ଚରିତ୍ତଂ ସମାପଜ୍ଜେୟ୍ୟ ଇତ୍ଥିୟା ୱା ପୁରିସମତିଂ ପୁରିସସ୍ସ ୱା ଇତ୍ଥିମତିଂ, ଜାୟତ୍ତନେ ୱା ଜାରତ୍ତନେ ୱା, ଅନ୍ତମସୋ ତଙ୍ଖଣିକାୟପି, ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ।

କୁଟିକାରସିକ୍ଖାପଦଂ

୬। ସଞ୍ଞାଚିକାୟ ପନ ଭିକ୍ଖୁନା କୁଟିଂ କାରୟମାନେନ ଅସ୍ସାମିକଂ ଅତ୍ତୁଦ୍ଦେସଂ ପମାଣିକା କାରେତବ୍ବା, ତତ୍ରିଦଂ ପମାଣଂ, ଦୀଘସୋ ଦ୍ୱାଦସ ୱିଦତ୍ଥିୟୋ ସୁଗତୱିଦତ୍ଥିୟା, ତିରିୟଂ ସତ୍ତନ୍ତରା, ଭିକ୍ଖୂ ଅଭିନେତବ୍ବା ୱତ୍ଥୁଦେସନାୟ, ତେହି ଭିକ୍ଖୂହି ୱତ୍ଥୁ ଦେସେତବ୍ବଂ ଅନାରମ୍ଭଂ ସପରିକ୍କମନଂ। ସାରମ୍ଭେ ଚେ ଭିକ୍ଖୁ ୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ଅପରିକ୍କମନେ ସଞ୍ଞାଚିକାୟ କୁଟିଂ କାରେୟ୍ୟ, ଭିକ୍ଖୂ ୱା ଅନଭିନେୟ୍ୟ ୱତ୍ଥୁଦେସନାୟ, ପମାଣଂ ୱା ଅତିକ୍କାମେୟ୍ୟ, ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ।

ୱିହାରକାରସିକ୍ଖାପଦଂ

୭। ମହଲ୍ଲକଂ ପନ ଭିକ୍ଖୁନା ୱିହାରଂ କାରୟମାନେନ ସସ୍ସାମିକଂ ଅତ୍ତୁଦ୍ଦେସଂ ଭିକ୍ଖୂ ଅଭିନେତବ୍ବା ୱତ୍ଥୁଦେସନାୟ, ତେହି ଭିକ୍ଖୂହି ୱତ୍ଥୁ ଦେସେତବ୍ବଂ ଅନାରମ୍ଭଂ ସପରିକ୍କମନଂ। ସାରମ୍ଭେ ଚେ ଭିକ୍ଖୁ ୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ଅପରିକ୍କମନେ ମହଲ୍ଲକଂ ୱିହାରଂ କାରେୟ୍ୟ, ଭିକ୍ଖୂ ୱା ଅନଭିନେୟ୍ୟ ୱତ୍ଥୁଦେସନାୟ, ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ।

ଦୁଟ୍ଠଦୋସସିକ୍ଖାପଦଂ

୮। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୁଂ ଦୁଟ୍ଠୋ ଦୋସୋ ଅପ୍ପତୀତୋ ଅମୂଲକେନ ପାରାଜିକେନ ଧମ୍ମେନ ଅନୁଦ୍ଧଂସେୟ୍ୟ ''ଅପ୍ପେୱ ନାମ ନଂ ଇମମ୍ହା ବ୍ରହ୍ମଚରିୟା ଚାୱେୟ୍ୟ''ନ୍ତି , ତତୋ ଅପରେନ ସମୟେନ ସମନୁଗ୍ଗାହୀୟମାନୋ ୱା ଅସମନୁଗ୍ଗାହୀୟମାନୋ ୱା ଅମୂଲକଞ୍ଚେୱ ତଂ ଅଧିକରଣଂ ହୋତି, ଭିକ୍ଖୁ ଚ ଦୋସଂ ପତିଟ୍ଠାତି, ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ।

ଅଞ୍ଞଭାଗିୟସିକ୍ଖାପଦଂ

୯। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୁଂ ଦୁଟ୍ଠୋ ଦୋସୋ ଅପ୍ପତୀତୋ ଅଞ୍ଞଭାଗିୟସ୍ସ ଅଧିକରଣସ୍ସ କିଞ୍ଚିଦେସଂ ଲେସମତ୍ତଂ ଉପାଦାୟ ପାରାଜିକେନ ଧମ୍ମେନ ଅନୁଦ୍ଧଂସେୟ୍ୟ ''ଅପ୍ପେୱ ନାମ ନଂ ଇମମ୍ହା ବ୍ରହ୍ମଚରିୟା ଚାୱେୟ୍ୟ''ନ୍ତି, ତତୋ ଅପରେନ ସମୟେନ ସମନୁଗ୍ଗାହୀୟମାନୋ ୱା ଅସମନୁଗ୍ଗାହୀୟମାନୋ ୱା ଅଞ୍ଞଭାଗିୟଞ୍ଚେୱ ତଂ ଅଧିକରଣଂ ହୋତି କୋଚିଦେସୋ ଲେସମତ୍ତୋ ଉପାଦିନ୍ନୋ, ଭିକ୍ଖୁ ଚ ଦୋସଂ ପତିଟ୍ଠାତି, ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ।

ସଙ୍ଘଭେଦସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୦। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ସମଗ୍ଗସ୍ସ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଭେଦାୟ ପରକ୍କମେୟ୍ୟ, ଭେଦନସଂୱତ୍ତନିକଂ ୱା ଅଧିକରଣଂ ସମାଦାୟ ପଗ୍ଗୟ୍ହ ତିଟ୍ଠେୟ୍ୟ, ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୂହି ଏୱମସ୍ସ ୱଚନୀୟୋ ''ମାୟସ୍ମା ସମଗ୍ଗସ୍ସ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଭେଦାୟ ପରକ୍କମି, ଭେଦନସଂୱତ୍ତନିକଂ ୱା ଅଧିକରଣଂ ସମାଦାୟ ପଗ୍ଗୟ୍ହ ଅଟ୍ଠାସି, ସମେତାୟସ୍ମା ସଙ୍ଘେନ, ସମଗ୍ଗୋ ହି ସଙ୍ଘୋ ସମ୍ମୋଦମାନୋ ଅୱିୱଦମାନୋ ଏକୁଦ୍ଦେସୋ ଫାସୁ ୱିହରତୀ''ତି, ଏୱଞ୍ଚ ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୂହି ୱୁଚ୍ଚମାନୋ ତଥେୱ ପଗ୍ଗଣ୍ହେୟ୍ୟ, ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୂହି ୟାୱତତିୟଂ ସମନୁଭାସିତବ୍ବୋ ତସ୍ସ ପଟିନିସ୍ସଗ୍ଗାୟ, ୟାୱତତିୟଞ୍ଚେ ସମନୁଭାସିୟମାନୋ ତଂ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ଇଚ୍ଚେତଂ କୁସଲଂ, ନୋ ଚେ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ।

ଭେଦାନୁୱତ୍ତକସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୧। ତସ୍ସେୱ ଖୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ଭିକ୍ଖୂ ହୋନ୍ତି ଅନୁୱତ୍ତକା ୱଗ୍ଗୱାଦକା ଏକୋ ୱା ଦ୍ୱେ ୱା ତୟୋ ୱା, ତେ ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟୁଂ ''ମାୟସ୍ମନ୍ତୋ ଏତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ କିଞ୍ଚି ଅୱଚୁତ୍ଥ, ଧମ୍ମୱାଦୀ ଚେସୋ ଭିକ୍ଖୁ, ୱିନୟୱାଦୀ ଚେସୋ ଭିକ୍ଖୁ, ଅମ୍ହାକଞ୍ଚେସୋ ଭିକ୍ଖୁ ଛନ୍ଦଞ୍ଚ ରୁଚିଞ୍ଚ ଆଦାୟ ୱୋହରତି, ଜାନାତି, ନୋ ଭାସତି, ଅମ୍ହାକମ୍ପେତଂ ଖମତୀ''ତି, ତେ ଭିକ୍ଖୂ ଭିକ୍ଖୂହି ଏୱମସ୍ସୁ ୱଚନୀୟା ''ମାୟସ୍ମନ୍ତୋ ଏୱଂ ଅୱଚୁତ୍ଥ, ନ ଚେସୋ ଭିକ୍ଖୁ ଧମ୍ମୱାଦୀ, ନ ଚେସୋ ଭିକ୍ଖୁ ୱିନୟୱାଦୀ, ମାୟସ୍ମନ୍ତାନମ୍ପି ସଙ୍ଘଭେଦୋ ରୁଚିତ୍ଥ, ସମେତାୟସ୍ମନ୍ତାନଂ ସଙ୍ଘେନ, ସମଗ୍ଗୋ ହି ସଙ୍ଘୋ ସମ୍ମୋଦମାନୋ ଅୱିୱଦମାନୋ ଏକୁଦ୍ଦେସୋ ଫାସୁ ୱିହରତୀ''ତି , ଏୱଞ୍ଚ ତେ ଭିକ୍ଖୂ ଭିକ୍ଖୂହି ୱୁଚ୍ଚମାନା ତଥେୱ ପଗ୍ଗଣ୍ହେୟ୍ୟୁଂ, ତେ ଭିକ୍ଖୂ ଭିକ୍ଖୂହି ୟାୱତତିୟଂ ସମନୁଭାସିତବ୍ବା ତସ୍ସ ପଟିନିସ୍ସଗ୍ଗାୟ, ୟାୱତତିୟଞ୍ଚେ ସମନୁଭାସିୟମାନା ତଂ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେୟ୍ୟୁଂ, ଇଚ୍ଚେତଂ କୁସଲଂ, ନୋ ଚେ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେୟ୍ୟୁଂ, ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ।

ଦୁବ୍ବଚସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୨। ଭିକ୍ଖୁ ପନେୱ ଦୁବ୍ବଚଜାତିକୋ ହୋତି ଉଦ୍ଦେସପରିୟାପନ୍ନେସୁ ସିକ୍ଖାପଦେସୁ ଭିକ୍ଖୂହି ସହଧମ୍ମିକଂ ୱୁଚ୍ଚମାନୋ ଅତ୍ତାନଂ ଅୱଚନୀୟଂ କରୋତି ''ମା ମଂ ଆୟସ୍ମନ୍ତୋ କିଞ୍ଚି ଅୱଚୁତ୍ଥ କଲ୍ୟାଣଂ ୱା ପାପକଂ ୱା, ଅହମ୍ପାୟସ୍ମନ୍ତେ ନ କିଞ୍ଚି ୱକ୍ଖାମି କଲ୍ୟାଣଂ ୱା ପାପକଂ ୱା, ୱିରମଥାୟସ୍ମନ୍ତୋ ମମ ୱଚନାୟା''ତି, ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୂହି ଏୱମସ୍ସ ୱଚନୀୟୋ ''ମାୟସ୍ମା ଅତ୍ତାନଂ ଅୱଚନୀୟଂ ଅକାସି, ୱଚନୀୟମେୱାୟସ୍ମା ଅତ୍ତାନଂ କରୋତୁ, ଆୟସ୍ମାପି ଭିକ୍ଖୂ ୱଦତୁ ସହଧମ୍ମେନ, ଭିକ୍ଖୂପି ଆୟସ୍ମନ୍ତଂ ୱକ୍ଖନ୍ତି ସହଧମ୍ମେନ, ଏୱଂ ସଂୱଦ୍ଧା ହି ତସ୍ସ ଭଗୱତୋ ପରିସା ୟଦିଦଂ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞୱଚନେନ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞୱୁଟ୍ଠାପନେନା''ତି, ଏୱଞ୍ଚ ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୂହି ୱୁଚ୍ଚମାନୋ ତଥେୱ ପଗ୍ଗଣ୍ହେୟ୍ୟ, ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୂହି ୟାୱତତିୟଂ ସମନୁଭାସିତବ୍ବୋ ତସ୍ସ ପଟିନିସ୍ସଗ୍ଗାୟ , ୟାୱତତିୟଞ୍ଚେ ସମନୁଭାସିୟମାନୋ ତଂ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ଇଚ୍ଚେତଂ କୁସଲଂ, ନୋ ଚେ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ।

କୁଲଦୂସକସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୩। ଭିକ୍ଖୁ ପନେୱ ଅଞ୍ଞତରଂ ଗାମଂ ୱା ନିଗମଂ ୱା ଉପନିସ୍ସାୟ ୱିହରତି କୁଲଦୂସକୋ ପାପସମାଚାରୋ, ତସ୍ସ ଖୋ ପାପକା ସମାଚାରା ଦିସ୍ସନ୍ତି ଚେୱ ସୁୟ୍ୟନ୍ତି ଚ, କୁଲାନି ଚ ତେନ ଦୁଟ୍ଠାନି ଦିସ୍ସନ୍ତି ଚେୱ ସୁୟ୍ୟନ୍ତି ଚ, ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୂହି ଏୱମସ୍ସ ୱଚନୀୟୋ ''ଆୟସ୍ମା ଖୋ କୁଲଦୂସକୋ ପାପସମାଚାରୋ, ଆୟସ୍ମତୋ ଖୋ ପାପକା ସମାଚାରା ଦିସ୍ସନ୍ତି ଚେୱ ସୁୟ୍ୟନ୍ତି ଚ, କୁଲାନି ଚାୟସ୍ମତା ଦୁଟ୍ଠାନି ଦିସ୍ସନ୍ତି ଚେୱ ସୁୟ୍ୟନ୍ତି ଚ, ପକ୍କମତାୟସ୍ମା ଇମମ୍ହା ଆୱାସା, ଅଲଂ ତେ ଇଧ ୱାସେନା''ତି, ଏୱଞ୍ଚ ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୂହି ୱୁଚ୍ଚମାନୋ ତେ ଭିକ୍ଖୂ ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟ ''ଛନ୍ଦଗାମିନୋ ଚ ଭିକ୍ଖୂ, ଦୋସଗାମିନୋ ଚ ଭିକ୍ଖୂ, ମୋହଗାମିନୋ ଚ ଭିକ୍ଖୂ, ଭୟଗାମିନୋ ଚ ଭିକ୍ଖୂ ତାଦିସିକାୟ ଆପତ୍ତିୟା ଏକଚ୍ଚଂ ପବ୍ବାଜେନ୍ତି, ଏକଚ୍ଚଂ ନ ପବ୍ବାଜେନ୍ତୀ''ତି, ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୂହି ଏୱମସ୍ସ ୱଚନୀୟୋ ''ମାୟସ୍ମା ଏୱଂ ଅୱଚ, ନ ଚ ଭିକ୍ଖୂ ଛନ୍ଦଗାମିନୋ, ନ ଚ ଭିକ୍ଖୂ ଦୋସଗାମିନୋ, ନ ଚ ଭିକ୍ଖୂ ମୋହଗାମିନୋ, ନ ଚ ଭିକ୍ଖୂ ଭୟଗାମିନୋ, ଆୟସ୍ମା ଖୋ କୁଲଦୂସକୋ ପାପସମାଚାରୋ, ଆୟସ୍ମତୋ ଖୋ ପାପକା ସମାଚାରା ଦିସ୍ସନ୍ତି ଚେୱ ସୁୟ୍ୟନ୍ତି ଚ, କୁଲାନି ଚାୟସ୍ମତା ଦୁଟ୍ଠାନି ଦିସ୍ସନ୍ତି ଚେୱ ସୁୟ୍ୟନ୍ତି ଚ, ପକ୍କମତାୟସ୍ମା ଇମମ୍ହା ଆୱାସା, ଅଲଂ ତେ ଇଧ ୱାସେନା''ତି, ଏୱଞ୍ଚ ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୂହି ୱୁଚ୍ଚମାନୋ ତଥେୱ ପଗ୍ଗଣ୍ହେୟ୍ୟ, ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୂହି ୟାୱତତିୟଂ ସମନୁଭାସିତବ୍ବୋ ତସ୍ସ ପଟିନିସ୍ସଗ୍ଗାୟ, ୟାୱତତିୟଞ୍ଚେ ସମନୁଭାସିୟମାନୋ ତଂ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ଇଚ୍ଚେତଂ କୁସଲଂ, ନୋ ଚେ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ।

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ଖୋ ଆୟସ୍ମନ୍ତୋ ତେରସ ସଙ୍ଘାଦିସେସା ଧମ୍ମା ନୱ ପଠମାପତ୍ତିକା, ଚତ୍ତାରୋ ୟାୱତତିୟକା। ୟେସଂ ଭିକ୍ଖୁ ଅଞ୍ଞତରଂ ୱା ଅଞ୍ଞତରଂ ୱା ଆପଜ୍ଜିତ୍ୱା ୟାୱତୀହଂ ଜାନଂ ପଟିଚ୍ଛାଦେତି, ତାୱତୀହଂ ତେନ ଭିକ୍ଖୁନା ଅକାମା ପରିୱତ୍ଥବ୍ବଂ। ପରିୱୁତ୍ଥପରିୱାସେନ ଭିକ୍ଖୁନା ଉତ୍ତରି ଛାରତ୍ତଂ ଭିକ୍ଖୁମାନତ୍ତାୟ ପଟିପଜ୍ଜିତବ୍ବଂ, ଚିଣ୍ଣମାନତ୍ତୋ ଭିକ୍ଖୁ ୟତ୍ଥ ସିୟା ୱୀସତିଗଣୋ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘୋ, ତତ୍ଥ ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ଅବ୍ଭେତବ୍ବୋ। ଏକେନପି ଚେ ଊନୋ ୱୀସତିଗଣୋ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘୋ ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଅବ୍ଭେୟ୍ୟ, ସୋ ଚ ଭିକ୍ଖୁ ଅନବ୍ଭିତୋ, ତେ ଚ ଭିକ୍ଖୂ ଗାରୟ୍ହା, ଅୟଂ ତତ୍ଥ ସାମୀଚି। ତତ୍ଥାୟସ୍ମନ୍ତେ ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ଦୁତିୟମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ତତିୟମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ପରିସୁଦ୍ଧେତ୍ଥାୟସ୍ମନ୍ତୋ, ତସ୍ମା ତୁଣ୍ହୀ, ଏୱମେତଂ ଧାରୟାମୀତି।

ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ ନିଟ୍ଠିତୋ।

ଅନିଯତୁଦ୍ଦେସୋ

ଇମେ ଖୋ ପନାୟସ୍ମନ୍ତୋ ଦ୍ୱେ ଅନିଯତା ଧମ୍ମା

ଉଦ୍ଦେସଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି।

ପଠମଅନିଯତସିକ୍ଖାପଦଂ

୧। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ମାତୁଗାମେନ ସଦ୍ଧିଂ ଏକୋ ଏକାଯ ରହୋ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନେ ଆସନେ ଅଲଂକମ୍ମନିଯେ ନିସଜ୍ଜଂ କପ୍ପେଯ୍ୟ, ତମେନଂ ସଦ୍ଧେଯ୍ୟୱଚସା ଉପାସିକା ଦିସ୍ୱା ତିଣ୍ଣଂ ଧମ୍ମାନଂ ଅଞ୍ଞତରେନ ୱଦେଯ୍ୟ ପାରାଜିକେନ ୱା ସଙ୍ଘାଦିସେସେନ ୱା ପାଚିତ୍ତିଯେନ ୱା, ନିସଜ୍ଜଂ ଭିକ୍ଖୁ ପଟିଜାନମାନୋ ତିଣ୍ଣଂ ଧମ୍ମାନଂ ଅଞ୍ଞତରେନ କାରେତବ୍ବୋ ପାରାଜିକେନ ୱା ସଙ୍ଘାଦିସେସେନ ୱା ପାଚିତ୍ତିଯେନ ୱା, ଯେନ ୱା ସା ସଦ୍ଧେଯ୍ୟୱଚସା ଉପାସିକା ୱଦେଯ୍ୟ, ତେନ ସୋ ଭିକ୍ଖୁ କାରେତବ୍ବୋ, ଅଯଂ ଧମ୍ମୋ ଅନିଯତୋ।

ଦୁତିଯଅନିଯତସିକ୍ଖାପଦଂ

୨। ନ ହେୱ ଖୋ ପନ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଂ ଆସନଂ ହୋତି ନାଲଂକମ୍ମନିଯଂ, ଅଲଞ୍ଚ ଖୋ ହୋତି ମାତୁଗାମଂ ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲାହି ୱାଚାହି ଓଭାସିତୁଂ, ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ତଥାରୂପେ ଆସନେ ମାତୁଗାମେନ ସଦ୍ଧିଂ ଏକୋ ଏକାଯ ରହୋ ନିସଜ୍ଜଂ କପ୍ପେଯ୍ୟ, ତମେନଂ ସଦ୍ଧେଯ୍ୟୱଚସା ଉପାସିକା ଦିସ୍ୱା ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ଧମ୍ମାନଂ ଅଞ୍ଞତରେନ ୱଦେଯ୍ୟ ସଙ୍ଘାଦିସେସେନ ୱା ପାଚିତ୍ତିଯେନ ୱା, ନିସଜ୍ଜଂ ଭିକ୍ଖୁ ପଟିଜାନମାନୋ ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ଧମ୍ମାନଂ ଅଞ୍ଞତରେନ କାରେତବ୍ବୋ ସଙ୍ଘାଦିସେସେନ ୱା ପାଚିତ୍ତିଯେନ ୱା, ଯେନ ୱା ସା ସଦ୍ଧେଯ୍ୟୱଚସା ଉପାସିକା ୱଦେଯ୍ୟ, ତେନ ସୋ ଭିକ୍ଖୁ କାରେତବ୍ବୋ, ଅଯମ୍ପି ଧମ୍ମୋ ଅନିଯତୋ।

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ଖୋ ଆଯସ୍ମନ୍ତୋ ଦ୍ୱେ ଅନିଯତା ଧମ୍ମା। ତତ୍ଥାଯସ୍ମନ୍ତେ ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ଦୁତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ତତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ପରିସୁଦ୍ଧେତ୍ଥାଯସ୍ମନ୍ତୋ, ତସ୍ମା ତୁଣ୍ହୀ, ଏୱମେତଂ ଧାରଯାମୀତି।

ଅନିଯତୋ ନିଟ୍ଠିତୋ।

ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯପାଚିତ୍ତିଯା

ଇମେ ଖୋ ପନାୟସ୍ମନ୍ତୋ ତିଂସ ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟା ପାଚିତ୍ତିୟା

ଧମ୍ମା ଉଦ୍ଦେସଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି।

କଥିନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧। ନିଟ୍ଠିତଚୀୱରସ୍ମିଂ ଭିକ୍ଖୁନା ଉବ୍ଭତସ୍ମିଂ କଥିନେ ଦସାହପରମଂ ଅତିରେକଚୀୱରଂ ଧାରେତବ୍ବଂ, ତଂ ଅତିକ୍କାମଯତୋ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଉଦୋସିତସିକ୍ଖାପଦଂ

୨। ନିଟ୍ଠିତଚୀୱରସ୍ମିଂ ଭିକ୍ଖୁନା ଉବ୍ଭତସ୍ମିଂ କଥିନେ ଏକରତ୍ତମ୍ପି ଚେ ଭିକ୍ଖୁ ତିଚୀୱରେନ ୱିପ୍ପୱସେଯ୍ୟ, ଅଞ୍ଞତ୍ର ଭିକ୍ଖୁସମ୍ମୁତିଯା ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଅକାଲଚୀୱରସିକ୍ଖାପଦଂ

୩। ନିଟ୍ଠିତଚୀୱରସ୍ମିଂ ଭିକ୍ଖୁନା ଉବ୍ଭତସ୍ମିଂ କଥିନେ ଭିକ୍ଖୁନୋ ପନେୱ ଅକାଲଚୀୱରଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜେଯ୍ୟ, ଆକଙ୍ଖମାନେନ ଭିକ୍ଖୁନା ପଟିଗ୍ଗହେତବ୍ବଂ, ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଖିପ୍ପମେୱ କାରେତବ୍ବଂ, ନୋ ଚସ୍ସ ପାରିପୂରି, ମାସପରମଂ ତେନ ଭିକ୍ଖୁନା ତଂ ଚୀୱରଂ ନିକ୍ଖିପିତବ୍ବଂ ଊନସ୍ସ ପାରିପୂରିଯା ସତିଯା

ପଚ୍ଚାସାୟ। ତତୋ ଚେ ଉତ୍ତରି ନିକ୍ଖିପେୟ୍ୟ ସତିଯାପି ପଚ୍ଚାସାୟ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ପୁରାଣଚୀୱରସିକ୍ଖାପଦଂ

୪। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଅଞ୍ଞାତିକାୟ ଭିକ୍ଖୁନିୟା ପୁରାଣଚୀୱରଂ ଧୋୱାପେୟ୍ୟ ୱା ରଜାପେୟ୍ୟ ୱା ଆକୋଟାପେୟ୍ୟ ୱା, ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଚୀୱରପଟିଗ୍ଗହଣସିକ୍ଖାପଦଂ

୫। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଅଞ୍ଞାତିକାୟ ଭିକ୍ଖୁନିୟା ହତ୍ଥତୋ ଚୀୱରଂ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହେୟ୍ୟ ଅଞ୍ଞତ୍ର ପାରିୱତ୍ତକା, ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଅଞ୍ଞାତକୱିଞ୍ଞତ୍ତିସିକ୍ଖାପଦଂ

୬। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଅଞ୍ଞାତକଂ ଗହପତିଂ ୱା ଗହପତାନିଂ ୱା ଚୀୱରଂ ୱିଞ୍ଞାପେୟ୍ୟ ଅଞ୍ଞତ୍ର ସମୟା, ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ। ତତ୍ଥାୟଂ ସମୟୋ, ଅଚ୍ଛିନ୍ନଚୀୱରୋ ୱା ହୋତି ଭିକ୍ଖୁ, ନଟ୍ଠଚୀୱରୋ ୱା, ଅୟଂ ତତ୍ଥ ସମୟୋ।

ତତୁତ୍ତରିସିକ୍ଖାପଦଂ

୭। ତଞ୍ଚେ ଅଞ୍ଞାତକୋ ଗହପତି ୱା ଗହପତାନୀ ୱା ବହୂହି ଚୀୱରେହି ଅଭିହଟ୍ଠୁଂ ପୱାରେୟ୍ୟ, ସନ୍ତରୁତ୍ତରପରମଂ ତେନ ଭିକ୍ଖୁନା ତତୋ ଚୀୱରଂ ସାଦିତବ୍ବଂ। ତତୋ ଚେ ଉତ୍ତରି ସାଦିୟେୟ୍ୟ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ପଠମଉପକ୍ଖଟସିକ୍ଖାପଦଂ

୮। ଭିକ୍ଖୁଂ ପନେୱ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଅଞ୍ଞାତକସ୍ସ ଗହପତିସ୍ସ ୱା ଗହପତାନିୟା ୱା ଚୀୱରଚେତାପନ୍ନଂ ଉପକ୍ଖଟଂ ହୋତି ''ଇମିନା ଚୀୱରଚେତାପନ୍ନେନ ଚୀୱରଂ ଚେତାପେତ୍ୱା ଇତ୍ଥନ୍ନାମଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଚୀୱରେନ ଅଚ୍ଛାଦେସ୍ସାମୀ''ତି, ତତ୍ର ଚେ ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ପୁବ୍ବେ ଅପ୍ପୱାରିତୋ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଚୀୱରେ ୱିକପ୍ପଂ ଆପଜ୍ଜେୟ୍ୟ ''ସାଧୁ ୱତ ମଂ ଆୟସ୍ମା ଇମିନା ଚୀୱରଚେତାପନ୍ନେନ ଏୱରୂପଂ ୱା ଏୱରୂପଂ ୱା ଚୀୱରଂ ଚେତାପେତ୍ୱା ଅଚ୍ଛାଦେହୀ''ତି କଲ୍ୟାଣକମ୍ୟତଂ ଉପାଦାୟ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଦୁତିୟଉପକ୍ଖଟସିକ୍ଖାପଦଂ

୯। ଭିକ୍ଖୁଂ ପନେୱ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଉଭିନ୍ନଂ ଅଞ୍ଞାତକାନଂ ଗହପତୀନଂ ୱା ଗହପତାନୀନଂ ୱା ପଚ୍ଚେକଚୀୱରଚେତାପନ୍ନାନି ଉପକ୍ଖଟାନି ହୋନ୍ତି ''ଇମେହି ମୟଂ ପଚ୍ଚେକଚୀୱରଚେତାପନ୍ନେହି ପଚ୍ଚେକଚୀୱରାନି ଚେତାପେତ୍ୱା ଇତ୍ଥନ୍ନାମଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଚୀୱରେହି ଅଚ୍ଛାଦେସ୍ସାମା''ତି, ତତ୍ର ଚେ ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ପୁବ୍ବେ ଅପ୍ପୱାରିତୋ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଚୀୱରେ ୱିକପ୍ପଂ ଆପଜ୍ଜେୟ୍ୟ ''ସାଧୁ ୱତ ମଂ ଆୟସ୍ମନ୍ତୋ ଇମେହି ପଚ୍ଚେକଚୀୱରଚେତାପନ୍ନେହି ଏୱରୂପଂ ୱା ଏୱରୂପଂ ୱା ଚୀୱରଂ ଚେତାପେତ୍ୱା ଅଚ୍ଛାଦେଥ ଉଭୋୱ ସନ୍ତା ଏକେନା''ତି କଲ୍ୟାଣକମ୍ୟତଂ ଉପାଦାୟ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ରାଜସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୦। ଭିକ୍ଖୁଂ ପନେୱ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ରାଜା ୱା ରାଜଭୋଗ୍ଗୋ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୱା ଗହପତିକୋ ୱା ଦୂତେନ ଚୀୱରଚେତାପନ୍ନଂ ପହିଣେୟ୍ୟ ''ଇମିନା ଚୀୱରଚେତାପନ୍ନେନ ଚୀୱରଂ ଚେତାପେତ୍ୱା ଇତ୍ଥନ୍ନାମଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଚୀୱରେନ ଅଚ୍ଛାଦେହୀ''ତି। ସୋ ଚେ ଦୂତୋ ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟ ''ଇଦଂ ଖୋ, ଭନ୍ତେ, ଆୟସ୍ମନ୍ତଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଚୀୱରଚେତାପନ୍ନଂ ଆଭତଂ, ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହାତୁ ଆୟସ୍ମା ଚୀୱରଚେତାପନ୍ନ''ନ୍ତି। ତେନ ଭିକ୍ଖୁନା ସୋ ଦୂତୋ ଏୱମସ୍ସ ୱଚନୀୟୋ ''ନ ଖୋ ମୟଂ, ଆୱୁସୋ, ଚୀୱରଚେତାପନ୍ନଂ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହାମ, ଚୀୱରଞ୍ଚ ଖୋ ମୟଂ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହାମ କାଲେନ କପ୍ପିୟ''ନ୍ତି। ସୋ ଚେ ଦୂତୋ ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟ ''ଅତ୍ଥି ପନାୟସ୍ମତୋ କୋଚି ୱେୟ୍ୟାୱଚ୍ଚକରୋ''ତି। ଚୀୱରତ୍ଥିକେନ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଭିକ୍ଖୁନା ୱେୟ୍ୟାୱଚ୍ଚକରୋ ନିଦ୍ଦିସିତବ୍ବୋ ଆରାମିକୋ ୱା ଉପାସକୋ ୱା ''ଏସୋ ଖୋ, ଆୱୁସୋ, ଭିକ୍ଖୂନଂ ୱେୟ୍ୟାୱଚ୍ଚକରୋ''ତି। ସୋ ଚେ ଦୂତୋ ତଂ ୱେୟ୍ୟାୱଚ୍ଚକରଂ ସଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟ ''ଯଂ ଖୋ, ଭନ୍ତେ, ଆୟସ୍ମା ୱେୟ୍ୟାୱଚ୍ଚକରଂ ନିଦ୍ଦିସି, ସଞ୍ଞତ୍ତୋ ସୋ ମୟା, ଉପସଙ୍କମତାୟସ୍ମା କାଲେନ, ଚୀୱରେନ ତଂ ଅଚ୍ଛାଦେସ୍ସତୀ''ତି। ଚୀୱରତ୍ଥିକେନ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଭିକ୍ଖୁନା ୱେୟ୍ୟାୱଚ୍ଚକରୋ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଦ୍ୱତ୍ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ

ଚୋଦେତବ୍ବୋ ସାରେତବ୍ବୋ ''ଅଟ୍ଠୋ ମେ, ଆୱୁସୋ, ଚୀୱରେନା''ତି, ଦ୍ୱତ୍ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଚୋଦୟମାନୋ ସାରୟମାନୋ ତଂ ଚୀୱରଂ ଅଭିନିପ୍ଫାଦେୟ୍ୟ, ଇଚ୍ଚେତଂ କୁସଲଂ, ନୋ ଚେ ଅଭିନିପ୍ଫାଦେୟ୍ୟ, ଚତୁକ୍ଖତ୍ତୁଂ ପଞ୍ଚକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଛକ୍ଖତ୍ତୁପରମଂ ତୁଣ୍ହୀଭୂତେନ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଠାତବ୍ବଂ, ଚତୁକ୍ଖତ୍ତୁଂ ପଞ୍ଚକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଛକ୍ଖତ୍ତୁପରମଂ ତୁଣ୍ହୀଭୂତୋ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ତିଟ୍ଠମାନୋ ତଂ ଚୀୱରଂ ଅଭିନିପ୍ଫାଦେୟ୍ୟ, ଇଚ୍ଚେତଂ କୁସଲଂ, ତତୋ ଚେ ଉତ୍ତରି ୱାୟମମାନୋ ତଂ ଚୀୱରଂ ଅଭିନିପ୍ଫାଦେୟ୍ୟ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ। ନୋ ଚେ ଅଭିନିପ୍ଫାଦେୟ୍ୟ, ଯତସ୍ସ ଚୀୱରଚେତାପନ୍ନଂ ଆଭତଂ, ତତ୍ଥ ସାମଂ ୱା ଗନ୍ତବ୍ବଂ, ଦୂତୋ ୱା ପାହେତବ୍ବୋ ''ଯଂ ଖୋ ତୁମ୍ହେ ଆୟସ୍ମନ୍ତୋ ଭିକ୍ଖୁଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଚୀୱରଚେତାପନ୍ନଂ ପହିଣିତ୍ଥ, ନ ତଂ ତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ କିଞ୍ଚି ଅତ୍ଥଂ ଅନୁଭୋତି, ଯୁଞ୍ଜନ୍ତାୟସ୍ମନ୍ତୋ ସକଂ, ମା ୱୋ ସକଂ ୱିନସ୍ସା''ତି, ଅୟଂ ତତ୍ଥ ସାମୀଚି।

କଥିନୱଗ୍ଗୋ ପଠମୋ।

କୋସିୟସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୧। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ କୋସିୟମିସ୍ସକଂ ସନ୍ଥତଂ କାରାପେୟ୍ୟ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସୁଦ୍ଧକାଳକସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୨। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ସୁଦ୍ଧକାଳକାନଂ ଏଳକଲୋମାନଂ ସନ୍ଥତଂ କାରାପେୟ୍ୟ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଦ୍ୱେଭାଗସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୩। ନୱଂ ପନ ଭିକ୍ଖୁନା ସନ୍ଥତଂ କାରୟମାନେନ ଦ୍ୱେ ଭାଗା ସୁଦ୍ଧକାଳକାନଂ ଏଳକଲୋମାନଂ ଆଦାତବ୍ବା, ତତିୟଂ ଓଦାତାନଂ, ଚତୁତ୍ଥଂ ଗୋଚରିୟାନଂ। ଅନାଦା ଚେ ଭିକ୍ଖୁ ଦ୍ୱେ ଭାଗେ ସୁଦ୍ଧକାଳକାନଂ ଏଳକଲୋମାନଂ, ତତିୟଂ ଓଦାତାନଂ, ଚତୁତ୍ଥଂ ଗୋଚରିୟାନଂ, ନୱଂ ସନ୍ଥତଂ କାରାପେୟ୍ୟ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଛବ୍ବସ୍ସସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୪। ନୱଂ ପନ ଭିକ୍ଖୁନା ସନ୍ଥତଂ କାରାପେତ୍ୱା ଛବ୍ବସ୍ସାନି ଧାରେତବ୍ବଂ, ଓରେନ ଚେ ଛନ୍ନଂ ୱସ୍ସାନଂ ତଂ ସନ୍ଥତଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେତ୍ୱା ୱା ଅୱିସ୍ସଜ୍ଜେତ୍ୱା ୱା ଅଞ୍ଞଂ ନୱଂ ସନ୍ଥତଂ କାରାପେୟ୍ୟ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଭିକ୍ଖୁସମ୍ମୁତିୟା, ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ନିସୀଦନସନ୍ଥତସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୫। ନିସୀଦନସନ୍ଥତଂ ପନ ଭିକ୍ଖୁନା କାରୟମାନେନ ପୁରାଣସନ୍ଥତସ୍ସ ସାମନ୍ତା ସୁଗତୱିଦତ୍ଥି ଆଦାତବ୍ବା ଦୁବ୍ବଣ୍ଣକରଣାୟ। ଅନାଦା ଚେ ଭିକ୍ଖୁ ପୁରାଣସନ୍ଥ ତସ୍ସ ସାମନ୍ତା ସୁଗତୱିଦତ୍ଥିଂ, ନୱଂ ନିସୀଦନସନ୍ଥତଂ କାରାପେୟ୍ୟ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଏଳକଲୋମସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୬। ଭିକ୍ଖୁନୋ ପନେୱ ଅଦ୍ଧାନମଗ୍ଗପ୍ପଟିପନ୍ନସ୍ସ ଏଳକଲୋମାନି ଉପ୍ପଜ୍ଜେୟ୍ୟୁଂ, ଆକଙ୍ଖମାନେନ ଭିକ୍ଖୁନା ପଟିଗ୍ଗହେତବ୍ବାନି, ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ତିୟୋଜନପରମଂ ସହତ୍ଥା ହରିତବ୍ବାନି ଅସନ୍ତେ ହାରକେ। ତତୋ ଚେ ଉତ୍ତରି ହରେୟ୍ୟ, ଅସନ୍ତେପି ହାରକେ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଏଳକଲୋମଧୋୱାପନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୭। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଅଞ୍ଞାତିକାୟ ଭିକ୍ଖୁନିୟା ଏଳକଲୋମାନି ଧୋୱାପେୟ୍ୟ ୱା ରଜାପେୟ୍ୟ ୱା ୱିଜଟାପେୟ୍ୟ ୱା, ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ରୂପିୟସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୮। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଜାତରୂପରଜତଂ ଉଗ୍ଗଣ୍ହେୟ୍ୟ ୱା ଉଗ୍ଗଣ୍ହାପେୟ୍ୟ ୱା ଉପନିକ୍ଖିତ୍ତଂ ୱା ସାଦିୟେୟ୍ୟ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ରୂପିଯସଂୱୋହାରସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୯। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ନାନପ୍ପକାରକଂ ରୂପିଯସଂୱୋହାରଂ ସମାପଜ୍ଜେଯ୍ଯ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

କଯୱିକ୍କଯସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୦। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ନାନପ୍ପକାରକଂ କଯୱିକ୍କଯଂ ସମାପଜ୍ଜେଯ୍ଯ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

କୋସିଯୱଗ୍ଗୋ ଦୁତିଯୋ।

ପତ୍ତସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୧। ଦସାହପରମଂ ଅତିରେକପତ୍ତୋ ଧାରେତବ୍ବୋ, ତଂ ଅତିକ୍କାମଯତୋ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଊନପଞ୍ଚବନ୍ଧନସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୨। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଊନପଞ୍ଚବନ୍ଧନେନ ପତ୍ତେନ ଅଞ୍ଞଂ ନୱଂ ପତ୍ତଂ ଚେତାପେଯ୍ଯ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ତେନ ଭିକ୍ଖୁନା ସୋ ପତ୍ତୋ ଭିକ୍ଖୁପରିସାଯ ନିସ୍ସଜ୍ଜିତବ୍ବୋ , ଯୋ ଚ ତସ୍ସା ଭିକ୍ଖୁପରିସାଯ ପତ୍ତପରିଯନ୍ତୋ, ସୋ ତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ପଦାତବ୍ବୋ ''ଅଯଂ ତେ ଭିକ୍ଖୁ ପତ୍ତୋ ଯାୱ ଭେଦନାଯ ଧାରେତବ୍ବୋ''ତି, ଅଯଂ ତତ୍ଥ ସାମୀଚି।

ଭେସଜ୍ଜସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୩। ଯାନି ଖୋ ପନ ତାନି ଗିଲାନାନଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ ପଟିସାଯନୀଯାନି ଭେସଜ୍ଜାନି, ସେଯ୍ଯଥିଦଂ – ସପ୍ପି ନୱନୀତଂ ତେଲଂ ମଧୁ ଫାଣିତଂ, ତାନି ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ସତ୍ତାହପରମଂ ସନ୍ନିଧିକାରକଂ ପରିଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବାନି, ତଂ ଅତିକ୍କାମଯତୋ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ୱସ୍ସିକସାଟିକସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୪। ''ମାସୋ ସେସୋ ଗିମ୍ହାନ''ନ୍ତି ଭିକ୍ଖୁନା ୱସ୍ସିକସାଟିକଚୀୱରଂ ପରିଯେସିତବ୍ବଂ, ''ଅଦ୍ଧମାସୋ ସେସୋ ଗିମ୍ହାନ''ନ୍ତି କତ୍ୱା ନିୱାସେତବ୍ବଂ। ଓରେନ ଚେ ''ମାସୋ ସେସୋ ଗିମ୍ହାନ''ନ୍ତି ୱସ୍ସିକସାଟିକଚୀୱରଂ ପରିଯେସେଯ୍ଯ, ଓରେନ''ଦ୍ଧମାସୋ ସେସୋ ଗିମ୍ହାନ''ନ୍ତି କତ୍ୱା ନିୱାସେଯ୍ଯ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଚୀୱରଅଚ୍ଛିନ୍ଦନସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୫। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ସାମଂ ଚୀୱରଂ ଦତ୍ୱା କୁପିତୋ ଅନତ୍ତମନୋ ଅଚ୍ଛିନ୍ଦେଯ୍ଯ ୱା ଅଚ୍ଛିନ୍ଦାପେଯ୍ଯ ୱା, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସୁତ୍ତୱିଞ୍ଞତ୍ତିସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୬। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ସାମଂ ସୁତ୍ତଂ ୱିଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ତନ୍ତୱାଯେହି ଚୀୱରଂ ୱାଯାପେଯ୍ଯ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ମହାପେସକାରସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୭। ଭିକ୍ଖୁଂ ପନେୱ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଅଞ୍ଞାତକୋ ଗହପତି ୱା ଗହପତାନୀ ୱା ତନ୍ତୱାଯେହି ଚୀୱରଂ ୱାଯାପେଯ୍ଯ, ତତ୍ର ଚେ ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ପୁବ୍ବେ ଅପ୍ପୱାରିତୋ ତନ୍ତୱାଯେ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଚୀୱରେ ୱିକପ୍ପଂ ଆପଜ୍ଜେଯ୍ଯ ''ଇଦଂ ଖୋ, ଆୱୁସୋ, ଚୀୱରଂ ମଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ୱିଯ୍ଯତି, ଆଯତଞ୍ଚ କରୋଥ, ୱିତ୍ଥତଞ୍ଚ, ଅପ୍ପିତଞ୍ଚ, ସୁୱୀତଞ୍ଚ, ସୁପ୍ପୱାଯିତଞ୍ଚ, ସୁୱିଲେଖିତଞ୍ଚ, ସୁୱିତଚ୍ଛିତଞ୍ଚ କରୋଥ, ଅପ୍ପେୱ ନାମ ମଯମ୍ପି ଆଯସ୍ମନ୍ତାନଂ କିଞ୍ଚିମତ୍ତଂ ଅନୁପଦଜ୍ଜେଯ୍ଯାମା''ତି। ଏୱଞ୍ଚ ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ୱତ୍ୱା କିଞ୍ଚିମତ୍ତଂ ଅନୁପଦଜ୍ଜେଯ୍ଯ ଅନ୍ତମସୋ ପିଣ୍ଡପାତମତ୍ତମ୍ପି, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଅଚ୍ଚେକଚୀୱରସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୮। ଦସାହାନାଗତଂ କତ୍ତିକତେମାସିକପୁଣ୍ଣମଂ ଭିକ୍ଖୁନୋ ପନେୱ ଅଚ୍ଚେକଚୀୱରଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ଅଚ୍ଚେକଂ ମଞ୍ଞମାନେନ ଭିକ୍ଖୁନା ପଟିଗ୍ଗହେତବ୍ବଂ, ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଯାୱ ଚୀୱରକାଲସମଯଂ ନିକ୍ଖିପିତବ୍ବଂ। ତତୋ ଚେ ଉତ୍ତରି ନିକ୍ଖିପେୟ୍ୟ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାସଙ୍କସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୯। ଉପୱସ୍ସଂ ଖୋ ପନ କତ୍ତିକପୁଣ୍ଣମଂ ଯାନି ଖୋ ପନ ତାନି ଆରଞ୍ଞକାନି ସେନାସନାନି ସାସଙ୍କସମ୍ମତାନି ସପ୍ପଟିଭଯାନି, ତଥାରୂପେସୁ ଭିକ୍ଖୁ ସେନାସନେସୁ ୱିହରନ୍ତୋ ଆକଙ୍ଖମାନୋ ତିଣ୍ଣଂ ଚୀୱରାନଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଚୀୱରଂ ଅନ୍ତରଘରେ ନିକ୍ଖିପେୟ୍ୟ, ସିଯା ଚ ତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ କୋଚିଦେୱ ପଚ୍ଚଯୋ ତେନ ଚୀୱରେନ ୱିପ୍ପୱାସାଯ, ଛାରତ୍ତପରମଂ ତେନ ଭିକ୍ଖୁନା ତେନ ଚୀୱରେନ ୱିପ୍ପୱସିତବ୍ବଂ। ତତୋ ଚେ ଉତ୍ତରି ୱିପ୍ପୱସେୟ୍ୟ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଭିକ୍ଖୁସମ୍ମୁତିଯା, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ପରିଣତସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୦। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଜାନଂ ସଙ୍ଘିକଂ ଲାଭଂ ପରିଣତଂ ଅତ୍ତନୋ ପରିଣାମେୟ୍ୟ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ପତ୍ତୱଗ୍ଗୋ ତତିଯୋ।

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ଖୋ ଆଯସ୍ମନ୍ତୋ ତିଂସ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯା ପାଚିତ୍ତିଯା ଧମ୍ମା। ତତ୍ଥାଯସ୍ମନ୍ତେ ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ଦୁତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ତତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ପରିସୁଦ୍ଧେତ୍ଥାଯସ୍ମନ୍ତୋ, ତସ୍ମା ତୁଣ୍ହୀ, ଏୱମେତଂ ଧାରଯାମୀତି।

ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯପାଚିତ୍ତିଯା ନିଟ୍ଠିତା।

ସୁଦ୍ଧପାଚିତ୍ତିଯା

ଇମେ ଖୋ ପନାଯସ୍ମନ୍ତୋ ଦ୍ୱେନୱୁତି ପାଚିତ୍ତିଯା

ଧମ୍ମା ଉଦ୍ଦେସଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି।

ମୁସାୱାଦସିକ୍ଖାପଦଂ

୧। ସମ୍ପଜାନମୁସାୱାଦେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଓମସୱାଦସିକ୍ଖାପଦଂ

୨। ଓମସୱାଦେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ପେସୁଞ୍ଞସିକ୍ଖାପଦଂ

୩। ଭିକ୍ଖୁପେସୁଞ୍ଞେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ପଦସୋଧମ୍ମସିକ୍ଖାପଦଂ

୪। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନଂ ପଦସୋ ଧମ୍ମଂ ୱାଚେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ପଠମସହସେୟ୍ୟସିକ୍ଖାପଦଂ

୫। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନେନ ଉତ୍ତରିଦିରତ୍ତତିରତ୍ତଂ ସହସେୟ୍ୟଂ କପ୍ପେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଦୁତିୟସହସେୟ୍ୟସିକ୍ଖାପଦଂ

୬। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ମାତୁଗାମେନ ସହସେୟ୍ୟଂ କପ୍ପେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଧମ୍ମଦେସନାସିକ୍ଖାପଦଂ

୭। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ମାତୁଗାମସ୍ସ ଉତ୍ତରିଛପ୍ପଞ୍ଚୱାଚାହି ଧମ୍ମଂ ଦେସେୟ୍ୟ ଅଞ୍ଞତ୍ର ୱିଞ୍ଞୁନା ପୁରିସୱିଗ୍ଗହେନ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଭୂତାରୋଚନସିକ୍ଖାପଦଂ

୮। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ଉତ୍ତରିମନୁସ୍ସଧମ୍ମଂ ଆରୋଚେୟ୍ୟ, ଭୂତସ୍ମିଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲାରୋଚନସିକ୍ଖାପଦଂ

୯। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲଂ ଆପତ୍ତିଂ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ଆରୋଚେୟ୍ୟ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଭିକ୍ଖୁସମ୍ମୁତିୟା, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ପଥୱୀଖଣନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୦। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ପଥୱିଂ ଖଣେୟ୍ୟ ୱା ଖଣାପେୟ୍ୟ ୱା ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ମୁସାୱାଦୱଗ୍ଗୋ ପଠମୋ।

ଭୂତଗାମସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୧। ଭୂତଗାମପାତବ୍ୟତାୟ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଅଞ୍ଞୱାଦକସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୨। ଅଞ୍ଞୱାଦକେ, ୱିହେସକେ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଉଜ୍ଝାପନକସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୩। ଉଜ୍ଝାପନକେ , ଖିୟ୍ୟନକେ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ପଠମସେନାସନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୪। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ସଙ୍ଘିକଂ ମଞ୍ଚଂ ୱା ପୀଠଂ ୱା ଭିସିଂ ୱା କୋଚ୍ଛଂ ୱା ଅଜ୍ଝୋକାସେ ସନ୍ଥରିତ୍ୱା ୱା ସନ୍ଥରାପେତ୍ୱା ୱା ତଂ ପକ୍କମନ୍ତୋ ନେୱ ଉଦ୍ଧରେୟ୍ୟ, ନ ଉଦ୍ଧରାପେୟ୍ୟ, ଅନାପୁଚ୍ଛଂ ୱା ଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଦୁତିୟସେନାସନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୫। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ସଙ୍ଘିକେ ୱିହାରେ ସେୟ୍ୟଂ ସନ୍ଥରିତ୍ୱା ୱା ସନ୍ଥରାପେତ୍ୱା ୱା ତଂ ପକ୍କମନ୍ତୋ ନେୱ ଉଦ୍ଧରେୟ୍ୟ, ନ ଉଦ୍ଧରାପେୟ୍ୟ, ଅନାପୁଚ୍ଛଂ ୱା ଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଅନୁପଖଜ୍ଜସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୬। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ସଙ୍ଘିକେ ୱିହାରେ ଜାନଂ ପୁବ୍ବୁପଗତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଅନୁପଖଜ୍ଜ ସେଯ୍ୟଂ କପ୍ପେଯ୍ୟ ''ଯସ୍ସ ସମ୍ବାଧୋ ଭୱିସ୍ସତି, ସୋ ପକ୍କମିସ୍ସତୀ''ତି ଏତଦେୱ ପଚ୍ଚଯଂ କରିତ୍ୱା ଅନଞ୍ଞଂ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ନିକ୍କଡ୍ଢନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୭। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୁଂ କୁପିତୋ ଅନତ୍ତମନୋ ସଙ୍ଘିକା ୱିହାରା ନିକ୍କଡ୍ଢେଯ୍ୟ ୱା ନିକ୍କଡ୍ଢାପେଯ୍ୟ ୱା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ୱେହାସକୁଟିସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୮। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ସଙ୍ଘିକେ ୱିହାରେ ଉପରିୱେହାସକୁଟିଯା ଆହଚ୍ଚପାଦକଂ ମଞ୍ଚଂ ୱା ପୀଠଂ ୱା ଅଭିନିସୀଦେଯ୍ୟ ୱା ଅଭିନିପଜ୍ଜେଯ୍ୟ ୱା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ମହଲ୍ଲକୱିହାରସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୯। ମହଲ୍ଲକଂ ପନ ଭିକ୍ଖୁନା ୱିହାରଂ କାରଯମାନେନ ଯାୱ ଦ୍ୱାରକୋସା ଅଗ୍ଗଳଟ୍ଠପନାଯ ଆଲୋକସନ୍ଧିପରିକମ୍ମାଯ ଦ୍ୱତ୍ତିଚ୍ଛଦନସ୍ସ ପରିଯାଯଂ ଅପ୍ପହରିତେ ଠିତେନ ଅଧିଟ୍ଠାତବ୍ବଂ, ତତୋ ଚେ ଉତ୍ତରି ଅପ୍ପହରିତେପି ଠିତୋ ଅଧିଟ୍ଠହେଯ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସପ୍ପାଣକସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୦। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଜାନଂ ସପ୍ପାଣକଂ ଉଦକଂ ତିଣଂ ୱା ମତ୍ତିକଂ ୱା ସିଞ୍ଚେଯ୍ୟ ୱା ସିଞ୍ଚାପେଯ୍ୟ ୱା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଭୂତଗାମୱଗ୍ଗୋ ଦୁତିଯୋ।

ଓୱାଦସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୧। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଅସମ୍ମତୋ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଓୱଦେଯ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଅତ୍ଥଙ୍ଗତସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୨। ସମ୍ମତୋପି ଚେ ଭିକ୍ଖୁ ଅତ୍ଥଙ୍ଗତେ ସୂରିଯେ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଓୱଦେଯ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଭିକ୍ଖୁନୁପସ୍ସଯସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୩। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୁନୁପସ୍ସଯଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଓୱଦେଯ୍ୟ ଅଞ୍ଞତ୍ର ସମଯା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ତତ୍ଥାଯଂ ସମଯୋ, ଗିଲାନା ହୋତି ଭିକ୍ଖୁନୀ, ଅଯଂ ତତ୍ଥ ସମଯୋ।

ଆମିସସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୪। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ୱଦେଯ୍ୟ ''ଆମିସହେତୁ ଥେରା ଭିକ୍ଖୂ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଓୱଦନ୍ତୀ''ତି, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଚୀୱରଦାନସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୫। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଅଞ୍ଞାତିକାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଚୀୱରଂ ଦଦେଯ୍ୟ ଅଞ୍ଞତ୍ର ପାରିୱତ୍ତକା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଚୀୱରସିଵ୍ବନସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୬। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଅଞ୍ଞାତିକାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଚୀୱରଂ ସିବ୍ବେଯ୍ଯ ୱା ସିବ୍ବାପେଯ୍ଯ ୱା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସଂୱିଧାନସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୭। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ସଦ୍ଧିଂ ସଂୱିଧାଯ ଏକଦ୍ଧାନମଗ୍ଗଂ ପଟିପଜ୍ଜେଯ୍ଯ ଅନ୍ତମସୋ ଗାମନ୍ତରମ୍ପି ଅଞ୍ଞତ୍ର ସମଯା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ତତ୍ଥାଯଂ ସମଯୋ, ସତ୍ଥଗମନୀଯୋ ହୋତି ମଗ୍ଗୋ, ସାସଙ୍କସମ୍ମତୋ, ସପ୍ପଟିଭଯୋ, ଅଯଂ ତତ୍ଥ ସମଯୋ।

ନାୱାଭିରୁହନସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୮। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ସଦ୍ଧିଂ ସଂୱିଧାଯ ଏକଂ ନାୱଂ ଅଭିରୁହେଯ୍ଯ ଉଦ୍ଧଂଗାମିନିଂ ୱା ଅଧୋଗାମିନିଂ ୱା ଅଞ୍ଞତ୍ର ତିରିଯଂ ତରଣାଯ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ପରିପାଚିତସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୯। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଜାନଂ ଭିକ୍ଖୁନିପରିପାଚିତଂ ପିଣ୍ଡପାତଂ ଭୁଞ୍ଜେଯ୍ଯ ଅଞ୍ଞତ୍ର ପୁବ୍ବେ ଗିହିସମାରମ୍ଭା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ରହୋନିସଜ୍ଜସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୦। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ସଦ୍ଧିଂ ଏକୋ ଏକାଯ ରହୋ ନିସଜ୍ଜଂ କପ୍ପେଯ୍ଯ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଓୱାଦୱଗ୍ଗୋ ତତିଯୋ।

ଆୱସଥପିଣ୍ଡସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୧। ଅଗିଲାନେନ ଭିକ୍ଖୁନା ଏକୋ ଆୱସଥପିଣ୍ଡୋ ଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବୋ। ତତୋ ଚେ ଉତ୍ତରି ଭୁଞ୍ଜେଯ୍ଯ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଗଣଭୋଜନସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୨। ଗଣଭୋଜନେ ଅଞ୍ଞତ୍ର ସମଯା ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ତତ୍ଥାଯଂ ସମଯୋ, ଗିଲାନସମଯୋ, ଚୀୱରଦାନସମଯୋ, ଚୀୱରକାରସମଯୋ, ଅଦ୍ଧାନଗମନସମଯୋ, ନାୱାଭିରୁହନସମଯୋ, ମହାସମଯୋ, ସମଣଭତ୍ତସମଯୋ, ଅଯଂ ତତ୍ଥ ସମଯୋ।

ପରମ୍ପରଭୋଜନସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୩। ପରମ୍ପରଭୋଜନେ ଅଞ୍ଞତ୍ର ସମଯା ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ତତ୍ଥାଯଂ ସମଯୋ, ଗିଲାନସମଯୋ, ଚୀୱରଦାନସମଯୋ, ଚୀୱରକାରସମଯୋ, ଅଯଂ ତତ୍ଥ ସମଯୋ।

କାଣମାତୁସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୪। ଭିକ୍ଖୁଂ ପନେୱ କୁଲଂ ଉପଗତଂ ପୂୱେହି ୱା ମନ୍ଥେହି ୱା ଅଭିହଟ୍ଠୁଂ ପୱାରେଯ୍ଯ, ଆକଙ୍ଖମାନେନ ଭିକ୍ଖୁନା ଦ୍ୱତ୍ତିପତ୍ତପୂରା ପଟିଗ୍ଗହେତବ୍ବା। ତତୋ ଚେ ଉତ୍ତରି ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହେଯ୍ଯ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ଦ୍ୱତ୍ତିପତ୍ତପୂରେ ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ତତୋ ନୀହରିତ୍ୱା ଭିକ୍ଖୂହି ସଦ୍ଧିଂ ସଂୱିଭଜିତବ୍ବଂ, ଅଯଂ ତତ୍ଥ ସାମୀଚି।

ପଠମପୱାରଣାସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୫। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଭୁତ୍ତାୱୀ ପୱାରିତୋ ଅନତିରିତ୍ତଂ ଖାଦନୀଯଂ ୱା ଭୋଜନୀଯଂ ୱା ଖାଦେଯ୍ଯ ୱା ଭୁଞ୍ଜେଯ୍ଯ ୱା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଦୁତିଯପୱାରଣାସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୬। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୁଂ ଭୁତ୍ତାୱିଂ ପୱାରିତଂ ଅନତିରିତ୍ତେନ ଖାଦନୀଯେନ ୱା ଭୋଜନୀଯେନ ୱା ଅଭିହଟ୍ଠୁଂ ପୱାରେଯ୍ଯ ''ହନ୍ଦ ଭିକ୍ଖୁ ଖାଦ ୱା ଭୁଞ୍ଜ ୱା''ତି ଜାନଂ ଆସାଦନାପେକ୍ଖୋ, ଭୁତ୍ତସ୍ମିଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ୱିକାଲଭୋଜନସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୭। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ୱିକାଲେ ଖାଦନୀଯଂ ୱା ଭୋଜନୀଯଂ ୱା ଖାଦେଯ୍ଯ ୱା ଭୁଞ୍ଜେଯ୍ଯ ୱା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସନ୍ନିଧିକାରକସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୮। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ସନ୍ନିଧିକାରକଂ ଖାଦନୀଯଂ ୱା ଭୋଜନୀଯଂ ୱା ଖାଦେଯ୍ଯ ୱା ଭୁଞ୍ଜେଯ୍ଯ ୱା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ପଣୀତଭୋଜନସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୯। ଯାନି ଖୋ ପନ ତାନି ପଣୀତଭୋଜନାନି, ସେଯ୍ଯଥିଦଂ – ସପ୍ପି, ନୱନୀତଂ, ତେଲଂ, ମଧୁ, ଫାଣିତଂ, ମଚ୍ଛୋ, ମଂସଂ, ଖୀରଂ, ଦଧି। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଏୱରୂପାନି ପଣୀତଭୋଜନାନି ଅଗିଲାନୋ ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ଥାଯ ୱିଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜେଯ୍ଯ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଦନ୍ତପୋନସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୦। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଅଦିନ୍ନଂ ମୁଖଦ୍ୱାରଂ ଆହାରଂ ଆହରେଯ୍ଯ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଉଦକଦନ୍ତପୋନା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଭୋଜନୱଗ୍ଗୋ ଚତୁତ୍ଥୋ।

ଅଚେଲକସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୧। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଅଚେଲକସ୍ସ ୱା ପରିବ୍ବାଜକସ୍ସ ୱା ପରିବ୍ବାଜିକାଯ ୱା ସହତ୍ଥା ଖାଦନୀଯଂ ୱା ଭୋଜନୀଯଂ ୱା ଦଦେଯ୍ଯ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଉଯ୍ଯୋଜନସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୨। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୁଂ ''ଏହାୱୁସୋ, ଗାମଂ ୱା ନିଗମଂ ୱା ପିଣ୍ଡାଯ ପୱିସିସ୍ସାମା''ତି ତସ୍ସ ଦାପେତ୍ୱା ୱା ଅଦାପେତ୍ୱା ୱା ଉଯ୍ଯୋଜେଯ୍ଯ ''ଗଚ୍ଛାୱୁସୋ, ନ ମେ ତଯା ସଦ୍ଧିଂ କଥା ୱା ନିସଜ୍ଜା ୱା ଫାସୁ ହୋତି, ଏକକସ୍ସ ମେ କଥା ୱା ନିସଜ୍ଜା ୱା ଫାସୁ ହୋତୀ''ତି ଏତଦେୱ ପଚ୍ଚଯଂ କରିତ୍ୱା ଅନଞ୍ଞଂ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସଭୋଜନସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୩। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ସଭୋଜନେ କୁଲେ ଅନୁପଖଜ୍ଜ ନିସଜ୍ଜଂ କପ୍ପେଯ୍ଯ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ରହୋପଟିଚ୍ଛନ୍ନସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୪। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ମାତୁଗାମେନ ସଦ୍ଧିଂ ରହୋ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନେ ଆସନେ ନିସଜ୍ଜଂ କପ୍ପେଯ୍ଯ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ରହୋନିସଜ୍ଜସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୫। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ମାତୁଗାମେନ ସଦ୍ଧିଂ ଏକୋ ଏକାଯ ରହୋ ନିସଜ୍ଜଂ କପ୍ପେଯ୍ଯ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଚାରିତ୍ତସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୬। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ନିମନ୍ତିତୋ ସଭତ୍ତୋ ସମାନୋ ସନ୍ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଅନାପୁଚ୍ଛା ପୁରେଭତ୍ତଂ ୱା ପଚ୍ଛାଭତ୍ତଂ ୱା କୁଲେସୁ ଚାରିତ୍ତଂ ଆପଜ୍ଜେୟ୍ୟ ଅଞ୍ଞତ୍ର ସମଯା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ତତ୍ଥାଯଂ ସମଯୋ, ଚୀୱରଦାନସମଯୋ, ଚୀୱରକାରସମଯୋ, ଅଯଂ ତତ୍ଥ ସମଯୋ।

ମହାନାମସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୭। ଅଗିଲାନେନ ଭିକ୍ଖୁନା ଚତୁମାସପ୍ପଚ୍ଚଯପୱାରଣା ସାଦିତବ୍ବା ଅଞ୍ଞତ୍ର ପୁନପୱାରଣାଯ, ଅଞ୍ଞତ୍ର ନିଚ୍ଚପୱାରଣାଯ। ତତୋ ଚେ ଉତ୍ତରି ସାଦିଯେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଉୟ୍ୟୁତ୍ତସେନାସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୮। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଉୟ୍ୟୁତ୍ତଂ ସେନଂ ଦସ୍ସନାଯ ଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ ଅଞ୍ଞତ୍ର ତଥାରୂପପ୍ପଚ୍ଚଯା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସେନାୱାସସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୯। ସିଯା ଚ ତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ କୋଚିଦେୱ ପଚ୍ଚଯୋ ସେନଂ ଗମନାଯ, ଦିରତ୍ତତିରତ୍ତଂ ତେନ ଭିକ୍ଖୁନା ସେନାଯ ୱସିତବ୍ବଂ। ତତୋ ଚେ ଉତ୍ତରି ୱସେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଉୟ୍ୟୋଧିକସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୦। ଦିରତ୍ତତିରତ୍ତଂ ଚେ ଭିକ୍ଖୁ ସେନାଯ ୱସମାନୋ ଉୟ୍ୟୋଧିକଂ ୱା ବଲଗ୍ଗଂ ୱା ସେନାବ୍ୟୂହଂ ୱା ଅନୀକଦସ୍ସନଂ ୱା ଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଅଚେଲକୱଗ୍ଗୋ ପଞ୍ଚମୋ।

ସୁରାପାନସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୧। ସୁରାମେରଯପାନେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଅଙ୍ଗୁଲିପତୋଦକସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୨। ଅଙ୍ଗୁଲିପତୋଦକେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ହସଧମ୍ମସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୩। ଉଦକେ ହସଧମ୍ମେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଅନାଦରିଯସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୪। ଅନାଦରିଯେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଭିଂସାପନସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୫। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୁଂ ଭିଂସାପେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଜୋତିସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୬। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଅଗିଲାନୋ ୱିସିବ୍ବନାପେକ୍ଖୋ ଜୋତିଂ ସମାଦହେୟ୍ୟ ୱା ସମାଦହାପେୟ୍ୟ ୱା ଅଞ୍ଞତ୍ର ତଥାରୂପପ୍ପଚ୍ଚଯା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ନହାନସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୭। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଓରେନଦ୍ଧମାସଂ ନହାଯେୟ୍ୟ ଅଞ୍ଞତ୍ର ସମଯା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ତତ୍ଥାଯଂ ସମଯୋ ''ଦିଯଡ୍ଢୋ ମାସୋ ସେସୋ ଗିମ୍ହାନ''ନ୍ତି ''ୱସ୍ସାନସ୍ସ ପଠମୋ ମାସୋ'' ଇଚ୍ଚେତେ ଅଡ୍ଢତେୟ୍ୟମାସା ଉଣ୍ହସମଯୋ, ପରିଳାହସମଯୋ, ଗିଲାନସମଯୋ, କମ୍ମସମଯୋ, ଅଦ୍ଧାନଗମନସମଯୋ, ୱାତୱୁଟ୍ଠିସମଯୋ, ଅଯଂ ତତ୍ଥ ସମଯୋ।

ଦୁବ୍ବଣ୍ଣକରଣସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୮। ନୱଂ ପନ ଭିକ୍ଖୁନା ଚୀୱରଲାଭେନ ତିଣ୍ଣଂ ଦୁବ୍ବଣ୍ଣକରଣାନଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଦୁବ୍ବଣ୍ଣକରଣଂ ଆଦାତବ୍ବଂ ନୀଲଂ ୱା କଦ୍ଦମଂ ୱା କାଳସାମଂ ୱା। ଅନାଦା ଚେ ଭିକ୍ଖୁ ତିଣ୍ଣଂ ଦୁବ୍ବଣ୍ଣକରଣାନଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଦୁବ୍ବଣ୍ଣକରଣଂ ନୱଂ ଚୀୱରଂ ପରିଭୁଞ୍ଜେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ୱିକପ୍ପନସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୯। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ୱା ଭିକ୍ଖୁନିଯା ୱା ସିକ୍ଖମାନାଯ ୱା ସାମଣେରସ୍ସ ୱା ସାମଣେରିଯା ୱା ସାମଂ ଚୀୱରଂ ୱିକପ୍ପେତ୍ୱା ଅପ୍ପଚ୍ଚୁଦ୍ଧାରଣଂ ପରିଭୁଞ୍ଜେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଅପନିଧାନସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୦। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ପତ୍ତଂ ୱା ଚୀୱରଂ ୱା ନିସୀଦନଂ ୱା ସୂଚିଘରଂ ୱା କାଯବନ୍ଧନଂ ୱା ଅପନିଧେୟ୍ୟ ୱା ଅପନିଧାପେୟ୍ୟ ୱା ଅନ୍ତମସୋ ହସାପେକ୍ଖୋପି, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସୁରାପାନୱଗ୍ଗୋ ଛଟ୍ଠୋ।

ସଞ୍ଚିଚ୍ଚସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୧। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ସଞ୍ଚିଚ୍ଚ ପାଣଂ ଜୀୱିତା ୱୋରୋପେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସପ୍ପାଣକସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୨। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଜାନଂ ସପ୍ପାଣକଂ ଉଦକଂ ପରିଭୁଞ୍ଜେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଉକ୍କୋଟନସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୩। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଜାନଂ ଯଥାଧମ୍ମଂ ନିହତାଧିକରଣଂ ପୁନକମ୍ମାଯ ଉକ୍କୋଟେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୪। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ଜାନଂ ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲଂ ଆପତ୍ତିଂ ପଟିଚ୍ଛାଦେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଊନୱୀସତିୱସ୍ସସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୫। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଜାନଂ ଊନୱୀସତିୱସ୍ସଂ ପୁଗ୍ଗଲଂ ଉପସମ୍ପାଦେୟ୍ୟ, ସୋ ଚ ପୁଗ୍ଗଲୋ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନୋ, ତେ ଚ ଭିକ୍ଖୂ ଗାରଯ୍ହା, ଇଦଂ ତସ୍ମିଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଥେୟ୍ୟସତ୍ଥସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୬। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଜାନଂ ଥେୟ୍ୟସତ୍ଥେନ ସଦ୍ଧିଂ ସଂୱିଧାଯ ଏକଦ୍ଧାନମଗ୍ଗଂ ପଟିପଜ୍ଜେୟ୍ୟ ଅନ୍ତମସୋ ଗାମନ୍ତରମ୍ପି, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସଂୱିଧାନସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୭। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ମାତୁଗାମେନ ସଦ୍ଧିଂ ସଂୱିଧାଯ ଏକଦ୍ଧାନମଗ୍ଗଂ ପଟିପଜ୍ଜେୟ୍ୟ ଅନ୍ତମସୋ ଗାମନ୍ତରମ୍ପି, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଅରିଟ୍ଠସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୮। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟ ''ତଥାହଂ ଭଗୱତା ଧମ୍ମଂ ଦେସିତଂ ଆଜାନାମି, ଯଥା ଯେମେ ଅନ୍ତରାଯିକା ଧମ୍ମା ୱୁତ୍ତା ଭଗୱତା, ତେ ପଟିସେୱତୋ ନାଲଂ ଅନ୍ତରାଯାଯା''ତି, ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୂହି ଏୱମସ୍ସ ୱଚନୀଯୋ ''ମାଯସ୍ମା ଏୱଂ ଅୱଚ, ମା ଭଗୱନ୍ତଂ ଅବ୍ଭାଚିକ୍ଖି, ନ ହି ସାଧୁ ଭଗୱତୋ ଅବ୍ଭକ୍ଖାନଂ, ନ ହି ଭଗୱା ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟ, ଅନେକପରିଯାଯେନାୱୁସୋ ଅନ୍ତରାଯିକା ଧମ୍ମା ଅନ୍ତରାଯିକା ୱୁତ୍ତା ଭଗୱତା, ଅଲଞ୍ଚ ପନ ତେ ପଟିସେୱତୋ ଅନ୍ତରାଯାଯା''ତି। ଏୱଞ୍ଚ ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୂହି ୱୁଚ୍ଚମାନୋ ତଥେୱ ପଗ୍ଗଣ୍ହେୟ୍ୟ, ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୂହି ଯାୱତତିଯଂ ସମନୁଭାସିତବ୍ବୋ ତସ୍ସ ପଟିନିସ୍ସଗ୍ଗାଯ। ଯାୱତତିଯଞ୍ଚେ ସମନୁଭାସିଯମାନୋ ତଂ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ଇଚ୍ଚେତଂ କୁସଲଂ। ନୋ ଚେ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଉକ୍ଖିତ୍ତସମ୍ଭୋଗସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୯। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଜାନଂ ତଥାୱାଦିନା ଭିକ୍ଖୁନା ଅକଟାନୁଧମ୍ମେନ ତଂ ଦିଟ୍ଠିଂ ଅପ୍ପଟିନିସ୍ସଟ୍ଠେନ ସଦ୍ଧିଂ ସମ୍ଭୁଞ୍ଜେୟ୍ୟ ୱା, ସଂୱସେୟ୍ୟ ୱା, ସହ ୱା ସେୟ୍ୟଂ କପ୍ପେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

କଣ୍ଟକସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୦। ସମଣୁଦ୍ଦେସୋପି ଚେ ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟ ''ତଥାହଂ ଭଗୱତା ଧମ୍ମଂ ଦେସିତଂ ଆଜାନାମି, ଯଥା ଯେମେ ଅନ୍ତରାଯିକା ଧମ୍ମା ୱୁତ୍ତା ଭଗୱତା, ତେ ପଟିସେୱତୋ ନାଲଂ ଅନ୍ତରାଯାଯା''ତି, ସୋ ସମଣୁଦ୍ଦେସୋ ଭିକ୍ଖୂହି ଏୱମସ୍ସ ୱଚନୀଯୋ ''ମାୱୁସୋ, ସମଣୁଦ୍ଦେସ ଏୱଂ ଅୱଚ, ମା ଭଗୱନ୍ତଂ ଅବ୍ଭାଚିକ୍ଖି, ନ ହି ସାଧୁ ଭଗୱତୋ ଅବ୍ଭକ୍ଖାନଂ, ନ ହି ଭଗୱା ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟ, ଅନେକପରିଯାଯେନାୱୁସୋ, ସମଣୁଦ୍ଦେସ ଅନ୍ତରାଯିକା ଧମ୍ମା ଅନ୍ତରାଯିକା ୱୁତ୍ତା ଭଗୱତା, ଅଲଞ୍ଚ ପନ ତେ ପଟିସେୱତୋ ଅନ୍ତରାଯାଯା''ତି, ଏୱଞ୍ଚ ସୋ ସମଣୁଦ୍ଦେସୋ ଭିକ୍ଖୂହି ୱୁଚ୍ଚମାନୋ ତଥେୱ ପଗ୍ଗଣ୍ହେୟ୍ୟ, ସୋ ସମଣୁଦ୍ଦେସୋ ଭିକ୍ଖୂହି ଏୱମସ୍ସ ୱଚନୀଯୋ ''ଅଜ୍ଜତଗ୍ଗେ ତେ, ଆୱୁସୋ, ସମଣୁଦ୍ଦେସ ନ ଚେୱ ସୋ ଭଗୱା ସତ୍ଥା ଅପଦିସିତବ୍ବୋ, ଯମ୍ପି ଚଞ୍ଞେ ସମଣୁଦ୍ଦେସା ଲଭନ୍ତି ଭିକ୍ଖୂହି ସଦ୍ଧିଂ ଦିରତ୍ତତିରତ୍ତଂ ସହସେୟ୍ୟଂ, ସାପି ତେ ନତ୍ଥି, ଚର ପିରେ, ୱିନସ୍ସା''ତି। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଜାନଂ ତଥାନାସିତଂ ସମଣୁଦ୍ଦେସଂ ଉପଲାପେୟ୍ୟ ୱା, ଉପଟ୍ଠାପେୟ୍ୟ ୱା, ସମ୍ଭୁଞ୍ଜେୟ୍ୟ ୱା, ସହ ୱା ସେୟ୍ୟଂ କପ୍ପେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସପ୍ପାଣକୱଗ୍ଗୋ ସତ୍ତମୋ।

ସହଧମ୍ମିକସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୧। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୂହି ସହଧମ୍ମିକଂ ୱୁଚ୍ଚମାନୋ ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟ ''ନ ତାୱାହଂ, ଆୱୁସୋ, ଏତସ୍ମିଂ ସିକ୍ଖାପଦେ ସିକ୍ଖିସ୍ସାମି, ଯାୱ ନ ଅଞ୍ଞଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ବ୍ୟତ୍ତଂ ୱିନଯଧରଂ ପରିପୁଚ୍ଛାମୀ''ତି, ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ସିକ୍ଖମାନେନ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଭିକ୍ଖୁନା ଅଞ୍ଞାତବ୍ବଂ ପରିପୁଚ୍ଛିତବ୍ବଂ ପରିପଞ୍ହିତବ୍ବଂ, ଅଯଂ ତତ୍ଥ ସାମୀଚି।

ୱିଲେଖନସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୨। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ପାତିମୋକ୍ଖେ ଉଦ୍ଦିସ୍ସମାନେ ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟ ''କିଂ ପନିମେହି ଖୁଦ୍ଦାନୁଖୁଦ୍ଦକେହି ସିକ୍ଖାପଦେହି ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠେହି, ଯାୱଦେୱ କୁକ୍କୁଚ୍ଚାଯ ୱିହେସାଯ ୱିଲେଖାଯ ସଂୱତ୍ତନ୍ତୀ''ତି, ସିକ୍ଖାପଦୱିୱଣ୍ଣକେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ମୋହନସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୩। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଅନ୍ୱଦ୍ଧମାସଂ ପାତିମୋକ୍ଖେ ଉଦ୍ଦିସ୍ସମାନେ ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟ ‘‘ଇଦାନେୱ ଖୋ ଅହଂ ଜାନାମି, ଅୟମ୍ପି କିର ଧମ୍ମୋ ସୁତ୍ତାଗତୋ ସୁତ୍ତପରିୟାପନ୍ନୋ ଅନ୍ୱଦ୍ଧମାସଂ ଉଦ୍ଦେସଂ ଆଗଚ୍ଛତୀ’’ତି। ତଞ୍ଚେ ଭିକ୍ଖୁଂ ଅଞ୍ଞେ ଭିକ୍ଖୂ ଜାନେୟ୍ୟୁଂ ନିସିନ୍ନପୁବ୍ବଂ ଇମିନା ଭିକ୍ଖୁନା ଦ୍ୱତ୍ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ପାତିମୋକ୍ଖେ ଉଦ୍ଦିସ୍ସମାନେ, କୋ ପନ ୱାଦୋ ଭିୟ୍ୟୋ, ନ ଚ ତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଅଞ୍ଞାଣକେନ ମୁତ୍ତି ଅତ୍ଥି, ୟଞ୍ଚ ତତ୍ଥ ଆପତ୍ତିଂ ଆପନ୍ନୋ, ତଞ୍ଚ ୟଥାଧମ୍ମୋ କାରେତବ୍ବୋ, ଉତ୍ତରି ଚସ୍ସ ମୋହୋ ଆରୋପେତବ୍ବୋ ‘‘ତସ୍ସ ତେ, ଆୱୁସୋ, ଅଲାଭା, ତସ୍ସ ତେ ଦୁଲ୍ଲଦ୍ଧଂ, ୟଂ ତ୍ୱଂ ପାତିମୋକ୍ଖେ ଉଦ୍ଦିସ୍ସମାନେନ ସାଧୁକଂ ଅଟ୍ଠିଂ କତ୍ୱା ମନସି କରୋସୀ’’ତି, ଇଦଂ ତସ୍ମିଂ ମୋହନକେ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ପହାରସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୪। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ କୁପିତୋ ଅନତ୍ତମନୋ ପହାରଂ ଦଦେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ତଲସତ୍ତିକସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୫। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ କୁପିତୋ ଅନତ୍ତମନୋ ତଲସତ୍ତିକଂ ଉଗ୍ଗିରେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଅମୂଲକସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୬। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୁଂ ଅମୂଲକେନ ସଙ୍ଘାଦିସେସେନ ଅନୁଦ୍ଧଂସେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସଞ୍ଚିଚ୍ଚସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୭। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ସଞ୍ଚିଚ୍ଚ କୁକ୍କୁଚ୍ଚଂ ଉପଦହେୟ୍ୟ ‘‘ଇତିସ୍ସ ମୁହୁତ୍ତମ୍ପି ଅଫାସୁ ଭୱିସ୍ସତୀ’’ତି ଏତଦେୱ ପଚ୍ଚୟଂ କରିତ୍ୱା ଅନଞ୍ଞଂ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଉପସ୍ସୁତିସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୮। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୂନଂ ଭଣ୍ଡନଜାତାନଂ କଲହଜାତାନଂ ୱିୱାଦାପନ୍ନାନଂ ଉପସ୍ସୁତିଂ ତିଟ୍ଠେୟ୍ୟ ‘‘ୟଂ ଇମେ ଭଣିସ୍ସନ୍ତି, ତଂ ସୋସ୍ସାମୀ’’ତି ଏତଦେୱ ପଚ୍ଚୟଂ କରିତ୍ୱା ଅନଞ୍ଞଂ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

କମ୍ମପଟିବାହନସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୯। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଧମ୍ମିକାନଂ କମ୍ମାନଂ ଛନ୍ଦଂ ଦତ୍ୱା ପଚ୍ଛା ଖୀୟନଧମ୍ମଂ ଆପଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଛନ୍ଦଂଅଦତ୍ୱାଗମନସିକ୍ଖାପଦଂ

୮୦। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ସଙ୍ଘେ ୱିନିଚ୍ଛୟକଥାୟ ୱତ୍ତମାନାୟ ଛନ୍ଦଂ ଅଦତ୍ୱା ଉଟ୍ଠାୟାସନା ପକ୍କମେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଦୁବ୍ବଲସିକ୍ଖାପଦଂ

୮୧। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ସମଗ୍ଗେନ ସଙ୍ଘେନ ଚୀୱରଂ ଦତ୍ୱା ପଚ୍ଛା ଖୀୟନଧମ୍ମଂ ଆପଜ୍ଜେୟ୍ୟ ‘‘ୟଥାସନ୍ଥୁତଂ ଭିକ୍ଖୂ ସଙ୍ଘିକଂ ଲାଭଂ ପରିଣାମେନ୍ତୀ’’ତି, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ପରିଣାମନସିକ୍ଖାପଦଂ

୮୨। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଜାନଂ ସଙ୍ଘିକଂ ଲାଭଂ ପରିଣତଂ ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ପରିଣାମେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସହଧମ୍ମିକୱଗ୍ଗୋ ଅଟ୍ଠମୋ।

ଅନ୍ତେପୁରସିକ୍ଖାପଦଂ

୮୩। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ରଞ୍ଞୋ ଖତ୍ତିଯସ୍ସ ମୁଦ୍ଧାଭିସିତ୍ତସ୍ସ ଅନିକ୍ଖନ୍ତରାଜକେ ଅନିଗ୍ଗତରତନକେ ପୁବ୍ବେ ଅପ୍ପଟିସଂୱିଦିତୋ ଇନ୍ଦଖୀଲଂ ଅତିକ୍କାମେଯ୍ଯ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ରତନସିକ୍ଖାପଦଂ

୮୪। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ରତନଂ ୱା ରତନସମ୍ମତଂ ୱା ଅଞ୍ଞତ୍ର ଅଜ୍ଝାରାମା ୱା ଅଜ୍ଝାୱସଥା ୱା ଉଗ୍ଗଣ୍ହେଯ୍ଯ ୱା ଉଗ୍ଗଣ୍ହାପେଯ୍ଯ ୱା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ରତନଂ ୱା ପନ ଭିକ୍ଖୁନା ରତନସମ୍ମତଂ ୱା ଅଜ୍ଝାରାମେ ୱା ଅଜ୍ଝାୱସଥେ ୱା ଉଗ୍ଗହେତ୍ୱା ୱା ଉଗ୍ଗହାପେତ୍ୱା ୱା ନିକ୍ଖିପିତବ୍ବଂ ''ଯସ୍ସ ଭୱିସ୍ସତି, ସୋ ହରିସ୍ସତୀ''ତି, ଅଯଂ ତତ୍ଥ ସାମୀଚି।

ୱିକାଲଗାମପ୍ପୱେସନସିକ୍ଖାପଦଂ

୮୫। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ସନ୍ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଅନାପୁଚ୍ଛା ୱିକାଲେ ଗାମଂ ପୱିସେଯ୍ଯ ଅଞ୍ଞତ୍ର ତଥାରୂପା ଅଚ୍ଚାଯିକା କରଣୀଯା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସୂଚିଘରସିକ୍ଖାପଦଂ

୮୬। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଅଟ୍ଠିମଯଂ ୱା ଦନ୍ତମଯଂ ୱା ୱିସାଣମଯଂ ୱା ସୂଚିଘରଂ କାରାପେଯ୍ଯ, ଭେଦନକଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ମଞ୍ଚପୀଠସିକ୍ଖାପଦଂ

୮୭। ନୱଂ ପନ ଭିକ୍ଖୁନା ମଞ୍ଚଂ ୱା ପୀଠଂ ୱା କାରଯମାନେନ ଅଟ୍ଠଙ୍ଗୁଲପାଦକଂ କାରେତବ୍ବଂ ସୁଗତଙ୍ଗୁଲେନ ଅଞ୍ଞତ୍ର ହେଟ୍ଠିମାଯ ଅଟନିଯା। ତଂ ଅତିକ୍କାମଯତୋ ଛେଦନକଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ତୂଲୋନଦ୍ଧସିକ୍ଖାପଦଂ

୮୮। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ମଞ୍ଚଂ ୱା ପୀଠଂ ୱା ତୂଲୋନଦ୍ଧଂ କାରାପେଯ୍ଯ, ଉଦ୍ଦାଲନକଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ନିସୀଦନସିକ୍ଖାପଦଂ

୮୯। ନିସୀଦନଂ ପନ ଭିକ୍ଖୁନା କାରଯମାନେନ ପମାଣିକଂ କାରେତବ୍ବଂ, ତତ୍ରିଦଂ ପମାଣଂ, ଦୀଘସୋ ଦ୍ୱେ ୱିଦତ୍ଥିଯୋ ସୁଗତୱିଦତ୍ଥିଯା, ତିରିଯଂ ଦିଯଡ୍ଢଂ, ଦସା ୱିଦତ୍ଥି। ତଂ ଅତିକ୍କାମଯତୋ ଛେଦନକଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

କଣ୍ଡୁପ୍ପଟିଚ୍ଛାଦିସିକ୍ଖାପଦଂ

୯୦। କଣ୍ଡୁପ୍ପଟିଚ୍ଛାଦିଂ ପନ ଭିକ୍ଖୁନା କାରଯମାନେନ ପମାଣିକା କାରେତବ୍ବା, ତତ୍ରିଦଂ ପମାଣଂ, ଦୀଘସୋ ଚତସ୍ସୋ ୱିଦତ୍ଥିଯୋ ସୁଗତୱିଦତ୍ଥିଯା, ତିରିଯଂ ଦ୍ୱେ ୱିଦତ୍ଥିଯୋ। ତଂ ଅତିକ୍କାମଯତୋ ଛେଦନକଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ୱସ୍ସିକସାଟିକସିକ୍ଖାପଦଂ

୯୧। ୱସ୍ସିକସାଟିକଂ ପନ ଭିକ୍ଖୁନା କାରଯମାନେନ ପମାଣିକା କାରେତବ୍ବା, ତତ୍ରିଦଂ ପମାଣଂ, ଦୀଘସୋ ଛ ୱିଦତ୍ଥିଯୋ ସୁଗତୱିଦତ୍ଥିଯା, ତିରିଯଂ ଅଡ୍ଢତେଯ୍ଯା। ତଂ ଅତିକ୍କାମଯତୋ ଛେଦନକଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ନନ୍ଦସିକ୍ଖାପଦଂ

୯୨। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ସୁଗତଚୀୱରପ୍ପମାଣଂ ଚୀୱରଂ କାରାପେୟ୍ୟ, ଅତିରେକଂ ୱା, ଛେଦନକଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ । ତତ୍ରିଦଂ ସୁଗତସ୍ସ ସୁଗତଚୀୱରପ୍ପମାଣଂ, ଦୀଘସୋ ନୱ ୱିଦତ୍ଥିଯୋ ସୁଗତୱିଦତ୍ଥିଯା, ତିରିଯଂ ଛ ୱିଦତ୍ଥିଯୋ, ଇଦଂ ସୁଗତସ୍ସ ସୁଗତଚୀୱରପ୍ପମାଣନ୍ତି।

ରତନୱଗ୍ଗୋ ନୱମୋ।

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ଖୋ ଆଯସ୍ମନ୍ତୋ ଦ୍ୱେନୱୁତି ପାଚିତ୍ତିଯା ଧମ୍ମା। ତତ୍ଥାଯସ୍ମନ୍ତେ ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ଦୁତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ତତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ପରିସୁଦ୍ଧେତ୍ଥାଯସ୍ମନ୍ତୋ, ତସ୍ମା ତୁଣ୍ହୀ, ଏୱମେତଂ ଧାରଯାମୀତି।

ପାଚିତ୍ତିଯା ନିଟ୍ଠିତା।

ପାଟିଦେସନୀଯା

ଇମେ ଖୋ ପନାଯସ୍ମନ୍ତୋ ଚତ୍ତାରୋ ପାଟିଦେସନୀଯା

ଧମ୍ମା ଉଦ୍ଦେସଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି।

ପଠମପାଟିଦେସନୀଯସିକ୍ଖାପଦଂ

୧। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଅଞ୍ଞାତିକାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଅନ୍ତରଘରଂ ପୱିଟ୍ଠାଯ ହତ୍ଥତୋ ଖାଦନୀଯଂ ୱା ଭୋଜନୀଯଂ ୱା ସହତ୍ଥା ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଖାଦେୟ୍ୟ ୱା ଭୁଞ୍ଜେୟ୍ୟ ୱା, ପଟିଦେସେତବ୍ବଂ ତେନ ଭିକ୍ଖୁନା ''ଗାରଯ୍ହଂ, ଆୱୁସୋ, ଧମ୍ମଂ ଆପଜ୍ଜିଂ ଅସପ୍ପାଯଂ ପାଟିଦେସନୀଯଂ, ତଂ ପଟିଦେସେମୀ''ତି।

ଦୁତିଯପାଟିଦେସନୀଯସିକ୍ଖାପଦଂ

୨। ଭିକ୍ଖୂ ପନେୱ କୁଲେସୁ ନିମନ୍ତିତା ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି, ତତ୍ର ଚେ ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ୱୋସାସମାନରୂପା ଠିତା ହୋତି ''ଇଧ ସୂପଂ ଦେଥ, ଇଧ ଓଦନଂ ଦେଥା''ତି। ତେହି ଭିକ୍ଖୂହି ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅପସାଦେତବ୍ବା ''ଅପସକ୍କ ତାୱ ଭଗିନି, ଯାୱ ଭିକ୍ଖୂ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତୀ''ତି। ଏକସ୍ସପି ଚେ ଭିକ୍ଖୁନୋ ନ ପଟିଭାସେୟ୍ୟ ତଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଅପସାଦେତୁଂ ''ଅପସକ୍କ ତାୱ ଭଗିନି, ଯାୱ ଭିକ୍ଖୂ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତୀ''ତି, ପଟିଦେସେତବ୍ବଂ ତେହି ଭିକ୍ଖୂହି ''ଗାରଯ୍ହଂ, ଆୱୁସୋ, ଧମ୍ମଂ ଆପଜ୍ଜିମ୍ହା ଅସପ୍ପାଯଂ ପାଟିଦେସନୀଯଂ, ତଂ ପଟିଦେସେମା''ତି।

ତତିଯପାଟିଦେସନୀଯସିକ୍ଖାପଦଂ

୩। ଯାନି ଖୋ ପନ ତାନି ସେକ୍ଖସମ୍ମତାନି କୁଲାନି, ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ତଥାରୂପେସୁ ସେକ୍ଖସମ୍ମତେସୁ କୁଲେସୁ ପୁବ୍ବେ ଅନିମନ୍ତିତୋ ଅଗିଲାନୋ ଖାଦନୀଯଂ ୱା, ଭୋଜନୀଯଂ ୱା ସହତ୍ଥା ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଖାଦେୟ୍ୟ ୱା, ଭୁଞ୍ଜେୟ୍ୟ ୱା, ପଟିଦେସେତବ୍ବଂ ତେନ ଭିକ୍ଖୁନା ''ଗାରଯ୍ହଂ, ଆୱୁସୋ, ଧମ୍ମଂ ଆପଜ୍ଜିଂ ଅସପ୍ପାଯଂ ପାଟିଦେସନୀଯଂ, ତଂ ପଟିଦେସେମୀ''ତି।

ଚତୁତ୍ଥପାଟିଦେସନୀଯସିକ୍ଖାପଦଂ

୪। ଯାନି ଖୋ ପନ ତାନି ଆରଞ୍ଞକାନି ସେନାସନାନି ସାସଙ୍କସମ୍ମତାନି ସପ୍ପଟିଭଯାନି, ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ତଥାରୂପେସୁ ସେନାସନେସୁ ପୁବ୍ବେ ଅପ୍ପଟିସଂୱିଦିତଂ ଖାଦନୀଯଂ ୱା, ଭୋଜନୀଯଂ ୱା ଅଜ୍ଝାରାମେ ସହତ୍ଥା ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଅଗିଲାନୋ ଖାଦେୟ୍ୟ ୱା, ଭୁଞ୍ଜେୟ୍ୟ ୱା, ପଟିଦେସେତବ୍ବଂ ତେନ ଭିକ୍ଖୁନା ''ଗାରଯ୍ହଂ, ଆୱୁସୋ, ଧମ୍ମଂ ଆପଜ୍ଜିଂ ଅସପ୍ପାଯଂ ପାଟିଦେସନୀଯଂ, ତଂ ପଟିଦେସେମୀ''ତି।

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ଖୋ ଆଯସ୍ମନ୍ତୋ ଚତ୍ତାରୋ ପାଟିଦେସନୀଯା ଧମ୍ମା। ତତ୍ଥାଯସ୍ମନ୍ତେ ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ଦୁତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ତତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ପରିସୁଦ୍ଧେତ୍ଥାଯସ୍ମନ୍ତୋ, ତସ୍ମା ତୁଣ୍ହୀ, ଏୱମେତଂ ଧାରଯାମୀତି।

ପାଟିଦେସନୀଯା ନିଟ୍ଠିତା।

ସେଖିଯା

ଇମେ ଖୋ ପନାୟସ୍ମନ୍ତୋ ସେଖିଯା ଧମ୍ମା ଉଦ୍ଦେସଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି।

ପରିମଣ୍ଡଲସିକ୍ଖାପଦଂ

୧। ପରିମଣ୍ଡଲଂ ନିୱାସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

୨। ପରିମଣ୍ଡଲଂ ପାରୁପିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ସୁପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନସିକ୍ଖାପଦଂ

୩। ସୁପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନୋ ଅନ୍ତରଘରେ ଗମିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

୪। ସୁପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନୋ ଅନ୍ତରଘରେ ନିସୀଦିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ସୁସଂୱୁତସିକ୍ଖାପଦଂ

୫। ସୁସଂୱୁତୋ ଅନ୍ତରଘରେ ଗମିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

୬। ସୁସଂୱୁତୋ ଅନ୍ତରଘରେ ନିସୀଦିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଓକ୍ଖିତ୍ତଚକ୍ଖୁସିକ୍ଖାପଦଂ

୭। ଓକ୍ଖିତ୍ତଚକ୍ଖୁ ଅନ୍ତରଘରେ ଗମିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

୮। ଓକ୍ଖିତ୍ତଚକ୍ଖୁ ଅନ୍ତରଘରେ ନିସୀଦିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଉକ୍ଖିତ୍ତକସିକ୍ଖାପଦଂ

୯। ନ ଉକ୍ଖିତ୍ତକାଯ ଅନ୍ତରଘରେ ଗମିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

୧୦। ନ ଉକ୍ଖିତ୍ତକାଯ ଅନ୍ତରଘରେ ନିସୀଦିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ପରିମଣ୍ଡଲୱଗ୍ଗୋ ପଠମୋ।

ଉଜ୍ଜଗ୍ଘିକସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୧। ନ ଉଜ୍ଜଗ୍ଘିକାଯ ଅନ୍ତରଘରେ ଗମିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

୧୨। ନ ଉଜ୍ଜଗ୍ଘିକାଯ ଅନ୍ତରଘରେ ନିସୀଦିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଉଚ୍ଚସଦ୍ଦସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୩। ଅପ୍ପସଦ୍ଦୋ ଅନ୍ତରଘରେ ଗମିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

୧୪। ଅପ୍ପସଦ୍ଦୋ ଅନ୍ତରଘରେ ନିସୀଦିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

କାଯପ୍ପଚାଲକସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୫। ନ କାଯପ୍ପଚାଲକଂ ଅନ୍ତରଘରେ ଗମିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

୧୬। ନ କାଯପ୍ପଚାଲକଂ ଅନ୍ତରଘରେ ନିସୀଦିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ବାହୁପ୍ପଚାଲକସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୭। ନ ବାହୁପ୍ପଚାଲକଂ ଅନ୍ତରଘରେ ଗମିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

୧୮। ନ ବାହୁପ୍ପଚାଲକଂ ଅନ୍ତରଘରେନିସୀଦିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ସୀସପ୍ପଚାଲକସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୯। ନ ସୀସପ୍ପଚାଲକଂ ଅନ୍ତରଘରେ ଗମିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

୨୦। ନ ସୀସପ୍ପଚାଲକଂ ଅନ୍ତରଘରେ ନିସୀଦିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଉଜ୍ଜଗ୍ଘିକଵଗ୍ଗୋ ଦୁତିଯୋ।

ଖମ୍ଭକତସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୧। ନ ଖମ୍ଭକତୋ ଅନ୍ତରଘରେ ଗମିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

୨୨। ନ ଖମ୍ଭକତୋ ଅନ୍ତରଘରେ ନିସୀଦିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଓଗୁଣ୍ଠିତସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୩। ନ ଓଗୁଣ୍ଠିତୋ ଅନ୍ତରଘରେ ଗମିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

୨୪। ନ ଓଗୁଣ୍ଠିତୋ ଅନ୍ତରଘରେ ନିସୀଦିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଉକ୍କୁଟିକସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୫। ନ ଉକ୍କୁଟିକାଯ ଅନ୍ତରଘରେ ଗମିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ପଲ୍ଲତ୍ଥିକସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୬। ନ ପଲ୍ଲତ୍ଥିକାଯ ଅନ୍ତରଘରେ ନିସୀଦିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ସକ୍କଚ୍ଚପଟିଗ୍ଗହଣସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୭। ସକ୍କଚ୍ଚଂ ପିଣ୍ଡପାତଂ ପଟିଗ୍ଗହେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ପତ୍ତସଞ୍ଞୀପଟିଗ୍ଗହଣସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୮। ପତ୍ତସଞ୍ଞ୍ଞୀ ପିଣ୍ଡପାତଂ ପଟିଗ୍ଗହେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ସମସୂପକପଟିଗ୍ଗହଣସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୯। ସମସୂପକଂ ପିଣ୍ଡପାତଂ ପଟିଗ୍ଗହେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ସମତିତ୍ତିକସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୦। ସମତିତ୍ତିକଂ ପିଣ୍ଡପାତଂ ପଟିଗ୍ଗହେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଖମ୍ଭକତୱଗ୍ଗୋ ତତିଯୋ।

ସକ୍କଚ୍ଚଭୁଞ୍ଜନସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୧। ସକ୍କଚ୍ଚଂ ପିଣ୍ଡପାତଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ପତ୍ତସଞ୍ଞ୍ଞୀଭୁଞ୍ଜନସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୨। ପତ୍ତସଞ୍ଞ୍ଞୀ ପିଣ୍ଡପାତଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ସପଦାନସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୩। ସପଦାନଂ ପିଣ୍ଡପାତଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ସମସୂପକସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୪। ସମସୂପକଂ ପିଣ୍ଡପାତଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ନଥୂପକତସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୫। ନ ଥୂପକତୋ ଓମଦ୍ଦିତ୍ୱା ପିଣ୍ଡପାତଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଓଦନପ୍ପଟିଚ୍ଛାଦନସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୬। ନ ସୂପଂ ୱା ବ୍ୟଞ୍ଜନଂ ୱା ଓଦନେନ ପଟିଚ୍ଛାଦେସ୍ସାମି ଭିଯ୍ୟୋକମ୍ୟତଂ ଉପାଦାଯାତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ସୂପୋଦନୱିଞ୍ଞ୍ଞତ୍ତିସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୭। ନ ସୂପଂ ୱା ଓଦନଂ ୱା ଅଗିଲାନୋ ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ଥାଯ ୱିଞ୍ଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଉଜ୍ଝାନସଞ୍ଞ୍ଞୀସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୮। ନ ଉଜ୍ଝାନସଞ୍ଞ୍ଞୀ ପରେସଂ ପତ୍ତଂ ଓଲୋକେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

କବଳସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୯। ନାତିମହନ୍ତଂ କବଳଂ କରିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଆଲୋପସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୦। ପରିମଣ୍ଡଲଂ ଆଲୋପଂ କରିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ସକ୍କଚ୍ଚଵଗ୍ଗୋ ଚତୁତ୍ଥୋ।

ଅନାହଟସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୧। ନ ଅନାହଟେ କବଢଏ ମୁଖଦ୍ୱାରଂ ୱିଵରିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଭୁଞ୍ଜମାନସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୨। ନ ଭୁଞ୍ଜମାନୋ ସଵ୍ଵହତ୍ଥଂ ମୁଖେ ପକ୍ଖିପିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ସକବଢଅସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୩। ନ ସକବଢଏନ ମୁଖେନ ବ୍ଯାହରିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ପିଣ୍ଡୁକ୍ଖେପକସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୪। ନ ପିଣ୍ଡୁକ୍ଖେପକଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

କବଢଆଵଚ୍ଛେଦକସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୫। ନ କବଢଆଵଚ୍ଛେଦକଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଅଵଗଣ୍ଡକାରକସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୬। ନ ଅଵଗଣ୍ଡକାରକଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ହତ୍ଥନିଦ୍ଧୁନକସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୭। ନ ହତ୍ଥନିଦ୍ଧୁନକଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ସିତ୍ଥାଵକାରକସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୮। ନ ସିତ୍ଥାଵକାରକଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଜିଵ୍ହାନିଚ୍ଛାରକସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୯। ନ ଜିଵ୍ହାନିଚ୍ଛାରକଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଚପୁଚପୁକାରକସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୦। ନ ଚପୁଚପୁକାରକଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

କବଳଅୱଗ୍ଗୋ ପଞ୍ଚମୋ।

ସୁରୁସୁରୁକାରକସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୧। ନ ସୁରୁସୁରୁକାରକଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ହତ୍ଥନିଲ୍ଲେହକସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୨। ନ ହତ୍ଥନିଲ୍ଲେହକଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ପତ୍ତନିଲ୍ଲେହକସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୩। ନ ପତ୍ତନିଲ୍ଲେହକଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଓଟ୍ଠନିଲ୍ଲେହକସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୪। ନ ଓଟ୍ଠନିଲ୍ଲେହକଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ସାମିସସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୫। ନ ସାମିସେନ ହତ୍ଥେନ ପାନୀଯଥାଲକଂ ପଟିଗ୍ଗହେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ସସିତ୍ଥକସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୬। ନ ସସିତ୍ଥକଂ ପତ୍ତଧୋୱନଂ ଅନ୍ତରଘରେ ଛଡ୍ଡେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଛତ୍ତପାଣିସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୭। ନ ଛତ୍ତପାଣିସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଦଣ୍ଡପାଣିସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୮। ନ ଦଣ୍ଡପାଣିସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ସତ୍ଥପାଣିସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୯। ନ ସତ୍ଥପାଣିସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଆୱୁଧପାଣିସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୦। ନ ଆୱୁଧପାଣିସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ସୁରୁସୁରୁୱଗ୍ଗୋ ଛଟ୍ଠୋ।

ପାଦୁକସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୧। ନ ପାଦୁକାରୁଳ୍ହସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଉପାହନସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୨। ନ ଉପାହନାରୁଳ୍ହସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଯାନସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୩। ନ ଯାନଗତସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ସଯନସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୪। ନ ସଯନଗତସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ପଲ୍ଲତ୍ଥିକସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୫। ନ ପଲ୍ଲତ୍ଥିକାଯ ନିସିନ୍ନସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ୱେଠିତସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୬। ନ ୱେଠିତସୀସସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଓଗୁଣ୍ଠିତସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୭। ନ ଓଗୁଣ୍ଠିତସୀସସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଛମାସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୮। ନ ଛମାଯଂ ନିସୀଦିତ୍ୱା ଆସନେ ନିସିନ୍ନସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ନୀଚାସନସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୯। ନ ନୀଚେ ଆସନେ ନିସୀଦିତ୍ୱା ଉଚ୍ଚେ ଆସନେ ନିସିନ୍ନସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଠିତସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୦। ନ ଠିତୋ ନିସିନ୍ନସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ପଚ୍ଛତୋଗମନସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୧। ନ ପଚ୍ଛତୋ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ପୁରତୋ ଗଚ୍ଛନ୍ତସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଉପ୍ପଥେନଗମନସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୨। ନ ଉପ୍ପଥେନ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ପଥେନ ଗଚ୍ଛନ୍ତସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଠିତୋଉଚ୍ଚାରସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୩। ନ ଠିତୋ ଅଗିଲାନୋ ଉଚ୍ଚାରଂ ୱା ପସ୍ସାୱଂ ୱା କରିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ହରିତେଉଚ୍ଚାରସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୪। ନ ହରିତେ ଅଗିଲାନୋ ଉଚ୍ଚାରଂ ୱା ପସ୍ସାୱଂ ୱା ଖେଳଅଂ ୱା କରିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଉଦକେଉଚ୍ଚାରସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୫। ନ ଉଦକେ ଅଗିଲାନୋ ଉଚ୍ଚାରଂ ୱା ପସ୍ସାୱଂ ୱା ଖେଳଅଂ ୱା କରିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ପାଦୁକୱଗ୍ଗୋ ସତ୍ତମୋ।

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ଖୋ ଆଯସ୍ମନ୍ତୋ ସେଖିଯା ଧମ୍ମା। ତତ୍ଥାଯସ୍ମନ୍ତେ ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ଦୁତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ତତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ପରିସୁଦ୍ଧେତ୍ଥାଯସ୍ମନ୍ତୋ, ତସ୍ମା ତୁଣ୍ହୀ, ଏୱମେତଂ ଧାରଯାମୀତି।

ସେଖିଯା ନିଟ୍ଠିତା।

ଅଧିକରଣସମଥା

ଇମେ ଖୋ ପନାଯସ୍ମନ୍ତୋ ସତ୍ତ ଅଧିକରଣସମଥା

ଧମ୍ମା ଉଦ୍ଦେସଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି।

ଉପ୍ପନ୍ନୁପ୍ପନ୍ନାନଂ ଅଧିକରଣାନଂ ସମଥାଯ ୱୂପସମାଯ ସମ୍ମୁଖାୱିନଯୋ ଦାତବ୍ବୋ।

ସତିୱିନଯୋ ଦାତବ୍ବୋ।

ଅମୂଳ୍ହୱିନଯୋ ଦାତବ୍ବୋ।

ପଟିଞ୍ଞାଯ କାରେତବ୍ବଂ।

ଯେଭୁଯ୍ୟସିକା।

ତସ୍ସପାପିଯସିକା।

ତିଣୱତ୍ଥାରକୋତି।

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ଖୋ ଆଯସ୍ମନ୍ତୋ ସତ୍ତ ଅଧିକରଣସମଥା ଧମ୍ମା। ତତ୍ଥାଯସ୍ମନ୍ତେ, ପୁଚ୍ଛାମି କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ଦୁତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ତତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ପରିସୁଦ୍ଧେତ୍ଥାଯସ୍ମନ୍ତୋ, ତସ୍ମା ତୁଣ୍ହୀ, ଏୱମେତଂ ଧାରଯାମୀତି।

ଅଧିକରଣସମଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠଂ ଖୋ ଆଯସ୍ମନ୍ତୋ ନିଦାନଂ,

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ଚତ୍ତାରୋ ପାରାଜିକା ଧମ୍ମା,

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ତେରସ ସଙ୍ଘାଦିସେସା ଧମ୍ମା,

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ଦ୍ୱେ ଅନିଯତା ଧମ୍ମା,

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ତିଂସ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯା ପାଚିତ୍ତିଯା ଧମ୍ମା,

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ଦ୍ୱେନଵୁତି ପାଚିତ୍ତିଯା ଧମ୍ମା,

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ଚତ୍ତାରୋ ପାଟିଦେସନୀଯା ଧମ୍ମା,

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ସେଖିଯା ଧମ୍ମା,

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ସତ୍ତ ଅଧିକରଣସମଥା ଧମ୍ମା, ଏତ୍ତକଂ ତସ୍ସ ଭଗଵତୋ ସୁତ୍ତାଗତଂ ସୁତ୍ତପରିଯାପନ୍ନଂ ଅନ୍ଵଦ୍ଧମାସଂ ଉଦ୍ଦେସଂ ଆଗଚ୍ଛତି, ତତ୍ଥ ସବ୍ବେହେଵ ସମଗ୍ଗେହି ସମ୍ମୋଦମାନେହି ଅଵିଵଦମାନେହି ସିକ୍ଖିତବ୍ବନ୍ତି।

ଵିତ୍ଥାରୁଦ୍ଦେସୋ ପଞ୍ଚମୋ।

ଭିକ୍ଖୁପାତିମୋକ୍ଖଂ ନିଟ୍ଠିତଂ।

ନମୋ ତସ୍ସ ଭଗଵତୋ ଅରହତୋ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧସ୍ସ

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ଭିକ୍ଖୁନୀପାତିମୋକ୍ଖପାଳି

ପୁବ୍ବକରଣଂ-୪

ସମ୍ମଜ୍ଜନୀ ପଦୀପୋ ଚ, ଉଦକଂ ଆସନେନ ଚ;

ଉପୋସଥସ୍ସ ଏତାନି, ‘‘ପୁବ୍ବକରଣ’’ନ୍ତି ୱୁଚ୍ଚତି।

ପୁବ୍ବକିଚ୍ଚଂ-୫

ଛନ୍ଦ, ପାରିସୁଦ୍ଧି, ଉତୁକ୍ଖାନଂ, ଭିକ୍ଖୁନିଗଣନା ଚ ଓୱାଦୋ;

ଉପୋସଥସ୍ସ ଏତାନି, ‘‘ପୁବ୍ବକିଚ୍ଚ’’ନ୍ତି ୱୁଚ୍ଚତି।

ପତ୍ତକଲ୍ଲଅଙ୍ଗା-୪

ଉପୋସଥୋ, ଯାୱତିକା ଚ ଭିକ୍ଖୁନୀ କମ୍ମପ୍ପତ୍ତା;

ସଭାଗାପତ୍ତିୟୋ ଚ ନ ୱିଜ୍ଜନ୍ତି;

ୱଜ୍ଜନୀୟା ଚ ପୁଗ୍ଗଲା ତସ୍ମିଂ ନ ହୋନ୍ତି, ‘‘ପତ୍ତକଲ୍ଲ’’ନ୍ତି ୱୁଚ୍ଚତି।

ପୁବ୍ବକରଣପୁବ୍ବକିଚ୍ଚାନି ସମାପେତ୍ୱା ଦେସିତାପତ୍ତିକସ୍ସ ସମଗ୍ଗସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘସ୍ସ ଅନୁମତିୟା ପାତିମୋକ୍ଖଂ ଉଦ୍ଦିସିତୁଂ ଆରାଧନଂ କରୋମ।

ନିଦାନୁଦ୍ଦେସୋ

ସୁଣାତୁ ମେ ଅୟ୍ୟେ ସଙ୍ଘୋ, ଅଜ୍ଜୁପୋସଥୋ ପନ୍ନରସୋ, ଯଦି ସଙ୍ଘସ୍ସ ପତ୍ତକଲ୍ଲଂ, ସଙ୍ଘୋ ଉପୋସଥଂ କରେୟ୍ୟ, ପାତିମୋକ୍ଖଂ ଉଦ୍ଦିସେୟ୍ୟ।

କିଂ ସଙ୍ଘସ୍ସ ପୁବ୍ବକିଚ୍ଚଂ? ପାରିସୁଦ୍ଧିଂ ଅୟ୍ୟାୟୋ ଆରୋଚେଥ, ପାତିମୋକ୍ଖଂ ଉଦ୍ଦିସିସ୍ସାମି, ତଂ ସବ୍ବାୱ ସନ୍ତା ସାଧୁକଂ ସୁଣୋମ ମନସି କରୋମ। ଯସ୍ସା ସିୟା ଆପତ୍ତି, ସା ଆୱିକରେୟ୍ୟ, ଅସନ୍ତିୟା ଆପତ୍ତିୟା ତୁଣ୍ହୀ ଭୱିତବ୍ବଂ, ତୁଣ୍ହୀଭାୱେନ ଖୋ ପନାୟ୍ୟାୟୋ, ‘‘ପରିସୁଦ୍ଧା’’ତି ୱେଦିସ୍ସାମି। ଯଥା ଖୋ ପନ ପଚ୍ଚେକପୁଟ୍ଠସ୍ସା ୱେୟ୍ୟାକରଣଂ ହୋତି, ଏୱମେୱଂ ଏୱରୂପାୟ ପରିସାୟ ଯାୱତତିୟଂ ଅନୁସାୱିତଂ ହୋତି। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଯାୱତତିୟଂ ଅନୁସାୱିୟମାନେ ସରମାନା ସନ୍ତିଂ ଆପତ୍ତିଂ ନାୱିକରେୟ୍ୟ, ସମ୍ପଜାନମୁସାୱାଦସ୍ସା ହୋତି। ସମ୍ପଜାନମୁସାୱାଦୋ ଖୋ ପନାୟ୍ୟାୟୋ, ଅନ୍ତରାୟିକୋ ଧମ୍ମୋ ୱୁତ୍ତୋ ଭଗୱତା, ତସ୍ମା ସରମାନାୟ ଭିକ୍ଖୁନିୟା ଆପନ୍ନାୟ ୱିସୁଦ୍ଧାପେକ୍ଖାୟ ସନ୍ତୀ ଆପତ୍ତି ଆୱିକାତବ୍ବା, ଆୱିକତା ହିସ୍ସା ଫାସୁ ହୋତି।

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠଂ ଖୋ, ଅୟ୍ୟାୟୋ, ନିଦାନଂ। ତତ୍ଥାୟ୍ୟାୟୋ ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ଦୁତିୟମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ତତିୟମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ପରିସୁଦ୍ଧେତ୍ଥାୟ୍ୟାୟୋ, ତସ୍ମା ତୁଣ୍ହୀ, ଏୱମେତଂ ଧାରୟାମୀତି।

ନିଦାନଂ ନିଟ୍ଠିତଂ।

ପାରାଜିକୁଦ୍ଦେସୋ

ତତ୍ରିମେ ଅଟ୍ଠ ପାରାଜିକା ଧମ୍ମା ଉଦ୍ଦେସଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି।

ମେଥୁନଧମ୍ମସିକ୍ଖାପଦଂ

୧। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଛନ୍ଦସୋ ମେଥୁନଂ ଧମ୍ମଂ ପଟିସେୱେୟ୍ୟ, ଅନ୍ତମସୋ ତିରଚ୍ଛାନଗତେନପି, ପାରାଜିକା ହୋତି ଅସଂୱାସା।

ଅଦିନ୍ନାଦାନସିକ୍ଖାପଦଂ

୨। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଗାମା ୱା ଅରଞ୍ଞା ୱା ଅଦିନ୍ନଂ ଥେୟ୍ୟସଙ୍ଖାତଂ ଆଦିୟେୟ୍ୟ, ଯଥାରୂପେ ଅଦିନ୍ନାଦାନେ ରାଜାନୋ ଚୋରଂ ଗହେତ୍ୱା ହନେୟ୍ୟୁଂ ୱା ବନ୍ଧେୟ୍ୟୁଂ ୱା ପବ୍ବାଜେୟ୍ୟୁଂ ୱା ଚୋରାସି ବାଲାସି ମୂଳ୍ହାସି ଥେନାସୀତି, ତଥାରୂପଂ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅଦିନ୍ନଂ ଆଦିୟମାନା ଅୟମ୍ପି ପାରାଜିକା ହୋତି ଅସଂୱାସା।

ମନୁସ୍ସୱିଗ୍ଗହସିକ୍ଖାପଦଂ

୩। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ସଞ୍ଚିଚ୍ଚ ମନୁସ୍ସୱିଗ୍ଗହଂ ଜୀୱିତା ୱୋରୋପେୟ୍ୟ, ସତ୍ଥହାରକଂ ୱାସ୍ସ ପରିୟେସେୟ୍ୟ, ମରଣୱଣ୍ଣଂ ୱା ସଂୱଣ୍ଣେୟ୍ୟ, ମରଣାୟ ୱା ସମାଦପେୟ୍ୟ ‘‘ଅମ୍ଭୋ ପୁରିସ, କିଂ ତୁୟ୍ହିମିନା ପାପକେନ ଦୁଜ୍ଜୀୱିତେନ, ମତଂ ତେ ଜୀୱିତା ସେୟ୍ୟୋ’’ତି, ଇତି ଚିତ୍ତମନା ଚିତ୍ତସଙ୍କପ୍ପା ଅନେକପରିୟାୟେନ ମରଣୱଣ୍ଣଂ ୱା ସଂୱଣ୍ଣେୟ୍ୟ, ମରଣାୟ ୱା ସମାଦପେୟ୍ୟ, ଅୟମ୍ପି ପାରାଜିକା ହୋତି ଅସଂୱାସା।

ଉତ୍ତରିମନୁସ୍ସଧମ୍ମସିକ୍ଖାପଦଂ

୪। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅନଭିଜାନଂ ଉତ୍ତରିମନୁସ୍ସଧମ୍ମଂ ଅତ୍ତୁପନାୟିକଂ ଅଲମରିୟଞାଣଦସ୍ସନଂ ସମୁଦାଚରେୟ୍ୟ ‘‘ଇତି ଜାନାମି, ଇତି ପସ୍ସାମୀ’’ତି, ତତୋ ଅପରେନ ସମୟେନ ସମନୁଗ୍ଗାହୀୟମାନା ୱା ଅସମନୁଗ୍ଗାହୀୟମାନା ୱା ଆପନ୍ନା ୱିସୁଦ୍ଧାପେକ୍ଖା ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟ ‘‘ଅଜାନମେୱଂ, ଅୟ୍ୟେ, ଅୱଚଂ ଜାନାମି, ଅପସ୍ସଂ ପସ୍ସାମି, ତୁଚ୍ଛଂ ମୁସା ୱିଲପି’’ନ୍ତି, ଅଞ୍ଞତ୍ର ଅଧିମାନା, ଅୟମ୍ପି ପାରାଜିକା ହୋତି ଅସଂୱାସା।

ଉବ୍ଭଜାଣୁମଣ୍ଡଲିକାସିକ୍ଖାପଦଂ

୫। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅୱସ୍ସୁତା ଅୱସ୍ସୁତସ୍ସ ପୁରିସପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ, ଅଧକ୍ଖକଂ ଉବ୍ଭଜାଣୁମଣ୍ଡଲଂ ଆମସନଂ ୱା ପରାମସନଂ ୱା ଗହଣଂ ୱା ଛୁପନଂ ୱା ପଟିପୀଳନଂ ୱା ସାଦିୟେୟ୍ୟ, ଅୟମ୍ପି ପାରାଜିକା ହୋତି ଅସଂୱାସା ଉବ୍ଭଜାଣୁମଣ୍ଡଲିକା।

ୱଜ୍ଜପଟିଚ୍ଛାଦିକାସିକ୍ଖାପଦଂ

୬। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଜାନଂ ପାରାଜିକଂ ଧମ୍ମଂ ଅଜ୍ଝାପନ୍ନଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ନେୱତ୍ତନା ପଟିଚୋଦେୟ୍ୟ, ନ ଗଣସ୍ସ ଆରୋଚେୟ୍ୟ, ଯଦା ଚ ସା ଠିତା ୱା ଅସ୍ସ ଚୁତା ୱା ନାସିତା ୱା ଅୱସ୍ସଟା ୱା, ସା ପଚ୍ଛା ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟ ‘‘ପୁବ୍ବେୱାହଂ, ଅୟ୍ୟେ, ଅଞ୍ଞାସିଂ ଏତଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ‘ଏୱରୂପା ଚ ଏୱରୂପା ଚ ସା ଭଗିନୀ’ତି, ନୋ ଚ ଖୋ ଅତ୍ତନା ପଟିଚୋଦେସ୍ସଂ, ନ ଗଣସ୍ସ ଆରୋଚେସ୍ସ’’ନ୍ତି, ଅୟମ୍ପି ପାରାଜିକା ହୋତି ଅସଂୱାସା ୱଜ୍ଜପଟିଚ୍ଛାଦିକା।

ଉକ୍ଖିତ୍ତାନୁୱତ୍ତିକାସିକ୍ଖାପଦଂ

୭। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ସମଗ୍ଗେନ ସଙ୍ଘେନ ଉକ୍ଖିତ୍ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଧମ୍ମେନ ୱିନୟେନ ସତ୍ଥୁସାସନେନ ଅନାଦରଂ ଅପ୍ପଟିକାରଂ ଅକତସହାୟଂ ତମନୁୱତ୍ତେୟ୍ୟ, ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ଏୱମସ୍ସ ୱଚନୀୟା ‘‘ଏସୋ ଖୋ, ଅୟ୍ୟେ, ଭିକ୍ଖୁ ସମଗ୍ଗେନ ସଙ୍ଘେନ ଉକ୍ଖିତ୍ତୋ, ଧମ୍ମେନ ୱିନୟେନ ସତ୍ଥୁସାସନେନ ଅନାଦରୋ ଅପ୍ପଟିକାରୋ ଅକତସହାୟୋ, ମାୟ୍ୟେ, ଏତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଅନୁୱତ୍ତୀ’’ତି, ଏୱଞ୍ଚ ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ୱୁଚ୍ଚମାନା ତଥେୱ ପଗ୍ଗଣ୍ହେୟ୍ୟ, ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ଯାୱତତିୟଂ ସମନୁଭାସିତବ୍ବା ତସ୍ସ ପଟିନିସ୍ସଗ୍ଗାୟ, ଯାୱତତିୟଂ ଚେ ସମନୁଭାସିୟମାନା ତଂ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ଇଚ୍ଚେତଂ କୁସଲଂ, ନୋ ଚେ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ଅୟମ୍ପି ପାରାଜିକା ହୋତି ଅସଂୱାସା ଉକ୍ଖିତ୍ତାନୁୱତ୍ତିକା।

ଅଟ୍ଠୱତ୍ଥୁକାସିକ୍ଖାପଦଂ

୮। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅୱସ୍ସୁତା ଅୱସ୍ସୁତସ୍ସ ପୁରିସପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ହତ୍ଥଗ୍ଗହଣଂ ୱା ସାଦିୟେୟ୍ୟ, ସଙ୍ଘାଟିକଣ୍ଣଗ୍ଗହଣଂ ୱା ସାଦିୟେୟ୍ୟ, ସନ୍ତିଟ୍ଠେୟ୍ୟ ୱା, ସଲ୍ଲପେୟ୍ୟ ୱା, ସଙ୍କେତଂ ୱା ଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ, ପୁରିସସ୍ସ ୱା ଅବ୍ଭାଗମନଂ ସାଦିୟେୟ୍ୟ, ଛନ୍ନଂ ୱା ଅନୁପୱିସେୟ୍ୟ, କାୟଂ ୱା ତଦତ୍ଥାୟ ଉପସଂହରେୟ୍ୟ ଏତସ୍ସ

ଅସଦ୍ଧମ୍ମସ୍ସ ପଟିସେୱନତ୍ଥାଯ, ଅଯମ୍ପି ପାରାଜିକା ହୋତି ଅସଂୱାସା ଅଟ୍ଠୱତ୍ଥୁକା।

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ଖୋ, ଅଯ୍ୟାଯୋ, ଅଟ୍ଠ ପାରାଜିକା ଧମ୍ମା। ଯେସଂ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅଞ୍ଞତରଂ ୱା ଅଞ୍ଞତରଂ ୱା ଆପଜ୍ଜିତ୍ୱା ନ ଲଭତି ଭିକ୍ଖୁନୀହି ସଦ୍ଧିଂ ସଂୱାସଂ ଯଥା ପୁରେ, ତଥା ପଚ୍ଛା, ପାରାଜିକା ହୋତି ଅସଂୱାସା। ତତ୍ଥାଯ୍ୟାଯୋ, ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ଦୁତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ତତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ପରିସୁଦ୍ଧେତ୍ଥାଯ୍ୟାଯୋ, ତସ୍ମା ତୁଣ୍ହୀ, ଏୱମେତଂ ଧାରଯାମୀତି।

ପାରାଜିକଂ ନିଟ୍ଠିତଂ।

ସଙ୍ଘାଦିସେସୁଦ୍ଦେସୋ

ଇମେ ଖୋ ପନାଯ୍ୟାଯୋ ସତ୍ତରସ ସଙ୍ଘାଦିସେସା

ଧମ୍ମା ଉଦ୍ଦେସଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି।

ଉସ୍ସଯୱାଦିକାସିକ୍ଖାପଦଂ

୧। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଉସ୍ସଯୱାଦିକା ୱିହରେଯ୍ୟ ଗହପତିନା ୱା ଗହପତିପୁତ୍ତେନ ୱା ଦାସେନ ୱା କମ୍ମକାରେନ ୱା ଅନ୍ତମସୋ ସମଣପରିବ୍ବାଜକେନାପି, ଅଯମ୍ପି ଭିକ୍ଖୁନୀ ପଠମାପତ୍ତିକଂ ଧମ୍ମଂ ଆପନ୍ନା ନିସ୍ସାରଣୀଯଂ ସଙ୍ଘାଦିସେସଂ।

ଚୋରୀୱୁଟ୍ଠାପିକାସିକ୍ଖାପଦଂ

୨। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଜାନଂ ଚୋରିଂ ୱଜ୍ଝଂ ୱିଦିତଂ ଅନପଲୋକେତ୍ୱା ରାଜାନଂ ୱା ସଙ୍ଘଂ ୱା ଗଣଂ ୱା ପୂଗଂ ୱା ସେଣିଂ ୱା, ଅଞ୍ଞତ୍ର କପ୍ପା ୱୁଟ୍ଠାପେଯ୍ୟ, ଅଯମ୍ପି ଭିକ୍ଖୁନୀ ପଠମାପତ୍ତିକଂ ଧମ୍ମଂ ଆପନ୍ନା ନିସ୍ସାରଣୀଯଂ ସଙ୍ଘାଦିସେସଂ।

ଏକଗାମନ୍ତରଗମନସିକ୍ଖାପଦଂ

୩। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଏକା ୱା ଗାମନ୍ତରଂ ଗଚ୍ଛେଯ୍ୟ, ଏକା ୱା ନଦୀପାରଂ ଗଚ୍ଛେଯ୍ୟ, ଏକା ୱା ରତ୍ତିଂ ୱିପ୍ପୱସେଯ୍ୟ, ଏକା ୱା ଗଣମ୍ହା ଓହିଯେଯ୍ୟ, ଅଯମ୍ପି ଭିକ୍ଖୁନୀ ପଠମାପତ୍ତିକଂ ଧମ୍ମଂ ଆପନ୍ନା ନିସ୍ସାରଣୀଯଂ ସଙ୍ଘାଦିସେସଂ।

ଉକ୍ଖିତ୍ତକଓସାରଣସିକ୍ଖାପଦଂ

୪। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ସମଗ୍ଗେନ ସଙ୍ଘେନ ଉକ୍ଖିତ୍ତଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଧମ୍ମେନ ୱିନଯେନ ସତ୍ଥୁସାସନେନ ଅନପଲୋକେତ୍ୱା କାରକସଙ୍ଘଂ, ଅନଞ୍ଞାଯ ଗଣସ୍ସ ଛନ୍ଦଂ ଓସାରେଯ୍ୟ, ଅଯମ୍ପି ଭିକ୍ଖୁନୀ ପଠମାପତ୍ତିକଂ ଧମ୍ମଂ ଆପନ୍ନା ନିସ୍ସାରଣୀଯଂ ସଙ୍ଘାଦିସେସଂ।

ଭୋଜନପଟିଗ୍ଗହଣପଠମସିକ୍ଖାପଦଂ

୫। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅୱସ୍ସୁତା ଅୱସ୍ସୁତସ୍ସ ପୁରିସପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ହତ୍ଥତୋ ଖାଦନୀଯଂ ୱା, ଭୋଜନୀଯଂ ୱା ସହତ୍ଥା ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଖାଦେଯ୍ୟ ୱା ଭୁଞ୍ଜେଯ୍ୟ ୱା, ଅଯମ୍ପି ଭିକ୍ଖୁନୀ ପଠମାପତ୍ତିକଂ ଧମ୍ମଂ ଆପନ୍ନା ନିସ୍ସାରଣୀଯଂ ସଙ୍ଘାଦିସେସଂ।

ଭୋଜନପଟିଗ୍ଗହଣଦୁତିଯସିକ୍ଖାପଦଂ

୬। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଏୱଂ ୱଦେଯ୍ୟ "କିଂ ତେ, ଅଯ୍ୟେ, ଏସୋ ପୁରିସପୁଗ୍ଗଲୋ କରିସ୍ସତି ଅୱସ୍ସୁତୋ ୱା ଅନୱସ୍ସୁତୋ ୱା, ଯତୋ ତ୍ୱଂ ଅନୱସ୍ସୁତା, ଇଙ୍ଘ, ଅଯ୍ୟେ, ଯଂ ତେ ଏସୋ ପୁରିସପୁଗ୍ଗଲୋ ଦେତି ଖାଦନୀଯଂ ୱା ଭୋଜନୀଯଂ ୱା, ତଂ ତ୍ୱଂ ସହତ୍ଥା ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଖାଦ ୱା ଭୁଞ୍ଜ ୱା"ତି, ଅଯମ୍ପି ଭିକ୍ଖୁନୀ ପଠମାପତ୍ତିକଂ ଧମ୍ମଂ ଆପନ୍ନା ନିସ୍ସାରଣୀଯଂ ସଙ୍ଘାଦିସେସଂ।

ସଞ୍ଚରିତ୍ତସିକ୍ଖାପଦଂ

୭। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ସଞ୍ଚରିତ୍ତଂ ସମାପଜ୍ଜେୟ୍ୟ ଇତ୍ଥିୟା ୱା ପୁରିସମତିଂ, ପୁରିସସ୍ସ ୱା ଇତ୍ଥିମତିଂ, ଜାୟତ୍ତନେ ୱା ଜାରତ୍ତନେ ୱା ଅନ୍ତମସୋ ତଙ୍ଖଣିକାୟପି, ଅୟମ୍ପି ଭିକ୍ଖୁନୀ ପଠମାପତ୍ତିକଂ ଧମ୍ମଂ ଆପନ୍ନା ନିସ୍ସାରଣୀୟଂ ସଙ୍ଘାଦିସେସଂ।

ଦୁଟ୍ଠଦୋସସିକ୍ଖାପଦଂ

୮। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଦୁଟ୍ଠା ଦୋସା ଅପ୍ପତୀତା ଅମୂଲକେନ ପାରାଜିକେନ ଧମ୍ମେନ ଅନୁଦ୍ଧଂସେୟ୍ୟ ‘‘ଅପ୍ପେୱ ନାମ ନଂ ଇମମ୍ହା ବ୍ରହ୍ମଚରିୟା ଚାୱେୟ୍ୟ’’ନ୍ତି, ତତୋ ଅପରେନ ସମୟେନ ସମନୁଗ୍ଗାହୀୟମାନା ୱା ଅସ ମନୁଗ୍ଗାହୀୟମାନା ୱା ଅମୂଲକଞ୍ଚେୱ ତଂ ଅଧିକରଣଂ ହୋତି, ଭିକ୍ଖୁନୀ ଚ ଦୋସଂ ପତିଟ୍ଠାତି, ଅୟମ୍ପି ଭିକ୍ଖୁନୀ ପଠମାପତ୍ତିକଂ ଧମ୍ମଂ ଆପନ୍ନା ନିସ୍ସାରଣୀୟଂ ସଙ୍ଘାଦିସେସଂ।

ଅଞ୍ଞଭାଗିୟସିକ୍ଖାପଦଂ

୯। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଦୁଟ୍ଠା ଦୋସା ଅପ୍ପତୀତା ଅଞ୍ଞଭାଗିୟସ୍ସ ଅଧିକରଣସ୍ସ କିଞ୍ଚିଦେସଂ ଲେସମତ୍ତଂ ଉପାଦାୟ ପାରାଜିକେନ ଧମ୍ମେନ ଅନୁଦ୍ଧଂସେୟ୍ୟ ‘‘ଅପ୍ପେୱ ନାମ ନଂ ଇମମ୍ହା ବ୍ରହ୍ମଚରିୟା ଚାୱେୟ୍ୟ’’ନ୍ତି, ତତୋ ଅପରେନ ସମୟେନ ସମନୁଗ୍ଗାହୀୟମାନା ୱା ଅସମନୁଗ୍ଗାହୀୟମାନା ୱା ଅଞ୍ଞଭାଗିୟଞ୍ଚେୱ ତଂ ଅଧିକରଣଂ ହୋତି। କୋଚିଦେସୋ ଲେସମତ୍ତୋ ଉପାଦିନ୍ନୋ, ଭିକ୍ଖୁନୀ ଚ ଦୋସଂ ପତିଟ୍ଠାତି, ଅୟମ୍ପି ଭିକ୍ଖୁନୀ ପଠମାପତ୍ତିକଂ ଧମ୍ମଂ ଆପନ୍ନା ନିସ୍ସାରଣୀୟଂ ସଙ୍ଘାଦିସେସଂ।

ସିକ୍ଖଂପଚ୍ଚାଚିକ୍ଖଣସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୦। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ କୁପିତା ଅନତ୍ତମନା ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟ ‘‘ବୁଦ୍ଧଂ ପଚ୍ଚାଚିକ୍ଖାମି ଧମ୍ମଂ ପଚ୍ଚାଚିକ୍ଖାମି, ସଙ୍ଘଂ ପଚ୍ଚାଚିକ୍ଖାମି, ସିକ୍ଖଂ ପଚ୍ଚାଚିକ୍ଖାମି, କିନ୍ନୁମାୱ ସମଣିଯୋ ଯା ସମଣିଯୋ ସକ୍ୟଧୀତରୋ, ସନ୍ତଞ୍ଞାପି ସମଣିଯୋ ଲଜ୍ଜିନିଯୋ କୁକ୍କୁଚ୍ଚିକା ସିକ୍ଖାକାମା, ତାସାହଂ ସନ୍ତିକେ ବ୍ରହ୍ମଚରିୟଂ ଚରିସ୍ସାମୀ’’ତି। ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ଏୱମସ୍ସ ୱଚନୀୟା ‘‘ମାୟ୍ୟେ କୁପିତା ଅନତ୍ତମନା ଏୱଂ ଅୱଚ ‘ବୁଦ୍ଧଂ ପଚ୍ଚାଚିକ୍ଖାମି, ଧମ୍ମଂ ପଚ୍ଚାଚିକ୍ଖାମି, ସଙ୍ଘଂ ପଚ୍ଚାଚିକ୍ଖାମି, ସିକ୍ଖଂ ପଚ୍ଚାଚିକ୍ଖାମି, କିନ୍ନୁମାୱ ସମଣିଯୋ ଯା ସମଣିଯୋ ସକ୍ୟଧୀତରୋ, ସନ୍ତଞ୍ଞାପି ସମଣିଯୋ ଲଜ୍ଜିନିଯୋ କୁକ୍କୁଚ୍ଚିକା ସିକ୍ଖାକାମା, ତାସାହଂ ସନ୍ତିକେ ବ୍ରହ୍ମଚରିୟଂ ଚରିସ୍ସାମୀ’ତି, ଅଭିରମାୟ୍ୟେ, ସ୍ୱାକ୍ଖାତୋ ଧମ୍ମୋ, ଚର ବ୍ରହ୍ମଚରିୟଂ ସମ୍ମା ଦୁକ୍ଖସ୍ସ ଅନ୍ତକିରିୟାୟା’’ତି, ଏୱଞ୍ଚ ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ୱୁଚ୍ଚମାନା ତଥେୱ ପଗ୍ଗଣ୍ହେୟ୍ୟ, ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ଯାୱତତିୟଂ ସମନୁଭାସିତବ୍ବା ତସ୍ସ ପଟିନିସ୍ସଗ୍ଗାୟ, ଯାୱତତିୟଞ୍ଚେ ସମନୁଭାସିୟମାନା ତଂ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ଇଚ୍ଚେତଂ କୁସଲଂ, ନୋ ଚେ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ଅୟମ୍ପି ଭିକ୍ଖୁନୀ ଯାୱତତିୟକଂ ଧମ୍ମଂ ଆପନ୍ନା ନିସ୍ସାରଣୀୟଂ ସଙ୍ଘାଦିସେସଂ।

ଅଧିକରଣକୁପିତସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୧। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ କିସ୍ମିଞ୍ଚିଦେୱ ଅଧିକରଣେ ପଚ୍ଚାକତା କୁପିତା ଅନତ୍ତମନା ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟ ‘‘ଛନ୍ଦଗାମିନିଯୋ ଚ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ, ଦୋସଗାମିନିଯୋ ଚ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ, ମୋହଗାମିନିଯୋ ଚ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ, ଭୟଗାମିନିଯୋ ଚ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ’’ତି, ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ଏୱମସ୍ସ ୱଚନୀୟା ‘‘ମାୟ୍ୟେ, କିସ୍ମିଞ୍ଚିଦେୱ ଅଧିକରଣେ ପଚ୍ଚାକତା କୁପିତା ଅନତ୍ତମନା ଏୱଂ ଅୱଚ ‘ଛନ୍ଦଗାମିନିଯୋ ଚ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ, ଦୋସଗାମିନିଯୋ ଚ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ, ମୋହଗାମିନିଯୋ ଚ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ, ଭୟଗାମିନିଯୋ ଚ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ’ତି, ଅୟ୍ୟା ଖୋ ଛନ୍ଦାପି ଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ, ଦୋସାପି ଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ, ମୋହାପି ଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ, ଭୟାପି ଗଚ୍ଛେୟ୍ୟା’’ତି। ଏୱଞ୍ଚ ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ୱୁଚ୍ଚମାନା ତଥେୱ ପଗ୍ଗଣ୍ହେୟ୍ୟ, ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ଯାୱତତିୟଂ ସମନୁଭାସିତବ୍ବା ତସ୍ସ ପଟିନିସ୍ସଗ୍ଗାୟ, ଯାୱତତିୟଞ୍ଚେ ସମନୁଭାସିୟମାନା ତଂ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ଇଚ୍ଚେତଂ କୁସଲଂ, ନୋ ଚେ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ଅୟମ୍ପି ଭିକ୍ଖୁନୀ ଯାୱତତିୟକଂ ଧମ୍ମଂ ଆପନ୍ନା ନିସ୍ସାରଣୀୟଂ ସଙ୍ଘାଦିସେସଂ।

ପାପସମାଚାରପଠମସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୨। ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ପନେୱ ସଂସଟ୍ଠା ୱିହରନ୍ତି ପାପାଚାରା ପାପସଦ୍ଦା ପାପସିଲୋକା ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘସ୍ସ ୱିହେସିକା ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞିସ୍ସା ୱଜ୍ଜପ୍ପଟିଚ୍ଛାଦିକା, ତା ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ଏୱମସ୍ସୁ ୱଚନୀୟା ‘‘ଭଗିନିଯୋ ଖୋ ସଂସଟ୍ଠା ୱିହରନ୍ତି ପାପାଚାରା ପାପସଦ୍ଦା ପାପସିଲୋକା ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘସ୍ସ ୱିହେସିକା

ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞିସ୍ସା ୱଜ୍ଜପଟିଚ୍ଛାଦିକା, ୱିୱିଚ୍ଛଥାୟ୍ୟେ, ୱିୱେକଞ୍ଞେୱ ଭଗିନୀନଂ ସଙ୍ଘୋ ୱଣ୍ଣେତୀ’’ତି, ଏୱଞ୍ଚ ତା ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ୱୁଚ୍ଚମାନା ତଥେୱ ପଗ୍ଗଣ୍ହେୟ୍ୟୁଂ, ତା ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ୟାୱତତିୟଂ ସମନୁଭାସିତବ୍ବା ତସ୍ସ ପଟିନିସ୍ସଗ୍ଗାୟ, ୟାୱତତିୟଞ୍ଚେ ସମନୁଭାସିୟମାନା ତଂ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେୟ୍ୟୁଂ, ଇଚ୍ଚେତଂ କୁସଲଂ, ନୋ ଚେ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେୟ୍ୟୁଂ, ଇମାପି ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ୟାୱତତିୟକଂ ଧମ୍ମଂ ଆପନ୍ନା ନିସ୍ସାରଣୀୟଂ ସଙ୍ଘାଦିସେସଂ।

ପାପସମାଚାରଦୁତିୟସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୩। ୟା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟ ‘‘ସଂସଟ୍ଠାୱ, ଅୟ୍ୟେ, ତୁମ୍ହେ ୱିହରଥ, ମା ତୁମ୍ହେ ନାନା ୱିହରିତ୍ଥ, ସନ୍ତି ସଙ୍ଘେ ଅଞ୍ଞାପି ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଏୱାଚାରା ଏୱଂସଦ୍ଦା ଏୱଂସିଲୋକା ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘସ୍ସ ୱିହେସିକା ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞିସ୍ସା ୱଜ୍ଜପଟିଚ୍ଛାଦିକା, ତା ସଙ୍ଘୋ ନ କିଞ୍ଚି ଆହ ତୁମ୍ହଞ୍ଞେୱ ସଙ୍ଘୋ ଉଞ୍ଞାୟ ପରିଭୱେନ ଅକ୍ଖନ୍ତିୟା ୱେଭସ୍ସିୟା ଦୁବ୍ବଲ୍ୟା ଏୱମାହ – ‘ଭଗିନିୟୋ ଖୋ ସଂସଟ୍ଠା ୱିହରନ୍ତି ପାପାଚାରା ପାପସଦ୍ଦା ପାପସିଲୋକା ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘସ୍ସ ୱିହେସିକା ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞିସ୍ସା ୱଜ୍ଜପଟିଚ୍ଛାଦିକା, ୱିୱିଚ୍ଛଥାୟ୍ୟେ, ୱିୱେକଞ୍ଞେୱ ଭଗିନୀନଂ ସଙ୍ଘୋ ୱଣ୍ଣେତୀ’’’ତି, ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ଏୱମସ୍ସ ୱଚନୀୟା ‘‘ମାୟ୍ୟେ, ଏୱଂ ଅୱଚ, ସଂସଟ୍ଠାୱ ଅୟ୍ୟେ ତୁମ୍ହେ ୱିହରଥ, ମା ତୁମ୍ହେ ନାନା ୱିହରିତ୍ଥ, ସନ୍ତି ସଙ୍ଘେ ଅଞ୍ଞାପି ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଏୱାଚାରା ଏୱଂସଦ୍ଦା ଏୱଂସିଲୋକା ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘସ୍ସ ୱିହେସିକା ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞିସ୍ସା ୱଜ୍ଜପଟିଚ୍ଛାଦିକା, ତା ସଙ୍ଘୋ ନ କିଞ୍ଚି ଆହ, ତୁମ୍ହଞ୍ଞେୱ ସଙ୍ଘୋ ଉଞ୍ଞାୟ ପରିଭୱେନ ଅକ୍ଖନ୍ତିୟା ୱେଭସ୍ସିୟା ଦୁବ୍ବଲ୍ୟା ଏୱମାହ – ‘ଭଗିନିୟୋ ଖୋ ସଂସଟ୍ଠା ୱିହରନ୍ତି ପାପାଚାରା ପାପସଦ୍ଦା ପାପସିଲୋକା ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘସ୍ସ ୱିହେସିକା ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞିସ୍ସା ୱଜ୍ଜପଟିଚ୍ଛାଦିକା, ୱିୱିଚ୍ଛଥାୟ୍ୟେ, ୱିୱେକଞ୍ଞେୱ ଭଗିନୀନଂ ସଙ୍ଘୋ ୱଣ୍ଣେତୀ’’’ତି, ଏୱଞ୍ଚ ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ୱୁଚ୍ଚମାନା ତଥେୱ ପଗ୍ଗଣ୍ହେୟ୍ୟ, ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ୟାୱତତିୟଂ ସମନୁଭାସିତବ୍ବା ତସ୍ସ ପଟିନିସ୍ସଗ୍ଗାୟ, ୟାୱତତିୟଞ୍ଚେ ସମନୁଭାସିୟମାନା ତଂ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ଇଚ୍ଚେତଂ କୁସଲଂ, ନୋ ଚେ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ଅୟମ୍ପି ଭିକ୍ଖୁନୀ ୟାୱତତିୟକଂ ଧମ୍ମଂ ଆପନ୍ନା ନିସ୍ସାରଣୀୟଂ ସଙ୍ଘାଦିସେସଂ।

ସଙ୍ଘଭେଦକସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୪। ୟା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ସମଗ୍ଗସ୍ସ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଭେଦାୟ ପରକ୍କମେୟ୍ୟ, ଭେଦନସଂୱତ୍ତନିକଂ ୱା ଅଧିକରଣଂ ସମାଦାୟ ପଗ୍ଗୟ୍ହ ତିଟ୍ଠେୟ୍ୟ, ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ଏୱମସ୍ସ ୱଚନୀୟା ‘‘ମାୟ୍ୟା, ସମଗ୍ଗସ୍ସ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଭେଦାୟ ପରକ୍କମି, ଭେଦନସଂୱତ୍ତନିକଂ ୱା ଅଧିକରଣଂ ସମାଦାୟ ପଗ୍ଗୟ୍ହ ଅଟ୍ଠାସି, ସମେତାୟ୍ୟା, ସଙ୍ଘେନ, ସମଗ୍ଗୋ ହି ସଙ୍ଘୋ ସମ୍ମୋଦମାନୋ ଅୱିୱଦମାନୋ ଏକୁଦ୍ଦେସୋ ଫାସୁ ୱିହରତୀ’’ତି। ଏୱଞ୍ଚ ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ୱୁଚ୍ଚମାନା ତଥେୱ ପଗ୍ଗଣ୍ହେୟ୍ୟ, ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ୟାୱତତିୟଂ ସମନୁଭାସିତବ୍ବା ତସ୍ସ ପଟିନିସ୍ସଗ୍ଗାୟ, ୟାୱତତିୟଞ୍ଚେ ସମନୁଭାସିୟମାନା ତଂ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ଇଚ୍ଚେତଂ କୁସଲଂ। ନୋ ଚେ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ଅୟମ୍ପି ଭିକ୍ଖୁନୀ ୟାୱତତିୟକଂ ଧମ୍ମଂ ଆପନ୍ନା ନିସ୍ସାରଣୀୟଂ ସଙ୍ଘାଦିସେସଂ।

ଭେଦାନୁୱତ୍ତକସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୫। ତସ୍ସାୟେୱ ଖୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁନିୟା ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ହୋନ୍ତି ଅନୁୱତ୍ତିକା ୱଗ୍ଗୱାଦିକା ଏକା ୱା ଦ୍ୱେ ୱା ତିସ୍ସୋ ୱା, ତା ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟୁଂ ‘‘ମାୟ୍ୟାୟୋ, ଏତଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ କିଞ୍ଚି ଅୱଚୁତ୍ଥ ଧମ୍ମୱାଦିନୀ ଚେସା ଭିକ୍ଖୁନୀ, ୱିନୟୱାଦିନୀ ଚେସା ଭିକ୍ଖୁନୀ, ଅମ୍ହାକଞ୍ଚେସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଛନ୍ଦଞ୍ଚ ରୁଚିଞ୍ଚ ଆଦାୟ ୱୋହରତି, ଜାନାତି, ନୋ ଭାସତି, ଅମ୍ହାକମ୍ପେତଂ ଖମତୀ’’ତି, ତା ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ଏୱମସ୍ସୁ ୱଚନୀୟା ‘‘ମାୟ୍ୟାୟୋ, ଏୱଂ ଅୱଚୁତ୍ଥ, ନ ଚେସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଧମ୍ମୱାଦିନୀ, ନ ଚେସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ୱିନୟୱାଦିନୀ, ମାୟ୍ୟାନମ୍ପି ସଙ୍ଘଭେଦୋ ରୁଚିତ୍ଥ, ସମେତାୟ୍ୟାନଂ ସଙ୍ଘେନ, ସମଗ୍ଗୋ ହି ସଙ୍ଘୋ ସମ୍ମୋଦମାନୋ ଅୱିୱଦମାନୋ ଏକୁଦ୍ଦେସୋ ଫାସୁ ୱିହରତୀ’’ତି, ଏୱଞ୍ଚ ତା ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ୱୁଚ୍ଚମାନା ତଥେୱ ପଗ୍ଗଣ୍ହେୟ୍ୟୁଂ, ତା ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ୟାୱତତିୟଂ ସମନୁଭାସିତବ୍ବା ତସ୍ସ ପଟିନିସ୍ସଗ୍ଗାୟ, ୟାୱତତିୟଞ୍ଚେ ସମନୁଭାସିୟମାନା ତଂ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେୟ୍ୟୁଂ। ଇଚ୍ଚେତଂ କୁସଲଂ। ନୋ ଚେ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେୟ୍ୟୁଂ, ଇମାପି ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ୟାୱତତିୟକଂ ଧମ୍ମଂ ଆପନ୍ନା ନିସ୍ସାରଣୀୟଂ ସଙ୍ଘାଦିସେସଂ।

ଦୁବ୍ବଚସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୬। ଭିକ୍ଖୁନୀ ପନେୱ ଦୁବ୍ବଚଜାତିକା ହୋତି ଉଦ୍ଦେସପରିୟାପନ୍ନେସୁ ସିକ୍ଖାପଦେସୁ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ସହଧମ୍ମିକଂ ୱୁଚ୍ଚମାନା ଅତ୍ତାନଂ ଅୱଚନୀୟଂ କରୋତି ‘‘ମା ମଂ ଅୟ୍ୟାୟୋ କିଞ୍ଚି ଅୱଚୁତ୍ଥ କଲ୍ୟାଣଂ ୱା ପାପକଂ ୱା, ଅହମ୍ପାୟ୍ୟାୟୋ, ନ କିଞ୍ଚି ୱକ୍ଖାମି କଲ୍ୟାଣଂ ୱା ପାପକଂ ୱା, ୱିରମଥାୟ୍ୟାୟୋ, ମମ ୱଚନାୟା’’ତି, ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ଏୱମସ୍ସ ୱଚନୀୟା ‘‘ମାୟ୍ୟା, ଅତ୍ତାନଂ ଅୱଚନୀୟଂ ଅକାସି, ୱଚନୀୟମେୱ, ଅୟ୍ୟା, ଅତ୍ତାନଂ କରୋତୁ, ଅୟ୍ୟାପି ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ୱଦତୁ ସହଧମ୍ମେନ, ଭିକ୍ଖୁନିୟୋପି ଅୟ୍ୟଂ ୱକ୍ଖନ୍ତି ସହଧମ୍ମେନ, ଏୱଂ ସଂୱଦ୍ଧା ହି ତସ୍ସ ଭଗୱତୋ ପରିସା ୟଦିଦଂ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞୱଚନେନ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞୱୁଟ୍ଠାପନେନା’’ତି। ଏୱଞ୍ଚ ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ୱୁଚ୍ଚମାନା ତଥେୱ ପଗ୍ଗଣ୍ହେୟ୍ୟ, ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ୟାୱତତିୟଂ ସମନୁଭାସିତବ୍ବା

ତସ୍ସ ପଟିନିସ୍ସଗ୍ଗାଯ, ଯାୱତତିଯଞ୍ଚେ ସମନୁଭାସିଯମାନା ତଂ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେଯ୍ଯ, ଇଚ୍ଚେତଂ କୁସଲଂ। ନୋ ଚେ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେଯ୍ଯ, ଅଯମ୍ପି ଭିକ୍ଖୁନୀ ଯାୱତତିଯକଂ ଧମ୍ମଂ ଆପନ୍ନା ନିସ୍ସାରଣୀଯଂ ସଙ୍ଘାଦିସେସଂ।

କୁଲଦୂସକସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୭। ଭିକ୍ଖୁନୀ ପନେୱ ଅଞ୍ଞତରଂ ଗାମଂ ୱା ନିଗମଂ ୱା ଉପନିସ୍ସାଯ ୱିହରତି କୁଲଦୂସିକା ପାପସମାଚାରା, ତସ୍ସା ଖୋ ପାପକା ସମାଚାରା ଦିସ୍ସନ୍ତି ଚେୱ ସୁଯ୍ଯନ୍ତି ଚ, କୁଲାନି ଚ ତାଯ ଦୁଟ୍ଠାନି ଦିସ୍ସନ୍ତି ଚେୱ ସୁଯ୍ଯନ୍ତି ଚ, ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ଏୱମସ୍ସ ୱଚନୀଯା ''ଅଯ୍ଯା, ଖୋ କୁଲଦୂସିକା ପାପସମାଚାରା, ଅଯ୍ଯାଯ ଖୋ ପାପକା ସମାଚାରା ଦିସ୍ସନ୍ତି ଚେୱ ସୁଯ୍ଯନ୍ତି ଚ, କୁଲାନି ଚାଯ୍ଯାଯ, ଦୁଟ୍ଠାନି ଦିସ୍ସନ୍ତି ଚେୱ ସୁଯ୍ଯନ୍ତି ଚ, ପକ୍କମତାଯ୍ଯା ଇମମ୍ହା ଆୱାସା, ଅଲଂ ତେ ଇଧ ୱାସେନା''ତି। ଏୱଞ୍ଚ ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ୱୁଚ୍ଚମାନା ତା ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଏୱଂ ୱଦେଯ୍ଯ ''ଛନ୍ଦଗାମିନିଯୋ ଚ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ, ଦୋସଗାମିନିଯୋ ଚ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ, ମୋହଗାମିନିଯୋ ଚ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ, ଭଯଗାମିନିଯୋ ଚ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ, ତାଦିସିକାଯ ଆପତ୍ତିଯା ଏକଚ୍ଚଂ ପବ୍ବାଜେନ୍ତି ଏକଚ୍ଚଂ ନ ପବ୍ବାଜେନ୍ତୀ''ତି, ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ଏୱମସ୍ସ ୱଚନୀଯା ''ମାଯ୍ଯା, ଏୱଂ ଅୱଚ, ନ ଚ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଛନ୍ଦଗାମିନିଯୋ, ନ ଚ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଦୋସଗାମିନିଯୋ , ନ ଚ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ମୋହଗାମିନିଯୋ, ନ ଚ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଭଯଗାମିନିଯୋ, ଅଯ୍ଯା ଖୋ କୁଲଦୂସିକା ପାପସମାଚାରା, ଅଯ୍ଯାଯ ଖୋ ପାପକା ସମାଚାରା ଦିସ୍ସନ୍ତି ଚେୱ ସୁଯ୍ଯନ୍ତି ଚ, କୁଲାନି ଚାଯ୍ଯାଯ ଦୁଟ୍ଠାନି ଦିସ୍ସନ୍ତି ଚେୱ ସୁଯ୍ଯନ୍ତି ଚ, ପକ୍କମତାଯ୍ଯା, ଇମମ୍ହା ଆୱାସା ଅଲଂ ତେ ଇଧ ୱାସେନା''ତି। ଏୱଞ୍ଚ ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ୱୁଚ୍ଚମାନା ତଥେୱ ପଗ୍ଗଣ୍ହେଯ୍ଯ, ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ଯାୱତତିଯଂ ସମନୁଭାସିତବ୍ବା ତସ୍ସ ପଟିନିସ୍ସଗ୍ଗାଯ, ଯାୱତତିଯଞ୍ଚେ ସମନୁଭାସିଯମାନା ତଂ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେଯ୍ଯ, ଇଚ୍ଚେତଂ କୁସଲଂ। ନୋ ଚେ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେଯ୍ଯ, ଅଯମ୍ପି ଭିକ୍ଖୁନୀ ଯାୱତତିଯକଂ ଧମ୍ମଂ ଆପନ୍ନା ନିସ୍ସାରଣୀଯଂ ସଙ୍ଘାଦିସେସଂ।

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ଖୋ ଅଯ୍ଯାଯୋ ସତ୍ତରସ ସଙ୍ଘାଦିସେସା ଧମ୍ମା ନୱ ପଠମାପତ୍ତିକା, ଅଟ୍ଠ ଯାୱତତିଯକା,

ଯେସଂ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅଞ୍ଞତରଂ ୱା ଅଞ୍ଞତରଂ ୱା ଆପଜ୍ଜତି, ତାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଉଭତୋସଙ୍ଘେ ପକ୍ଖମାନତ୍ତଂ ଚରିତବ୍ବଂ। ଚିଣ୍ଣମାନତ୍ତା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଯତ୍ଥ ସିଯା ୱୀସତିଗଣୋ ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘୋ, ତତ୍ଥ ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅବ୍ଭେତବ୍ବା। ଏକାଯପି ଚେ ଊନୋ ୱୀସତିଗଣୋ ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘୋ ତଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଅବ୍ଭେଯ୍ଯ, ସା ଚ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅନବ୍ଭିତା, ତା ଚ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଗାରଯ୍ହା, ଅଯଂ ତତ୍ଥ ସାମୀଚି। ତତ୍ଥାଯ୍ଯାଯୋ ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ଦୁତିଯମ୍ପି, ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ତତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ପରିସୁଦ୍ଧେତ୍ଥାଯ୍ଯାଯୋ, ତସ୍ମା ତୁଣ୍ହୀ, ଏୱମେତଂ ଧାରଯାମୀତି।

ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ ନିଟ୍ଠିତୋ।

ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯ ପାଚିତ୍ତିଯା

ଇମେ ଖୋ ପନାଯ୍ଯାଯୋ ତିଂସ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯା ପାଚିତ୍ତିଯା

ଧମ୍ମା ଉଦ୍ଦେସଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି।

ପତ୍ତସନ୍ନିଚଯସିକ୍ଖାପଦଂ

୧। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ପତ୍ତସନ୍ନିଚଯଂ କରେଯ୍ଯ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଅକାଲଚୀୱରଭାଜନସିକ୍ଖାପଦଂ

୨। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅକାଲଚୀୱରଂ ''କାଲଚୀୱର''ନ୍ତି ଅଧିଟ୍ଠହିତ୍ୱା ଭାଜାପେଯ୍ଯ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଚୀୱରପରିୱତ୍ତନସିକ୍ଖାପଦଂ

୩। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ସଦ୍ଧିଂ ଚୀୱରଂ ପରିୱତ୍ତେତ୍ୱା ସା ପଚ୍ଛା ଏୱଂ ୱଦେଯ୍ଯ ''ହନ୍ଦାଯ୍ଯେ, ତୁଯ୍ହଂ ଚୀୱରଂ, ଆହର ମେତଂ ଚୀୱରଂ, ଯଂ ତୁଯ୍ହଂ ତୁଯ୍ହମେୱେତଂ, ଯଂ ମଯ୍ହଂ ମଯ୍ହମେୱେତଂ, ଆହର ମେତଂ ଚୀୱରଂ, ସକଂ ପଚ୍ଚାହରା''ତି ଅଚ୍ଛିନ୍ଦେଯ୍ଯ ୱା ଅଚ୍ଛିନ୍ଦାପେଯ୍ଯ ୱା, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଅଞ୍ଞଓିଞ୍ଞାପନସିକ୍ଖାପଦଂ

୪। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅଞ୍ଞଂ ଓିଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞଂ ଓିଞ୍ଞାପେୟ୍ୟ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଅଞ୍ଞଚେତାପନ ସିକ୍ଖାପଦଂ

୫। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅଞ୍ଞଂ ଚେତାପେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞଂ ଚେତାପେୟ୍ୟ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ପଠମସଙ୍ଘିକଚେତାପନସିକ୍ଖାପଦଂ

୬। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅଞ୍ଞଦତ୍ଥିକେନ ପରିକ୍ଖାରେନ ଅଞ୍ଞୁଦ୍ଦିସିକେନ ସଙ୍ଘିକେନ ଅଞ୍ଞଂ ଚେତାପେୟ୍ୟ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଦୁତିଯସଙ୍ଘିକଚେତାପନସିକ୍ଖାପଦଂ

୭। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅଞ୍ଞଦତ୍ଥିକେନ ପରିକ୍ଖାରେନ ଅଞ୍ଞୁଦ୍ଦିସିକେନ ସଙ୍ଘିକେନ ସଞ୍ଞାଚିକେନ ଅଞ୍ଞଂ ଚେତାପେୟ୍ୟ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ପଠମଗଣିକଚେତାପନସିକ୍ଖାପଦଂ

୮। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅଞ୍ଞଦତ୍ଥିକେନ ପରିକ୍ଖାରେନ ଅଞ୍ଞୁଦ୍ଦିସିକେନ ମହାଜନିକେନ ଅଞ୍ଞଂ ଚେତାପେୟ୍ୟ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଦୁତିଯଗଣିକଚେତାପନସିକ୍ଖାପଦଂ

୯। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅଞ୍ଞଦତ୍ଥିକେନ ପରିକ୍ଖାରେନ ଅଞ୍ଞୁଦ୍ଦିସିକେନ ମହାଜନିକେନ ସଞ୍ଞାଚିକେନ ଅଞ୍ଞଂ ଚେତାପେୟ୍ୟ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ପୁଗ୍ଗଲିକଚେତାପନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୦। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅଞ୍ଞଦତ୍ଥିକେନ ପରିକ୍ଖାରେନ ଅଞ୍ଞୁଦ୍ଦିସିକେନ ପୁଗ୍ଗଲିକେନ ସଞ୍ଞାଚିକେନ ଅଞ୍ଞଂ ଚେତାପେୟ୍ୟ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ପତ୍ତୱଗ୍ଗୋ ପଠମୋ।

ଗରୁପାୱୁରଣସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୧। ଗରୁପାୱୁରଣଂ ପନ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଚେତାପେନ୍ତିଯା ଚତୁକ୍କଂସପରମଂ ଚେତାପେତବ୍ବଂ। ତତୋ ଚେ ଉତ୍ତରି ଚେତାପେୟ୍ୟ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଲହୁପାୱୁରଣସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୨। ଲହୁପାୱୁରଣଂ ପନ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଚେତାପେନ୍ତିଯା ଅଡ୍ଢତେୟ୍ୟକଂସପରମଂ ଚେତାପେତବ୍ବଂ। ତତୋ ଚେ ଉତ୍ତରି ଚେତାପେୟ୍ୟ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

କଥିନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୩। ନିଟ୍ଠିତଚୀୱରସ୍ମିଂ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଉବ୍ଭତସ୍ମିଂ କଥିନେ ଦସାହପରମଂ ଅତିରେକଚୀୱରଂ ଧାରେତବ୍ବଂ। ତଂ ଅତିକ୍କାମେନ୍ତିଯା, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଉଦୋସିତସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୪। ନିଟ୍ଠିତଚୀୱରସ୍ମିଂ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଉବ୍ଭତସ୍ମିଂ କଥିନେ ଏକରତ୍ତମ୍ପି ଚେ ଭିକ୍ଖୁନୀ ତିଚୀୱରେନ ୱିପ୍ପୱସେୟ୍ୟ, ଅଞ୍ଞତ୍ର ଭିକ୍ଖୁନିସମ୍ମୁତିଯା ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ

ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଅକାଲଚୀୱରସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୫। ନିଟ୍ଠିତଚୀୱରସ୍ମିଂ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଉବ୍ଭତସ୍ମିଂ କଥିନେ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ପନେୱ ଅକାଲଚୀୱରଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜେଯ୍ଯ, ଆକଙ୍ଖମାନାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ପଟିଗ୍ଗହେତବ୍ବଂ, ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଖିପ୍ପମେୱ କାରେତବ୍ବଂ, ନୋ ଚସ୍ସ ପାରିପୂରି, ମାସପରମଂ ତାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ତଂ ଚୀୱରଂ ନିକ୍ଖିପିତବ୍ବଂ ଊନସ୍ସ ପାରିପୂରିଯା ସତିଯା ପଚ୍ଚାସାଯ। ତତୋ ଚେ ଉତ୍ତରି ନିକ୍ଖିପେଯ୍ଯ ସତିଯାପି ପଚ୍ଚାସାଯ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଅଞ୍ଞାତକୱିଞ୍ଞତ୍ତିସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୬। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅଞ୍ଞାତକଂ ଗହପତିଂ ୱା ଗହପତାନିଂ ୱା ଚୀୱରଂ ୱିଞ୍ଞାପେଯ୍ଯ ଅଞ୍ଞତ୍ର ସମଯା, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ତତ୍ଥାଯଂ ସମଯୋ ଅଚ୍ଛିନ୍ନଚୀୱରା ୱା ହୋତି ଭିକ୍ଖୁନୀ, ନଟ୍ଠଚୀୱରା ୱା, ଅଯଂ ତତ୍ଥ ସମଯୋ।

ତତୁତ୍ତରିସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୭। ତଞ୍ଚେ ଅଞ୍ଞାତକୋ ଗହପତି ୱା ଗହପତାନୀ ୱା ବହୂହି ଚୀୱରେହି ଅଭିହଟ୍ଠୁଂ ପୱାରେଯ୍ଯ, ସନ୍ତରୁତ୍ତରପରମଂ ତାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ତତୋ ଚୀୱରଂ ସାଦିତବ୍ବଂ। ତତୋ ଚେ ଉତ୍ତରି ସାଦିଯେଯ୍ଯ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ପଠମଉପକ୍ଖଟସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୮। ଭିକ୍ଖୁନିଂ ପନେୱ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଅଞ୍ଞାତକସ୍ସ ଗହପତିସ୍ସ ୱା ଗହପତାନିଯା ୱା ଚୀୱରଚେତାପନ୍ନଂ ଉପକ୍ଖଟଂ ହୋତି ''ଇମିନା ଚୀୱରଚେତାପନ୍ନେନ ଚୀୱରଂ ଚେତାପେତ୍ୱା ଇତ୍ଥନ୍ନାମଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଚୀୱରେନ ଅଚ୍ଛାଦେସ୍ସାମୀ''ତି। ତତ୍ର ଚେସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ପୁବ୍ବେ ଅପ୍ପୱାରିତା ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଚୀୱରେ ୱିକପ୍ପଂ ଆପଜ୍ଜେଯ୍ଯ ''ସାଧୁ ୱତ, ମଂ ଆଯସ୍ମା ଇମିନା ଚୀୱରଚେତାପନ୍ନେନ ଏୱରୂପଂ ୱା ଏୱରୂପଂ ୱା ଚୀୱରଂ ଚେତାପେତ୍ୱା ଅଚ୍ଛାଦେହୀ''ତି କଲ୍ଯାଣକମ୍ଯତଂ ଉପାଦାଯ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଦୁତିଯଉପକ୍ଖଟସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୯। ଭିକ୍ଖୁନିଂ ପନେୱ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଉଭିନ୍ନଂ ଅଞ୍ଞାତକାନଂ ଗହପତୀନଂ ୱା ଗହପତାନୀନଂ ୱା ପଚ୍ଚେକଚୀୱରଚେତାପନ୍ନାନି ଉପକ୍ଖଟାନି ହୋନ୍ତି ''ଇମେହି ମଯଂ ପଚ୍ଚେକଚୀୱରଚେତାପନ୍ନେହି ପଚ୍ଚେକଚୀୱରାନି ଚେତାପେତ୍ୱା ଇତ୍ଥନ୍ନାମଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଚୀୱରେହି ଅଚ୍ଛାଦେସ୍ସାମା''ତି। ତତ୍ର ଚେସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ପୁବ୍ବେ ଅପ୍ପୱାରିତା ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଚୀୱରେ ୱିକପ୍ପଂ ଆପଜ୍ଜେଯ୍ଯ ''ସାଧୁ ୱତ ମଂ ଆଯସ୍ମନ୍ତୋ ଇମେହି ପଚ୍ଚେକଚୀୱରଚେତାପନ୍ନେହି ଏୱରୂପଂ ୱା ଏୱରୂପଂ ୱା ଚୀୱରଂ ଚେତାପେତ୍ୱା ଅଚ୍ଛାଦେଥ ଉଭୋୱ ସନ୍ତା ଏକେନା''ତି କଲ୍ଯାଣକମ୍ଯତଂ ଉପାଦାଯ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ରାଜସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୦। ଭିକ୍ଖୁନିଂ ପନେୱ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ରାଜା ୱା ରାଜଭୋଗ୍ଗୋ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୱା ଗହପତିକୋ ୱା ଦୂତେନ ଚୀୱରଚେତାପନ୍ନଂ ପହିଣେଯ୍ଯ ''ଇମିନା ଚୀୱରଚେତାପନ୍ନେନ ଚୀୱରଂ ଚେତାପେତ୍ୱା ଇତ୍ଥନ୍ନାମଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଚୀୱରେନ ଅଚ୍ଛାଦେହୀ''ତି। ସୋ ଚେ ଦୂତୋ ତଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଏୱଂ ୱଦେଯ୍ଯ ''ଇଦଂ ଖୋ, ଅଯ୍ଯେ, ଅଯ୍ଯଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଚୀୱରଚେତାପନ୍ନଂ ଆଭତଂ, ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହାତୁ ଅଯ୍ଯା ଚୀୱରଚେତାପନ୍ନ''ନ୍ତି। ତାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ସୋ ଦୂତୋ ଏୱମସ୍ସ ୱଚନୀଯୋ ''ନ ଖୋ ମଯଂ, ଆୱୁସୋ, ଚୀୱରଚେତାପନ୍ନଂ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହାମ, ଚୀୱରଞ୍ଚ ଖୋ ମଯଂ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହାମ କାଲେନ କପ୍ପିଯ''ନ୍ତି। ସୋ ଚେ ଦୂତୋ ତଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଏୱଂ ୱଦେଯ୍ଯ ''ଅତ୍ଥି ପନାଯ୍ଯାଯ, କୋଚି ୱେଯ୍ଯାୱଚ୍ଚକରୋ''ତି, ଚୀୱରତ୍ଥିକାଯ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଭିକ୍ଖୁନିଯା ୱେଯ୍ଯାୱଚ୍ଚକରୋ ନିଦ୍ଦିସିତବ୍ବୋ ଆରାମିକୋ ୱା ଉପାସକୋ ୱା ''ଏସୋ ଖୋ, ଆୱୁସୋ, ଭିକ୍ଖୁନୀନଂ ୱେଯ୍ଯାୱଚ୍ଚକରୋ''ତି। ସୋ ଚେ ଦୂତୋ ତଂ ୱେଯ୍ଯାୱଚ୍ଚକରଂ ସଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ତଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଏୱଂ ୱଦେଯ୍ଯ ''ଯଂ ଖୋ, ଅଯ୍ଯେ, ଅଯ୍ଯା ୱେଯ୍ଯାୱଚ୍ଚକରଂ ନିଦ୍ଦିସି, ସଞ୍ଞତ୍ତୋ ସୋ ମଯା, ଉପସଙ୍କମତାଯ୍ଯା କାଲେନ, ଚୀୱରେନ ତଂ ଅଚ୍ଛାଦେସ୍ସତୀ''ତି। ଚୀୱରତ୍ଥିକାଯ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଭିକ୍ଖୁନିଯା ୱେଯ୍ଯାୱଚ୍ଚକରୋ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଦ୍ୱତ୍ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଚୋଦେତବ୍ବୋ ସାରେତବ୍ବୋ ''ଅତ୍ଥୋ ମେ, ଆୱୁସୋ, ଚୀୱରେନା''ତି, ଦ୍ୱତ୍ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଚୋଦଯମାନା ସାରଯମାନା ତଂ ଚୀୱରଂ ଅଭିନିପ୍ଫାଦେଯ୍ଯ, ଇଚ୍ଚେତଂ କୁସଲଂ,

ନୋ ଚେ ଅଭିନିପ୍ଫାଦେୟ୍ୟ, ଚତୁକ୍କଟ୍ଟୁଂ ପଞ୍ଚକ୍କଟ୍ଟୁଂ ଛକ୍କଟ୍ଟୁପରମଂ ତୁଣ୍ହୀଭୂତାୟ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଠାତବ୍ବଂ, ଚତୁକ୍କଟ୍ଟୁଂ ପଞ୍ଚକ୍କଟ୍ଟୁଂ ଛକ୍କଟ୍ଟୁପରମଂ ତୁଣ୍ହୀଭୂତା ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ତିଟ୍ଠମାନା ତଂ ଚୀୱରଂ ଅଭିନିପ୍ଫାଦେୟ୍ୟ, ଇଚ୍ଚେତଂ କୁସଲଂ। ତତୋ ଚେ ଉତ୍ତରି ୱାୟମମାନା ତଂ ଚୀୱରଂ ଅଭିନିପ୍ଫାଦେୟ୍ୟ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ। ନୋ ଚେ ଅଭିନିପ୍ଫାଦେୟ୍ୟ, ୟତସ୍ସା ଚୀୱରଚେତାପନ୍ନଂ ଆଭତଂ, ତତ୍ଥ ସାମଂ ୱା ଗନ୍ତବ୍ବଂ, ଦୂତୋ ୱା ପାହେତବ୍ବୋ ''ୟଂ ଖୋ ତୁମ୍ହେ ଆୟସ୍ମନ୍ତୋ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଚୀୱରଚେତାପନ୍ନଂ ପହିଣିତ୍ଥ, ନ ତଂ ତସ୍ସା ଭିକ୍ଖୁନିୟା କିଞ୍ଚି ଅତ୍ଥଂ ଅନୁଭୋତି, ୟୁଞ୍ଜନ୍ତାୟସ୍ମନ୍ତୋ ସକଂ, ମା ୱୋ ସକଂ ୱିନସ୍ସା''ତି, ଅୟଂ ତତ୍ଥ ସାମୀଚି।

ଚୀୱରୱଗ୍ଗୋ ଦୁତିୟୋ।

ରୂପିୟସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୧। ୟା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଜାତରୂପରଜତଂ ଉଗ୍ଗଣ୍ହେୟ୍ୟ ୱା ଉଗ୍ଗଣ୍ହାପେୟ୍ୟ ୱା ଉପନିକ୍ଖିତ୍ତଂ ୱା ସାଦିୟେୟ୍ୟ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ରୂପିୟସଂୱୋହାରସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୨। ୟା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ନାନପ୍ପକାରକଂ ରୂପିୟସଂୱୋହାରଂ ସମାପଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

କୟୱିକ୍କୟସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୩। ୟା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ନାନପ୍ପକାରକଂ କୟୱିକ୍କୟଂ ସମାପଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଊନପଞ୍ଚବନ୍ଧନସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୪। ୟା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଊନପଞ୍ଚବନ୍ଧନେନ ପତ୍ତେନ ଅଞ୍ଞଂ ନୱଂ ପତ୍ତଂ ଚେତାପେୟ୍ୟ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ। ତାୟ ଭିକ୍ଖୁନିୟା ସୋ ପତ୍ତୋ ଭିକ୍ଖୁନିପରିସାୟ ନିସ୍ସଜ୍ଜିତବ୍ବୋ, ୟୋ ଚ ତସ୍ସା ଭିକ୍ଖୁନିପରିସାୟ ପତ୍ତପରିୟନ୍ତୋ, ସୋ ତସ୍ସା ଭିକ୍ଖୁନିୟା ପଦାତବ୍ବୋ ''ଅୟଂ ତେ ଭିକ୍ଖୁନି ପତ୍ତୋ ୟାୱଭେଦନାୟ ଧାରେତବ୍ବୋ''ତି, ଅୟଂ ତତ୍ଥ ସାମୀଚି।

ଭେସଜ୍ଜସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୫। ୟାନି ଖୋ ପନ ତାନି ଗିଲାନାନଂ ଭିକ୍ଖୁନୀନଂ ପଟିସାୟନୀୟାନି ଭେସଜ୍ଜାନି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ସପ୍ପି ନୱନୀତଂ ତେଲଂ ମଧୁ ଫାଣିତଂ, ତାନି ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ସତ୍ତାହପରମଂ ସନ୍ନିଧିକାରକଂ ପରିଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବାନି। ତଂ ଅତିକ୍କାମେନ୍ତିୟା, ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଚୀୱରଅଚ୍ଛିନ୍ଦନସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୬। ୟା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନିୟା ସାମଂ ଚୀୱରଂ ଦତ୍ୱା କୁପିତା ଅନତ୍ତମନା ଅଚ୍ଛିନ୍ଦେୟ୍ୟ ୱା ଅଚ୍ଛିନ୍ଦାପେୟ୍ୟ ୱା, ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସୁତ୍ତୱିଞ୍ଞତ୍ତିସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୭। ୟା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ସାମଂ ସୁତ୍ତଂ ୱିଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ତନ୍ତୱାୟେହି ଚୀୱରଂ ୱାୟାପେୟ୍ୟ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ମହାପେସକାରସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୮। ଭିକ୍ଖୁନିଂ ପନେୱ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଅଞ୍ଞାତକୋ ଗହପତି ୱା ଗହପତାନୀ ୱା ତନ୍ତୱାୟେହି ଚୀୱରଂ ୱାୟାପେୟ୍ୟ, ତତ୍ର ଚେସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ପୁବ୍ବେ ଅପ୍ପୱାରିତା ତନ୍ତୱାୟେ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଚୀୱରେ ୱିକପ୍ପଂ ଆପଜ୍ଜେୟ୍ୟ ''ଇଦଂ ଖୋ ଆୱୁସୋ ଚୀୱରଂ ମଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ୱିୟ୍ୟତି, ଆୟତଞ୍ଚ କରୋଥ, ୱିତ୍ଥତଞ୍ଚ ଅପ୍ପିତଞ୍ଚ ସୁୱୀତଞ୍ଚ ସୁପ୍ପୱାୟିତଞ୍ଚ ସୁୱିଲେଖିତଞ୍ଚ ସୁୱିତଚ୍ଛିତଞ୍ଚ କରୋଥ, ଅପ୍ପେୱ ନାମ ମୟମ୍ପି ଆୟସ୍ମନ୍ତାନଂ କିଞ୍ଚିମତ୍ତଂ ଅନୁପଦଜ୍ଜେୟ୍ୟାମା''ତି, ଏୱଞ୍ଚ ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ୱତ୍ୱା କିଞ୍ଚିମତ୍ତଂ ଅନୁପଦଜ୍ଜେୟ୍ୟ ଅନ୍ତମସୋ ପିଣ୍ଡପାତମତ୍ତମ୍ପି, ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଅଚ୍ଚେକଚୀୱରସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୯। ଦସାହାନାଗତଂ କତ୍ତିକତେମାସିକପୁଣ୍ଣମଂ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ପନେୱ ଅଚ୍ଚେକଚୀୱରଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜେଯ୍ଯ, ଅଚ୍ଚେକଂ ମଞ୍ଞମାନାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ପଟିଗ୍ଗହେତବ୍ବଂ, ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଯାୱ ଚୀୱରକାଲସମଯଂ ନିକ୍ଖିପିତବ୍ବଂ। ତତୋ ଚେ ଉତ୍ତରି ନିକ୍ଖିପେଯ୍ଯ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ପରିଣତସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୦। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଜାନଂ ସଙ୍ଘିକଂ ଲାଭଂ ପରିଣତଂ ଅତ୍ତନୋ ପରିଣାମେଯ୍ଯ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ପତ୍ତୱଗ୍ଗୋ ତତିଯୋ।

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ଖୋ, ଅୟ୍ୟାଯୋ, ତିଂସ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯା ପାଚିତ୍ତିଯା ଧମ୍ମା। ତତ୍ଥାୟ୍ୟାଯୋ, ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ଦୁତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ତତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ପରିସୁଦ୍ଧେତ୍ଥାୟ୍ୟାଯୋ, ତସ୍ମା ତୁଣ୍ହୀ, ଏୱମେତଂ ଧାରଯାମୀତି।

ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯପାଚିତ୍ତିଯା ନିଟ୍ଠିତା।

ସୁଦ୍ଧପାଚିତ୍ତିଯା

ଇମେ ଖୋ ପନାୟ୍ୟାଯୋ, ଛସଟ୍ଠିସତା ପାଚିତ୍ତିଯା

ଧମ୍ମା ଉଦ୍ଦେସଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି।

ଲସୁଣସିକ୍ଖାପଦଂ

୧। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଲସୁଣଂ ଖାଦେଯ୍ଯ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସମ୍ବାଧଲୋମସିକ୍ଖାପଦଂ

୨। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ସମ୍ବାଧେ ଲୋମଂ ସଂହରାପେଯ୍ଯ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ତଲଘାତକସିକ୍ଖାପଦଂ

୩। ତଲଘାତକେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଜତୁମଟ୍ଠକସିକ୍ଖାପଦଂ

୪। ଜତୁମଟ୍ଠକେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଉଦକସୁଦ୍ଧିକସିକ୍ଖାପଦଂ

୫। ଉଦକସୁଦ୍ଧିକଂ ପନ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଆଦିଯମାନାଯ ଦ୍ୱଙ୍ଗୁଲପବ୍ବପରମଂ ଆଦାତବ୍ବଂ। ତଂ ଅତିକ୍କାମେନ୍ତିଯା ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଉପତିଟ୍ଠନସିକ୍ଖାପଦଂ

୬। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ ପାନୀଯେନ ୱା ୱିଧୂପନେନ ୱା ଉପତିଟ୍ଠେଯ୍ଯ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଆମକଧଞ୍ଞସିକ୍ଖାପଦଂ

୭। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଆମକଧଞ୍ଞଂ ୱିଞ୍ଞତ୍ୱା ୱା ୱିଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ୱା ଭଜ୍ଜିତ୍ୱା ୱା ଭଜ୍ଜାପେତ୍ୱା ୱା କୋଟ୍ଟେତ୍ୱା ୱା କୋଟ୍ଟାପେତ୍ୱା ୱା ପଚିତ୍ୱା ୱା ପଚାପେତ୍ୱା ୱା ଭୁଞ୍ଜେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ପଠମଉଚ୍ଚାରଛଡ୍ଡନସିକ୍ଖାପଦଂ

୮। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଉଚ୍ଚାରଂ ୱା ପସ୍ସାୱଂ ୱା ସଙ୍କାରଂ ୱା ୱିଘାସଂ ୱା ତିରୋକୁଟ୍ଟେ ୱା ତିରୋପାକାରେ ୱା ଛଡ୍ଡେୟ୍ୟ ୱା ଛଡ୍ଡାପେୟ୍ୟ ୱା, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଦୁତିୟଉଚ୍ଚାରଛଡ୍ଡନସିକ୍ଖାପଦଂ

୯। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଉଚ୍ଚାରଂ ୱା ପସ୍ସାୱଂ ୱା ସଙ୍କାରଂ ୱା ୱିଘାସଂ ୱା ହରିତେ ଛଡ୍ଡେୟ୍ୟ ୱା ଛଡ୍ଡାପେୟ୍ୟ ୱା, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ନଚ୍ଚଗୀତସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୦। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ନଚ୍ଚଂ ୱା ଗୀତଂ ୱା ୱାଦିତଂ ୱା ଦସ୍ସନାଯ ଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଲସୁଣୱଗ୍ଗୋ ପଠମୋ।

ରତ୍ତନ୍ଧକାରସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୧। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ରତ୍ତନ୍ଧକାରେ ଅପ୍ପଦୀପେ ପୁରିସେନ ସଦ୍ଧିଂ ଏକେନେକା ସନ୍ତିଟ୍ଠେୟ୍ୟ ୱା ସଲ୍ଲପେୟ୍ୟ ୱା, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ପଟିଚ୍ଛନ୍ନୋକାସସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୨। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନେ ଓକାସେ ପୁରିସେନ ସଦ୍ଧିଂ ଏକେନେକା ସନ୍ତିଟ୍ଠେୟ୍ୟ ୱା ସଲ୍ଲପେୟ୍ୟ ୱା, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଅଜ୍ଝୋକାସସଲ୍ଲପନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୩। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅଜ୍ଝୋକାସେ ପୁରିସେନ ସଦ୍ଧିଂ ଏକେନେକା ସନ୍ତିଟ୍ଠେୟ୍ୟ ୱା ସଲ୍ଲପେୟ୍ୟ ୱା, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଦୁତିଯିକୌୟ୍ୟୋଜନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୪। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ରଥିକାଯ ୱା ବ୍ୟୂହେ ୱା ସିଙ୍ଘାଟକେ ୱା ପୁରିସେନ ସଦ୍ଧିଂ ଏକେନେକା ସନ୍ତିଟ୍ଠେୟ୍ୟ ୱା ସଲ୍ଲପେୟ୍ୟ ୱା ନିକଣ୍ଣିକଂ ୱା ଜପ୍ପେୟ୍ୟ ଦୁତିଯିକଂ ୱା ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଉୟ୍ୟୋଜେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଅନାପୁଚ୍ଛାପକ୍କମନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୫। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ପୁରେଭତ୍ତଂ କୁଲାନି ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଆସନେ ନିସୀଦିତ୍ୱା ସାମିକେ ଅନାପୁଚ୍ଛା ପକ୍କମେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଅନାପୁଚ୍ଛାଅଭିନିସୀଦନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୬। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ପଚ୍ଛାଭତ୍ତଂ କୁଲାନି ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ସାମିକେ ଅନାପୁଚ୍ଛା ଆସନେ ଅଭିନିସୀଦେୟ୍ୟ ୱା ଅଭିନିପଜ୍ଜେୟ୍ୟ ୱା, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଅନାପୁଚ୍ଛାସନ୍ଥରଣସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୭। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ୱିକାଲେ କୁଲାନି ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ସାମିକେ ଅନାପୁଚ୍ଛା ସେୟ୍ୟଂ ସନ୍ଥରିତ୍ୱା ୱା ସନ୍ଥରାପେତ୍ୱା ୱା ଅଭିନିସୀଦେୟ୍ୟ ୱା

ଅଭିନିପଜ୍ଜେଯ୍ୟ ୱା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ପରୌଜ୍ଝାପନକସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୮। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଦୁଗ୍ଗହିତେନ ଦୂପଧାରିତେନ ପରଂ ଉଜ୍ଝାପେଯ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ପରଅଭିସପନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୯। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅତ୍ତାନଂ ୱା ପରଂ ୱା ନିରଯେନ ୱା ବ୍ରହ୍ମଚରିଯେନ ୱା ଅଭିସପେଯ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ରୋଦନସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୦। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅତ୍ତାନଂ ୱଧିତ୍ୱା ୱଧିତ୍ୱା ରୋଦେଯ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ରତ୍ତନ୍ଧକାରୱଗ୍ଗୋ ଦୁତିଯୋ।

ନଗ୍ଗସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୧। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ନଗ୍ଗା ନହାଯେଯ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଉଦକସାଟିକସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୨। ଉଦକସାଟିକଂ ପନ ଭିକ୍ଖୁନିଯା କାରଯମାନାଯ ପମାଣିକା କାରେତବ୍ବା, ତତ୍ରିଦଂ ପମାଣଂ , ଦୀଘସୋ ଚତସ୍ସୋ ୱିଦତ୍ଥିଯୋ ସୁଗତୱିଦତ୍ଥିଯା, ତିରିଯଂ ଦ୍ୱେ ୱିଦତ୍ଥିଯୋ। ତଂ ଅତିକ୍କାମେନ୍ତିଯା ଛେଦନକଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଚୀୱରସିବ୍ବନସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୩। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଚୀୱରଂ ୱିସିବ୍ବେତ୍ୱା ୱା ୱିସିବ୍ବାପେତ୍ୱା ୱା ସା ପଚ୍ଛା ଅନନ୍ତରାଯିକିନୀ ନେୱ ସିବ୍ବେଯ୍ୟ, ନ ସିବ୍ବାପନାଯ ଉସ୍ସୁକ୍କଂ କରେଯ୍ୟ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଚତୂହପଞ୍ଚାହା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସଙ୍ଘାଟିଚାରସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୪। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ପଞ୍ଚାହିକଂ ସଙ୍ଘାଟିଚାରଂ ଅତିକ୍କାମେଯ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଚୀୱରସଙ୍କମନୀଯସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୫। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଚୀୱରସଙ୍କମନୀଯଂ ଧାରେଯ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଗଣଚୀୱରସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୬। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଗଣସ୍ସ ଚୀୱରଲାଭଂ ଅନ୍ତରାଯଂ କରେଯ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ପଟିବାହନସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୭। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଧମ୍ମିକଂ ଚୀୱରୱିଭଙ୍ଗଂ ପଟିବାହେଯ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଚୀୱରଦାନସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୮। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅଗାରିକସ୍ସ ୱା ପରିବ୍ବାଜକସ୍ସ ୱା ପରିବ୍ବାଜିକାୟ ୱା ସମଣଚୀୱରଂ ଦଦେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

କାଲଅତିକ୍କମନସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୯। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଦୁବ୍ବଲଚୀୱରପଚ୍ଚାସାୟ ଚୀୱରକାଲସମୟଂ ଅତିକ୍କାମେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

କଥିନୁଦ୍ଧାରସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୦। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଧମ୍ମିକଂ କଥିନୁଦ୍ଧାରଂ ପଟିବାହେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ନଗ୍ଗୱଗ୍ଗୋ ତତିୟୋ।

ଏକମଞ୍ଚତୁୱଟ୍ଟନସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୧। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଦ୍ୱେ ଏକମଞ୍ଚେ ତୁୱଟ୍ଟେୟ୍ୟୁଂ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଏକତ୍ଥରଣତୁୱଟ୍ଟନସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୨। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଦ୍ୱେ ଏକତ୍ଥରଣପାୱୁରଣା ତୁୱଟ୍ଟେୟ୍ୟୁଂ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଅଫାସୁକରଣସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୩। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନିୟା ସଞ୍ଚିଚ୍ଚ ଅଫାସୁଂ କରେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ନୌପଟ୍ଠାପନସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୪। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଦୁକ୍ଖିତଂ ସହଜୀୱିନିଂ ନେୱ ଉପଟ୍ଠେୟ୍ୟ, ନ ଉପଟ୍ଠାପନାୟ ଉସ୍ସୁକ୍କଂ କରେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ନିକ୍କଡ୍ଢନସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୫। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନିୟା ଉପସ୍ସୟଂ ଦତ୍ୱା କୁପିତା ଅନତ୍ତମନା ନିକ୍କଡ୍ଢେୟ୍ୟ ୱା ନିକ୍କଡ୍ଢାପେୟ୍ୟ ୱା, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସଂସଟ୍ଠସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୬। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ସଂସଟ୍ଠା ୱିହରେୟ୍ୟ ଗହପତିନା ୱା ଗହପତିପୁତ୍ତେନ ୱା, ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ଏୱମସ୍ସ ୱଚନୀୟା ‘‘ମାୟ୍ୟେ, ସଂସଟ୍ଠା ୱିହରି ଗହପତିନାପି ଗହପତିପୁତ୍ତେନାପି, ୱିୱିଚ୍ଚାୟ୍ୟେ, ୱିୱେକଞ୍ଞେୱ ଭଗିନିୟା ସଙ୍ଘୋ ୱଣ୍ଣେତୀ’’ତି। ଏୱଞ୍ଚ ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ୱୁଚ୍ଚମାନା ତଥେୱ ପଗ୍ଗଣ୍ହେୟ୍ୟ, ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ଯାୱତତିୟଂ ସମନୁଭାସିତବ୍ବା ତସ୍ସ ପଟିନିସ୍ସଗ୍ଗାୟ, ଯାୱତତିୟଞ୍ଚେ ସମନୁଭାସିୟମାନା ତଂ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ଇଚ୍ଚେତଂ କୁସଲଂ। ନୋ ଚେ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଅନ୍ତୋରଟ୍ଠସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୭। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅନ୍ତୋରଟ୍ଠେ ସାସଙ୍କସମ୍ମତେ ସପ୍ପଟିଭୟେ ଅସତ୍ଥିକା ଚାରିକଂ ଚରେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ତିରୋରଟ୍ଠସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୮। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ତିରୋରଟ୍ଠେ ସାସଙ୍କସମ୍ମତେ ସପ୍ପଟିଭୟେ ଅସତ୍ଥିକା ଚାରିକଂ ଚରେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଅନ୍ତୋୱସ୍ସସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୯। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅନ୍ତୋୱସ୍ସଂ ଚାରିକଂ ଚରେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଚାରିକନପକ୍କମନସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୦। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠା ଚାରିକଂ ନ ପକ୍କମେୟ୍ୟ ଅନ୍ତମସୋ ଛପ୍ପଞ୍ଚଯୋଜନାନିପି, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ତୁୱଟ୍ଟୱଗ୍ଗୋ ଚତୁତ୍ଥୋ।

ରାଜାଗାରସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୧। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ରାଜାଗାରଂ ୱା ଚିତ୍ତାଗାରଂ ୱା ଆରାମଂ ୱା ଉଯ୍ୟାନଂ ୱା ପୋକ୍ଖରଣିଂ ୱା ଦସ୍ସନାଯ ଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଆସନ୍ଦିପରିଭୁଞ୍ଜନସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୨। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଆସନ୍ଦିଂ ୱା ପଲ୍ଲଙ୍କଂ ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସୁତ୍ତକନ୍ତନସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୩। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ସୁତ୍ତଂ କନ୍ତେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଗିହିୱେଯ୍ୟାୱଚ୍ଚସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୪। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଗିହିୱେଯ୍ୟାୱଚ୍ଚଂ କରେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଅଧିକରଣସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୫। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ‘‘ଏହାୟ୍ୟେ, ଇମଂ ଅଧିକରଣଂ ୱୂପସମେହୀ’’ତି ୱୁଚ୍ଚମାନା ‘‘ସାଧୂ’’ତି ପଟିସ୍ସୁଣିତ୍ୱା ସା ପଚ୍ଛା ଅନନ୍ତରାଯିକିନୀ ନେୱ ୱୂପସମେଯ୍ୟ, ନ ୱୂପସମାଯ ଉସ୍ସୁକ୍କଂ କରେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଭୋଜନଦାନସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୬। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅଗାରିକସ୍ସ ୱା ପରିବ୍ବାଜକସ୍ସ ୱା ପରିବ୍ବାଜିକାଯ ୱା ସହତ୍ଥା ଖାଦନୀଯଂ ୱା ଭୋଜନୀଯଂ ୱା ଦଦେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଆୱସଥଚୀୱରସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୭। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଆୱସଥଚୀୱରଂ ଅନିସ୍ସଜ୍ଜେତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଆୱସଥୱିହାରସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୮। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଆୱସଥଂ ଅନିସ୍ସଜ୍ଜିତ୍ୱା ଚାରିକଂ ପକ୍କମେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାପରିଯାପୁଣନସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୯। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜଂ ପରିଯାପୁଣେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାୱାଚନସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୦। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜଂ ୱାଚେଯ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଚିତ୍ତାଗାରୱଗ୍ଗୋ ପଞ୍ଚମୋ।

ଆରାମପୱିସନସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୧। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଜାନଂ ସଭିକ୍ଖୁକଂ ଆରାମଂ ଅନାପୁଚ୍ଛା ପୱିସେଯ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଭିକ୍ଖୁଅକ୍କୋସନସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୨। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁଂ ଅକ୍କୋସେଯ୍ୟ ୱା ପରିଭାସେଯ୍ୟ ୱା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଗଣପରିଭାସନସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୩। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଚଣ୍ଡୀକତା ଗଣଂ ପରିଭାସେଯ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ପୱାରିତସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୪। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ନିମନ୍ତିତା ୱା ପୱାରିତା ୱା ଖାଦନୀଯଂ ୱା ଭୋଜନୀଯଂ ୱା ଖାଦେଯ୍ୟ ୱା ଭୁଞ୍ଜେଯ୍ୟ ୱା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

କୁଲମଚ୍ଛରିନୀସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୫। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ କୁଲମଚ୍ଛରିନୀ ଅସ୍ସ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଅଭିକ୍ଖୁକାୱାସସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୬। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅଭିକ୍ଖୁକେ ଆୱାସେ ୱସ୍ସଂ ୱସେଯ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଅପୱାରଣାସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୭। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠା ଉଭତୋସଙ୍ଘେ ତୀହି ଠାନେହି ନ ପୱାରେଯ୍ୟ ଦିଟ୍ଠେନ ୱା ସୁତେନ ୱା ପରିସଙ୍କାଯ ୱା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଓୱାଦସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୮। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଓୱାଦାଯ ୱା ସଂୱାସାଯ ୱା ନ ଗଚ୍ଛେଯ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୯। ଅନ୍ୱଦ୍ଧମାସଂ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘତୋ ଦ୍ୱେ ଧମ୍ମା ପଚ୍ଚାସୀସିତବ୍ବା ଉପୋସଥପୁଚ୍ଛକଞ୍ଚ ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନଞ୍ଚ। ତଂ ଅତିକ୍କାମେନ୍ତିଯା ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ପସାଖେଜାତସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୦। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ପସାଖେ ଜାତଂ ଗଣ୍ଡଂ ୱା ରୁଧିତଂ ୱା ଅନପଲୋକେତ୍ୱା ସଙ୍ଘଂ ୱା ଗଣଂ ୱା ପୁରିସେନ ସଦ୍ଧିଂ ଏକେନେକା ଭେଦାପେଯ୍ୟ ୱା ଫାଲାପେଯ୍ୟ ୱା ଧୋୱାପେଯ୍ୟ ୱା ଆଲିମ୍ପାପେଯ୍ୟ ୱା ବନ୍ଧାପେଯ୍ୟ ୱା ମୋଚାପେଯ୍ୟ ୱା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଆରାମୱଗ୍ଗୋ ଛଟ୍ଠୋ।

ଗବ୍ଭିନୀସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୧। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଗବ୍ଭିନିଂ ୱୁଟ୍ଠାପେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ପାଯନ୍ତୀସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୨। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ପାଯନ୍ତିଂ ୱୁଟ୍ଠାପେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ପଠମସିକ୍ଖମାନସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୩। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଦ୍ୱେ ୱସ୍ସାନି ଛସୁ ଧମ୍ମେସୁ ଅସିକ୍ଖିତସିକ୍ଖଂ ସିକ୍ଖମାନଂ ୱୁଟ୍ଠାପେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଦୁତିଯସିକ୍ଖମାନସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୪। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଦ୍ୱେ ୱସ୍ସାନି ଛସୁ ଧମ୍ମେସୁ ସିକ୍ଖିତସିକ୍ଖଂ ସିକ୍ଖମାନଂ ସଙ୍ଘେନ ଅସମ୍ମତଂ ୱୁଟ୍ଠାପେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ପଠମଗିହିଗତସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୫। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଊନଦ୍ୱାଦସୱସ୍ସଂ ଗିହିଗତଂ ୱୁଟ୍ଠାପେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଦୁତିଯଗିହିଗତସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୬। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ପରିପୁଣ୍ଣଦ୍ୱାଦସୱସ୍ସଂ ଗିହିଗତଂ ଦ୍ୱେ ୱସ୍ସାନି ଛସୁ ଧମ୍ମେସୁ ଅସିକ୍ଖିତସିକ୍ଖଂ ୱୁଟ୍ଠାପେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ତତିଯଗିହିଗତସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୭। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ପରିପୁଣ୍ଣଦ୍ୱାଦସୱସ୍ସଂ ଗିହିଗତଂ ଦ୍ୱେ ୱସ୍ସାନି ଛସୁ ଧମ୍ମେସୁ ସିକ୍ଖିତସିକ୍ଖଂ ସଙ୍ଘେନ ଅସମ୍ମତଂ ୱୁଟ୍ଠାପେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ପଠମସହଜୀୱିନୀସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୮। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ସହଜୀୱିନିଂ ୱୁଟ୍ଠାପେତ୍ୱା ଦ୍ୱେ ୱସ୍ସାନି ନେୱ ଅନୁଗ୍ଗଣ୍ହେୟ୍ୟ ନ ଅନୁଗ୍ଗଣ୍ହାପେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ପୱତ୍ତିନୀନାନୁବନ୍ଧନସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୯। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ୱୁଟ୍ଠାପିତଂ ପୱତ୍ତିନିଂ ଦ୍ୱେ ୱସ୍ସାନି ନାନୁବନ୍ଧେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଦୁତିଯସହଜୀୱିନୀସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୦। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ସହଜୀୱିନିଂ ୱୁଟ୍ଠାପେତ୍ୱା ନେୱ ୱୂପକାସେୟ୍ୟ ନ ୱୂପକାସାପେୟ୍ୟ ଅନ୍ତମସୋ ଛପ୍ପଞ୍ଚଯୋଜନାନିପି, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଗବ୍ଭିନିୱଗ୍ଗୋ ସତ୍ତମୋ।

ପଠମକୁମାରିଭୂତସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୧। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଊନଵୀସତିଵସ୍ସଂ କୁମାରିଭୂତଂ ଵୁଟ୍ଠାପେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଦୁତିୟକୁମାରିଭୂତସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୨। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ପରିପୁଣ୍ଣଵୀସତିଵସ୍ସଂ କୁମାରିଭୂତଂ ଦ୍ଵେ ଵସ୍ସାନି ଛସୁ ଧମ୍ମେସୁ ଅସିକ୍ଖିତସିକ୍ଖଂ ଵୁଟ୍ଠାପେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ତତିୟକୁମାରିଭୂତସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୩। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ପରିପୁଣ୍ଣଵୀସତିଵସ୍ସଂ କୁମାରିଭୂତଂ ଦ୍ଵେ ଵସ୍ସାନି ଛସୁ ଧମ୍ମେସୁ ସିକ୍ଖିତସିକ୍ଖଂ ସଙ୍ଘେନ ଅସମ୍ମତଂ ଵୁଟ୍ଠାପେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଊନଦ୍ଵାଦସଵସ୍ସସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୪। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଊନଦ୍ଵାଦସଵସ୍ସା ଵୁଟ୍ଠାପେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ପରିପୁଣ୍ଣଦ୍ଵାଦସଵସ୍ସସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୫। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ପରିପୁଣ୍ଣଦ୍ଵାଦସଵସ୍ସା ସଙ୍ଘେନ ଅସମ୍ମତା ଵୁଟ୍ଠାପେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଖିୟ୍ୟନଧମ୍ମସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୬। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ‘‘ଅଲଂ ତାଵ ତେ, ଅୟ୍ୟେ, ଵୁଟ୍ଠାପିତେନା’’ତି ଵୁଚ୍ଚମାନା ‘‘ସାଧୂ’’ତି ପଟିସ୍ସୁଣିତ୍ଵା ସା ପଚ୍ଛା ଖିୟ୍ୟନଧମ୍ମଂ ଆପଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ପଠମସିକ୍ଖମାନଵୁଟ୍ଠାପନସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୭। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ସିକ୍ଖମାନଂ ‘‘ସଚେ ମେ ତ୍ଵଂ, ଅୟ୍ୟେ, ଚୀଵରଂ ଦସ୍ସସି, ଏଵାହଂ ତଂ ଵୁଟ୍ଠାପେସ୍ସାମୀ’’ତି ଵତ୍ଵା ସା ପଚ୍ଛା ଅନନ୍ତରାୟିକିନୀ ନେଵ ଵୁଟ୍ଠାପେୟ୍ୟ, ନ ଵୁଟ୍ଠାପନାୟ ଉସ୍ସୁକ୍କଂ କରେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଦୁତିୟସିକ୍ଖମାନଵୁଟ୍ଠାପନସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୮। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ସିକ୍ଖମାନଂ ‘‘ସଚେ ମଂ ତ୍ଵଂ, ଅୟ୍ୟେ, ଦ୍ଵେ ଵସ୍ସାନି ଅନୁବନ୍ଧିସ୍ସସି, ଏଵାହଂ ତଂ ଵୁଟ୍ଠାପେସ୍ସାମୀ’’ତି ଵତ୍ଵା ସା ପଚ୍ଛା ଅନନ୍ତରାୟିକିନୀ ନେଵ ଵୁଟ୍ଠାପେୟ୍ୟ, ନ ଵୁଟ୍ଠାପନାୟ ଉସ୍ସୁକ୍କଂ କରେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସୋକାଵାସସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୯। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ପୁରିସସଂସଟ୍ଠଂ କୁମାରକସଂସଟ୍ଠଂ ଚଣ୍ଡିଂ ସୋକାଵାସଂ ସିକ୍ଖମାନଂ ଵୁଟ୍ଠାପେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଅନନୁଞ୍ଞାତସିକ୍ଖାପଦଂ

୮୦। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ମାତାପିତୂହି ଵା ସାମିକେନ ଵା ଅନନୁଞ୍ଞାତଂ ସିକ୍ଖମାନଂ ଵୁଟ୍ଠାପେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ପାରିଵାସିକସିକ୍ଖାପଦଂ

୮୧। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ପାରିଵାସିକଛନ୍ଦଦାନେନ ସିକ୍ଖମାନଂ ଵୁଟ୍ଠାପେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଅନୁଵସ୍ସସିକ୍ଖାପଦଂ

୮୨। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅନୁଓସ୍ସଂ ୱୁଟ୍ଠାପେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଏକଓସ୍ସସିକ୍ଖାପଦଂ

୮୩। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଏକଂ ଓସ୍ସଂ ଦ୍ୱେ ୱୁଟ୍ଠାପେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

କୁମାରିଭୂତଓଗ୍ଗୋ ଅଟ୍ଠମୋ।

ଛତ୍ତୁପାହନସିକ୍ଖାପଦଂ

୮୪। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅଗିଲାନା ଛତ୍ତୁପାହନଂ ଧାରେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଯାନସିକ୍ଖାପଦଂ

୮୫। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅଗିଲାନା ଯାନେନ ଯାଯେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସଙ୍ଘାଣିସିକ୍ଖାପଦଂ

୮୬। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ସଙ୍ଘାଣିଂ ଧାରେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଇତ୍ଥାଲଙ୍କାରସିକ୍ଖାପଦଂ

୮୭। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଇତ୍ଥାଲଙ୍କାରଂ ଧାରେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଗନ୍ଧଓଣ୍ଣକସିକ୍ଖାପଦଂ

୮୮। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଗନ୍ଧଓଣ୍ଣକେନ ନହାଯେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ୱାସିତକସିକ୍ଖାପଦଂ

୮୯। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ୱାସିତକେନ ପିଞ୍ଞାକେନ ନହାଯେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଭିକ୍ଖୁନିଉମ୍ମଦ୍ଦାପନସିକ୍ଖାପଦଂ

୯୦। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଉମ୍ମଦ୍ଦାପେୟ୍ୟ ୱା ପରିମଦ୍ଦାପେୟ୍ୟ ୱା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସିକ୍ଖମାନୌମ୍ମଦ୍ଦାପନସିକ୍ଖାପଦଂ

୯୧। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ସିକ୍ଖମାନାଯ ଉମ୍ମଦ୍ଦାପେୟ୍ୟ ୱା ପରିମଦ୍ଦାପେୟ୍ୟ ୱା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାମଣେରୀଉମ୍ମଦ୍ଦାପନସିକ୍ଖାପଦଂ

୯୨। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ସାମଣେରିଯା ଉମ୍ମଦ୍ଦାପେୟ୍ୟ ୱା ପରିମଦ୍ଦାପେୟ୍ୟ ୱା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଗିହିନିଉମ୍ମଦ୍ଦାପନସିକ୍ଖାପଦଂ

୯୩। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଗିହିନିଯା ଉମ୍ମଦ୍ଦାପେୟ୍ୟ ୱା ପରିମଦ୍ଦାପେୟ୍ୟ ୱା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଅନାପୁଚ୍ଛାସିକ୍ଖାପଦଂ

୯୪। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ପୁରତୋ ଅନାପୁଚ୍ଛା ଆସନେ ନିସୀଦେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ପଞ୍ହାପୁଚ୍ଛନସିକ୍ଖାପଦଂ

୯୫। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅନୋକାସକତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଅସଂକଚ୍ଚିକସିକ୍ଖାପଦଂ

୯୬। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅସଂକଚ୍ଚିକା ଗାମଂ ପୱିସେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଛତ୍ତୁପାହନୱଗ୍ଗୋ ନୱମୋ।

ମୁସାୱାଦସିକ୍ଖାପଦଂ

୯୭। ସମ୍ପଜାନମୁସାୱାଦେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଓମସୱାଦସିକ୍ଖାପଦଂ

୯୮। ଓମସୱାଦେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ପେସୁଞ୍ଞସିକ୍ଖାପଦଂ

୯୯। ଭିକ୍ଖୁନିପେସୁଞ୍ଞେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ପଦସୋଧମ୍ମସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୦୦। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନଂ ପଦସୋ ଧମ୍ମଂ ୱାଚେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ପଠମସହସେୟ୍ୟସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୦୧। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନାଯ ଉତ୍ତରିଦିରତ୍ତତିରତ୍ତଂ ସହସେୟ୍ୟଂ କପ୍ପେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଦୁତିଯସହସେୟ୍ୟସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୦୨। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ପୁରିସେନ ସହସେୟ୍ୟଂ କପ୍ପେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଧମ୍ମଦେସନାସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୦୩। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ପୁରିସସ୍ସ ଉତ୍ତରିଛପ୍ପଞ୍ଚୱାଚାହି ଧମ୍ମଂ ଦେସେୟ୍ୟ ଅଞ୍ଞତ୍ର ୱିଞ୍ଞୁନା ଇତ୍ଥିୱିଗ୍ଗହେନ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଭୂତାରୋଚନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୦୪। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନାଯ ଉତ୍ତରିମନୁସ୍ସଧମ୍ମଂ ଆରୋଚେୟ୍ୟ, ଭୂତସ୍ମିଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲାରୋଚନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୦୫। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନିୟା ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲଂ ଆପତ୍ତିଂ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନାୟ ଆରୋଚେୟ୍ୟ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଭିକ୍ଖୁନିସମ୍ମୁତିୟା, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ପଥୱୀଖଣନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୦୬। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ପଥୱିଂ ଖଣେୟ୍ୟ ୱା ଖଣାପେୟ୍ୟ ୱା, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ମୁସାୱାଦୱଗ୍ଗୋ ଦସମୋ।

ଭୂତଗାମସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୦୭। ଭୂତଗାମପାତବ୍ୟତାୟ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଅଞ୍ଞୱାଦକସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୦୮। ଅଞ୍ଞୱାଦକେ, ୱିହେସକେ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଉଜ୍ଝାପନକସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୦୯। ଉଜ୍ଝାପନକେ, ଖିୟ୍ୟନକେ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ପଠମସେନାସନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୧୦। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ସଙ୍ଘିକଂ ମଞ୍ଚଂ ୱା ପୀଠଂ ୱା ଭିସିଂ ୱା କୋଚ୍ଛଂ ୱା ଅଜ୍ଝୋକାସେ ସନ୍ଥରିତ୍ୱା ୱା ସନ୍ଥରାପେତ୍ୱା ୱା ତଂ ପକ୍କମନ୍ତୀ ନେୱ ଉଦ୍ଧରେୟ୍ୟ, ନ ଉଦ୍ଧରାପେୟ୍ୟ, ଅନାପୁଚ୍ଛଂ ୱା ଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଦୁତିୟସେନାସନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୧୧। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ସଙ୍ଘିକେ ୱିହାରେ ସେୟ୍ୟଂ ସନ୍ଥରିତ୍ୱା ୱା ସନ୍ଥରାପେତ୍ୱା ୱା ତଂ ପକ୍କମନ୍ତୀ ନେୱ ଉଦ୍ଧରେୟ୍ୟ, ନ ଉଦ୍ଧରାପେୟ୍ୟ, ଅନାପୁଚ୍ଛଂ ୱା ଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଅନୁପଖଜ୍ଜସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୧୨। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ସଙ୍ଘିକେ ୱିହାରେ ଜାନଂ ପୁବ୍ବୁପଗତଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଅନୁପଖଜ୍ଜ ସେୟ୍ୟଂ କପ୍ପେୟ୍ୟ ''ଯସ୍ସା ସମ୍ବାଧୋ ଭୱିସ୍ସତି, ସା ପକ୍କମିସ୍ସତୀ''ତି ଏତଦେୱ ପଚ୍ଚୟଂ କରିତ୍ୱା ଅନଞ୍ଞଂ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ନିକ୍କଡ୍ଢନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୧୩। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନିଂ କୁପିତା ଅନତ୍ତମନା ସଙ୍ଘିକା ୱିହାରା ନିକ୍କଡ୍ଢେୟ୍ୟ ୱା ନିକ୍କଡ୍ଢାପେୟ୍ୟ ୱା, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ୱେହାସକୁଟିସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୧୪। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ସଙ୍ଘିକେ ୱିହାରେ ଉପରିୱେହାସକୁଟିୟା ଆହଚ୍ଚପାଦକଂ ମଞ୍ଚଂ ୱା ପୀଠଂ ୱା ଅଭିନିସୀଦେୟ୍ୟ ୱା ଅଭିନିପଜ୍ଜେୟ୍ୟ ୱା, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ମହଲ୍ଲକୱିହାରସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୧୫। ମହଲ୍ଲକଂ ପନ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ୱିହାରଂ କାରଯମାନାଯ ଯାୱ ଦ୍ୱାରକୋସା ଅଗ୍ଗଳଟ୍ଠପନାଯ, ଆଲୋକସନ୍ଧିପରିକମ୍ମାଯ ଦ୍ୱତ୍ତିଚ୍ଛଦନସ୍ସ ପରିଯାଯଂ ଅପ୍ପହରିତେ ଠିତାଯ ଅଧିଟ୍ଠାତବ୍ବଂ। ତତୋ ଚେ ଉତ୍ତରି ଅପ୍ପହରିତେପି ଠିତା ଅଧିଟ୍ଠହେଯ୍ଯ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସପ୍ପାଣକସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୧୬। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଜାନଂ ସପ୍ପାଣକଂ ଉଦକଂ ତିଣଂ ୱା ମତ୍ତିକଂ ୱା ସିଞ୍ଚେଯ୍ଯ ୱା ସିଞ୍ଚାପେଯ୍ଯ ୱା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଭୂତଗାମୱଗ୍ଗୋ ଏକାଦସମୋ।

ଆୱସଥପିଣ୍ଡସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୧୭। ଅଗିଲାନାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଏକୋ ଆୱସଥପିଣ୍ଡୋ ଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବୋ। ତତୋ ଚେ ଉତ୍ତରି ଭୁଞ୍ଜେଯ୍ଯ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଗଣଭୋଜନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୧୮। ଗଣଭୋଜନେ ଅଞ୍ଞତ୍ର ସମଯା ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ତତ୍ଥାଯଂ ସମଯୋ, ଗିଲାନସମଯୋ, ଚୀୱରଦାନସମଯୋ , ଚୀୱରକାରସମଯୋ, ଅଦ୍ଧାନଗମନସମଯୋ, ନାୱାଭିରୁହନସମଯୋ, ମହାସମଯୋ, ସମଣଭତ୍ତସମଯୋ, ଅଯଂ ତତ୍ଥ ସମଯୋ।

କାଣମାତୁସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୧୯। ଭିକ୍ଖୁନିଂ ପନେୱ କୁଲଂ ଉପଗତଂ ପୂୱେହି ୱା ମନ୍ଥେହି ୱା ଅଭିହଟ୍ଠୁଂ ପୱାରେଯ୍ଯ, ଆକଙ୍ଖମାନାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଦ୍ୱତ୍ତିପତ୍ତପୂରା ପଟିଗ୍ଗହେତବ୍ବା। ତତୋ ଚେ ଉତ୍ତରି ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହେଯ୍ଯ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ଦ୍ୱତ୍ତିପତ୍ତପୂରେ ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ତତୋ ନୀହରିତ୍ୱା ଭିକ୍ଖୁନୀହି ସଦ୍ଧିଂ ସଂୱିଭଜିତବ୍ବଂ, ଅଯଂ ତତ୍ଥ ସାମୀଚି।

ୱିକାଲଭୋଜନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୨୦। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ୱିକାଲେ ଖାଦନୀଯଂ ୱା ଭୋଜନୀଯଂ ୱା ଖାଦେଯ୍ଯ ୱା ଭୁଞ୍ଜେଯ୍ଯ ୱା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସନ୍ନିଧିକାରକସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୨୧। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ସନ୍ନିଧିକାରକଂ ଖାଦନୀଯଂ ୱା ଭୋଜନୀଯଂ ୱା ଖାଦେଯ୍ଯ ୱା ଭୁଞ୍ଜେଯ୍ଯ ୱା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଦନ୍ତପୋନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୨୨। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅଦିନ୍ନଂ ମୁଖଦ୍ୱାରଂ ଆହାରଂ ଆହରେଯ୍ଯ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଉଦକଦନ୍ତପୋନା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଉଯ୍ଯୋଜନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୨୩। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ''ଏହାଯ୍ଯେ, ଗାମଂ ୱା ନିଗମଂ ୱା ପିଣ୍ଡାଯ ପୱିସିସ୍ସାମା''ତି ତସ୍ସା ଦାପେତ୍ୱା ୱା ଅଦାପେତ୍ୱା ୱା ଉଯ୍ଯୋଜେଯ୍ଯ ''ଗଚ୍ଛାଯ୍ଯେ, ନ ମେ ତଯା ସଦ୍ଧିଂ କଥା ୱା ନିସଜ୍ଜା ୱା ଫାସୁ ହୋତି, ଏକିକାଯ ମେ କଥା ୱା ନିସଜ୍ଜା ୱା ଫାସୁ ହୋତୀ''ତି ଏତଦେୱ ପଚ୍ଚଯଂ କରିତ୍ୱା ଅନଞ୍ଞଂ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସଭୋଜନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୨୪। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ସଭୋଜନେ କୁଲେ ଅନୁପଖଜ୍ଜ ନିସଜ୍ଜଂ କପ୍ପେଯ୍ଯ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ରହୋପଟିଚ୍ଛନ୍ନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୨୫। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ପୁରିସେନ ସଦ୍ଧିଂ ରହୋ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନେ ଆସନେ ନିସଜ୍ଜଂ କପ୍ପେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ରହୋନିସଜ୍ଜସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୨୬। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ପୁରିସେନ ସଦ୍ଧିଂ ଏକେନେକା ରହୋ ନିସଜ୍ଜଂ କପ୍ପେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଭୋଜନୱଗ୍ଗୋ ଦ୍ୱାଦସମୋ।

ଚାରିତ୍ତସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୨୭। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ନିମନ୍ତିତା ସଭତ୍ତା ସମାନା ସନ୍ତିଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଅନାପୁଚ୍ଛା ପୁରେଭତ୍ତଂ ୱା ପଚ୍ଛାଭତ୍ତଂ ୱା କୁଲେସୁ ଚାରିତ୍ତଂ ଆପଜ୍ଜେୟ୍ୟ ଅଞ୍ଞତ୍ର ସମଯା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ତତ୍ଥାଯଂ ସମଯୋ, ଚୀୱରଦାନସମଯୋ, ଚୀୱରକାରସମଯୋ, ଅଯଂ ତତ୍ଥ ସମଯୋ।

ମହାନାମସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୨୮। ଅଗିଲାନାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଚତୁମାସପ୍ପଚ୍ଚଯପୱାରଣା ସାଦିତବ୍ବା ଅଞ୍ଞତ୍ର ପୁନପୱାରଣାଯ, ଅଞ୍ଞତ୍ର ନିଚ୍ଚପୱାରଣାଯ। ତତୋ ଚେ ଉତ୍ତରି ସାଦିଯେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଉୟ୍ୟୁତ୍ତସେନାସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୨୯। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଉୟ୍ୟୁତ୍ତଂ ସେନଂ ଦସ୍ସନାଯ ଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ ଅଞ୍ଞତ୍ର ତଥାରୂପପ୍ପଚ୍ଚଯା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସେନାୱାସସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୩୦। ସିଯା ଚ ତସ୍ସା ଭିକ୍ଖୁନିଯା କୋଚିଦେୱ ପଚ୍ଚଯୋ ସେନଂ ଗମନାଯ, ଦିରତ୍ତତିରତ୍ତଂ ତାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ସେନାଯ ୱସିତବ୍ବଂ। ତତୋ ଚେ ଉତ୍ତରି ୱସେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଉୟ୍ୟୋଧିକସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୩୧। ଦିରତ୍ତତିରତ୍ତଂ ଚେ ଭିକ୍ଖୁନୀ ସେନାଯ ୱସମାନା ଉୟ୍ୟୋଧିକଂ ୱା ବଲଗ୍ଗଂ ୱା ସେନାବ୍ୟୂହଂ ୱା ଅନୀକଦସ୍ସନଂ ୱା ଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସୁରାପାନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୩୨। ସୁରାମେରଯପାନେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଅଙ୍ଗୁଲିପତୋଦକସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୩୩। ଅଙ୍ଗୁଲିପତୋଦକେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ହସଧମ୍ମସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୩୪। ଉଦକେ ହସଧମ୍ମେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଅନାଦରିଯସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୩୫। ଅନାଦରିଯେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଭିଂସାପନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୩୬। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଭିଂସାପେଯ୍ଯ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଚାରିତ୍ତୱଗ୍ଗୋ ତେରସମୋ।

ଜୋତିସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୩୭। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅଗିଲାନା ୱିସିବ୍ବନାପେକ୍ଖା ଜୋତିଂ ସମାଦହେଯ୍ଯ ୱା ସମାଦହାପେଯ୍ଯ ୱା ଅଞ୍ଞତ୍ର ତଥାରୂପପ୍ପଚ୍ଚଯା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ନହାନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୩୮। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଓରେନଦ୍ଧମାସଂ ନହାଯେଯ୍ଯ ଅଞ୍ଞତ୍ର ସମଯା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ତତ୍ଥାଯଂ ସମଯୋ ''ଦିଯଡ୍ଢୋ ମାସୋ ସେସୋ ଗିମ୍ହାନ''ନ୍ତି ''ୱସ୍ସାନସ୍ସ ପଠମୋ ମାସୋ'' ଇଚ୍ଚେତେ ଅଡ୍ଢତେଯ୍ଯମାସା ଉଣ୍ହସମଯୋ, ପରିଳାହସମଯୋ, ଗିଲାନସମଯୋ, କମ୍ମସମଯୋ, ଅଦ୍ଧାନଗମନସମଯୋ, ୱାତୱୁଟ୍ଠିସମଯୋ, ଅଯଂ ତତ୍ଥ ସମଯୋ।

ଦୁବ୍ବଣ୍ଣକରଣସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୩୯। ନୱଂ ପନ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଚୀୱରଲାଭାଯ ତିଣ୍ଣଂ ଦୁବ୍ବଣ୍ଣକରଣାନଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଦୁବ୍ବଣ୍ଣକରଣଂ ଆଦାତବ୍ବଂ ନୀଲଂ ୱା କଦ୍ଦମଂ ୱା କାଳସାମଂ ୱା। ଅନାଦା ଚେ ଭିକ୍ଖୁନୀ ତିଣ୍ଣଂ ଦୁବ୍ବଣ୍ଣକରଣାନଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଦୁବ୍ବଣ୍ଣକରଣଂ ନୱଂ ଚୀୱରଂ ପରିଭୁଞ୍ଜେଯ୍ଯ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ୱିକପ୍ପନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୪୦। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ୱା ଭିକ୍ଖୁନିଯା ୱା ସିକ୍ଖମାନାଯ ୱା ସାମଣେରସ୍ସ ୱା ସାମଣେରିଯା ୱା ସାମଂ ଚୀୱରଂ ୱିକପ୍ପେତ୍ୱା ଅପଚ୍ଚୁଦ୍ଧାରଣଂ ପରିଭୁଞ୍ଜେଯ୍ଯ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଅପନିଧାପନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୪୧। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ପତ୍ତଂ ୱା ଚୀୱରଂ ୱା ନିସୀଦନଂ ୱା ସୂଚିଘରଂ ୱା କାଯବନ୍ଧନଂ ୱା ଅପନିଧେଯ୍ଯ ୱା ଅପନିଧାପେଯ୍ଯ ୱା ଅନ୍ତମସୋ ହସାପେକ୍ଖାପି, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସଞ୍ଚିଚ୍ଚସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୪୨। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ସଞ୍ଚିଚ୍ଚ ପାଣଂ ଜୀୱିତା ୱୋରୋପେଯ୍ଯ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସପ୍ପାଣକସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୪୩। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଜାନଂ ସପ୍ପାଣକଂ ଉଦକଂ ପରିଭୁଞ୍ଜେଯ୍ଯ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଉକ୍କୋଟନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୪୪। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଜାନଂ ଯଥାଧମ୍ମଂ ନିହତାଧିକରଣଂ ପୁନକମ୍ମାଯ ଉକ୍କୋଟେଯ୍ଯ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଥେଯ୍ୟସତ୍ଥସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୪୫। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଜାନଂ ଥେଯ୍ୟସତ୍ଥେନ ସଦ୍ଧିଂ ସଂୱିଧାଯ ଏକଦ୍ଧାନମଗ୍ଗଂ ପଟିପଜ୍ଜେୟ୍ୟ ଅନ୍ତମସୋ ଗାମନ୍ତରମ୍ପି, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଅରିଟ୍ଠସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୪୬। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟ ''ତଥାହଂ ଭଗୱତା ଧମ୍ମଂ ଦେସିତଂ ଆଜାନାମି, ଯଥା ଯେମେ ଅନ୍ତରାଯିକା ଧମ୍ମା ୱୁତ୍ତା ଭଗୱତା, ତେ ପଟିସେୱତୋ ନାଲଂ ଅନ୍ତରାଯାଯା''ତି। ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ଏୱମସ୍ସ ୱଚନୀଯା ''ମାଯ୍ୟେ ଏୱଂ ଅୱଚ, ମା ଭଗୱନ୍ତଂ ଅବ୍ଭାଚିକ୍ଖି, ନ ହି ସାଧୁ ଭଗୱତୋ ଅବ୍ଭକ୍ଖାନଂ, ନ ହି ଭଗୱା ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟ, ଅନେକପରିଯାଯେନାଯ୍ୟେ ଅନ୍ତରାଯିକା ଧମ୍ମା ଅନ୍ତରାଯିକା ୱୁତ୍ତା ଭଗୱତା, ଅଲଞ୍ଚ ପନ ତେ ପଟିସେୱତୋ ଅନ୍ତରାଯାଯା''ତି। ଏୱଞ୍ଚ ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ୱୁଚ୍ଚମାନା ତଥେୱ ପଗ୍ଗଣ୍ହେୟ୍ୟ, ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ଯାୱତତିଯଂ ସମନୁଭାସିତବ୍ବା ତସ୍ସ ପଟିନିସ୍ସଗ୍ଗାଯ। ଯାୱତତିଯଞ୍ଚେ ସମନୁଭାସିଯମାନା ତଂ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ଇଚ୍ଚେତଂ କୁସଲଂ। ନୋ ଚେ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଜୋତିୱଗ୍ଗୋ ଚୁଦ୍ଦସମୋ।

ଉକ୍ଖିତ୍ତସମ୍ଭୋଗସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୪୭। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଜାନଂ ତଥାୱାଦିନିଯା ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଅକଟାନୁଧମ୍ମାଯ ତଂ ଦିଟ୍ଠିଂ ଅପ୍ପଟିନିସ୍ସଟ୍ଠାଯ ସଦ୍ଧିଂ ସମ୍ଭୁଞ୍ଜେୟ୍ୟ ୱା, ସଂୱସେୟ୍ୟ ୱା, ସହ ୱା ସେଯ୍ୟଂ କପ୍ପେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

କଣ୍ଟକସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୪୮। ସମଣୁଦ୍ଦେସାପି ଚେ ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟ ''ତଥାହଂ ଭଗୱତା ଧମ୍ମଂ ଦେସିତଂ ଆଜାନାମି, ଯଥା ଯେମେ ଅନ୍ତରାଯିକା ଧମ୍ମା ୱୁତ୍ତା ଭଗୱତା, ତେ ପଟିସେୱତୋ ନାଲଂ ଅନ୍ତରାଯାଯା''ତି। ସା ସମଣୁଦ୍ଦେସା ଭିକ୍ଖୁନୀହି ଏୱମସ୍ସ ୱଚନୀଯା ''ମାଯ୍ୟେ, ସମଣୁଦ୍ଦେସେ ଏୱଂ ଅୱଚ, ମା ଭଗୱନ୍ତଂ ଅବ୍ଭାଚିକ୍ଖି, ନ ହି ସାଧୁ ଭଗୱତୋ ଅବ୍ଭକ୍ଖାନଂ, ନ ହି ଭଗୱା ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟ, ଅନେକପରିଯାଯେନାଯ୍ୟେ, ସମଣୁଦ୍ଦେସେ ଅନ୍ତରାଯିକା ଧମ୍ମା ଅନ୍ତରାଯିକା ୱୁତ୍ତା ଭଗୱତା, ଅଲଞ୍ଚ ପନ ତେ ପଟିସେୱତୋ ଅନ୍ତରାଯାଯା''ତି। ଏୱଞ୍ଚ ସା ସମଣୁଦ୍ଦେସା ଭିକ୍ଖୁନୀହି ୱୁଚ୍ଚମାନା ତଥେୱ ପଗ୍ଗଣ୍ହେୟ୍ୟ, ସା ସମଣୁଦ୍ଦେସା ଭିକ୍ଖୁନୀହି ଏୱମସ୍ସ ୱଚନୀଯା ''ଅଜ୍ଜତଗ୍ଗେ ତେ, ଅଯ୍ୟେ, ସମଣୁଦ୍ଦେସେ ନ ଚେୱ ସୋ ଭଗୱା ସତ୍ଥା ଅପଦିସିତବ୍ବୋ, ଯମ୍ପି ଚଞ୍ଞା ସମଣୁଦ୍ଦେସା ଲଭନ୍ତି ଭିକ୍ଖୁନୀହି ସଦ୍ଧିଂ ଦିରତ୍ତତିରତ୍ତଂ ସହସେଯ୍ୟଂ, ସାପି ତେ ନତ୍ଥି, ଚର ପିରେ, ୱିନସ୍ସା''ତି। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଜାନଂ ତଥାନାସିତଂ ସମଣୁଦ୍ଦେସଂ ଉପଲାପେୟ୍ୟ ୱା, ଉପଟ୍ଠାପେୟ୍ୟ ୱା, ସମ୍ଭୁଞ୍ଜେୟ୍ୟ ୱା, ସହ ୱା ସେଯ୍ୟଂ କପ୍ପେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସହଧମ୍ମିକସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୪୯। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ସହଧମ୍ମିକଂ ୱୁଚ୍ଚମାନା ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟ ''ନ ତାୱାହଂ, ଅଯ୍ୟେ, ଏତସ୍ମିଂ ସିକ୍ଖାପଦେ ସିକ୍ଖିସ୍ସାମି, ଯାୱ ନ ଅଞ୍ଞଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ବ୍ୟତ୍ତଂ ୱିନଯଧରଂ ପରିପୁଚ୍ଛାମୀ''ତି, ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ସିକ୍ଖମାନାଯ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଅଞ୍ଞାତବ୍ବଂ ପରିପୁଚ୍ଛିତବ୍ବଂ ପରିପଞ୍ହିତବ୍ବଂ, ଅଯଂ ତତ୍ଥ ସାମୀଚି।

ୱିଲେଖନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୫୦। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ପାତିମୋକ୍ଖେ ଉଦ୍ଦିସ୍ସମାନେ ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟ ''କିଂ ପନିମେହି ଖୁଦ୍ଦାନୁଖୁଦ୍ଦକେହି ସିକ୍ଖାପଦେହି ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠେହି, ଯାୱଦେୱ କୁକ୍କୁଚ୍ଚାଯ ୱିହେସାଯ ୱିଲେଖାଯ ସଂୱତ୍ତନ୍ତୀ''ତି, ସିକ୍ଖାପଦୱିୱଣ୍ଣକେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ମୋହନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୫୧। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅନ୍ୱଦ୍ଧମାସଂ ପାତିମୋକ୍ଖେ ଉଦ୍ଦିସ୍ସମାନେ ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟ ''ଇଦାନେୱ ଖୋ ଅହଂ, ଅଯ୍ୟେ, ଜାନାମି ଅଯମ୍ପି କିର ଧମ୍ମୋ ସୁତ୍ତାଗତୋ ସୁତ୍ତପରିଯାପନ୍ନୋ ଅନ୍ୱଦ୍ଧମାସଂ ଉଦ୍ଦେସଂ ଆଗଚ୍ଛତୀ''ତି, ତଞ୍ଚେ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଅଞ୍ଞା ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଜାନେୟ୍ୟୁଂ ନିସିନ୍ନପୁବ୍ବଂ ଇମାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା

ଦ୍ୱତ୍ତିକ୍ଖତୁଂ ପାତିମୋକ୍ଖେ ଉଦ୍ଦିସ୍ସମାନେ, କୋ ପନ ୱାଦୋ ଭିୟ୍ୟୋ, ନ ଚ ତସ୍ସା ଭିକ୍ଖୁନିୟା ଅଞ୍ଞାଣକେନ ମୁତ୍ତି ଅତ୍ଥି, ୟଞ୍ଚ ତତ୍ଥ ଆପତ୍ତିଂ ଆପନ୍ନା, ତଞ୍ଚ ୟଥାଧମ୍ମୋ କାରେତବ୍ବୋ, ଉତ୍ତରି ଚସ୍ସା ମୋହୋ ଆରୋପେତବ୍ବୋ ''ତସ୍ସା ତେ, ଅୟ୍ୟେ, ଅଲାଭା, ତସ୍ସା ତେ ଦୁଲ୍ଲଦ୍ଧଂ, ୟଂ ତ୍ୱଂ ପାତିମୋକ୍ଖେ ଉଦ୍ଦିସ୍ସମାନେ ନ ସାଧୁକଂ ଅଟ୍ଠିଂ କତ୍ୱା ମନସି କରୋସୀ''ତି, ଇଦଂ ତସ୍ମିଂ ମୋହନକେ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ପହାରସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୫୨। ୟା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନିୟା କୁପିତା ଅନତ୍ତମନା ପହାରଂ ଦଦେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ତଲସତ୍ତିକସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୫୩। ୟା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନିୟା କୁପିତା ଅନତ୍ତମନା ତଲସତ୍ତିକଂ ଉଗ୍ଗିରେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଅମୂଲକସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୫୪। ୟା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଅମୂଲକେନ ସଙ୍ଘାଦିସେସେନ ଅନୁଦ୍ଧଂସେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସଞ୍ଚିଚ୍ଚସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୫୫। ୟା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନିୟା ସଞ୍ଚିଚ୍ଚ କୁକ୍କୁଚ୍ଚଂ ଉପଦହେୟ୍ୟ ''ଇତିସ୍ସା ମୁହୁତ୍ତମ୍ପି ଅଫାସୁ ଭୱିସ୍ସତୀ''ତି ଏତଦେୱ ପଚ୍ଚୟଂ କରିତ୍ୱା ଅନଞ୍ଞଂ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଉପସ୍ସୁତି ସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୫୬। ୟା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀନଂ ଭଣ୍ଡନଜାତାନଂ କଲହଜାତାନଂ ୱିୱାଦାପନ୍ନାନଂ ଉପସ୍ସୁତିଂ ତିଟ୍ଠେୟ୍ୟ ''ୟଂ ଇମା ଭଣିସ୍ସନ୍ତି, ତଂ ସୋସ୍ସାମୀ''ତି ଏତଦେୱ ପଚ୍ଚୟଂ କରିତ୍ୱା ଅନଞ୍ଞଂ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଦିଟ୍ଠିୱଗ୍ଗୋ ପନ୍ନରସମୋ।

କମ୍ମପଟିବାହନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୫୭। ୟା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଧମ୍ମିକାନଂ କମ୍ମାନଂ ଛନ୍ଦଂ ଦତ୍ୱା ପଚ୍ଛା ଖୀୟନଧମ୍ମଂ ଆପଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଛନ୍ଦଂଅଦତ୍ୱାଗମନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୫୮। ୟା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ସଙ୍ଘେ ୱିନିଚ୍ଛୟକଥାୟ ୱତ୍ତମାନାୟ ଛନ୍ଦଂ ଅଦତ୍ୱା ଉଟ୍ଠାୟାସନା ପକ୍କମେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ଦୁବ୍ବଲସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୫୯। ୟା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ସମଗ୍ଗେନ ସଙ୍ଘେନ ଚୀୱରଂ ଦତ୍ୱା ପଚ୍ଛା ଖୀୟନଧମ୍ମଂ ଆପଜ୍ଜେୟ୍ୟ ''ୟଥାସନ୍ଥୁତଂ ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ସଙ୍ଘିକଂ ଲାଭଂ ପରିଣାମେନ୍ତୀ''ତି, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ପରିଣାମନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୬୦। ୟା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଜାନଂ ସଙ୍ଘିକଂ ଲାଭଂ ପରିଣତଂ ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ପରିଣାମେୟ୍ୟ, ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ରତନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୬୧। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ରତନଂ ୱା ରତନସମ୍ମତଂ ୱା ଅଞ୍ଞତ୍ର ଅଜ୍ଝାରାମା ୱା ଅଜ୍ଝାୱସଥା ୱା ଉଗ୍ଗଣ୍ହେୟ୍ୟ ୱା ଉଗ୍ଗଣ୍ହାପେୟ୍ୟ ୱା, ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ରତନଂ ୱା ପନ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ରତନସମ୍ମତଂ ୱା ଅଜ୍ଝାରାମେ ୱା ଅଜ୍ଝାୱସଥେ ୱା ଉଗ୍ଗହେତ୍ୱା ୱା ଉଗ୍ଗହାପେତ୍ୱା ୱା ନିକ୍ଖିପିତବ୍ବଂ ''ଯସ୍ସ ଭୱିସ୍ସତି, ସୋ ହରିସ୍ସତୀ''ତି, ଅଯଂ ତତ୍ଥ ସାମୀଚି।

ସୂଚିଘରସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୬୨। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅଟ୍ଠିମଯଂ ୱା ଦନ୍ତମଯଂ ୱା ୱିସାଣମଯଂ ୱା ସୂଚିଘରଂ କାରାପେୟ୍ୟ, ଭେଦନକଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ମଞ୍ଚପୀଠସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୬୩। ନୱଂ ପନ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ମଞ୍ଚଂ ୱା ପୀଠଂ ୱା କାରଯମାନାଯ ଅଟ୍ଠଙ୍ଗୁଲପାଦକଂ କାରେତବ୍ବଂ ସୁଗତଙ୍ଗୁଲେନ ଅଞ୍ଞତ୍ର ହେଟ୍ଠିମାଯ ଅଟନିଯା। ତଂ ଅତିକ୍କାମେନ୍ତିଯା ଛେଦନକଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ତୂଲୋନଦ୍ଧସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୬୪। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ମଞ୍ଚଂ ୱା ପୀଠଂ ୱା ତୂଲୋନଦ୍ଧଂ କାରାପେୟ୍ୟ, ଉଦ୍ଦାଲନକଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

କଣ୍ଡୁପ୍ପଟିଚ୍ଛାଦିସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୬୫। କଣ୍ଡୁପ୍ପଟିଚ୍ଛାଦିଂ ପନ ଭିକ୍ଖୁନିଯା କାରଯମାନାଯ ପମାଣିକା କାରେତବ୍ବା, ତତ୍ରିଦଂ ପମାଣଂ, ଦୀଘସୋ ଚତସ୍ସୋ ୱିଦତ୍ଥିଯୋ ସୁଗତୱିଦତ୍ଥିଯା, ତିରିଯଂ ଦ୍ୱେ ୱିଦତ୍ଥିଯୋ। ତଂ ଅତିକ୍କାମେନ୍ତିଯା ଛେଦନକଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ନନ୍ଦସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୬୬। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ସୁଗତଚୀୱରପ୍ପମାଣଂ ଚୀୱରଂ କାରାପେୟ୍ୟ, ଅତିରେକଂ ୱା, ଛେଦନକଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ତତ୍ରିଦଂ ସୁଗତସ୍ସ ସୁଗତଚୀୱରପ୍ପମାଣଂ, ଦୀଘସୋ ନୱ ୱିଦତ୍ଥିଯୋ ସୁଗତୱିଦତ୍ଥିଯା, ତିରିଯଂ ଛ ୱିଦତ୍ଥିଯୋ, ଇଦଂ ସୁଗତସ୍ସ ସୁଗତଚୀୱରପ୍ପମାଣନ୍ତି।

ଧମ୍ମିକୱଗ୍ଗୋ ସୋଳସମୋ।

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ଖୋ, ଅୟ୍ୟାଯୋ, ଛସଟ୍ଠିସତା ପାଚିତ୍ତିଯା ଧମ୍ମା। ତତ୍ଥାୟ୍ୟାଯୋ, ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ଦୁତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ତତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ପରିସୁଦ୍ଧେତ୍ଥାୟ୍ୟାଯୋ, ତସ୍ମା ତୁଣ୍ହୀ, ଏୱମେତଂ ଧାରଯାମୀତି।

ପାଚିତ୍ତିଯା ନିଟ୍ଠିତା।

ପାଟିଦେସନୀଯା

ଇମେ ଖୋ ପନାୟ୍ୟାଯୋ ଅଟ୍ଠ ପାଟିଦେସନୀଯା

ଧମ୍ମା ଉଦ୍ଦେସଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି।

ସପ୍ପିୱିଞ୍ଞାପନସିକ୍ଖାପଦଂ

୧। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅଗିଲାନା ସପ୍ପିଂ ୱିଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜେୟ୍ୟ, ପଟିଦେସେତବ୍ବଂ ତାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ''ଗାରୟ୍ହଂ, ଅୟ୍ୟେ, ଧମ୍ମଂ ଆପଜ୍ଜିଂ ଅସପ୍ପାଯଂ ପାଟିଦେସନୀଯଂ, ତଂ ପଟିଦେସେମୀ''ତି।

ତେଲଓିଞ୍ଞାପନସିକ୍ଖାପଦଂ

୨। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅଗିଲାନା ତେଲଂ ଓିଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜେଯ୍ୟ…ପେ… ତଂ ପଟିଦେସେମୀତି।

ମଧୁଓିଞ୍ଞାପନସିକ୍ଖାପଦଂ

୩। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅଗିଲାନା ମଧୁଂ ଓିଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜେଯ୍ୟ…ପେ… ତଂ ପଟିଦେସେମୀତି।

ଫାଣିତଓିଞ୍ଞାପନସିକ୍ଖାପଦଂ

୪। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅଗିଲାନା ଫାଣିତଂ ଓିଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜେଯ୍ୟ…ପେ… ତଂ ପଟିଦେସେମୀତି।

ମଚ୍ଛଓିଞ୍ଞାପନସିକ୍ଖାପଦଂ

୫। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅଗିଲାନା ମଚ୍ଛଂ ଓିଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜେଯ୍ୟ…ପେ… ତଂ ପଟିଦେସେମୀତି।

ମଂସଓିଞ୍ଞାପନସିକ୍ଖାପଦଂ

୬। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅଗିଲାନା ମଂସଂ ଓିଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜେଯ୍ୟ…ପେ… ତଂ ପଟିଦେସେମୀତି।

ଖୀରଓିଞ୍ଞାପନସିକ୍ଖାପଦଂ

୭। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅଗିଲାନା ଖୀରଂ ଓିଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜେଯ୍ୟ…ପେ… ତଂ ପଟିଦେସେମୀତି।

ଦଧିଓିଞ୍ଞାପନସିକ୍ଖାପଦଂ

୮। ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅଗିଲାନା ଦଧିଂ ଓିଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜେଯ୍ୟ, ପଟିଦେସେତବ୍ବଂ ତାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ''ଗାରଯ୍ହଂ, ଅଯ୍ୟେ, ଧମ୍ମଂ ଆପଜ୍ଜିଂ ଅସପ୍ପାଯଂ ପାଟିଦେସନୀଯଂ, ତଂ ପଟିଦେସେମୀ''ତି।

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ଖୋ, ଅଯ୍ୟାଯୋ, ଅଟ୍ଠ ପାଟିଦେସନୀଯା ଧମ୍ମା। ତତ୍ଥାଯ୍ୟାଯୋ, ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ଦୁତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ତତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ପରିସୁଦ୍ଧେତ୍ଥାଯ୍ୟାଯୋ, ତସ୍ମା ତୁଣ୍ହୀ, ଏୱମେତଂ ଧାରଯାମୀତି।

ପାଟିଦେସନୀଯା ନିଟ୍ଠିତା।

ସେଖିଯା

ଇମେ ଖୋ ପନାଯ୍ୟାଯୋ, ସେଖିଯା ଧମ୍ମା ଉଦ୍ଦେସଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି।

ପରିମଣ୍ଡଲସିକ୍ଖାପଦଂ

୧। ପରିମଣ୍ଡଲଂ ନିୱାସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

୨। ପରିମଣ୍ଡଲଂ ପାରୁପିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ସୁପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନସିକ୍ଖାପଦଂ

୩। ସୁପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନା ଅନ୍ତରଘରେ ଗମିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

୪। ସୁପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନା ଅନ୍ତରଘରେ ନିସୀଦିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ସୁସଂୱୁତସିକ୍ଖାପଦଂ

୫। ସୁସଂୱୁତା ଅନ୍ତରଘରେ ଗମିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

୬। ସୁସଂୱୁତା ଅନ୍ତରଘରେ ନିସୀଦିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଓକ୍ଖିତ୍ତଚକ୍ଖୁସିକ୍ଖାପଦଂ

୭। ଓକ୍ଖିତ୍ତଚକ୍ଖୁନୀ ଅନ୍ତରଘରେ ଗମିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

୮। ଓକ୍ଖିତ୍ତଚକ୍ଖୁନୀ ଅନ୍ତରଘରେ ନିସୀଦିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଉକ୍ଖିତ୍ତକସିକ୍ଖାପଦଂ

୯। ନ ଉକ୍ଖିତ୍ତକାଯ ଅନ୍ତରଘରେ ଗମିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

୧୦। ନ ଉକ୍ଖିତ୍ତକାଯ ଅନ୍ତରଘରେ ନିସୀଦିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ପରିମଣ୍ଡଲୱଗ୍ଗୋ ପଠମୋ।

ଉଜ୍ଜଗ୍ଘିକସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୧। ନ ଉଜ୍ଜଗ୍ଘିକାଯ ଅନ୍ତରଘରେ ଗମିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

୧୨। ନ ଉଜ୍ଜଗ୍ଘିକାଯ ଅନ୍ତରଘରେ ନିସୀଦିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଉଚ୍ଚସଦ୍ଦସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୩। ଅପ୍ପସଦ୍ଦା ଅନ୍ତରଘରେ ଗମିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

୧୪। ଅପ୍ପସଦ୍ଦା ଅନ୍ତରଘରେ ନିସୀଦିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

କାଯପ୍ପଚାଲକସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୫। ନ କାଯପ୍ପଚାଲକଂ ଅନ୍ତରଘରେ ଗମିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

୧୬। ନ କାଯପ୍ପଚାଲକଂ ଅନ୍ତରଘରେ ନିସୀଦିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ବାହୁପ୍ପଚାଲକସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୭। ନ ବାହୁପ୍ପଚାଲକଂ ଅନ୍ତରଘରେ ଗମିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

୧୮। ନ ବାହୁପ୍ପଚାଲକଂ ଅନ୍ତରଘରେ ନିସୀଦିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ସୀସପ୍ପଚାଲକସିକ୍ଖାପଦଂ

୧୯। ନ ସୀସପ୍ପଚାଲକଂ ଅନ୍ତରଘରେ ଗମିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

୨୦। ନ ସୀସପ୍ପଚାଲକଂ ଅନ୍ତରଘରେ ନିସୀଦିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଉଜ୍ଜଗ୍ଘିକଵଗ୍ଗୋ ଦୁତିଯୋ।

ଖମ୍ଭକତସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୧। ନ ଖମ୍ଭକତା ଅନ୍ତରଘରେ ଗମିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

୨୨। ନ ଖମ୍ଭକତା ଅନ୍ତରଘରେ ନିସୀଦିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଓଗୁଣ୍ଠିତସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୩। ନ ଓଗୁଣ୍ଠିତା ଅନ୍ତରଘରେ ଗମିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

୨୪। ନ ଓଗୁଣ୍ଠିତା ଅନ୍ତରଘରେ ନିସୀଦିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଉକ୍କୁଟିକସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୫। ନ ଉକ୍କୁଟିକାଯ ଅନ୍ତରଘରେ ଗମିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ପଲ୍ଲତ୍ଥିକସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୬। ନ ପଲ୍ଲତ୍ଥିକାଯ ଅନ୍ତରଘରେ ନିସୀଦିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ସକ୍କଚ୍ଚପଟିଗ୍ଗହଣସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୭। ସକ୍କଚ୍ଚଂ ପିଣ୍ଡପାତଂ ପଟିଗ୍ଗହେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ପତ୍ତସଞ୍ଞିନୀପଟିଗ୍ଗହଣସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୮। ପତ୍ତସଞ୍ଞିନୀ ପିଣ୍ଡପାତଂ ପଟିଗ୍ଗହେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ସମସୂପକପଟିଗ୍ଗହଣସିକ୍ଖାପଦଂ

୨୯। ସମସୂପକଂ ପିଣ୍ଡପାତଂ ପଟିଗ୍ଗହେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ସମତିତ୍ତିକସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୦। ସମତିତ୍ତିକଂ ପିଣ୍ଡପାତଂ ପଟିଗ୍ଗହେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଖମ୍ଭକତଵଗ୍ଗୋ ତତିଯୋ।

ସକ୍କଚ୍ଚଭୁଞ୍ଜନସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୧। ସକ୍କଚ୍ଚଂ ପିଣ୍ଡପାତଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ପତ୍ତସଞ୍ଞିନୀଭୁଞ୍ଜନସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୨। ପତ୍ତସଞ୍ଞିନୀ ପିଣ୍ଡପାତଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ସପଦାନସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୩। ସପଦାନଂ ପିଣ୍ଡପାତଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ସମସୂପକସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୪। ସମସୂପକଂ ପିଣ୍ଡପାତଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ନ ଥୂପକତସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୫। ନ ଥୂପକତୋ ଓମଦ୍ଦିତ୍ୱା ପିଣ୍ଡପାତଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଓଦନପ୍ପଟିଚ୍ଛାଦନସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୬। ନ ସୂପଂ ୱା ବ୍ୟଞ୍ଜନଂ ୱା ଓଦନେନ ପଟିଚ୍ଛାଦେସ୍ସାମି ଭିୟ୍ୟୋକମ୍ୟତଂ ଉପାଦାଯାତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ସୂପୋଦନୱିଞ୍ଞତ୍ତିସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୭। ନ ସୂପଂ ୱା ଓଦନଂ ୱା ଅଗିଲାନା ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ଥାଯ ୱିଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଉଜ୍ଝାନସଞ୍ଞିନୀସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୮। ନ ଉଜ୍ଝାନସଞ୍ଞିନୀ ପରେସଂ ପତ୍ତଂ ଓଲୋକେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

କବଳସିକ୍ଖାପଦଂ

୩୯। ନାତିମହନ୍ତଂ କବଳଂ କରିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଆଲୋପସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୦। ପରିମଣ୍ଡଲଂ ଆଲୋପଂ କରିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ସକ୍କଚ୍ଚୱଗ୍ଗୋ ଚତୁତ୍ଥୋ।

ଅନାହଟସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୧। ନ ଅନାହଟେ କବଳେ ମୁଖଦ୍ୱାରଂ ୱିୱରିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଭୁଞ୍ଜମାନସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୨। ନ ଭୁଞ୍ଜମାନା ସଙ୍କହତ୍ଥଂ ମୁଖେ ପକ୍ଖିପିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ସକବଳଅସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୩। ନ ସକବଳେନ ମୁଖେନ ବ୍ଯାହରିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ପିଣ୍ଡୁକ୍ଖେପକସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୪। ନ ପିଣ୍ଡୁକ୍ଖେପକଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

କବଳଆଓଚ୍ଛେଦକସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୫। ନ କବଳଆଓଚ୍ଛେଦକଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଅଓଗଣ୍ଡକାରକସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୬। ନ ଅଓଗଣ୍ଡକାରକଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ହତ୍ଥନିଦ୍ଧୁନକସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୭। ନ ହତ୍ଥନିଦ୍ଧୁନକଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ସିତ୍ଥାଓକାରକସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୮। ନ ସିତ୍ଥାଓକାରକଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଜିଓ୍ହାନିଚ୍ଛାରକସିକ୍ଖାପଦଂ

୪୯। ନ ଜିଓ୍ହାନିଚ୍ଛାରକଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଚପୁଚପୁକାରକସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୦। ନ ଚପୁଚପୁକାରକଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

କବଳଅଓଗ୍ଗୋ ପଞ୍ଚମୋ।

ସୁରୁସୁରୁକାରକସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୧। ନ ସୁରୁସୁରୁକାରକଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ହତ୍ଥନିଲ୍ଲେହକସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୨। ନ ହତ୍ଥନିଲ୍ଲେହକଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ପତ୍ତନିଲ୍ଲେହକସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୩। ନ ପତ୍ତନିଲ୍ଲେହକଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଓଟ୍ଠନିଲ୍ଲେହକସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୪। ନ ଓଟ୍ଠନିଲ୍ଲେହକଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀୟା।

ସାମିସସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୫। ନ ସାମିସେନ ହତ୍ଥେନ ପାନୀୟଥାଲକଂ ପଟିଗ୍ଗହେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀୟା।

ସସିତ୍ଥକସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୬। ନ ସସିତ୍ଥକଂ ପତ୍ତଧୋୱନଂ ଅନ୍ତରଘରେ ଛଡ୍ଡେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀୟା।

ଛତ୍ତପାଣିସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୭। ନ ଛତ୍ତପାଣିସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀୟା।

ଦଣ୍ଡପାଣିସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୮। ନ ଦଣ୍ଡପାଣିସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀୟା।

ସତ୍ଥପାଣିସିକ୍ଖାପଦଂ

୫୯। ନ ସତ୍ଥପାଣିସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀୟା।

ଆୱୁଧପାଣିସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୦। ନ ଆୱୁଧପାଣିସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀୟା।

ସୁରୁସୁରୁୱଗ୍ଗୋ ଛଟ୍ଠୋ।

ପାଦୁକସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୧। ନ ପାଦୁକାରୁଳ୍ହସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀୟା।

ଉପାହନସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୨। ନ ଉପାହନାରୁଳ୍ହସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀୟା।

ଯାନସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୩। ନ ଯାନଗତସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀୟା।

ସୟନସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୪। ନ ସୟନଗତସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀୟା।

ପଲ୍ଲତ୍ଥିକସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୫। ନ ପଲ୍ଲତ୍ଥିକାଯ ନିସିନ୍ନସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ୱେଠିତସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୬। ନ ୱେଠିତସୀସସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଓଗୁଣ୍ଠିତସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୭। ନ ଓଗୁଣ୍ଠିତସୀସସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଛମାସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୮। ନ ଛମାଯଂ ନିସୀଦିତ୍ୱା ଆସନେ ନିସିନ୍ନସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ନୀଚାସନସିକ୍ଖାପଦଂ

୬୯। ନ ନୀଚେ ଆସନେ ନିସୀଦିତ୍ୱା ଉଚ୍ଚେ ଆସନେ ନିସିନ୍ନସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଠିତାସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୦। ନ ଠିତା ନିସିନ୍ନସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ପଚ୍ଛତୋଗଚ୍ଛନ୍ତୀସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୧। ନ ପଚ୍ଛତୋ ଗଚ୍ଛନ୍ତୀ ପୁରତୋ ଗଚ୍ଛନ୍ତସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଉପ୍ପଥେନଗଚ୍ଛନ୍ତୀସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୨। ନ ଉପ୍ପଥେନ ଗଚ୍ଛନ୍ତୀ ପଥେନ ଗଚ୍ଛନ୍ତସ୍ସ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଠିତାଉଚ୍ଚାରସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୩। ନ ଠିତା ଅଗିଲାନା ଉଚ୍ଚାରଂ ୱା ପସ୍ସାୱଂ ୱା କରିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ହରିତେଉଚ୍ଚାରସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୪। ନ ହରିତେ ଅଗିଲାନା ଉଚ୍ଚାରଂ ୱା ପସ୍ସାୱଂ ୱା ଖେଳଂ ୱା କରିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ଉଦକେଉଚ୍ଚାରସିକ୍ଖାପଦଂ

୭୫। ନ ଉଦକେ ଅଗିଲାନା ଉଚ୍ଚାରଂ ୱା ପସ୍ସାୱଂ ୱା ଖେଳଂ ୱା କରିସ୍ସାମୀତି ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା।

ପାଦୁକୱଗ୍ଗୋ ସତ୍ତମୋ।

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ଖୋ, ଅଯ୍ଯାଯୋ, ସେଖିଯା ଧମ୍ମା। ତତ୍ଥାଯ୍ଯାଯୋ, ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ଦୁତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ତତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ

ପରିସୁଦ୍ଧା, ପରିସୁଦ୍ଧେତ୍ଥାୟସ୍ମାଯୋ, ତସ୍ମା ତୁଣ୍ହୀ, ଏୱମେତଂ ଧାରଯାମୀତି।

ସେଖିଯା ନିଟ୍ଠିତା।

ଅଧିକରଣସମଥା

ଇମେ ଖୋ ପନାୟସ୍ମାଯୋ, ସତ୍ତ ଅଧିକରଣସମଥା

ଧମ୍ମା ଉଦ୍ଦେସଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି।

ଉପ୍ପନ୍ନୁପ୍ପନ୍ନାନଂ ଅଧିକରଣାନଂ ସମଥାଯ ୱୂପସମାଯ ସମ୍ମୁଖାୱିନଯୋ ଦାତବ୍ବୋ।

ସତିୱିନଯୋ ଦାତବ୍ବୋ।

ଅମୂଳ୍ହୱିନଯୋ ଦାତବ୍ବୋ।

ପଟିଞ୍ଞାଯ କାରେତବ୍ବଂ।

ଯେଭୁୟ୍ୟସିକା।

ତସ୍ସପାପିଯସିକା।

ତିଣୱତ୍ଥାରକୋତି।

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ଖୋ ଅୟ୍ୟସ୍ମାଯୋ ସତ୍ତ ଅଧିକରଣସମଥା ଧମ୍ମା। ତତ୍ଥାୟସ୍ମାଯୋ ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ଦୁତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା , ତତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ପରିସୁଦ୍ଧେତ୍ଥାୟସ୍ମାଯୋ, ତସ୍ମା ତୁଣ୍ହୀ, ଏୱମେତଂ ଧାରଯାମୀତି।

ଅଧିକରଣସମଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠଂ ଖୋ ଅୟ୍ୟସ୍ମାଯୋ ନିଦାନଂ,

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ଅଟ୍ଠ ପାରାଜିକା ଧମ୍ମା,

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ସତ୍ତରସ ସଙ୍ଘାଦିସେସା ଧମ୍ମା,

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ତିଂସ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯା ପାଚିତ୍ତିଯା ଧମ୍ମା,

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ଛସଟ୍ଠି ସତା ପାଚିତ୍ତିଯା ଧମ୍ମା,

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ଅଟ୍ଠ ପାଟିଦେସନୀଯା ଧମ୍ମା,

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ସେଖିଯା ଧମ୍ମା,

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ସତ୍ତ ଅଧିକରଣସମଥା ଧମ୍ମା, ଏତ୍ତକଂ ତସ୍ସ ଭଗୱତୋ ସୁତ୍ତାଗତଂ ସୁତ୍ତପରିଯାପନ୍ନଂ ଅନ୍ୱଦ୍ଧମାସଂ ଉଦ୍ଦେସଂ ଆଗଚ୍ଛତି, ତତ୍ଥ ସବ୍ବାହେୱ ସମଗ୍ଗାହି ସମ୍ମୋଦମାନାହି ଅୱିୱଦମାନାହି ସିକ୍ଖିତବ୍ବନ୍ତି।

ୱିତ୍ଥାରୁଦ୍ଦେସୋ ଚତୁତ୍ଥୋ।

ଭିକ୍ଖୁନିପାତିମୋକ୍ଖଂ ନିଟ୍ଠିତଂ।

ନମୋ ତସ୍ସ ଭଗଵତୋ ଅରହତୋ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧସ୍ସ

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

କଙ୍ଖାୱିତରଣୀ-ଅଟ୍ଠକଥା

ଗନ୍ଥାରମ୍ଭକଥା

ବୁଦ୍ଧଂ ଧମ୍ମଞ୍ଚ ସଙ୍ଘଞ୍ଚ, ୱିପ୍ପସନ୍ନେନ ଚେତସା;

ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ୱନ୍ଦନାମାନ, ପୂଜାସକ୍କାରଭାଜନଂ।

ଥେରୱଂସପ୍ପଦୀପାନଂ, ଥିରାନଂ ୱିନଯକ୍କମେ;

ପୁବ୍ବାଚରିଯସୀହାନଂ, ନମୋ କତ୍ୱା କତଞ୍ଜଲୀ।

ପାମୋକ୍ଖଂ ଅନୱଜ୍ଜାନଂ, ଧମ୍ମାନଂ ଯଂ ମହେସିନା;

ମୁଖଂ ମୋକ୍ଖପ୍ପୱେସାଯ, ପାତିମୋକ୍ଖଂ ପକାସିତଂ।

ସୂରତେନ ନିୱାତେନ, ସୁଚିସଲ୍ଲେଖୱୁତ୍ତିନା;

ୱିନଯାଚାରଯୁତ୍ତେନ, ସୋଣତ୍ଥେରେନ ଯାଚିତୋ।

ତତ୍ଥ ସଞ୍ଜାତକଙ୍ଖାନଂ, ଭିକ୍ଖୂନଂ ତସ୍ସ ୱଣ୍ଣନଂ;

କଙ୍ଖାୱିତରଣତ୍ଥାଯ, ପରିପୁଣ୍ଣୱିନିଚ୍ଛଯଂ।

ମହାୱିହାରୱାସୀନଂ, ୱାଚନାମଗ୍ଗନିସ୍ସିତଂ;

ୱତ୍ତଯିସ୍ସାମି ନାମେନ, କଙ୍ଖାୱିତରଣିଂ ସୁଭନ୍ତି।

ନିଦାନୱଣ୍ଣନା

ତତ୍ଥ ପାତିମୋକ୍ଖନ୍ତି ପଅତିମୋକ୍ଖଂ ଅତିପମୋକ୍ଖଂ ଅତିସେଟ୍ଠଂ ଅତିଉତ୍ତମନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଇତି ଇମିନା ୱଚନତ୍ଥେନ ଏକୱିଧମ୍ପି ସୀଲଗନ୍ଥଭେଦତୋ ଦୁୱିଧଂ ହୋତି। ତଥା ହି ‘‘ପାତିମୋକ୍ଖସଂୱରସଂୱୁତୋ ୱିହରତୀ’’ତି (ମ। ନି। ୧।୬୯; ୩।୭୫; ୱିଭ। ୫୦୮) ଚ ‘‘ଆଦିମେତଂ ମୁଖମେତଂ ପମୁଖମେତଂ କୁସଲାନଂ ଧମ୍ମାନଂ, ତେନ ୱୁଚ୍ଚତି ପାତିମୋକ୍ଖ’’ନ୍ତି (ମହାୱ। ୧୩୫) ଚ ଆଦୀସୁ ସୀଲଂ ପାତିମୋକ୍ଖନ୍ତି ୱୁଚ୍ଚତି, ‘‘ଉଭଯାନି ଖୋ ପନସ୍ସ ପାତିମୋକ୍ଖାନି ୱିତ୍ଥାରେନ ସ୍ୱାଗତାନି ହୋନ୍ତୀ’’ତିଆଦୀସୁ (ପାଚି। ୧୪୭; ଅ। ନି। ୮।୫୨; ୧୦।୩୩) ଗନ୍ଥୋ ପାତିମୋକ୍ଖନ୍ତି ୱୁଚ୍ଚତି। ତତ୍ଥ ସୀଲଂ ଯୋ ନଂ ପାତି ରକ୍ଖତି, ତଂ ମୋକ୍ଖେତି ମୋଚଯତି ଆପାଯିକାଦୀହି ଦୁକ୍ଖେହି, ଅତ୍ତାନୁୱାଦାଦୀହି ୱା ଭଯେହୀତି ପାତିମୋକ୍ଖଂ। ଗନ୍ଥୋ ପନ ତସ୍ସ ପାତିମୋକ୍ଖସ୍ସ ଜୋତକତ୍ତା ପାତିମୋକ୍ଖନ୍ତି ୱୁଚ୍ଚତି। ଆଦିମ୍ହି ପନ ୱୁତ୍ତୋ ୱଚନତ୍ଥୋ ଉଭିନ୍ନମ୍ପି ସାଧାରଣୋ ହୋତି।

ତତ୍ଥାଯଂ ୱଣ୍ଣନା ସୀଲପାତିମୋକ୍ଖସ୍ସାପି ଯୁଜ୍ଜତି ଗନ୍ଥପାତିମୋକ୍ଖସ୍ସାପି, ଗନ୍ଥେ ହି ୱଣ୍ଣିତେ ତସ୍ସ ଅତ୍ଥୋ ୱଣ୍ଣିତୋୱ ହୋତି। ତଂ ପନେତଂ ଗନ୍ଥପାତିମୋକ୍ଖଂ ଭିକ୍ଖୁପାତିମୋକ୍ଖଂ ଭିକ୍ଖୁନିପାତିମୋକ୍ଖନ୍ତି ଦୁୱିଧଂ ହୋତି । ତତ୍ଥ ‘‘ସୁଣାତୁ ମେ, ଭନ୍ତେ, ସଙ୍ଘୋ’’ତିଆଦିକଂ (ମହାୱ। ୧୩୪) ପଞ୍ଚହି ଉଦ୍ଦେସପରିଚ୍ଛେଦେହି ୱୱତ୍ଥିତଂ ଭିକ୍ଖୁପାତିମୋକ୍ଖଂ, ‘‘ସୁଣାତୁ ମେ, ଅଯ୍ୟେ, ସଙ୍ଘୋ’’ତିଆଦିକଂ ଚତୂହି ଉଦ୍ଦେସପରିଚ୍ଛେଦେହି ୱୱତ୍ଥିତଂ ଭିକ୍ଖୁନିପାତିମୋକ୍ଖଂ। ତତ୍ଥ ଭିକ୍ଖୁପାତିମୋକ୍ଖେ ପଞ୍ଚ ଉଦ୍ଦେସା ନାମ ନିଦାନୁଦ୍ଦେସୋ, ପାରାଜିକୁଦ୍ଦେସୋ, ସଙ୍ଘାଦିସେସୁଦ୍ଦେସୋ, ଅନିଯତୁଦ୍ଦେସୋ , ୱିତ୍ଥାରୁଦ୍ଦେସୋତି। ତତ୍ଥ ନିଦାନୁଦ୍ଦେସୋ ତାୱ ‘‘ସୁଣାତୁ ମେ, ଭନ୍ତେ, ସଙ୍ଘୋ…ପେ… ଆୱିକତା ହିସ୍ସ ଫାସୁ ହୋତି, ତତ୍ଥାଯସ୍ମନ୍ତେ ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ଦୁତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ତତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ପରିସୁଦ୍ଧେତ୍ଥାଯସ୍ମନ୍ତୋ, ତସ୍ମା ତୁଣ୍ହୀ, ଏୱମେତଂ ଧାରଯାମୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ‘‘ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠଂ ଖୋ ଆଯସ୍ମନ୍ତୋ ନିଦାନ’’ନ୍ତିଆଦିନା ନଯେନ ଅୱସେସେ ସୁତେନ ସାୱିତେ ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠୋ ହୋତି। ପାରାଜିକୁଦ୍ଦେସାଦୀନଂ ପରିଚ୍ଛେଦୋ ନିଦାନସ୍ସ ଆଦିତୋ ପଟ୍ଠାଯ ପାରାଜିକାଦୀନି ଓସାପେତ୍ୱା ଯୋଜେତବ୍ବୋ। ୱିତ୍ଥାରୋ ୱିତ୍ଥାରୋଯେୱ । ‘‘ଅୱସେସଂ ସୁତେନ ସାୱେତବ୍ବ’’ନ୍ତି (ମହାୱ। ୧୫୦; ପରି। ୩୨୫) ୱଚନତୋ ପନ ପାରାଜିକୁଦ୍ଦେସାଦୀସୁ ଯସ୍ମିଂ ୱିପ୍ପକତେ ଅନ୍ତରାଯୋ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ଅୱସେସଂ ସୁତେନ ସାୱେତବ୍ବଂ। ନିଦାନୁଦ୍ଦେସେ ପନ ଅନିଟ୍ଠିତେ ସୁତେନ ସାୱେତବ୍ବଂ ନାମ ନତ୍ଥି। ଭିକ୍ଖୁନିପାତିମୋକ୍ଖେ ପନ ଅନିଯତୁଦ୍ଦେସୋ ପରିହାଯତି, ସେସଂ ୱୁତ୍ତନଯମେୱ। ଏୱମେତେସଂ ପଞ୍ଚହି ଚେୱ ଚତୂହି ଚ ଉଦ୍ଦେସପରିଚ୍ଛେଦେହି ୱୱତ୍ଥିତାନଂ ଦ୍ୱିନ୍ନମ୍ପି ପାତିମୋକ୍ଖାନଂ ଅଯଂ ୱଣ୍ଣନା ଭୱିସ୍ସତି। ଯସ୍ମା ପନେତ୍ଥ ଭିକ୍ଖୁପାତିମୋକ୍ଖଂ ପଠମଂ, ତସ୍ମା ତସ୍ସ ତାୱ ୱଣ୍ଣନତ୍ଥମିଦଂ ୱୁଚ୍ଚତି।

‘‘ସୁଣାତୁ ମେ’’ତିଆଦୀନଂ, ପଦାନଂ ଅତ୍ଥନିଚ୍ଛଯଂ;

ଭିକ୍ଖୱୋ ସୀଲସମ୍ପନ୍ନା, ସିକ୍ଖାକାମା ସୁଣନ୍ତୁ ମେତି।

ଏତ୍ଥ ହି ସୁଣାତୂତିଇଦଂ ସୱନାଣତ୍ତିୱଚନଂ। ମେତି ଯୋ ସାୱେତି, ତସ୍ସ ଅତ୍ତନିଦ୍ଦେସୱଚନଂ। ଭନ୍ତେତି ସଗାରୱସପ୍ପତିସ୍ସୱଚନଂ। ସଙ୍ଘୋତି ପୁଗ୍ଗଲସମୂହୱଚନଂ। ସବ୍ବମେୱ ଚେତଂ ପାତିମୋକ୍ଖୁଦ୍ଦେସକେନ ପଠମଂ ୱତ୍ତବ୍ବୱଚନଂ। ଭଗୱତା ହି ପାତିମୋକ୍ଖୁଦ୍ଦେସଂ ଅନୁଜାନନ୍ତେନ ରାଜଗହେ ୱୁତ୍ତଂ, ତସ୍ମା ଯୋ ପାତିମୋକ୍ଖଂ ଉଦ୍ଦିସତି, ତେନ ସଚେ ସଙ୍ଘତ୍ଥେରୋ ହୋତି, ‘‘ଆୱୁସୋ’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ସଚେ ନୱକତରୋ ହୋତି, ପାଠଇଯଂ (ମହାୱ। ୧୩୪) ଆଗତନଯେନେୱ ‘‘ଭନ୍ତେ’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ସଙ୍ଘତ୍ଥେରୋ ୱା ହି ପାତିମୋକ୍ଖଂ ଉଦ୍ଦିସେଯ୍ୟ ‘‘ଥେରାଧିକଂ ପାତିମୋକ୍ଖ’’ନ୍ତିୱଚନତୋ (ମହାୱ। ୧୫୪), ନୱକତରୋ ୱା ‘‘ଅନୁଜାନାମି, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯୋ ତତ୍ଥ ଭିକ୍ଖୁ ବ୍ଯତ୍ତୋ ପଟିବଲୋ, ତସ୍ସାଧେଯ୍ୟଂ ପାତିମୋକ୍ଖ’’ନ୍ତିୱଚନତୋ (ମହାୱ। ୧୫୫)।

‘‘ସଙ୍ଘୋ’’ତିଇମିନା ପନ ପଦେନ କିଞ୍ଚାପି ଅୱିସେସତୋ ପୁଗ୍ଗଲସମୂହୋ ୱୁତ୍ତୋ, ଅଥ ଖୋ ସୋ ଦକ୍ଖିଣେଯ୍ୟସଙ୍ଘୋ, ସମ୍ମୁତିସଙ୍ଘୋ ଚାତି ଦୁୱିଧୋ ହୋତି। ତତ୍ଥ ଦକ୍ଖିଣେଯ୍ୟସଙ୍ଘୋତି ଅଟ୍ଠ ଅରିଯପୁଗ୍ଗଲସମୂହୋ ୱୁଚ୍ଚତି। ସମ୍ମୁତିସଙ୍ଘୋତି ଅୱିସେସେନ ଭିକ୍ଖୁସମୂହୋ, ସୋ ଇଧ ଅଧିପ୍ପେତୋ। ସୋ ପନେସ କମ୍ମୱସେନ ପଞ୍ଚୱିଧୋ (ମହାୱ। ୩୮୮) ହୋତି – ଚତୁୱଗ୍ଗୋ ପଞ୍ଚୱଗ୍ଗୋ ଦସୱଗ୍ଗୋ ୱୀସତିୱଗ୍ଗୋ ଅତିରେକୱୀସତିୱଗ୍ଗୋତି। ତତ୍ଥ ଚତୁୱଗ୍ଗେନ ଠପେତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଦପୱାରଣଅବ୍ଭାନାନି ସବ୍ବଂ ସଙ୍ଘକମ୍ମଂ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ପଞ୍ଚୱଗ୍ଗେନ ଠପେତ୍ୱା ମଜ୍ଝିମେସୁ ଜନପଦେସୁ ଉପସମ୍ପଦଞ୍ଚ ଅବ୍ଭାନକମ୍ମଞ୍ଚ ସବ୍ବଂ ସଙ୍ଘକମ୍ମଂ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଦସୱଗ୍ଗେନ ଅବ୍ଭାନକମ୍ମମତ୍ତଂ ଠପେତ୍ୱା ସବ୍ବଂ ସଙ୍ଘକମ୍ମଂ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ୱୀସତିୱଗ୍ଗେନ ନ କିଞ୍ଚି ସଙ୍ଘକମ୍ମଂ କାତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି, ତଥା ଅତିରେକୱୀସତିୱଗ୍ଗେନ।ସୋ ପନ ଚତୁୱଗ୍ଗାଦିନା ସଙ୍ଘେନ କତ୍ତବ୍ବଂ କମ୍ମଂ ଊନକତରେନ କାତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି, ଅତିରେକେନ ପନ ୱଟ୍ଟତୀତି ଦସ୍ସନତ୍ଥଂ ୱୁତ୍ତୋ। ଇମସ୍ମିଂ ପନତ୍ଥେ ଚତୁୱଗ୍ଗଂ ଉପାଦାଯ ସବ୍ବୋପି ସମ୍ମୁତିସଙ୍ଘୋ ଅଧିପ୍ପେତୋ।

ଅଜ୍ଜୁପୋସଥୋତି ଅଜ୍ଜ ଉପୋସଥଦିୱସୋ, ଏତେନ ଅନୁପୋସଥଦିୱସଂ ପଟିକ୍ଖିପତି। ପନ୍ନରସୋତି ଇମିନା ଅଞ୍ଞଂ ଉପୋସଥଦିୱସଂ ପଟିକ୍ଖିପତି। ଦିୱସୱସେନ ହି ତୟୋ ଉପୋସଥା ଚାତୁଦ୍ଦସିକୋ ପନ୍ନରସିକୋ ସାମଗ୍ଗିଉପୋସଥୋତି, ଏୱଂ ତୟୋ ଉପୋସଥା ୱୁତ୍ତା। ତତ୍ଥ ହେମନ୍ତଗିମ୍ହୱସ୍ସାନାନଂ ତିଣ୍ଣଂ ଉତୂନଂ ତତିୟସତ୍ତମପକ୍ଖେସୁ ଦ୍ୱେ ଦ୍ୱେ କତ୍ୱା ଛ ଚାତୁଦ୍ଦସିକା, ଅୱସେସା ଅଟ୍ଠାରସ ପନ୍ନରସିକାତି ଏୱଂ ଏକସଂୱଚ୍ଛରେ ଚତୁୱୀସତି ଉପୋସଥା, ଇଦଂ ତାୱ ପକତିଚାରିତ୍ତଂ। ‘‘ଅନୁଜାନାମି, ଭିକ୍ଖୱେ, ସକିଂ ପକ୍ଖସ୍ସ ଚାତୁଦ୍ଦସେ ୱା ପନ୍ନରସେ ୱା ପାତିମୋକ୍ଖଂ ଉଦ୍ଦିସିତୁ’’ନ୍ତି (ମହାୱ। ୧୩୬) ୱଚନତୋ ପନ ‘‘ଆଗନ୍ତୁକେହି ଆୱାସିକାନଂ ଅନୁୱତ୍ତିତବ୍ବ’’ନ୍ତିଆଦିୱଚନତୋ (ମହାୱ। ୧୭୮) ଚ ତଥାରୂପପଚ୍ଚୟେ ସତି ଅଞ୍ଞସ୍ମିମ୍ପି ଚାତୁଦ୍ଦସେ ଉପୋସଥଂ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ପୁରିମୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠାନଂ ପନ ପୁବ୍ବକତ୍ତିକପୁଣ୍ଣମା ୱା, ତେସଂୟେୱ ସଚେ ଭଣ୍ଡନକାରକେହି ଉପଦ୍ଦୁତା ପୱାରଣଂ ପଚ୍ଚୁକ୍କଡ୍ଢନ୍ତି, ଅଥ ପୁବ୍ବକତ୍ତିକମାସସ୍ସ କାଳପକ୍ଖଚାତୁଦ୍ଦସୋ ୱା, ପଚ୍ଛିମକତ୍ତିକପୁଣ୍ଣମା ୱା, ପଚ୍ଛିମୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠାନଞ୍ଚ ପଚ୍ଛିମକତ୍ତିକପୁଣ୍ଣମା ଏୱାତି ଇମେ ତୟୋ ପୱାରଣାଦିୱସାପି ହୋନ୍ତି, ଇଦମ୍ପି ପକତିଚାରିତ୍ତମେୱ। ତଥାରୂପପଚ୍ଚୟେ ପନ ସତି ଦ୍ୱିନ୍ନଂ କତ୍ତିକପୁଣ୍ଣମାନଂ ପୁରିମେସୁ ଚାତୁଦ୍ଦସେସୁପି ପୱାରଣଂ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ୟଦା ପନ କୋସମ୍ବକକ୍ଖନ୍ଧକେ (ମହାୱ। ୪୫୧) ଆଗତନୟେନ ଭିନ୍ନେ ସଙ୍ଘେ ଓସାରିତେ ତସ୍ମିଂ ଭିକ୍ଖୁସ୍ମିଂ ସଙ୍ଘୋ ତସ୍ସ ୱତ୍ଥୁସ୍ସ ୱୂପସମାୟ ସଙ୍ଘସ୍ସ ସାମଗ୍ଗିଂ କରୋତି, ତଦା ‘‘ତାୱଦେୱ ଉପୋସଥୋ କାତବ୍ବୋ, ପାତିମୋକ୍ଖଂ ଉଦ୍ଦିସିତବ୍ବ’’ନ୍ତି (ମହାୱ। ୪୭୫) ୱଚନତୋ ଠପେତ୍ୱା ଚାତୁଦ୍ଦସପନ୍ନରସେ, ଅଞ୍ଞୋପି ୟୋ କୋଚି ଦିୱସୋ ସାମଗ୍ଗିଉପୋସଥଦିୱସୋ ନାମ ହୋତି, ପୁରିମୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠାନଂ ପନ କତ୍ତିକମାସବ୍ଭନ୍ତରେ ଅୟମେୱ ସାମଗ୍ଗିପୱାରଣାଦିୱସୋ ନାମ ହୋତି। ଇତି ଇମେସୁ ତୀସୁ ଦିୱସେସୁ ‘‘ପନ୍ନରସୋ’’ତିଇମିନା ଅଞ୍ଞଂ ଉପୋସଥଦିୱସଂ ପଟିକ୍ଖିପତି। ତସ୍ମା ୟ୍ୱାୟଂ ‘‘ଅଜ୍ଜୁପୋସଥୋ’’ତିୱଚନେନ ଅନୁପୋସଥଦିୱସୋ ପଟିକ୍ଖିତ୍ତୋ, ତସ୍ମିଂ ଉପୋସଥୋ ନ କାତବ୍ବୋୟେୱ। ୟୋ ପନାୟଂ ଅଞ୍ଞୋ ଉପୋସଥଦିୱସୋ, ତସ୍ମିଂ ଉପୋସଥୋ କାତବ୍ବୋ। କରୋନ୍ତେନ ପନ ସଚେ ଚାତୁଦ୍ଦସିକୋ ହୋତି, ‘‘ଅଜ୍ଜୁପୋସଥୋ ଚାତୁଦ୍ଦସୋ’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ସଚେ ପନ୍ନରସିକୋ ହୋତି, ‘‘ଅଜ୍ଜୁପୋସଥୋ ପନ୍ନରସୋ’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ସଚେ ସାମଗ୍ଗିଉପୋସଥୋ ହୋତି, ‘‘ଅଜ୍ଜୁପୋସଥୋ ସାମଗ୍ଗୀ’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ।

ୟଦିସଙ୍ଘସ୍ସ ପତ୍ତକଲ୍ଲନ୍ତି ଏତ୍ଥ ପତ୍ତୋ କାଲୋ ଇମସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସାତି ପତ୍ତକାଲଂ, ପତ୍ତକାଲମେୱ ପତ୍ତକଲ୍ଲଂ। ତଦେତଂ ଇଧ ଚତୂହି ଅଙ୍ଗେହି ସଙ୍ଗହିତଂ। ୟଥାହୁ ଅଟ୍ଠକଥାଚରିୟା –

‘‘ଉପୋସଥୋ ୟାୱତିକା ଚ ଭିକ୍ଖୂ କମ୍ମପ୍ପତ୍ତା,

ସଭାଗାପତ୍ତିୟୋ ଚ ନ ୱିଜ୍ଜନ୍ତି;

ୱଜ୍ଜନୀୟା ଚ ପୁଗ୍ଗଲା ତସ୍ମିଂ ନ ହୋନ୍ତି,

‘ପତ୍ତକଲ୍ଲ’ନ୍ତି ୱୁଚ୍ଚତୀ’’ତି। (ମହାୱ। ଅଟ୍ଠ। ୧୬୮);

ତତ୍ଥ ଉପୋସଥୋତି ତୀସୁ ଉପୋସଥଦିୱସେସୁ ଅଞ୍ଞତରୌପୋସଥଦିୱସୋ। ତସ୍ମିଞ୍ହି ସତି ଇଦଂ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଉପୋସଥକମ୍ମଂ ପତ୍ତକଲ୍ଲଂ ନାମ ହୋତି, ନାସତି। ୟଥାହ ‘‘ନ ଚ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଅନୁପୋସଥେ ଉପୋସଥୋ କାତବ୍ବୋ, ୟୋ କରେୟ୍ୟ, ଆପତ୍ତି ଦୁକ୍କଟସ୍ସା’’ତି (ମହାୱ। ୧୮୩)।

ୟାୱତିକା ଚ ଭିକ୍ଖୂ କମ୍ମପ୍ପତ୍ତାତି ୟତ୍ତକା ଭିକ୍ଖୂ ତସ୍ସ ଉପୋସଥକମ୍ମସ୍ସ ପତ୍ତା ୟୁତ୍ତା ଅନୁରୂପା, ସବ୍ବନ୍ତିମେନ ପରିଚ୍ଛେଦେନ ଚତ୍ତାରୋ ପକତତ୍ତା, ତେ ଚ ଖୋ ହତ୍ଥପାସଂ ଅୱିଜହିତ୍ୱା ଏକସୀମାୟଂ ଠିତା।

ସୀମା ଚ ନାମେସା ବଦ୍ଧସୀମା ଅବଦ୍ଧସୀମାତି ଦୁୱିଧା ହୋତି। ତତ୍ଥ ଏକାଦସ ୱିପତ୍ତିସୀମାୟୋ ଅତିକ୍କମିତ୍ୱା ତିୱିଧସମ୍ପତ୍ତିୟୁତ୍ତା ନିମିତ୍ତେନ ନିମିତ୍ତଂ ସମ୍ବନ୍ଧିତ୍ୱା ସମ୍ମତା ସୀମା ବଦ୍ଧସୀମା ନାମ, ‘‘ଅତିଖୁଦ୍ଦକା, ଅତିମହତୀ, ଖଣ୍ଡନିମିତ୍ତା, ଛାୟାନିମିତ୍ତା, ଅନିମିତ୍ତା, ବହିସୀମେ ଠିତା ସମ୍ମତା, ନଦିୟା ସମ୍ମତା, ସମୁଦ୍ଦେ ସମ୍ମତା, ଜାତସ୍ସରେ ସମ୍ମତା, ସୀମାୟ ସୀମଂ ସମ୍ଭିନ୍ଦନ୍ତେନ ସମ୍ମତା, ସୀମାୟ ସୀମଂ ଅଜ୍ଝୋତ୍ଥରନ୍ତେନ ସମ୍ମତା’’ତି ଇମା ହି ‘‘ଏକାଦସହି ଆକାରେହି ସୀମତୋ କମ୍ମାନି ୱିପଜ୍ଜନ୍ତୀ’’ତି (ପରି। ୪୮୬) ୱଚନତୋ ଏକାଦସ ୱିପତ୍ତିସୀମାୟୋ ନାମ। ତତ୍ଥ ଅତିଖୁଦ୍ଦକା ନାମ ୟତ୍ଥ ଏକୱୀସତି ଭିକ୍ଖୂ ନିସୀଦିତୁଂ ନ ସକ୍କୋନ୍ତି । ଅତିମହତୀ ନାମ ୟା ଅନ୍ତମସୋ କେସଗ୍ଗମତ୍ତେନାପି ତିୟୋଜନଂ ଅତିକ୍କମିତ୍ୱା ସମ୍ମତା। ଖଣ୍ଡନିମିତ୍ତା ନାମ ଅଘଟିତନିମିତ୍ତା ୱୁଚ୍ଚତି, ପୁରତ୍ଥିମାୟ ଦିସାୟ ନିମିତ୍ତଂ କିତ୍ତେତ୍ୱା ଅନୁକ୍କମେନେୱ ଦକ୍ଖିଣାୟ ପଚ୍ଛିମାୟ ଉତ୍ତରାୟ ଦିସାୟ କିତ୍ତେତ୍ୱା ପୁନ ପୁରତ୍ଥିମାୟ ଦିସାୟ ପୁବ୍ବକିତ୍ତିତଂ ପଟିକିତ୍ତେତ୍ୱା ଠପେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ଏୱଂ ଅଖଣ୍ଡନିମିତ୍ତା ହୋତି। ସଚେ ପନ ଅନୁକ୍କମେନ ଆହରିତ୍ୱା ଉତ୍ତରାୟ ଦିସାୟ ନିମିତ୍ତଂ କିତ୍ତେତ୍ୱା ତତ୍ଥେୱ ଠପେତି, ଖଣ୍ଡନିମିତ୍ତା ନାମ ହୋତି। ଅପରାପି ଖଣ୍ଡନିମିତ୍ତା ନାମ ୟା ଅନିମିତ୍ତୁପଗଂ ତଚସାରରୁକ୍ଖଂ ୱା ଖାଣୁକଂ ୱା

ପଂସୁପୁଞ୍ଜୱାଲୁକପୁଞ୍ଜାନଂ ୱା ଅଞ୍ଞତରଂ ଅନ୍ତରା ଏକଂ ନିମିତ୍ତଂ କତ୍ୱା ସମ୍ମତା। ଛାଯାନିମିତ୍ତା ନାମ ପବ୍ବତଚ୍ଛାଯାଦୀନଂ ଯଂ କିଞ୍ଚି ଛାଯଂ ନିମିତ୍ତଂ କତ୍ୱା ସମ୍ମତା। ଅନିମିତ୍ତା ନାମ ସବ୍ବେନ ସବ୍ବଂ ନିମିତ୍ତାନି ଅକିତ୍ତେତ୍ୱା ସମ୍ମତା। ବହିସୀମେ ଠିତସମ୍ମତା ନାମ ନିମିତ୍ତାନି କିତ୍ତେତ୍ୱା ନିମିତ୍ତାନଂ ବହିଠିତେନ ସମ୍ମତା। ନଦିଯା ସମୁଦ୍ଦେ ଜାତସ୍ସରେ ସମ୍ମତା ନାମ ଏତେସୁ ନଦିଆଦୀସୁ ସମ୍ମତା। ସା ହି ଏୱଂ ସମ୍ମତାପି ''ସବ୍ବା, ଭିକ୍ଖୱେ, ନଦୀ ଅସୀମା, ସବ୍ବୋ ସମୁଦ୍ଦୋ ଅସୀମୋ, ସବ୍ବୋ ଜାତସ୍ସରୋ ଅସୀମୋ''ତି (ମହାୱ। ୧୪୭) ୱଚନତୋ ଅସମ୍ମତାୱ ହୋତି। ସୀମାଯ ସୀମଂ ସମ୍ଭିନ୍ଦନ୍ତେନ ସମ୍ମତା ନାମ ଅତ୍ତନୋ ସୀମାଯ ପରେସଂ ସୀମଂ ସମ୍ଭିନ୍ଦନ୍ତେନ ସମ୍ମତା। ସଚେ ହି ପୋରାଣକସ୍ସ ୱିହାରସ୍ସ ପୁରତ୍ଥିମାଯ ଦିସାଯ ଅମ୍ବୋ ଚେୱ ଜମ୍ବୁ ଚାତି ଦ୍ୱେ ରୁକ୍ଖା ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ସଂସଟ୍ଠୱିଟପା ହୋନ୍ତି, ତେସୁ ଅମ୍ବସ୍ସ ପଚ୍ଛିମଦିସାଭାଗେ ଜମ୍ବୁ, ୱିହାରସୀମା ଚ ଜମ୍ବୁଂ ଅନ୍ତୋ କତ୍ୱା ଅମ୍ବଂ କିତ୍ତେତ୍ୱା ବଦ୍ଧା ହୋତି, ଅଥ ପଚ୍ଛା ତସ୍ସ ୱିହାରସ୍ସ ପୁରତ୍ଥିମାଯ ଦିସାଯ ୱିହାରେ କତେ ସୀମଂ ବନ୍ଧନ୍ତା ଭିକ୍ଖୂ ତଂ ଅମ୍ବଂ ଅନ୍ତୋ କତ୍ୱା ଜମ୍ବୁଂ କିତ୍ତେତ୍ୱା ବନ୍ଧନ୍ତି, ସୀମାଯ ସୀମଂ ସମ୍ଭିନ୍ନା ହୋତି। ସୀମାଯ ସୀମଂ ଅଜ୍ଝୋତ୍ଥରନ୍ତେନ ସମ୍ମତା ନାମ ଅତ୍ତନୋ ସୀମାଯ ପରେସଂ ସୀମଂ ଅଜ୍ଝୋତ୍ଥରନ୍ତେନ ସମ୍ମତା। ସଚେ ହି ପରେସଂ ବଦ୍ଧସୀମଂ ସକଲଂ ୱା ତସ୍ସା ପଦେସଂ ୱା ଅନ୍ତୋ କତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ସୀମଂ ସମ୍ମନ୍ନତି, ସୀମାଯ ସୀମଂ ଅଜ୍ଝୋତ୍ଥରିତା ନାମ ହୋତି। ଇତି ଇମା ଏକାଦସ ୱିପତ୍ତିସୀମାଯୋ ଅତିକ୍କମିତ୍ୱା ସମ୍ମତା।

ତିୱିଧସମ୍ପତ୍ତିଯୁତ୍ତାତି ନିମିତ୍ତସମ୍ପତ୍ତିଯା ପରିସାସମ୍ପତ୍ତିଯା କମ୍ମୱାଚାସମ୍ପତ୍ତିଯା ଚ ଯୁତ୍ତା। ତତ୍ଥ ନିମିତ୍ତସମ୍ପତ୍ତିଯା ଯୁତ୍ତା ନାମ ପବ୍ବତନିମିତ୍ତଂ, ପାସାଣନିମିତ୍ତଂ, ୱନନିମିତ୍ତଂ, ରୁକ୍ଖନିମିତ୍ତଂ, ମଗ୍ଗନିମିତ୍ତଂ, ୱମ୍ମିକନିମିତ୍ତଂ, ନଦିନିମିତ୍ତଂ, ଉଦକନିମିତ୍ତନ୍ତି ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେସୁ ଅଟ୍ଠସୁ ନିମିତ୍ତେସୁ ତସ୍ମିଂ ତସ୍ମିଂ ଦିସାଭାଗେ ଯଥାଲଦ୍ଧାନି ନିମିତ୍ତୁପଗାନି ନିମିତ୍ତାନି ''ପୁରତ୍ଥିମାଯ ଦିସାଯ କିଂ ନିମିତ୍ତଂ, ପବ୍ବତୋ, ଭନ୍ତେ, ଏସୋ ପବ୍ବତୋ ନିମିତ୍ତ''ନ୍ତିଆଦିନା ନଯେନ ସମ୍ମା କିତ୍ତେତ୍ୱା ସମ୍ମତା। ତତ୍ରେୱଂ ସଙ୍ଖେପତୋ ନିମିତ୍ତୁପଗତା ୱେଦିତବ୍ବା – ସୁଦ୍ଧପଂସୁସୁଦ୍ଧପାସାଣୌଭଯମିସ୍ସକୱସେନ ହି ତିୱିଧୋପି ପବ୍ବତୋ ହତ୍ଥିପ୍ପମାଣତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଉଦ୍ଧଂ ନିମିତ୍ତୁପଗୋ, ତତୋ ଓମକତରୋ ନ ୱଟ୍ଟତି। ପାସାଣନିମିତ୍ତେ ଅଯୋଗୁଳମ୍ପି ପାସାଣସଙ୍ଖମେୱ ଗଚ୍ଛତି, ତସ୍ମା ଯୋ କୋଚି ପାସାଣୋ ଉକ୍କଂସୱସେନ ହତ୍ଥିପ୍ପମାଣତୋ ଓମକତରଂ ଆଦିଂ କତ୍ୱା ହେଟ୍ଠିମପରିଚ୍ଛେଦେନ ଦ୍ୱତ୍ତିଂସପଲଗୁଳପିଣ୍ଡପରିମାଣୋ ନିମିତ୍ତୁପଗୋ, ନ ତତୋ ଖୁଦ୍ଦକତରୋ। ପିଟ୍ଠିପାସାଣୋ ପନ ଅତିମହନ୍ତୋପି ୱଟ୍ଟତି। ୱନନିମିତ୍ତେ ଅନ୍ତୋସାରେହି ୱା ଅନ୍ତୋସାରମିସ୍ସକେହି ୱା ରୁକ୍ଖେହି ଚତୁପଞ୍ଚରୁକ୍ଖମତ୍ତମ୍ପି ୱନଂ ନିମିତ୍ତୁପଗଂ, ତତୋ ଊନକତରଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ରୁକ୍ଖୋ ଜୀୱନ୍ତୋଯେୱ ଅନ୍ତୋସାରୋ ଭୂମିଯଂ ପତିଟ୍ଠିତୋ, ଅନ୍ତମସୋ ଉବ୍ବେଧତୋ ଅଟ୍ଠଙ୍ଗୁଲୋ, ପରିଣାହତୋ ସୂଚିଦଣ୍ଡକପ୍ପମାଣୋପି ନିମିତ୍ତୁପଗୋ, ତତୋ ଓମକତରୋ ନ ୱଟ୍ଟତି। ମଗ୍ଗୋ ଜଙ୍ଘମଗ୍ଗୋ ୱା ହୋତୁ ସକଟମଗ୍ଗୋ ୱା, ଯୋ ୱିନିୱିଜ୍ଝିତ୍ୱା ଦ୍ୱେ ତୀଣି ଗାମଖେତ୍ତାନି ଗଚ୍ଛତି, ତାଦିସୋ ଜଙ୍ଘସତ୍ଥସକଟସତ୍ଥେହି ୱଲଞ୍ଜିଯମାନୋଯେୱ ନିମିତ୍ତୁପଗୋ, ଅୱଲଞ୍ଜିତୋ ନ ୱଟ୍ଟତି। ୱମ୍ମିକୋ ପନ ହେଟ୍ଠିମପରିଚ୍ଛେଦେନ ତଂଦିୱସଂଜାତୋ ଅଟ୍ଠଙ୍ଗୁଲୁବ୍ବେଧୋ ଗୋୱିସାଣମତ୍ତୋପି ୱମ୍ମିକୋ ନିମିତ୍ତୁପଗୋ, ତତୋ ଓମକତରୋ ନ ୱଟ୍ଟତି। ଯଂ ପନ ଅବଦ୍ଧସୀମାଲକ୍ଖଣେ ନଦିଂ ୱକ୍ଖାମ, ସା ନିମିତ୍ତୁପଗା, ଅଞ୍ଞା ନ ୱଟ୍ଟତି। ଉଦକଂ ଯଂ ଅସନ୍ଦମାନଂ ଆୱାଟପୋକ୍ଖରଣୀତଳାକଜାତସ୍ସରଲୋଣିସମୁଦ୍ଦାଦୀସୁ ଠିତଂ, ତଂ ଆଦିଂ କତ୍ୱା ଅନ୍ତମସୋ ତଙ୍ଖଣେଯେୱ ପଥୱିଯଂ ଖଣିତେ ଆୱାଟକେ ଘଟେହି ଆହରିତ୍ୱା ପୂରିତମ୍ପି ଯାୱ କମ୍ମୱାଚାପରିଯୋସାନା ସଣ୍ଠମାନକଂ ନିମିତ୍ତୁପଗଂ, ଇତରଂ ସନ୍ଦମାନଂ ୱା ୱୁତ୍ତପରିଚ୍ଛେଦକାଲଂ ଅତିଟ୍ଠନ୍ତଂ ୱା ଭାଜନଗତଂ ୱା ନ ୱଟ୍ଟତୀତି।

ପରିସାସମ୍ପତ୍ତିଯା ଯୁତ୍ତା ନାମ ସବ୍ବନ୍ତିମେନ ପରିଚ୍ଛେଦେନ ଚତୂହି ଭିକ୍ଖୂହି ସନ୍ନିପତିତ୍ୱା ଯାୱତିକା ତସ୍ମିଂ ଗାମଖେତ୍ତେ ବଦ୍ଧସୀମଂ ୱା ନଦିସମୁଦ୍ଦଜାତସ୍ସରେ ୱା ଅନୋକ୍କମିତ୍ୱା ଠିତା ଭିକ୍ଖୂ, ତେ ସବ୍ବେ ହତ୍ଥପାସେ ୱା କତ୍ୱା ଛନ୍ଦଂ ୱା ଆହରିତ୍ୱା ସମ୍ମତା।

କମ୍ମୱାଚାସମ୍ପତ୍ତିଯାଯୁତ୍ତା ନାମ ''ସୁଣାତୁ ମେ, ଭନ୍ତେ, ସଙ୍ଘୋ, ଯାୱତା ସମନ୍ତା ନିମିତ୍ତା କିତ୍ତିତା''ତିଆଦିନା (ମହାୱ। ୧୩୯) ନଯେନ ୱୁତ୍ତାଯ ପରିସୁଦ୍ଧାଯ ଞତ୍ତିଦୁତିଯକମ୍ମୱାଚାଯ ସମ୍ମତା। ଏୱଂ ଏକାଦସ ୱିପତ୍ତିସୀମାଯୋ ଅତିକ୍କମିତ୍ୱା ତିୱିଧସମ୍ପତ୍ତିଯୁତ୍ତା ନିମିତ୍ତେନ ନିମିତ୍ତଂ ସମ୍ବନ୍ଧିତ୍ୱା ସମ୍ମତା ସୀମା ''ବଦ୍ଧସୀମା''ତି ୱେଦିତବ୍ବା। ଖଣ୍ଡସୀମା ସମାନସଂୱାସସୀମା ଅୱିପ୍ପୱାସସୀମାତି ତସ୍ସାଯେୱ ପଭେଦୋ।

ଅବଦ୍ଧସୀମା ପନ ଗାମସୀମା, ସତ୍ତବ୍ଭନ୍ତରସୀମା, ଉଦକୁକ୍ଖେପସୀମାତି ତିୱିଧା। ତତ୍ଥ ଯାୱତା ଏକଂ ଗାମକ୍ଖେତ୍ତଂ, ଅଯଂ ଗାମସୀମା ନାମ। ଅଗାମକେ ଅରଞ୍ଞେ ସମନ୍ତା ସତ୍ତବ୍ଭନ୍ତରା ସତ୍ତବ୍ଭନ୍ତରସୀମା ନାମ। ତତ୍ଥ ଅଗାମକଂ ନାମ ଅରଞ୍ଞଂ ୱିଞ୍ଝାଟୱିଆଦୀସୁ ୱା ସମୁଦ୍ଦମଜ୍ଝେ ୱା ମଚ୍ଛବନ୍ଧାନଂ ଅଗମନପଥେସୁ ଦୀପକେସୁ ଲବ୍ଭତି। ସମନ୍ତା ସତ୍ତବ୍ଭନ୍ତରାତି ମଜ୍ଝେ ଠିତାନଂ ସବ୍ବଦିସାସୁ ସତ୍ତବ୍ଭନ୍ତରା ୱିନିବ୍ବେଧେନ ଚୁଦ୍ଦସ ହୋନ୍ତି। ତତ୍ଥ ଏକଂ ଅବ୍ଭନ୍ତରଂ ଅଟ୍ଠୱୀସତିହତ୍ଥପ୍ପମାଣଂ ହୋତି, ଅଯଞ୍ଚ ସୀମା ପରିସାୱସେନ ୱଡ୍ଢତି, ତସ୍ମା ସମନ୍ତା ପରିସାପରିଯନ୍ତତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଅବ୍ଭନ୍ତରପରିଚ୍ଛେଦୋ କାତବ୍ବୋ। ସଚେ ପନ ଦ୍ୱେ ସଙ୍ଘା ୱିସୁଂ ଉପୋସଥଂ କରୋନ୍ତି, ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ସତ୍ତବ୍ଭନ୍ତରାନଂ ଅନ୍ତରେ ଅଞ୍ଞମେକଂ ସତ୍ତବ୍ଭନ୍ତରଂ ଉପଚାରତ୍ଥାଯ ଠପେତବ୍ବଂ। ଯା ପନେସା ''ସବ୍ବା, ଭିକ୍ଖୱେ, ନଦୀ ଅସୀମା''ତିଆଦିନା (ମହାୱ। ୧୪୭) ନଯେନ ନଦିଆଦୀନଂ ସୀମଭାୱଂ ପଟିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ପୁନ ''ନଦିଯା ୱା, ଭିକ୍ଖୱେ, ସମୁଦ୍ଦେ ୱା ଜାତସ୍ସରେ ୱା ଯଂ ମଜ୍ଝିମସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ସମନ୍ତା ଉଦକୁକ୍ଖେପା, ଅଯଂ ତତ୍ଥ ସମାନସଂୱାସା

ଏକୂପୋସଥା’’ତି ୱୁତ୍ତା ଅୟଂ ଉଦକୁକ୍ଖେପସୀମା ନାମ। ତତ୍ଥ ୟସ୍ସା ଧମ୍ମିକାନଂ ରାଜୂନଂ କାଲେ ଅନ୍ୱଡ୍ଢମାସଂ ଅନୁଦସାହଂ ଅନୁପଞ୍ଚାହଂ ଅନତିକ୍କମିତ୍ୱା ଦେୱେ ୱସ୍ସନ୍ତେ ୱଲାହକେସୁ ୱିଗତମତ୍ତେସୁ ସୋତଂ ପଚ୍ଛିଜ୍ଜତି, ଅୟଂ ନଦିସଙ୍ଖ୍ୟଂ ନ ଗଚ୍ଛତି। ୟସ୍ସା ପନ ଇଦିସେ ସୁୱୁଟ୍ଠିକାଲେ ୱସ୍ସାନସ୍ସ ଚତୁମାସେ ସୋତଂ ନ ପଚ୍ଛିଜ୍ଜତି, ୟତ୍ଥ ତିତ୍ଥେନ ୱା ଅତିତ୍ଥେନ ୱା ସିକ୍ଖାକରଣୀୟେ ଆଗତଲକ୍ଖଣେନ ତିମଣ୍ଡଲଂ ପଟିଚ୍ଛାଦେତ୍ୱା ଅନ୍ତରୱାସକଂ ଅନୁକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଉତ୍ତରନ୍ତିୟା ଭିକ୍ଖୁନିୟା ଏକଦ୍ୱଙ୍ଗୁଲମତ୍ତମ୍ପି ଅନ୍ତରୱାସକୋ ତେମିୟତି, ଅୟଂ ସମୁଦ୍ଦଂ ୱା ପୱିସତୁ ତଳାକଂ ୱା, ପଭୱତୋ ପଟ୍ଠାୟ ନଦୀ ନାମ। ସମୁଦ୍ଦୋ ପାକଟୋୟେୱ। ୟୋ ପନ କେନଚି ଖଣିତ୍ୱା ଅକତୋ ସୟଂଜାତୋ ସୋବ୍ଭୋ ସମନ୍ତତୋ ଆଗତେନ ଉଦକେନ ପୂରିତୋ ତିଟ୍ଠତି, ୟତ୍ଥ ନଦିୟଂ ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରେ ୱସ୍ସକାଲେ ଉଦକଂ ସନ୍ତିଟ୍ଠତି, ଅୟଂ ଜାତସ୍ସରୋ ନାମ। ୟୋପି ନଦିଂ ୱା ସମୁଦ୍ଦଂ ୱା ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ନିକ୍ଖନ୍ତୌଦକେନ ଖତୋ ସୋବ୍ଭୋ ଏତଂ ଲକ୍ଖଣଂ ପାପୁଣାତି, ଅୟମ୍ପି ଜାତସ୍ସରୋୟେୱ।

ୟଂ ମଜ୍ଝିମସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ସମନ୍ତା ଉଦକୁକ୍ଖେପାତି ୟଂ ଠାନଂ ଥାମମଜ୍ଝିମସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ସମନ୍ତତୋ ଉଦକୁକ୍ଖେପେନ ପରିଚ୍ଛିନ୍ନଂ, ତତ୍ଥ ୟଥା ଅକ୍ଖଧୁତ୍ତା ଦାରୁଗୁଳଂ ଖିପନ୍ତି, ଏୱଂ ଉଦକଂ ୱା ୱାଲୁକଂ ୱା ହତ୍ଥେନ ଗହେତ୍ୱା ମଜ୍ଝିମେନ ପୁରିସେନ ସବ୍ବଥାମେନ ଖିପିତବ୍ବଂ, ତତ୍ଥ ୟତ୍ଥ ଏୱଂ ଖିତ୍ତଂ ଉଦକଂ ୱା ୱାଲୁକଂ ୱା ପତତି, ଅୟଂ ଉଦକୁକ୍ଖେପୋ ନାମ।

ଅୟଂ ତତ୍ଥ ସମାନସଂୱାସା ଏକୂପୋସଥାତି ଅୟଂ ତେସୁ ନଦିଆଦୀସୁ ଉଦକୁକ୍ଖେପପରିଚ୍ଛିନ୍ନା ସୀମା ସମାନସଂୱାସା ଚେୱ ଏକୂପୋସଥା ଚ, ଅୟଂ ପନ ଏତେସଂ ନଦିଆଦୀନଂ ଅନ୍ତୋୟେୱ ଲବ୍ଭତି, ନ ବହି। ତସ୍ମା ନଦିୟା ୱା ଜାତସ୍ସରେ ୱା ୟତ୍ତକଂ ପଦେସଂ ପକତିୱସ୍ସକାଲେ ଚତୂସୁ ମାସେସୁ ଉଦକଂ ଓତ୍ଥରତି, ସମୁଦ୍ଦେ ୟସ୍ମିଂ ପଦେସେ ପକତିୱୀଚିୟୋ ଓତ୍ଥରିତ୍ୱା ସଣ୍ଠହନ୍ତି, ତତୋ ପଟ୍ଠାୟ କପ୍ପିୟଭୂମି, ତତ୍ଥ ଠତ୍ୱା ଉପୋସଥାଦିକମ୍ମଂ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି । ଦୁବ୍ଭିକ୍ଖକାଲେ ୱା ଗିମ୍ହେ ୱା ନଦିଜାତସ୍ସରେସୁ ସୁକ୍ଖେସୁପି ସା ଏୱ କପ୍ପିୟଭୂମି, ସଚେ ପନ ସୁକ୍ଖେ ଜାତସ୍ସରେ ୱାପିଂ ୱା ଖଣନ୍ତି, ୱପ୍ପଂ ୱା କରୋନ୍ତି, ତଂ ଠାନଂ ଗାମକ୍ଖେତ୍ତଂ ହୋତି। ୟା ପନେସା ‘‘କପ୍ପିୟଭୂମୀ’’ତି ୱୁତ୍ତା, ତତୋ ବହି ଉଦକୁକ୍ଖେପସୀମା ନ ଗଚ୍ଛତି, ଅନ୍ତୋୟେୱ ଗଚ୍ଛତି, ତସ୍ମା ତେସଂ ଅନ୍ତୋ ପରିସାପରିୟନ୍ତତୋ ପଟ୍ଠାୟ ସମନ୍ତା ଉଦକୁକ୍ଖେପପରିଚ୍ଛେଦୋ କାତବ୍ବୋ। ସଚେ ପନ ଦ୍ୱେ ସଙ୍ଘା ୱିସୁଂ ୱିସୁଂ ଉପୋସଥାଦିକମ୍ମଂ କରୋନ୍ତି, ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ଉଦକୁକ୍ଖେପାନଂ ଅନ୍ତରେ ଅଞ୍ଞୋ ଏକୋ ଉଦକୁକ୍ଖେପୋ ଉପଚାରତ୍ଥାୟ ଠପେତବ୍ବୋ। ଅୟଞ୍ହି ସତ୍ତବ୍ଭନ୍ତରସୀମା ଚ ଉଦକୁକ୍ଖେପସୀମା ଚ ଭିକ୍ଖୂନଂ ଠିତୋକାସତୋ ପଟ୍ଠାୟ ଲବ୍ଭତି। ପରିଚ୍ଛେଦବ୍ଭନ୍ତରେ ହତ୍ଥପାସଂ ୱିଜହିତ୍ୱା ଠିତୋପି ପରିଚ୍ଛେଦତୋ ବହି ଅଞ୍ଞଂ ତତ୍ତକଂୟେୱ ପରିଚ୍ଛେଦଂ ଅନତିକ୍କମିତ୍ୱା ଠିତୋପି କମ୍ମଂ କୋପେତି, ଇଦଂ ସବ୍ବଅଟ୍ଠକଥାସୁ (ମହାୱ। ଅଟ୍ଠ। ୧୪୭) ସନ୍ନିଟ୍ଠାନଂ। ଏୱଂ ଅବଦ୍ଧସୀମା ୱେଦିତବ୍ବା। ଇତି ଇମଂ ବଦ୍ଧସୀମାବଦ୍ଧସୀମାୱସେନ ଦୁୱିଧଂ ସୀମଂ ସନ୍ଧାୟେତଂ ୱୁତ୍ତଂ ‘‘ତେ ଚ ଖୋ ହତ୍ଥପାସଂ ଅୱିଜହିତ୍ୱା ଏକସୀମାୟଂ ଠିତା’’ତି। ତେସୁ ହି ଚତୂସୁ ଭିକ୍ଖୂସୁ ଏକସୀମାୟଂ ହତ୍ଥପାସଂ ଅୱିଜହିତ୍ୱା ଠିତେସ୍ୱେୱେତଂ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଉପୋସଥକମ୍ମଂ ପତ୍ତକଲ୍ଲଂ ନାମ ହୋତି, ନ ଇତରଥା। ୟଥାହ ‘‘ଅନୁଜାନାମି, ଭିକ୍ଖୱେ, ଚତୁନ୍ନଂ ପାତିମୋକ୍ଖଂ ଉଦ୍ଦିସିତୁ’’ନ୍ତି (ମହାୱ। ୧୬୮)।

ସଭାଗାପତ୍ତିୟୋ ଚ ନ ୱିଜ୍ଜନ୍ତୀତି ଏତ୍ଥ ୟଂ ସବ୍ବୋ ସଙ୍ଘୋ ୱିକାଲଭୋଜନାଦିନା ସଭାଗୱତ୍ଥୁନା ଲହୁକାପତ୍ତିଂ ଆପଜ୍ଜତି, ଏୱରୂପା ୱତ୍ଥୁସଭାଗା ‘‘ସଭାଗା’’ତି ୱୁଚ୍ଚତି, ୱିକାଲଭୋଜନପଚ୍ଚୟା ଆପନ୍ନଂ ପନ ଆପତ୍ତିସଭାଗଂ ଅନତିରିତ୍ତଭୋଜନପଚ୍ଚୟା ଆପନ୍ନସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ଦେସେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ସଭାଗାପତ୍ତିୟା ପନ ସତି ତେହି ଭିକ୍ଖୂହି ଏକୋ ଭିକ୍ଖୁ ସାମନ୍ତା ଆୱାସା ସଜ୍ଜୁକଂ ପାହେତବ୍ବୋ ‘‘ଗଚ୍ଛାୱୁସୋ, ତଂ ଆପତ୍ତିଂ ପଟିକରିତ୍ୱା ଆଗଚ୍ଛ, ମୟଂ ତେ ସନ୍ତିକେ ଆପତ୍ତିଂ ପଟିକରିସ୍ସାମା’’ତି, ଏୱଞ୍ଚେତଂ ଲଭେଥ, ଇଚ୍ଚେତଂ କୁସଲଂ, ନୋ ଚେ ଲଭେଥ, ବ୍ୟତ୍ତେନ ଭିକ୍ଖୁନା ପଟିବଲେନ ସଙ୍ଘୋ ଞାପେତବ୍ବୋ ‘‘ସୁଣାତୁ ମେ, ଭନ୍ତେ, ସଙ୍ଘୋ, ଅୟଂ ସବ୍ବୋ ସଙ୍ଘୋ ସଭାଗଂ ଆପତ୍ତିଂ ଆପନ୍ନୋ, ୟଦା ଅଞ୍ଞଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ସୁଦ୍ଧଂ ଅନାପତ୍ତିକଂ ପସ୍ସିସ୍ସତି, ତଦା ତସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ତଂ ଆପତ୍ତିଂ ପଟିକରିସ୍ସତୀ’’ତି (ମହାୱ। ୧୭୧) ୱତ୍ୱା ଉପୋସଥୋ କାତବ୍ବୋ। ସଚେ ପନ ୱେମତିକୋ ହୋତି, ‘‘ସୁଣାତୁ ମେ, ଭନ୍ତେ, ସଙ୍ଘୋ, ଅୟଂ ସବ୍ବୋ ସଙ୍ଘୋ ସଭାଗାୟ ଆପତ୍ତିୟା ୱେମତିକୋ, ୟଦା ନିବ୍ବେମତିକୋ ଭୱିସ୍ସତି, ତଦା ତଂ ଆପତ୍ତିଂ ପଟିକରିସ୍ସତୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ଉପୋସଥୋ କାତବ୍ବୋ। ସଚେ ପନେତ୍ଥ କୋଚି ତଂ ସଭାଗଂ ଆପତ୍ତିଂ ଦେସେତୁଂ ୱଟ୍ଟତୀତି ମଞ୍ଞମାନୋ ଏକସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ଦେସେତି, ଦେସିତା ସୁଦେସିତାୱ। ଅଞ୍ଞଂ ପନ ଦେସନାପଚ୍ଚୟା ଦେସକୋ, ପଟିଗ୍ଗହଣପଚ୍ଚୟା ପଟିଗ୍ଗାହକୋ ଚାତି ଉଭୋପି ଦୁକ୍କଟଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତି, ତଂ ନାନାୱତ୍ଥୁକଂ ହୋତି, ତସ୍ମା ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ଦେସେତବ୍ବଂ । ଏତ୍ତାୱତା ତେ ଦ୍ୱେ ନିରାପତ୍ତିକା ହୋନ୍ତି, ତେସଂ ସନ୍ତିକେ ସେସେହି ସଭାଗାପତ୍ତିୟୋ ଦେସେତବ୍ବା ୱା ଆରୋଚେତବ୍ବା ୱା। ସଚେ ତେ ଏୱଂ ଅକତ୍ୱା ଉପୋସଥଂ କରୋନ୍ତି, ‘‘ପାରିସୁଦ୍ଧିଂ ଆୟସ୍ମନ୍ତୋ ଆରୋଚେଥା’’ତିଆଦିନା (ମହାୱ। ୧୩୪) ନୟେନ ସାପତ୍ତିକସ୍ସ ଉପୋସଥକରଣେ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ ଦୁକ୍କଟଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତି। ସଚେ ସବ୍ବୋ ସଙ୍ଘୋ ସଭାଗାପତ୍ତିୟା ସତି ୱୁତ୍ତୱିଧିଂ ଅକତ୍ୱା ଉପୋସଥଂ କରୋତି, ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ ସବ୍ବୋ ସଙ୍ଘୋ ଆପତ୍ତିଂ ଆପଜ୍ଜତି, ତସ୍ମା ସଭାଗାପତ୍ତିୟା ସତି ସଙ୍ଘସ୍ସ ପତ୍ତକଲ୍ଲଂ ନାମ ନ ହୋତି, ତେନ ୱୁତ୍ତଂ ‘‘ସଭାଗାପତ୍ତିୟୋ ଚ ନ ୱିଜ୍ଜନ୍ତୀ’’ତି। ଏତାସୁ ହି ସଭାଗାପତ୍ତୀସୁ ଅୱିଜ୍ଜମାନାସୁ ୱିସଭାଗାପତ୍ତୀସୁ ୱିଜ୍ଜମାନାସୁପି ପତ୍ତକଲ୍ଲଂ ହୋତିୟେୱ।

ୱଜ୍ଜନୀୟା ଚ ପୁଗ୍ଗଲା ତସ୍ମିଂ ନ ହୋନ୍ତୀତି ‘‘ନ, ଭିକ୍ଖୱେ, ସଗହଟ୍ଠାୟ ପରିସାୟ ପାତିମୋକ୍ଖଂ ଉଦ୍ଦିସିତବ୍ବଂ, ୟୋ ଉଦ୍ଦିସେୟ୍ୟ ଆପତ୍ତି ଦୁକ୍କଟସ୍ସା’’ତି

(ମହାୱ। ୧୫୪) ୱଚନତୋ ଗହଟ୍ଠୋ, ‘‘ନ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଭିକ୍ଖୁନିଯା ନିସିନ୍ନପରିସାଯ ପାତିମୋକ୍ଖଂ ଉଦ୍ଦିସିତବ୍ବ’’ନ୍ତିଆଦିନା (ମହାୱ। ୧୮୩) ନଯେନ ୱୁତ୍ତା ଭିକ୍ଖୁନୀ, ସିକ୍ଖମାନା, ସାମଣେରୋ, ସାମଣେରୀ, ସିକ୍ଖାପଚ୍ଚକ୍ଖାତକୋ, ଅନ୍ତିମୱତ୍ଥୁଅଜ୍ଝାପନ୍ନକୋ, ଆପତ୍ତିଯା ଅଦସ୍ସନେ ଉକ୍ଖିତ୍ତକୋ, ଆପତ୍ତିଯା ଅପ୍ପଟିକମ୍ମେ ଉକ୍ଖିତ୍ତକୋ, ପାପିକାଯ ଦିଟ୍ଠିଯା ଅପ୍ପଟିନିସ୍ସଗ୍ଗେ ଉକ୍ଖିତ୍ତକୋ, ପଣ୍ଡକୋ, ଥେଯ୍ୟସଂୱାସକୋ, ତିତ୍ଥିଯପକ୍କନ୍ତକୋ, ତିରଚ୍ଛାନଗତୋ, ମାତୁଘାତକୋ, ପିତୁଘାତକୋ ଅରହନ୍ତଘାତକୋ, ଭିକ୍ଖୁନିଦୂସକୋ, ସଙ୍ଘଭେଦକୋ, ଲୋହିତୁପ୍ପାଦକୋ, ଉଭତୋବ୍ୟଞ୍ଜନକୋତି ଇମେ ୱୀସତି ଚାତି ଏକୱୀସତି ପୁଗ୍ଗଲା ୱଜ୍ଜନୀଯା ନାମ, ତେ ହତ୍ଥପାସତୋ ବହିକରଣୱସେନ ୱଜ୍ଜେତବ୍ବା। ଏତେସୁ ହି ତିୱିଧେ ଉକ୍ଖିତ୍ତକେ ସତି ଉପୋସଥଂ କରୋନ୍ତୋ ସଙ୍ଘୋ ପାଚିତ୍ତିଯଂ ଆପଜ୍ଜତି, ସେସେସୁ ଦୁକ୍କଟଂ। ଏତ୍ଥ ଚ ତିରଚ୍ଛାନଗତୋତି ଯସ୍ସ ଉପସମ୍ପଦା ପଟିକ୍ଖିତ୍ତା, ତିତ୍ଥିଯା ଗହଟ୍ଠେନେୱ ସଙ୍ଗହିତା। ଏତେପି ହି ୱଜ୍ଜନୀଯା ନାମ। ଏୱଂ ପତ୍ତକଲ୍ଲଂ ଇମେହି ଚତୂହି ଅଙ୍ଗେହି ସଙ୍ଗହିତନ୍ତି ୱେଦିତବ୍ବଂ।

ସଙ୍ଘୋ ଉପୋସଥଂ କରେଯ୍ୟାତିଇମିନା ଯେ ତେ ଅପରେପି ତଯୋ ଉପୋସଥା ସଙ୍ଘେ ଉପୋସଥୋ, ଗଣେ ଉପୋସଥୋ, ପୁଗ୍ଗଲେ ଉପୋସଥୋତି, ଏୱଂ କାରକୱସେନ ତଯୋ ଉପୋସଥା ୱୁତ୍ତା, ତେସୁ ଇତରେ ଦ୍ୱେ ପଟିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ସଙ୍ଘେ ଉପୋସଥମେୱ ଦୀପେତି। ପାତିମୋକ୍ଖଂ ଉଦ୍ଦିସେଯ୍ୟାତିଇମିନା ଯେ ତେ ଅପରେପି ତଯୋ ଉପୋସଥା ସୁତ୍ତୁଦ୍ଦେସୋ, ପାରିସୁଦ୍ଧିଉପୋସଥୋ, ଅଧିଟ୍ଠାନୌପୋସଥୋତି, ଏୱଂ କତ୍ତବ୍ବାକାରୱସେନ ତଯୋ ଉପୋସଥା ୱୁତ୍ତା, ତେସୁ ଇତରେ ଦ୍ୱେ ପଟିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ସୁତ୍ତୁଦ୍ଦେସମେୱ ଦୀପେତି। ସୁତ୍ତୁଦ୍ଦେସୋ ନାମ ପାତିମୋକ୍ଖୁଦ୍ଦେସୋ ୱୁଚ୍ଚତି, ସୋ ଦୁୱିଧୋ ଓୱାଦପାତିମୋକ୍ଖୁଦ୍ଦେସୋ ଚ ଆଣାପାତିମୋକ୍ଖୁଦ୍ଦେସୋ ଚ। ତତ୍ଥ

‘‘ଖନ୍ତୀ ପରମଂ ତପୋ ତିତିକ୍ଖା…ପେ…।

‘‘ସବ୍ବପାପସ୍ସ ଅକରଣଂ…ପେ…।

‘‘ଅନୂପୱାଦୋ ଅନୂପଘାତୋ’’ତି। (ଦୀ। ନି। ୨।୯୦; ଧ। ପ। ୧୮୪, ୧୮୩, ୧୮୫)

ଆଦିନା ନଯେନ ୱୁତ୍ତା ତିସ୍ସୋ ଗାଥାଯୋ ଓୱାଦପାତିମୋକ୍ଖଂ ନାମ, ତଂ ବୁଦ୍ଧା ଏୱ ଉଦ୍ଦିସନ୍ତି, ନ ସାୱକା। ‘‘ସୁଣାତୁ ମେ, ଭନ୍ତେ, ସଙ୍ଘୋ’’ତିଆଦିନା (ମହାୱ। ୧୩୪) ନଯେନ ୱୁତ୍ତଂ ଆଣାପାତିମୋକ୍ଖଂ ନାମ, ତଂ ସାୱକା ଏୱ ଉଦ୍ଦିସନ୍ତି, ନ ବୁଦ୍ଧା। ଇଦମେୱ ଚ ଇମସ୍ମିଂ ଅତ୍ଥେ ‘‘ପାତିମୋକ୍ଖ’’ନ୍ତି ଅଧିପ୍ପେତଂ।

ଯେ ପନ ଇତରେ ଦ୍ୱେ ଉପୋସଥା, ତେସୁ ପାରିସୁଦ୍ଧିଉପୋସଥୋ ତାୱ ଅଞ୍ଞେସଞ୍ଚ ସନ୍ତିକେ, ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଞ୍ଚ ଆରୋଚନୱସେନ ଦୁୱିଧୋ। ତତ୍ଥ ଯ୍ୱାଯଂ ଅଞ୍ଞେସଂ ସନ୍ତିକେ କରୀଯତି, ସୋପି ପୱାରିତାନଞ୍ଚ ଅପ୍ପୱାରିତାନଞ୍ଚ ସନ୍ତିକେ କରଣୱସେନ ଦୁୱିଧୋ। ତତ୍ଥ ମହାପୱାରଣାଯ ପୱାରିତାନଂ ସନ୍ତିକେ ପଚ୍ଛିମିକାଯ ଉପଗତେନ ୱା ଅନୁପଗତେନ ୱା ଛିନ୍ନୱସ୍ସେନ ୱା ଚାତୁମାସିନିଯଂ ପନ ପୱାରିତାନଂ ସନ୍ତିକେ ପୁରିମିକାଯ ଉପଗତେନ ୱା ଅନୁପଗତେନ ୱା ଛିନ୍ନୱସ୍ସେନ ୱା କାଯସାମଗ୍ଗିଂ ଦତ୍ୱା ‘‘ପରିସୁଦ୍ଧୋ ଅହଂ, ଭନ୍ତେ, ‘ପରିସୁଦ୍ଧୋ’ତି ମଂ ଧାରେଥା’’ତି ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ୱତ୍ୱା କାତବ୍ବୋ, ଠପେତ୍ୱା ଚ ପନ ପୱାରଣାଦିୱସଂ ଅଞ୍ଞସ୍ମିଂ କାଲେ ଆୱାସିକେହି ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠମତ୍ତେ ପାତିମୋକ୍ଖେ ଅୱୁଟ୍ଠିତାଯ ୱା ଏକଚ୍ଚାଯ ୱୁଟ୍ଠିତାଯ ୱା ସବ୍ବାଯ ୱା ୱୁଟ୍ଠିତାଯ ପରିସାଯ ଯେ ଅଞ୍ଞେ ସମସମା ୱା ଥୋକତରା ୱା ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି, ତେହି ତେସଂ ସନ୍ତିକେ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ପାରିସୁଦ୍ଧି ଆରୋଚେତବ୍ବା। ଯୋ ପନାଯଂ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ଆରୋଚନୱସେନ କରୀଯତି, ସୋ ଞତ୍ତିଂ ଠପେତ୍ୱା ଚ ଅଟ୍ଠପେତ୍ୱା ଚ କରଣୱସେନ ଦୁୱିଧୋ। ତତ୍ଥ ଯସ୍ମିଂ ଆୱାସେ ତଯୋ ଭିକ୍ଖୂ ୱିହରନ୍ତି, ତେସୁ ଉପୋସଥଦିୱସେ ସନ୍ନିପତିତେସୁ ଏକେନ ଭିକ୍ଖୁନା ‘‘ସୁଣନ୍ତୁ ମେ ଆଯସ୍ମନ୍ତା ଅଜ୍ଜୁପୋସଥୋ ଚାତୁଦ୍ଦସୋ’’ତି ୱା ‘‘ପନ୍ନରସୋ’’ତି ୱା ୱତ୍ୱା ‘‘ଯଦାଯସ୍ମନ୍ତାନଂ ପତ୍ତକଲ୍ଲଂ ମଯଂ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ପାରିସୁଦ୍ଧିଉପୋସଥଂ କରେଯ୍ୟାମା’’ତି ଞତ୍ତିଯା ଠପିତାଯ ଥେରେନ ଭିକ୍ଖୁନା ଏକଂସଂ ଉତ୍ତରାସଙ୍ଗଂ କରିତ୍ୱା ଉକ୍କୁଟିକଂ ନିସୀଦିତ୍ୱା ଅଞ୍ଜଲିଂ ପଗ୍ଗହେତ୍ୱା ‘‘ପରିସୁଦ୍ଧୋ ଅହଂ, ଆୱୁସୋ, ‘ପରିସୁଦ୍ଧୋ’ତି ମଂ ଧାରେଥା’’ତି (ମହାୱ। ୧୬୮) ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ଇତରେହି ‘‘ଭନ୍ତେ’’ତି ୱତ୍ୱା ଏୱମେୱ ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ଏୱଂ ଞତ୍ତିଂ ଠପେତ୍ୱା କାତବ୍ବୋ। ଯତ୍ଥ ପନ ଦ୍ୱେ ଭିକ୍ଖୂ ୱିହରନ୍ତି, ତତ୍ର ଞତ୍ତିଂ ଅଟ୍ଠପେତ୍ୱା ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ପାରିସୁଦ୍ଧି ଆରୋଚେତବ୍ବାତି ଅଯଂ ପାରିସୁଦ୍ଧିଉପୋସଥୋ।

ସଚେ ପନ ଏକୋୱ ଭିକ୍ଖୁ ହୋତି, ସବ୍ବଂ ପୁବ୍ବକରଣୀଯଂ କତ୍ୱା ଅଞ୍ଞେସଂ ଅନାଗମନଂ ଞତ୍ୱା ‘‘ଅଜ୍ଜ ମେ ଉପୋସଥୋ ଚାତୁଦ୍ଦସୋ’’ତି ୱା ‘‘ପନ୍ନରସୋ’’ତି ୱା ୱତ୍ୱା ‘‘ଅଧିଟ୍ଠାମୀ’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ଅଯଂ ଅଧିଟ୍ଠାନୁପୋସଥୋତି ଏୱଂ କତ୍ତବ୍ବାକାରୱସେନ ତଯୋ ଉପୋସଥାତି ୱେଦିତବ୍ବା। ଏତ୍ତାୱତା ନୱ ଉପୋସଥା ଦୀପିତା ହୋନ୍ତି। ତେସୁ ଦିୱସୱସେନ ପନ୍ନରସିକୋ, କାରକୱସେନ ସଙ୍ଘୁପୋସଥୋ, କତ୍ତବ୍ବାକାରୱସେନ ସୁତ୍ତୁଦ୍ଦେସୋତି ଏୱଂ ତିଲକ୍ଖଣସମ୍ପନ୍ନୋ ଉପୋସଥୋ ଇଧ ନିଦ୍ଦିଟ୍ଠୋତି ୱେଦିତବ୍ବୋ। ତସ୍ମିଂ ପୱତ୍ତମାନେ ଉପୋସଥଂ ଅକତ୍ୱା ତଦହୁପୋସଥେ ଅଞ୍ଞଂ ଅଭିକ୍ଖୁକଂ ନାନାସଂୱାସକେହି ୱା ସଭିକ୍ଖୁକଂ ଆୱାସଂ ୱା ଅନାୱାସଂ ୱା ୱାସତ୍ଥାଯ ଅଞ୍ଞତ୍ର ସଙ୍ଘେନ, ଅଞ୍ଞତ୍ର ଅନ୍ତରାଯା ଗଚ୍ଛନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ

ହୋତି।

କିଂ ସଙ୍ଘସ୍ସ ପୁଦ୍ଦକିଚ୍ଚନ୍ତି ''ସଙ୍ଘୋ ଉପୋସଥଂ କରେୟ୍ୟା''ତି ଏୱଂ ଉପୋସଥକରଣସମ୍ବନ୍ଧେନେୱ ୱୁତ୍ତସ୍ସ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଉପୋସଥେ କତ୍ତବ୍ବେ ଯଂ ତଂ ''ଅନୁଜାନାମି, ଭିକ୍ଖୱେ, ଉପୋସଥାଗାରଂ ସମ୍ମଜ୍ଜିତୁ''ନ୍ତିଆଦିନା (ମହାୱ। ୧୫୯) ନଯେନ ପାଳିଯଂ ଆଗତଂ, ଅଟ୍ଠକଥାସୁ ଚ –

''ସମ୍ମଜ୍ଜନୀ ପଦୀପୋ ଚ, ଉଦକଂ ଆସନେନ ଚ;

ଉପୋସଥସ୍ସ ଏତାନି, 'ପୁବ୍ବକରଣ'ନ୍ତି ୱୁଚ୍ଚତି।

''ଛନ୍ଦପାରିସୁଦ୍ଧିଉତୁକ୍ଖାନଂ, ଭିକ୍ଖୁଗଣନା ଚ ଓୱାଦୋ;

ଉପୋସଥସ୍ସ ଏତାନି, 'ପୁବ୍ବକିଚ୍ଚ'ନ୍ତି ୱୁଚ୍ଚତୀ''ତି। (ମହାୱ। ଅଟ୍ଠ। ୧୬୮);

ଏୱଂ ଦ୍ୱୀହି ନାମେହି ନୱୱିଧଂ ପୁବ୍ବକିଚ୍ଚଂ ଦସ୍ସିତଂ, କିଂ ତଂ କତନ୍ତି ପୁଚ୍ଛତି। ନ ହି ତଂ ଅକତ୍ୱା ଉପୋସଥଂ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ତସ୍ମା ଥେରେନ ଆଣତ୍ତେନ ଅଗିଲାନେନ ଭିକ୍ଖୁନା ଉପୋସଥାଗାରଂ ସମ୍ମଜ୍ଜିତବ୍ବଂ, ପାନୀଯଂ ପରିଭୋଜନୀଯଂ ଉପଟ୍ଠାପେତବ୍ବଂ, ଆସନଂ ପଞ୍ଞାପେତବ୍ବଂ, ପଦୀପୋ କାତବ୍ବୋ, ଅକରୋନ୍ତୋ ଦୁକ୍କଟଂ ଆପଜ୍ଜତି, ଥେରେନାପି ପତିରୂପଂ ଞତ୍ୱା ଆଣାପେତବ୍ବଂ।

ଛନ୍ଦପାରିସୁଦ୍ଧୀତି ଏତ୍ଥ ଉପୋସଥକରଣତ୍ଥଂ ସନ୍ନିପତିତେ ସଙ୍ଘେ ବହି ଉପୋସଥଂ କତ୍ୱା ଆଗତେନ ସନ୍ନିପତିତଟ୍ଠାନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା କାଯସାମଗ୍ଗିଂ ଅଦେନ୍ତେନ ଛନ୍ଦୋ ଦାତବ୍ବୋ। ଯୋପି ଗିଲାନୋ ୱା ହୋତି କିଚ୍ଚପ୍ପସୁତୋ ୱା, ତେନାପି ପାରିସୁଦ୍ଧିଂ ଦେନ୍ତେନ ଛନ୍ଦୋପି ଦାତବ୍ବୋ। କଥଂ ଦାତବ୍ବୋ? ଏକସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ସନ୍ତିକେ ''ଛନ୍ଦଂ ଦମ୍ମି, ଛନ୍ଦଂ ମେ ହର, ଛନ୍ଦଂ ମେ ଆରୋଚେହୀ''ତି (ମହାୱ। ୧୬୫) ଅଯଂ ଅତ୍ଥୋ କାଯେନ ୱା ୱାଚାଯ ୱା ଉଭଯେନ ୱା ୱିଞ୍ଞାପେତବ୍ବୋ, ଏୱଂ ଦିନ୍ନୋ ହୋତି ଛନ୍ଦୋ। ଅକତୂପୋସଥେନ ପନ ଗିଲାନେନ ୱା କିଚ୍ଚପ୍ପସୁତେନ ୱା ପାରିସୁଦ୍ଧି ଦାତବ୍ବା। କଥଂ ଦାତବ୍ବା? ଏକସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ସନ୍ତିକେ ''ପାରିସୁଦ୍ଧିଂ ଦମ୍ମି, ପାରିସୁଦ୍ଧିଂ ମେ ହର, ପାରିସୁଦ୍ଧିଂ ମେ ଆରୋଚେହୀ''ତି (ମହାୱ। ୧୬୪) ଅଯଂ ଅତ୍ଥୋ କାଯେନ ୱା ୱାଚାଯ ୱା ଉଭଯେନ ୱା ୱିଞ୍ଞାପେତବ୍ବୋ, ଏୱଂ ଦିନ୍ନା ହୋତି ପାରିସୁଦ୍ଧି, ତଂ ପନ ଦେନ୍ତେନ ଛନ୍ଦୋପି ଦାତବ୍ବୋ। ୱୁତ୍ତଞ୍ହେତଂ ଭଗୱତା ''ଅନୁଜାନାମି, ଭିକ୍ଖୱେ, ତଦହୁପୋସଥେ ପାରିସୁଦ୍ଧିଂ ଦେନ୍ତେନ ଛନ୍ଦମ୍ପି ଦାତୁଂ, ସନ୍ତି ସଙ୍ଘସ୍ସ କରଣୀଯ''ନ୍ତି (ମହାୱ। ୧୬୫)। ତତ୍ଥ ପାରିସୁଦ୍ଧିଦାନଂ ସଙ୍ଘସ୍ସପି ଅତ୍ତନୋପି ଉପୋସଥକରଣଂ ସମ୍ପାଦେତି, ନ ଅୱସେସଂ ସଙ୍ଘକିଚ୍ଚଂ। ଛନ୍ଦଦାନଂ ସଙ୍ଘସ୍ସେୱ ଉପୋସଥକରଣଞ୍ଚ ସେସକିଚ୍ଚଞ୍ଚ ସମ୍ପାଦେତି, ଅତ୍ତନୋ ପନ ଉପୋସଥୋ ଅକତୋଯେୱ ହୋତି। ତସ୍ମା ପାରିସୁଦ୍ଧିଂ ଦେନ୍ତେନ ଛନ୍ଦୋପି ଦାତବ୍ବୋ। ପୁବ୍ବେ ୱୁତ୍ତଂ ପନ ସୁଦ୍ଧିକଛନ୍ଦଂ ୱା ଇମଂ ୱା ଛନ୍ଦପାରିସୁଦ୍ଧିଂ ଏକେନ ବହୂନମ୍ପି ଆହରିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ପନ ସୋ ଅନ୍ତରାମଗ୍ଗେ ଅଞ୍ଞଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ପସ୍ସିତ୍ୱା ଯେସଂ ତେନ ଛନ୍ଦୋ ୱା ପାରିସୁଦ୍ଧି ୱା ଗହିତା, ତେସଞ୍ଚ ଅତ୍ତନୋ ଚ ଛନ୍ଦପାରିସୁଦ୍ଧିଂ ଦେତି, ତସ୍ସେୱ ସା ଆଗଚ୍ଛତି, ଇତରା ପନ ବିଳାଲସଙ୍ଖଲିକା ଛନ୍ଦପାରିସୁଦ୍ଧି ନାମ ହୋତି, ସା ନାଗଚ୍ଛତି, ତସ୍ମା ସଯମେୱ ସନ୍ନିପତିତଟ୍ଠାନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଆରୋଚେତବ୍ବଂ। ସଚେ ପନ ସଞ୍ଚିଚ୍ଚ ନାରୋଚେତି, ଦୁକ୍କଟଂ ଆପଜ୍ଜତି। ଛନ୍ଦପାରିସୁଦ୍ଧି ପନ ତସ୍ମିଂ ହତ୍ଥପାସଂ ଉପଗତମତ୍ତେଯେୱ ଆଗତା ହୋତି।

ଉତୁକ୍ଖାନନ୍ତି ''ହେମନ୍ତାଦୀନଂ ଉତୂନଂ ଏତ୍ତକଂ ଅତିକ୍କନ୍ତଂ, ଏତ୍ତକଂ ଅୱସିଟ୍ଠ''ନ୍ତି ଏୱଂ ଉତୂନଂ ଆଚିକ୍ଖନଂ। ଭିକ୍ଖୁଗଣନାତି ''ଏତ୍ତକା ଭିକ୍ଖୂ ଉପୋସଥଗ୍ଗେ ସନ୍ନିପତିତା''ତି ଭିକ୍ଖୂନଂ ଗଣନା। ଇଦମ୍ପି ହି ଉଭଯଂ କତ୍ୱାୱ ଉପୋସଥୋ କାତବ୍ବୋ। ଓୱାଦୋତି ଭିକ୍ଖୁନୋୱାଦୋ। ନ ହି ଭିକ୍ଖୁନୀହି ଯାଚିତଂ ଓୱାଦଂ ଅନାରୋଚେତ୍ୱା ଉପୋସଥଂ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ହି ''ସ୍ୱେ ଉପୋସଥୋ''ତି ଆଗନ୍ତ୍ୱା ''ଅଯଂ ଉପୋସଥୋ ଚାତୁଦ୍ଦସୋ ପନ୍ନରସୋ''ତି ପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ପୁନ ଉପୋସଥଦିୱସେ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ''ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘୋ, ଅଯ୍ୟ, ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ପାଦେ ୱନ୍ଦତି, ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନଞ୍ଚ ଯାଚତି, ଲଭତୁ କିର, ଅଯ୍ୟ, ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘୋ ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନ''ନ୍ତି (ଚୂଳୱ। ୪୧୩) ଏୱଂ ଓୱାଦଂ ଯାଚନ୍ତି। ତଂ ଠପେତ୍ୱା ବାଲଗିଲାନଗମିଯେ ଅଞ୍ଞୋ ସଚେପି ଆରଞ୍ଞିକୋ ହୋତି, ଅପଟିଗ୍ଗହେତୁଂ ନ ଲଭତି, ତସ୍ମା ଯେନ ସୋ ପଟିଗ୍ଗହିତୋ, ତେନ ଭିକ୍ଖୁନା ଉପୋସଥଗ୍ଗେ ପାତିମୋକ୍ଖୁଦ୍ଦେସକୋ ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ୱତ୍ତବ୍ବୋ ''ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘୋ, ଭନ୍ତେ, ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ପାଦେ ୱନ୍ଦତି, ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନଞ୍ଚ ଯାଚତି, ଲଭତୁ କିର, ଭନ୍ତେ, ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘୋ ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନ''ନ୍ତି। ପାତିମୋକ୍ଖୁଦ୍ଦେସକେନ ୱତ୍ତବ୍ବଂ ''ଅତ୍ଥି କୋଚି ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୁନୋୱାଦକୋ ସମ୍ମତୋ''ତି। ସଚେ ହୋତି କୋଚି ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୁନୋୱାଦକୋ ସମ୍ମତୋ, ତତୋ ତେନ ସୋ ୱତ୍ତବ୍ବୋ ''ଇତ୍ଥନ୍ନାମୋ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୁନୋୱାଦକୋ ସମ୍ମତୋ, ତଂ ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘୋ ଉପସଙ୍କମତୂ''ତି (ଚୂଳୱ। ୪୧୩)। ସଚେ ନତ୍ଥି, ତତୋ ତେନ ପୁଚ୍ଛିତବ୍ବଂ ''କୋ ଆଯସ୍ମା ଉସ୍ସହତି ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଓୱଦିତୁ''ନ୍ତି। ସଚେ କୋଚି ଉସ୍ସହତି, ସୋପି ଚ ଅଟ୍ଠହି ଅଙ୍ଗେହି ସମନ୍ନାଗତୋ, ତଂ ତତ୍ଥେୱ ସମ୍ମନ୍ନିତ୍ୱା ଓୱାଦପଟିଗ୍ଗାହକୋ ୱତ୍ତବ୍ବୋ ''ଇତ୍ଥନ୍ନାମୋ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୁନୋୱାଦକୋ ସମ୍ମତୋ, ତଂ

ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘୋ ଉପସଙ୍କମତୂ’’ତି (ଚୂଳଅଖ୍ଥ। ୪୧୩)। ସଚେ ପନ କୋଚି ନ ଉସ୍ସହତି, ପାତିମୋକ୍ଖୁଦ୍ଦେସକେନ ୱତ୍ତବ୍ବଂ ‘‘ନତ୍ଥି କୋଚି ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୁନୋୱାଦକୋ ସମ୍ମତୋ, ପାସାଦିକେନ ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘୋ ସମ୍ପାଦେତୂ’’ତି। ଏତ୍ତାୱତା ହି ସିକ୍ଖତ୍ତୟସଙ୍ଗହିତଂ ସକଲଂ ସାସନଂ ଆରୋଚିତଂ ହୋତି। ତେନ ଭିକ୍ଖୁନା ‘‘ସାଧୂ’’ତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିତ୍ୱା ପାଟିପଦଦିୱସେ ଭିକ୍ଖୁନୀନଂ ଆରୋଚେତବ୍ବଂ।

ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘେନାପି ତା ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ପେସେତବ୍ବା, ଗଚ୍ଛଥ, ଅୟ୍ୟା, ପୁଚ୍ଛଥ ‘‘କିଂ, ଅୟ୍ୟ, ଲଭତି ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘୋ ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନ’’ନ୍ତି, ତାହି ‘‘ସାଧୁ, ଅୟ୍ୟେ’’ତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିତ୍ୱା ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଏୱଂ ୱତ୍ତବ୍ବଂ ‘‘କିଂ, ଅୟ୍ୟ, ଲଭତି ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘୋ ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନ’’ନ୍ତି। ତେନ ୱତ୍ତବ୍ବଂ ‘‘ନତ୍ଥି କୋଚି ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୁନୋୱାଦକୋ ସମ୍ମତୋ, ପାସାଦିକେନ ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘୋ ସମ୍ପାଦେତୂ’’ତି, ତାହି ‘‘ସାଧୁ ଅୟ୍ୟା’’ତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିତବ୍ବଂ। ଇଦଞ୍ଚ ଏକତୋ ଆଗତାନଂ ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ତିଣ୍ଣଂ ୱା ୱସେନ ୱୁତ୍ତଂ। ତାସୁ ପନ ଏକାୟ ଭିକ୍ଖୁନିୟା ୱତ୍ତବ୍ବଞ୍ଚେୱ ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିତବ୍ବଞ୍ଚ, ଇତରା ତସ୍ସା ସହାୟିକା। ସଚେ ପନ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘୋ ୱା ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘୋ ୱା ନ ପୂରତି , ଉଭୟତୋପି ୱା ଗଣମତ୍ତମେୱ ପୁଗ୍ଗଲମତ୍ତଂ ୱା ହୋତି।

ତତ୍ରାୟଂ ୱଚନକ୍କମୋ – ‘‘ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ, ଅୟ୍ୟ, ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ପାଦେ ୱନ୍ଦନ୍ତି, ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନଞ୍ଚ ୟାଚନ୍ତି, ଲଭନ୍ତୁ କିର, ଅୟ୍ୟ, ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନ’’ନ୍ତି, ‘‘ଅହଂ, ଅୟ୍ୟ, ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ପାଦେ ୱନ୍ଦାମି, ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନଞ୍ଚ ୟାଚାମି, ଲଭାମହଂ, ଅୟ୍ୟ, ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନ’’ନ୍ତି, ‘‘ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘୋ, ଅୟ୍ୟା, ଅୟ୍ୟାନଂ ପାଦେ ୱନ୍ଦତି, ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନଞ୍ଚ ୟାଚତି, ଲଭତୁ କିର, ଅୟ୍ୟା, ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘୋ ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନ’’ନ୍ତି। ‘‘ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ, ଅୟ୍ୟା, ଅୟ୍ୟାନଂ ପାଦେ ୱନ୍ଦନ୍ତି, ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନଞ୍ଚ ୟାଚନ୍ତି, ଲଭନ୍ତୁ କିର, ଅୟ୍ୟା, ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନ’’ନ୍ତି, ‘‘ଅହଂ, ଅୟ୍ୟା, ଅୟ୍ୟାନଂ ପାଦେ ୱନ୍ଦାମି, ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନଞ୍ଚ ୟାଚାମି, ଲଭାମହଂ, ଅୟ୍ୟା, ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନ’’ନ୍ତି, ‘‘ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘୋ, ଅୟ୍ୟ, ଅୟ୍ୟସ୍ସ ପାଦେ ୱନ୍ଦତି, ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନଞ୍ଚ ୟାଚତି, ଲଭତୁ କିର, ଅୟ୍ୟ, ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘୋ ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନ’’ନ୍ତି। ‘‘ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ, ଅୟ୍ୟ, ଅୟ୍ୟସ୍ସ ପାଦେ ୱନ୍ଦନ୍ତି, ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନଞ୍ଚ ୟାଚନ୍ତି, ଲଭନ୍ତୁ କିର, ଅୟ୍ୟ, ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନ’’ନ୍ତି, ‘‘ଅହଂ, ଅୟ୍ୟ, ଅୟ୍ୟସ୍ସ ପାଦେ ୱନ୍ଦାମି, ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନଞ୍ଚ ୟାଚାମି, ଲଭାମହଂ, ଅୟ୍ୟ, ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନ’’ନ୍ତି। ତେନାପି ଭିକ୍ଖୁନା ଉପୋସଥକାଲେ ଏୱଂ ୱତ୍ତବ୍ବଂ ‘‘ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ, ଭନ୍ତେ, ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ପାଦେ ୱନ୍ଦନ୍ତି, ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନଞ୍ଚ ୟାଚନ୍ତି, ଲଭନ୍ତୁ କିର, ଭନ୍ତେ, ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନ’’ନ୍ତି, ‘‘ଭିକ୍ଖୁନୀ, ଭନ୍ତେ, ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ପାଦେ ୱନ୍ଦତି, ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନଞ୍ଚ ୟାଚତି, ଲଭତୁ କିର, ଭନ୍ତେ, ଭିକ୍ଖୁନୀ ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନ’’ନ୍ତି। ‘‘ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘୋ, ଭନ୍ତେ, ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ, ଭନ୍ତେ, ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭନ୍ତେ ଆୟସ୍ମନ୍ତାନଂ ପାଦେ ୱନ୍ଦତି, ୱନ୍ଦନ୍ତି, ୱନ୍ଦତି, ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନଞ୍ଚ ୟାଚତି, ୟାଚନ୍ତି, ୟାଚତି, ଲଭତୁ କିର, ଭନ୍ତେ, ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘୋ, ଲଭନ୍ତୁ କିର, ଭନ୍ତେ, ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ, ଲଭତୁ କିର, ଭନ୍ତେ, ଭିକ୍ଖୁନୀ ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନ’’ନ୍ତି। ଉପୋସଥଗ୍ଗେପି ପାତିମୋକ୍ଖୁଦ୍ଦେସକେନ ୱା ଞତ୍ତିଟ୍ଠପକେନ ୱା ଇତରେନ ୱା ଭିକ୍ଖୁନା ସଚେ ସମ୍ମତୋ ଭିକ୍ଖୁ ଅତ୍ଥି, ପୁରିମନୟେନେୱ ‘‘ତଂ ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘୋ, ତଂ ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ, ତଂ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଉପସଙ୍କମତୁ, ଉପସଙ୍କମନ୍ତୁ, ଉପସଙ୍କମତୂ’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ସଚେ ନତ୍ଥି, ‘‘ପାସାଦିକେନ ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘୋ, ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ, ଭିକ୍ଖୁନୀ ସମ୍ପାଦେତୁ, ସମ୍ପାଦେନ୍ତୁ, ସମ୍ପାଦେତୂ’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ଓୱାଦପଟିଗ୍ଗାହକେନ ପାଟିପଦେ ତଂ ପଚ୍ଚାହରିତ୍ୱା ତଥେୱ ୱତ୍ତବ୍ବଂ, ଅୟମେତ୍ଥ ସଙ୍ଖେପୱିନିଚ୍ଛୟୋ। ଏୱଂ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ୟାଚିତଂ ଓୱାଦଂ ଆରୋଚେତ୍ୱାୱ ଉପୋସଥୋ କାତବ୍ବୋ। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ –

‘‘ଛନ୍ଦପାରିସୁଦ୍ଧିଉତୁକ୍ଖାନଂ , ଭିକ୍ଖୁଗଣନା ଚ ଓୱାଦୋ;

ଉପୋସଥସ୍ସ ଏତାନି, ‘ପୁବ୍ବକିଚ୍ଚ’ନ୍ତି ୱୁଚ୍ଚତୀ’’ତି।

ପାରିସୁଦ୍ଧିଂ ଆୟସ୍ମନ୍ତୋ ଆରୋଚେଥାତି ଅତ୍ତନୋ ପରିସୁଦ୍ଧଭାୱଂ ଆରୋଚେଥ, ‘‘ପାତିମୋକ୍ଖଂ ଉଦ୍ଦିସିସ୍ସାମୀ’’ତିଇଦଂ ପାରିସୁଦ୍ଧିଆରୋଚନସ୍ସ କାରଣୱଚନଂ। ‘‘ନ ଚ, ଭିକ୍ଖୱେ, ସାପତ୍ତିକେନ ପାତିମୋକ୍ଖଂ ସୋତବ୍ବଂ, ୟୋ ସୁଣେୟ୍ୟ ଆପତ୍ତି ଦୁକ୍କଟସ୍ସା’’ତି (ଚୂଳଅଖ୍ଥ। ୩୮୬) ହି ୱଚନତୋ ଅପରିସୁଦ୍ଧେହି ପାତିମୋକ୍ଖଂ ସୋତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ – ପାରିସୁଦ୍ଧିଂ ଆୟସ୍ମନ୍ତୋ ଆରୋଚେଥ, ପାତିମୋକ୍ଖଂ ଉଦ୍ଦିସିସ୍ସାମୀତି। ଏତ୍ଥ ସିୟା ‘‘ସଙ୍ଘୋ ଉପୋସଥଂ କରେୟ୍ୟ, ପାତିମୋକ୍ଖଂ ଉଦ୍ଦିସେୟ୍ୟା’’ତି (ମହାୱ। ୧୩୪) ୱୁତ୍ତତ୍ତା ଇଧାପି ‘‘ପାତିମୋକ୍ଖଂ ଉଦ୍ଦିସିସ୍ସତୀ’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ, ଏୱଞ୍ହି ସତି ପୁବ୍ବେନାପରଂ ସନ୍ଧିୟତୀତି। ୱୁଚ୍ଚତେ, ୱଚନମତ୍ତମେୱେତଂ ନ ସନ୍ଧିୟତି, ଲକ୍ଖଣତୋ ପନ ସମେତି, ସଙ୍ଘସ୍ସ ସାମଗ୍ଗିୟା, ଗଣସ୍ସ ସାମଗ୍ଗିୟା, ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ଉଦ୍ଦେସା ସଙ୍ଘସ୍ସ ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠଂ ହୋତି ପାତିମୋକ୍ଖନ୍ତି ଇଦଞ୍ହେତ୍ଥ ଲକ୍ଖଣଂ, ତସ୍ମା ‘‘ପାତିମୋକ୍ଖଂ ଉଦ୍ଦିସିସ୍ସାମୀ’’ତି ଇଦମେୱେତ୍ଥ ୱତ୍ତବ୍ବଂ।

ତଂ ସବ୍ବେୱ ସନ୍ତା ସାଧୁକଂ ସୁଣୋମ ମନସି କରୋମାତି ନ୍ତି ପାତିମୋକ୍ଖଂ। ସବ୍ବେୱ ସନ୍ତାତି ୟାୱତିକା ତସ୍ସା ପରିସାୟ ଥେରା ଚ ନୱା ଚ ମଜ୍ଝିମା ଚ। ସାଧୁକଂ ସୁଣୋମାତି ଅଟ୍ଠିଂ କତ୍ୱା ମନସି କରିତ୍ୱା ସୋତଦ୍ୱାରୱସେନ ସବ୍ବଚେତସା ସମନ୍ନାହରାମ। ମନସି କରୋମାତି ଏକଗ୍ଗଚିତ୍ତା ହୁତ୍ୱା ଚିତ୍ତେ ଠପେୟ୍ୟାମ। ଏତ୍ଥ ଚ କିଞ୍ଚାପି ‘‘ପାତିମୋକ୍ଖଂ ଉଦ୍ଦିସିସ୍ସାମୀ’’ତି ୱୁତ୍ତତ୍ତା ‘‘ସୁଣୋଥ ମନସି କରୋଥା’’ତି ୱତ୍ତୁଂ ୟୁତ୍ତଂ ୱିୟ ଦିସ୍ସତି, ‘‘ସଙ୍ଘୋ ଉପୋସଥଂ କରେୟ୍ୟା’’ତିଇମିନା ପନ ନ ସମେତି। ସମଗ୍ଗସ୍ସ ହି ସଙ୍ଘସ୍ସେତଂ ଉପୋସଥକରଣଂ, ପାତିମୋକ୍ଖୁଦ୍ଦେସକୋ ଚ ସଙ୍ଘପରିୟାପନ୍ନୋୱ,

ଇଚ୍ଚସ୍ସ ସଙ୍ଘପରିଯାପନ୍ନତ୍ତା ‘‘ସୁଣୋମ ମନସି କରୋମା’’ତି ଇଦମେଓ ୱୁତ୍ତଂ ଯୁତ୍ତଂ।

ଇଦାନି ଯଂ ୱୁତ୍ତଂ ‘‘ପାରିସୁଦ୍ଧିଂ ଆଯସ୍ମନ୍ତୋ ଆରୋଚେଥା’’ତି, ତତ୍ଥ ଯଥା ପାରିସୁଦ୍ଧିଆରୋଚନଂ ହୋତି, ତଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ଯସ୍ସ ସିଯା ଆପତ୍ତି, ସୋ ଆୱିକରେଯ୍ଯାତି ଆହ। ତତ୍ଥ ଯସ୍ସ ସିଯାତି ଯସ୍ସ ଛନ୍ନଂ ଆକାରାନଂ ଅଞ୍ଞତରେନ ଆପନ୍ନାପତ୍ତି ଭୱେଯ୍ଯ। ଆପତ୍ତିଞ୍ହି ଆପଜ୍ଜନ୍ତୋ ଅଲଜ୍ଜିତା, ଅଞ୍ଞାଣତା, କୁକ୍କୁଚ୍ଚପ୍ପକତତା, ଅକପ୍ପିଯେ କପ୍ପିଯସଞ୍ଞିତା, କପ୍ପିଯେ ଅକପ୍ପିଯସଞ୍ଞିତା, ସତିସମ୍ମୋସାତି ଇମେହି ଛହାକାରେହି (ପରି। ୨୯୫) ଆପଜ୍ଜତି।

କଥଂ ଅଲଜ୍ଜିତାଯ ଆପଜ୍ଜତି? ଅକପ୍ପିଯଭାୱଂ ଜାନନ୍ତୋଯେୱ ମଦ୍ଦିତ୍ୱା ୱୀତିକ୍କମଂ କରୋତି।

ୱୁତ୍ତମ୍ପି ଚେତଂ –

‘‘ସଞ୍ଚିଚ୍ଚ ଆପତ୍ତିଂ ଆପଜ୍ଜତି, ଆପତ୍ତିଂ ପରିଗୂହତି;

ଅଗତିଗମନଞ୍ଚ ଗଚ୍ଛତି, ଏଦିସୋ ୱୁଚ୍ଚତି ଅଲଜ୍ଜିପୁଗ୍ଗଲୋ’’ତି। (ପରି। ୩୫୯);

କଥଂ ଅଞ୍ଞାଣତାଯ ଆପଜ୍ଜତି? ଅଞ୍ଞାଣପୁଗ୍ଗଲୋ ହି ମନ୍ଦୋ ମୋମୂହୋ କତ୍ତବ୍ବାକତ୍ତବ୍ବଂ ଅଜାନନ୍ତୋ ଅକତ୍ତବ୍ବଂ କରୋତି, କତ୍ତବ୍ବଂ ୱିରାଧେତି, ଏୱଂ ଅଞ୍ଞାଣତାଯ ଆପଜ୍ଜତି।

କଥଂ କୁକ୍କୁଚ୍ଚପ୍ପକତତାଯ ଆପଜ୍ଜତି? କପ୍ପିଯାକପ୍ପିଯଂ ନିସ୍ସାଯ କୁକ୍କୁଚ୍ଚେ ଉପ୍ପନ୍ନେ ୱିନଯଧରଂ ପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା କପ୍ପିଯଂ ଚେ, କତ୍ତବ୍ବଂ ସିଯା, ଅକପ୍ପିଯଂ ଚେ, ନ କତ୍ତବ୍ବଂ, ଅଯଂ ପନ ‘‘ୱଟ୍ଟତୀ’’ତି ମଦ୍ଦିତ୍ୱା ୱୀତିକ୍କମତିଯେୱ, ଏୱଂ କୁକ୍କୁଚ୍ଚପ୍ପକତତାଯ ଆପଜ୍ଜତି।

କଥଂ ଅକପ୍ପିଯେ କପ୍ପିଯସଞ୍ଞିତାଯ ଆପଜ୍ଜତି? ଅଚ୍ଛମଂସଂ ‘‘ସୂକରମଂସ’’ନ୍ତି ଖାଦତି, ୱିକାଲେ କାଲସଞ୍ଞାଯ ଭୁଞ୍ଜତି, ଏୱଂ ଅକପ୍ପିଯେ କପ୍ପିଯସଞ୍ଞିତାଯ ଆପଜ୍ଜତି।

କଥଂ କପ୍ପିଯେ ଅକପ୍ପିଯସଞ୍ଞିତାଯ ଆପଜ୍ଜତି? ସୂକରମଂସଂ ‘‘ଅଚ୍ଛମଂସ’’ନ୍ତି ଖାଦତି, କାଲେ ୱିକାଲସଞ୍ଞାଯ ଭୁଞ୍ଜତି, ଏୱଂ କପ୍ପିଯେ ଅକପ୍ପିଯସଞ୍ଞିତାଯ ଆପଜ୍ଜତି।

କଥଂ ସତିସମ୍ମୋସା ଆପଜ୍ଜତି? ସହସେଯ୍ଯଚୀୱରୱିପ୍ପୱାସାଦୀନି ସତିସମ୍ମୋସା ଆପଜ୍ଜତି, ଇତି ଇମେସଂ ଛନ୍ନଂ ଆକାରାନଂ ଅଞ୍ଞତରେନ ଆକାରେନ ଆପନ୍ନା ଯସ୍ସ ସିଯା ସତ୍ତନ୍ନଂ ଆପତ୍ତିକ୍ଖନ୍ଧାନଂ ଅଞ୍ଞତରା ଆପତ୍ତି ଥେରସ୍ସ ୱା ନୱସ୍ସ ୱା ମଜ୍ଝିମସ୍ସ ୱାତି ଅତ୍ଥୋ।

ସୋ ଆୱିକରେଯ୍ଯାତି ସୋ ତଂ ଆପତ୍ତିଂ ଦେସେତୁ ୱା ପକାସେତୁ ୱାତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ଅସନ୍ତିଯା ଆପତ୍ତିଯାତି ଯସ୍ସ ପନ ଏୱଂ ଅନାପନ୍ନା ୱା ଆପତ୍ତିଂ ଆପଜ୍ଜିତ୍ୱା ଚ ପନ ୱୁଟ୍ଠିତା ୱା ଦେସିତା ୱା ଆରୋଚିତା ୱା ଆପତ୍ତି, ତସ୍ସ ସା ଆପତ୍ତି ଅସନ୍ତୀ ନାମ ହୋତି, ଏୱଂ ଅସନ୍ତିଯା ଆପତ୍ତିଯା ତୁଣ୍ହୀ ଭୱିତବ୍ବଂ। ତୁଣ୍ହୀଭାୱେନ ଖୋ ପନାଯସ୍ମନ୍ତେ ‘‘ପରିସୁଦ୍ଧା’’ତି ୱେଦିସ୍ସାମୀତି ତୁଣ୍ହୀଭାୱେନାପି ହି କାରଣେନ ଅହଂ ଆଯସ୍ମନ୍ତେ ‘‘ପରିସୁଦ୍ଧା’’ଇଚ୍ଚେୱ ଜାନିସ୍ସାମୀତି। ଯଥା ଖୋ ପନ ପଚ୍ଚେକପୁଟ୍ଠସ୍ସ ୱେଯ୍ଯାକରଣଂ ହୋତୀତି ଯଥା ଏକେନେକୋ ପୁଟ୍ଠୋ ବ୍ଯାକରେଯ୍ଯ, ଯଥା ଏକେନେକୋ ପଚ୍ଚେକପୁଟ୍ଠୋ ‘‘ମଂ ଏସ ପୁଚ୍ଛତୀ’’ତି ଞତ୍ୱା ବ୍ଯାକରେଯ୍ଯାତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି।

ଏୱମେୱଂଏୱରୂପାଯ ପରିସାଯ ଯାୱତତିଯଂ ଅନୁସାୱିତଂ ହୋତୀତି ଏତ୍ଥ ଏକଚ୍ଚେ ତାୱ ଆଚରିଯା ଏୱଂ ୱଦନ୍ତି ‘‘ଏୱମେୱଂ ଇମିସ୍ସାଯ ଭିକ୍ଖୁପରିସାଯ ଯଦେତଂ ‘ଯସ୍ସ ସିଯା ଆପତ୍ତି, ସୋ ଆୱିକରେଯ୍ଯ, ଅସନ୍ତିଯା ଆପତ୍ତିଯା ତୁଣ୍ହୀ ଭୱିତବ୍ବଂ, ତୁଣ୍ହୀଭାୱେନ ଖୋ ପନାଯସ୍ମନ୍ତେ ପରିସୁଦ୍ଧାତି ୱେଦିସ୍ସାମୀ’ତି ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଅନୁସାୱିତଂ, ତଂ ଏକମେକେନ ‘ମଂ ଏସ ପୁଚ୍ଛତୀ’ତି ଏୱଂ ଜାନିତବ୍ବଂ ହୋତୀତି ଅତ୍ଥୋ’’ତି। ତଂ ନ ଯୁଜ୍ଜତି, କସ୍ମା? ଅତ୍ଥବ୍ଯଞ୍ଜନଭେଦତୋ। ଅନୁସ୍ସାୱନଞ୍ହି ନାମ ଅତ୍ଥତୋ ଚ ବ୍ଯଞ୍ଜନତୋ ଚ ଅଭିନ୍ନଂ ହୋତି ‘‘ଦୁତିଯମ୍ପି ଏତମତ୍ଥଂ ୱଦାମୀ’’ତିଆଦୀସୁ (ମହାୱ। ୭୨; ଚୂଳୱ। ୩) ୱିଯ, ‘‘ଯସ୍ସ ସିଯା’’ତିଆଦିୱଚନତ୍ତଯଂ ପନ ଅତ୍ଥତୋପି ବ୍ଯଞ୍ଜନତୋପି ଭିନ୍ନଂ, ତେନସ୍ସ ଅନୁସ୍ସାୱନତ୍ତଯଂ ନ ଯୁଜ୍ଜତି। ଯଦି ଚେତଂ ଯାୱତତିଯାନୁସ୍ସାୱନଂ ସିଯା, ନିଦାନୁଦ୍ଦେସେ ଅନିଟ୍ଠିତେପି ଆପତ୍ତି ସିଯା। ନ ଚ ଯୁତ୍ତଂ ଅନାପତ୍ତିକ୍ଖେତ୍ତେ ଆପତ୍ତିଂ ଆପଜ୍ଜିତୁଂ।

ଅପରେ ‘‘ଅନୁସାୱିତ’’ନ୍ତିପଦସ୍ସ ଅନୁସାୱେତବ୍ବନ୍ତି ଅତ୍ଥଂ ୱିକପ୍ପେତ୍ୱା ‘‘ଯାୱତତିଯ’’ନ୍ତିଇଦଂ ଉପରି ଉଦ୍ଦେସାୱସାନେ ‘‘କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା…ପେ…

ତତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମୀ’’ତି ଏତଂ ସନ୍ଧାଯ ୱୁତ୍ତନ୍ତି ଆହୁ। ତମ୍ପି ନ ଯୁଜ୍ଜତି, କସ୍ମା? ଅତ୍ଥଯୁତ୍ତୀନଂ ଅଭାୱତୋ। ଇଦଞ୍ହି ପଦଂ କେଚି ‘‘ଅନୁସାୱେତ’’ନ୍ତି ସଜ୍ଝାଯନ୍ତି, କେଚି ‘‘ଅନୁସାୱେତ’’ନ୍ତି, ତଂ ଉଭଯଂ ୱାପି ଅତୀତକାଲମେୱ ଦୀପେତି, ନ ଅନାଗତଂ। ଯଦି ଚସ୍ସ ଅଯଂ ଅତ୍ଥୋ ସିଯା, ‘‘ଅନୁସାୱିତଂ ହେସ୍ସତୀ’’ତି ୱଦେଯ୍ଯ , ଏୱଂ ତାୱ ଅତ୍ଥାଭାୱତୋ ନ ଯୁଜ୍ଜତି। ଯଦି ଚେତଂ ଉଦ୍ଦେସାୱସାନେ ୱଚନଂ ସନ୍ଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ ସିଯା, ‘‘ନ ଆୱିକରିସ୍ସାମୀ’’ତି ଚିତ୍ତଂ ଉପ୍ପାଦେନ୍ତସ୍ସ ନିଦାନେ ସମତ୍ତେପି ୱୁତ୍ତମୁସାୱାଦୋ ନ ସିଯା, କସ୍ମା? ‘‘ଯାୱତତିଯଂ ଅନୁସ୍ସାୱିଯମାନେ’’ତିୱଚନତୋ (ମହାୱ। ୧୩୪) ‘‘ଯାୱତତିଯ’’ନ୍ତି ଇଦଂ ୱଚନମେୱ ନିରତ୍ଥକଂ ସିଯା, କସ୍ମା? ନିଦାନୁଦ୍ଦେସେ ଯାୱତତିଯାନୁସ୍ସାୱନସ୍ସ ଅଭାୱତୋତି ଏୱଂ ଯୁତ୍ତିଅଭାୱତୋ ତମ୍ପି ନ ଯୁଜ୍ଜତି। ‘‘ଯାୱତତିଯଂ ଅନୁସାୱିତଂ ହୋତୀ’’ତି ଇଦଂ ପନ ଲକ୍ଖଣୱଚନମତ୍ତଂ, ତେନ ଇମମତ୍ଥଂ ଦସ୍ସେତି – ଇଦଂ ପାତିମୋକ୍ଖଂ ନାମ ଯାୱତତିଯଂ ଅନୁସ୍ସାୱିଯତି, ତସ୍ମିଂ ଯାୱତତିଯଂ ଅନୁସ୍ସାୱିଯମାନେ ଯୋ ସରମାନୋ ସନ୍ତିଂ ଆପତ୍ତିଂ ନାୱିକରୋତି, ତସ୍ସ ଯାୱତତିଯାନୁସ୍ସାୱନାୱସାନେ ସମ୍ପଜାନମୁସାୱାଦୋ ହୋତୀତି।

ତଦେତଂ ଯଥା ଅନୁସାୱିତଂ ଯାୱତତିଯଂ ଅନୁସାୱିତଂ ନାମ ହୋତି, ତଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ତତ୍ଥାଯସ୍ମନ୍ତେ ପୁଚ୍ଛାମୀତିଆଦି ୱୁତ୍ତଂ। ତଂ ପନେତଂ ପାରାଜିକାଦୀନଂ ଅୱସାନେ ଦିସ୍ସତି, ନ ନିଦାନାୱସାନେ। କିଞ୍ଚାପି ନ ଦିସ୍ସତି, ଅଥ ଖୋ ଉଦ୍ଦେସକାଲେ ‘‘ଆୱିକତା ହିସ୍ସ ଫାସୁ ହୋତୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ‘‘ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠଂ ଖୋ ଆଯସ୍ମନ୍ତୋ ନିଦାନଂ, ତତ୍ଥାଯସ୍ମନ୍ତେ ପୁଚ୍ଛାମୀ’’ତିଆଦିନା ନଯେନ ୱତ୍ତବ୍ବମେୱ। ଏୱଞ୍ହି ନିଦାନଂ ସୁଉଦ୍ଦିଟ୍ଠଂ ହୋତି, ଅଞ୍ଞଥା ଦୁଉଦ୍ଦିଟ୍ଠଂ। ଇମମେୱ ଚ ଅତ୍ଥଂ ସନ୍ଧାଯ ଉପୋସଥକ୍ଖନ୍ଧକେ ୱୁତ୍ତଂ ‘‘ଯାୱତତିଯଂ ଅନୁସାୱିତଂ ହୋତୀତି ସକିମ୍ପି ଅନୁସାୱିତଂ ହୋତି, ଦୁତିଯମ୍ପି ଅନୁସାୱିତଂ ହୋତି, ତତିଯମ୍ପି ଅନୁସାୱିତଂ ହୋତୀ’’ତି (ମହାୱ। ୧୩୪)। ଅଯମେତ୍ଥ ଆଚରିଯପରମ୍ପରାଭତୋ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ।

ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ…ପେ… ସମ୍ପଜାନମୁସାୱାଦସ୍ସ ହୋତୀତି ସମ୍ପଜାନମୁସାୱାଦୋ ଅସ୍ସ ହୋତି, ତେନସ୍ସ ଦୁକ୍କଟାପତ୍ତି ହୋତି, ସା ଚ ଖୋ ପନ ନ ମୁସାୱାଦଲକ୍ଖଣେନ, ‘‘ସମ୍ପଜାନମୁସାୱାଦେ କିଂ ହୋତି, ଦୁକ୍କଟଂ ହୋତୀ’’ତି (ମହାୱ। ୧୩୫) ଇମିନା ପନ ଭଗୱତୋ ୱଚନେନ ୱଚୀଦ୍ୱାରେ ଅକିରିଯସମୁଟ୍ଠାନାପତ୍ତି ହୋତୀତି ୱେଦିତବ୍ବା।

ୱୁତ୍ତମ୍ପି ଚେତଂ –

‘‘ଅନାଲପନ୍ତୋ ମନୁଜେନ କେନଚି,

ୱାଚାଗିରଂ ନୋ ଚ ପରେ ଭଣେଯ୍ଯ;

ଆପଜ୍ଜେଯ୍ଯ ୱାଚସିକଂ, ନ କାଯିକଂ,

ପଞ୍ହାମେସା କୁସଲେହି ଚିନ୍ତିତା’’ତି। (ପରି। ୪୭୯);

ଅନ୍ତରାଯିକୋତି ୱିପ୍ପଟିସାରୱତ୍ଥୁତାଯ ପାମୋଜ୍ଜାଦିସମ୍ଭୱଂ ନିୱାରେତ୍ୱା ପଠମଜ୍ଝାନାଦୀନଂ ଅଧିଗମାଯ ଅନ୍ତରାଯଂ କରୋତି। ତସ୍ମାତି ଯସ୍ମା ଅଯଂ ଅନାୱିକରଣସଙ୍ଖାତୋ ସମ୍ପଜାନମୁସାୱାଦୋ ଅନ୍ତରାଯିକୋ ହୋତି, ତସ୍ମା। ସରମାନେନାତି ଅତ୍ତନି ସନ୍ତିଂ ଆପତ୍ତିଂ ଜାନନ୍ତେନ। ୱିସୁଦ୍ଧାପେକ୍ଖେନାତି ୱୁଟ୍ଠାତୁକାମେନ ୱିସୁଜ୍ଝିତୁକାମେନ। ସନ୍ତୀ ଆପତ୍ତୀତି ଆପଜ୍ଜିତ୍ୱା ଅୱୁଟ୍ଠିତା ଆପତ୍ତି। ଆୱିକାତବ୍ବାତି ସଙ୍ଘମଜ୍ଝେ ୱା ଗଣମଜ୍ଝେ ୱା ଏକପୁଗ୍ଗଲେ ୱା ପକାସେତବ୍ବା, ଅନ୍ତମସୋ ଅନନ୍ତରସ୍ସାପି ଭିକ୍ଖୁନୋ ‘‘ଅହଂ, ଆୱୁସୋ, ଇତ୍ଥନ୍ନାମଂ ଆପତ୍ତିଂ ଆପନ୍ନୋ, ଇତୋ ୱୁଟ୍ଠହିତ୍ୱା ତଂ ଆପତ୍ତିଂ ପଟିକରିସ୍ସାମୀ’’ତି (ମହାୱ। ୧୭୦) ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ସଚେପି ୱେମତିକୋ ହୋତି, ‘‘ଅହଂ, ଆୱୁସୋ, ଇତ୍ଥନ୍ନାମାଯ ଆପତ୍ତିଯା ୱେମତିକୋ, ଯଦା ନିବ୍ବେମତିକୋ ଭୱିସ୍ସାମି, ତଦା ତଂ ଆପତ୍ତିଂ ପଟିକରିସ୍ସାମୀ’’ତି (ମହାୱ। ୧୬୯) ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ଆୱିକତା ହିସ୍ସ ଫାସୁ ହୋତୀତିଏତ୍ଥ ଆୱିକତାତି ଆୱିକତାଯ, ପକାସିତାଯାତି ଅତ୍ଥୋ। ଅଲଜ୍ଜିତାତିଆଦୀସୁ (ପରି। ୨୯୫) ୱିଯ ହି ଇଦମ୍ପି କରଣତ୍ଥେ ପଚ୍ଚତ୍ତୱଚନଂ। ହୀତି ନିପାତମତ୍ତଂ। ଅସ୍ସାତି ଏତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ। ଫାସୁ ହୋତୀତି ପଠମଜ୍ଝାନାଦୀନଂ ଅଧିଗମାଯ ଫାସୁ ହୋତି, ଅୱିପ୍ପଟିସାରମୂଲକାନଂ ପାମୋଜ୍ଜାଦୀନଂ ୱସେନ ସୁଖପ୍ପଟିପଦା ସମ୍ପଜ୍ଜତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଇତି କଙ୍ଖାୱିତରଣିଯା ପାତିମୋକ୍ଖୱଣ୍ଣନାଯ

ନିଦାନୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ପାରାଜିକକଣ୍ଡୋ

ଇଦାନି ଯଦେତଂ ନିଦାନାନନ୍ତରଂ ତତ୍ରିମେ ଚତ୍ତାରୋତିଆଦି ପାରାଜିକକଣ୍ଡଂ, ତତ୍ଥ ତତ୍ରାତି ତସ୍ମିଂ ‘‘ପାତିମୋକ୍ଖଂ ଉଦ୍ଦିସିସ୍ସାମୀ’’ତି ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ ପାତିମୋକ୍ଖେ। ଇମେତି ଇଦାନି ୱତ୍ତବ୍ବାନଂ ଅଭିମୁଖୀକରଣଂ। ଚତ୍ତାରୋତି ଗଣନପରିଚ୍ଛେଦୋ। ପାରାଜିକାତି ଏୱଂନାମକା। ଧମ୍ମାତି ଆପତ୍ତିଯୋ। ଉଦ୍ଦେସଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତୀତି ସରୂପେନ ଉଦ୍ଦିସିତବ୍ବତଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି, ନ ନିଦାନେ ୱିଯ ‘‘ଯସ୍ସ ସିଯା ଆପତ୍ତୀ’’ତି ସାଧାରଣୱଚନମତ୍ତେନ।

୧। ପଠମପାରାଜିକୱଣ୍ଣନା

ଯୋ ପନାତି ରସ୍ସଦୀଘାଦିନା ଲିଙ୍ଗାଦିଭେଦେନ ଯୋ କୋଚି। ଭିକ୍ଖୂତି ଏହିଭିକ୍ଖୁଉପସମ୍ପଦା, ସରଣଗମନୂପସମ୍ପଦା, ଓୱାଦପଟିଗ୍ଗହଣୂପସମ୍ପଦା, ପଞ୍ହାବ୍ଯାକରଣୂପସମ୍ପଦା, ଅଟ୍ଠଗରୁଧମ୍ମପଟିଗ୍ଗହଣୂପସମ୍ପଦା, ଦୂତେନୂପସମ୍ପଦା, ଅଟ୍ଠୱାଚିକୂପସମ୍ପଦା, ଞତ୍ତିଚତୁତ୍ଥକମ୍ମୂପସମ୍ପଦାତି ଇମାସୁ ଅଟ୍ଠସୁ ଉପସମ୍ପଦାସୁ ଞତ୍ତିଚତୁତ୍ଥେନ ଉପସମ୍ପଦାକମ୍ମେନ ଅକୁପ୍ପେନ ଠାନାରହେନ ଉପସମ୍ପନ୍ନୋ। ତସ୍ସ ପନ କମ୍ମସ୍ସ ୱତ୍ଥୁଞତ୍ତିଅନୁସ୍ସାୱନ ସୀମା ପରିସାସମ୍ପତ୍ତିୱସେନ ଅକୁପ୍ପତା ୱେଦିତବ୍ବା।

ତତ୍ଥ ୱତ୍ଥୂତି ଉପସମ୍ପଦାପେକ୍ଖୋ ପୁଗ୍ଗଲୋ, ସୋ ଠପେତ୍ୱା ଊନୱୀସତିୱସ୍ସଂ ଅନ୍ତିମୱତ୍ଥୁଅଜ୍ଝାପନ୍ନପୁବ୍ବଂ, ପଣ୍ଡକାଦଯୋ ଚ ଏକାଦସ ଅଭବ୍ବପୁଗ୍ଗଲେ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ତତ୍ଥ ଊନୱୀସତିୱସ୍ସୋ ନାମ ପଟିସନ୍ଧିଗ୍ଗହଣତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଅପରିପୁଣ୍ଣୱୀସତିୱସ୍ସୋ। ଅନ୍ତିମୱତ୍ଥୁଅଜ୍ଝାପନ୍ନପୁବ୍ବୋ ନାମ ଚତୁନ୍ନଂ ପାରାଜିକାନଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଅଜ୍ଝାପନ୍ନପୁବ୍ବୋ। ପଣ୍ଡକାଦଯୋ ୱଜ୍ଜନୀଯପୁଗ୍ଗଲକଥାଯଂ ୱୁତ୍ତା। ତେସୁ ଆସିତ୍ତପଣ୍ଡକଞ୍ଚ ଉସୂଯପଣ୍ଡକଞ୍ଚ ଠପେତ୍ୱା ଓପକ୍କମିକପଣ୍ଡକୋ ନପୁଂସକପଣ୍ଡକୋ ପଣ୍ଡକଭାୱପକ୍ଖେ ଠିତୋ ପକ୍ଖପଣ୍ଡକୋ ଚ ଇଧ ଅଧିପ୍ପେତୋ।

ଥେଯ୍ଯସଂୱାସକୋ ପନ ତିୱିଧୋ ଲିଙ୍ଗତ୍ଥେନକୋ ସଂୱାସତ୍ଥେନକୋ ଉଭଯତ୍ଥେନକୋତି। ତତ୍ଥ ଯୋ ସଯଂ ପବ୍ବଜିତ୍ୱା ନ ଭିକ୍ଖୁୱସ୍ସାନି ଗଣେତି, ନ ଯଥାୱୁଡ୍ଢଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ ୱା ସାମଣେରାନଂ ୱା ୱନ୍ଦନଂ ସାଦିଯତି, ନ ଆସନେନ ପଟିବାହତି, ନ ଉପୋସଥାଦୀସୁ ସନ୍ଦିସ୍ସତି, ଅଯଂ ଅସୁଦ୍ଧଚିତ୍ତତାଯ ଲିଙ୍ଗମତ୍ତସ୍ସେୱ ଥେନିତତ୍ତା ଲିଙ୍ଗତ୍ଥେନକୋ ନାମ। ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୂହି ପବ୍ବଜିତୋ ସାମଣେରୋ ସମାନୋ କାସାଯାନି ଅପନେତ୍ୱା ତେସୁ ସୌସ୍ସାହୋୱ ମେଥୁନଂ ଧମ୍ମଂ ପଟିସେୱିତ୍ୱା ପୁନ ନିୱାସେତ୍ୱା ସାମଣେରଭାୱଂ ପଟିଜାନାତି, ଅଯଂ ଭିକ୍ଖୂହି ଦିନ୍ନଲିଙ୍ଗସ୍ସ ଅପରିଚ୍ଚତ୍ତତ୍ତା ନ ଲିଙ୍ଗତ୍ଥେନକୋ, ନ ଲିଙ୍ଗାନୁରୂପସ୍ସ ସଂୱାସସ୍ସ ସାଦିତତ୍ତା ନାପି ସଂୱାସତ୍ଥେନକୋ। ଅନ୍ତିମୱତ୍ଥୁଅଜ୍ଝାପନ୍ନକେପି ଏସେୱ ନଯୋ। ଯୋ ଚ ଖୋ ସାମଣେରୋ ସମାନୋ ୱିଦେସଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଭିକ୍ଖୁୱସ୍ସାନି ଗଣେତି, ଯଥାୱୁଡ୍ଢଂ ୱନ୍ଦନଂ ସାଦିଯତି, ଆସନେନ ପଟିବାହତି, ଉପୋସଥାଦୀସୁ ସନ୍ଦିସ୍ସତି, ଅଯଂ ସଂୱାସମତ୍ତସ୍ସେୱ ଥେନିତତ୍ତା ସଂୱାସତ୍ଥେନକୋ ନାମ। ଭିକ୍ଖୁୱସ୍ସଗଣନାଦିକୋ ହି ସବ୍ବୋପି କିରିଯଭେଦୋ ଇମସ୍ମିଂ ଅତ୍ଥେ ‘‘ସଂୱାସୋ’’ତି ୱେଦିତବ୍ବୋ। ସିକ୍ଖଂ ପଚ୍ଚକ୍ଖାଯ ‘‘ନ ମଂ କୋଚି ଜାନାତୀ’’ତି ପୁନ ଏୱଂ ପଟିପଜ୍ଜନ୍ତେପି ଏସେୱ ନଯୋ। ଯୋ ପନ ସଯଂ ପବ୍ବଜିତ୍ୱା ୱିହାରଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଯଥାୱୁଡ୍ଢଂ ୱନ୍ଦନଂ ସାଦିଯତି, ଆସନେନ ପଟିବାହତି, ଭିକ୍ଖୁୱସ୍ସାନି ଗଣେତି, ଉପୋସଥାଦୀସୁ ସନ୍ଦିସ୍ସତି, ଅଯଂ ଲିଙ୍ଗସ୍ସ ଚେୱ ସଂୱାସସ୍ସ ଚ ଥେନିତତ୍ତା ଉଭଯତ୍ଥେନକୋ ନାମ। ଧୁରନିକ୍ଖେପୱସେନ କାସାଯାନି ଅପନେତ୍ୱା ଅନ୍ତିମୱତ୍ଥୁଂ ଅଜ୍ଝାପଜ୍ଜିତ୍ୱା ପୁନ ତାନି ଅଚ୍ଛାଦେତ୍ୱା ଏୱଂ ପଟିପଜ୍ଜନ୍ତେପି ଏସେୱ ନଯୋ, ଅଯଂ ତିୱିଧୋପି ଥେଯ୍ଯସଂୱାସକୋ ଇଧ ଅଧିପ୍ପେତୋ। ଠପେତ୍ୱା ପନ ଇମଂ ତିୱିଧଂ।

‘‘ରାଜ ଦୁବ୍ଭିକ୍ଖ କନ୍ତାର-ରୋଗ ୱେରୀ ଭଯେନ ୱା;

ଚୀୱରାହରଣତ୍ଥଂ ୱା, ଲିଙ୍ଗଂ ଆଦିଯତୀଧ ଯୋ।

‘‘ସଂୱାସଂ ନାଧିୱାସେତି, ଯାୱ ସୋ ସୁଦ୍ଧମାନସୋ;

ଥେଯ୍ଯସଂୱାସକୋ ନାମ, ତାୱ ଏସ ନ ୱୁଚ୍ଚତୀ’’ତି। (ମହାୱ। ଅଟ୍ଠ। ୧୧୦);

ଯୋ ପନ ଉପସମ୍ପନ୍ନୋ ତିତ୍ଥିଯଭାୱଂ ପତ୍ଥଯମାନୋ ସଯଂ ୱା କୁସଚୀରାଦିକଂ ତିତ୍ଥିଯଲିଙ୍ଗଂ ଆଦିଯତି, ତେସଂ ୱା ସନ୍ତିକେ ପବ୍ବଜତି, ନଗ୍ଗୋ ୱା ହୁତ୍ୱା ଆଜୀୱକାନଂ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ତେସଂ ୱତାନି ଆଦିଯତି, ଅଯଂ ତିତ୍ଥିଯପକ୍କନ୍ତକୋ ନାମ। ଠପେତ୍ୱା ପନ ମନୁସ୍ସଜାତିକଂ ଅୱସେସୋ ସବ୍ବୋପି ତିରଚ୍ଛାନଗତୋ ନାମ। ଯେନ ମନୁସ୍ସଜାତିକା ଜନେତ୍ତି ସଯମ୍ପି ମନୁସ୍ସଭୂତେନେୱ ସଞ୍ଚିଚ୍ଚ ଜୀୱିତା ୱୋରୋପିତା, ଅଯଂ ମାତୁଘାତକୋ ନାମ।

ପିତୁଘାତକେପି ଏସେୱ ନୟୋ। ଯେନ ଅନ୍ତମସୋ ଗିହିଲିଙ୍ଗେ ଠିତୋପି ମନୁସ୍ସଜାତିକୋ ଖୀଣାସୱୋ ସଞ୍ଚିଚ୍ଚ ଜୀୱିତା ୱୋରୋପିତୋ, ଅୟଂ ଅରହନ୍ତଘାତକୋ ନାମ। ଯୋ ପନ ପକତତ୍ତଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ତିଣ୍ଣଂ ମଗ୍ଗାନଂ ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ ମଗ୍ଗେ ଦୂସେତି , ଅୟଂ ଭିକ୍ଖୁନିଦୂସକୋ ନାମ। ଯୋ ଦେୱଦତ୍ତୋ ୱିୟ ସାସନଂ ଉଦ୍ଧମ୍ମଂ ଉବ୍ବିନୟଂ କତ୍ୱା ଚତୁନ୍ନଂ କମ୍ମାନଂ ଅଞ୍ଞତରୱସେନ ସଙ୍ଘଂ ଭିନ୍ଦତି, ଅୟଂ ସଙ୍ଘଭେଦକୋ ନାମ। ଯୋ ଦେୱଦତ୍ତୋ ୱିୟ ଦୁଟ୍ଠଚିତ୍ତେନ ୱଧକଚିତ୍ତେନ ତଥାଗତସ୍ସ ଜୀୱମାନକସରୀରେ ଖୁଦ୍ଦକମକ୍ଖିକାୟ ପିୱନମତ୍ତମ୍ପି ଲୋହିତଂ ଉପ୍ପାଦେତି, ଅୟଂ ଲୋହିତୁପ୍ପାଦକୋ ନାମ। ଯସ୍ସ ଇତ୍ଥିନିମିତ୍ତୁପ୍ପାଦନକମ୍ମତୋ ଚ ପୁରିସନିମିତ୍ତୁପ୍ପାଦନକମ୍ମତୋ ଚ ଉଭତୋ ଦୁୱିଧମ୍ପି ବ୍ୟଞ୍ଜନଂ ଅତ୍ଥି, ଅୟଂ ଉଭତୋବ୍ୟଞ୍ଜନକୋ ନାମ। ଇତି ଇମେ ତେରସ ପୁଗ୍ଗଲା ଉପସମ୍ପଦାୟ ଅୱତ୍ଥୂ, ଇମେ ପନ ଠପେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞସ୍ମିଂ ଉପସମ୍ପଦାପେକ୍ଖେ ସତି ଉପସମ୍ପଦାକମ୍ମଂ ୱତ୍ଥୁସମ୍ପତ୍ତିୱସେନ ଅକୁପ୍ପଂ ହୋତି।

କଥଂ ଞତ୍ତିସମ୍ପତ୍ତିୱସେନ ଅକୁପ୍ପଂ ହୋତି? ୱତ୍ଥୁସଙ୍ଘପୁଗ୍ଗଲଞତ୍ତୀନଂ ଅପରାମସନାନି, ପଚ୍ଛା ଞତ୍ତିଟ୍ଠପନଞ୍ଚାତି ଇମେ ତାୱ ପଞ୍ଚ ଞତ୍ତିଦୋସା। ତତ୍ଥ ''ଅୟଂ ଇତ୍ଥନ୍ନାମୋ''ତି ଉପସମ୍ପଦାପେକ୍ଖସ୍ସ ଅକିତ୍ତନଂ ୱତ୍ଥୁଅପରାମସନଂ ନାମ। ''ସୁଣାତୁ ମେ, ଭନ୍ତେ, ସଙ୍ଘୋ''ତିଏତ୍ଥ ''ସୁଣାତୁ ମେ, ଭନ୍ତେ''ତି ୱତ୍ୱା ''ସଙ୍ଘୋ''ତି ଅଭଣନଂ ସଙ୍ଘଅପରାମସନଂ ନାମ। ''ଇତ୍ଥନ୍ନାମସ୍ସ ଉପସମ୍ପଦାପେକ୍ଖୋ''ତି ଉପଜ୍ଝାୟସ୍ସ ଅକିତ୍ତନଂ ପୁଗ୍ଗଲଅପରାମସନଂ ନାମ। ସବ୍ବେନ ସବ୍ବଂ ଞତ୍ତିୟା ଅନୁଚ୍ଚାରଣଂ ଞତ୍ତିଅପରାମସନଂ ନାମ। ପଠମଂ କମ୍ମୱାଚଂ ନିଟ୍ଠାପେତ୍ୱା ''ଏସା ଞତ୍ତୀ''ତି ୱତ୍ୱା ''ଖମତି ସଙ୍ଘସ୍ସା''ତି ଏୱଂ ଞତ୍ତିକିତ୍ତନଂ ପଚ୍ଛା ଞତ୍ତିଟ୍ଠପନଂ ନାମ। ଇତି ଇମେହି ଦୋସେହି ୱିମୁତ୍ତାୟ ଞତ୍ତିୟା ସମ୍ପନ୍ନଂ ଞତ୍ତିସମ୍ପତ୍ତିୱସେନ ଅକୁପ୍ପଂ ହୋତି।

ଅନୁସ୍ସାୱନୱସେନ ଅକୁପ୍ପତାୟପି ୱତ୍ଥୁସଙ୍ଘପୁଗ୍ଗଲାନଂ ଅପରାମସନାନି, ସାୱନାୟ ହାପନଂ, ଅକାଲେ ସାୱନନ୍ତି ଇମେ ପଞ୍ଚ ଅନୁସ୍ସାୱନଦୋସା। ତତ୍ଥ ୱତ୍ଥାଦୀନଂ ଅପରାମସନାନି ଞତ୍ତିୟଂ ୱୁତ୍ତସଦିସାନେୱ। ତୀସୁ ପନ ଅନୁସ୍ସାୱନାସୁ ଯତ୍ଥ କତ୍ଥଚି ଏତେସଂ ଅପରାମସନଂ ଅପରାମସନମେୱ। ସବ୍ବେନ ସବ୍ବଂ ପନ କମ୍ମୱାଚଂ ଅୱତ୍ୱା ଚତୁକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଞତ୍ତିକିତ୍ତନମେୱ, ଅଥ ୱା ପନ କମ୍ମୱାଚାବ୍ଭନ୍ତରେ ଅକ୍ଖରସ୍ସ ୱା ପଦସ୍ସ ୱା ଅନୁଚ୍ଚାରଣଂ ୱା ଦୁରୁଚ୍ଚାରଣଂ ୱା ସାୱନାୟ ହାପନଂ ନାମ। ସାୱନାୟ ଅନୋକାସେ ପଠମଂ ଞତ୍ତିଂ ଅଟ୍ଠପେତ୍ୱା ଅନୁସ୍ସାୱନକରଣଂ ଅକାଲେ ସାୱନଂ ନାମ। ଇତି ଇମେହି ଦୋସେହି ୱିମୁତ୍ତାୟ ଅନୁସ୍ସାୱନାୟ ସମ୍ପନ୍ନଂ ଅନୁସ୍ସାୱନସମ୍ପତ୍ତିୱସେନ ଅକୁପ୍ପଂ ହୋତି।

ପୁବ୍ବେ ୱୁତ୍ତଂ ୱିପତ୍ତିସୀମାଲକ୍ଖଣଂ ସମତିକ୍କନ୍ତାୟ ପନ ସୀମାୟ କତଂ ସୀମାସମ୍ପତ୍ତିୱସେନ ଅକୁପ୍ପଂ ହୋତି। ଯାୱତିକା ଭିକ୍ଖୂ କମ୍ମପତ୍ତା, ତେସଂ ଅନାଗମନଂ, ଛନ୍ଦାରହାନଂ ଛନ୍ଦସ୍ସ ଅନାହରଣଂ, ସମ୍ମୁଖୀଭୂତାନଂ ପଟିକ୍କୋସନନ୍ତି ଇମେ ପନ ତୟୋ ପରିସାଦୋସା, ତେହି ୱିମୁତ୍ତାୟ ପରିସାୟ କତଂ ପରିସାସମ୍ପତ୍ତିୱସେନ ଅକୁପ୍ପଂ ହୋତି। କାରଣାରହତ୍ତା ପନ ସତ୍ଥୁ ସାସନାରହତ୍ତା ଠାନାରହଂ ନାମ ହୋତି। ଇତି ଯୋ ଇମିନା ଏୱଂ ଅକୁପ୍ପେନ ଠାନାରହେନ ଞତ୍ତିଚତୁତ୍ଥେନ ଉପସମ୍ପଦାକମ୍ମେନ ଉପସମ୍ପନ୍ନୋ, ଅୟଂ ଇଧ ''ଭିକ୍ଖୂ''ତି ଅଧିପ୍ପେତୋ। ପଣ୍ଡିତୱଜ୍ଜେସୁ ପନ ଅଞ୍ଞେପି ସଙ୍ଗହଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତି।

ଭିକ୍ଖୂନଂ ସିକ୍ଖାସାଜୀୱସମାପନ୍ନୋତି ଯା ଭିକ୍ଖୂନଂ ଅଧିସୀଲସଙ୍ଖାତା ସିକ୍ଖା, ତଞ୍ଚ, ଯତ୍ଥ ଚେତେ ସହ ଜୀୱନ୍ତି, ଏକଜୀୱିକା ସଭାଗୱୁତ୍ତିନୋ ହୋନ୍ତି, ତଂ ଭଗୱତା ପଞ୍ଞତ୍ତଂ ସିକ୍ଖାପଦସଙ୍ଖାତଂ ସାଜୀୱଞ୍ଚ, ତତ୍ଥ ସିକ୍ଖନଭାୱେନ ସମାପନ୍ନୋତି ଭିକ୍ଖୂନଂ ସିକ୍ଖାସାଜୀୱସମଆପନ୍ନୋ। ସମାପନ୍ନୋତି ସିକ୍ଖଞ୍ଚ ପରିପୂରେନ୍ତୋ ସାଜୀୱଞ୍ଚ ଅୱୀତିକ୍କମନ୍ତୋ ହୁତ୍ୱା ତଦୁଭୟଂ ଉପଗତୋତି ଅତ୍ଥୋ। ସିକ୍ଖଂ ଅପଚ୍ଚକ୍ଖାୟ ଦୁବ୍ବଲ୍ୟଂ ଅନାୱିକତ୍ୱାତି ଯଂ ସିକ୍ଖଂ ସମାପନ୍ନୋ, ତଂ ଅପଟିକ୍ଖିପିତ୍ୱା, ଯଞ୍ଚ ସାଜୀୱଂ ସମାପନ୍ନୋ, ତସ୍ମିଂ ଦୁବ୍ବଲଭାୱଂ ଅପ୍ପକାସେତ୍ୱା। ତତ୍ଥ ଚିତ୍ତଖେତ୍ତକାଲପୟୋଗପୁଗ୍ଗଲୱିଜାନନୱସେନ ସିକ୍ଖାୟ ପଚ୍ଚକ୍ଖାନଂ ଞତ୍ୱା ତଦଭାୱେନ ଅପଚ୍ଚକ୍ଖାନଂ ୱେଦିତବ୍ବଂ। କଥଂ? ଉପସମ୍ପନ୍ନଭାୱତୋ ଚୱିତୁକାମତାଚିତ୍ତେନେୱ ହି ସିକ୍ଖାପଚ୍ଚକ୍ଖାନଂ ହୋତି, ନ ଦୱା ୱା ରୱା ୱା ଭଣନ୍ତସ୍ସ। ଏୱଂ ଚିତ୍ତୱସେନ ସିକ୍ଖାପଚ୍ଚକ୍ଖାନଂ ହୋତି, ନ ତଦଭାୱେନ। ତଥା ''ବୁଦ୍ଧଂ ପଚ୍ଚକ୍ଖାମି, ଧମ୍ମଂ ପଚ୍ଚକ୍ଖାମି, ସଙ୍ଘଂ ପଚ୍ଚକ୍ଖାମି, ସିକ୍ଖଂ, ୱିନୟଂ, ପାତିମୋକ୍ଖଂ, ଉଦ୍ଦେସଂ, ଉପଜ୍ଝାୟଂ, ଆଚରିୟଂ, ସଦ୍ଧିୱିହାରିକଂ, ଅନ୍ତେୱାସିକଂ, ସମାନୁପଜ୍ଝାୟକଂ, ସମାନାଚରିୟକଂ, ସବ୍ରହ୍ମଚାରିଂ ପଚ୍ଚକ୍ଖାମୀ''ତି ଏୱଂ ୱୁତ୍ତାନଂ ବୁଦ୍ଧାଦୀନଂ ଚୁଦ୍ଦସନ୍ନଂ, ''ଗିହୀତି ମଂ ଧାରେହି, ଉପାସକୋ, ଆରାମିକୋ, ସାମଣେରୋ, ତିତ୍ଥିୟୋ, ତିତ୍ଥିୟସାୱକୋ, ଅସମଣୋ, 'ଅସକ୍ୟପୁତ୍ତିୟୋ'ତି ମଂ ଧାରେହୀ''ତି ଏୱଂ ୱୁତ୍ତାନଂ ଗିହିଆଦୀନଂ ଅଟ୍ଠନ୍ନଞ୍ଚାତି ଇମେସଂ ଦ୍ୱାୱୀସତିୟା ଖେତ୍ତପଦାନଂ ଯସ୍ସ କସ୍ସଚି ସୱେୱଚନସ୍ସ ୱସେନ ତେସୁ ଯଂକିଞ୍ଚି ୱତ୍ତୁକାମସ୍ସ ଯଂକିଞ୍ଚି ୱଦତୋ ସିକ୍ଖାପଚ୍ଚକ୍ଖାନଂ ହୋତି, ନ ରୁକ୍ଖାଦୀନଂ ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ ନାମଂ ଗହେତ୍ୱା ପଚ୍ଚାଚିକ୍ଖନ୍ତସ୍ସ। ଏୱଂ ଖେତ୍ତୱସେନ ପଚ୍ଚକ୍ଖାନଂ ହୋତି, ନ ତଦଭାୱେନ।

ତତ୍ଥ ଯଦେତଂ ''ପଚ୍ଚକ୍ଖାମୀ''ତି ଚ, ''ମଂ ଧାରେହୀ''ତି (ପାରା। ୫୧) ଚ ୱୁତ୍ତଂ ୱତ୍ତମାନକାଲୱଚନଂ, ଯାନି ଚ ''ଅଲଂ ମେ ବୁଦ୍ଧେନ, କିଂ ନୁ ମେ ବୁଦ୍ଧେନ, ନ ମମତ୍ଥୋ ବୁଦ୍ଧେନ , ସୁମୁତ୍ତାହଂ ବୁଦ୍ଧେନା''ତିଆଦିନା (ପାରା। ୫୨) ନୟେନ ଆଖ୍ୟାତୱସେନ କାଲଂ ଅନାମସିତ୍ୱା ପୁରିମେହି ଚୁଦ୍ଦସହି ପଦେହି ସଦ୍ଧିଂ ଯୋଜେତ୍ୱା ୱୁତ୍ତାନି ''ଅଲଂ ମେ''ତିଆଦୀନି ଚତ୍ତାରି ପଦାନି, ତେସଂଯେୱ ଚ ସୱେୱଚନାନଂ ୱସେନ ପଚ୍ଚକ୍ଖାନଂ ହୋତି, ନ

‘‘ପଚ୍ଚକ୍ଖାସି’’ନ୍ତି ୱା ‘‘ପଚ୍ଚକ୍ଖିସ୍ସ’’ନ୍ତି ୱା ‘‘ମଂ ଧାରେସୀ’’ତି ୱା ‘‘ମଂ ଧାରେସ୍ସତୀ’’ତି ୱା ‘‘ଯଂନୂନାହଂ ପଚ୍ଚକ୍ଖେୟ୍ୟ’’ନ୍ତି (ପାରା। ୪୫) ୱାତିଆଦୀନି ଅତୀତାନାଗତପରିକପ୍ପୱଚନାନି ଭଣନ୍ତସ୍ସ। ଏୱଂ ୱତ୍ତମାନ କାଲୱସେନ ଚେୱ ଅନାମଟ୍ଠକାଲୱସେନ ଚ ପଚ୍ଚକ୍ଖାନଂ ହୋତି, ନ ତଦଭାୱେନ।

ପଯୋଗୋ ପନ ଦୁୱିଧୋ କାଯିକୋ ଚ ୱାଚସିକୋ ଚ। ତତ୍ଥ ‘‘ବୁଦ୍ଧଂ ପଚ୍ଚକ୍ଖାମୀ’’ତିଆଦିନା (ପାରା। ୫୧) ନଯେନ ଯାଯ କାଯଚି ଭାସାଯ ୱଚୀଭେଦଂ କତ୍ୱା ୱାଚସିକପ୍ପଯୋଗେନେୱ ପଚ୍ଚକ୍ଖାନଂ ହୋତି, ନ ଅକ୍ଖରଲିଖନଂ ୱା ହତ୍ଥମୁଦ୍ଦାଦିଦସ୍ସନଂ ୱା କାଯପ୍ପଯୋଗଂ କରୋନ୍ତସ୍ସ। ଏୱଂ ୱାଚସିକପ୍ପଯୋଗେନେୱ ପଚ୍ଚକ୍ଖାନଂ ହୋତି, ନ ତଦଭାୱେନ।

ପୁଗ୍ଗଲୋ ପନ ଦୁୱିଧୋ – ଯୋ ଚ ପଚ୍ଚକ୍ଖାତି, ଯସ୍ସ ଚ ପଚ୍ଚକ୍ଖାତି। ତତ୍ଥ ଯୋ ପଚ୍ଚକ୍ଖାତି, ସୋ ସଚେ ଉମ୍ମତ୍ତକଖିତ୍ତଚିତ୍ତୱେଦନାଟ୍ଟାନଂ ଅଞ୍ଞତରୋ ନ ହୋତି। ଯସ୍ସ ପନ ପଚ୍ଚକ୍ଖାତି, ସୋ ସଚେ ମନୁସ୍ସଜାତିକୋ ହୋତି, ନ ଚ ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଂ ଅଞ୍ଞତରୋ, ସମ୍ମୁଖୀଭୂତୋ ଚ ସିକ୍ଖାପଚ୍ଚକ୍ଖାନଂ ହୋତି। ନ ହି ଅସମ୍ମୁଖୀଭୂତସ୍ସ ଦୂତେନ ୱା ପଣ୍ଣେନ ୱା ଆରୋଚନଂ ରୁହତି। ଏୱଂ ଯଥାୱୁତ୍ତପୁଗ୍ଗଲୱସେନ ପଚ୍ଚକ୍ଖାନଂ ହୋତି, ନ ତଦଭାୱେନ।

ୱିଜାନନମ୍ପି ନିଯମିତାନିଯମିତୱସେନ ଦୁୱିଧଂ। ତତ୍ଥ ଯସ୍ସ ଯେସଂ ୱା ନିଯମେତ୍ୱା ‘‘ଇମସ୍ସ, ଇମେସଂ ୱା ଆରୋଚେମୀ’’ତି ୱଦତି, ସଚେ ତେ ଯଥା ପକତିଯା ଲୋକେ ମନୁସ୍ସା ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ଆୱଜ୍ଜନସମଯେ ଜାନନ୍ତି, ଏୱଂ ତସ୍ସ ୱଚନାନନ୍ତରମେୱ ତସ୍ସ ‘‘ଅଯଂ ଉକ୍କଣ୍ଠିତୋ’’ତି ୱା ‘‘ଗିହିଭାୱଂ ପତ୍ଥଯତୀ’’ତି ୱା ଯେନ କେନଚି ଆକାରେନ ସିକ୍ଖାପଚ୍ଚକ୍ଖାନଭାୱଂ ଜାନନ୍ତି, ପଚ୍ଚକ୍ଖାତାୱ ହୋତି ସିକ୍ଖା। ଅଥ ଅପରଭାଗେ ‘‘କିଂ ଇମିନା ୱୁତ୍ତ’’ନ୍ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଜାନନ୍ତି, ଅଞ୍ଞେ ୱା ଜାନନ୍ତି, ଅପଚ୍ଚକ୍ଖାତାୱ ହୋତି ସିକ୍ଖା। ଅନିଯମେତ୍ୱା ଆରୋଚେନ୍ତସ୍ସ ପନ ସଚେ ୱୁତ୍ତନଯେନ ଯୋ କୋଚି ମନୁସ୍ସଜାତିକୋ ୱଚନତ୍ଥଂ ଜାନାତି, ପଚ୍ଚକ୍ଖାତାୱ ହୋତି ସିକ୍ଖା। ଏୱଂ ୱିଜାନନୱସେନ ପଚ୍ଚକ୍ଖାନଂ ହୋତି, ନ ତଦଭାୱେନ। ଯୋ ପନ ଅନ୍ତମସୋ ଦୱାଯପି ପଚ୍ଚକ୍ଖାତି, ତେନ ଅପଚ୍ଚକ୍ଖାତାୱ ହୋତି ସିକ୍ଖା। ଇତି ଇମେସଂ ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରାନଂ ଚିତ୍ତାଦୀନଂ ୱସେନ, ସବ୍ବସୋ ୱା ପନ ଅପଚ୍ଚକ୍ଖାନେନ ସିକ୍ଖଂ ଅପଚ୍ଚକ୍ଖାଯ ସିକ୍ଖାପଚ୍ଚକ୍ଖାନସ୍ସେୱ ଚ ଅତ୍ଥଭୂତଂ ଏକଚ୍ଚଂ ଦୁବ୍ବଲ୍ୟଂ ଅନାୱିକତ୍ୱା।

ମେଥୁନଂ ଧମ୍ମଂ ପଟିସେୱେୟ୍ୟାତି ଏତ୍ଥ ମେଥୁନଂ ଧମ୍ମନ୍ତି ରାଗପରିଯୁଟ୍ଠାନେନ ସଦିସାନଂ ଉଭିନ୍ନଂ ଧମ୍ମଂ। ପଟିସେୱେୟ୍ୟାତି ପଟିସେୱେୟ୍ୟ ଅଜ୍ଝାପଜ୍ଜେୟ୍ୟ। ଅନ୍ତମସୋତି ସବ୍ବନ୍ତିମେନ ପରିଚ୍ଛେଦେନ। ତିରଚ୍ଛାନଗତାଯପୀତି ପଟିସନ୍ଧିୱସେନ ତିରଚ୍ଛାନେସୁ ଗତାଯପି, ଅଯମେତ୍ଥ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି। ପାରାଜିକୋ ହୋତୀତି ପରାଜିତୋ ହୋତି, ପରାଜଯଂ ଆପନ୍ନୋ। ଅସଂୱାସୋତି ପକତତ୍ତା ଭିକ୍ଖୂ ସହ ୱସନ୍ତି ଏତ୍ଥାତି ଏକକମ୍ମାଦିକୋୱ ତିୱିଧୋପି ୱିଧି ସଂୱାସୋ ନାମ, ସୋ ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ନତ୍ଥୀତି ଅସଂୱାସୋ। ସଙ୍ଘକମ୍ମେସୁ ହି ଏସ ଗଣପୂରକୋପି ନ ହୋତି, ଅଯଂ ତାୱ ପଦୱଣ୍ଣନା।

ଅଯଂ ପନେତ୍ଥ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ – ମନୁସ୍ସାମନୁସ୍ସତିରଚ୍ଛାନଗତୱସେନ ହି ତିସ୍ସୋ ଇତ୍ଥିଯୋ, ତାସଂ ୱଚ୍ଚମଗ୍ଗପସ୍ସାୱମଗ୍ଗମୁଖମଗ୍ଗୱସେନ ତଯୋ ତଯୋ କତ୍ୱା ନୱ ମଗ୍ଗା, ତଥା ଉଭତୋବ୍ୟଞ୍ଜନକାନଂ। ପୁରିସାନଂ ପନ ୱଚ୍ଚମଗ୍ଗମୁଖମଗ୍ଗୱସେନ ଦ୍ୱେ ଦ୍ୱେ କତ୍ୱା ଛ ମଗ୍ଗା, ତଥା ପଣ୍ଡକାନନ୍ତି ଏୱଂ ତିଂସ ମଗ୍ଗା। ତେସୁ ଅତ୍ତନୋ ୱା ପରେସଂ ୱା ଯସ୍ସ କସ୍ସଚି ମଗ୍ଗସ୍ସ ସନ୍ଥତସ୍ସ ୱା ଅସନ୍ଥତସ୍ସ ୱା, ପରେସଂ ପନ ମତାନମ୍ପି ଅକ୍ଖାଯିତସ୍ସ ୱା ଯେଭୁୟ୍ୟେନ ଅକ୍ଖାଯିତସ୍ସ ୱା ପକତିୱାତେନ ଅସଂଫୁଟ୍ଠେ ଅଲ୍ଲୋକାସେ ଯୋ ଭିକ୍ଖୁ ଏକତିଲବୀଜମତ୍ତମ୍ପି ଅତ୍ତନୋ ଅଙ୍ଗଜାତଂ ସନ୍ଥତଂ ୱା ଅସନ୍ଥତଂ ୱା ସେୱନଚିତ୍ତେନ ପୱେସେତି, ପରେନ ୱା ପୱେସିଯମାନେ ପୱେସନପୱିଟ୍ଠଟ୍ଠିତୌଦ୍ଧରଣେସୁ ଯଂକିଞ୍ଚି ସାଦିଯତି, ଅଯଂ ପାରାଜିକାପତ୍ତିଂ ଆପନ୍ନୋ ନାମ ହୋତି, ଅଯଂ ତାୱେତ୍ଥ ଅସାଧାରଣୱିନିଚ୍ଛଯୋ। ସବ୍ବସିକ୍ଖାପଦାନଂ ପନ ସାଧାରଣୱିନିଚ୍ଛଯତ୍ଥଂ ଅଯଂ ମାତିକା –

ନିଦାନଂ ପୁଗ୍ଗଲଂ ୱତ୍ଥୁଂ, ପଞ୍ଞତ୍ତିୱିଧିମେୱ ଚ;

ଆଣତ୍ତାପତ୍ତିନାପତ୍ତି-ୱିପତ୍ତିଂ ଅଙ୍ଗମେୱ ଚ।

ସମୁଟ୍ଠାନୱିଧିଂ କିରିଯା-ସଞ୍ଞାଚିତ୍ତେହି ନାନତ୍ତଂ;

ୱଜ୍ଜକମ୍ମପ୍ପଭେଦଞ୍ଚ, ତିକଦ୍ୱଯୱିଧିଂ ତଥା।

ଲକ୍ଖଣଂ ସତ୍ତରସଧା, ଠିତଂ ସାଧାରଣଂ ଇଦଂ;

ଞତ୍ୱା ଯୋଜେୟ୍ୟ ମେଧାୱୀ, ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ଯଥାରହନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ନିଦାନଂ ନାମ ୱେସାଲି-ରାଜଗହ-ସାୱତ୍ଥି-ଆଳଅୱି-କୋସମ୍ବି-ସଗ୍ଗ-ଭଗ୍ଗାନଂ ୱସେନ ସତ୍ତୱିଧଂ ପଞ୍ଞତ୍ତିଟ୍ଠାନଂ, ଇଦଞ୍ହି ସବ୍ବସିକ୍ଖାପଦାନଂ ନିଦାନଂ। ପୁଗ୍ଗଲୋ ନାମ ଯଂ ଯଂ ଆରବ୍ଭ ତଂ ତଂ ସିକ୍ଖାପଦଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ। ୱତ୍ଥୁ ନାମ ତସ୍ସ ତସ୍ସ ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ଅଜ୍ଝାଚାରୋ ୱୁଚ୍ଚତି। ପଞ୍ଞତ୍ତିୱିଧିନ୍ତି ପଞ୍ଞତ୍ତିଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତିଅନୁପ୍ପନ୍ନପଞ୍ଞତ୍ତିସବ୍ବତ୍ଥପଞ୍ଞତ୍ତିପଦେସପଞ୍ଞତ୍ତିସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି
ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତିଏକତୋପଞ୍ଞତ୍ତିଉଭତୋପଞ୍ଞତ୍ତିୱସେନ ନୱୱିଧା ପଞ୍ଞତ୍ତି। ତତ୍ଥ ଅନୁପ୍ପନ୍ନପଞ୍ଞତ୍ତି ନାମ ଅନୁପ୍ପନ୍ନେ ଦୋସେ ପଞ୍ଞତ୍ତା, ସା ଅଟ୍ଠଗରୁଧମ୍ମପ୍ପଟିଗ୍ଗହଣୱସେନ (ଚୂଳୱ॰ ୪୦୩) ଭିକ୍ଖୁନୀନଂଯେୱ ଆଗତା, ଅଞ୍ଞତ୍ର ନତ୍ଥି। ୱିନଯଧରପଞ୍ଚମେନ (ମହାୱ॰ ୨୫୯) ଗଣେନ ଉପସମ୍ପଦା, ଗଣଙ୍ଗଣୂପାହନା (ମହାୱ॰ ୨୫୯) ଧୁୱନ୍ହାନଂ ଚମ୍ମତ୍ଥରଣନ୍ତି ଏତେସଂ ୱସେନ ଚତୁବ୍ବିଧା ପଦେସପଞ୍ଞତ୍ତି ନାମ। ମଜ୍ଝିମଦେସେଯେୱ ହି ଏତେହି ଆପତ୍ତି ହୋତି, ତେସୁପି ଧୁୱନ୍ହାନଂ ପଟିକ୍ଖେପମତ୍ତମେୱ ପାତିମୋକ୍ଖେ ଆଗତଂ, ତତୋ ଅଞ୍ଞା ପଦେସପଞ୍ଞତ୍ତି ନାମ ନତ୍ଥି। ସବ୍ବାନି ସବ୍ବତ୍ଥପଞ୍ଞତ୍ତିଯେୱ ହୋନ୍ତି, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତିଦୁକଞ୍ଚ ଏକତୋପଞ୍ଞତ୍ତିଦୁକଞ୍ଚ ଅତ୍ଥତୋ ଏକଂ, ତସ୍ମା ଅନୁପ୍ପନ୍ନପଞ୍ଞତ୍ତିଞ୍ଚ ସବ୍ବତ୍ଥପଞ୍ଞତ୍ତିଦୁକଞ୍ଚ ଏକତୋପଞ୍ଞତ୍ତିଦୁକଞ୍ଚ ଠପେତ୍ୱା ସେସାନଂ ଚତସ୍ସନ୍ନଂ ପଞ୍ଞତ୍ତୀନଂ ୱସେନ ସବ୍ବତ୍ଥ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ଆଣତ୍ତାପତ୍ତିନାପତ୍ତିୱିପତ୍ତିନ୍ତିଏତ୍ଥ ଆଣତ୍ତୀତିଆଣାପନା ୱୁଚ୍ଚତି। ଆପତ୍ତୀତି ପୁବ୍ବପ୍ପଯୋଗାଦିୱସେନ ଆପତ୍ତିଭେଦୋ। ଅନାପତ୍ତୀତି ଅଜାନନାଦିୱସେନ ଅନାପତ୍ତି। ୱିପତ୍ତୀତି ସୀଲଆଚାରଦିଟ୍ଠିଆଜୀୱୱିପତ୍ତୀନଂ ଅଞ୍ଞତରା। ଇତି ଇମାସଂ ଆଣତ୍ତାଦୀନମ୍ପି ୱସେନ ସବ୍ବତ୍ଥ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ଅଙ୍ଗନ୍ତି ସବ୍ବସିକ୍ଖାପଦେସୁ ଆପତ୍ତୀନଂ ଅଙ୍ଗଂ ୱେଦିତବ୍ବଂ।

ସମୁଟ୍ଠାନୱିଧିନ୍ତି ସବ୍ବାପତ୍ତୀନଂ କାଯୋ ୱାଚା କାଯୱାଚା କାଯଚିତ୍ତଂ ୱାଚାଚିତ୍ତଂ କାଯୱାଚାଚିତ୍ତନ୍ତି ଇମାନି ଏକଙ୍ଗିକଦ୍ୱଙ୍ଗିକତିୱଙ୍ଗିକାନି। ଛ ସମୁଟ୍ଠାନାନି ନାମ ଯାନି ''ସିକ୍ଖାପଦସମୌଟ୍ଠାନାନୀ''ତିପି ୱୁଚ୍ଚନ୍ତି। ତତ୍ଥ ପୁରିମାନି ତୀଣି ଅଚିତ୍ତକାନି, ପଚ୍ଛିମାନି ସଚିତ୍ତକାନି। ତେସୁ ଏକେନ ୱା ଦ୍ୱୀହି ୱା ତୀହି ୱା ଚତୂହି ୱା ଛହି ୱା ସମୁଟ୍ଠାନେହି ଆପତ୍ତିଯୋ ସମୁଟ୍ଠହନ୍ତି, ପଞ୍ଚସମୁଟ୍ଠାନା ନାମ ନତ୍ଥି। ତତ୍ଥ ଏକସମୁଟ୍ଠାନା ନାମ ଚତୁତ୍ଥେନ ଚ ପଞ୍ଚମେନ ଚ ଛଟ୍ଠେନ ଚ ସମୁଟ୍ଠାନେନ ସମୁଟ୍ଠାତି, ନ ଅଞ୍ଞେନ। ଦ୍ୱିସମୁଟ୍ଠାନା ନାମ ପଠମଚତୁତ୍ଥେହି ଚ ଦୁତିଯପଞ୍ଚମେହି ଚ ତତିଯଛଟ୍ଠେହି ଚ ଚତୁତ୍ଥଛଟ୍ଠେହି ଚ ପଞ୍ଚମଛଟ୍ଠେହି ଚ ସମୁଟ୍ଠାନେହି, ସମୁଟ୍ଠାତି, ନ ଅଞ୍ଞେହି। ତିସମୁଟ୍ଠାନା ନାମ ପଠମେହି ଚ ତୀହି, ପଚ୍ଛିମେହି ଚ ତୀହି ସମୁଟ୍ଠାନେହି ସମୁଟ୍ଠାତି, ନ ଅଞ୍ଞେହି। ଚତୁସମୁଟ୍ଠାନା ନାମ ପଠମତତିଯଚତୁତ୍ଥଛଟ୍ଠେହି ଚ ଦୁତିଯତତିଯପଞ୍ଚମଛଟ୍ଠେହି ଚ ସମୁଟ୍ଠାନେହି ସମୁଟ୍ଠାତି, ନ ଅଞ୍ଞେହି। ଛ ସମୁଟ୍ଠାନା ନାମ ଛହିପି ସମୁଟ୍ଠାତି।

ଏୱଂ –

ତିଧା ଏକସମୁଟ୍ଠାନା, ପଞ୍ଚଧା ଦ୍ୱିସମୁଟ୍ଠିତା;

ଦ୍ୱିଧା ତିଚତୁରୋ ଠାନା, ଏକଧା ଛସମୁଟ୍ଠିତାତି।

ସମୁଟ୍ଠାନୱସେନ ସବ୍ବାୱ ତେରସ ଆପତ୍ତିଯୋ ହୋନ୍ତି (ଚୂଳୱ॰ ୧୬୫ ଆଦଯୋ), ତା ପଠମପଞ୍ଞତ୍ତିସିକ୍ଖାପଦୱସେନ ସମୁଟ୍ଠାନତୋ ତେରସ ନାମାନି ଲଭନ୍ତି ପଠମପାରାଜିକସମୁଟ୍ଠାନା, ଅଦିନ୍ନାଦାନ-ସଞ୍ଚରିତ୍ତ-ସମନୁଭାସନ-କଥିନ-ଏଳଅକଲୋମ-ପଦସୋଧମ୍ମ-ଅଦ୍ଧାନ-ଥେଯ୍ୟସତ୍ଥ-ଧମ୍ମଦେସନାଭୂତାରୋଚନ-ଚୋରିୱୁଟ୍ଠାପନ-ଅନନୁଞ୍ଞାତସମୁଟ୍ଠାନାତି। ତତ୍ଥ ଯା କାଯଚିତ୍ତତୋ ସମୁଟ୍ଠାତି, ଅଯଂ ପଠମପାରାଜିକସମୁଟ୍ଠାନା ନାମ। ଯା ସଚିତ୍ତକେହି ତୀହି ସମୁଟ୍ଠାନେହି ସମୁଟ୍ଠାତି, ଅଯଂ ଅଦିନ୍ନାଦାନସମୁଟ୍ଠାନା ନାମ। ଯା ଛହିପି ସମୁଟ୍ଠାତି, ଅଯଂ ସଞ୍ଚରିତ୍ତସମୁଟ୍ଠାନା ନାମ। ଯା ଛଟ୍ଠେନେୱ ସମୁଟ୍ଠାତି, ଅଯଂ ସମନୁଭାସନସମୁଟ୍ଠାନା ନାମ। ଯା ତତିଯଛଟ୍ଠେହି ସମୁଟ୍ଠାତି, ଅଯଂ କଥିନସମୁଟ୍ଠାନା ନାମ। ଯା ପଠମଚତୁତ୍ଥେହି ସମୁଟ୍ଠାତି, ଅଯଂ ଏଳଅକଲୋମସମୁଟ୍ଠାନା ନାମ। ଯା ଦୁତିଯପଞ୍ଚମେହି ସମୁଟ୍ଠାତି , ଅଯଂ ପଦସୋଧମ୍ମସମୁଟ୍ଠାନା ନାମ। ଯା ପଠମତତିଯଚତୁତ୍ଥଛଟ୍ଠେହି ସମୁଟ୍ଠାତି, ଅଯଂ ଅଦ୍ଧାନସମୁଟ୍ଠାନା ନାମ। ଯା ଚତୁତ୍ଥଛଟ୍ଠେହି ସମୁଟ୍ଠାତି, ଅଯଂ ଥେଯ୍ୟସତ୍ଥସମୁଟ୍ଠାନା ନାମ। ଯା ପଞ୍ଚମେନେୱ ସମୁଟ୍ଠାତି, ଅଯଂ ଧମ୍ମଦେସନାସମୁଟ୍ଠାନା ନାମ। ଯା ଅଚିତ୍ତକେହି ତୀହି ସମୁଟ୍ଠାନେହି ସମୁଟ୍ଠାତି, ଅଯଂ ଭୂତାରୋଚନସମୁଟ୍ଠାନା ନାମ। ଯା ପଞ୍ଚମଛଟ୍ଠେହି ସମୁଟ୍ଠାତି, ଅଯଂ ଚୋରିୱୁଟ୍ଠାପନସମୁଟ୍ଠାନା ନାମ। ଯା ଦୁତିଯତତିଯପଞ୍ଚମଛଟ୍ଠେହି ସମୁଟ୍ଠାତି, ଅଯଂ ଅନନୁଞ୍ଞାତସମୁଟ୍ଠାନା ନାମାତି। ଇତି ଇମସ୍ସ ସମୁଟ୍ଠାନୱିଧିନୋପି ୱସେନ ସବ୍ବତ୍ଥ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ।

କିରିଯାସଞ୍ଞାଚିତ୍ତେହି ନାନତ୍ତନ୍ତି ଏତେହି କିରିଯାଦୀହି ସବ୍ବାପତ୍ତୀନଂ ନାନାଭାୱଂ ଞତ୍ୱା ସବ୍ବତ୍ଥ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ସବ୍ବାପତ୍ତିଯୋ ହି କିରିଯାୱସେନ ପଞ୍ଚୱିଧା ହୋନ୍ତି, ସେଯ୍ୟଥିଦଂ – ଅତ୍ଥାପତ୍ତି କିରିଯତୋ ସମୁଟ୍ଠାତି , ଅତ୍ଥି ଅକିରିଯତୋ, ଅତ୍ଥି କିରିଯାକିରିଯତୋ, ଅତ୍ଥି ସିଯା କିରିଯତୋ ସିଯା ଅକିରିଯତୋ, ଅତ୍ଥି ସିଯା କିରିଯତୋ ସିଯା କିରିଯାକିରିଯତୋତି। ତତ୍ଥ ଯା କାଯେନ ୱା ୱାଚାଯ ୱା ପଥୱିଖଣନାଦୀସୁ (ପଚି॰ ୮୪) ୱିଯ ୱୀତିକ୍କମଂ କରୋନ୍ତସ୍ସ ହୋତି, ଅଯଂ କିରିଯତୋ ସମୁଟ୍ଠାତି ନାମ। ଯା କାଯୱାଚାହି କତ୍ତବ୍ବଂ ଅକରୋନ୍ତସ୍ସ ହୋତି ପଠମକଥିନାପତ୍ତି

(ପାରା। ୪୫୯ ଆଦଯୋ) ୱିଯ, ଅଯଂ ଅକିରିଯତୋ ସମୁଟ୍ଠାତି ନାମ। ଯା କରୋନ୍ତସ୍ସ ଚ ଅକରୋନ୍ତସ୍ସ ଚ ହୋତି ଅଞ୍ଞାତିକାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ହତ୍ଥତୋ ଚୀୱରପ୍ପଟିଗ୍ଗହଣାପତ୍ତି (ପାରା। ୫୦୮-୫୧୧) ୱିଯ, ଅଯଂ କିରିଯାକିରିଯତୋସମୁଟ୍ଠାତି ନାମ। ଯା ସିଯା କରୋନ୍ତସ୍ସ ଚ, ସିଯା ଅକରୋନ୍ତସ୍ସ ଚ ହୋତି ରୂପିଯପ୍ପଟିଗ୍ଗହଣାପତ୍ତି (ପାରା। ୫୮୨) ୱିଯ, ଅଯଂ ସିଯା କିରିଯତୋ ସିଯା ଅକିରିଯତୋ ସମୁଟ୍ଠାତି ନାମ। ଯା ସିଯା କରୋନ୍ତସ୍ସ ଚ ସିଯା କରୋନ୍ତାକରୋନ୍ତସ୍ସ ଚ ହୋତି କୁଟିକାରାପତ୍ତି (ପାରା। ୩୪୨ ଆଦଯୋ) ୱିଯ, ଅଯଂ ସିଯା କିରିଯତୋ ସିଯା କିରିଯାକିରିଯତୋ ସମୁଟ୍ଠାତି ନାମ।

ସବ୍ବାପତ୍ତିଯୋ ଚ ସଞ୍ଞାୱସେନ ଦୁୱିଧା ହୋନ୍ତି ସଞ୍ଞାୱିମୋକ୍ଖା ନୋସଞ୍ଞାୱିମୋକ୍ଖାତି। ତତ୍ଥ ଯତୋ ୱୀତିକ୍କମସଞ୍ଞାଯ ଅଭାୱେନ ମୁଚ୍ଚତି, ଅଯଂ ସଞ୍ଞାୱିମୋକ୍ଖା, ଇତରା ନୋସଞ୍ଞାୱିମୋକ୍ଖା। ପୁନ ଚ ସବ୍ବାପି ଚିତ୍ତୱସେନ ଦୁୱିଧା ହୋନ୍ତି ସଚିତ୍ତକା ଅଚିତ୍ତକା ଚାତି। ତତ୍ଥ ଯା ସଚିତ୍ତକସମୁଟ୍ଠାନୱସେନେୱ ସମୁଟ୍ଠାତି ଅଯଂ ସଚିତ୍ତକା। ଯା ଅଚିତ୍ତକେନ ୱା ସଚିତ୍ତକମିସ୍ସକେନ ୱା ସମୁଟ୍ଠାତି ଅଯଂ ଅଚିତ୍ତକା।

ୱଜ୍ଜକମ୍ମପ୍ପଭେଦନ୍ତି ଏତ୍ଥ ସବ୍ବାପତ୍ତିଯୋ ୱଜ୍ଜୱସେନ ଦୁୱିଧା ହୋନ୍ତି ଲୋକୱଜ୍ଜା ପଣ୍ଣତ୍ତିୱଜ୍ଜା ଚାତି। ତତ୍ଥ ଯସ୍ସା ସଚିତ୍ତକପକ୍ଖେ ଚିତ୍ତଂ ଅକୁସଲମେୱ ହୋତି, ଅଯଂ ଲୋକୱଜ୍ଜା, ସେସା ପଣ୍ଣତ୍ତିୱଜ୍ଜା। ସବ୍ବା ଚ କାଯକମ୍ମୱଚୀକମ୍ମତଦୁଭଯୱସେନ ତିୱିଧା ହୋନ୍ତି। ତତ୍ଥ କାଯଦ୍ୱାରେ ଆପଜ୍ଜିତବ୍ବା କାଯକମ୍ମନ୍ତି ୱୁଚ୍ଚତି, ୱଚୀଦ୍ୱାରେ ଆପଜ୍ଜିତବ୍ବା ୱଚୀକମ୍ମନ୍ତି ୱୁଚ୍ଚତି, ଉଭଯତ୍ଥ ଆପଜ୍ଜିତବ୍ବା କାଯକମ୍ମଂ ୱଚୀକମ୍ମଞ୍ଚାତି, ମନୋଦ୍ୱାରେ ଆପତ୍ତି ନାମ ନତ୍ଥି। ଇତି ଇମିନା ୱଜ୍ଜକମ୍ମପ୍ପଭେଦେନାପି ସବ୍ବତ୍ଥ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ।

ତିକଦ୍ୱଯୱିଧିନ୍ତି କୁସଲତ୍ତିକୱେଦନାତ୍ତିକୱିଧିଂ। ଆପତ୍ତିଂ ଆପଜ୍ଜମାନୋ ହି ଅକୁସଲଚିତ୍ତୋ ୱା ଆପଜ୍ଜତି କୁସଲାବ୍ୟାକତଚିତ୍ତୋ ୱା, ତଥା ଦୁକ୍ଖୱେଦନାସମଙ୍ଗୀ ୱା ଇତରୱେଦନାଦ୍ୱଯସମଙ୍ଗୀ ୱା। ଏୱଂ ସନ୍ତେପି ସବ୍ବସିକ୍ଖାପଦେସୁ ଅକୁସଲଚିତ୍ତୱସେନ ଏକଂ ଚିତ୍ତଂ, କୁସଲାବ୍ୟାକତଚିତ୍ତୱସେନ ଦ୍ୱେ ଚିତ୍ତାନି, ସବ୍ବେସଂ ୱସେନ ତୀଣି ଚିତ୍ତାନି। ଦୁକ୍ଖୱେଦନାୱସେନ ଏକା ୱେଦନା, ସୁଖୋପେକ୍ଖାୱସେନ ଦ୍ୱେ, ସବ୍ବାସଂ ୱସେନ ତିସ୍ସୋ ୱେଦନାତି। ଅଯମେୱ ପଭେଦୋ ଲବ୍ଭତି, ନ ଅଞ୍ଞୋ।

ଲକ୍ଖଣଂ ସତ୍ତରସଧା, ଠିତଂ ସାଧାରଣଂ ଇଦଂ, ଞତ୍ୱାତି ଇଦଂ ନିଦାନାଦିୱେଦନାତ୍ତିକପରିଯୋସାନଂ ସତ୍ତରସପ୍ପକାରଂ ଲକ୍ଖଣଂ ଜାନିତ୍ୱା ଯୋଜେଯ୍ଯ ମେଧାୱୀ। ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ଯଥାରହନ୍ତି ପଣ୍ଡିତୋ ଭିକ୍ଖୁ ତସ୍ମିଂ ତସ୍ମିଂ ସିକ୍ଖାପଦେ ଇଦଂ ଲକ୍ଖଣଂ ଯଥାନୁରୂପଂ ଯୋଜେଯ୍ଯାତି ଅତ୍ଥୋ। ତଂ ପନ ଅଯୋଜିତଂ ଦୁବ୍ବିଜାନଂ ହୋତି, ତସ୍ମା ନଂ ସବ୍ବସିକ୍ଖାପଦାନଂ ଅସାଧାରଣୱିନିଚ୍ଛଯପରିଯୋସାନେ ଇମଂ ମାତିକଂ ଅନୁଦ୍ଧରିତ୍ୱାୱ ଯୋଜେତ୍ୱା ଦସ୍ସଯିସ୍ସାମ।

ଇଧ ପନସ୍ସ ଅଯଂ ଯୋଜନା – ଇଦଂ ୱେସାଲିଯଂ ସୁଦିନ୍ନତ୍ଥେରଂ ଆରବ୍ଭ ମେଥୁନୱୀତିକ୍କମୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ। ''ମେଥୁନଂ ଧମ୍ମଂ ପଟିସେୱେଯ୍ଯା''ତି ଅଯମେତ୍ଥ ପଞ୍ଞତ୍ତି, ''ସିକ୍ଖଂ ଅପଚ୍ଚକ୍ଖାଯା''ତି ଚ ''ଅନ୍ତମସୋ ତିରଚ୍ଛାନଗତାଯପୀ''ତି ଚ ଦ୍ୱେ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତିଯୋ। ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି ଚ ନାମେସା ଆପତ୍ତିକରା ଚ ହୋତି ଅଞ୍ଞୱାଦକସିକ୍ଖାପଦାଦୀସୁ (ପାଚି। ୯୫ ଆଦଯୋ) ୱିଯ, ଅନାପତ୍ତିକରା ଚ ଅଞ୍ଞତ୍ର ସୁପିନନ୍ତାତିଆଦୀସୁ (ପାରା। ୨୩୬-୨୩୭) ୱିଯ, ଆପତ୍ତିଉପତ୍ଥମ୍ଭକରା ଚ ଅଦିନ୍ନାଦାନାଦୀସୁ (ପାରା। ୯୧) ୱିଯ , ଇଧ ପନ ଉପତ୍ଥମ୍ଭକରାତି ୱେଦିତବ୍ବା। ଇତୋ ପରଂ ପନ ଯତ୍ଥ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି ଅତ୍ଥି, ତତ୍ଥ ''ଅଯଂ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତୀ''ତି ଏତ୍ତକମେୱ ଦସ୍ସଯିସ୍ସାମ। ଠପେତ୍ୱା ପନ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତିଂ ଅୱସେସା ପଞ୍ଞତ୍ତିଯେୱାତି ସବ୍ବତ୍ଥ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ଭିକ୍ଖୁଂ ଆରବ୍ଭ ଉପ୍ପନ୍ନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂଯେୱ ''ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଛନ୍ଦସୋ ମେଥୁନଂ ଧମ୍ମଂ ପଟିସେୱେଯ୍ଯା''ତି ଏୱଂ ଭିକ୍ଖୁନୀନମ୍ପି ପଞ୍ଞତ୍ତିତୋ ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି। ଆଣତ୍ତିଯା ଅନାପଜ୍ଜନତୋ ଅନାଣତ୍ତିକଂ। ଭିକ୍ଖୁଂ ପନ ଆଣାପେନ୍ତୋ ଅକପ୍ପିଯସମାଦାନାପତ୍ତିତୋ ନ ମୁଚ୍ଚତି, ମେଥୁନରାଗେନ କାଯସଂସଗ୍ଗେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଜୀୱମାନକସରୀରସ୍ସ ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରେ ମଗ୍ଗେ ସଚେପି ତଚାଦୀନି ଅନୱସେସେତ୍ୱା ସବ୍ବସୋ ଛିନ୍ନେ ନିମିତ୍ତସଣ୍ଠାନମତ୍ତଂ ପଞ୍ଞାଯତି, ତତ୍ଥ ଅନ୍ତମସୋ ଅଙ୍ଗଜାତେ ଉଟ୍ଠିତଂ ଅନଟ୍ଠକାଯପ୍ପସାଦଂ ପୀଳଅକଂ ୱା ଚମ୍ମଖିଲଂ ୱା ପୱେସେନ୍ତସ୍ସାପି ସେୱନଚିତ୍ତେ ସତି ପାରାଜିକଂ, ନଟ୍ଠକାଯପ୍ପସାଦଂ ସୁକ୍ଖପୀଳଅକଂ ୱା ମତଚମ୍ମଂ ୱା ଲୋମଂ ୱା ପୱେସେନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ, ସଚେ ନିମିତ୍ତସଣ୍ଠାନମତ୍ତମ୍ପି ଅନୱସେସେତ୍ୱା ସବ୍ବସୋ ମଗ୍ଗୋ ଉପ୍ପାଟିତୋ, ତତ୍ଥ ଉପକ୍କମତୋ ୱଣସଙ୍ଖେପୱସେନ ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ, ତଥା ମନୁସ୍ସାନଂ ଅକ୍ଖିନାସାକଣ୍ଣଚ୍ଛିଦ୍ଦୱତ୍ଥିକୋସେସୁ ସତ୍ଥକେନ କତୱଣେ ୱା, ହତ୍ଥିଅସ୍ସାଦୀନଞ୍ଚ ତିରଚ୍ଛାନାନଂ ୱତ୍ଥିକୋସନାସାପୁଟେସୁ ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ। ତିରଚ୍ଛାନାନଂ ପନ ଅକ୍ଖିକଣ୍ଣନାସାୱଣେସୁ ଅହିମଚ୍ଛାଦୀନଂ ପୱେସନପ୍ପମାଣୱିରହିତେ ଅଣୁନିମିତ୍ତେ ସବ୍ବେସଞ୍ଚ ଉପକଚ୍ଛକାଦୀସୁ ସେସସରୀରେସୁ ଦୁକ୍କଟଂ। ମତସରୀରେ ନିମିତ୍ତେ ଉପଡ୍ଢକ୍ଖାଯିତତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଯାୱ ନ କୁଥିତଂ ହୋତି, ତାୱ ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ। କୁଥିତେ ଦୁକ୍କଟଂ, ତଥା ୱଟ୍ଟକତେ ମୁଖେ ଅଚ୍ଛୁପନ୍ତଂ ଅଙ୍ଗଜାତଂ ପୱେସେନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ। ଓଟ୍ଠତୋ ବହି ନିକ୍ଖନ୍ତଜିୱ୍ହାଯ ୱା ଦନ୍ତେସୁ ୱା ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ। ନିମିତ୍ତତୋ ବହି ପତିତମଂସପେସିଯଂ ଦୁକ୍କଟନ୍ତି ଅଯମେତ୍ଥ ଆପତ୍ତିଭେଦୋ।

ଅଜାନନ୍ତସ୍ସ ଅସାଦିଯନ୍ତସ୍ସ ଉମ୍ମତ୍ତକସ୍ସ ଖିତ୍ତଚିତ୍ତସ୍ସ ୱେଦନାଟ୍ଟସ୍ସ ଆଦିକମ୍ମିକାନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଏତ୍ଥ ପନ ଯୋ ନିଦ୍ଦଂ ଓକ୍କନ୍ତତ୍ତା ପରେନ କତମ୍ପି ଉପକ୍କମଂ ନ ଜାନାତି, ସୋ ଅଜାନନ୍ତୋ। ଯୋ ଜାନିତ୍ୱାପି ନ ସାଦିଯତି, ସୋ ଅସାଦିଯନ୍ତୋ। ଯୋ ପିତ୍ତୱସେନ ଅତେକିଚ୍ଛଂ ଉମ୍ମାଦଂ ପତ୍ତୋ, ସୋ ଉମ୍ମତ୍ତକୋ। ଯକ୍ଖେହି କତଚିତ୍ତୱିକ୍ଖେପୋ ଖିତ୍ତଚିତ୍ତୋ। ଦ୍ୱିନ୍ନମ୍ପି ଚ ଏତେସଂ ଅଗ୍ଗିସୁୱଣ୍ଣଗୂଥଚନ୍ଦନାଦୀସୁ ସମପ୍ପୱତ୍ତିଭାୱେନ ଅଜାନନଭାୱୋୱ

ପମାଣଂ। ଯୋ ଅଧିମତ୍ତଵେଦନାୟ ଆତୁରତ୍ତା କିଞ୍ଚି ନ ଜାନାତି, ସୋ ଵେଦନାଟ୍ଟୋ। ଯୋ ତସ୍ମିଂ ତସ୍ମିଂ ଵତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ଆଦିଭୂତୋ, ସୋ ଆଦିକମ୍ମିକୋ। ଅୟଂ ପନ ଅନାପତ୍ତି। ଚତୂସୁ ଵିପତ୍ତୀସୁ ସୀଲଵିପତ୍ତି। ତସ୍ମା ହେ ଅଙ୍ଗାନି ସେଵନଚିତ୍ତଞ୍ଚ ମଗ୍ଗେନ ମଗ୍ଗପଟିପାଦନଞ୍ଚାତି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦିତୋ ଇଦଂ ସିକ୍ଖାପଦଂ ପଠମପାରାଜିକସମୁଟ୍ଠାନଂ, କିରିୟଂ, ସଞ୍ଞାଵିମୋକ୍ଖଂ, ସଚିତ୍ତକଂ, ଲୋକଵଜ୍ଜଂ, କାୟକମ୍ମଂ, ଅକୁସଲଚିତ୍ତଂ, ଦ୍ୱିଵେଦନନ୍ତି, ଇମାନି ଚ ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ନାମ ଆପତ୍ତିୟା ହୋନ୍ତି, ନ ସିକ୍ଖାପଦସ୍ସ। ଵୋହାରସୁଖତ୍ଥଂ ପନ ସବ୍ବଟ୍ଠକଥାସୁ ସିକ୍ଖାପଦସୀସେନ ଦେସନା ଆଗତା, ତସ୍ମା ଅଞ୍ଞେସୁପି ଏଵରୂପେସୁ ଠାନେସୁ ବ୍ୟଞ୍ଜନେ ଆଦରଂ ଅକତ୍ୱା ଅଧିପ୍ପେତମେଵ ଗହେତବ୍ବଂ।

ଅହଞ୍ହି ନାଥୋ ସରଣଂ ଅଵୋଚ;

ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନଂ ଲୋକହିତୋ ମହେସୀ।

ତସ୍ମା ଅକତ୍ୱା ରତିମକ୍ଖରେସୁ;

ଅତ୍ଥେ ନିଵେସେୟ୍ୟ ମତିଂ ମୁତୀମାତି।

ପଠମପାରାଜିକଵଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ଦୁତିୟପାରାଜିକଵଣ୍ଣନା

ଦୁତିୟେ ଗାମା ଵା ଅରଞ୍ଞାଵାତି ଏତ୍ଥ ସବ୍ବୋପି ଏକକୁଟିକାଦିଭେଦୋ ପରିକ୍ଖିତ୍ତୋ ଵା ଅପରିକ୍ଖିତ୍ତୋ ଵା ସମନୁସ୍ସୋ ଵା ଅମନୁସ୍ସୋ ଵା ଅନ୍ତମସୋ ଅତିରେକଚାତୁମାସନିଵିଟ୍ଠୋ ଯୋ କୋଚି ସତ୍ଥୋପି ''ଗାମୋ''ତି ଵେଦିତବ୍ବୋ। ଠପେତ୍ୱା ଗାମଞ୍ଚ ଗାମୂପଚାରଞ୍ଚ ଅଵସେସଂ ଅରଞ୍ଞଂ ନାମ। ତତ୍ଥ ଅସମ୍ମୋହତ୍ଥଂ ଘରଂ ଘରୂପଚାରୋ ଗାମୋ ଗାମୂପଚାରୋତି ଅୟଂ ଵିଭାଗୋ ଵେଦିତବ୍ବୋ। ନିବ୍ବକୋସସ୍ସ ହି ଉଦକପତନଟ୍ଠାନବ୍ଭନ୍ତରଂ ଘରଂ ନାମ। ଯଂ ପନ ଦ୍ୱାରେ ଠିତୋ ମାତୁଗାମୋ ଭାଜନଧୋଵନୋଦକଂ ଛଡ୍ଡେତି, ତସ୍ସ ପତନଟ୍ଠାନଞ୍ଚ ମାତୁଗାମେନେଵ ଅନ୍ତୋଗେହେ ଠିତେନ ପକତିୟା ବହି ଖିତ୍ତସ୍ସ ସୁପ୍ପସ୍ସ ଵା ସଂମୁଞ୍ଜନିୟା ଵା ପତନଟ୍ଠାନଞ୍ଚ ଘରସ୍ସ ପୁରତୋ ଦ୍ୱୀସୁ କୋଣେସୁ ସମ୍ବନ୍ଧିତ୍ୱା ମଜ୍ଝେ ରୁକ୍ଖସୂଚିଦ୍ୱାରଂ ଠପେତ୍ୱା ଗୋରୂପାନଂ ପଵେସନନିଵାରଣତ୍ଥଂ କତପରିକ୍ଖେପୋ ଚ ଅୟଂ ସବ୍ବୋପି ଘରୂପଚାରୋ ନାମ। ଯଂ ପନ ସବ୍ବନ୍ତିମଂ ଘରଂ ହୋତି, ତସ୍ସ ଘରସ୍ସ ତାଦିସେ ଘରୂପଚାରେ ଠିତସ୍ସ ଥାମମଜ୍ଝିମସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ଯଥା ତରୁଣମନୁସ୍ସା ଅତ୍ତନୋ ବଲଂ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ବାହୁଂ ପସାରେତ୍ୱା ଲେଡ୍ଡୁଂ ଖିପନ୍ତି, ଏଵଂ ଖିତ୍ତସ୍ସ ଲେଡ୍ଡୁସ୍ସ ପତନଟ୍ଠାନବ୍ଭନ୍ତରଂ ଗାମୋ ନାମ। ତତୋ ଅଞ୍ଞସ୍ସ ଲେଡ୍ଡୁପାତସ୍ସ ଅବ୍ଭନ୍ତରଂ ଗାମୂପଚାରୋ ନାମ। ପତିତସ୍ସ ପନ ଲେଡ୍ଡୁନୋ ପଵଟ୍ଟିତ୍ୱା ଗତଟ୍ଠାନଂ ନ ଗହେତବ୍ବଂ। ପରିକ୍ଖିତ୍ତସ୍ସ ପନ ଗାମସ୍ସ ପରିକ୍ଖେପୋଯେଵ ଗାମସ୍ସ ପରିଚ୍ଛେଦୋ, ତସ୍ସ ସଚେ ଦ୍ୱେ ଇନ୍ଦଖିଲା ହୋନ୍ତି ଅବ୍ଭନ୍ତରିମେ ଇନ୍ଦଖିଲେ ଠିତସ୍ସ ଲେଡ୍ଡୁପାତବ୍ଭନ୍ତରଂ ଗାମୂପଚାରୋ ନାମ। ପଦଭାଜନେପି (ପାରା। ୯୨) ହି ଇମିନାଵ ନୟେନ ଅତ୍ଥୋ ଵେଦିତବ୍ବୋ। ତତ୍ଥ ଯ୍ୱାୟଂ ଅପରିକ୍ଖିତ୍ତସ୍ସ ଗାମସ୍ସ ଉପଚାରୋ ଦସ୍ସିତୋ, ତସ୍ସ ଵସେନ ଵିକାଲେ ଗାମପ୍ପଵେସନାଦୀସୁ ଆପତ୍ତି ପରିଚ୍ଛିନ୍ଦିତବ୍ବା। ଇତି ଇମଂ ଠପେତ୍ୱା ଗାମଞ୍ଚ ଗାମୂପଚାରଞ୍ଚ ଅଵସେସଂ ଇମସ୍ମିଂ ସିକ୍ଖାପଦେ ଅରଞ୍ଞଂ ନାମ। ଦେସନାମତ୍ତମେଵ ଚେତଂ ''ଗାମା ଵା ଅରଞ୍ଞାଵା''ତି। ଯେ ପନ ଇମେସଂ ପରିଚ୍ଛେଦଦସ୍ସନତ୍ଥଂ ଘରଘରୂପଚାରଗାମୂପଚାରା ଵୁତ୍ତା, ତତୋପି ପାରାଜିକଵତ୍ଥୁଂ ଅଵହରନ୍ତସ୍ସ ପାରାଜିକଂ ହୋତିଯେଵ।

ଅଦିନ୍ନନ୍ତି ଅଞ୍ଞସ୍ସ ମନୁସ୍ସଜାତିକସ୍ସ ସନ୍ତକଂ। ଥେୟ୍ୟସଙ୍ଖାତନ୍ତି ଏତ୍ଥ ଥେନୋତି ଚୋରୋ, ଥେନସ୍ସ ଭାଵୋ ଥେୟ୍ୟଂ, ଅଵହରଣଚିତ୍ତସ୍ସେତଂ ନାମଂ। ସଙ୍ଖା ସଙ୍ଖାତନ୍ତି ଅତ୍ଥତୋ ଏକଂ, କୋଟ୍ଠାସସ୍ସେତଂ ନାମଂ ''ସଞ୍ଞାନିଦାନା ହି ପପଞ୍ଚସଙ୍ଖା''ତିଆଦୀସୁ (ସୁ। ନି। ୮୮୦; ମହାନି। ୧୦୯) ଵିୟ। ଥେୟ୍ୟଞ୍ଚ ତଂ ସଙ୍ଖାତଞ୍ଚାତି ଥେୟ୍ୟସଙ୍ଖାତଂ, ଥେୟ୍ୟଚିତ୍ତସଙ୍ଖାତୋ ଏକୋ ଚିତ୍ତକୋଟ୍ଠାସୋତି ଅତ୍ଥୋ। କରଣତ୍ଥେ ଚେତଂ ପଚ୍ଚତ୍ତଵଚନଂ, ତସ୍ମା ଥେୟ୍ୟସଙ୍ଖାତେନାତି ଅତ୍ଥତୋ ଦଟ୍ଠବ୍ବଂ। ଯୋ ଚ ଥେୟ୍ୟସଙ୍ଖାତେନ ଆଦିୟତି, ସୋ ଯସ୍ମା ଥେୟ୍ୟଚିତ୍ତୋ ହୋତି, ତସ୍ମା ବ୍ୟଞ୍ଜନଂ ଅନାଦିୟିତ୍ୱା ଅତ୍ଥମେଵ ଦସ୍ସେତୁଂ ''ଥେୟ୍ୟଚିତ୍ତୋ ଅଵହରଣଚିତ୍ତୋ''ତି (ପାରା। ୯୨) ଏଵମସ୍ସ ପଦଭାଜନଂ ଵୁତ୍ତନ୍ତି ଵେଦିତବ୍ବଂ।

ଆଦିୟେୟ୍ୟାତି ପଞ୍ଚଵୀସତିୟା ଅଵହାରାନଂ ଅଞ୍ଞତରଵସେନ ହରେୟ୍ୟ। ତେ ପନ ଅଵହାରା ପଞ୍ଚ ପଞ୍ଚକାନି ସମୋଧାନେତ୍ୱା ସାଧୁକଂ ସଲ୍ଲକ୍ଖେତବ୍ବା। ପଞ୍ଚ ପଞ୍ଚକାନି ନାମ ନାନାଭଣ୍ଡପଞ୍ଚକଂ ଏକଭଣ୍ଡପଞ୍ଚକଂ ସାହତ୍ଥିକପଞ୍ଚକଂ ପୁବ୍ବପଯୋଗପଞ୍ଚକଂ ଥେୟ୍ୟାଵହାରପଞ୍ଚକନ୍ତି। ତତ୍ଥ ପୁରିମାନି ଦ୍ୱେ ପଞ୍ଚକାନି ଏତସ୍ସେଵ ପଦସ୍ସ ପଦଭାଜନେ ଵୁତ୍ତାନଂ ''ଆଦିୟେୟ୍ୟ ହରେୟ୍ୟ ଅଵହରେୟ୍ୟ ଇରିୟାପଥଂ ଵିକୋପେୟ୍ୟ ଠାନା ଚାଵେୟ୍ୟା''ତି ଇମେସଂ ପଦାନଂ ଵସେନ ଲବ୍ଭନ୍ତି। ତତ୍ଥ ନାନାଭଣ୍ଡପଞ୍ଚକଂ ସଵିଞ୍ଞାଣକାଵିଞ୍ଞାଣକଵସେନ ଦଟ୍ଠବ୍ବଂ, ଇତରଂ ସଵିଞ୍ଞାଣକଵସେନେଵ। କଥଂ? ଆଦିୟେୟ୍ୟାତି ଆରାମଂ ଅଭିୟୁଞ୍ଜତି, ଆପତ୍ତି ଦୁକ୍କଟସ୍ସ। ସାମିକସ୍ସ ଵିମତିଂ ଉପ୍ପାଦେତି, ଆପତ୍ତି ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚୟସ୍ସ। ସାମିକୋ ''ନ ମୟ୍ହଂ ଭଵିସ୍ସତୀ''ତି ଧୁରଂ ନିକ୍ଖିପତି, ଆପତ୍ତି

ପାରାଜିକସ୍ସ। ହରେୟ୍ୟାତି ଅଞ୍ଞସ୍ସ ଭଣ୍ଡଂ ହରନ୍ତୋ ସୀସେ ଭାରଂ ଥେୟ୍ୟଚିତ୍ତୋ ଆମସତି, ଦୁକ୍କଟଂ। ଫନ୍ଦାପେତି, ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ। ଖନ୍ଧଂ ଓରୋପେତି, ପାରାଜିକଂ। ଅୱହରେୟ୍ୟାତି ଉପନିକ୍ଖିତ୍ତଂ ଭଣ୍ଡଂ ‘‘ଦେହି ମେ ଭଣ୍ଡ’’ନ୍ତି ୱୁଚ୍ଚମାନୋ ‘‘ନାହଂ ଗଣ୍ହାମୀ’’ତି ଭଣତି, ଦୁକ୍କଟଂ। ସାମିକସ୍ସ ୱିମତିଂ ଉପ୍ପାଦେତି, ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ। ସାମିକୋ ‘‘ନ ମୟ୍ହଂ ଭୱିସ୍ସତୀ’’ତି ଧୁରଂ ନିକ୍ଖିପତି, ପାରାଜିକଂ। ଇରିଯାପଥଂ ୱିକୋପେୟ୍ୟାତି ‘‘ସହ ଭଣ୍ଡହାରକଂ ନେସ୍ସାମୀ’’ତି ପଠମଂ ପାଦଂ ଅତିକ୍କାମେତି, ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ। ଦୁତିଯଂ ପାଦଂ ଅତିକ୍କାମେତି, ପାରାଜିକଂ। ଠାନା ଚାୱେୟ୍ୟାତି ଥଲଟ୍ଠଂ ଭଣ୍ଡଂ ଥେୟ୍ୟଚିତ୍ତୋ ଆମସତି, ଦୁକ୍କଟଂ। ଫନ୍ଦାପେତି, ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ। ଠାନା ଚାୱେତି, ପାରାଜିକଂ। ଏୱଂ ତାୱ ନାନାଭଣ୍ଡପଞ୍ଚକଂ ୱେଦିତବ୍ବଂ। ସସାମିକସ୍ସ ପନ ଦାସସ୍ସ ୱା ତିରଚ୍ଛାନଗତସ୍ସ ୱା ଯଥାୱୁତ୍ତେନ ଅଭିଯୋଗାଦିନା ନଯେନ ଆଦିଯନହରଣଅୱହରଣୈରିଯାପଥୱିକୋପନଠାନାଚାୱନୱସେନ ଏକଭଣ୍ଡପଞ୍ଚକଂ ୱେଦିତବ୍ବଂ।

କତମଂ ସାହତ୍ଥିକପଞ୍ଚକଂ? ସାହତ୍ଥିକୋ ଆଣତ୍ତିକୋ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯୋ ଅତ୍ଥସାଧକୋ ଧୁରନିକ୍ଖେପୋତି। ତତ୍ଥ ସାହତ୍ଥିକୋ ନାମ ପରସ୍ସ ଭଣ୍ଡଂ ସହତ୍ଥା ଅୱହରତି। ଆଣତ୍ତିକୋ ନାମ ‘‘ଅସୁକସ୍ସ ଭଣ୍ଡଂ ଅୱହରା’’ତି ଅଞ୍ଞଂ ଆଣାପେତି। ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯୋ ନାମ ସୁଙ୍କଘାତକପରିକପ୍ପିତୋକାସାନଂ ଅନ୍ତୋ ଠତ୍ୱା ବହି ପାତନଂ। ଅତ୍ଥସାଧକୋ ନାମ ‘‘ଅସୁକସ୍ସ ଭଣ୍ଡଂ ଯଦା ସକ୍କୋତି, ତଦା ତଂ ଅୱହରା’’ତି ଅଞ୍ଞଂ ଆଣାପେତି। ତତ୍ଥ ସଚେ ପରୋ ଅନନ୍ତରାଯିକୋ ହୁତ୍ୱା ତଂ ଅୱହରତି, ଆଣାପକସ୍ସ ଆଣତ୍ତିକ୍ଖଣେଯେୱ ପାରାଜିକଂ। ପରସ୍ସ ୱା ପନ ତେଲକୁମ୍ଭିଯା ପାଦଗ୍ଘନକତେଲଂ ଅୱସ୍ସଂ ପିୱନକାନି ଉପାହନାଦୀନି ପକ୍ଖିପତି, ହତ୍ଥତୋ ମୁତ୍ତମତ୍ତେଯେୱ ପାରାଜିକଂ। ଧୁରନିକ୍ଖେପୋ ପନ ଆରାମାଭିଯୋଗୌପନିକ୍ଖିତ୍ତଭଣ୍ଡୱସେନ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ତାୱକାଲିକଭଣ୍ଡଦେୟ୍ୟାନି ଅଦେନ୍ତସ୍ସାପି ଏସେୱନଯୋତି ଇଦଂ ସାହତ୍ଥିକପଞ୍ଚକଂ।

କତମଂ ପୁବ୍ବପଯୋଗପଞ୍ଚକଂ? ପୁବ୍ବପଯୋଗୋ ସହପଯୋଗୋ ସଂୱିଧାୱହାରୋ ସଙ୍କେତକମ୍ମଂ ନିମିତ୍ତକମ୍ମନ୍ତି । ତତ୍ଥ ଆଣତ୍ତିୱସେନ ପୁବ୍ବପଯୋଗୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ଠାନା ଚାୱନୱସେନ, ଖିଲାଦୀନି ସଙ୍କାମେତ୍ୱା ଖେତ୍ତାଦିଗ୍ଗହଣୱସେନ ଚ ସହପଯୋଗୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ସଂୱିଧାୱହାରୋ ନାମ ‘‘ଅସୁକଂ ନାମ ଭଣ୍ଡଂ ଅୱହରିସ୍ସାମା’’ତି ସଂୱିଦହିତ୍ୱା ସଂମନ୍ତଯିତ୍ୱା ଅୱହରଣଂ। ଏୱଂ ସଂୱିଦହିତ୍ୱା ଗତେସୁ ହି ଏକେନାପି ତସ୍ମିଂ ଭଣ୍ଡେ ଠାନା ଚାୱିତେ ସବ୍ବେସଂ ଅୱହାରା ହୋନ୍ତି। ସଙ୍କେତକମ୍ମଂ ନାମ ସଞ୍ଜାନନକମ୍ମଂ। ସଚେ ହି ପୁରେଭତ୍ତାଦୀସୁ ଯଂକିଞ୍ଚି କାଲଂ ପରିଚ୍ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ‘‘ଅସୁକସ୍ମିଂ କାଲେ ଇତ୍ଥନ୍ନାମଂ ଭଣ୍ଡଂ ଅୱହରା’’ତି ୱୁତ୍ତୋ ସଙ୍କେତତୋ ଅପଚ୍ଛା ଅପୁରେ ତଂ ଅୱହରତି, ସଙ୍କେତକାରକସ୍ସ ସଙ୍କେତକରଣକ୍ଖଣେଯେୱ ଅୱହାରୋ। ନିମିତ୍ତକମ୍ମଂ ନାମ ସଞ୍ଞୁପ୍ପାଦନତ୍ଥଂ ଅକ୍ଖିନିକ୍ଖଣାଦିନିମିତ୍ତକରଣଂ। ସଚେ ହି ଏୱଂ କତନିମିତ୍ତତୋ ଅପଚ୍ଛା ଅପୁରେ ‘‘ଯଂ ଅୱହରା’’ତି ୱୁତ୍ତୋ, ତଂ ଅୱହରତି, ନିମିତ୍ତକାରକସ୍ସ ନିମିତ୍ତକରଣକ୍ଖଣେଯେୱ ଅୱହାରୋତି ଇଦଂ ପୁବ୍ବପଯୋଗପଞ୍ଚକଂ।

କତମଂ ଥେୟ୍ୟାୱହାରପଞ୍ଚକଂ? ଥେୟ୍ୟାୱହାରୋ ପସଯ୍ହାୱହାରୋ ପରିକପ୍ପାୱହାରୋ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନାୱହାରୋ କୁସାୱହାରୋତି। ତତ୍ଥ ଯୋ ସନ୍ଧିଚ୍ଛେଦାଦୀନି କତ୍ୱା ଅଦିସ୍ସମାନୋ ଅୱହରତି, କୂଟମାନକୂଟକହାପଣାଦୀହି ୱା ୱଞ୍ଚେତ୍ୱା ଗଣ୍ହାତି, ତସ୍ସେୱଂ ଗଣ୍ହତୋ ଅୱହାରୋ ଥେୟ୍ୟାୱହାରୋତି ୱେଦିତବ୍ବୋ। ଯୋ ପନ ପସଯ୍ହ ବଲକ୍କାରେନ ପରେସଂ ସନ୍ତକଂ ଗଣ୍ହାତି ଗାମଘାତକାଦଯୋ ୱିଯ, ଅତ୍ତନୋ ପତ୍ତବଲିତୋ ୱା ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ଅଧିକଂ ଗଣ୍ହାତି ରାଜଭଟାଦଯୋ ୱିଯ, ତସ୍ସେୱଂ ଗଣ୍ହତୋ ଅୱହାରୋ ପସଯ୍ହାୱହାରୋତି ୱେଦିତବ୍ବୋ। ପରିକପ୍ପେତ୍ୱା ଗହଣଂ ପନ ପରିକପ୍ପାୱହାରୋ ନାମ। ସୋ ଭଣ୍ଡୋକାସୱସେନ ଦୁୱିଧୋ। ତତ୍ରାଯଂ ଭଣ୍ଡପରିକପ୍ପୋ – ସାଟକତ୍ଥିକୋ ଅନ୍ତୋଗବ୍ଭଂ ପୱିସିତ୍ୱା ‘‘ସଚେ ସାଟକୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଗଣ୍ହିସ୍ସାମି, ସଚେ ସୁତ୍ତଂ, ନ ଗଣ୍ହିସ୍ସାମୀ’’ତି ପରିକପ୍ପେତ୍ୱା ଅନ୍ଧକାରେ ପସିବ୍ବକଂ ଗଣ୍ହାତି, ତତ୍ର ଚେ ସାଟକୋ ହୋତି, ଉଦ୍ଧାରେଯେୱ ପାରାଜିକଂ। ସୁତ୍ତଂ ଚେ ହୋତି, ରକ୍ଖତି। ବହି ନୀହରିତ୍ୱା ମୁଞ୍ଚିତ୍ୱା ‘‘ସୁତ୍ତ’’ନ୍ତି ଞତ୍ୱା ପୁନ ଆହରିତ୍ୱା ଠପେତି, ରକ୍ଖତିଯେୱ। ‘‘ସୁତ୍ତ’’ନ୍ତି ଞତ୍ୱାପି ‘‘ଯଂ ଲଦ୍ଧଂ, ତଂ ଗହେତବ୍ବ’’ନ୍ତି ଗଚ୍ଛତି, ପଦୱାରେନ କାରେତବ୍ବୋ। ଭୂମିଯଂ ଠପେତ୍ୱା ଗଣ୍ହାତି, ଉଦ୍ଧାରେ ପାରାଜିକଂ। ‘‘ଚୋରୋ ଚୋରୋ’’ତି ଅନୁବନ୍ଧୋ ଛଡ୍ଡେତ୍ୱା ପଲାଯତି, ରକ୍ଖତି। ସାମିକା ଦିସ୍ୱା ଗଣ୍ହନ୍ତି, ରକ୍ଖତି ଯେୱ। ଅଞ୍ଞୋ ଚେ କୋଚି ଗଣ୍ହାତି, ଭଣ୍ଡଦେୟ୍ୟଂ। ସାମିକେସୁ ନିୱତ୍ତେସୁ ସଯଂ ଦିସ୍ୱା ପଂସୁକୂଲସଞ୍ଞାଯ ‘‘ପଗେୱେତଂ ମଯା ଗହିତଂ, ମମ ଦାନି ସନ୍ତକ’’ନ୍ତି ଗଣ୍ହନ୍ତସ୍ସାପି ଭଣ୍ଡଦେୟ୍ୟମେୱ। ତତ୍ଥ ଯ୍ୱାଯଂ ‘‘ସଚେ ସାଟକୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଗଣ୍ହିସ୍ସାମୀ’’ତିଆଦିନା ନଯେନ ପୱତ୍ତୋ ପରିକପ୍ପୋ, ଅଯଂ ଭଣ୍ଡପରିକପ୍ପୋ ନାମ।

ଓକାସପରିକପ୍ପୋ ପନ ଏୱଂ ୱେଦିତବ୍ବୋ – ଏକଚ୍ଚୋ ପନ ପରପରିୱେଣାଦୀନି ପୱିଟ୍ଠୋ କିଞ୍ଚି ଲୋଭନେୟ୍ୟଂ ଭଣ୍ଡଂ ଦିସ୍ୱା ଗବ୍ଭଦ୍ୱାରପମୁଖହେଟ୍ଠାପାସାଦଦ୍ୱାରକୋଟ୍ଠକରୁକ୍ଖମୂଲାଦିୱସେନ ପରିଚ୍ଛେଦଂ କତ୍ୱା ‘‘ସଚେ ମଂ ଏତ୍ଥନ୍ତରେ ପସ୍ସିସ୍ସନ୍ତି, ଦଟ୍ଠୁକାମତାଯ ଗହେତ୍ୱା ୱିଚରନ୍ତୋ ୱିଯ ଦସ୍ସାମି, ନୋ ଚେ ପସ୍ସିସ୍ସନ୍ତି, ହରିସ୍ସାମୀ’’ତି ପରିକପ୍ପେତି, ତସ୍ସ ତଂ ଆଦାଯ ପରିକପ୍ପିତପରିଚ୍ଛେଦଂ ଅତିକ୍କନ୍ତମତ୍ତେ ଅୱହାରୋ ହୋତି। ଇତି ଯ୍ୱାଯଂ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ପୱତ୍ତୋ ପରିକପ୍ପୋ, ଅଯଂ ଓକାସପରିକପ୍ପୋ ନାମ। ଏୱମିମେସଂ ଦ୍ୱିନ୍ନମ୍ପି ପରିକପ୍ପାନଂ ୱସେନ ପରିକପ୍ପେତ୍ୱା ଗଣ୍ହତୋ ଅୱହାରୋ ‘‘ପରିକପ୍ପାୱହାରୋ’’ତି ୱେଦିତବ୍ବୋ।

ପଟିଚ୍ଛାଦେତ୍ୱା ପନ ଅୱହରଣଂ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନାୱହାରୋ ନାମ। ସୋ ଏୱଂ ୱେଦିତବ୍ବୋ – ଯୋ ଭିକ୍ଖୁ ଉୟ୍ୟାନାଦୀସୁ ପରେସଂ ଓମୁଞ୍ଚିତ୍ୱା ଠପିତଅଙ୍ଗୁଲିମୁଦ୍ଦିକାଦୀନି ଦିସ୍ୱା ‘‘ପଚ୍ଛା ଗଣ୍ହିସ୍ସାମୀ’’ତି ପଂସୁନା ୱା ପଣ୍ଣେନ ୱା ପଟିଚ୍ଛାଦେତି, ତସ୍ସ ଏତ୍ତାୱତା ଉଦ୍ଧାରୋ ନତ୍ଥୀତି ନ ତାୱ ଅୱହାରୋ ହୋତି । ଯଦା ପନ ସାମିକା ୱିଚିନନ୍ତା ଅପସ୍ସିତ୍ୱା ‘‘ସ୍ୱେ ଜାନିସ୍ସାମା’’ତି ସାଲୟାୱ ଗତା ହୋନ୍ତି, ଅଥସ୍ସ ତଂ ଉଦ୍ଧରତୋ ଉଦ୍ଧାରେ ଅୱହାରୋ। ପଟିଚ୍ଛନ୍ନକାଲେୟେୱ ‘‘ଏତଂ ମମ ସନ୍ତକ’’ନ୍ତି ସକସଞ୍ଞାୟ ୱା ‘‘ଗତା ଦାନି ତେ, ଛଡ୍ଡିତଭଣ୍ଡଂ ଇଦ’’ନ୍ତି ପଂସୁକୂଲସଞ୍ଞାୟ ୱା ଗଣ୍ହନ୍ତସ୍ସ ପନ ଭଣ୍ଡଦେୟ୍ୟଂ। ତେସୁ ଦୁତିୟତତିୟଦିୱସେ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ୱିଚିନିତ୍ୱା ଅଦିସ୍ୱା ଧୁରନିକ୍ଖେପଂ କତ୍ୱା ଗତେସୁପି ଗହିତଂ ଭଣ୍ଡଦେୟ୍ୟମେୱ। ପଚ୍ଛା ଞତ୍ୱା ଚୋଦିୟମାନସ୍ସ ଅଦଦତୋ ସାମିକାନଂ ଧୁରନିକ୍ଖେପେ ଅୱହାରୋ ହୋତି। କସ୍ମା? ଯସ୍ମା ତସ୍ସ ପୟୋଗେନ ତେହି ନ ଦିଟ୍ଠଂ। ଯୋ ପନ ତଥାରୂପଂ ଭଣ୍ଡଂ ଯଥାଠାନେ ଠିତଂୟେୱ ଅପ୍ପଟିଚ୍ଛାଦେତ୍ୱା ଥେୟ୍ୟଚିତ୍ତୋ ପାଦେନ ଅକ୍କମିତ୍ୱା କଦ୍ଦମେ ୱା ୱାଲୁକାୟ ୱା ପୱେସେତି, ତସ୍ସ ପୱେସିତମତ୍ତେୟେୱ ଅୱହାରୋ।

କୁସଂ ସଙ୍କାମେତ୍ୱା ପନ ଅୱହରଣଂ କୁସାୱହାରୋ ନାମ। ସୋପି ଏୱଂ ୱେଦିତବ୍ବୋ – ଯୋ ଭିକ୍ଖୁ ୱିଲୀୱମୟଂ ୱା ତାଲପଣ୍ଣମୟଂ ୱା କତସଞ୍ଞାଣଂ ୟଂକିଞ୍ଚି କୁସଂ ପାତେତ୍ୱା ଚୀୱରେ ଭାଜୀୟମାନେ ଅତ୍ତନୋ କୋଟ୍ଠାସସ୍ସ ସମୀପେ ଠିତଂ ଅପ୍ପଗ୍ଘତରଂ ୱା ମହଗ୍ଘତରଂ ୱା ସମସମଂ ୱା ଅଗ୍ଘେନ ପରସ୍ସ କୋଟ୍ଠାସଂ ହରିତୁକାମୋ ଅତ୍ତନୋ କୋଟ୍ଠାସେ ପତିତଂ କୁସଂ ପରସ୍ସ କୋଟ୍ଠାସେ ପାତେତୁକାମତାୟ ଉଦ୍ଧରତି, ରକ୍ଖତି ତାୱ। ପରସ୍ସ କୋଟ୍ଠାସେ ପାତିତେ ରକ୍ଖତେୱ। ଯଦା ପନ ତସ୍ମିଂ ପତିତେ ପରସ୍ସ କୋଟ୍ଠାସତୋ ପରସ୍ସ କୁସଂ ଉଦ୍ଧରତି, ଉଦ୍ଧଟମତ୍ତେ ଅୱହାରୋ। ସଚେ ପଠମତରଂ ପରକୋଟ୍ଠାସତୋ ପରସ୍ସ କୁସଂ ଉଦ୍ଧରତି, ଅତ୍ତନୋ କୋଟ୍ଠାସେ ପାତେତୁକାମତାୟ ଉଦ୍ଧାରେ ରକ୍ଖତି, ପାତନେପି ରକ୍ଖତି, ଅତ୍ତନୋ କୋଟ୍ଠାସତୋ ପନ ଅତ୍ତନୋ କୁସଂ ଉଦ୍ଧରତୋ ଉଦ୍ଧାରେୟେୱ ରକ୍ଖତି, ତଂ ଉଦ୍ଧରିତ୍ୱା ପରକୋଟ୍ଠାସେ ପାତେନ୍ତସ୍ସ ହତ୍ଥତୋ ମୁତ୍ତମତ୍ତେ ଅୱହାରୋ। ଅୟଂ କୁସାୱହାରୋ। ଇତି ୟଂ ୱୁତ୍ତଂ ‘‘ଆଦିୟେୟ୍ୟାତି ପଞ୍ଚୱୀସତିୟା ଅୱହାରାନଂ ଅଞ୍ଞତରୱସେନ ହରେୟ୍ୟା’’ତି, ତସ୍ସତ୍ଥୋ ପକାସିତୋ ହୋତି।

ଯଥାରୂପେତି ୟାଦିସେ। ଅଦିନ୍ନାଦାନେତି ଅଦିନ୍ନସ୍ସ ପରସନ୍ତକସ୍ସ ଗହଣେ। ରାଜାନୋତିଇଦଂ ବିମ୍ବିସାରଂୟେୱ ସନ୍ଧାୟ ୱୁତ୍ତଂ, ଅଞ୍ଞେ ପନ ତଥା କରେୟ୍ୟୁଂ ୱା ନ କରେୟ୍ୟୁଂ ୱାତି ତେ ନପ୍ପମାଣଂ। ହନେୟ୍ୟୁଂୱାତି ହତ୍ଥାଦୀହି ୱା ପୋଥେୟ୍ୟୁଂ, ସତ୍ଥେନ ୱା ଛିନ୍ଦେୟ୍ୟୁଂ। ବନ୍ଧେୟ୍ୟୁଂ ୱାତି ରଜ୍ଜୁବନ୍ଧନାଦୀହି ବନ୍ଧେୟ୍ୟୁଂ ୱା। ପବ୍ବାଜେୟ୍ୟୁଂ ୱାତି ନୀହରେୟ୍ୟୁଂ ୱା। ଚୋରୋସି ବାଲୋସି ମୂଳ୍ହୋସି ଥେନୋସୀତି ଇମେହି ୱଚନେହି ପରିଭାସେୟ୍ୟୁଂ। କୀଦିସସ୍ସ ପନ ଅଦିନ୍ନସ୍ସ ଆଦାନେ ରାଜାନୋ ଏୱଂ କରୋନ୍ତି? ପାଦସ୍ସ ୱା ପାଦାରହସ୍ସ ୱା। ତଥାରୂପଂ ଭିକ୍ଖୁ ଅଦିନ୍ନଂ ଆଦିୟମାନୋତି ତାଦିସଂ ଭିକ୍ଖୁ ପୋରାଣକସ୍ସ କହାପଣସ୍ସ ପାଦଂ ୱା ପାଦାରହଂ ୱା ଭଣ୍ଡଂ ଅଦିନ୍ନଂ ଭୂମିଆଦୀସୁ ୟତ୍ଥ କତ୍ଥଚି ଠିତଂ ୟଂକିଞ୍ଚି ସଜୀୱନିଜ୍ଜୀୱଂ ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରାନଂ ଅୱହାରାନଂ ୟେନ କେନଚି ଅୱହାରେନ ଅୱହରନ୍ତୋ ପାରାଜିକୋ ହୋତି, କୋ ପନ ୱାଦୋ ତତୋ ଅତିରେକତରସ୍ମିନ୍ତି।

ରାଜଗହେ ଧନିୟତ୍ଥେରଂ ଆରବ୍ଭ ରଞ୍ଞୋ ଦାରୂନି ଅଦିନ୍ନଂ ଆଦିୟନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ‘‘ଗାମା ୱା ଅରଞ୍ଞା ୱା’’ତି ଅୟମେତ୍ଥ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଣତ୍ତିକଂ, ହରଣତ୍ଥାୟ ଗମନାଦିକେ ପୁବ୍ବପ୍ପୟୋଗେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଆମସନେ ଦୁକ୍କଟଂ, ପାରାଜିକୱତ୍ଥୁନୋ ଫନ୍ଦାପନେ ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚୟଂ। ଆଦିୟନ୍ତସ୍ସ ମାସକେ ୱା ଊନମାସକେ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ, ଅତିରେକମାସକେ ୱା ଊନପଞ୍ଚମାସକେ ୱା ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚୟଂ, ପଞ୍ଚମାସକେ ୱା ଅତିରେକପଞ୍ଚମାସକେ ୱା ପାରାଜିକଂ। ସବ୍ବତ୍ଥ ଗହଣକାଲୱସେନ ଚ ଗହଣଦେସୱସେନ ଚ ପରିଭୋଗଭାଜନପରିୱତ୍ତନାଦୀହି ଚ ପରିହୀନାପରିହୀନୱସେନ ୱିନିଚ୍ଛୟୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ସକସଞ୍ଞିସ୍ସ, ୱିସ୍ସାସଗ୍ଗାହେ, ତାୱକାଲିକେ, ପେତପରିଗ୍ଗହେ, ତିରଚ୍ଛାନଗତପରିଗ୍ଗହେ, ପଂସୁକୂଲସଞ୍ଞିସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସୀଲୱିପତ୍ତି, ଅଞ୍ଞସ୍ସ ମନୁସ୍ସଜାତିକସ୍ସ ୱସେନ ପରପରିଗ୍ଗହିତଂ, ପରପରିଗ୍ଗହିତସଞ୍ଞିତା, ଗରୁପରିକ୍ଖାରୋ, ଥେୟ୍ୟଚିତ୍ତଂ, ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରାନଂ ଅୱହାରାନଂ ୱସେନ ଅୱହରଣଞ୍ଚାତି ଇମାନେତ୍ଥ ପଞ୍ଚ ଅଙ୍ଗାନି। ଅଦିନ୍ନାଦାନସମୁଟ୍ଠାନଂ, କିରିୟଂ, ସଞ୍ଞାୱିମୋକ୍ଖଂ, ସଚିତ୍ତକଂ, ଲୋକୱଜ୍ଜଂ, କାୟକମ୍ମଂ, ୱଚୀକମ୍ମଂ, ଅକୁସଲଚିତ୍ତଂ, ତିୱେଦନନ୍ତି।

ଦୁତିୟପାରାଜିକୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩। ତତିୟପାରାଜିକୱଣ୍ଣନା

ତତିୟେ ସଞ୍ଚିଚ୍ଚାତି ସଂଚେତେତ୍ୱା ସଦ୍ଧିଂ ଚେତେତ୍ୱା। ‘‘ପାଣୋ’’ତିସଞ୍ଞାୟ ସଦ୍ଧିଂୟେୱ ‘‘ୱଧାମି ନ’’ନ୍ତି ୱଧକଚେତନାୟ ଚେତେତ୍ୱା ପକପ୍ପେତ୍ୱା। ମନୁସ୍ସୱିଗ୍ଗହନ୍ତି କଲଲତୋ ପଟ୍ଠାୟ ଜୀୱମାନକମନୁସ୍ସଜାତିକସରୀରଂ। ଜୀୱିତାୱୋରୋପେୟ୍ୟାତି କଲଲକାଲେପି ତାପନମଦ୍ଦନେହି ୱା ଭେସଜ୍ଜସମ୍ପଦାନେନ ୱା ତତୋ ୱା ଉଦ୍ଧମ୍ପି ତଦନୁରୂପେନ ଉପକ୍କମେନ ଜୀୱିତା ୱିୟୋଜେୟ୍ୟ। ଇମସ୍ସ ପନତ୍ଥସ୍ସ ଆୱିଭାୱତ୍ଥଂ ପାଣୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ, ପାଣାତିପାତୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ, ପାଣାତିପାତୀ ୱେଦିତବ୍ବୋ, ପାଣାତିପାତସ୍ସ ପୟୋଗୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ତତ୍ଥ ପାଣୋତି ୱୋହାରତୋ ସତ୍ତୋ, ପରମତ୍ଥତୋ ଜୀୱିତିନ୍ଦ୍ରିୟଂ। ପାଣାତିପାତୋତି ୟାୟ ଚେତନାୟ ଜୀୱିତିନ୍ଦ୍ରିୟୁପଚ୍ଛେଦକପୟୋଗଂ ସମୁଟ୍ଠାପେତି, ସା ଚେତନା। ପାଣାତିପାତୀତି

ୱୁତ୍ତଚେତନାୟ ସମଙ୍ଗିପୁଗ୍ଗଲୋ। ପାଣାତିପାତସ୍ସ ପୟୋଗୋତି ପାଣାତିପାତସ୍ସ ଛ ପୟୋଗା ସାହତ୍ଥିକୋ ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟୋ ଆଣତ୍ତିକୋ ଥାୱରୋ ୱିଜ୍ଜାମୟୋ ଇଦ୍ଧିମୟୋତି । ତତ୍ଥ ସାହତ୍ଥିକୋତି ସୟଂ ମାରେନ୍ତସ୍ସ କାୟେନ ୱା କାୟପଟିବଦ୍ଧେନ ୱା ପହରଣଂ। ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟୋତି ଦୂରେ ଠିତଂ ମାରେତୁକାମସ୍ସ କାୟେନ ୱା କାୟପଟିବଦ୍ଧେନ ୱା ଉସୁସତ୍ତିୟନ୍ତପାସାଣାଦୀନଂ ନିସ୍ସଜ୍ଜନଂ। ତତ୍ଥ ଏକେକୋ ଉଦ୍ଦିସ୍ସାନୁଦ୍ଦିସ୍ସଭେଦତୋ ଦୁୱିଧୋ। ତତ୍ଥ ଉଦ୍ଦିସ୍ସକେ ୟଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ପହରତି, ତସ୍ସେୱ ମରଣେନ କମ୍ମବଦ୍ଧୋ। ''ୟୋ କୋଚି ମରତୂ''ତି ଏୱଂ ଅନୁଦ୍ଦିସ୍ସକେ ପହାରପ୍ପଚ୍ଚୟା ୟସ୍ସ କସ୍ସଚି ମରଣେନ କମ୍ମବଦ୍ଧୋ। ଉଭୟତ୍ଥାପି ଚ ପହରିତମତ୍ତେ ୱା ମରତୁ, ପଚ୍ଛା ୱା ତେନେୱ ରୋଗେନ, ପହରିତକ୍ଖଣେୟେୱ କମ୍ମବଦ୍ଧୋ। ଆଣତ୍ତିକୋତି ''ଅସୁକଂ ନାମ ମାରେହୀ''ତି ଅଞ୍ଞଂ ଆଣାପେନ୍ତସ୍ସ ଆଣାପନଂ।

ତତ୍ଥ –

ୱତ୍ଥୁ କାଲୋ ଚ ଓକାସୋ, ଆୱୁଧଂ ଇରିୟାପଥୋ;

କ୍ରିୟାୱିସେସୋତି ଇମେ, ଛ ଆଣତ୍ତି ନିୟାମକା।

ତତ୍ଥ ୱତ୍ଥୂତି ପୁଗ୍ଗଲୋ। ୟଞ୍ହି ପୁଗ୍ଗଲଂ ''ମାରେହୀ''ତି ଆଣତ୍ତୋ ସଚେ ତମେୱ ମାରେତି, ଆଣାପକସ୍ସ ଆପତ୍ତି। ଅଥ ଅଞ୍ଞଂ ମାରେତି, ତଂମଞ୍ଞମାନୋ ୱା ଅଞ୍ଞଂ ମାରେତି, ଆଣାପକୋ ମୁଚ୍ଚତି। ''ଇମଂ ମାରେହୀ''ତି ଆଣତ୍ତେ ପନ ଆଣାପକସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ। କାଲୋତି ପୁରେଭତ୍ତାଦିକାଲୋ। ସଚେ ହି ''ପୁରେଭତ୍ତଂ ମାରେହୀ''ତି ଆଣତ୍ତୋ ପୁରେଭତ୍ତମେୱ ମାରେତି, ଆଣାପକସ୍ସ ଆପତ୍ତି। ଅଥ ୟଂ ପୁରେଭତ୍ତଂ ନିୟାମିତଂ, ତତୋ ପଚ୍ଛା ୱା ପୁରେ ୱା ମାରେତି, ଆଣାପକୋ ମୁଚ୍ଚତି। ଇମିନା ନୟେନ ସବ୍ବତ୍ଥ ୱିନିଚ୍ଛୟୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ଥାୱରୋତି ଅସଂହାରିମେନ ଉପକରଣେନ ମାରେତୁକାମସ୍ସ ଓପାତକ୍ଖଣନଂ ଅପସ୍ସେନସଂୱିଧାନଂ ଅସିଆଦୀନଂ ଉପନିକ୍ଖିପନଂ ତଥାକାଦୀସୁ ୱିସସମ୍ପୟୋଜନଂ ରୂପୂପହାରୋତିଏୱମାଦି। ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ ଚେତ୍ଥାପି ଉଦ୍ଦିସ୍ସାନୁଦ୍ଦିସ୍ସଭେଦୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ୱିଜ୍ଜାମୟୋତି ମାରଣତ୍ଥଂ ୱିଜ୍ଜାପରିଜପ୍ପନଂ। ଇଦ୍ଧିମୟୋତି କମ୍ମୱିପାକଜାୟ ଇଦ୍ଧିୟା ପୟୋଜନଂ।

ସତ୍ଥହାରକଂ ୱାସ୍ସ ପରିୟେସେୟ୍ୟାତି ଏତ୍ଥ ହରତୀତି ହାରକଂ, କିଂ ହରତି? ଜୀୱିତଂ। ଅଥ ୱା ହରିତବ୍ବନ୍ତି ହାରକଂ, ଉପନିକ୍ଖିପିତବ୍ବନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ସତ୍ଥଞ୍ଚ ତଂ ହାରକଞ୍ଚାତି ସତ୍ଥହାରକଂ। ଅସ୍ସାତି ମନୁସ୍ସୱିଗ୍ଗହସ୍ସ। ପରିୟେସେୟ୍ୟାତି ୟଥା ଲଭତି, ତଥା କରେୟ୍ୟ, ଉପନିକ୍ଖିପେୟ୍ୟାତି ଅତ୍ଥୋ। ଏତେନ ଥାୱରପୟୋଗଂ ଦସ୍ସେତି। ଇତରଥା ହି ପରିୟିଟ୍ଠିମତ୍ତେନେୱ ପାରାଜିକୋ ଭୱେୟ୍ୟ, ନ ଚେତଂ ୟୁତ୍ତଂ। ପଦଭାଜନେ ପନସ୍ସ ବ୍ୟଞ୍ଜନଂ ଅନାଦିୟିତ୍ୱା ୟଂ ଏତ୍ଥ ଥାୱରପୟୋଗସଙ୍ଗହିତଂ ସତ୍ଥଂ, ତଦେୱ ଦସ୍ସେତୁଂ ''ଅସିଂ ୱା''ତିଆଦି ୱୁତ୍ତଂ। ମରଣୱଣ୍ଣଂ ୱା ସଂୱଣ୍ଣେୟ୍ୟାତି ୱାଚାୟ ୱା ତାଲପଣ୍ଣାଦୀସୁ ଲିଖିତ୍ୱା ୱା ''ୟୋ ଏୱଂ ମରତି, ସୋ ଧନଂ ୱା ଲଭତୀ''ତିଆଦିନା ନୟେନ ମରଣେ ଗୁଣଂ ପକାସେୟ୍ୟ। ଏତେନ ୟଥା ''ଅଦିନ୍ନାଦାନେ ଆଦିୟେୟ୍ୟା''ତି ୱୁତ୍ତତ୍ତା ପରିୟାୟକଥାୟ ମୁଚ୍ଚତି, ନୟିଧ, ଏୱଂ ''ସଂୱଣ୍ଣେୟ୍ୟା''ତି ୱଚନତୋ ପନ ଇଧ ପରିୟାୟକଥାୟପି ନ ମୁଚ୍ଚତୀତି ଅୟମତ୍ଥୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ମରଣାୟ ୱା ସମାଦପେୟ୍ୟାତି ''ସତ୍ଥଂ ୱା ଆହରା''ତିଆଦିନା (ପାରା। ୧୭୨) ନୟେନ ମରଣତ୍ଥାୟ ଉପାୟଂ ଗାହାପେୟ୍ୟ। ଏତେନ ଆଣତ୍ତିକପ୍ପୟୋଗଂ ଦସ୍ସେତି। ଅମ୍ଭୋ ପୁରିସାତି ଆଲପନମେତଂ। କିଂ ତୁୟ୍ହିମିନାତିଆଦି ସଂୱଣ୍ଣନାକାରନିଦସ୍ସନଂ। ଇତି ଚିତ୍ତମନୋତି ଇତି ଚିତ୍ତୋ ଇତି ମନୋ। ''ମତଂ ତେ ଜୀୱିତା ସେୟ୍ୟୋ''ତିଏତ୍ଥ ୱୁତ୍ତମରଣଚିତ୍ତୋ ମରଣମନୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଏତ୍ଥ ଚ ''ମନୋ''ତିଇଦଂ ଚିତ୍ତସ୍ସ ଅତ୍ଥଦୀପନତ୍ଥଂ ୱୁତ୍ତଂ। ତେନେୱସ୍ସ ପଦଭାଜନେ ''ୟଂ ଚିତ୍ତଂ ତଂ ମନୋ''ତି (ପାରା। ୧୭୨) ଆହ। ଚିତ୍ତସଙ୍କପ୍ପୋତି ୱିଚିତ୍ତସଙ୍କପ୍ପୋ। ଏତ୍ଥାପି ଇତି-ସଦ୍ଦୋ ଆହରିତବ୍ବୋ। ''ସଙ୍କପ୍ପୋ''ତି ଚ ସଂୱିଦହନମତ୍ତସ୍ସେତଂ ନାମଂ, ନ ୱିତକ୍କସ୍ସେୱ। ତଞ୍ଚ ସଂୱିଦହନଂ ଇମସ୍ମିଂ ଅତ୍ଥେ ସଞ୍ଞାଚେତନାଧିପ୍ପାୟେହି ସଙ୍ଗହଂ ଗଚ୍ଛତି, ତସ୍ମା ''ଇତି ଚିତ୍ତସଙ୍କପ୍ପୋ''ତି ''ମତଂ ତେ ଜୀୱିତା ସେୟ୍ୟୋ''ତିଏତ୍ଥ ୱୁତ୍ତମରଣସଞ୍ଞୀ ମରଣଚେତନୋ ମରଣାଧିପ୍ପାୟୋତି ଏୱମେତ୍ଥ ଅତ୍ଥୋ ଦଟ୍ଠବ୍ବୋ। ପଦଭାଜନେପି ହି ଅୟମେୱ ନୟୋ ଦସ୍ସିତୋ । ଏତେନ ମରଣଚିତ୍ତାଦୀହି ୱିନା ''ଏକାହଂ ଜୀୱିତଂ ସେୟ୍ୟୋ, ୱୀରିୟମାରଭତୋ ଦଳ୍ହ''ନ୍ତିଆଦିନା (ଧ। ପ। ୧୧୨) ନୟେନ ଧମ୍ମଂ ଭାସନ୍ତସ୍ସ ସଂୱଣ୍ଣନା ନାମ ନ ହୋତୀତି ଦସ୍ସେତି। ଅନେକପରିୟାୟେନାତି ନାନପ୍ପକାରେନ ଉଚ୍ଚାୱଚେନ କାରଣେନ। ପୁନ ମରଣୱଣ୍ଣନ୍ତିଆଦି ନିଗମନୱଚନଂ। ପାରାଜିକୋ ହୋତୀତି ତଙ୍ଖଣୂପପନ୍ନମ୍ପି ମନୁସ୍ସୱିଗ୍ଗହଂ ୱୁତ୍ତନୟେନ ଜୀୱିତା ୱୋରୋପେନ୍ତୋ ପାରାଜିକୋ ହୋତୀତି।

ୱେସାଲିୟଂ ସମ୍ବହୁଲେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ଜୀୱିତା ୱୋରୋପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ''ମରଣୱଣ୍ଣଂ ୱା''ତି ଅୟମେତ୍ଥ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଣତ୍ତିକଂ, ମାରଣତ୍ଥାୟ ଓପାତକ୍ଖଣନାଦୀସୁ ଦୁକ୍କଟଂ, ଅନୋଦିସ୍ସ ଖତେ ଓପାତେ ୟସ୍ସ କସ୍ସଚି ପତନେପି ଦୁକ୍କଟଂ, ୟକ୍ଖପେତତିରଚ୍ଛାନଗତମନୁସ୍ସୱିଗ୍ଗହାନଂ ତିରଚ୍ଛାନଗତସ୍ସ ଚ ଦୁକ୍ଖୁପ୍ପତ୍ତିୟଂ ଦୁକ୍କଟମେୱ, ମନୁସ୍ସଜାତିକସ୍ସ ଦୁକ୍ଖୁପ୍ପତ୍ତିୟଂ ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚୟଂ, ତଥା ୟକ୍ଖାଦୀନଂ ମରଣେ, ତିରଚ୍ଛାନଗତମରଣେ ପନ ପାଚିତ୍ତିୟଂ, ମନୁସ୍ସମରଣେ ପାରାଜିକନ୍ତି। ଇମିନା ନୟେନ ସବ୍ବତ୍ଥ ପୟୋଗଭେଦୱସେନ ଆପତ୍ତିଭେଦୋ

ୱେଦିତବ୍ବୋ। ଅସଞ୍ଚିଚ୍ଚ ମାରେନ୍ତସ୍ସ ଅଜାନନ୍ତସ୍ସ ନମରଣାଧିପ୍ପାୟସ୍ସ ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ତତ୍ଥ ଅସଞ୍ଚିଚ୍ଚାତି ''ଇମିନା ଉପକ୍କମେନ ଇମଂ ମାରେମୀ''ତି ଅଚେତେତ୍ୱା କତେନ ଉପକ୍କମେନ ମୁସଲୁସ୍ସାପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ (ପାରା। ୧୮୦ ଆଦୟୋ) ୱିୟ ପରେ ମତେପି ଅନାପତ୍ତି। ଅଜାନନ୍ତସ୍ସାତି ''ଇମିନା ଅୟଂ ମରିସ୍ସତୀ''ତି ଅଜାନନ୍ତସ୍ସ ଉପକ୍କମେନ ୱିସଗତପିଣ୍ଡପାତୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ (ପାରା। ୧୮୧) ୱିୟ ପରେ ମତେପି ଅନାପତ୍ତି। ନମରଣାଧିପ୍ପାୟସ୍ସାତି ମରଣଂ ଅନିଚ୍ଛନ୍ତସ୍ସ ଉପକ୍କମେନ ଭେସଜ୍ଜୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ (ପାରା। ୧୮୭) ୱିୟ ପରେ ମତେପି ଅନାପତ୍ତି। ଏୱଂ ଅସଞ୍ଚିଚ୍ଚାତିଆଦୀସୁ ୱିନିଚ୍ଛୟୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ସୀଲୱିପତ୍ତି, ମନୁସ୍ସଜାତିକପାଣୋ, ପାଣସଞ୍ଞିତା, ୱଧକଚିତ୍ତଂ, ଉପକ୍କମୋ, ତେନ ମରଣନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ପଞ୍ଚ ଅଙ୍ଗାନି। ଅଦିନ୍ନାଦାନସମୁଟ୍ଠାନଂ, କିରିୟଂ, ସଞ୍ଞାୱିମୋକ୍ଖଂ, ସଚିତ୍ତକଂ, ଲୋକୱଜ୍ଜଂ, କାୟକମ୍ମଂ, ୱଚୀକମ୍ମଂ, ଅକୁସଲଚିତ୍ତଂ, ଦୁକ୍ଖୱେଦନନ୍ତି।

ତତିୟପାରାଜିକୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। ଚତୁତ୍ଥପାରାଜିକୱଣ୍ଣନା

ଚତୁତ୍ଥେ ଅନଭିଜାନନ୍ତି ସକସନ୍ତାନେ ଅନୁପ୍ପନ୍ନତ୍ତା ଅତ୍ତନି ଅତ୍ଥିଭାୱଂ ଅଜାନନ୍ତୋ। ଉତ୍ତରିମନୁସ୍ସଧମ୍ମନ୍ତି ଉତ୍ତରିମନୁସ୍ସାନଂ ଝାୟୀନଞ୍ଚେୱ ଅରିୟାନଞ୍ଚ ଧମ୍ମଂ। ଅତ୍ତୁପନାୟିକନ୍ତି ଅତ୍ତନି ତଂ ଉପନେତି ''ମୟି ଅତ୍ଥୀ''ତି ସମୁଦାଚରନ୍ତୋ, ଅତ୍ତାନଂ ୱା ତତ୍ଥ ଉପନେତି ''ଅହଂ ଏତ୍ଥ ସନ୍ଦିସ୍ସାମୀ''ତି ସମୁଦାଚରନ୍ତୋତି ଅତ୍ତୁପନାୟିକୋ, ତଂ ଅତ୍ତୁପନାୟିକଂ। ଏୱଂ କତ୍ୱା ସମୁଦାଚରେୟ୍ୟାତି ସମ୍ବନ୍ଧୋ। ଅଲମରିୟଞ୍ଞାଣଦସ୍ସନନ୍ତିଏତ୍ଥ ମହଗ୍ଗତଲୋକୁତ୍ତରପଞ୍ଞା ଜାନନଟ୍ଠେନ ଞାଣଂ, ଚକ୍ଖୁନା ଚ ଦିଟ୍ଠମିୱ ଧମ୍ମଂ ପଚ୍ଚକ୍ଖକରଣତୋ ଦସ୍ସନଟ୍ଠେନ ଦସ୍ସନନ୍ତି ଞାଣଦସ୍ସନଂ, ଅରିୟଂ ୱିସୁଦ୍ଧଂ ଉତ୍ତମଂ ଞାଣଦସ୍ସନନ୍ତି ଅରିୟଞ୍ଞାଣଦସ୍ସନଂ, ଅଲଂ ପରିୟତ୍ତଂ କିଲେସୱିଦ୍ଧଂସନସମତ୍ଥଂ ଅରିୟଞ୍ଞାଣଦସ୍ସନମେତ୍ଥ ଝାନାଦିଭେଦେ ଉତ୍ତରିମନୁସ୍ସଧମ୍ମେ, ଅଲଂ ୱା ଅରିୟଞ୍ଞାଣଦସ୍ସନମସ୍ସାତି ଅଲମରିୟଞ୍ଞାଣଦସ୍ସନୋ, ତଂ ଅଲମରିୟଞ୍ଞାଣଦସ୍ସନଂ। ସମୁଦାଚରେୟ୍ୟାତି ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରମେତଂ ଉତ୍ତରିମନୁସ୍ସଧମ୍ମଂ ଅତ୍ତୁପନାୟିକଂ କତ୍ୱା କାୟେନ ୱା ୱାଚାୟ ୱା ତଦୁଭୟେନ ୱା ୱିଞ୍ଞୁସ୍ସ ମନୁସ୍ସଜାତିକସ୍ସ ଆରୋଚେୟ୍ୟ। ଇତି ଜାନାମି ଇତି ପସ୍ସାମୀତି ସମୁଦାଚରଣାକାରଦସ୍ସନମେତଂ, ଅତ୍ତୁପନାୟିକଞ୍ହି କତ୍ୱା ୱିନା ଅଞ୍ଞାପଦେସେନ ସମୁଦାଚରନ୍ତୋ ଏୱଂ ସମୁଦାଚରତି, ତସ୍ମା ୟ୍ୱାୟଂ ପଦଭାଜନେ (ପାରା। ୨୦୯) ''ପଠମଂ ଝାନଂ ସମାପଜ୍ଜିଂ, ସମାପଜ୍ଜାମି, ସମାପନ୍ନୋ''ତିଆଦିଭେଦୋ ୱୁତ୍ତୋ, ସୋ ସବ୍ବୋ ଇଧେୱ ସଙ୍ଗହଂ ଗଚ୍ଛତୀତି ୱେଦିତବ୍ବୋ। ''ଇତି ଜାନାମି ଇତି ପସ୍ସାମୀ''ତି ହି ୱଦନ୍ତୋ ନ ୟିଦଂ ୱଚନମତ୍ତମେୱ ୱଦତି, ଅଥ ଖୋ ''ଇମିନା ଚ ଇମିନା ଚ କାରଣେନ ଅୟଂ ଧମ୍ମୋ ମୟି ଅତ୍ଥୀ''ତି ଦୀପେତି, ''ସମାପଜ୍ଜି''ନ୍ତିଆଦୀନି ଚ ୱଦନ୍ତେନ ହି ସମାପଜ୍ଜନାଦୀହି କାରଣେହି ଅତ୍ଥିତା ଦୀପିତା ହୋତି, ତେନ ୱୁତ୍ତଂ ''ୟ୍ୱାୟଂ ପଦଭାଜନେ ପଠମଂ ଝାନଂ ସମାପଜ୍ଜିଂ, ସମାପଜ୍ଜାମି, ସମାପନ୍ନୋତିଆଦିଭେଦୋ ୱୁତ୍ତୋ, ସୋ ସବ୍ବୋ ଇଧେୱ ସଙ୍ଗହଂ ଗଚ୍ଛତୀ''ତି। ତତୋ ଅପରେନ ସମୟେନାତି ତତୋ ଆରୋଚିତକାଲତୋ ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ କାଲେ। ଇତି ଆପତ୍ତିପଟିଜାନନକାଲଦସ୍ସନମେତଂ, ଅୟଂ ପନ ଆରୋଚିତକ୍ଖଣେୱ ଆପତ୍ତିଂ ଆପଜ୍ଜତି। ଆପତ୍ତିଂ ପନ ଆପନ୍ନୋ ୟସ୍ମା ପରେନ ଚୋଦିତୋ ୱା ଅଚୋଦିତୋ ୱା ପଟିଜାନାତି, ତସ୍ମା ''ସମନୁଗ୍ଗାହୀୟମାନୋ ୱା ଅସମନୁଗ୍ଗାହୀୟମାନୋ ୱା''ତି ୱୁତ୍ତଂ। ଆପନ୍ନୋତି ଆରୋଚିତକ୍ଖଣେୟେୱ ପାରାଜିକଂ ଆପନ୍ନୋ। ୱିସୁଦ୍ଧାପେକ୍ଖୋତି ଅତ୍ତନୋ ଗିହିଭାୱାଦିକଂ ୱିସୁଦ୍ଧିଂ ଅପେକ୍ଖମାନୋ ଇଚ୍ଛମାନୋ। ଅୟଞ୍ହି ୟସ୍ମା ପାରାଜିକଂ ଆପନ୍ନୋ, ତସ୍ମା ଭିକ୍ଖୁଭାୱେ ଠତ୍ୱା ଅଭବ୍ବୋ ଝାନାଦୀନି ଅଧିଗନ୍ତୁଂ, ଇଚ୍ଚସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁଭାୱୋ ୱିସୁଦ୍ଧି ନାମ ନ ହୋତି। ୟସ୍ମା ପନ ଗିହି ୱା ଉପାସକାରାମିକସାମଣେରାନଂ ୱା ଅଞ୍ଞତରୋ ହୁତ୍ୱା ଦାନାଦୀହି ସଗ୍ଗମଗ୍ଗଂ ୱା ଝାନାଦୀହି ମୋକ୍ଖମଗ୍ଗଂ ୱା ଆରାଧେତୁଂ ଭବ୍ବୋ ହୋତି, ତସ୍ମାସ୍ସ ଗିହିଆଦିଭାୱୋ ୱିସୁଦ୍ଧି ନାମ ହୋତି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ ''ଗିହିଭାୱାଦିକଂ ୱିସୁଦ୍ଧିଂ ଅପେକ୍ଖମାନୋ''ତି। ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟାତି ଏୱଂ ଭଣେୟ୍ୟ, କଥଂ? ''ଅଜାନମେୱଂ, ଆୱୁସୋ''ତିଆଦିଂ। ତତ୍ଥ ଅଜାନନ୍ତି ଅଜାନନ୍ତୋ। ଅପସ୍ସନ୍ତି ଅପସ୍ସନ୍ତୋ। ତୁଚ୍ଛଂ ମୁସା ୱିଲପିନ୍ତି ଅହଂ ୱଚନତ୍ଥୱିରହତୋ ତୁଚ୍ଛଂ, ୱଞ୍ଚନାଧିପ୍ପାୟତୋ ମୁସା ୱିଲପିଂ ଅଭଣିନ୍ତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ଅଞ୍ଞତ୍ର ଅଧିମାନାତି ୟ୍ୱାୟଂ ତିଲକ୍ଖଣଂ ଆରୋପେତ୍ୱା ସଙ୍ଖାରେ ସମ୍ମସନ୍ତସ୍ସ ଆରଦ୍ଧୱିପସ୍ସକସ୍ସ ଅପତ୍ତେ ପତ୍ତସଞ୍ଞିତାସଙ୍ଖାତୋ ଅଧିମାନୋ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ତଂ ଅଧିମାନଂ ଠପେତ୍ୱା କେୱଲଂ ପାପିଚ୍ଛତାୟ ୟୋ ସମୁଦାଚରେୟ୍ୟ, ଅୟମ୍ପି ପାରାଜିକୋ ହୋତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ୱେସାଲିୟଂ ୱଗ୍ଗୁମୁଦାତୀରିୟେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ତେସଂ ଉତ୍ତରିମନୁସ୍ସଧମ୍ମାରୋଚନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ''ଅଞ୍ଞତ୍ର ଅଧିମାନା''ତି ଅୟମେତ୍ଥ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ''ପଠମଂ ଝାନଂ ସମାପଜ୍ଜି''ନ୍ତିଆଦିନା ନୟେନ ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରଂ ଅସନ୍ତଂ ଝାନାଦିଧମ୍ମଂ ଆରୋଚେନ୍ତସ୍ସ ସଚେ ୟସ୍ସ କସ୍ସଚି ଆରୋଚେତି, ସୋ ମନୁସ୍ସଜାତିକୋ ହୋତି, ଅନନ୍ତରମେୱ ''ଅୟଂ ଝାନଲାଭୀ''ତି ୱା ''ଅରିୟୋ''ତି ୱା ୟେନ କେନଚି ଆକାରେନ ତମତ୍ଥଂ ଜାନାତି, ପାରାଜିକଂ। ସଚେ ନ ଜାନାତି, ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚୟଂ। ସଚେ ପନ ''ୟୋ ତେ ୱିହାରେ ୱସି, ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ପଠମଂ ଝାନଂ ସମାପଜ୍ଜୀ''ତିଆଦିନା (ପାରା। ୨୨୦) ନୟେନ ଅଞ୍ଞାପଦେସେନ ଆରୋଚେନ୍ତସ୍ସ ଜାନାତି, ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚୟଂ। ସଚେ ନ ଜାନାତି, ଦୁକ୍କଟଂ। ଅଧିମାନେନ ଆରୋଚେନ୍ତସ୍ସ, ଅନୁଲ୍ଲପନାଧିପ୍ପାୟସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସୀଲୱିପତ୍ତି, ଉତ୍ତରିମନୁସ୍ସଧମ୍ମସ୍ସ ଅତ୍ତନି ଅସନ୍ତତା, ପାପିଚ୍ଛତାୟ ତସ୍ସ ଆରୋଚନଂ, ଅନଞ୍ଞାପଦେସୋ, ୟସ୍ସ ଆରୋଚେତି, ତସ୍ସ ମନୁସ୍ସଜାତିକତା, ତଙ୍ଖଣୱିଜାନନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ପଞ୍ଚ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି

ଅଦିନ୍ନାଦାନେ ଵୁତ୍ତସଦିସାନେଵାତି।

ଚତୁତ୍ଥପାରାଜିକଵଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠାଖୋ ଆଯସ୍ମନ୍ତୋ ଚତ୍ତାରୋ ପାରାଜିକା ଧମ୍ମାତିଇଦଂ ଇଧ ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠପାରାଜିକପରିଦୀପନମେଵ। ସମୋଧାନେତ୍ୱା ପନ ସବ୍ବାନେଵ ଚତୁଵୀସତି ପାରାଜିକାନି ଵେଦିତବ୍ବାନି । କତମାନି ଚତୁଵୀସତି? ପାଳିଯଂ ଆଗତାନି ତାଵ ଭିକ୍ଖୂନଂ ଚତ୍ତାରି ଭିକ୍ଖୁନୀନଂ ଅସାଧାରଣାନି ଚତ୍ତାରୀତି ଅଟ୍ଠ, ତାନି ଏକାଦସନ୍ନଂ ପଣ୍ଡକାଦୀନଂ ଅଭବ୍ବଭାଵସଙ୍ଖାତେହି ଏକାଦସହି ପାରାଜିକେହି ସଦ୍ଧିଂ ଏକୂନଵୀସତି, ଗିହିଭାଵଂ ପତ୍ଥଯମାନାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଵିବ୍ଭନ୍ତଭାଵପାରାଜିକେନ ସଦ୍ଧିଂ ଵୀସତି, ଅପରାନିପି ଲମ୍ବୀ, ମୁଦୁପିଟ୍ଠିକୋ, ପରସ୍ସ ଅଙ୍ଗଜାତଂ ମୁଖେନ ଗଣ୍ହାତି, ପରସ୍ସ ଅଙ୍ଗଜାତେ ଅଭିନିସୀଦତୀତି ଇମେସଂ ଚତୁନ୍ନଂ ଵସେନ ‘‘ଚତ୍ତାରି ଅନୁଲୋମପାରାଜିକାନୀ’’ତି ଵଦନ୍ତି, ଇତି ଇମାନି ଚ ଚତ୍ତାରି, ପୁରିମାନି ଚ ଵୀସତୀତି ସମୋଧାନେତ୍ୱା ସବ୍ବାନେଵ ଚତୁଵୀସତି ପାରାଜିକାନି ଵେଦିତବ୍ବାନି। ନ ଲଭତି ଭିକ୍ଖୂହି ସଦ୍ଧିଂ ସଂଵାସନ୍ତି ଉପୋସଥାଦିଭେଦଂ ସଂଵାସଂ ଭିକ୍ଖୂହି ସଦ୍ଧିଂ ନ ଲଭତି। ଯଥା ପୁରେ, ତଥା ପଚ୍ଛାତି ଯଥା ପୁବ୍ବେ ଗିହିକାଲେ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନକାଲେ ଚ, ପଚ୍ଛା ପାରାଜିକଂ ଆପନ୍ନୋପି ତଥେଵ ଅସଂଵାସୋ ହୋତି, ନତ୍ଥି ତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୂହି ସଦ୍ଧିଂ ଉପୋସଥାଦିଭେଦୋ ସଂଵାସୋତି। ତତ୍ଥାଯସ୍ମନ୍ତେ ପୁଚ୍ଛାମୀତି ତେସୁ ଚତୂସୁ ପାରାଜିକେସୁ ଆଯସ୍ମନ୍ତେ ‘‘କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା’’ତି ପୁଚ୍ଛାମି। କଚ୍ଚିତ୍ଥାତି କଚ୍ଚି ଏତ୍ଥ, ଏତେସୁ ଚତୂସୁ ପାରାଜିକେସୁ କଚ୍ଚି ପରିସୁଦ୍ଧାତି ଅତ୍ଥୋ। ଅଥ ଵା କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧାତି କଚ୍ଚି ପରିସୁଦ୍ଧା ଅତ୍ଥ, ଭଵଥାତି ଅତ୍ଥୋ। ସେସଂ ସବ୍ବତ୍ଥ ଉତ୍ତାନମେଵାତି।

କଙ୍ଖାଵିତରଣିଯା ପାତିମୋକ୍ଖଵଣ୍ଣନାଯ

ପାରାଜିକଵଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ସଙ୍ଘାଦିସେସକଣ୍ଡୋ

ଇମେଖୋ ପନାତି ଇଦାନି ୱତ୍ତବ୍ବାନଂ ଅଭିମୁଖୀକରଣଂ। ଆଯସ୍ମନ୍ତୋତି ସନ୍ନିପତିତାନଂ ପିଯୱଚନେନ ଆଲପନଂ। ତେରସାତି ଗଣନପରିଚ୍ଛେଦୋ। ସଙ୍ଘାଦିସେସାତି ଏୱଂନାମକା। ଧମ୍ମାତି ଆପତ୍ତିଯୋ। ଉଦ୍ଦେସଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତୀତି ସରୂପେନ ଉଦ୍ଦିସିତବ୍ବତଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି, ନ ନିଦାନେ ୱିଯ ''ଯସ୍ସ ସିଯା ଆପତ୍ତୀ''ତି ସାଧାରଣୱଚନମତ୍ତେନ।

୧। ସୁକ୍କୱିସ୍ସଟ୍ଠିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସଂୱିଜ୍ଜତି ଚେତନା ଅସ୍ସାତି ସଞ୍ଚେତନା, ସଞ୍ଚେତନାୱ ସଞ୍ଚେତନିକା, ସଞ୍ଚେତନା ୱା ଅସ୍ସ ଅତ୍ଥୀତି ସଞ୍ଚେତନିକା। ସୁକ୍କୱିସ୍ସଟ୍ଠୀତି ସୁକ୍କସ୍ସ ୱିସ୍ସଟ୍ଠି, ରାଗୂପତ୍ଥମ୍ଭାଦୀସୁ ଯେନ କେନଚି ଅଙ୍ଗଜାତେ କମ୍ମଞ୍ଞତଂ ପତ୍ତେ ଆରୋଗ୍ଯାଦୀସୁ ଯଂକିଞ୍ଚି ଅପଦିସିତ୍ୱା ଅତ୍ଥୱରୂପାଦୀସୁ ଯତ୍ଥ କତ୍ଥଚି ମୋଚନସ୍ସାଦଚେତନାଯ ନିମିତ୍ତେ ଉପକ୍କମନ୍ତସ୍ସ ଆସଯଧାତୁନାନତ୍ତତୋ ନୀଲାଦିୱସେନ (ପାରା। ୨୩୯-୨୪୦) ଦସୱିଧେସୁ ସୁକ୍କେସୁ ଯସ୍ସ କସ୍ସଚି ସୁକ୍କସ୍ସ ଠାନା ଚାୱନାତି ଅତ୍ଥୋ। ଅଞ୍ଞତ୍ର ସୁପିନନ୍ତାତି ଯା ସୁପିନେ ସୁକ୍କୱିସ୍ସଟ୍ଠି ହୋତି, ତଂ ଠପେତ୍ୱା। ସଙ୍ଘାଦିସେସୋତି ଯା ଅଞ୍ଞତ୍ର ସୁପିନନ୍ତା ସଞ୍ଚେତନିକା ସୁକ୍କୱିସ୍ସଟ୍ଠି, ଅଯଂ ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ ନାମ ଆପତ୍ତିନିକାଯୋତି ଅତ୍ଥୋ। ୱଚନତ୍ଥୋ ପନେତ୍ଥ ସଙ୍ଘୋ ଆଦିମ୍ହି ଚେୱ ସେସେ ଚ ଇଚ୍ଛିତବ୍ବୋ ଅସ୍ସାତି ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ। କିଂ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି – ଇମଂ ଆପତ୍ତିଂ ଆପଜ୍ଜିତ୍ୱା ୱୁଟ୍ଠାତୁକାମସ୍ସ ଯଂ ତଂ ଆପତ୍ତିୱୁଟ୍ଠାନଂ, ତସ୍ସ ଆଦିମ୍ହି ଚେୱ ପରିୱାସଦାନତ୍ଥାଯ, ଆଦିତୋ ସେସେ ମଜ୍ଝେ ମାନତ୍ତଦାନତ୍ଥାଯ ମୂଲାଯ ପଟିକସ୍ସନେନ ୱା ସହ ମାନତ୍ତଦାନତ୍ଥାଯ, ଅୱସାନେ ଅବ୍ଭାନତ୍ଥାଯ ଚ ସଙ୍ଘୋ ଇଚ୍ଛିତବ୍ବୋ, ନ ହେତ୍ଥ ଏକମ୍ପି କମ୍ମଂ ୱିନା ସଙ୍ଘେନ ସକ୍କା କାତୁଂ। ଇତି ସଙ୍ଘୋ ଆଦିମ୍ହି ଚେୱ ସେସେ ଚ ଇଚ୍ଛିତବ୍ବୋ ଅସ୍ସାତି ସଙ୍ଘାଦିସେସୋତି।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ସେଯ୍ଯସକଂ ଆରବ୍ଭ ଉପକ୍କମିତ୍ୱା ଅସୁଚିମୋଚନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ''ଅଞ୍ଞତ୍ର ସୁପିନନ୍ତା''ତି ଅଯମେତ୍ଥ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ। ସଚେ ପନ ପରେନ ଅତ୍ତନୋ ଅଙ୍ଗଜାତେ ଉପକ୍କମଂ କାରେତ୍ୱା ମୋଚାପେତି, ଆପଜ୍ଜତିଯେୱ। ଚେତେତ୍ୱା ଅନ୍ତମସୋ ଆକାସେ କଟିକମ୍ପନେନପି ନିମିତ୍ତେ ଉପକ୍କମନ୍ତସ୍ସ ସଚେ ନ ମୁଚ୍ଚତି, ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ। ସଚେ ପନ ଅନ୍ତମସୋ ଯଂ ଏକା ଖୁଦ୍ଦକମକ୍ଖିକା ପିୱେଯ୍ଯ, ତତ୍ତକମ୍ପି ଠାନତୋ ମୁଚ୍ଚତି, ଦକସୋତଂ ଅନୋତିଣ୍ଣେପି ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ। ଠାନତୋ ପନ ଚୁତଂ ଅୱସ୍ସମେୱ ଦକସୋତଂ ଓତରତି, ତସ୍ମା ''ଦକସୋତଂ ଓତିଣ୍ଣମତ୍ତେ ବହି ନିକ୍ଖନ୍ତେ ୱା ଅନିକ୍ଖନ୍ତେ ୱା ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ''ତି (ପାରା। ଅଟ୍ଠ। ୨।୨୩୭) ଅଟ୍ଠକଥାସୁ ୱୁତ୍ତଂ। ଅନୁପକ୍କମନ୍ତସ୍ସ ଚ, ଅମୋଚନାଧିପ୍ପାଯସ୍ସ ଚ, ସୁପିନଂ ପସ୍ସନ୍ତସ୍ସ ଚ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ମୁତ୍ତେପି ଅନାପତ୍ତି। ସୀଲୱିପତ୍ତି, ଚେତନା, ଉପକ୍କମୋ , ମୁଚ୍ଚନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଠମପାରାଜିକେ ୱୁତ୍ତସଦିସାନେୱାତି।

ସୁକ୍କୱିସ୍ସଟ୍ଠିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। କାଯସଂସଗ୍ଗସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦୁତିଯେ ଓତିଣ୍ଣୋତି ଯକ୍ଖାଦୀହି ୱିଯ ସତ୍ତା ଅନ୍ତୋ ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତେନ ରାଗେନ ୱା ଓତିଣ୍ଣୋ, କୂପାଦୀନି ୱିଯ ସତ୍ତା ଅସମପେକ୍ଖିତ୍ୱା ରଜ୍ଜନୀଯେ ଠାନେ ରଜ୍ଜନ୍ତୋ ସଯଂ ୱା ରାଗଂ ଓତିଣ୍ଣୋ, କାଯସଂସଗ୍ଗରାଗସମଙ୍ଗିସ୍ସେତଂ ଅଧିୱଚନଂ। ୱିପରିଣତେନ ଚିତ୍ତେନାତି ପରିସୁଦ୍ଧଭୱଙ୍ଗସନ୍ତତିସଙ୍ଖାତଂ ପକତିଂ ୱିଜହିତ୍ୱା ଅଞ୍ଞଥା ପୱତ୍ତେନ, ୱିରୂପଂ ୱା ପରିଣତେନ ଯଥା ପରିୱତ୍ତମାନଂ ୱିରୂପଂ ହୋତି, ଏୱଂ ୱୁତ୍ତରାଗୱସେନ ପରିୱତ୍ତେତ୍ୱା ଠିତେନ ଚିତ୍ତେନାତି ଅତ୍ଥୋ। ମାତୁଗାମେନ ସଦ୍ଧିନ୍ତି ତଦହୁଜାତାଯପି ଜୀୱମାନକମନୁସ୍ସିତ୍ଥିଯା ସଦ୍ଧିଂ। କାଯସଂସଗ୍ଗଂ ସମାପଜ୍ଜେଯ୍ଯାତି ହତ୍ଥଗ୍ଗହଣାଦିକଆଯସମ୍ପଯୋଗଂ କାଯମିସ୍ସୀଭାୱଂ ସମାପଜ୍ଜେଯ୍ଯ। ହତ୍ଥଗ୍ଗାହଂ ୱାତିଆଦି ପନସ୍ସ ୱିତ୍ଥାରେନ ଅତ୍ଥଦସ୍ସନଂ। ତତ୍ଥ ହତ୍ଥୋ ନାମ କପ୍ପରତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଯାୱ ଅଗ୍ଗନଖା। ୱେଣୀ ନାମ ୱିନନ୍ଧିତ୍ୱା ୱା ଅୱିନନ୍ଧିତ୍ୱା ୱା ସୁଦ୍ଧକେସେହି ୱା ନୀଲାଦିୱଣ୍ଣସୁତ୍ତକୁସୁମକହାପଣମାଲାସୁୱଣ୍ଣଚୀରକମୁତ୍ତାୱଳିଆଦୀସୁ ଅଞ୍ଞତରମିସ୍ସେହି ୱା କତକେସକଲାପସ୍ସେତଂ ଅଧିୱଚନଂ। ୱେଣିଗ୍ଗହଣେନ ଚେତ୍ଥ କେସାପି ଗହିତାଯେୱ ସଦ୍ଧିଂ ଲୋମେହି। ଇତି ୱୁତ୍ତଲକ୍ଖଣସ୍ସ ହତ୍ଥସ୍ସ ଗହଣଂ ହତ୍ଥଗ୍ଗାହୋ, ୱେଣିଯା ଗହଣଂ ୱେଣିଗ୍ଗାହୋ। ଅୱସେସସ୍ସ ସରୀରସ୍ସ ପରାମସନଂ ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ ୱା ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ ୱା ଅଙ୍ଗସ୍ସ ପରାମସନଂ ନାମ। ଯୋ ତଂ ହତ୍ଥଗ୍ଗାହଂ ୱା ୱେଣିଗ୍ଗାହଂ ୱା ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ ୱା ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ ୱା ଅଙ୍ଗସ୍ସ ପରାମସନଂ ସମାପଜ୍ଜେଯ୍ଯ, ତସ୍ସ ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ ନାମ ଆପତ୍ତିନିକାଯୋ ହୋତୀତି।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଉଦାଯିତ୍ଥେରଂ ଆରବ୍ଭ କାଯସଂସଗ୍ଗସମାପଜ୍ଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି , ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ଇତ୍ଥିଯା ଇତ୍ଥିସଞ୍ଞିନୋ

ଅନ୍ତମସୋ ଲୋମେନ ଲୋମଂ ଫୁସନ୍ତସ୍ସାପି, ଇତ୍ଥିଯା ୱା ଫୁସିଯମାନସ୍ସ ସେୱନାଧିପ୍ପାଯେନ ୱାଯମିତ୍ୱା ଫସ୍ସଂ ପଟିଜାନନ୍ତସ୍ସ ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ। ଏକେନ ପନ ହତ୍ଥେନ ଗହେତ୍ୱା ଦୁତିଯେନ ହତ୍ଥେନ ଦିୱସମ୍ପି ତହଂ ତହଂ ଫୁସନ୍ତସ୍ସ ଏକାୱ ଆପତ୍ତି, ଅଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଫୁସନ୍ତୋ ପନ ସଚେ ସୀସତୋ ଯାୱ ପାଦା, ତାୱ କାଯତୋ ହତ୍ଥଂ ଅମୋଚେନ୍ତୋଯେୱ ଫୁସତି, ଏକାୱ ଆପତ୍ତି, ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ଅଙ୍ଗୁଲୀନଂ ଏକତୋ ଗହଣେପି ଏକାଯେୱ। ସଚେ ପନ ନାନିତ୍ଥୀନଂ ପଞ୍ଚଙ୍ଗୁଲିଯୋ ଏକତୋ ଗଣ୍ହାତି, ପଞ୍ଚ ଆପତ୍ତିଯୋ। ଇତ୍ଥିଯା ୱେମତିକସ୍ସ, ପଣ୍ଡକପୁରିସତିରଚ୍ଛାନଗତସଞ୍ଞିସ୍ସ ଚ ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ, ତଥା କାଯେନ କାଯପ୍ପଟିବଦ୍ଧେନ, ଅମନୁସ୍ସିତ୍ଥିପଣ୍ଡକେହି ଚ ସଦ୍ଧିଂ କାଯସଂସଗ୍ଗେପି। ମନୁସ୍ସିତ୍ଥିଯା ପନ କାଯପ୍ପଟିବଦ୍ଧେନ କାଯପ୍ପଟିବଦ୍ଧାଦୀସୁ, ପୁରିସକାଯଫୁସନାଦୀସୁ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। ଇତ୍ଥିଯା ଫୁସିଯମାନସ୍ସ ସେୱନାଧିପ୍ପାଯସ୍ସାପି କାଯେନ ଅୱାଯମିତ୍ୱା ଫସ୍ସଂ ପଟିଜାନନ୍ତସ୍ସ, ମୋକ୍ଖାଧିପ୍ପାଯେନ ଇତ୍ଥିଂ ଫୁସନ୍ତସ୍ସ, ଅସଞ୍ଚିଚ୍ଚ, ଅସ୍ସତିଯା, ଅଜାନନ୍ତସ୍ସ, ଅସାଦିଯନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସୀଲୱିପତ୍ତି, ମନୁସ୍ସିତ୍ଥୀ, ଇତ୍ଥିସଞ୍ଞିତା, କାଯସଂସଗ୍ଗରାଗୋ, ତେନ ରାଗେନ ୱାଯାମୋ, ହତ୍ଥଗ୍ଗାହାଦିସମାପଜ୍ଜନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ପଞ୍ଚ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଠମପାରାଜିକେ ୱୁତ୍ତସଦିସାନେୱାତି।

କାଯସଂସଗ୍ଗସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩। ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲୱାଚାସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତତିଯେ ଓତିଣ୍ଣତା ଚ ୱିପରିଣତଚିତ୍ତତା ଚ ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲୱାଚସ୍ସାଦରାଗୱସେନ ୱେଦିତବ୍ବା। ମାତୁଗାମନ୍ତି ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲାଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲସଂଲକ୍ଖଣସମତ୍ଥଂ ମନୁସ୍ସିତ୍ଥିଂ। ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲାହି ୱାଚାହୀତି ୱଚ୍ଚମଗ୍ଗପସ୍ସାୱମଗ୍ଗେମେଥୁନଧମ୍ମପ୍ପଟିସଂଯୁତ୍ତାହି ୱାଚାହି। ଓଭାସେଯ୍ୟାତି ଅୱଭାସେଯ୍ୟ, ୱଣ୍ଣାୱଣ୍ଣଯାଚନଆଯାଚନପୁଚ୍ଛନପଟିପୁଚ୍ଛନଆଚିକ୍ଖଣାନୁସାସନଅକ୍କୋସନୱସେନ ନାନପ୍ପକାରଂ ଅସଦ୍ଧମ୍ମୱଚନଂ ୱଦେଯ୍ୟ। ଯଥା ତନ୍ତି ଏତ୍ଥ ନ୍ତି ନିପାତମତ୍ତଂ, ଯଥା ଯୁୱା ଯୁୱତିନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଏତେନ ଓଭାସନେ ନିରାସଙ୍କଭାୱଂ ଦସ୍ସେତି। ମେଥୁନୁପସଂହିତାହୀତିଇଦଂ ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲୱାଚାଯ ସିଖାପତ୍ତଲକ୍ଖଣଦସ୍ସନଂ। ସଙ୍ଘାଦିସେସୋତି ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ମଗ୍ଗାନଂ ୱସେନ ୱଣ୍ଣାୱଣ୍ଣେହି ୱା ମେଥୁନଯାଚନାଦୀହି ୱା "ସିଖରଣୀସି, ସମ୍ଭିନ୍ନାସି, ଉଭତୋବ୍ୟଞ୍ଜନକାସୀ"ତି ଇମେସୁ ତୀସୁ ଅଞ୍ଞତରେନ ଅକ୍କୋସୱଚନେନ ୱା ମାତୁଗାମଂ ଓଭାସନ୍ତସ୍ସ ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ ନାମ ଆପତ୍ତିନିକାଯୋ ହୋତୀତି।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଉଦାଯିତ୍ଥେରଂ ଆରବ୍ଭ ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲୱାଚାହି ଓଭାସନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ଇତ୍ଥିଯା ଇତ୍ଥିସଞ୍ଞିନୋ ଅନ୍ତମସୋ ହତ୍ଥମୁଦ୍ଦାଯପି ୱୁତ୍ତନଯେନ ଓଭାସନ୍ତସ୍ସ ସଚେ ସା ତମତ୍ଥଂ ତସ୍ମିଂଯେୱ ଖଣେ ଜାନାତି, ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ। ପଣ୍ଡକେ ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ। ତସ୍ମିଂଯେୱ ଇତ୍ଥିସଞ୍ଞିନୋ ଦୁକ୍କଟଂ। ପୁନପ୍ପୁନଂ ଓଭାସନ୍ତସ୍ସ, ସମ୍ବହୁଲା ଚ ଇତ୍ଥିଯୋ ଏକୱାଚାଯ ଓଭାସନ୍ତସ୍ସ ୱାଚାଗଣନାଯ ଚେୱ ଇତ୍ଥିଗଣନାଯ ଚ ଆପତ୍ତିଯୋ। ସଚେ ଯଂ ଇତ୍ଥିଂ ଓଭାସତି, ସା ନ ଜାନାତି, ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ। ଅଧକ୍ଖକଂ ଉବ୍ଭଜାଣୁମଣ୍ଡଲଂ ଆଦିସ୍ସ ୱଣ୍ଣାଦିଭଣନେପି ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ। ପଣ୍ଡକେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଉବ୍ଭକ୍ଖକଂ ଅଧୋଜାଣୁମଣ୍ଡଲଂ କାଯପ୍ପଟିବଦ୍ଧଞ୍ଚ ଆଦିସ୍ସ ୱଣ୍ଣାଦିଭଣନେ ସବ୍ବତ୍ଥ ଦୁକ୍କଟଂ। ଅତ୍ଥଧମ୍ମଅନୁସାସନିପୁରେକ୍ଖାରାନଂ ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସୀଲୱିପତ୍ତି, ମନୁସ୍ସିତ୍ଥୀ, ଇତ୍ଥିସଞ୍ଞିତା, ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲୱାଚସ୍ସାଦରାଗୋ, ତେନ ରାଗେନ ଓଭାସନଂ, ତଙ୍ଖଣୱିଜାନନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ପଞ୍ଚ ଅଙ୍ଗାନି। ଅଦିନ୍ନାଦାନସମୁଟ୍ଠାନଂ, କିରିଯଂ, ସଞ୍ଞାୱିମୋକ୍ଖଂ, ସଚିତ୍ତକଂ, ଲୋକୱଜ୍ଜଂ, କାଯକମ୍ମଂ, ୱଚୀକମ୍ମଂ, ଅକୁସଲଚିତ୍ତଂ, ଦ୍ୱିୱେଦନନ୍ତି।

ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲୱାଚାସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। ଅତ୍ତକାମସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଚତୁତ୍ଥେ ଓତିଣ୍ଣତା ଚ ୱିପରିଣତଚିତ୍ତତା ଚ ଅତ୍ତକାମପାରିଚରିଯାୱସେନ ୱେଦିତବ୍ବା। ମାତୁଗାମସ୍ସ ସନ୍ତିକେତି ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲୋଭାସନେ ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରାଯ ଇତ୍ଥିଯା ସମୀପେ। ଅତ୍ତକାମପାରିଚରିଯାଯାତି ମେଥୁନଧମ୍ମସଙ୍ଖାତେନ କାମେନ ପାରିଚରିଯା କାମପାରିଚରିଯା, ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ଥାଯ କାମପାରିଚରିଯା ଅତ୍ତକାମପାରିଚରିଯା, ଅତ୍ତନା ୱା କାମିତା ଇଚ୍ଛିତାତି ଅତ୍ତକାମା, ସଯଂ ମେଥୁନରାଗୱସେନ ପତ୍ଥିତାତି ଅତ୍ଥୋ, ଅତ୍ତକାମା ଚ ସା ପାରିଚରିଯା ଚାତି ଅତ୍ତକାମପାରିଚରିଯା, ତସ୍ସା ଅତ୍ତକାମପାରିଚରିଯାଯ। ୱଣ୍ଣଂ ଭାସେଯ୍ୟାତି ଗୁଣଂ ଆନିସଂସଂ ପକାସେଯ୍ୟ। ଏତଦଗ୍ଗନ୍ତିଆଦି ତସ୍ସା ଅତ୍ତକାମପାରିଚରିଯାଯ ୱଣ୍ଣଭାସନାକାରନିଦସ୍ସନଂ। ତତ୍ରାଯଂ ପଦସମ୍ବନ୍ଧୱସେନେୱ ସଙ୍ଖେପତ୍ଥୋ – ଯା ମାଦିସଂ ପାଣାତିପାତାଦୀହି ୱିରହିତତ୍ତା ସୀଲୱନ୍ତଂ ମେଥୁନଧମ୍ମା ୱିରହିତତ୍ତା ବ୍ରହ୍ମଚାରିଂ ତଦୁଭଯେନାପି କଲ୍ୟାଣଧମ୍ମଂ ଏତେନ ଧମ୍ମେନ ପରିଚରେଯ୍ୟ ଅଭିରମେଯ୍ୟ, ତସ୍ସା ଏୱଂ ମାଦିସଂ ପରିଚରନ୍ତିଯା ଯା ଅଯଂ ପାରିଚରିଯା ନାମ, ଏତଦଗ୍ଗଂ ପାରିଚରିଯାନନ୍ତି। ମେଥୁନୁପସଂହିତେନ ସଙ୍ଘାଦିସେସୋତି ଏୱଂ ଅତ୍ତକାମପାରିଚରିଯାଯ ୱଣ୍ଣଂ ଭାସନ୍ତୋ ଚ "ଅରହସି ତ୍ୱଂ ମଯ୍ହଂ ମେଥୁନଧମ୍ମଂ ଦାତୁ"ନ୍ତିଆଦିନା ମେଥୁନପ୍ପଟିସଂଯୁତ୍ତେନେୱ ୱଚନେନ ଯୋ ଭାସେଯ୍ୟ, ତସ୍ସ

ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଉଦାଯିତ୍ଥେରଂ ଆରବ୍ଭ ଅତ୍ତକାମପାରିଚରିଯାଯ ୱଣ୍ଣଭାସନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ଇତ୍ଥିଯା ଇତ୍ଥିସଞ୍ଞିନୋ ଅନ୍ତମସୋ ହତ୍ଥମୁଦ୍ଦାଯପି ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ଅତ୍ତକାମପାରିଚରିଯାଯ ୱଣ୍ଣଂ ଭାସନ୍ତସ୍ସ ସଚେ ସା ତମତ୍ଥଂ ତସ୍ମିଂଯେୱ ଖଣେ ଜାନାତି, ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ । ନୋ ଚେ ଜାନାତି, ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ। ପଣ୍ଡକେ ପଣ୍ଡକସଞ୍ଞିନୋପି ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ। ତସ୍ମିଂଯେୱ ଇତ୍ଥିସଞ୍ଞିନୋ ଦୁକ୍କଟଂ। ଚୀୱରାଦୀହି ୱତ୍ଥୁକାମେହି ପାରିଚରିଯାଯ ୱଣ୍ଣଂ ଭାସନ୍ତସ୍ସ ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସୀଲୱିପତ୍ତି, ମନୁସ୍ସିତ୍ଥୀ, ଇତ୍ଥିସଞ୍ଞିତା, ଅତ୍ତକାମପାରିଚରିଯାଯ ରାଗୋ, ତେନ ରାଗେନ ୱଣ୍ଣଭଣନଂ, ତଙ୍ଖଣୱିଜାନନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ପଞ୍ଚ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲୋଭାସନେ ୱୁତ୍ତସଦିସାନେୱାତି।

ଅତ୍ତକାମସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୫। ସଞ୍ଚରିତ୍ତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପଞ୍ଚମେ ସଞ୍ଚରିତ୍ତନ୍ତି ଇତ୍ଥିପୁରିସାନଂ ଅନ୍ତରେ ସଂଚରଣଭାୱଂ। ସମାପଜ୍ଜେଯ୍ଯାତି ସମ୍ମା ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହନୱୀମଂସନପଚ୍ଚାହରଣାନି କରୋନ୍ତୋ ଆପଜ୍ଜେଯ୍ଯ। ଇତ୍ଥିଯା ୱାତିଆଦି ସମାପଜ୍ଜନାକାରଦସ୍ସନଂ। ତତ୍ଥ ଇତ୍ଥିଯା ୱା ପୁରିସମତିନ୍ତି ପୁରିସେନ ୱା ତସ୍ସ ମାତାପିତାଦୀହି ୱା ପେସିତୋ ପୁରିସସ୍ସ ମତିଂ ଅଧିପ୍ପାଯଂ ଇତ୍ଥିଯା ଆରୋଚେଯ୍ଯାତି ଅତ୍ଥୋ। ପୁରିସସ୍ସ ୱା ଇତ୍ଥିମତିନ୍ତି ଇତ୍ଥିଯା ୱା ତସ୍ସା ମାତାପିତାଦୀହି ୱା ପେସିତୋ ଇତ୍ଥିଯା ମତିଂ ଅଧିପ୍ପାଯଂ ପୁରିସସ୍ସ ଆରୋଚେଯ୍ଯାତି ଅତ୍ଥୋ। ଜାଯତ୍ତନେ ୱା ଜାରତ୍ତନେ ୱାତି ଜାଯଭାୱେ ୱା ଜାରଭାୱେ ୱା। ପୁରିସସ୍ସ ହି ମତିଂ ଇତ୍ଥିଯା ଆରୋଚେନ୍ତୋ ଜାଯତ୍ତନେ ଆରୋଚେତି, ଇତ୍ଥିଯା ମତିଂ ପୁରିସସ୍ସ ଆରୋଚେନ୍ତୋ ଜାରତ୍ତନେ ଆରୋଚେତି। ଅପିଚ ପୁରିସସ୍ସେୱ ମତିଂ ଇତ୍ଥିଯା ଆରୋଚେନ୍ତୋ ଜାଯତ୍ତନେ ୱା ଆରୋଚେତି ନିବଦ୍ଧଭରିଯଭାୱେ, ଜାରତ୍ତନେ ୱା ମିଚ୍ଛାଚାରଭାୱେ, ତେନେୱସ୍ସ ପଦଭାଜନେ (ପାରା। ୩୦୨) ''ଜାଯତ୍ତନେ ୱାତି ଜାଯା ଭୱିସ୍ସସି, ଜାରତ୍ତନେ ୱାତି ଜାରୀ ଭୱିସ୍ସସୀ''ତି ୱୁତ୍ତଂ। ଏତେନେୱ ଉପାଯେନ ଇତ୍ଥିଯା ମତିଂ ପୁରିସସ୍ସ ଆରୋଚନେପି ''ପତି ଭୱିସ୍ସସି, ଜାରୋ ଭୱିସ୍ସସୀ''ତି ୱତ୍ତବ୍ବତା ୱେଦିତବ୍ବା। ଅନ୍ତମସୋ ତଙ୍ଖଣିକାଯପୀତି ସବ୍ବନ୍ତିମେନ ପରିଚ୍ଛେଦେନ ଯା ଅଯଂ ତଙ୍ଖଣେ ମୁହୁତ୍ତମତ୍ତେ ସଂୱସିତବ୍ବତୋ ''ତଙ୍ଖଣିକା''ତି ୱୁଚ୍ଚତି, ମୁହୁତ୍ତିକାତି ଅତ୍ଥୋ। ତସ୍ସାପି ''ମୁହୁତ୍ତିକା ଭୱିସ୍ସସୀ''ତି ଏୱଂ ପୁରିସସ୍ସ ମତିଂ ଆରୋଚେନ୍ତସ୍ସ ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ, ଏତେନେୱ ଉପାଯେନ ''ମୁହୁତ୍ତିକୋ ଭୱିସ୍ସସୀ''ତି ଏୱଂ ପୁରିସସ୍ସ ଇତ୍ଥିମତିଂ ଆରୋଚେନ୍ତୋପି ସଙ୍ଘାଦିସେସଂ ଆପଜ୍ଜତୀତି ୱେଦିତବ୍ବୋ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଉଦାଯିତ୍ଥେରଂ ଆରବ୍ଭ ସଞ୍ଚରିତ୍ତସମାପଜ୍ଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ''ଅନ୍ତମସୋ ତଙ୍ଖଣିକାଯପୀ''ତି ଅଯମେତ୍ଥ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ''ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହାତି, ୱୀମଂସତି, ଅନ୍ତେୱାସିଂ ପଚ୍ଚାହରାପେତୀ''ତିଇମିନା (ପାରା। ୩୩୮) ନଯେନ ସାଣତ୍ତିକଂ, ଅଞ୍ଞତ୍ର ନାଲଂୱଚନୀଯାଯ ଯାଯ କାଯଚି ଇତ୍ଥିଯା ଅନ୍ତମସୋ ମାତୁଯାପି ପୁରିସମତିଂ ଆରୋଚେନ୍ତୋ ''ହୋହି କିର ଭରିଯା ଧନକ୍କୀତା''ତି ୱତ୍ତୁକାମୋ ସଚେପି ଛନ୍ଦୱାସିନୀଆଦୀସୁ ଅଞ୍ଞତରାକାରେନ ଆରୋଚେତ୍ୱା ତାଯ ''ସାଧୂ''ତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିତେପି ଅସମ୍ପଟିଚ୍ଛିତେପି ପୁନ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଯେନ ପହିତୋ, ତସ୍ସ ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ଆରୋଚେତି, ସଙ୍ଘାଦିସେସଂ ଆପଜ୍ଜତି। ସା ପନ ତସ୍ସ ଭରିଯା ହୋତୁ ୱା, ମା ୱା, ଅକାରଣମେତଂ। ସଚେପି ଯସ୍ସା ସନ୍ତିକଂ ପେସିତୋ, ତଂ ଅଦିସ୍ୱା ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ ଅୱସ୍ସାରୋଚନକସ୍ସ ''ଆରୋଚେହୀ''ତି ୱତ୍ୱା ପଚ୍ଚାହରତି, ଆପଜ୍ଜତିଯେୱ। ''ମାତୁରକ୍ଖିତଂ ବ୍ରୂହୀ''ତି ପେସିତସ୍ସ ପନ ଗନ୍ତ୍ୱା ଅଞ୍ଞଂ ପିତୁରକ୍ଖିତାଦୀସୁ ଅଞ୍ଞତରଂ ୱଦନ୍ତସ୍ସ ୱିସଙ୍କେତଂ ହୋତି, ପୁରିସସ୍ସ ୱା ଇତ୍ଥିଯା ୱା ୱଚନଂ ''ସାଧୂ''ତି କାଯେନ ୱା ୱାଚାଯ ୱା ଉଭଯେନ ୱା ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହିତ୍ୱା ତସ୍ସା ଇତ୍ଥିଯା ୱା ପୁରିସସ୍ସ ୱା ଆରୋଚେତ୍ୱା ୱା ଆରୋଚାପେତ୍ୱା ୱା ପୁନ ଯେନ ପେସିତୋ, ତସ୍ସ ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ସଯଂ ଆରୋଚେନ୍ତସ୍ସ ୱା ଅଞ୍ଞେନ ଆରୋଚାପେନ୍ତସ୍ସ ୱା ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ । ଏତ୍ତାୱତା ହି ''ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହାତି, ୱୀମଂସତି, ପଚ୍ଚାହରତୀ''ତିଇଦଂ ଅଙ୍ଗତ୍ତଯଂ ସମ୍ପାଦିତମେୱ ହୋତି, ଇତୋ ପନ ଯେହି କେହିଚି ଦ୍ୱୀହି ଅଙ୍ଗେହି, ପଣ୍ଡକେ ଚ ଅଙ୍ଗତ୍ତଯେନାପି ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ। ଏକେନ ଦୁକ୍କଟଂ। ସଙ୍ଘସ୍ସ ୱା ଚେତିଯସ୍ସ ୱା ଗିଲାନସ୍ସ ୱା କିଚ୍ଚେନ ଗଚ୍ଛନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି।

ସୀଲୱିପତ୍ତି, ଯେସୁ ସଞ୍ଚରିତ୍ତଂ ସମାପଜ୍ଜତି, ତେସଂ ମନୁସ୍ସଜାତିକତା, ନ ନାଲଂୱଚନୀଯତା,

ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହନୱୀମଂସନପଚ୍ଚାହରଣାନୀତି ଇମାନେତ୍ଥ ପଞ୍ଚ ଅଙ୍ଗାନି। ଛସମୁଟ୍ଠାନଂ, ପଣ୍ଣତ୍ତିଂ ୱା ଅଲଂୱଚନୀଯଭାୱଂ ୱା ଅଜାନନ୍ତସ୍ସ କାଯୱିକାରେନ ସାସନଂ ଗହେତ୍ୱା ତତ୍ଥେୱ ୱୀମଂସିତ୍ୱା ତତ୍ଥେୱ ପଚ୍ଚାହରନ୍ତସ୍ସ କାଯତୋ ସମୁଟ୍ଠାତି। ''ଇତ୍ଥନ୍ନାମା ଆଗମିସ୍ସତି, ତସ୍ସା ଚିତ୍ତଂ ଜାନେଯ୍ଯାଥା''ତି କେନଚି ୱୁତ୍ତେ ''ସାଧୂ''ତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିତ୍ୱା ତଂ ଆଗତଂ ୱତ୍ୱା ପୁନ ତସ୍ମିଂ ପୁରିସେ ଆଗତେ ଆରୋଚେନ୍ତସ୍ସ କାଯେନ କିଞ୍ଚି ଅକତତ୍ତା ୱାଚତୋ ସମୁଟ୍ଠାତି। ୱାଚାଯ ''ସାଧୂ''ତି ସାସନଂ ଗହେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞେନ କରଣୀଯେନ ତସ୍ସା ଘରଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଅଞ୍ଞତ୍ଥ ୱା ଗମନକାଲେ ତଂ ଦିସ୍ୱା ୱଚୀଭେଦେନ ୱୀମଂସିତ୍ୱା ପୁନପି

ଅଞ୍ଞେନେୱ କାରଣେନ ତତୋ ଅପକ୍କମ୍ମ କଦାଚିଦେୱ ତଂ ପୁରିସଂ ଦିସ୍ୱା ଆରୋଚେନ୍ତସ୍ସାପି ୱାଚତୋ ସମୁଟ୍ଠାତି। ପଣ୍ଣତ୍ତିଂ ଅଜାନନ୍ତସ୍ସ ପନ ଖୀଣାସୱସ୍ସାପି ପିତୁୱଚନେନ ଗନ୍ତ୍ୱା ଅଲଂୱଚନୀୟଂ ମାତରମ୍ପି ''ଏହି ମେ ପିତରଂ ଉପଟ୍ଠାହୀ''ତି ୱତ୍ୱା ପଚ୍ଚାହରନ୍ତସ୍ସ କାୟୱାଚତୋ ସମୁଟ୍ଠାତି। ଇମାନି ତୀଣି ଅଚିତ୍ତକସମୁଟ୍ଠାନାନି। ତଦୁଭୟଂ ପନ ଜାନିତ୍ୱା ଏତେହେୱ ତୀହି ନୟେହି ସମାପଜ୍ଜନ୍ତସ୍ସ ତାନେୱ ତୀଣି ତଦୁଭୟଜାନନଚିତ୍ତେନ ସଚିତ୍ତକାନି ହୋନ୍ତି, କିରିୟଂ, ନୋସଞ୍ଞାୱିମୋକ୍ଖଂ, ଅଚିତ୍ତକଂ, ପଣ୍ଣତ୍ତିୱଜ୍ଜଂ, କାୟକମ୍ମଂ, ୱଚୀକମ୍ମଂ, କୁସଲାଦିୱସେନ ଚେତ୍ଥ ତୀଣି ଚିତ୍ତାନି, ସୁଖାଦିୱସେନ ତିସ୍ସୋ ୱେଦନାତି।

ସଞ୍ଚରିତ୍ତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୬। କୁଟିକାରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଛଟ୍ଠେ ସଞ୍ଞାଚିକାୟ ପନାତି ଏତ୍ଥ ସଞ୍ଞାଚିକା ନାମ ସୟଂ ପୱତ୍ତିତୟାଚନା ୱୁଚ୍ଚତି, ତସ୍ମା ସଞ୍ଞାଚିକାୟାତି ଅତ୍ତନୋ ୟାଚନାୟାତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି, ସୟଂ ୟାଚିତକେହି ଉପକରଣେହୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଏତ୍ଥ ଚ ୟଂକିଞ୍ଚି ପରପରିଗ୍ଗହିତକଂ ମୂଲଚ୍ଛେଦୱସେନ ୟାଚିତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି, ତାୱକାଲିକଂ ପନ ୱଟ୍ଟତି। ସହାୟତ୍ଥାୟ କମ୍ମକରଣତ୍ଥାୟ ''ପୁରିସଂ ଦେଥା''ତି ୱତ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ପୁରିସତ୍ତକରମ୍ପି ୟାଚିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ପୁରିସତ୍ତକରୋ ନାମ ୱଡ୍ଢକିଆଦିନା ପୁରିସେନ କାତବ୍ବଂ ହତ୍ଥକମ୍ମଂ। ତଂ ''ପୁରିସତ୍ତକରଂ ଦେହୀ''ତି ୱା ''ହତ୍ଥକମ୍ମଂ ଦେହୀ''ତି ୱା ୱତ୍ୱା ୟାଚିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ହତ୍ଥକମ୍ମଂ ନାମ କିଞ୍ଚି ୱତ୍ଥୁ ନ ହୋତି, ତସ୍ମା ''କିଂ, ଭନ୍ତେ, ଆଗତତ୍ଥା''ତି ପୁଚ୍ଛିତେ ୱା ଅପୁଚ୍ଛିତେ ୱା ୟାଚିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ୱିଞ୍ଞତ୍ତିପଚ୍ଚୟା ଦୋସୋ ନତ୍ଥି, ମିଗଲୁଦ୍ଦକାଦୟୋ ପନ ସକକମ୍ମଂ ନ ୟାଚିତବ୍ବା। କୁଟିନ୍ତି ଉଲ୍ଲିତ୍ତାଦୀସୁ ଅଞ୍ଞତରଂ। ତତ୍ଥ ଉଲ୍ଲିତ୍ତା ନାମ ଠପେତ୍ୱା ଥମ୍ଭତୁଲାପିଟ୍ଠସଙ୍ଘାଟୱାତପାନଧୂମଚ୍ଛିଦ୍ଦାଦିଭେଦଂ ଅଲେପୋକାସଂ ଅୱସେସେ ଲେପୋକାସେ କୁଟ୍ଟେହି ସଦ୍ଧିଂ ଘଟେତ୍ୱା ଛଦନସ୍ସ ଅନ୍ତୋ ସୁଧାୟ ୱା ମତ୍ତିକାୟ ୱା ଲିତ୍ତା। ଅୱଲିତ୍ତା ନାମ ତଥେୱ ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ ଛଦନସ୍ସ ବହି ଲିତ୍ତା। ଉଲ୍ଲିତ୍ତାୱଲିତ୍ତା ନାମ ତଥେୱ ଛଦନସ୍ସ ଅନ୍ତୋ ଚ ବହି ଚ ଲିତ୍ତା। କାରୟମାନେନାତି ସୟଂ ୱା କରୋନ୍ତେନ, ଆଣତ୍ତିୟା ୱା କାରାପେନ୍ତେନ। ଅସାମିକନ୍ତି କାରେତା ଦାୟକେନ ୱିରହିତଂ। ଅତ୍ତୁଦ୍ଦେସନ୍ତି ''ମୟ୍ହଂ ୱାସାଗାରଂ ଏସା''ତି ଏୱଂ ଅତ୍ତା ଉଦ୍ଦେସୋ ଏତିସ୍ସାତି ଅତ୍ତୁଦ୍ଦେସା, ତଂ ଅତ୍ତୁଦ୍ଦେସଂ। ପମାଣିକା କାରେତବ୍ବାତି ପମାଣୟୁତ୍ତା କାରେତବ୍ବା। ତତ୍ରିଦଂ ପମାଣନ୍ତି ତସ୍ସା କୁଟିୟା ଇଦଂ ପମାଣଂ। ଦୀଘସୋତି ଦୀଘତୋ। ଦ୍ୱାଦସ ୱିଦତ୍ଥିୟୋ ସୁଗତୱିଦତ୍ଥିୟାତିଏତ୍ଥ ସୁଗତୱିଦତ୍ଥି ନାମ ଇଦାନି ମଜ୍ଝିମସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ତିସ୍ସୋ ୱିଦତ୍ଥିୟୋ, ୱଡ୍ଢକିହତ୍ଥେନ ଦିୟଡ୍ଢୋ ହତ୍ଥୋ ହୋତି। ମିନନ୍ତେନ ପନ କୁଟିୟା ବହିକୁଟ୍ଟେ ପଠମଂ ଦିନ୍ନଂ ମହାମତ୍ତିକପରିୟନ୍ତଂ ଅଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଥୁସପିଣ୍ଡପରିୟନ୍ତେନ ଦ୍ୱାଦସ ୱିଦତ୍ଥିୟୋ ମିନେତବ୍ବା, ସଚେ ଥୁସପିଣ୍ଡକେନ ଅନତ୍ଥିକୋ ହୋତି, ମହାମତ୍ତିକଲେପେନେୱ ନିଟ୍ଠାପେତି, ସ୍ୱେୱ ପରିଚ୍ଛେଦୋ। ତିରିୟନ୍ତି ୱିତ୍ଥାରତୋ। ସତ୍ତନ୍ତରାତି କୁଟ୍ଟସ୍ସ ବହିଅନ୍ତଂ ଅଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଅବ୍ଭନ୍ତରିମେନ ଅନ୍ତେନ ସତ୍ତ ସୁଗତୱିଦତ୍ଥିୟୋ ପମାଣନ୍ତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ଏତ୍ଥ ଚ କେସଗ୍ଗମତ୍ତମ୍ପି ଦୀଘତୋ ହାପେତ୍ୱା ତିରିୟଂ, ତିରିୟତୋ ୱା ହାପେତ୍ୱା ଦୀଘଂ ୱଡ୍ଢେତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି, କୋ ପନ ୱାଦୋ ଉଭତୋୱଡ୍ଢନେ। ୟା ପନ ଦୀଘତୋ ସଟ୍ଠିହତ୍ଥାପି ହୋତି, ତିରିୟତୋ ତିହତ୍ଥା ୱା ଊନକଚତୁହତ୍ଥା ୱା, ୟତ୍ଥ ପମାଣୟୁତ୍ତୋ ମଞ୍ଚୋ ଇତୋ ଚିତୋ ଚ ନ ପରିୱତ୍ତତି, ପଚ୍ଛିମକୋଟିୟା ଚତୁହତ୍ଥୱିତ୍ଥାରା ନ ହୋତି, ଅୟଂ କୁଟିସଙ୍ଖ୍ୟଂ ନ ଗଚ୍ଛତି, ତସ୍ମା ୱଟ୍ଟତି। ଭିକ୍ଖୂ ଅଭିନେତବ୍ବା ୱତ୍ଥୁଦେସନାୟାତି ୟସ୍ମିଂ ପଦେସେ କୁଟିଂ କାରେତୁକାମୋ ହୋତି, ତଂ ସୋଧେତ୍ୱା ପଦଭାଜନେ (ପାରା। ୩୪୯) ୱୁତ୍ତନୟେନ ସଙ୍ଘଂ ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ୟାଚିତ୍ୱା ସବ୍ବେ ୱା ସଙ୍ଘପରିୟାପନ୍ନା ସଙ୍ଘେନ ୱା ସମ୍ମତା ଦ୍ୱେ ତୟୋ ଭିକ୍ଖୂ ତତ୍ଥ ୱତ୍ଥୁଦେସନତ୍ଥାୟ ନେତବ୍ବା। ତେହି ଭିକ୍ଖୂହି ୱତ୍ଥୁ ଦେସେତବ୍ବଂ ଅନାରମ୍ଭଂ ସପରିକ୍କମନନ୍ତି ତେହି ଭିକ୍ଖୂହି କିପିଲ୍ଲିକାଦୀନଂ ଆସୟାଦୀହି ତେରସହି, ପୁବ୍ବଣ୍ଣାପରଣ୍ଣନିସ୍ସିତାଦୀହି ସୋଳସହି ଉପଦ୍ଦୱେହି ୱିରହିତତ୍ତା ଅନାରମ୍ଭଂ, ଦ୍ୱୀହି ୱା ଚତୂହି ୱା ବଲିବଦ୍ଦେହି ୟୁତ୍ତେନ ସକଟେନ ଏକଂ ଚକ୍କଂ ନିବ୍ବୋଦକପତନଟ୍ଠାନେ ଏକଂ ବହି କତ୍ୱା ଆୱିଞ୍ଛିତୁଂ ସକ୍କୁଣେୟ୍ୟତାୟ ସପରିକ୍କମନନ୍ତି ସଲ୍ଲକ୍ଖେତ୍ୱା ସଚେ ସଙ୍ଘପହୋନକା ହୋନ୍ତି, ତତ୍ଥେୱ, ନୋ ଚେ, ସଙ୍ଘମଜ୍ଝଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ତେନ ଭିକ୍ଖୁନା ୟାଚିତେହି ଞତ୍ତିଦୁତିୟେନ କମ୍ମେନ ୱତ୍ଥୁ ଦେସେତବ୍ବଂ। ସାରମ୍ଭେ ଚେତିଆଦି ପଟିପକ୍ଖନୟେନ ୱେଦିତବ୍ବଂ।

ଆଠଅୱିୟଂ ଆଠଅୱିକେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ସଞ୍ଞାଚିକାୟ କୁଟିକରଣୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଣତ୍ତିକଂ, ''ଅଦେସିତୱତ୍ଥୁକଂ ପମାଣାତିକ୍କନ୍ତଂ କୁଟିଂ କାରେସ୍ସାମୀ''ତି ଉପକରଣତ୍ଥଂ ଅରଞ୍ଞଂ ଗମନତୋ ପଟ୍ଠାୟ ସବ୍ବପୟୋଗେସୁ ଦୁକ୍କଟଂ, ''ଇଦାନି ଦ୍ୱୀହି ପିଣ୍ଡେହି ନିଟ୍ଠାନଂ ଗମିସ୍ସତୀ''ତି ତେସୁ ପଠମପିଣ୍ଡଦାନେ ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚୟଂ, ଦୁତିୟଦାନେନ ଲେପେ ଘଟିତେ ସଚେ ଅଦେସିତୱତ୍ଥୁକା ଏୱ ୱା ପମାଣାତିକ୍କନ୍ତା ଏୱ ୱା ହୋତି, ଏକୋ ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ, ଦ୍ୱେ ଚ ଦୁକ୍କଟାନି। ଉଭୟୱିପନ୍ନା, ଦ୍ୱେ ସଙ୍ଘାଦିସେସା, ଦ୍ୱେ ଚ ଦୁକ୍କଟାନି। ସଚେ ପନ ଦ୍ୱାରବନ୍ଧଂ ୱା ୱାତପାନଂ ୱା ଅଟ୍ଠପେତ୍ୱାୱ ମତ୍ତିକାୟ ଲିମ୍ପତି, ଠପିତେ ଚ ତସ୍ମିଂ ଲେପୋ ନ ଘଟିୟତି, ରକ୍ଖତି ତାୱ। ପୁନ ଲିମ୍ପନ୍ତସ୍ସ ପନ ଘଟିତମତ୍ତେ ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ। ସଚେ ତଂ ଠପିୟମାନଂ ପଠମଦିନ୍ନଲେପେନ ସଦ୍ଧିଂ ନିରନ୍ତରମେୱ ହୁତ୍ୱା ତିଟ୍ଠତି, ପଠମମେୱ ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ। କେୱଲଂ ସାରମ୍ଭାୟ ଦୁକ୍କଟଂ, ତଥା ଅପରିକ୍କମନାୟ। ୱିପ୍ପକତଂ କୁଟିଂ ଅଞ୍ଞସ୍ସ ଦଦତୋ ଚ, ଭୂମିଂ ସମଂ କତ୍ୱା ଭିନ୍ଦନ୍ତସ୍ସ ଚ, ଲେଣଗୁହାତିଣକୁଟିପଣ୍ଣଚ୍ଛଦନଗେହେସୁ ଅଞ୍ଞତରଂ କାରେନ୍ତସ୍ସ, କୁଟିମ୍ପି ଅଞ୍ଞସ୍ସ ୱାସତ୍ଥାୟ, ୱାସାଗାରଂ ଠପେତ୍ୱା ଉପୋସଥାଗାରାଦୀସୁ ଅଞ୍ଞତରତ୍ଥାୟ କାରେନ୍ତସ୍ସ ଚ ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି।

ସୀଲଓିପତ୍ତି, ଉଲ୍ଲିତ୍ତାଦୀନଂ ଅଞ୍ଞତରତା, ହେଟ୍ଠିମପମାଣସମ୍ଭଓ୍ୱୋ, ଅଦେସିତଓ୍ୱତ୍ଥୁକତା, ପମାଣାତିକ୍କନ୍ତତା, ଅତ୍ତୁଦ୍ଦେସିକତା, ଓ୍ୱାସାଗାରତା , ଲେପଘଟନାତି ଇମାନେତ୍ଥ ଛ ଓ୍ୱା ସତ୍ତ ଓ୍ୱା ଅଙ୍ଗାନି। ଛସମୁଟ୍ଠାନଂ, କିରିଯଞ୍ଚ, କିରିଯାକିରିଯଞ୍ଚ। ଇଦଞ୍ହି ଓ୍ୱତ୍ଥୁଂ ଦେସାପେତ୍ୱା ପମାଣାତିକ୍କନ୍ତଂ ଓ୍ୱା କରୋତୋ କିରିଯତୋ ସମୁଟ୍ଠାତି, ଅଦେସାପେତ୍ୱା କରୋତୋ କିରିଯାକିରିଯତୋ ସମୁଟ୍ଠାତି। ସେସମେତ୍ଥ ସଞ୍ଚରିତ୍ତେ ଵୁତ୍ତସଦିସମେଓ୍ୱାତି।

କୁଟିକାରସିକ୍ଖାପଦଓ୍ୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୭। ଓ୍ୱିହାରକାରସିକ୍ଖାପଦଓ୍ୱଣ୍ଣନା

ସତ୍ତମେ ମହଲ୍ଲକନ୍ତି ସସାମିକଭାଓ୍ୱେନ ସଞ୍ଞାଚିତକୁଟିତୋ ମହନ୍ତଭାଓ୍ୱୋ ଏତସ୍ସ ଅତ୍ଥୀତି ମହଲ୍ଲକୋ, ଯସ୍ମା ଓ୍ୱା ଓ୍ୱତ୍ଥୁଂ ଦେସାପେତ୍ୱା ପମାଣାତିକ୍କମେନାପି କାତୁଂ ଓ୍ୱଟ୍ଟତି, ତସ୍ମା ପମାଣମହନ୍ତତାଯପି ମହଲ୍ଲକୋ, ତଂ ମହଲ୍ଲକଂ। ଯସ୍ମା ପନସ୍ସ ତଂ ପମାଣମହନ୍ତତ୍ତଂ ସସାମିକତ୍ତାଓ୍ୱ ଲବ୍ଭତି, ତସ୍ମା ତଦତ୍ଥଦସ୍ସନତ୍ଥଂ ''ମହଲ୍ଲକୋ ନାମ ଓ୍ୱିହାରୋ ସସାମିକୋ ଵୁଚ୍ଚତୀ''ତି ଏଓ୍ୱମସ୍ସ ପଦଭାଜନେ (ପାରା। ୩୬୭) ଵୁତ୍ତଂ। ସେସଂ ସଙ୍ଘ କୁଟିକାରସିକ୍ଖାପଦେ ଵୁତ୍ତସଦିସଂ, ସସାମିକଭାଓ୍ୱମତ୍ତମେଓ୍ୱ ହି ଓ୍ୱିସେସୋ।

କୋସମ୍ବିଯଂ ଛନ୍ନତ୍ଥେରଂ ଆରବ୍ଭ ଚେତିଯରୁକ୍ଖଂ ଛେଦାପନଓ୍ୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଭାଓ୍ୱୋ, ଅକିରିଯମତ୍ତତୋ ସମୁଟ୍ଠାନଭାଓ୍ୱୋ, ଏକସଙ୍ଘାଦିସେସତା ଚ ଏତ୍ଥ ଓ୍ୱିସେସୋ।

ଓ୍ୱିହାରକାରସିକ୍ଖାପଦଓ୍ୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୮। ଦୁଟ୍ଠଦୋସସିକ୍ଖାପଦଓ୍ୱଣ୍ଣନା

ଅଟ୍ଠମେ ଦୁଟ୍ଠୋ ଦୋସୋତି ଦୂସିତୋ ଚେଓ୍ୱ ଦୂସକୋ ଚ। ଉପ୍ପନ୍ନେ ହି ଦୋସେ ପୁଗ୍ଗଲୋ ତେନ ଦୋସେନ ଦୂସିତୋ ହୋତି, ପକତିଭାଓ୍ୱଂ ଜହାପିତୋ, ତସ୍ମା ''ଦୁଟ୍ଠୋ''ତି ଵୁଚ୍ଚତି। ପରଞ୍ଚ ଦୂସେତି ଓ୍ୱିନାସେତି, ତସ୍ମା ''ଦୋସୋ''ତି ଵୁଚ୍ଚତି। ଇତି ''ଦୁଟ୍ଠୋ ଦୋସୋ''ତି ଏକସ୍ସେଓ୍ୱେତଂ ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ଆକାରନାନତ୍ତେନ ନିଦସ୍ସନଂ। ଅପ୍ପତୀତୋତି ନପ୍ପତୀତୋ, ପୀତିସୁଖାଦୀହି ଓ୍ୱଜ୍ଜିତୋ, ନ ଅଭିସଟୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଅମୂଲକେନାତି ଯଂ ଚୋଦକେନ ଚୁଦିତକମ୍ହି ପୁଗ୍ଗଲେ ଅଦିଟ୍ଠଂ ଅସ୍ସୁତଂ ଅପରିସଙ୍କିତଂ, ଇଦଂ ଏତେସଂ ଦସ୍ସନସଓ୍ୱନପରିସଙ୍କାସଙ୍ଖାତାନଂ ମୂଲାନଂ ଅଭାଓ୍ୱତୋ ଅମୂଲକଂ ନାମ। ତଂ ପନ ସୋ ଆପନ୍ନୋ ଓ୍ୱା ହୋତୁ, ଅନାପନ୍ନୋ ଓ୍ୱା, ଏତଂ ଇଧ ଅପ୍ପମାଣଂ। ଏତ୍ଥ ଚ ଅଦିଟ୍ଠଂ ନାମ ଅତ୍ତନୋ ପସାଦଚକ୍ଖୁନା ଓ୍ୱା ଦିବ୍ବଚକ୍ଖୁନା ଓ୍ୱା ଅଦିଟ୍ଠଂ, ଅସ୍ସୁତଂ ନାମ ତଥେଓ୍ୱ କେନଚି ଵୁଚ୍ଚମାନଂ ନ ସୁତଂ, ଅପରିସଙ୍କିତଂ ନାମ ଅତ୍ତନୋ ଓ୍ୱା ପରସ୍ସ ଓ୍ୱା ଦିଟ୍ଠସୁତମୁତଓ୍ୱସେନ ଚେତସା ଅପରିସଙ୍କିତଂ, ଇତି ଏଓ୍ୱରୂପେନ ଅମୂଲକେନ। ପାରାଜିକେନାତି ଭିକ୍ଖୁନୋ ଅନୁରୂପେସୁ ଏକୂନଓ୍ୱୀସତିଯା ଅଞ୍ଞତରେନ, ପଦଭାଜନେ (ପାରା। ୩୮୬) ପନ ପାରାଜିକୁଦ୍ଦେସେ ଆଗତାନେଓ୍ୱ ଗହେତ୍ୱା ''ଚତୁନ୍ନଂ ଅଞ୍ଞତରେନା''ତି ଵୁତ୍ତଂ। ଅନୁଦ୍ଧଂସେଯ୍ୟାତି ଧଂସେଯ୍ୟ ଓ୍ୱିଦ୍ଧଂସେଯ୍ୟ ପଧଂସେଯ୍ୟ ଅଭିଭଓ୍ୱେଯ୍ୟ। ତଂ ପନ ଅନୁଦ୍ଧଂସନଂ ଯସ୍ମା ଅତ୍ତନା ଚୋଦେନ୍ତୋପି ପରେନ ଚୋଦାପେନ୍ତୋପି କରୋତି, ତସ୍ମାସ୍ସ ପଦଭାଜନେ ''ଚୋଦେତି ଓ୍ୱା ଚୋଦାପେତି ଓ୍ୱା''ତି ଵୁତ୍ତଂ। ତତ୍ଥ ଓ୍ୱତ୍ଥୁସନ୍ଦସ୍ସନା ଆପତ୍ତିସନ୍ଦସ୍ସନା ସଂଓ୍ୱାସପ୍ପଟିକ୍ଖେପୋ ସାମୀଚିପ୍ପଟିକ୍ଖେପୋତି ସଙ୍ଖେପତୋ ଚତସ୍ସୋ ଚୋଦନା। ତାସୁ ଓ୍ୱତ୍ଥୁସନ୍ଦସ୍ସନା ନାମ ''ତ୍ୱଂ ମେଥୁନଂ ଧମ୍ମଂ ପଟିସେଓ୍ୱୀ''ତିଆଦିନା ନଯେନ ପଓ୍ୱତ୍ତା। ଆପତ୍ତିସନ୍ଦସ୍ସନା ନାମ ''ତ୍ୱଂ ମେଥୁନଧମ୍ମାପତ୍ତିଂ ଆପନ୍ନୋ''ତିଆଦିନା ନଯେନ ପଓ୍ୱତ୍ତା। ସଂଓ୍ୱାସପ୍ପଟିକ୍ଖେପୋ ନାମ ''ନତ୍ଥି ତଯା ସଦ୍ଧିଂ ଉପୋସଥୋ ଓ୍ୱା ପଓ୍ୱାରଣା ଓ୍ୱା ସଙ୍ଘକମ୍ମଂ ଓ୍ୱା''ତି ଏଓ୍ୱଂ ପଓ୍ୱତ୍ତୋ। ଏତ୍ତାଓ୍ୱତା ପନ ସୀସଂ ନ ଏତି, ''ଅସ୍ସମଣୋସୀ''ତିଆଦୀହି ଓ୍ୱଚନେହି ସଦ୍ଧିଂ ଘଟିତେଯେଓ୍ୱ ସୀସଂ ଏତି। ସାମୀଚିପ୍ପଟିକ୍ଖେପୋ ନାମ ଅଭିଓ୍ୱାଦନପଚ୍ଚୁଟ୍ଠାନଅଞ୍ଜଲିକମ୍ମସାମୀଚିକମ୍ମବୀଜନିକମ୍ମାଦୀନଂ ଅକରଣଂ, ତଂ ପଟିପାଟିଯା ଓ୍ୱନ୍ଦନାଦୀନି କରୋତୋ ଏକସ୍ସ ଅକତ୍ୱା ସେସାନଂ କରଣକାଲେ ଓ୍ୱେଦିତବ୍ବଂ। ଏତ୍ତାଓ୍ୱତା ଚ ଚୋଦନା ନାମ ହୋତି, ଆପତ୍ତି ପନ ସୀସଂ ନ ଏତି। ''କସ୍ମା ମମ ଓ୍ୱନ୍ଦନାଦୀନି ନ କରୋସୀ''ତି ପୁଚ୍ଛିତେ ପନ ''ଅସ୍ସମଣୋସୀ''ତିଆଦିଓ୍ୱଚନେହି ସଦ୍ଧିଂ ଘଟିତେଯେଓ୍ୱ ସୀସଂ ଏତି, ତସ୍ମା ଯୋ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୁଂ ସମୀପେ ଠତ୍ୱା ''ତ୍ୱଂ ମେଥୁନଂ ଧମ୍ମଂ ପଟିସେଓ୍ୱୀ''ତି ଓ୍ୱା ''ଅସ୍ସମଣୋସୀ''ତି ଓ୍ୱା ଆଦୀହି ଓ୍ୱଚନେହି ହତ୍ଥମୁଦ୍ଦାଯ ଏଓ୍ୱ ଓ୍ୱା ଏତମତ୍ଥଂ ଦୀପେନ୍ତୋ ସଯଂ ଓ୍ୱା ଚୋଦେତି, ଗହଟ୍ଠପବ୍ବଜିତେସୁ ଓ୍ୱା ଅଞ୍ଞତରେନ ଚୋଦାପେତି, ଅଯଂ ଅନୁଦ୍ଧଂସେତି ନାମ। ଅପ୍ପେଓ୍ୱ ନାମ ନଂ ଇମମ୍ହା ବ୍ରହ୍ମଚରିଯା ଚାଓ୍ୱେଯ୍ୟନ୍ତି ଅପି ଏଓ୍ୱ ନାମ ନଂ ପୁଗ୍ଗଲଂ ଇମମ୍ହା ସେଟ୍ଠଚରିଯା ଅପନେଯ୍ୟଂ। ''ସାଧୁ ଓ୍ୱତସ୍ସ ସଚାହଂ ଇମଂ ପୁଗ୍ଗଲଂ ଇମମ୍ହା ବ୍ରହ୍ମଚରିଯା ଚାଓ୍ୱେଯ୍ୟ''ନ୍ତି ଇମିନା ଅଧିପ୍ପାଯେନ ଅନୁଦ୍ଧଂସେଯ୍ୟାତି ଵୁତ୍ତଂ ହୋତି। ଏତେନ ଏକଂ ଚାଓ୍ୱନାଧିପ୍ପାଯଂ ଗହେତ୍ୱା ଅଓ୍ୱସେସା ଅକ୍କୋସାଧିପ୍ପାଯୋ କମ୍ମାଧିପ୍ପାଯୋ ଵୁଟ୍ଠାନାଧିପ୍ପାଯୋ ଉପୋସଥଟ୍ଠପନାଧିପ୍ପାଯୋ ପଓ୍ୱାରଣଟ୍ଠପନାଧିପ୍ପାଯୋ ଅନୁଓ୍ୱିଜ୍ଜନାଧିପ୍ପାଯୋ ଧମ୍ମକଥାଧିପ୍ପାଯୋତି ସତ୍ତ ଅଧିପ୍ପାଯା ପଟିକ୍ଖିତ୍ତା ହୋନ୍ତି। ତତୋ ଅପରେନ ସମଯେନାତି ଯସ୍ମିଂ ସମଯେ ଅନୁଦ୍ଧଂସିତୋ ହୋତି, ତତୋ ଅଞ୍ଞସ୍ମିଂ ସମଯେ। ସମନୁଗ୍ଗାହୀଯମାନୋ ଓ୍ୱାତି ଅନୁଓ୍ୱିଜ୍ଜକେନ କିଂ ତେ ଦିଟ୍ଠନ୍ତିଆଦିନା ନଯେନ

ଅନୁଓିଜ୍ଜିଯମାନୋ ଉପପରିକ୍ଖିଯମାନୋ। ଅସମନୁଗ୍ଗାହୀଯମାନୋ ୱାତି ଦିଟ୍ଠାଦୀସୁ କେନଚି ୱତ୍ଥୁନାୱା ଅନୁଓିଜ୍ଜକାଦୀସୁ ଯେନ କେନଚି ପୁଗ୍ଗଲେନ ୱା ଅୱୁଚ୍ଚମାନୋ। ଇମେସଂ ପନ ପଦାନଂ ପରତୋ ''ଭିକ୍ଖୁ ଚ ଦୋସଂ ପତିଟ୍ଠାତୀ''ତି ଇମିନା ସମ୍ବନ୍ଧୋ। ଇଦଞ୍ହି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି – ଏୱଂ ସମନୁଗ୍ଗାହୀଯମାନୋ ୱା ଅସମନୁଗ୍ଗାହୀଯମାନୋ ୱା ଭିକ୍ଖୁ ଚ ଦୋସଂ ପତିଟ୍ଠାତି ପଟିଚ୍ଚ ତିଟ୍ଠତି ପଟିଜାନାତି, ସଙ୍ଘାଦିସେସୋତି। ଇଦଞ୍ଚ ଅମୂଲକଭାୱସ୍ସ ପାକଟକାଲଦସ୍ସନତ୍ଥଂ ୱୁତ୍ତଂ। ଆପତ୍ତିଂ ପନ ଅନୁଦ୍ଧଂସିତକ୍ଖଣେଯେୱ ଆପଜ୍ଜତି। ଅମୂଲକଞ୍ଚେୱ ତଂ ଅଧିକରଣଂ ହୋତୀତି ଏତ୍ଥ ପନ ଦିଟ୍ଠମୂଲାଦୀନଂ ଅଭାୱେନ ଅମୂଲକଂ, ସମଥେହି ଅଧିକରଣୀଯଭାୱେନ ଅଧିକରଣଂ। ଯଞ୍ହି ଅଧିକିଚ୍ଚ ଆରବ୍ଭ ପଟିଚ୍ଚ ସନ୍ଧାଯ ସମଥା ପୱତ୍ତନ୍ତି, ତଂ ଅଧିକରଣଂ। ଇଧ ପନ ପାରାଜିକସଙ୍ଖାତଂ ଆପତ୍ତାଧିକରଣମେୱ ଅଧିପ୍ପେତଂ। ଯଦି ହି ତଂ ଅଧିକରଣଂ ଦିଟ୍ଠାଦୀହି ମୂଲେହି ଅମୂଲକଞ୍ଚେୱ ହୋତି, ଅଯଂ ଚୋଦେତୁଂ ଆଗତୋ ଭିକ୍ଖୁ ଚ ଦୋସଂ ପତିଟ୍ଠାତି ପଟିଚ୍ଚ ତିଟ୍ଠତି, ''ତୁଚ୍ଛକଂ ମଯା ଭଣିତ''ନ୍ତିଆଦୀନି (ପାରା। ୩୮୬) ୱଦନ୍ତୋ ପଟିଜାନାତି, ତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଅନୁଦ୍ଧଂସିତକ୍ଖଣେଯେୱ ସଙ୍ଘାଦିସେସୋତି, ଅଯଂ ସିକ୍ଖାପଦସ୍ସ ପଦାନୁକ୍କମେନ ଅତ୍ଥୋ।

ରାଜଗହେ ମେତ୍ତିଯଭୂମଜକେ ଭିକ୍ଖୁ ଆରବ୍ଭ ଅମୂଲକେନ ପାରାଜିକେନ ଅନୁଦ୍ଧଂସନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଣତ୍ତିକଂ, କତୂପସମ୍ପଦଂ ସୁଦ୍ଧଂ ୱା ଅସୁଦ୍ଧଂ ୱା ପୁଗ୍ଗଲଂ ଯେନ ପାରାଜିକେନ ଚୋଦେତି, ତଂ ''ଅଯଂ ଅନଜ୍ଝାପନ୍ନୋ''ତି ଞତ୍ୱା ଚାୱନାଧିପ୍ପାଯେନ ''କରୋତୁ ମେ ଆଯସ୍ମା ଓକାସଂ, ଅହଂ ତଂ ୱତ୍ତୁକାମୋ''ତି ଏୱଂ ଓକାସଂ ଅକାରେତ୍ୱା ଚୋଦେନ୍ତସ୍ସ ସଚେ ସୋ ତଙ୍ଖଣେଯେୱ ଜାନାତି ''ମଂ ଚୋଦେତୀ''ତି, ୱାଚାଯ ୱାଚାଯ ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ ଚେୱ ଦୁକ୍କଟଞ୍ଚ। ଓକାସଂ କାରେତ୍ୱା ଚୋଦେନ୍ତସ୍ସ ସଙ୍ଘାଦିସେସୋଯେୱ। ହତ୍ଥମୁଦ୍ଦାଯ ସମ୍ମୁଖା ଚୋଦେନ୍ତସ୍ସାପି ଏସେୱ ନଯୋ। ପରମ୍ମୁଖା ଚୋଦେନ୍ତସ୍ସ ପନ ସୀସଂ ନ ଏତି । ଅତ୍ତନା ସମୀପେ ଠତ୍ୱା ଅଞ୍ଞଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଆଣାପେତି , ସୋ ତସ୍ସ ୱଚନେନ ତଂ ଚୋଦେତି, ଚୋଦାପକସ୍ସେୱ ୱୁତ୍ତନଯେନ ଆପତ୍ତିଯୋ। ଅଥ ସୋପି ''ମଯା ଦିଟ୍ଠଂ ସୁତଂ ଅତ୍ଥୀ''ତି ଚୋଦେତି, ଦ୍ୱିନ୍ନମ୍ପି ଜାନାନଂ ତଥେୱ ଆପତ୍ତିଯୋ। ଅକ୍କୋସାଧିପ୍ପାଯେନ ପନ ଓକାସଂ ଅକାରେତ୍ୱା ୱଦନ୍ତସ୍ସ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ପାଚିତ୍ତିଯଞ୍ଚେୱ ଦୁକ୍କଟଞ୍ଚ। ଓକାସଂ କାରେତ୍ୱା ୱଦନ୍ତସ୍ସ ପାଚିତ୍ତିଯମେୱ। କମ୍ମାଧିପ୍ପାଯେନ ଅସମ୍ମୁଖା ସତ୍ତୱିଧମ୍ପି କମ୍ମଂ କରୋନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟମେୱ। ୱୁଟ୍ଠାନାଧିପ୍ପାଯେନ ''ତ୍ୱଂ ଇତ୍ଥନ୍ନାମଂ ଆପତ୍ତିଂ ଆପନ୍ନୋ, ତଂ ପଟିକରୋହୀ''ତି ୱଦନ୍ତସ୍ସ, ଉପୋସଥଂ ୱା ପୱାରଣଂ ୱା ଠପେନ୍ତସ୍ସ ଚ ଓକାସକମ୍ମଂ ନତ୍ଥି, ଠପନକ୍ଖେତ୍ତଂ ପନ ଜାନିତବ୍ବଂ, ଅନୁଓିଜ୍ଜକସ୍ସାପି ଓସଟେ ୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ''ଅତ୍ଥେତଂ ତୱା''ତି ଅନୁଓିଜ୍ଜନାଧିପ୍ପାଯେନ ୱଦନ୍ତସ୍ସ ଓକାସକମ୍ମଂ ନତ୍ଥି, ଧମ୍ମକଥିକସ୍ସାପି ''ଯୋ ଇଦଞ୍ଚ ଇଦଞ୍ଚ କରୋତି, ଅଯଂ ଅସ୍ସମଣୋ''ତିଆଦିନା ନଯେନ ଅନୋଦିସକଂ ଧମ୍ମଂ କଥେନ୍ତସ୍ସ ଓକାସକମ୍ମଂ ନତ୍ଥି। ସଚେ ପନ ଓଦିସ୍ସ ନିଯମେତ୍ୱା ''ଅସୁକୋ ଚ ଅସୁକୋ ଚ ଅସ୍ସମଣୋ ଅନୁପାସକୋ''ତି କଥେତି, ଆସନତୋ ଓରୁଯ୍ହ ଆପତ୍ତିଂ ଦେସେତ୍ୱା ଗନ୍ତବ୍ବଂ। ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି, ସୀଲୱିପତ୍ତି, ଯଂ ଚୋଦେତି ୱା ଚୋଦାପେତି ୱା, ତସ୍ସ ''ଉପସମ୍ପନ୍ନୋ''ତି ସଙ୍ଖ୍ୟୁପଗମନଂ, ତସ୍ମିଂ ସୁଦ୍ଧସଞ୍ଞିତା, ଯେନ ପାରାଜିକେନ ଚୋଦେତି, ତସ୍ସ ଦିଟ୍ଠାଦିୱସେନ ଅମୂଲକତା, ଚାୱନାଧିପ୍ପାଯେନ ସମ୍ମୁଖାଚୋଦନା, ତସ୍ସ ତଙ୍ଖଣୱିଜାନନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ପଞ୍ଚ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନି। ୱେଦନା ପନେତ୍ଥ ଦୁକ୍ଖାୱେଦନାତି।

ଦୁଟ୍ଠଦୋସସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୯। ଅଞ୍ଞଭାଗିଯସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ନୱମେ ଅଞ୍ଞଭାଗିଯସ୍ସାତିଆଦୀସୁ ଅଞ୍ଞଭାଗସ୍ସ ଇଦଂ, ଅଞ୍ଞଭାଗୋ ୱା ଅସ୍ସ ଅତ୍ଥୀତି ଅଞ୍ଞଭାଗିଯଂ। ଅଧିକରଣନ୍ତି ଆଧାରୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ, ୱତ୍ଥୁ ଅଧିଟ୍ଠାନନ୍ତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ଯୋ ହି ସୋ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଯଂ ''ଦବ୍ବୋ ମଲ୍ଲପୁତ୍ତୋ ନାମା''ତି ଛଗଲକୋ ୱୁତ୍ତୋ। ସୋ ଯ୍ୱାଯଂ ଆଯସ୍ମତୋ ଦବ୍ବସ୍ସ ମଲ୍ଲପୁତ୍ତସ୍ସ ଭାଗୋ କୋଟ୍ଠାସୋ ପକ୍ଖୋ ମନୁସ୍ସଜାତି ଚେୱ ଭିକ୍ଖୁଭାୱୋ ଚ, ତତୋ ଅଞ୍ଞସ୍ସ ଭାଗସ୍ସ କୋଟ୍ଠାସସ୍ସ ପକ୍ଖସ୍ସ ହୋତି ତିରଚ୍ଛାନଜାତିଯା ଚେୱ ଛଗଲକଭାୱସ୍ସ ଚ, ସୋ ୱା ଅଞ୍ଞଭାଗୋ ଅସ୍ସ ଅତ୍ଥି, ତସ୍ମା ଅଞ୍ଞଭାଗିଯସଙ୍ଖ୍ୟଂ ଲଭତି। ଯସ୍ମା ଚ ତେସଂ ''ଇମଂ ମଯଂ ଦବ୍ବଂ ମଲ୍ଲପୁତ୍ତଂ ନାମ କରୋମା''ତି ୱଦନ୍ତାନଂ ତସ୍ସ ନାମକରଣସଞ୍ଞାଯ ଆଧାରୋ ୱତ୍ଥୁ ଅଧିଟ୍ଠାନଂ, ତସ୍ମା ''ଅଧିକରଣ''ନ୍ତି ୱେଦିତବ୍ବୋ। ତଞ୍ହି ସନ୍ଧାଯ ''ସଚ୍ଚଂ କିର ତୁମ୍ହେ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଦବ୍ବଂ ମଲ୍ଲପୁତ୍ତଂ ଅଞ୍ଞଭାଗିଯସ୍ସ ଅଧିକରଣସ୍ସା''ତିଆଦି (ପାରା। ୩୯୧) ୱୁତ୍ତଂ। ନ ୱିୱାଦାଧିକରଣାଦୀସୁ ଅଞ୍ଞତରଂ, କସ୍ମା? ଅସମ୍ଭୱତୋ। ନ ହି ମେତ୍ତିଯଭୂମଜକା ଚତୁନ୍ନଂ ଅଧିକରଣାନଂ କସ୍ସଚି ଅଞ୍ଞଭାଗିଯସ୍ସ ଅଧିକରଣସ୍ସ କିଞ୍ଚିଦେସଂ ଲେସମତ୍ତଂ ଉପାଦିଯିଂସୁ, ନ ଚ ଚତୁନ୍ନଂ ଅଧିକରଣାନଂ ଲେସୋ ନାମ ଅତ୍ଥି। ଜାତିଲେସାଦଯୋ ହି ପୁଗ୍ଗଲାନଂଯେୱ ଲେସା ୱୁତ୍ତା, ନ ୱିୱାଦାଧିକରଣାଦୀନଂ। ତଞ୍ଚ ''ଦବ୍ବୋ ମଲ୍ଲପୁତ୍ତୋ''ତି ନାମଂ ତସ୍ସ ଅଞ୍ଞଭାଗିଯାଧିକରଣଭାୱେ ଠିତସ୍ସ ଛଗଲକସ୍ସ କୋଚି ଦେସୋ ହୋତି ଥେରଂ ପାରାଜିକେନ ଧମ୍ମେନ ଅନୁଦ୍ଧଂସେତୁଂ ଲେସମତ୍ତୋ, ଏତ୍ଥ ଚ ଦିସ୍ସତି ଅପଦିସ୍ସତି ''ଅସ୍ସ ଅଯ''ନ୍ତି ୱୋହରୀଯତୀତି ଦେସୋ, ଜାତିଆଦୀସୁ ଅଞ୍ଞତରକୋଟ୍ଠାସସ୍ସେତଂ ଅଧିୱଚନଂ। ଅଞ୍ଞମ୍ପି ୱତ୍ଥୁଂ ଲିସ୍ସତି ସିଲିସ୍ସତି ୱୋହାରମତ୍ତେନେୱ ଈସକଂ ଅଲ୍ଲୀଯତୀତି ଲେସୋ, ଜାତିଆଦୀନଂଯେୱ ଅଞ୍ଞତରକୋଟ୍ଠାସସ୍ସେତଂ ଅଧିୱଚନଂ। ପଦଭାଜନେ (ପାରା। ୩୯୩) ପନ ଯସ୍ସ ଅଞ୍ଞଭାଗିଯସ୍ସ ଅଧିକରଣସ୍ସ କିଞ୍ଚିଦେସଂ ଲେସମତ୍ତଂ ଉପାଦାଯ ପାରାଜିକେନ ଧମ୍ମେନ ଅନୁଦ୍ଧଂସେଯ୍ଯ,

ତଂ ଯସ୍ମା ଅଟ୍ଠପ୍ପଭିଓସେନେଓ ଆଓିଭୂତଂ, ତସ୍ମା ତଂ ଅଓିଭଜିତ୍ୱା ଯାନି ''ଅଧିକରଣ''ନ୍ତି ଓଚନସାମଞ୍ଞତୋ ଅତ୍ଥୁଦ୍ଧାରଓସେନ ପଓତ୍ତାନି ଚତ୍ତାରି ଅଧିକରଣାନି, ତେସଂ ଅଞ୍ଞଭାଗିଯତା ଚ ତବ୍ଭାଗିଯତା ଚ ଯସ୍ମା ଅପାକଟା, ଜାନିତବ୍ବା ଚ ଓିନଯଧରେହି, ତସ୍ମା ତଞ୍ଚ ଅଓସାନେ ଆପତ୍ତଞ୍ଞଭାଗିଯେନ ଚୋଦନଞ୍ଚ ଆଓିକାତୁଂ ''ଅଞ୍ଞଭାଗିଯସ୍ସ ଅଧିକରଣସ୍ସାତି ଆପତ୍ତଞ୍ଞଭାଗିଯଂ ଓା ହୋତି ଅଧିକରଣଞ୍ଞଭାଗିଯଂ ଓା''ତିଆଦି ଓୁତ୍ତଂ, ସେସା ଓିନିଚ୍ଛଯକଥା ଅଟ୍ଠମେ ଓୁତ୍ତସଦିସାଯେଓ। ଅଯଂ ପନ ଓିସେସୋ – ଇଦଂ ଅଞ୍ଞଭାଗିଯସ୍ସ ଅଧିକରଣସ୍ସ କିଞ୍ଚିଦେସଂ ଲେସମତ୍ତଂ ଉପାଦାଯ ପାରାଜିକେନ ଧମ୍ମେନ ଅନୁଦ୍ଧଂସନଓତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଇଧ ଚ ଆପତ୍ତଞ୍ଞଭାଗିଯଚୋଦନାଯ ତଥାସଞ୍ଞିନୋପି ଅନାପତ୍ତି। ଅଙ୍ଗେସୁ ଚ ଅଞ୍ଞଭାଗିଯସ୍ସ ଅଧିକରଣସ୍ସ କିଞ୍ଚିଦେସଂ ଲେସମତ୍ତଂ ଉପାଦିଯନତା ଅଧିକାତି।

ଅଞ୍ଞଭାଗିଯସିକ୍ଖାପଦଓଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୦। ସଙ୍ଘଭେଦସିକ୍ଖାପଦଓଣ୍ଣନା

ଦସମେ ସମଗ୍ଗସ୍ସ ସଙ୍ଘସ୍ସାତି ସହିତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ, ଚିତ୍ତେନ ଚ ସରୀରେନ ଚ ଅଓିଯୁତ୍ତସ୍ସାତି ଅତ୍ଥୋ। ତେନେଓସ୍ସ ପଦଭାଜନେ (ପାରା। ୪୧୨) ''ସମଗ୍ଗୋ ନାମ ସଙ୍ଘୋ ସମାନସଂଓାସକୋ ସମାନସୀମାଯଂ ଠିତୋ''ତି ଓୁତ୍ତଂ। ସମାନସଂଓାସକୋ ହି ସମଚିତ୍ତତାଯ ଚିତ୍ତେନ ଅଓିଯୁତ୍ତୋ ହୋତି, ସମାନସୀମାଯଂ ଠିତୋ କାଯସାମଗ୍ଗିଦାନତୋ ସରୀରେନ ଅଓିଯୁତ୍ତୋ। ଭେଦାଯ ପରକ୍କମେଯ୍ୟାତି ''କଥଂ ନାମାଯଂ ଭିଜ୍ଜେଯ୍ୟା''ତି ଭେଦନତ୍ଥାଯ ଓାଯାମେଯ୍ୟ। ଭେଦନସଂଓତ୍ତନିକଂ ଓା ଅଧିକରଣନ୍ତି ଭେଦନସ୍ସ ସଙ୍ଘଭେଦସ୍ସ ଅତ୍ଥାଯ ସଂଓତ୍ତନିକଂ କାରଣଂ। ଇମସ୍ମିଞ୍ହି ଓକାସେ ''କାମହେତୁ କାମନିଦାନଂ କାମାଧିକରଣ''ନ୍ତି ଆଦୀସୁ (ମ। ନି। ୧।୧୬୮, ୧୭୮) ଓିଯ କାରଣଂ ''ଅଧିକରଣ''ନ୍ତି ଅଧିପ୍ପେତଂ। ତଂ ଭେଦକରଓତ୍ଥୁଓସେନ ଅଟ୍ଠାରସଓିଧଂ। ସମାଦାଯାତି ଗହେତ୍ୱା। ପଗ୍ଗଯ୍ହ ତିଟ୍ଠେଯ୍ୟାତି ତଂ ସଙ୍ଘଭେଦସ୍ସ ଅତ୍ଥାଯ ସଂଓତ୍ତନିକଂ ସଙ୍ଘଭେଦନିବତ୍ତିସମତ୍ଥଂ କାରଣଂ ଗହେତ୍ୱା ଦୀପେଯ୍ୟ ଚେଓ ନପ୍ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେଯ୍ୟ ଚ। ଭିକ୍ଖୂହି ଏଓମସ୍ସ ଓଚନୀଯୋତି ଯେ ତଂ ପଗ୍ଗଯ୍ହ ତିଟ୍ଠନ୍ତଂ ସମ୍ମୁଖା ପସ୍ସନ୍ତି, ଯେ ଓା ''ଅସୁକସ୍ମିଂ ନାମ ଓିହାରେ''ତି ସୁଣନ୍ତି, ତେହି ସଚେନ୍ତିମେନ ପରିଚ୍ଛେଦେନ ଅଦ୍ଧଯୋଜନମତ୍ତଂ ଗନ୍ତ୍ୱାପି ଯ୍ୱାଯଂ ଅନନ୍ତରେ ''ମାଯସ୍ମା''ତିଆଦିଓଚନକ୍କମୋ ଓୁତ୍ତୋ, ଏଓମସ୍ସ ଓଚନୀଯୋ। ଦିସ୍ୱା ଓା ସୁତ୍ୱା ଓା ଅଓଦନ୍ତାନଂ ଦୁକ୍କଟଂ। ଏତ୍ଥ ଚ ମାଇତି ପଦଂ ''ପରକ୍କମୀ''ତିପଦେନ ''ଅଟ୍ଠାସୀ''ତିପଦେନ ଚ ସଦ୍ଧିଂ ''ମା ପରକ୍କମି, ମା ଅଟ୍ଠାସୀ''ତି ଯୋଜେତବ୍ବଂ। ସମେତାଯସ୍ମା ସଙ୍ଘେନାତି ଆଯସ୍ମା ସଙ୍ଘେନ ସଦ୍ଧିଂ ସମେତୁ ସମାଗଚ୍ଛତୁ, ଏକଲଦ୍ଧିକୋ ହୋତୂତି ଅତ୍ଥୋ। କିଂ କାରଣା? ସମଗ୍ଗୋ ହି ସଙ୍ଘୋ…ପେ… ଓିହରତୀତି। ତତ୍ଥ ସମ୍ମୋଦମାନୋତି ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞସମ୍ପତ୍ତିଯା ସୁଟ୍ଠୁ ମୋଦମାନୋ। ଅଓିଓଦମାନୋତି ''ଅଯଂ ଧମ୍ମୋ, ନାଯଂ ଧମ୍ମୋ''ତି ଏଓଂ ନ ଓିଓଦମାନୋ। ଏକୋ ଉଦ୍ଦେସୋ ଅସ୍ସାତି ଏକୁଦ୍ଦେସୋ, ଏକତୋ ପଓତ୍ତପାତିମୋକ୍ଖୁଦ୍ଦେସୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଫାସୁ ଓିହରତୀତି ସୁଖଂ ଓିହରତି। ଏଓଂ ଓିସୁମ୍ପି ସଙ୍ଘମଚ୍ଛେପି ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଓୁଚ୍ଚମାନସ୍ସ ଅପ୍ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜତୋ ଦୁକ୍କଟଂ। ଏଓଞ୍ଚ ସୋତିଆଦିମ୍ହି ସମନୁଭାସିତବ୍ବୋତି ସମନୁଭାସନକମ୍ମଂ କାତବ୍ବଂ। ଇଚ୍ଚେତଂ କୁସଲନ୍ତି ଇତି ଏତଂ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜନଂ କୁସଲଂ ଖେମଂ ସୋତ୍ଥିଭାଓୋ ତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ। ନୋ ଚେପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜେଯ୍ୟ, ସଙ୍ଘାଦିସେସୋତି ଏତ୍ଥ ସମନୁଭାସନକମ୍ମପରିଯୋସାନେ ଅପ୍ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜନ୍ତସ୍ସ ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ। ସେସଂ ଉତ୍ତାନପଦତ୍ଥମେଓ।

ରାଜଗହେ ଦେଓଦତ୍ତଂ ଆରବ୍ଭ ସଙ୍ଘଭେଦାଯ ପରକ୍କମନଓତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ସମନୁଭାସନକମ୍ମେ କରିଯମାନେ ଅପ୍ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜନ୍ତସ୍ସ ଞତ୍ତିପରିଯୋସାନେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଦ୍ୱୀହି କମ୍ମଓାଚାହି ଦ୍ୱେ ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯା, ''ଯସ୍ସ ନକ୍ଖମତି, ସୋ ଭାସେଯ୍ୟା''ତି ଏଓଂ ଯ୍ୟ-କାରପତ୍ତାଯ ତତିଯକମ୍ମଓାଚାଯ ତଞ୍ଚ ଦୁକ୍କଟଂ ତେ ଚ ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯା ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭନ୍ତି, ସଙ୍ଘାଦିସେସୋଯେଓ ତିଟ୍ଠତି। ଅସମନୁଭାସିଯମାନସ୍ସ ଚ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜନ୍ତସ୍ସ ଚ ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସୀଲଓିପତ୍ତି, ଭେଦାଯ ପରକ୍କମନଂ, ଧମ୍ମକମ୍ମେନ ସମନୁଭାସନଂ, କମ୍ମଓାଚାପରିଯୋସାନଂ, ଅପ୍ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମନୁଭାସନସମୁଟ୍ଠାନଂ, ଅକିରିଯଂ, ସଞ୍ଞାଓିମୋକ୍ଖଂ, ସଚିତ୍ତକଂ, ଲୋକଓଜ୍ଜଂ, କାଯକମ୍ମଂ, ଓଚୀକମ୍ମଂ, ଅକୁସଲଚିତ୍ତଂ, ଦୁକ୍ଖଓେଦନନ୍ତି।

ସଙ୍ଘଭେଦସିକ୍ଖାପଦଓଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୧। ଭେଦାନୁଓତ୍ତକସିକ୍ଖାପଦଓଣ୍ଣନା

ଏକାଦସମେ ତସ୍ସେଓ ଖୋ ପନାତି ଯୋ ସଙ୍ଘଭେଦାଯ ପରକ୍କମତି, ତସ୍ସେଓ। ଅନୁଓତ୍ତକାତି ତସ୍ସ ଦିଟ୍ଠିଂ ଖନ୍ତିଂ ରୁଚିଂ ଗହଣେନ ଅନୁପଟିପଜ୍ଜନକା। ଓଗ୍ଗଂ ଅସାମଗ୍ଗିପକ୍ଖିଯଓଚନଂ ଓଦନ୍ତୀତି ଓଗ୍ଗଓାଦକା। ଯସ୍ମା ପନ ତିଣ୍ଣଂ ଉଦ୍ଧଂ କମ୍ମାରହା ନ ହୋନ୍ତି। ନ ହି ସଙ୍ଘୋ ସଙ୍ଘସ୍ସ କମ୍ମଂ କରୋତି, ତସ୍ମା ''ଏକୋ ଓା ଦ୍ୱେ ଓା ତଯୋ ଓା''ତି ଓୁତ୍ତଂ। ଜାନାତି ନୋତି ଅମ୍ହାକଂ ଛନ୍ଦାଦୀନି ଜାନାତି। ଭାସତୀତି ''ଏଓଂ କରୋମା''ତି ଅମ୍ହେହି ସଦ୍ଧିଂ ଭାସତି। ଅମ୍ହାକମ୍ପେତଂ ଖମତୀତି ଯଂ ସୋ କରୋତି, ଏତଂ ଅମ୍ହାକମ୍ପି ରୁଚ୍ଚତି। ସମେତାଯସ୍ମନ୍ତାନଂ ସଙ୍ଘେନାତି ଆଯସ୍ମନ୍ତାନଂ ଚିତ୍ତଂ ସଙ୍ଘେନ ସଦ୍ଧିଂ ସମେତୁ

ସମାଗଚ୍ଛତୁ, ଏକୀଭାୱଂ ଗଚ୍ଛତୂତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ସେସଂ ପଦତ୍ଥତୋ ଉତ୍ତାନମେୱ। ୱିନିଚ୍ଛୟକଥାପେତ୍ଥ ଦସମେ ୱୁତ୍ତସଦିସାଯେୱ।

ଅଯଂ ପନ ୱିସେସୋ – ଇଦଂ ରାଜଗହେ ସମ୍ବହୁଲେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ଦେୱଦତ୍ତସ୍ସ ସଙ୍ଘଭେଦାୟ ପରକ୍କମନ୍ତସ୍ସ ଅନୁୱତ୍ତନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅଙ୍ଗେସୁ ଚ ଯଥା ତତ୍ଥ ପରକ୍କମନଂ, ଏୱଂ ଇଧ ଅନୁୱତ୍ତନଂ ଦଟ୍ଠବ୍ବନ୍ତି।

ଭେଦାନୁୱତ୍ତକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୨। ଦୁବ୍ବଚସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦ୍ୱାଦସମେ ଦୁବ୍ବଚଜାତିକୋତି ଦୁବ୍ବଚସଭାୱୋ, ୱତ୍ତୁଂ ଅସକ୍କୁଣେଯ୍ୟୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଉଦ୍ଦେସପରିଯାପନ୍ନେସୂତି ଉଦ୍ଦେସେ ପରିଯାପନ୍ନେସୁ ଅନ୍ତୋଗଧେସୁ, ‘‘ଯସ୍ସ ସିଯା ଆପତ୍ତି, ସୋ ଆୱିକରେଯ୍ୟା’’ତି ଏୱଂ ସଙ୍ଗହିତତ୍ତା ଅନ୍ତୋ ପାତିମୋକ୍ଖସ୍ସ ୱତ୍ତମାନେସୂତି ଅତ୍ଥୋ। ସହଧମ୍ମିକଂ ୱୁଚ୍ଚମାନୋତି ସହଧମ୍ମିକେନ ୱୁଚ୍ଚମାନୋ, କାରଣତ୍ଥେ ଚେତଂ ଉପଯୋଗୱଚନଂ। ପଞ୍ଚହି ସହଧମ୍ମିକେହି ସିକ୍ଖିତବ୍ବତ୍ତା, ତେସଂ ୱା ସନ୍ତକତ୍ତା ‘‘ସହଧମ୍ମିକ’’ନ୍ତି ଲଦ୍ଧନାମେନ ବୁଦ୍ଧପଞ୍ଞତ୍ତେନ ସିକ୍ଖାପଦେନ ୱୁଚ୍ଚମାନୋତି ଅତ୍ଥୋ। ୱିରମଥାଯସ୍ମନ୍ତୋ ମମ ୱଚନାଯାତି ଯେନ ୱଚନେନ ମଂ ୱଦଥ, ତତୋ ମମ ୱଚନତୋ ୱିରମଥ, ମା ମଂ ତଂ ୱଚନଂ ୱଦଥାତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ୱଦେତୁ ସହ ଧମ୍ମେନାତି ସହଧମ୍ମିକେନ ସିକ୍ଖାପଦେନ, ସହଧମ୍ମେନ ୱା ଅଞ୍ଞେନପି ପାସାଦିକଭାୱସଂୱତ୍ତନିକେନ ୱଚନେନ ୱଦେତୁ। ଯଦିଦନ୍ତି ୱୁଦ୍ଧିକାରଣଦସ୍ସନତ୍ଥେ ନିପାତୋ, ତେନ ଯଂ ଇଦଂ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞସ୍ସ ହିତୱଚନଂ, ଆପତ୍ତିତୋ ଚ ୱୁଟ୍ଠାପନଂ, ତେନ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞୱଚନେନ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞୱୁଟ୍ଠାପନେନ। ଏୱଂ ସଂୱଦ୍ଧାହି ତସ୍ସ ଭଗୱତୋ ପରିସାତି ଏୱଂ ପରିସାଯ ୱୁଦ୍ଧିକାରଣଂ ଦସ୍ସିତଂ ହୋତି। ସେସଂ ଉତ୍ତାନତ୍ଥମେୱ। ୱିନିଚ୍ଛୟକଥାପି ଦସମେ ୱୁତ୍ତସଦିସାଯେୱ।

ଅଯଂ ପନ ୱିସେସୋ – ଇଦଂ କୋସମ୍ବିଯଂ ଛନ୍ନତ୍ଥେରଂ ଆରବ୍ଭ ଅତ୍ତାନଂ ଅୱଚନୀଯକରଣୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅଙ୍ଗେସୁ ଚ ଯଥା ତତ୍ଥ ପରକ୍କମନଂ, ଏୱଂ ଇଧ ଅୱଚନୀଯକରଣତା ଦଟ୍ଠବ୍ବାତି।

ଦୁବ୍ବଚସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୩। କୁଲଦୂସକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତେରସମେ ଗାମଂ ୱା ନିଗମଂୱାତି ଏତ୍ଥ ନଗରମ୍ପି ଗାମେ ଅନ୍ତୋଗଧମେୱ। ଉପନିସ୍ସାଯ ୱିହରତୀତିତତ୍ଥ ପଟିବଦ୍ଧଚୀୱରାଦିପଚ୍ଚଯତାଯ ତଂ ନିସ୍ସାଯ ୱସତି। ପୁପ୍ଫଦାନାଦୀହି ମନୁସ୍ସାନଂ ସଦ୍ଧଂ ୱିନାସେନ୍ତୋ କୁଲାନି ଦୂସେତୀତି କୁଲଦୂସକୋ। ମାଲାୱଚ୍ଛରୋପନାଦଯୋ ପାପକା ସମାଚାରା ଅସ୍ସାତି ପାପସମାଚାରୋ। ସୋ ଭିକ୍ଖୂତି ସୋ କୁଲଦୂସକୋ ଭିକ୍ଖୁ। ଆଯସ୍ମା ଖୋକୁଲଦୂସକୋ…ପେ… ଅଲଂ ତେ ଇଧ ୱାସେନାତି ଇମିନାସ୍ସ ପବ୍ବାଜନୀଯକମ୍ମାରହତଂ ଦସ୍ସେତି। ପବ୍ବାଜନୀଯକମ୍ମକତୋ ପନେସ ଯସ୍ମିଂ ଗାମେ ୱା ନିଗମେ ୱା କୁଲଦୂସକକମ୍ମଂ କତଂ, ଯସ୍ମିଞ୍ଚ ୱିହାରେ ୱସତି, ନେୱ ତସ୍ମିଂ ଗାମେ ୱା ନିଗମେ ୱା ଚରିତୁଂ ଲଭତି, ନ ୱିହାରେ ୱସିତୁଂ। ଏୱଞ୍ଚ ସୋ ଭିକ୍ଖୂତିଏତ୍ଥ ସୋତି ପବ୍ବାଜନୀଯକମ୍ମକତୋ ଅଧିପ୍ପେତୋ। ଛନ୍ଦେନ ଗଚ୍ଛନ୍ତୀତି ଛନ୍ଦଗାମିନୋ, ଏସ ନଯୋ ସେସେସୁ। ସୋ ଭିକ୍ଖୂତି ସୋ ‘‘ଛନ୍ଦଗାମିନୋ’’ତିଆଦୀନି ୱଦମାନୋ। ତସ୍ସ ୱଚନସ୍ସ ପଟିନିସ୍ସଗ୍ଗାଯ ଏୱଂ ୱଚନୀଯୋ, ନ କୁଲଦୂସନନିୱାରଣତ୍ଥାଯ। କୁଲଦୂସନକମ୍ମେନ ହି ସୋ ଆପଜ୍ଜିତବ୍ବା ଆପତ୍ତିଯୋ ପୁବ୍ବେୱ ଆପନ୍ନୋ, ଏୱଂ ପନସ୍ସ ୱିସୁମ୍ପି ସଙ୍ଘମଜ୍ଝେପି ୱୁଚ୍ଚମାନସ୍ସ ଅପ୍ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜତୋ ଅପରଂ ଦୁକ୍କଟଂ। ଏୱଞ୍ଚ ସୋତିଆଦି ଇତୋ ପୁବ୍ବେ ୱୁତ୍ତଞ୍ଚ ଅୱୁତ୍ତଞ୍ଚ ସବ୍ବଂ ଉତ୍ତାନତ୍ଥମେୱ। ୱିନିଚ୍ଛୟକଥାପି ଦସମେ ୱୁତ୍ତସଦିସାଯେୱ।

ଅଯଂ ପନ ୱିସେସୋ – ଇଦଂ ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଅସ୍ସଜିପୁନବ୍ବସୁକେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ଛନ୍ଦଗାମିତାଦୀହି ପାପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅଙ୍ଗେସୁ ଚ ଯଥା ତତ୍ଥ ପରକ୍କମନଂ, ଏୱଂ ଇଧ ଛନ୍ଦାଦୀହି ପାପନଂ ଦଟ୍ଠବ୍ବନ୍ତି।

କୁଲଦୂସକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ନିଗମନୱଣ୍ଣନା

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠାଖୋ…ପେ… ଏୱମେତଂ ଧାରଯାମୀତିଏତ୍ଥ ପଠମଂ ଆପତ୍ତି ଏତେସନ୍ତି ପଠମାପତ୍ତିକା, ପଠମଂ ୱୀତିକ୍କମନକ୍ଖଣେଯେୱ ଆପଜ୍ଜିତବ୍ବାତି

ଅନ୍ତୋ। ଇତରେ ପନ ଯଥା ତତିଯେ ଚ ଚତୁତ୍ଥେ ଚ ଦିୱସେ ହୋତୀତି ଏତ୍ଥ ''ତତିଯକୋ, ଚତୁତ୍ଥକୋ''ତି ୱୁଚ୍ଚତି, ଏୱଂ ଯାୱତତିଯେ ସମନୁଭାସନକମ୍ମେ ହୋନ୍ତୀତି ଯାୱତତିଯକାତି ୱେଦିତବ୍ବା। ଯାୱତୀହନ୍ତି ଯତ୍ତକାନି ଅହାନି। ଜାନଂ ପଟିଚ୍ଛାଦେତୀତି ଜାନନ୍ତୋ ପଟିଚ୍ଛାଦେତି। ତସ୍ସାଯଂ ପଟିଚ୍ଛାଦନଲକ୍ଖଣସ୍ସ ମାତିକା – ଆପତ୍ତି ଚ ହୋତି, ଆପତ୍ତିସଞ୍ଞୀ ଚ, ପକତତ୍ତୋ ଚ ହୋତି, ପକତତ୍ତସଞ୍ଞୀ ଚ, ଅନନ୍ତରାଯିକୋ ଚ ହୋତି, ଅନନ୍ତରାଯିକସଞ୍ଞୀ ଚ, ପହୁ ଚ ହୋତି, ପହୁସଞ୍ଞୀ ଚ, ଛାଦେତୁକାମୋ ଚ ହୋତି, ଛାଦେତି ଚାତି। ତତ୍ଥ ଆପତ୍ତି ଚ ହୋତି, ଆପତ୍ତିସଞ୍ଞୀ ଚାତି ଯଂ ଆପତ୍ତିଂ ଆପନ୍ନୋ, ସା ତେରସନ୍ନଂ ଅଞ୍ଞତରା ହୋତି, ସୋପି ଚ ତତ୍ଥ ୱତ୍ଥୁୱସେନ ୱା ''ଇଦଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ ନ ୱଟ୍ଟତୀ''ତି ନାମମତ୍ତୱସେନ ୱା ''ଅଯଂ ଇତ୍ଥନ୍ନାମା ଆପତ୍ତୀ''ତି ଆପତ୍ତିସଞ୍ଞୀଯେୱ ହୁତ୍ୱା ''ନ ଦାନି ନଂ କସ୍ସଚି ଆରୋଚେସ୍ସାମୀ''ତି ଏୱଂ ଛାଦେତୁକାମୋୱ ଧୁରଂ ନିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଅରୁଣଂ ଉଟ୍ଠାପେତି, ଛନ୍ନା ହୋତି ଆପତ୍ତି। ସଚେ ପନେତ୍ଥ ଅନାପତ୍ତିସଞ୍ଞୀ ୱା ହୋତି, ଅଞ୍ଞାପତ୍ତିକ୍ଖନ୍ଧସଞ୍ଞୀ ୱା, ୱେମତିକୋ ୱା, ଅଚ୍ଛନ୍ନାୱ ହୋତି। ପକତତ୍ତୋତି ଅନୁକ୍ଖିତ୍ତୋ ସମାନସଂୱାସକୋ। ସୋ ଚେ ପକତତ୍ତସଞ୍ଞୀ ହୁତ୍ୱା ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ଛାଦେତି, ଛନ୍ନା ହୋତି। ଅନନ୍ତରାଯିକୋତି ଯସ୍ସ ଦସସୁ ରାଜଚୋରଅଗ୍ଗିଉଦକମନୁସ୍ସଅମନୁସ୍ସୱାଳଅସରୀସପଜୀୱିତବ୍ରହ୍ମଚରିଯନ୍ତରାଯେସୁ ଏକୋପି ନତ୍ଥି, ସୋ ଚେ ଅନନ୍ତରାଯିକସଞ୍ଞୀ ଛାଦେତି, ଛନ୍ନା ହୋତି। ପହୂତି ଯୋ ସକ୍କୋତି ଭିକ୍ଖୁନୋ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତୁଞ୍ଚେୱ ଆରୋଚେତୁଞ୍ଚ, ସୋ ଚେ ପହୁସଞ୍ଞୀ ହୁତ୍ୱା ଛାଦେତି, ଛନ୍ନା ହୋତି। ଛାଦେତୁକାମୋ ଚ ହୋତି, ଛାଦେତି ଚାତିଇଦଂ ଉତ୍ତାନମେୱ। ସଚେପି ହି ସୋ ସଭାଗଂ ଦିସ୍ୱା ''ଅଯଂ ମେ ଉପଜ୍ଝାଯୋ ୱା ଆଚରିଯୋ ୱା''ତି ଲଜ୍ଜାଯ ନାରୋଚେତି, ଛନ୍ନାୱ ହୋତି। ଉପଜ୍ଝାଯାଦିଭାୱୋ ହି ଇଧ ଅପ୍ପମାଣଂ, ସଭାଗମତ୍ତମେୱ ପମାଣଂ। ଅଯଂ ''ଜାନଂ ପଟିଚ୍ଛାଦେତୀ''ତିପଦସ୍ସ ସଙ୍ଖେପତୋ ଅତ୍ଥୱିନିଚ୍ଛଯୋ।

ତାୱତୀହନ୍ତି ତତ୍ତକାନି ଅହାନି, ପଟିଚ୍ଛାଦିତଦିୱସତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଯାୱ ଆରୋଚିତଦିୱସୋ, ତାୱ ଦିୱସପକ୍ଖମାସସଂୱଚ୍ଛରୱସେନ ଯତ୍ତକୋ କାଲୋ ଅତିକ୍କନ୍ତୋ, ତତ୍ତକଂ କାଲନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଅକାମା ପରିୱତ୍ଥବ୍ବନ୍ତି ନ କାମେନ ନ ୱସେନ, ଅଥ ଖୋ ଅକାମେନ ଅୱସେନ ପରିୱାସଂ ସମାଦାଯ ୱତ୍ଥବ୍ବଂ। ତତ୍ଥ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନପରିୱାସୋ ସୁଦ୍ଧନ୍ତପରିୱାସୋ ସମୋଧାନପରିୱାସୋ ଚାତି ତିୱିଧୋ ପରିୱାସୋ। ତତ୍ଥ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନପରିୱାସୋ ତାୱ ଯଥାପଟିଚ୍ଛନ୍ନାଯ ଆପତ୍ତିଯା ଦାତବ୍ବୋ। କସ୍ସଚି ହି ଏକାହପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନା ଆପତ୍ତି ହୋତି, କସ୍ସଚି ଦ୍ୱୀହାଦିପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନା। କସ୍ସଚି ଏକା ଆପତ୍ତି ହୋତି, କସ୍ସଚି ଦ୍ୱେ ୱା ତିସ୍ସୋ ୱା ତଦୁତ୍ତରି ୱା। ତସ୍ମା ପଟିଚ୍ଛନ୍ନପରିୱାସଂ ଦେନ୍ତେନ ପଠମମେୱ ୱୁତ୍ତନଯେନ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଭାୱଂ ଞତ୍ୱା ତତୋ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଦିୱସେ ଚ ଆପତ୍ତିଯୋ ଚ ସଲ୍ଲକ୍ଖେତ୍ୱା ସଚେ ଏକା ଏକାହପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନା ହୋତି, ''ଅହଂ, ଭନ୍ତେ, ଏକଂ ଆପତ୍ତିଂ ଆପଜ୍ଜିଂ ସଞ୍ଚେତନିକଂ ସୁକ୍କୱିସ୍ସଟ୍ଠିଂ ଏକାହପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନ''ନ୍ତି ଏୱଂ ପରିୱାସଂ ଯାଚାପେତ୍ୱା ଖନ୍ଧକେ (ଚୂଳୱ. ୯୮) ଆଗତନଯେନ କମ୍ମୱାଚଂ ୱତ୍ୱା ପରିୱାସୋ ଦାତବ୍ବୋ। ଅଥ ଦ୍ୱୀହତୀହାଦିପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନା ହୋତି , ଦ୍ୱୀହପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଂ ତୀହପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଂ ଚତୂହପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଂ ପଞ୍ଚାହପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଂ…ପେ… ଚୁଦ୍ଦସାହପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନନ୍ତିଏୱଂ ଯାୱ ଚୁଦ୍ଦସଦିୱସାନି ଦିୱସୱସେନ ଯୋଜନା କାତବ୍ବା, ପଞ୍ଚଦସଦିୱସପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନାଯଂ ''ପକ୍ଖପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନ''ନ୍ତି ଯୋଜନା କାତବ୍ବା। ତତୋ ଯାୱ ଏକୂନତିଂସତିମୋ ଦିୱସୋ, ତାୱ ''ଅତିରେକପକ୍ଖପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନ''ନ୍ତି, ତତୋ ମାସପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଂ ଅତିରେକମାସପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଂ ଦ୍ୱେମାସପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଂ ଅତିରେକଦ୍ୱେମାସପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଂ ତେମାସପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଂ… ପେ… ଅତିରେକଏକାଦସମାସପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନନ୍ତି ଏୱଂ ଯୋଜନା କାତବ୍ବା। ସଂୱଚ୍ଛରେ ପୁଣ୍ଣେ ''ଏକସଂୱଚ୍ଛରପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନ''ନ୍ତି, ତତୋ ପରଂ ଅତିରେକସଂୱଚ୍ଛରଂ ଦ୍ୱେସଂୱଚ୍ଛରଂ ଏୱଂ ଯାୱ ସଟ୍ଠିସଂୱଚ୍ଛରଅତିରେକସଟ୍ଠିସଂୱଚ୍ଛରପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନନ୍ତି, ତତୋ ୱା ଭିୟ୍ୟୋପି ୱତ୍ୱା ଯୋଜନା କାତବ୍ବା।

ସଚେ ପନ ଦ୍ୱେ ତିସ୍ସୋ ତଦୁତ୍ତରି ୱା ଆପତ୍ତିଯୋ ହୋନ୍ତି, ଯଥା ''ଏକଂ ଆପତ୍ତି''ନ୍ତି ୱୁତ୍ତଂ, ଏୱଂ ''ଦ୍ୱେ ଆପତ୍ତିଯୋ, ତିସ୍ସୋ ଆପତ୍ତିଯୋ''ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ତତୋ ପରଂ ପନ ସତଂ ୱା ହୋତୁ, ସହସ୍ସଂ ୱା, ''ସମ୍ବହୁଲା''ତି ୱତ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ନାନାୱତ୍ଥୁକାସୁପି ''ଅହଂ, ଭନ୍ତେ, ସମ୍ବହୁଲା ସଙ୍ଘାଦିସେସା ଆପତ୍ତିଯୋ ଆପଜ୍ଜିଂ ଏକଂ ସୁକ୍କୱିସ୍ସଟ୍ଠିଂ ଏକଂ କାଯସଂସଗ୍ଗଂ ଏକଂ ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲୱାଚଂ ଏକଂ ଅତ୍ତକାମଂ ଏକଂ ସଞ୍ଚରିତ୍ତଂ ଏକାହପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନାଯୋ''ତି ଏୱଂ ଗଣନୱସେନ ୱା, ''ଅହଂ, ଭନ୍ତେ, ସମ୍ବହୁଲା ସଙ୍ଘାଦିସେସା ଆପତ୍ତିଯୋ ଆପଜ୍ଜିଂ ନାନାୱତ୍ଥୁକାଯୋ ଏକାହପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନାଯୋ''ତି ଏୱଂ ୱତ୍ଥୁକିତ୍ତନୱସେନ ୱା, ''ଅହଂ, ଭନ୍ତେ, ସମ୍ବହୁଲା ସଙ୍ଘାଦିସେସା ଆପତ୍ତିଯୋ ଆପଜ୍ଜିଂ ଏକାହପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନାଯୋ''ତି ଏୱଂ ନାମମତ୍ତୱସେନ ୱା ଯୋଜନା କାତବ୍ବା। ତତ୍ଥ ନାମଂ ଦୁୱିଧଂ ସଜାତିସାଧାରଣଂ ସବ୍ବସାଧାରଣଞ୍ଚ, ତତ୍ଥ ସଙ୍ଘାଦିସେସୋତି ସଜାତିସାଧାରଣଂ, ଆପତ୍ତୀତି ସବ୍ବସାଧାରଣଂ, ତସ୍ମା ''ସମ୍ବହୁଲା ଆପତ୍ତିଯୋ ଆପଜ୍ଜିଂ ଏକାହପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନାଯୋ''ତି ଏୱଂ ସବ୍ବସାଧାରଣନାମୱସେନାପି ୱତ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଇଦଞ୍ହି ପରିୱାସାଦିୱିନଯକମ୍ମଂ ୱତ୍ଥୁୱସେନ ଗୋତ୍ତୱସେନ ନାମୱସେନ ଆପତ୍ତିୱସେନ ଚ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତିଯେୱ। ତତ୍ଥ ସୁକ୍କୱିସ୍ସଟ୍ଠୀତି ୱତ୍ଥୁ ଚେୱ ଗୋତ୍ତଞ୍ଚ, ସଙ୍ଘାଦିସେସୋତି ନାମଞ୍ଚେୱ ଆପତ୍ତି ଚ, ତତ୍ଥ ''ସୁକ୍କୱିସ୍ସଟ୍ଠିଂ କାଯସଂସଗ୍ଗ''ନ୍ତିଆଦିୱଚନେନାପି ''ନାନାୱତ୍ଥୁକାଯୋ''ତିୱଚନେନାପି ୱତ୍ଥୁ ଚେୱ ଗୋତ୍ତଞ୍ଚ ଗହିତଂ ହୋତି, ''ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ''ତିୱଚନେନାପି ''ଆପତ୍ତିଯୋ''ତିୱଚନେନାପି ନାମଞ୍ଚେୱ ଆପତ୍ତି ଚ ଗହିତା ହୋତି, ତସ୍ମା ଏତେସୁ ଯସ୍ସ କସ୍ସଚି ୱସେନ କମ୍ମୱାଚା କାତବ୍ବା।

କମ୍ମୱାଚାପରିଯୋସାନେ ଚ ସଚେ ଅପ୍ପଭିକ୍ଖୁକୋ ଆୱାସୋ ହୋତି, ସକ୍କା ରତ୍ତିଚ୍ଛେଦଂ ଅନାପଜ୍ଜନ୍ତେନ ୱସିତୁଂ, ତତ୍ଥେୱ ''ପରିୱାସଂ ସମାଦିଯାମି, ୱତ୍ତଂ ସମାଦିଯାମୀ''ତି ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ୱତ୍ତଂ ସମାଦାତବ୍ବଂ, ସମାଦିଯିତ୍ୱା ତତ୍ଥେୱ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଆରୋଚେତ୍ୱା ପୁନ ଆଗତାଗତାନଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ ଆରୋଚେନ୍ତେନ

ୱුଭେଦଞ୍ଚ ରତ୍ତିଚ୍ଛେଦଞ୍ଚ ଅକତ୍ୱା ପରିୱସିତଙ୍ଗ। ସଚେ ନ ସକ୍କା ହୋତି ପରିୱାସଂ ସୋଧେତୁଂ, ନିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଉପସମ୍ପନ୍ନୋ ଉପସମ୍ପନ୍ନୋ ହୋତି, ତତ୍ଥେୱ ସଙ୍ଘମଜ୍ଝେ, ଏକପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ୱା ସନ୍ତିକେ "ପରିୱାସଂ ନିକ୍ଖିପାମି, ୱତ୍ତଂ ନିକ୍ଖିପାମୀ"ତି ପରିୱାସୋ ନିକ୍ଖିପିତବ୍ବୋ, ଏକପଦେନାପି ଚେତ୍ଥ ନିକ୍ଖିତ୍ତୋ ହୋତି ପରିୱାସୋ, ଦ୍ୱୀହି ପନ ସୁନିକ୍ଖିତ୍ତୋୟେୱ, ସମାଦାନେପି ଏସେୱ ନୟୋ। ନିକ୍ଖିତ୍ତକାଲତୋ ପଟ୍ଠାୟ ପକତତ୍ତଟ୍ଠାନେ ତିଟ୍ଠତି, ଅଥାନେନ ପଚ୍ଚୂସସମୟେ ଏକେନ ଭିକ୍ଖୁନା ସଦ୍ଧିଂ ପରିକ୍ଖିତ୍ତସ୍ସ ୱିହାରସ୍ସ ପରିକ୍ଖେପତୋ, ଅପରିକ୍ଖିତ୍ତସ୍ସ ପରିକ୍ଖେପାରହଟ୍ଠାନତୋ ଦ୍ୱେ ଲେଡ୍ଡୁପାତେ ଅତିକ୍କମିତ୍ୱା ମହାମଗ୍ଗତୋ ଓକ୍କମ୍ମ ଗୁମ୍ବେନ ୱା ୱତିୟା ୱା ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଟ୍ଠାନେ ନିସୀଦିତ୍ୱା ଅନ୍ତୋଅରୁଣେୟେୱ ୱତ୍ତଂ ସମାଦିୟିତ୍ୱା ଆରୋଚେତବ୍ବଂ। ୟମ୍ପି ଅଞ୍ଞଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ପସ୍ସତି, ତସ୍ସାପି ଆରୋଚେତବ୍ବମେୱ। ଅରୁଣେ ଉଟ୍ଠିତେ ତସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ୱତ୍ତଂ ନିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ୱିହାରଂ ଗନ୍ତବ୍ବଂ। ସଚେ ସୋ ପୁରେ ଅରୁଣେୟେୱ କେନଚି କରଣୀୟେନ ଗତୋ, ୱିହାରଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ୟଂ ସବ୍ବପଠମଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ପସ୍ସତି, ତସ୍ସ ଆରୋଚେତ୍ୱା ନିକ୍ଖିପିତବ୍ବଂ। ଏୱଂ ସଲ୍ଲକ୍ଖେତ୍ୱା ୟାୱ ରତ୍ତିୟୋ ପୂରେନ୍ତି, ତାୱ ପରିୱତ୍ଥବ୍ବଂ, ଅୟଂ ସଙ୍ଖେପତୋ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନପରିୱାସୱିନିଚ୍ଛୟୋ, ୱିତ୍ଥାରୋ ପନ ସମନ୍ତପାସାଦିକାୟ ୱିନୟସଂୱଣ୍ଣନାୟ (ଚୂଳୱ॰ ଅଟ୍ଠ॰ ୯୭) ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବୋ।

ଇତରେସୁ ପନ ଦ୍ୱୀସୁ "ଆପତ୍ତିପରିୟନ୍ତଂ ନ ଜାନାତି, ରତ୍ତିପରିୟନ୍ତଂ ନ ଜାନାତୀ"ତି (ଚୂଳୱ॰ ୧୫୬) ଇମସ୍ମିଂ ୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ଖନ୍ଧକେ ଅନୁଞ୍ଞାତୋ ସୁଦ୍ଧନ୍ତପରିୱାସୋ ନାମ, ସୋ ଦୁୱିଧୋ ଚୂଳସୁଦ୍ଧନ୍ତୋ ମହାସୁଦ୍ଧନ୍ତୋତି, ଦୁୱିଧୋପି ଚେସ ରତ୍ତିପରିଚ୍ଛେଦଂ ସକଲଂ ୱା ଏକଚ୍ଚଂ ୱା ଅଜାନନ୍ତସ୍ସ ଚ ଅସ୍ସରନ୍ତସ୍ସ ଚ ତତ୍ଥ ୱେମତିକସ୍ସ ଚ ଦାତବ୍ବୋ। ଆପତ୍ତିପରିୟନ୍ତଂ ପନ "ଏତ୍ତିକା ଅହଂ ଆପତ୍ତିୟୋ ଆପନ୍ନୋ"ତି ଜାନାତୁ ୱା, ମା ୱା, ଅକାରଣମେତଂ। ତସ୍ସ ଦାନୱିଧି ଖନ୍ଧକେ ଆଗତୋ, ୱିନିଚ୍ଛୟକଥା ପନ ୱିତ୍ଥାରତୋ ସମନ୍ତପାସାଦିକାୟଂ (ଚୂଳୱ॰ ଅଟ୍ଠ॰ ୧୦୨) ୱୁତ୍ତା। ଇତରୋ ପନ ସମୋଧାନପରିୱାସୋ ନାମ, ସୋ ତିୱିଧୋ ହୋତି ଓଧାନସମୋଧାନୋ ଅଗ୍ଘସମୋଧାନୋ ମିସ୍ସକସମୋଧାନୋତି। ତତ୍ଥ ଓଧାନସମୋଧାନୋ ନାମ ଅନ୍ତରାପତ୍ତିଂ ଆପଜ୍ଜିତ୍ୱା ପଟିଚ୍ଛାଦେନ୍ତସ୍ସ ପରିୱୁତ୍ଥଦିୱସେ ଓଧୁନିତ୍ୱା ମକ୍ଖେତ୍ୱା ପୁରିମାୟ ଆପତ୍ତିୟା ମୂଲଦିୱସପରିଚ୍ଛେଦେ ପଚ୍ଛା ଆପନ୍ନଂ ଆପତ୍ତିଂ ସମୋଦହିତ୍ୱା ଦାତବ୍ବପରିୱାସୋ ୱୁଚ୍ଚତି। ଅଗ୍ଘସମୋଧାନୋ ନାମ ସମ୍ବହୁଲାସୁ ଆପତ୍ତୀସୁ ୟା ଏକା ୱା ଦ୍ୱେ ୱା ତିସ୍ସୋ ୱା ସମ୍ବହୁଲା ୱା ଆପତ୍ତିୟୋ ସବ୍ବଚିରପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନାୟୋ, ତାସଂ ଅଗ୍ଘେନ ସମୋଧାୟ ତାସଂ ରତ୍ତିପରିଚ୍ଛେଦୱସେନ ଅୱସେସାନଂ ଊନତରପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନାନଂ ଆପତ୍ତୀନଂ ଦାତବ୍ବପରିୱାସୋ ୱୁଚ୍ଚତି। ମିସ୍ସକସମୋଧାନୋ ନାମ ନାନାୱତ୍ଥୁକାୟୋ ଆପତ୍ତିୟୋ ଏକତୋ କତ୍ୱା ଦାତବ୍ବପରିୱାସୋ ୱୁଚ୍ଚତି, ଅୟଂ ତିୱିଧେପି ସମୋଧାନପରିୱାସେ ସଙ୍ଖେପକଥା, ୱିତ୍ଥାରୋ ପନ ସମନ୍ତପାସାଦିକାୟଂ (ଚୂଳୱ॰ ଅଟ୍ଠ॰ ୧୦୨) ୱୁତ୍ତୋ, ଇଦଂ "ପରିୱତ୍ଥବ୍ବ"ନ୍ତି ପଦସ୍ସ ୱିନିଚ୍ଛୟକଥାମୁଖଂ।

ଉଦ୍ଧରି ଛାରତ୍ତନ୍ତି ପରିୱାସତୋ ଉଦ୍ଧରି ଛ ରତ୍ତିୟୋ। ଭିକ୍ଖୁମାନତ୍ତାୟାତି ଭିକ୍ଖୂନଂ ମାନଭାୱାୟ, ଆରାଧନତ୍ଥାୟାତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ପଟିପଜ୍ଜିତବ୍ବନ୍ତି ୱତ୍ତିତବ୍ବଂ। ଭିକ୍ଖୁମାନତ୍ତଞ୍ଚ ପନେତଂ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନାପଟିଚ୍ଛନ୍ନୱସେନ ଦୁୱିଧଂ। ତତ୍ଥ ୟସ୍ସ ଅପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନାପତ୍ତି ହୋତି, ତସ୍ସ ପରିୱାସଂ ଅଦତ୍ୱା ମାନତ୍ତମେୱ ଦାତବ୍ବଂ, ଇଦଂ ଅପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନମାନତ୍ତଂ। ୟସ୍ସ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନା ହୋତି, ତସ୍ସ ପରିୱାସପରିୟୋସାନେ ଦାତବ୍ବଂ ମାନତ୍ତଂ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନମାନତ୍ତନ୍ତି ୱୁଚ୍ଚତି, ଇଦଂ ଇଧ ଅଧିପ୍ପେତଂ। ଉଭିନ୍ନମ୍ପି ପନେତେସଂ ଦାନୱିଧି ୱିନିଚ୍ଛୟକଥା ଚ ସମନ୍ତପାସାଦିକାୟଂ (ଚୂଳୱ॰ ଅଟ୍ଠ॰ ୧୦୨) ୱୁତ୍ତନୟେନ ୱେଦିତବ୍ବା, ଅୟଂ ପନେତ୍ଥ ସଙ୍ଖେପୋ। ସଚେ ଅୟଂ ୱତ୍ତଂ ନିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ପଚ୍ଚୂସସମୟେ ସମାଦାତୁଂ ଗଚ୍ଛତି, ସବ୍ବନ୍ତିମେନ ପରିଚ୍ଛେଦେନ ଚତୂହି ଭିକ୍ଖୂହି ସଦ୍ଧିଂ ପରିୱାସେ ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରଂ ପଦେସଂ ଗନ୍ତ୍ୱା "ମାନତ୍ତଂ ସମାଦିୟାମି, ୱତ୍ତଂ ସମାଦିୟାମୀ"ତି ସମାଦିୟିତ୍ୱା ନେସଂ ଆରୋଚେତ୍ୱା ତତୋ ତେସୁ ଗତେସୁ ୱା ଅଗତେସୁ ୱା ପୁରିମନୟେନ ପଟିପଜ୍ଜିତବ୍ବଂ। ୟତ୍ଥ ସିୟା ୱୀସତିଗଣୋତି ଏତ୍ଥ ୱୀସତିସଙ୍ଘୋ ଗଣୋ ଅସ୍ସାତି ୱୀସତିଗଣୋ। ତତ୍ରାତି ୟତ୍ର ସବ୍ବନ୍ତିମେନ ପରିଚ୍ଛେଦେନ ୱୀସତିଗଣୋ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘୋ ଅତ୍ଥି, ତତ୍ଥ। ଅବ୍ଭେତବ୍ବୋତି ଅଭିଏତବ୍ବୋ, ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିତବ୍ବୋ, ଅବ୍ଭାନକମ୍ମୱସେନ ଓସାରେତବ୍ବୋତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ଅୱ୍ହାତବ୍ବୋତି ୱା ଅତ୍ଥୋ। ଅବ୍ଭାନକମ୍ମଂ ପନ ପାଳିୱସେନ ଖନ୍ଧକେ (ଚୂଳୱ॰ ୧୦୦ ଆଦୟୋ) ୱିନିଚ୍ଛୟୱସେନ ସମନ୍ତପାସାଦିକାୟଂ ୱୁତ୍ତଂ। ଅନବ୍ଭିତୋତି ନ ଅବ୍ଭିତୋ ଅସମ୍ପଟିଚ୍ଛିତୋ, ଅକତବ୍ଭାନକମ୍ମୋତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ଅନୱ୍ହାତୋତି ୱା ଅତ୍ଥୋ। ତେ ଚ ଭିକ୍ଖୂ ଗାରୟ୍ହାତି ୟେ ଊନଭାୱଂ ଞତ୍ୱା ଅବ୍ଭେନ୍ତି, ତେ ଭିକ୍ଖୂ ଚ ଗରହିତବ୍ବା, ସାତିସାରା ସଦୋସା ଦୁକ୍କଟଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଅୟଂ ତତ୍ଥ ସାମୀଚୀତି ଅୟଂ ତତ୍ଥ ଅନୁଧମ୍ମତା ଲୋକୁତ୍ତରଧମ୍ମଂ ଅନୁଗତା ଓୱାଦାନୁସାସନୀ ସାମୀଚି ଧମ୍ମତା। ସେସମେତ୍ଥ ୱୁତ୍ତନୟମେୱାତି।

କଙ୍ଖାୱିତରଣିୟା ପାତିମୋକ୍ଖୱଣ୍ଣନାୟ

ସଙ୍ଘାଦିସେସୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ଅନିଯତକଣ୍ଡୋ

୧। ପଠମାନିଯତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଅନିଯତୁଦ୍ଦେସେ ଇମେ ଖୋ ପନାତିଆଦି ୱୁତ୍ତନଯମେୱ। ମାତୁଗାମେନାତି ତଦହୁଜାତାଯପି ଜୀୱମାନକମନୁସ୍ସିତ୍ଥିଯା। ଏକୋ ଏକାଯାତି ଏକୋ ଭିକ୍ଖୁ ମାତୁଗାମସଙ୍ଖାତାଯ ଏକାଯ ଇତ୍ଥିଯା ସଦ୍ଧିଂ। ରହୋତି ଚକ୍ଖୁସ୍ସ ରହୋ। କିଞ୍ଚାପି ପାଳିଯଂ (ପାରା। ୪୪୫) ସୋତସ୍ସ ରହୋ ଆଗତୋ, ଚକ୍ଖୁସ୍ସେୱ ପନ ରହୋ ''ରହୋ''ତି ଇଧ ଅଧିପ୍ପେତୋ। ସଚେପି ହି ପିହିତକୱାଟସ୍ସ ଗବ୍ଭସ୍ସ ଦ୍ୱାରେ ନିସିନ୍ନୋ ୱିଞ୍ଞୂ ପୁରିସୋ ହୋତି, ନେୱ ଅନାପତ୍ତିଂ କରୋତି। ଯତ୍ଥ ପନ ସକ୍କା ଦଟ୍ଠୁଂ, ତାଦିସେ ଅନ୍ତୋଦ୍ୱାଦସହତ୍ଥେପି ଓକାସେ ନିସିନ୍ନୋ ସଚକ୍ଖୁକୋ ୱିକ୍ଖିତ୍ତଚିତ୍ତୋପି ନିଦ୍ଦାଯନ୍ତୋପି ଅନାପତ୍ତିଂ କରୋତି, ସମୀପେ ଠିତୋପି ଅନ୍ଧୋ ନ କରୋତି, ଚକ୍ଖୁମାପି ନିପଜ୍ଜିତ୍ୱା ନିଦ୍ଦାଯନ୍ତୋପି ନ କରୋତି, ଇତ୍ଥୀନଂ ପନ ସତମ୍ପି ନ କରୋତିଯେୱ, ତେନ ୱୁତ୍ତଂ ''ରହୋତି ଚକ୍ଖୁସ୍ସ ରହୋ''ତି। ପଟିଚ୍ଛନ୍ନେ ଆସନେତି କୁଟ୍ଟାଦୀହି ପଟିଚ୍ଛନ୍ନୋକାସେ। ଅଲଂକମ୍ମନିଯେତି କମ୍ମକ୍ଖମଂ କମ୍ମଯୋଗ୍ଗନ୍ତି କମ୍ମନିଯଂ, ଅଲଂ ପରିଯତ୍ତଂ କମ୍ମନିଯଭାୱାଯାତି ଅଲଂକମ୍ମନିଯଂ, ତସ୍ମିଂ ଅଲଂକମ୍ମନିଯେ। ଯତ୍ଥ ଅଜ୍ଝାଚାରଂ କରୋନ୍ତା ସକ୍କୋନ୍ତି ତଂ କମ୍ମଂ କାତୁଂ, ତାଦିସେତି ଅତ୍ଥୋ। ନିସଜ୍ଜଂ କପ୍ପେଯ୍ୟାତି ନିସଜ୍ଜଂ କରେଯ୍ୟ, ନିସୀଦେଯ୍ୟାତି ଅତ୍ଥୋ। ଏତ୍ଥ ଚ ସଯନମ୍ପି ନିସଜ୍ଜାଯ ଏୱ ସଙ୍ଗହିତଂ। ସଦ୍ଧେଯ୍ୟୱଚସାତି ସଦ୍ଧାତବ୍ବୱଚନା, ଅରିଯସାୱିକାତି ଅତ୍ଥୋ। ନିସଜ୍ଜଂ ଭିକ୍ଖୁ ପଟିଜାନମାନୋତି କିଞ୍ଚାପି ଏୱରୂପା ଉପାସିକା ଦିସ୍ୱା ୱଦତି, ଅଥ ଖୋ ଭିକ୍ଖୁ ନିସଜ୍ଜଂ ପଟିଜାନମାନୋୱ ତିଣ୍ଣଂ ଧମ୍ମାନଂ ଅଞ୍ଞତରେନ କାରେତବ୍ବୋ, ନ ଅପ୍ପଟିଜାନମାନୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଯେନ ୱା ସାତି ନିସଜ୍ଜାଦୀସୁ ଆକାରେସୁ ଯେନ ୱା ଆକାରେନ ସଦ୍ଧିଂ ମେଥୁନାଦୀନି ଆରୋପେତ୍ୱା ସା ଉପାସିକା ୱଦେଯ୍ୟ, ପଟିଜାନମାନୋୱ ତେନ ସୋ ଭିକ୍ଖୁ କାରେତବ୍ବୋ, ଏୱରୂପାଯପି ହି ଉପାସିକାଯ ୱଚନମତ୍ତେନ ଆକାରେନ ନ କାରେତବ୍ବୋତି ଅତ୍ଥୋ। କସ୍ମା? ଯସ୍ମା ଦିଟ୍ଠଂ ନାମ ତଥାପି ହୋତି, ଅଞ୍ଞଥାପୀତି। ଅଯଂ ଧମ୍ମୋ ଅନିଯତୋତି ତିଣ୍ଣଂ ଆପତ୍ତୀନଂ ଯଂ ଆପତ୍ତିଂ ୱା ୱତ୍ଥୁଂ ୱା ପଟିଜାନାତି, ତସ୍ସ ୱସେନ କାରେତବ୍ବତାଯ ଅନିଯତୋ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଉଦାଯିତ୍ଥେରଂ ଆରବ୍ଭ ମାତୁଗାମେନ ସଦ୍ଧିଂ ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରେ ଆସନେ ନିସଜ୍ଜକପ୍ପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ମେଥୁନଧମ୍ମସନ୍ନିସ୍ସିତକିଲେସସଙ୍ଖାତେନ ରହସ୍ସାଦେନ ମାତୁଗାମସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତୁକାମତାଯ ଅକ୍ଖିଅଞ୍ଜନାଦିତୋ ପଟ୍ଠାଯ ସବ୍ବପଯୋଗେସୁ ଦୁକ୍କଟଂ। ଗନ୍ତ୍ୱା ତସ୍ମିଂ ୱା ନିସିନ୍ନେ ଇତ୍ଥୀ ନିସୀଦତୁ, ତସ୍ସା ୱା ନିସିନ୍ନାଯ ସୋ ନିସୀଦତୁ, ଅପଚ୍ଛା ଅପୁରିମଂଯେୱ ଉଭୋ ୱା ନିସୀଦନ୍ତୁ, ଉଭିନ୍ନଂ ନିସଜ୍ଜାଯ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ସଚେ ପନ କାଯସଂସଗ୍ଗଂ ୱା ମେଥୁନଂ ୱା ସମାପଜ୍ଜତି, ତେସଂ ୱସେନ କାରେତବ୍ବୋ। ନିପଜ୍ଜନେପି ଏସେୱ ନଯୋ। ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରେ ପୁରିସେ ନିପଜ୍ଜିତ୍ୱା ଅନିଦ୍ଦାଯନ୍ତେ ଅନନ୍ଧେ ୱିଞ୍ଞୁପୁରିସେ ଉପଚାରଗତେ ସତି, ଠିତସ୍ସ, ଅରହୋପେକ୍ଖସ୍ସ, ଅଞ୍ଞୱିହିତସ୍ସ ଚ ନିସଜ୍ଜନପଚ୍ଚଯା ଅନାପତ୍ତି। ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଂ ପନ ତୀହିପି ଆପତ୍ତୀହି ଅନାପତ୍ତି। ସିଯା ସୀଲୱିପତ୍ତି, ସିଯା ଆଚାରୱିପତ୍ତି। ଯଂ ପନ ଆପତ୍ତିଂ ପଟିଜାନାତି, ତସ୍ସା ୱସେନ ଅଙ୍ଗଭେଦୋ ଞାତବ୍ବୋ। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଠମପାରାଜିକସଦିସାନେୱାତି।

ପଠମାନିଯତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ଦୁତିଯାନିଯତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦୁତିଯେ ଇତ୍ଥୀପି ପୁରିସୋପି ଯୋ କୋଚି ୱିଞ୍ଞୂ ଅନନ୍ଧୋ ଅବଧିରୋ ଅନ୍ତୋଦ୍ୱାଦସହତ୍ଥେ ଓକାସେ ଠିତୋ ୱା ନିସିନ୍ନୋ ୱା ୱିକ୍ଖିତ୍ତୋପି ନିଦ୍ଦାଯନ୍ତୋପି ଅନାପତ୍ତିଂ କରୋତି। ବଧିରୋ ପନ ଚକ୍ଖୁମାପି, ଅନ୍ଧୋ ୱା ଅବଧିରୋପି ନ କରୋତି। ପାରାଜିକାପତ୍ତିଞ୍ଚ ପରିହାପେତ୍ୱା ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲୱାଚାପତ୍ତି ୱୁତ୍ତାତି ଅଯଂ ୱିସେସୋ। ସେସଂ ପୁରିମନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବଂ। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପନେତ୍ଥ ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନେୱାତି।

ଦୁତିଯାନିଯତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ଖୋତିଆଦି ସବ୍ବତ୍ଥ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବଂ।

କଙ୍ଖାୱିତରଣିଯା ପାତିମୋକ୍ଖୱଣ୍ଣନାଯ

ଅନିଯତୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯକଣ୍ଡୋ

ଇତୋ ପରଂ ପନ ଇମେ ଖୋ ପନାତିଆଦି ସଙ୍ଖେ ଖୁଉନଯେନେଓ ୱେଦିତଙ୍ବଂ।

୧। ଚୀୱରୱଗ୍ଗୋ

୧। କଥିନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯେସୁ ପନ ଚୀୱରୱଗ୍ଗସ୍ସ ତାୱ ପଠମସିକ୍ଖାପଦେ ନିଟ୍ଠିତଚୀୱରସ୍ମିନ୍ତି ସୂଚିକମ୍ମପରିଯୋସାନେନ ୱା, ''ନଟ୍ଠଂ ୱା ୱିନଟ୍ଠଂ ୱା ଦଡ୍ଢଂ ୱା ଚୀୱରାସା ୱା ଉପଚ୍ଛିନ୍ନା''ତି (ପାରା। ୪୬୩) ଇମେସୁ ୱା ଯେନ କେନଚି ଆକାରେନ ନିଟ୍ଠିତେ ଚୀୱରସ୍ମିଂ, ଚୀୱରସ୍ସ କରଣପଲିବୋଧେ ଉପଚ୍ଛିନ୍ନେତି ଅତ୍ଥୋ। ଅତ୍ଥତକଥିନସ୍ସ ହି ଭିକ୍ଖୁନୋ ଯାୱ ଇମେହାକାରେହି ଚୀୱରପଲିବୋଧୋ ନ ଛିଜ୍ଜତି, ତାୱ କଥିନାନିସଂସଂ ଲଭତି। ଉବ୍ଭତସ୍ମିଂ କଥିନେତି ଯଂ ସଙ୍ଘସ୍ସ କଥିନଂ ଅତ୍ଥତଂ, ତସ୍ମିଞ୍ଚ ଉବ୍ଭତେ। ତତ୍ରେୱଂ ସଙ୍ଖେପତୋ କଥିନତ୍ଥାରୋ ଚ ଉବ୍ଭାରୋ ଚ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ଅଯଞ୍ହି କଥିନତ୍ଥାରୋ ନାମ ଭଗୱତା ପୁରିମୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠାନଂ ଅନୁଞ୍ଞାତୋ, ସୋ ସବ୍ବନ୍ତିମେନ ପରିଚ୍ଛେଦେନ ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ଜନାନଂ ୱଟ୍ଟତି, ତସ୍ମା ଯତ୍ଥ ଚତ୍ତାରୋ ୱା ତଯୋ ୱା ଦ୍ୱେ ୱା ଏକୋ ୱା ପୁରିମୱସ୍ସଂ ଉପଗତୋ, ତତ୍ଥ ପଚ୍ଛିମୱସ୍ସୂପଗତେ ଗଣପୂରକେ କତ୍ୱା ଅତ୍ଥରିତବ୍ବଂ, ତେ ଚ ଗଣପୂରକାୱ ହୋନ୍ତି, ଆନିସଂସେ ନ ଲଭନ୍ତି, ତସ୍ମା ସଚେ ପୁରିମୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠାନଂ ଗହଟ୍ଠପବ୍ବଜିତେସୁ ଯୋ କୋଚି ଧମ୍ମେନ ସମେନ ଚୀୱରଂ ଦେତି ''ଇମିନା କଥିନଂ ଅତ୍ଥରଥା''ତି (ମହାୱ। ୩୦୬-୩୦୯), ତଂ ଖନ୍ଧକେ ୱୁତ୍ତାଯ ଞତ୍ତିଦୁତିଯକମ୍ମୱାଚାଯ କଥିନତ୍ଥାରାରହସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଦାତବ୍ବଂ। ତେନ ତଦହେୱ ପଞ୍ଚ ୱା ଅତିରେକାନି ୱା ଖଣ୍ଡାନି ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ସଙ୍ଘାଟି ୱା ଉତ୍ତରାସଙ୍ଗୋ ୱା ଅନ୍ତରୱାସକୋ ୱା କାତବ୍ବୋ, ସେସଭିକ୍ଖୂହିପି ତସ୍ସ ସହାଯେହି ଭୱିତବ୍ବଂ, ସଚେ କତଚୀୱରମେୱ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ସୁନ୍ଦରମେୱ। ଅଚ୍ଛିନ୍ନାସିବ୍ବିତଂ ପନ ନ ୱଟ୍ଟତି। ତେନ ଭିକ୍ଖୁନା ସଚେ ସଙ୍ଘାଟିଯା ଅତ୍ଥରିତୁକାମୋ ହୋତି, ପୋରାଣିକଂ ସଙ୍ଘାଟିଂ ପଚ୍ଚୁଦ୍ଧରିତ୍ୱା ନୱଂ ସଙ୍ଘାଟିଂ ଅଧିଟ୍ଠହିତ୍ୱା ''ଇମାଯ ସଙ୍ଘାଟିଯା କଥିନଂ ଅତ୍ଥରାମୀ''ତି ଅତ୍ଥରିତବ୍ବଂ। ଉତ୍ତରାସଙ୍ଗଅନ୍ତରୱାସକେସୁପି ଏସେୱ ନଯୋ। ତତୋ ତେନ ପୁରିମୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠେ ଅନ୍ତୋସୀମାଗତେ ଭିକ୍ଖୂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ''ଅତ୍ଥତଂ, ଭନ୍ତେ, ସଙ୍ଘସ୍ସ କଥିନଂ, ଧମ୍ମିକୋ କଥିନତ୍ଥାରୋ, ଅନୁମୋଦଥା''ତି (ପରି। ୪୧୩) ୱତ୍ତବ୍ବଂ, ଥେରାନଞ୍ଚ ନୱାନଞ୍ଚ ବହୂନଞ୍ଚ ଏକସ୍ସ ଚ ଅନୁରୂପଂ ସଲ୍ଲକ୍ଖେତ୍ୱା ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ତେହିପି ''ଅତ୍ଥତଂ, ଭନ୍ତେ, ସଙ୍ଘସ୍ସ କଥିନ''ନ୍ତି ୱା ''ଅତ୍ଥତଂ, ଆୱୁସୋ, ସଙ୍ଘସ୍ସ କଥିନ''ନ୍ତି ୱା ୱତ୍ୱା ''ଧମ୍ମିକୋ କଥିନତ୍ଥାରୋ, ଅନୁମୋଦାମା''ତି ୱା ''ଅନୁମୋଦାମୀ''ତି ୱା ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ପୁରିମୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠେସୁପି ଯେ ଅନୁମୋଦନ୍ତି, ତେସଂଯେୱ ଅତ୍ଥତଂ ହୋତି କଥିନଂ। ତେ ତତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଯାୱ କଥିନସ୍ସୁବ୍ଭାରା ଅନାମନ୍ତଚାରୋ, ଅସମାଦାନଚାରୋ, ଯାୱଦତ୍ଥଚୀୱରଂ, ଗଣଭୋଜନଂ, ଯୋ ଚ ତତ୍ଥ ଚୀୱରୁପ୍ପାଦୋ, ତସ୍ମିଂ ଆୱାସେ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଉପ୍ପନ୍ନଚୀୱରଞ୍ଚାତି ଇମେ ପଞ୍ଚାନିସଂସେ ଲଭନ୍ତି, ଅଯଂ ତାୱ କଥିନତ୍ଥାରୋ। ତଂ ପନେତଂ କଥିନଂ ''ଅଟ୍ଠିମା, ଭିକ୍ଖୱେ, ମାତିକା କଥିନସ୍ସୁବ୍ଭାରାଯ ପକ୍କମନନ୍ତିକା ନିଟ୍ଠାନନ୍ତିକା ସନ୍ନିଟ୍ଠାନନ୍ତିକା ନାସନନ୍ତିକା ସୱନନ୍ତିକା ଆସାୱଚ୍ଛେଦିକା ସୀମାତିକ୍କମନନ୍ତିକା ସହୁବ୍ଭାରା''ତି (ମହାୱ। ୩୧୦) ଏୱଂ ୱୁତ୍ତାସୁ ଅଟ୍ଠସୁ ମାତିକାସୁ ଅଞ୍ଞତରୱସେନ ଉବ୍ଭରୀଯତି, ତତ୍ଥ ୱିତ୍ଥାରୱିନିଚ୍ଛଯୋ ସମନ୍ତପାସାଦିକାଯଂ (ମହାୱ। ଅଟ୍ଠ। ୩୧୦) ୱୁତ୍ତନଯେନ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ଇତି ''ଉବ୍ଭତସ୍ମିଂ କଥିନେ''ତିଇମିନା ସେସପଲିବୋଧାଭାୱଂ ଦସ୍ସେତି।

ଦସାହପରମନ୍ତି ଦସ ଅହାନି ପରମୋ ପରିଚ୍ଛେଦୋ ଅସ୍ସାତି ଦସାହପରମୋ, ତଂ ଦସାହପରମଂ କାଲଂ ଧାରେତବ୍ବନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଅଧିଟ୍ଠିତୱିକପ୍ପିତେସୁ ଅପରିଯାପନ୍ନତ୍ତା ଅତିରେକଂ ଚୀୱରନ୍ତି ଅତିରେକଚୀୱରଂ, ଚୀୱରଂ ନାମ ଖୋମଂ କପ୍ପାସିକଂ କୋସେଯ୍ୟଂ କମ୍ବଲଂ ସାଣଂ ଭଙ୍ଗନ୍ତି ଏତେସଂ ୱା ତଦନୁଲୋମାନଂ ୱା ଅଞ୍ଞତରଂ ଅଯମସ୍ସ ଜାତି, ପମାଣତୋ ପନ ତଂ ୱିକପ୍ପନୁପଗଂ ପଚ୍ଛିମଂ ଇଧ ଅଧିପ୍ପେତଂ। ୱୁତ୍ତଞ୍ହେତଂ ''ଅନୁଜାନାମି, ଭିକ୍ଖୱେ, ଆଯାମତୋ ଅଟ୍ଠଙ୍ଗୁଲଂ ସୁଗତଙ୍ଗୁଲେନ ଚତୁରଙ୍ଗୁଲୱିତ୍ଥତଂ ପଚ୍ଛିମଂ ଚୀୱରଂ ୱିକପ୍ପେତୁ''ନ୍ତି (ମହାୱ। ୩୫୮)। ଯଂ ପନ ୱୁତ୍ତଂ ''ଅଧିଟ୍ଠିତୱିକପ୍ପିତେସୁ ଅପରିଯାପନ୍ନତ୍ତା''ତି, ଏତ୍ଥ ''ଅନୁଜାନାମି, ଭିକ୍ଖୱେ, ତିଚୀୱରଂ ଅଧିଟ୍ଠାତୁଂ ନ ୱିକପ୍ପେତୁଂ, ୱସ୍ସିକସାଟିକଂ ୱସ୍ସାନଂ ଚତୁମାସଂ ଅଧିଟ୍ଠାତୁଂ ତତୋ ପରଂ ୱିକପ୍ପେତୁଂ, ନିସୀଦନଂ ଅଧିଟ୍ଠାତୁଂ ନ ୱିକପ୍ପେତୁଂ ପଚ୍ଚତ୍ଥରଣଂ ଅଧିଟ୍ଠାତୁଂ ନ ୱିକପ୍ପେତୁଂ, କଣ୍ଡୁପଟିଚ୍ଛାଦିଂ ଯାୱ ଆବାଧା ଅଧିଟ୍ଠାତୁଂ ତତୋ ପରଂ ୱିକପ୍ପେତୁଂ, ମୁଖପୁଞ୍ଛନଚୋଳଅଂ ଅଧିଟ୍ଠାତୁଂ ନ ୱିକପ୍ପେତୁଂ, ପରିକ୍ଖାରଚୋଳଅଂ ଅଧିଟ୍ଠାତୁଂ ନ ୱିକପ୍ପେତୁ''ନ୍ତି (ମହାୱ। ୩୫୮) ଇମିନା ନଯେନ ଅଧିଟ୍ଠାତବ୍ବୱିକପ୍ପେତବ୍ବତା ଜାନିତବ୍ବା। ତତ୍ଥ ତିଚୀୱରଂ ଅଧିଟ୍ଠହନ୍ତେନ ରଜିତ୍ୱା କପ୍ପବିନ୍ଦୁଂ ଦତ୍ୱା ପମାଣଯୁତ୍ତମେୱ ଅଧିଟ୍ଠାତବ୍ବଂ, ତସ୍ସ ପମାଣଂ ଉକ୍କଟ୍ଠପରିଚ୍ଛେଦେନ ସୁଗତଚୀୱରତୋ ଊନକଂ ୱଟ୍ଟତି, ଲାମକପରିଚ୍ଛେଦେନ ସଙ୍ଘାଟିଯା ତାୱ ଉତ୍ତରାସଙ୍ଗସ୍ସ ଚ ଦୀଘତୋ ମୁଟ୍ଠିପଞ୍ଚକଂ, ତିରିଯଂ ମୁଟ୍ଠିତ୍ତିକଂ, ଅନ୍ତରୱାସକୋ ଦୀଘତୋ ମୁଟ୍ଠିପଞ୍ଚକୋ , ତିରିଯଂ ଦ୍ୱିହତ୍ଥୋପି ୱଟ୍ଟତି। ୱୁତ୍ତପ୍ପମାଣତୋ ପନ ଅତିରେକଞ୍ଚ ଊନକଞ୍ଚ ''ପରିକ୍ଖାରଚୋଳଅ''ନ୍ତି ଅଧିଟ୍ଠାତବ୍ବଂ। ତତ୍ଥ ଯସ୍ମା ''ଦ୍ୱେ ଚୀୱରସ୍ସ ଅଧିଟ୍ଠାନାନି କାଯେନ ୱା ଅଧିଟ୍ଠେତି, ୱାଚାଯ ୱା ଅଧିଟ୍ଠେତୀ''ତି ୱୁତ୍ତଂ, ତସ୍ମା

ପୁରାଣସଙ୍ଘାଟିଂ ‘‘ଇମଂ ସଙ୍ଘାଟିଂ ପଚ୍ଚୁଦ୍ଧରାମୀ’’ତି ପଚ୍ଚୁଦ୍ଧରିତ୍ୱା ନୱଂ ହତ୍ଥେନ ଗହେତ୍ୱା ‘‘ଇମଂ ସଙ୍ଘାଟିଂ ଅଧିଟ୍ଠାମୀ’’ତି ଚିତ୍ତେନ ଆଭୋଗଂ କତ୍ୱା କାଯୱିକାରଂ କରୋନ୍ତେନ କାଯେନ ୱା ଅଧିଟ୍ଠାତବ୍ବା, ୱଚୀଭେଦଂ କତ୍ୱା ୱାଚାଯ ୱା ଅଧିଟ୍ଠାତବ୍ବା। ତତ୍ର ଦୁୱିଧଂ ଅଧିଟ୍ଠାନଂ – ସଚେ ହତ୍ଥପାସେ ହୋତି, ‘‘ଇମଂ ସଙ୍ଘାଟିଂ ଅଧିଟ୍ଠାମୀ’’ତି ୱାଚା ଭିନ୍ଦିତବ୍ବା। ଅଥ ଅନ୍ତୋଗବ୍ଭାଦୀସୁ ସାମନ୍ତୱିହାରେ ୱା ହୋତି, ଠପିତଟ୍ଠାନଂ ସଲ୍ଲକ୍ଖେତ୍ୱା ‘‘ଏତଂ ସଙ୍ଘାଟିଂ ଅଧିଟ୍ଠାମୀ’’ତି ୱାଚା ଭିନ୍ଦିତବ୍ବା। ଏସ ନଯୋ ଉତ୍ତରାସଙ୍ଗେ ଚ ଅନ୍ତରୱାସକେ ଚ। ନାମମତ୍ତମେୱ ହି ୱିସେସୋ। ତସ୍ମା ସବ୍ବାନି ସଙ୍ଘାଟିଂ ଉତ୍ତରାସଙ୍ଗଂ ଅନ୍ତରୱାସକନ୍ତି ଏୱଂ ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ତନୋ ନାମେନେୱ ଅଧିଟ୍ଠାତବ୍ବାନି। ସଚେ ଅଧିଟ୍ଠହିତ୍ୱା ଠପିତୱତ୍ଥେହି ସଙ୍ଘାଟିଆଦୀନି କରୋତି, ନିଟ୍ଠିତେ ରଜନେ ଚ କପ୍ପେ ଚ ‘‘ଇମଂ ପଚ୍ଚୁଦ୍ଧରାମୀ’’ତି ପଚ୍ଚୁଦ୍ଧରିତ୍ୱା ପୁନ ଅଧିଟ୍ଠାତବ୍ବାନି। ଇଦଞ୍ଚ ପନ ତିଚୀୱରଂ ସୁଖପରିଭୋଗତ୍ଥଂ ପରିକ୍ଖାରଚୋଳଂ ଅଧିଟ୍ଠାତୁମ୍ପି ୱଟ୍ଟତି।

ୱସ୍ସିକସାଟିକା ଅନତିରିତ୍ତପମାଣା ନାମଂ ଗହେତ୍ୱା ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ଚତ୍ତାରୋ ୱସ୍ସିକେ ମାସେ ଅଧିଟ୍ଠାତବ୍ବା, ତତୋ ପରଂ ପଚ୍ଚୁଦ୍ଧରିତ୍ୱା ୱିକପ୍ପେତବ୍ବା, ୱଣ୍ଣଭେଦମତ୍ତରତ୍ତାପି ଚେସା ୱଟ୍ଟତି, ଦ୍ୱେ ପନ ନ ୱଟ୍ଟନ୍ତି। ନିସୀଦନଂ ୱୁତ୍ତନଯେନ ଅଧିଟ୍ଠାତବ୍ବମେୱ, ତଞ୍ଚ ଖୋ ପମାଣଯୁତ୍ତଂ ଏକମେୱ, ଦ୍ୱେ ନ ୱଟ୍ଟନ୍ତି। ପଚ୍ଚତ୍ଥରଣମ୍ପି ଅଧିଟ୍ଠାତବ୍ବମେୱ, ତଂ ପନ ମହନ୍ତମ୍ପି ଏକମ୍ପି ବହୂନିପି ୱଟ୍ଟନ୍ତି, ନୀଲମ୍ପି ପୀତକମ୍ପି ସଦସମ୍ପି ପୁପ୍ଫଦସମ୍ପୀତି ସବ୍ବପ୍ପକାରମ୍ପି ୱଟ୍ଟତି। କଣ୍ଡୁପ୍ପଟିଚ୍ଛାଦି ଯାୱ ଆବାଧୋ ଅତ୍ଥି, ତାୱ ପମାଣିକା ଅଧିଟ୍ଠାତବ୍ବା, ଆବାଧେ ୱୂପସନ୍ତେ ପଚ୍ଚୁଦ୍ଧରିତ୍ୱା ୱିକପ୍ପେତବ୍ବା, ସା ଏକାୱ ୱଟ୍ଟତି। ମୁଖପୁଞ୍ଛନଚୋଳଂ ଅଧିଟ୍ଠାତବ୍ବମେୱ, ତଂ ପନ ଏକମ୍ପି ବହୂନିପି ମହନ୍ତମ୍ପି ୱଟ୍ଟତିଯେୱ। ପରିକ୍ଖାରଚୋଳେ ଗଣନା ନତ୍ଥି, ଯତ୍ତକଂ ଇଚ୍ଛତି, ତତ୍ତକଂ ଅଧିଟ୍ଠାତବ୍ବମେୱ। ଥୱିକାପି ପରିସ୍ସାୱନମ୍ପି ୱିକପ୍ପନୁପଗଂ ପଚ୍ଛିମପମାଣଂ ‘‘ପରିକ୍ଖାରଚୋଳ’’ନ୍ତି ଅଧିଟ୍ଠାତବ୍ବମେୱ, ବହୂନିପି ଏକତୋ କତ୍ୱା ‘‘ଇମାନି ଚୀୱରାନି ପରିକ୍ଖାରଚୋଳାନି ଅଧିଟ୍ଠାମୀ’’ତିଆଦିନା ନଯେନ ଅଧିଟ୍ଠାତୁଂ ୱଟ୍ଟତିଯେୱ। ମଞ୍ଚଭିସି ପୀଠଭିସି ବିବ୍ବୋହନଂ ପାୱାରୋ କୋଜୱୋତି ଏତେସୁ ପନ ସେନାସନପରିକ୍ଖାରତ୍ଥାଯ ଦିନ୍ନପଚ୍ଚତ୍ଥରଣେ ଚ ଅଧିଟ୍ଠାନକିଚ୍ଚଂ ନତ୍ଥିଯେୱ। ସବ୍ବଞ୍ଚ ପନେତଂ ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରେନ ଅଧିଟ୍ଠିତଚୀୱରଂ ଅଞ୍ଞସ୍ସ ଦାନେନ, ଅଚ୍ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଗହଣେନ, ୱିସ୍ସାସଗ୍ଗାହେନ, ହୀନାଯାୱତ୍ତନେନ, ସିକ୍ଖାପଚ୍ଚକ୍ଖାନେନ, କାଲଙ୍କିରିଯାଯ, ଲିଙ୍ଗପରିୱତ୍ତନେନ, ପଚ୍ଚୁଦ୍ଧରଣେନାତି ଇମେହି ଅଟ୍ଠହି କାରଣେହି ଅଧିଟ୍ଠାନଂ ୱିଜହତି। ତିଚୀୱରଂ ପନ କନିଟ୍ଠଙ୍ଗୁଲିନଖପିଟ୍ଠିପ୍ପମାଣେନ ଛିଦ୍ଦେନାପି ୱିଜହତି, ତଞ୍ଚ ଖୋ ୱିନିବ୍ବେଧେନେୱ। ସଚେ ହି ଛିଦ୍ଦସ୍ସ ଅବ୍ଭନ୍ତରେ ଏକତନ୍ତୁପି ଅଚ୍ଛିନ୍ନୋ ହୋତି, ରକ୍ଖତିଯେୱ। ତତ୍ଥ ସଙ୍ଘାଟିଯା ଚ ଉତ୍ତରାସଙ୍ଗସ୍ସ ଚ ଦୀଘନ୍ତତୋ ୱିଦତ୍ଥିପ୍ପମାଣସ୍ସ ତିରିଯନ୍ତତୋ ଅଟ୍ଠଙ୍ଗୁଲପ୍ପମାଣସ୍ସ ପଦେସସ୍ସ ଓରତୋ ଛିଦ୍ଦଂ ଅଧିଟ୍ଠାନଂ ଭିନ୍ଦତି, ଅନ୍ତରୱାସକେପି ଦୀଘନ୍ତତୋ ଏତଦେୱ ପମାଣଂ, ତିରିଯନ୍ତେନ ପନ ଚତୁରଙ୍ଗୁଲତା ୱେଦିତବ୍ବା। ତିଣ୍ଣନ୍ନମ୍ପି ୱୁତ୍ତୋକାସସ୍ସ ପରତୋ ନ ଭିନ୍ଦତି, ତସ୍ମା ଛିଦ୍ଦେ ଜାତେ ତିଚୀୱରଂ ଅତିରେକଚୀୱରଟ୍ଠାନେ ତିଟ୍ଠତି, ସୂଚିକମ୍ମଂ କତ୍ୱା ପୁନ ଅଧିଟ୍ଠାତବ୍ବଂ। ୱସ୍ସିକସାଟିକା ୱସ୍ସାନମାସାତିକ୍କମେନାପି, କଣ୍ଡୁପ୍ପଟିଚ୍ଛାଦି ଆବାଧୱୂପସମେନାପି ଅଧିଟ୍ଠାନଂ ୱିଜହତି। ତସ୍ମା ସା ତତୋ ପରଂ ୱିକପ୍ପେତବ୍ବା। ୱିକପ୍ପନଲକ୍ଖଣଂ ପନ ସବ୍ବଚୀୱରାନଂ ୱିକପ୍ପନସିକ୍ଖାପଦେଯେୱ ୱଣ୍ଣଯିସ୍ସାମ। କେୱଲଞ୍ହି ଇମସ୍ମିଂ ଓକାସେ ଯଂ ଏୱଂ ଅନଧିଟ୍ଠିତଂ ଅୱିକପ୍ପିତଞ୍ଚ, ତଂ ‘‘ଅତିରେକଚୀୱର’’ନ୍ତି ୱେଦିତବ୍ବଂ।

ତଂ ଅତିକ୍କାମଯତୋ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି ତଂ ଯଥାୱୁତ୍ତଜାତିପ୍ପମାଣଂ ଚୀୱରଂ ଦସାହପରମଂ କାଲଂ ଅତିକ୍କାମଯତୋ ଏତ୍ଥନ୍ତରେ ଯଥା ଅତିରେକଚୀୱରଂ ନ ହୋତି, ତଥା ଅକୁବ୍ବତୋ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ, ତଞ୍ଚ ଚୀୱରଂ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ହୋତି, ପାଚିତ୍ତିଯଂ ଆପତ୍ତି ଚସ୍ସ ହୋତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଅଥ ୱା ନିସ୍ସଜ୍ଜନଂ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ, ପୁବ୍ବଭାଗେ କତ୍ତବ୍ବସ୍ସ ୱିନଯକମ୍ମସ୍ସେତଂ ନାମଂ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯମସ୍ସ ଅତ୍ଥୀତି ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯମିଚ୍ଚେୱ। କିଂ ତଂ? ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ତଂ ଅତିକ୍କାମଯତୋ ସହ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯେନ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯୱିନଯକମ୍ମେନ ପାଚିତ୍ତିଯଂ ହୋତୀତି ଅଯମେତ୍ଥ ଅତ୍ଥୋ। ତଞ୍ଚ ପନେତଂ ଚୀୱରଂ ଯଂ ଦିୱସଂ ଉପ୍ପନ୍ନଂ, ତସ୍ସ ଯୋ ଅରୁଣୋ, ସୋ ଉପ୍ପନ୍ନଦିୱସନିସ୍ସିତୋ, ତସ୍ମା ଚୀୱରୁପ୍ପାଦଦିୱସେନ ସଦ୍ଧିଂ ଏକାଦସେ ଅରୁଣୁଗ୍ଗମନେ ଦସାହାତିକ୍କମିତଂ ହୋତି, ତଂ ଗହେତ୍ୱା ସଙ୍ଘସ୍ସ ୱା ଗଣସ୍ସ ୱା ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ୱା ନିସ୍ସଜ୍ଜିତବ୍ବଂ, ତତ୍ରାଯଂ ନଯୋ – ସଙ୍ଘସ୍ସ ତାୱ ଏୱଂ ନିସ୍ସଜ୍ଜିତବ୍ବଂ ‘‘ଇଦଂ ମେ, ଭନ୍ତେ, ଚୀୱରଂ ଦସାହାତିକ୍କନ୍ତଂ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ, ଇମାହଂ ସଙ୍ଘସ୍ସ ନିସ୍ସଜ୍ଜାମୀ’’ତି ନିସ୍ସଜ୍ଜିତ୍ୱା ‘‘ଅହଂ, ଭନ୍ତେ, ଏକଂ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ ଆପନ୍ନୋ, ତଂ ପଟିଦେସେମୀ’’ତି ଏୱଂ ଆପତ୍ତି ଦେସେତବ୍ବା। ସଚେ ଦ୍ୱେ ହୋନ୍ତି, ‘‘ଦ୍ୱେ’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ, ସଚେ ତଦୁତ୍ତରି, ‘‘ସମ୍ବହୁଲା’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ନିସ୍ସଜ୍ଜନେପି ସଚେ ଦ୍ୱେ ୱା ବହୂନି ୱା ହୋନ୍ତି, ‘‘ଇମାନି ମେ, ଭନ୍ତେ, ଚୀୱରାନି ଦସାହାତିକ୍କନ୍ତାନି ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯାନି, ଇମାନାହଂ ସଙ୍ଘସ୍ସ ନିସ୍ସଜ୍ଜାମୀ’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ, ପାଳିଂ ୱତ୍ତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତେନ ଅଞ୍ଞଥାପି ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ବ୍ୟତ୍ତେନ ଭିକ୍ଖୁନା ପଟିବଲେନ ସଙ୍ଘୋ ଞାପେତବ୍ବୋ ‘‘ସୁଣାତୁ ମେ, ଭନ୍ତେ, ସଙ୍ଘୋ, ଅଯଂ ଇତ୍ଥନ୍ନାମୋ ଭିକ୍ଖୁ ଆପତ୍ତିଂ ସରତି ୱିୱରତି ଉତ୍ତାନିଂ କରୋତି ଦେସେତି, ଯଦି ସଙ୍ଘସ୍ସ ପତ୍ତକଲ୍ଲଂ, ଅହଂ ଇତ୍ଥନ୍ନାମସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଆପତ୍ତିଂ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହେଯ୍ଯ’’ନ୍ତି (ଚୂଳୱ। ୨୩୯), ଇମିନା ଲକ୍ଖଣେନ ଆପତ୍ତିଂ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହିତ୍ୱା ୱତ୍ତବ୍ବୋ ‘‘ପସ୍ସସୀ’’ତି, ‘‘ଆମ ପସ୍ସାମୀ’’ତି, ‘‘ଆଯତିଂ ସଂୱରେଯ୍ୟାସୀ’’ତି, ‘‘ସାଧୁ ସୁଟ୍ଠୁ ସଂୱରିସ୍ସାମୀ’’ତି। ଦ୍ୱୀସୁ ପନ ସମ୍ବହୁଲାସୁ ୱା ପୁରିମନଯେନେୱ ୱଚନଭେଦୋ କାତବ୍ବୋ। ଦେସିତାଯ ଆପତ୍ତିଯା ‘‘ସୁଣାତୁ ମେ, ଭନ୍ତେ, ସଙ୍ଘୋ, ଇଦଂ ଚୀୱରଂ ଇତ୍ଥନ୍ନାମସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ସଙ୍ଘସ୍ସ ନିସ୍ସଟ୍ଠଂ, ଯଦି ସଙ୍ଘସ୍ସ ପତ୍ତକଲ୍ଲଂ , ସଙ୍ଘୋ ଇମଂ ଚୀୱରଂ ଇତ୍ଥନ୍ନାମସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଦଦେଯ୍ୟା’’ତି (ପାରା। ୪୬୪) ଏୱଂ ନିସ୍ସଟ୍ଠଚୀୱରଂ ଦାତବ୍ବଂ, ଦ୍ୱୀସୁ ବହୂସୁ ୱା ୱଚନଭେଦୋ କାତବ୍ବୋ।

ଗଣସ୍ସ ପନ ନିସ୍ସଜ୍ଜନ୍ତେନ ‘‘ଇମାହ’’ନ୍ତି ୱା ‘‘ଇମାନି ଅହ’’ନ୍ତି ୱା ୱତ୍ୱା ‘‘ଆୟସ୍ମନ୍ତାନଂ ନିସ୍ସଜ୍ଜାମୀ’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ, ଆପତ୍ତିପ୍ପଟିଗ୍ଗାହକେନାପି ‘‘ସୁଣାତୁ ମେ ଆୟସ୍ମନ୍ତା, ଅୟଂ ଇତ୍ଥନ୍ନାମୋ ଭିକ୍ଖୁ ଆପତ୍ତିଂ ସରତି…ପେ… ଦେସେତି, ୟଦାୟସ୍ମନ୍ତାନଂ ପତ୍ତକଲ୍ଲ’’ନ୍ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ, ଚୀୱରଦାନେପି ‘‘ସୁଣନ୍ତୁ ମେ ଆୟସ୍ମନ୍ତା, ଇଦଂ ଚୀୱରଂ ଇତ୍ଥନ୍ନାମସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ଆୟସ୍ମନ୍ତାନଂ ନିସ୍ସଟ୍ଠଂ, ୟଦାୟସ୍ମନ୍ତାନଂ ପତ୍ତକଲ୍ଲଂ, ଆୟସ୍ମନ୍ତା ଇମଂ ଚୀୱରଂ ଇତ୍ଥନ୍ନାମସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଦଦେୟ୍ୟୁ’’ନ୍ତି (ପାରା। ୪୬୬) ୱତ୍ତବ୍ବଂ, ସେସଂ ପୁରିମସଦିସମେୱ। ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ପନ ନିସ୍ସଜ୍ଜନ୍ତେନ ‘‘ଇମାହ’’ନ୍ତି ୱା ‘‘ଇମାନି ଅହ’’ନ୍ତି ୱା ୱତ୍ୱା ‘‘ଆୟସ୍ମତୋ ନିସ୍ସଜ୍ଜାମୀ’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ, ନିସ୍ସଜ୍ଜିତ୍ୱା ‘‘ଅହଂ, ଭନ୍ତେ, ଏକଂ ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ ଆପନ୍ନୋ, ତଂ ପଟିଦେସେମୀ’’ତି ଏୱଂ ଆପତ୍ତି ଦେସେତବ୍ବା। ସଚେ ପନ ନୱକତରୋ ହୋତି, ‘‘ଆୱୁସୋ’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ, ତେନାପି ‘‘ପସ୍ସସୀ’’ତି ୱା ‘‘ପସ୍ସଥା’’ତି ୱା ୱୁତ୍ତେ ‘‘ଆମ, ଭନ୍ତେ’’ତି ୱା ‘‘ଆମ ଆୱୁସୋ’’ତି ୱା ୱତ୍ୱା ‘‘ପସ୍ସାମୀ’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ, ତତୋ ‘‘ଆୟତିଂ ସଂୱରେୟ୍ୟାସୀ’’ତି ୱା ‘‘ସଂୱରେୟ୍ୟାଥା’’ତି ୱା ୱୁତ୍ତେ ‘‘ସାଧୁ ସୁଟ୍ଠୁ ସଂୱରିସ୍ସାମୀ’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ଏୱଂ ଦେସିତାୟ ଆପତ୍ତିୟା ‘‘ଇମଂ ଚୀୱରଂ ଆୟସ୍ମତୋ ଦମ୍ମୀ’’ତି ଦାତବ୍ବଂ, ଦ୍ୱୀସୁ ତୀସୁ ୱା ପୁବ୍ବେ ୱୁତ୍ତାନୁସାରେନେୱ ନୟୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ପନ ୟଥା ଗଣସ୍ସ, ଏୱଂ ନିସ୍ସଜ୍ଜିତବ୍ବଂ, ତତୋ ଆପତ୍ତିପ୍ପଟିଗ୍ଗହଣଞ୍ଚ ନିସ୍ସଟ୍ଠଚୀୱରଦାନଞ୍ଚ ତେସଂ ଅଞ୍ଞତରେନ ୟଥା ଏକେନ ପୁଗ୍ଗଲେନ, ତଥା କାତବ୍ବଂ, ଇଦଂ ପନ ସବ୍ବନିସ୍ସଗ୍ଗିୟେସୁ ୱିଧାନଂ। ଚୀୱରଂ ପତ୍ତୋ ନିସୀଦନନ୍ତି ୱତ୍ଥୁମତ୍ତମେୱ ହି ନାନଂ, ପରମ୍ମୁଖଂ ପନ ୱତ୍ଥୁ ‘‘ଏତ’’ନ୍ତି ନିସ୍ସଜ୍ଜିତବ୍ବଂ। ସଚେ ବହୂନି ହୋନ୍ତି, ‘‘ଏତାନୀ’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ନିସ୍ସଟ୍ଠଦାନେପି ଏସେୱ ନୟୋ। ନିସ୍ସଟ୍ଠୱତ୍ଥୁଂ ‘‘ଦିନ୍ନମିଦଂ ଇମିନା ମୟ୍ହ’’ନ୍ତି ସଞ୍ଞାୟ ନ ପଟିଦେନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ, ତସ୍ସ ସନ୍ତକଭାୱଂ ଞତ୍ୱା ଲେସେନ ଅଚ୍ଛିନ୍ଦନ୍ତୋ ସାମିକସ୍ସ ଧୁରନିକ୍ଖେପେନ ଭଣ୍ଡଂ ଅଗ୍ଘାପେତ୍ୱା କାରେତବ୍ବୋତି।

ୱେସାଲିୟଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିୟେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ଅତିରେକଚୀୱରଧାରଣୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ‘‘ଦସାହପରମ’’ନ୍ତି ଅୟମେତ୍ଥ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ଅନିସ୍ସଜ୍ଜିତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ, ୟଥା ଚ ଇଧ, ଏୱଂ ସବ୍ବତ୍ଥ, ତସ୍ମା ନଂ ପରତୋ ନ ୱକ୍ଖାମ। ଦସାହଂ ଅନତିକ୍କନ୍ତେପି ଅତିକ୍କନ୍ତସଞ୍ଞିନୋ ୱେମତିକସ୍ସ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। ଅତିକ୍କନ୍ତେ ଅନତିକ୍କନ୍ତସଞ୍ଞିନୋପି ୱେମତିକସ୍ସପି ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ପାଚିତ୍ତିୟମେୱ, ତଥା ଅନଧିଟ୍ଠିତାୱିକପ୍ପିତଅୱିସ୍ସଜ୍ଜିତଅନଟ୍ଠାୱିନଟ୍ଠଅଦଡ୍ଢାୱିଲୁତ୍ତେସୁ ଅଧିଟ୍ଠିତାଦିସଞ୍ଞିନୋ। ଅନ୍ତୋଦସାହଂ ଅଧିଟ୍ଠିତେ ୱିକପ୍ପିତେ ୱିସ୍ସଜ୍ଜିତେ ନଟ୍ଠେ ୱିନଟ୍ଠେ ଦଡ୍ଢେ ଅଚ୍ଛିନ୍ନେ ୱିସ୍ସାସେନ ଗାହିତେ ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଆଚାରୱିପତ୍ତି, ୟଥା ଚ ଇଦଂ, ଏୱଂ ଇତୋ ପରାନିପି, ଉଭତୋପାତିମୋକ୍ଖେସୁପି ହି ପାରାଜିକାନି ଚ ସଙ୍ଘାଦିସେସା ଚ ସୀଲୱିପତ୍ତି, ସେସାପତ୍ତିୟୋ ଆଚାରୱିପତ୍ତି, ଆଜୀୱୱିପତ୍ତି ୱା ଦିଟ୍ଠିୱିପତ୍ତି ୱା କାଚି ଆପତ୍ତି ନାମ ନତ୍ଥି। ଆଜୀୱୱିପତ୍ତିପଚ୍ଚୟା ପନ ଠପେତ୍ୱା ଦୁବ୍ଭାସିତଂ ଛ ଆପତ୍ତିକ୍ଖନ୍ଧା ପଞ୍ଞତ୍ତା, ଦିଟ୍ଠିୱିପତ୍ତିପଚ୍ଚୟା ପାଚିତ୍ତିୟଦୁକ୍କଟୱସେନ ଦ୍ୱେ ଆପତ୍ତିକ୍ଖନ୍ଧା ପଞ୍ଞତ୍ତାତି, ଇଦମେତ୍ଥ ଲକ୍ଖଣଂ, ଇତି ୱିପତ୍ତିକଥା ଇଧେୱ ନିଟ୍ଠିତାତି, ନ ନଂ ଇତୋ ପରଂ ୱିଚାରୟିସ୍ସାମ। ଜାତିପ୍ପମାଣସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ଚୀୱରସ୍ସ ଅତ୍ତନୋ ସନ୍ତକତା, ଗଣନୁପଗତା, ଛିନ୍ନପଲିବୋଧଭାୱୋ, ଅତିରେକଚୀୱରତା, ଦସାହାତିକ୍କମୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ପଞ୍ଚ ଅଙ୍ଗାନି। କଥିନସମୁଟ୍ଠାନଂ, ଅକିରିୟଂ, ନୋସଞ୍ଞାୱିମୋକ୍ଖଂ, ଅଚିତ୍ତକଂ, ପଣ୍ଣତ୍ତିୱଜ୍ଜଂ, କାୟକମ୍ମଂ, ୱଚୀକମ୍ମଂ, ତିଚିତ୍ତଂ, ତିୱେଦନନ୍ତି।

କଥିନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ଉଦୋସିତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦୁତିୟେ ନିଟ୍ଠିତଚୀୱରସ୍ମିଂ ଭିକ୍ଖୁନାତିଏତ୍ଥ ପୁରିମସିକ୍ଖାପଦେ ୱିୟ ଅତ୍ଥଂ ଅଗ୍ଗହେତ୍ୱା ନିଟ୍ଠିତେ ଚୀୱରସ୍ମିଂ ଭିକ୍ଖୁନୋତି ଏୱଂ ସାମିୱସେନ କରଣୱଚନସ୍ସ ଅତ୍ଥୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। କରଣୱସେନ ହି ଭିକ୍ଖୁନା ଇଦଂ ନାମ କମ୍ମଂ କାତବ୍ବଂ, ତଂ ନତ୍ଥି, ସାମିୱସେନ ପନ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଚୀୱରସ୍ମିଂ ନିଟ୍ଠିତେ କଥିନେ ଚ ଉବ୍ଭତେ ଏୱଂ ଇମେହି ଚୀୱରନିଟ୍ଠାନକଥିନୁବ୍ଭାରେହି ଛିନ୍ନପଲିବୋଧୋ ଏକରତ୍ତମ୍ପି ଚେ ଭିକ୍ଖୁ ତିଚୀୱରେନ ୱିପ୍ପୱସେୟ୍ୟାତି ଏୱଂ ଅତ୍ଥୋ ୟୁଜ୍ଜତି। ତତ୍ଥ ତିଚୀୱରେନାତି ତିଚୀୱରାଧିଟ୍ଠାନନୟେନ ଅଧିଟ୍ଠିତେସୁ ସଙ୍ଘାଟିଆଦୀସୁ ୟେନକେନଚି। ୱିପ୍ପୱସେୟ୍ୟାତି ୱିୟୁତ୍ତୋ ୱସେୟ୍ୟ, ‘‘ଗାମୋ ଏକୂପଚାରୋ ନାନୂପଚାରୋ’’ତିଆଦିନା (ପାରା। ୪୭୭) ନୟେନ ପାଠେୟଂ ୱୁତ୍ତାନଂ ଗାମନିଗମନନିୱେସନୌଦୋସିତଅଟ୍ଟମାଠଅପାସାଦହମ୍ମିୟନାୱାସତ୍ଥଖେତ୍ତଧଞ୍ଞକରଣଆରାମୱିହାରରୁକ୍ଖମୂଲଅଜ୍ଝୋକାସପ୍ପଭେଦାନଂ ପନ୍ନରସାନଂ ନିକ୍ଖେପଟ୍ଠାନାନଂ ୟତ୍ଥକତ୍ଥଚି ନିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ତେସଂ ଗାମାଦୀନଂ ବହି ହତ୍ଥପାସାତିକ୍କମେନ ଅରୁଣଂ ଉଟ୍ଠାପେୟ୍ୟାତି ଅୟମେତ୍ଥ ସଙ୍ଖେପୋ, ୱିତ୍ଥାରୋ ପନ ସମନ୍ତପାସାଦିକାୟଂ (ପାରା। ଅଟ୍ଠ। ୨।୪୭୩-୪୭୭-୮) ୱୁତ୍ତୋ। ଅଞ୍ଞତ୍ର ଭିକ୍ଖୁସମ୍ମୁତିୟାତି ୟଂ ସଙ୍ଘୋ ଗିଲାନସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ତିଚୀୱରେନ ଅୱିପ୍ପୱାସସମ୍ମୁତିଂ ଦେତି, ତଂ ଠପେତ୍ୱା ଅଲଦ୍ଧସମ୍ମୁତିକସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଏକରତ୍ତମ୍ପି ୱିପ୍ପୱାସତୋ ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ପାଚିତ୍ତିୟନ୍ତି ୱେଦିତବ୍ବଂ, କେୱଲଂ ଇଧ ‘‘ଇଦଂ ମେ, ଭନ୍ତେ, ଚୀୱରଂ ରତ୍ତିୱିପ୍ପୱୁତ୍ଥଂ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଭିକ୍ଖୁସମ୍ମୁତିୟା ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟ’’ନ୍ତିଆଦିନା ନୟେନ ୱଚନଭେଦୋ ହୋତି, ଅୟଂ ପନ ୱିସେସୋ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ସମ୍ବହୁଲେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ସନ୍ତରୁତ୍ତରେନ ଜନପଦଚାରିକଂ ପକ୍କମନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ

ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ‘‘ଅଞ୍ଞତ୍ର ଭିକ୍ଖୁସମ୍ମୁତିଯା’’ତି ଅଯମେତ୍ଥ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ଅୱିପ୍ପୱୁତ୍ଥେ ୱିପ୍ପୱୁତ୍ଥସଞ୍ଞିନୋ ଚେୱ ୱେମତିକସ୍ସ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। ୱିପ୍ପୱୁତ୍ଥେ ୱିପ୍ପୱୁତ୍ଥସଞ୍ଞିନୋପି ଅୱିପ୍ପୱୁତ୍ଥସଞ୍ଞିନୋପି ୱେମତିକସ୍ସାପି ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ, ତଥା ଅପଚ୍ଚୁଦ୍ଧଟଅୱିସ୍ସଜ୍ଜିତାଦୀସୁ ଚ ପଚ୍ଚୁଦ୍ଧଟୱିସ୍ସଜ୍ଜିତାଦିସଞ୍ଞିନୋ। ଅନ୍ତୋଅରୁଣେ ପଚ୍ଚୁଦ୍ଧଟେ ପନ ପଠମକଥିନେ ୱୁତ୍ତୱିସ୍ସଜ୍ଜିତାଦିଭେଦେ ଚ ଅନାପତ୍ତି, ତଥା ଲଦ୍ଧସମ୍ମୁତିକସ୍ସ ୱିପ୍ପୱାସେ। ଆବାଧେ ପନ ୱୂପସନ୍ତେ ପଚ୍ଚାଗନ୍ତବ୍ବଂ, ତତ୍ଥେୱ ୱା ଠିତେନ ପଚ୍ଚୁଦ୍ଧରିତବ୍ବଂ, ଅଥାପିସ୍ସ ପୁନ ସୋ ୱା ଅଞ୍ଞୋ ୱା ଆବାଧୋ କୁପ୍ପତି, ଲଦ୍ଧକପ୍ପିଯମେୱ। ଅଧିଟ୍ଠିତଚୀୱରତା , ଅନତ୍ଥତକଥିନତା, ଅଲଦ୍ଧସମ୍ମୁତିକତା, ରତ୍ତିୱିପ୍ପୱାସୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଠମକଥିନେ ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରାନେୱ। କେୱଲଞ୍ହି ତତ୍ଥ ଅନଧିଟ୍ଠାନଂ ଅୱିକପ୍ପନଞ୍ଚ ଅକିରିଯା, ଇଧ ଅପ୍ପଚ୍ଚୁଦ୍ଧରଣଂ, ଅଯଂ ୱିସେସୋତି।

ଉଦୋସିତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩। ଅକାଲଚୀୱରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତତିଯେ ନିଟ୍ଠିତଚୀୱରସ୍ମିଂ ଭିକ୍ଖୁନାତି ସାମିୱସେନେୱ କରଣତ୍ଥୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ଅକାଲଚୀୱରଂ ନାମ ଯ୍ୱାଯଂ ‘‘ଅନତ୍ଥତେ କଥିନେ ୱସ୍ସାନସ୍ସ ପଚ୍ଛିମୋ ମାସୋ, ଅତ୍ଥତେ କଥିନେ ପଞ୍ଚମାସା’’ତି (ପାରା। ୬୪୯) ଚୀୱରକାଲୋ ୱୁତ୍ତୋ, ତଂ ଠପେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞଦା ଉପ୍ପନ୍ନଂ, ଯଞ୍ଚ କାଲେପି ସଙ୍ଘସ୍ସ ୱା ‘‘ଇଦଂ ଅକାଲଚୀୱର’’ନ୍ତି, ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ୱା ‘‘ଇଦଂ ତୁଯ୍ହଂ ଦମ୍ମୀ’’ତିଆଦିନା ନଯେନ ଦିନ୍ନଂ, ଏତଂ ଅକାଲଚୀୱରଂ ନାମ। ଉପ୍ପଜ୍ଜେଯ୍ୟାତି ଏୱରୂପଂ ଚୀୱରଂ ଅତ୍ତନୋ ଭାଗପଟିଲାଭୱସେନ ସଙ୍ଘତୋ ୱା ସୁତ୍ତନ୍ତିକାଦିଗଣତୋ ୱା ଞାତିତୋ ୱା ମିତ୍ତତୋ ୱା ପଂସୁକୂଲଂ ୱା ଅତ୍ତନୋ ୱା ଧନେନ (ପାରା। ୫୦୦), ଅଥ ୱା ପନ ‘‘ଅଟ୍ଠିମା, ଭିକ୍ଖୱେ, ମାତିକା ଚୀୱରସ୍ସ ଉପ୍ପାଦାଯ ସୀମାଯ ଦେତି, କତିକାଯ ଦେତି, ଭିକ୍ଖାପଞ୍ଞତ୍ତିକାଯ ଦେତି, ସଙ୍ଘସ୍ସ ଦେତି, ଉଭତୋସଙ୍ଘସ୍ସ ଦେତି, ୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠସଙ୍ଘସ୍ସ ଦେତି, ଆଦିସ୍ସ ଦେତି, ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ଦେତୀ’’ତି (ମହାୱ। ୩୭୯) ଇମାସଂ ଅଟ୍ଠନ୍ନଂ ମାତିକାନଂ ଅଞ୍ଞତରତୋ ଉପ୍ପଜ୍ଜେଯ୍ୟ। ଏତ୍ଥ ଚ ‘‘ସୀମାଯ ଦମ୍ମୀ’’ତି ଏୱଂ ସୀମଂ ପରାମସିତ୍ୱା ଦେନ୍ତୋ ସୀମାଯ ଦେତି ନାମ, ଏସ ନଯୋ ସବ୍ବତ୍ଥ। ଏତ୍ଥ ଚ ସୀମାତି ଖଣ୍ଡସୀମା ଉପଚାରସୀମା ସମାନସଂୱାସସୀମା ଅୱିପ୍ପୱାସସୀମା ଲାଭସୀମା ଗାମସୀମା ନିଗମସୀମା ନଗରସୀମା ଅବ୍ଭନ୍ତରସୀମା ଉଦକୁକ୍ଖେପସୀମା ଜନପଦସୀମା ରଟ୍ଠସୀମା ରଜ୍ଜସୀମା ଦୀପସୀମା ଚକ୍କୱାଳସୀମାତି ପନ୍ନରସୱିଧା। ତତ୍ଥ ଉପଚାରସୀମା ନାମ ପରିକ୍ଖିତ୍ତସ୍ସ ୱିହାରସ୍ସ ପରିକ୍ଖେପେନ, ଅପରିକ୍ଖିତ୍ତସ୍ସ ପରିକ୍ଖେପାରହଟ୍ଠାନେନ ପରିଚ୍ଛିନ୍ନା। ଅପି ଚ ଭିକ୍ଖୂନଂ ଧୁୱସନ୍ନିପାତଟ୍ଠାନତୋ ୱା ପରିଯନ୍ତେ ଠିତଭୋଜନସାଲତୋ ୱା ନିବଦ୍ଧୱସନକଆୱାସତୋ ୱା ଥାମମଜ୍ଝିମସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ଲେଡ୍ଡୁପାତାନଂ ଅନ୍ତୋ ‘‘ଉପଚାରସୀମା’’ତି ୱେଦିତବ୍ବା। ସା ପନ ଆୱାସେ ୱଡ୍ଢନ୍ତେ ୱଡ୍ଢତି, ହାଯନ୍ତେ ହାଯତି , ଯୋଜନସତମ୍ପି ଉପଚାରସୀମାୱ ହୋତି। ତତ୍ଥ ଦିନ୍ନଲାଭୋ ସବ୍ବେସଂ ଅନ୍ତୋସୀମଗତାନଂ ପାପୁଣାତି, ଭିକ୍ଖୁନୀନଂ ଆରାମପୱେସନସେନାସନାପୁଚ୍ଛନାନି ପରିୱାସମାନତ୍ତାରୋଚନଂ ୱସ୍ସଚ୍ଛେଦନିସ୍ସଯସେନାସନଗ୍ଗାହାଦିୱିଧାନନ୍ତି ଇଦମ୍ପି ସବ୍ବଂ ଇମିସ୍ସାୱ ସୀମାଯ ୱସେନ ୱେଦିତବ୍ବଂ। ଲାଭସୀମାତି ଯଂ ରାଜରାଜମହାମତ୍ତାଦଯୋ ୱିହାରଂ କାରାପେତ୍ୱା ଗାୱୁତଂ ୱା ଅଡ୍ଢଯୋଜନଂ ୱା ଯୋଜନଂ ୱା ସମନ୍ତା ପରିଚ୍ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ‘‘ଅଯଂ ଅମ୍ହାକଂ ୱିହାରସ୍ସ ଲାଭସୀମା, ଯଂ ଏତ୍ଥନ୍ତରେ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ତଂ ସବ୍ବଂ ଅମ୍ହାକଂ ୱିହାରସ୍ସ ଦେମା’’ତି ଠପେନ୍ତି, ଅଯଂ ଲାଭସୀମା ନାମ। କାସିକୋସଲାଦୀନଂ ପନ ରଟ୍ଠାନଂ ଅନ୍ତୋ ବହୂ ଜନପଦା ହୋନ୍ତି, ତତ୍ଥ ଏକୋ ଜନପଦପରିଚ୍ଛେଦୋ ଜନପଦସୀମା, କାସିକୋସଲାଦିରଟ୍ଠପରିଚ୍ଛେଦୋ ରଟ୍ଠସୀମା, ଏକସ୍ସ ରଞ୍ଞୋ ଆଣାପୱତ୍ତିଟ୍ଠାନଂ ରଜ୍ଜସୀମା, ସମୁଦ୍ଦନ୍ତେନ ପରିଚ୍ଛିନ୍ନୋ ମହାଦୀପୋ ୱା ଅନ୍ତରଦୀପୋ ୱା ଦୀପସୀମା, ଏକଚକ୍କୱାଳପବ୍ବତପରିକ୍ଖେପବ୍ଭନ୍ତରଂ ଚକ୍କୱାଳସୀମା, ସେସା ନିଦାନକଥାଯଂ ୱୁତ୍ତନଯା ଏୱ। ତତ୍ଥ ‘‘ଖଣ୍ଡସୀମାଯ ଦେମା’’ତି ଦିନ୍ନଂ ଖଣ୍ଡସୀମଟ୍ଠାନଂଯେୱ ପାପୁଣାତି, ତତୋ ବହିସୀମାଯ ସୀମନ୍ତରିକଟ୍ଠାନମ୍ପି ନ ପାପୁଣାତି। ‘‘ଉପଚାରସୀମାଯ ଦେମା’’ତି ଦିନ୍ନଂ ପନ ଅନ୍ତୋପରିଚ୍ଛେଦେ ଖଣ୍ଡସୀମାସୀମନ୍ତରିକାସୁ ଠିତାନମ୍ପି ପାପୁଣାତି, ସମାନସଂୱାସସୀମାଯ ଦିନ୍ନଂ ଖଣ୍ଡସୀମାସୀମନ୍ତରିକଟ୍ଠାନଂ ନ ପାପୁଣାତି, ଅୱିପ୍ପୱାସସୀମାଲାଭସୀମାସୁ ଦିନ୍ନଂ ତାସଂ ଅନ୍ତୋଗଧାନଂଯେୱ ପାପୁଣାତି, ଗାମସୀମାଦୀସୁ ଦିନ୍ନଂ ତାସଂ ସୀମାନଂ ଅବ୍ଭନ୍ତରେ ବଦ୍ଧସୀମଟ୍ଠାନମ୍ପି ପାପୁଣାତି, ଅବ୍ଭନ୍ତରସୀମାଉଦକୁକ୍ଖେପସୀମାସୁ ଦିନ୍ନଂ ତତ୍ଥ ଅନ୍ତୋଗଧାନଂଯେୱ ପାପୁଣାତି, ଜନପଦସୀମାଦୀସୁ ଦିନ୍ନମ୍ପି ତାସଂ ଅବ୍ଭନ୍ତରେ ବଦ୍ଧସୀମଟ୍ଠାନମ୍ପି ପାପୁଣାତି, ତସ୍ମା ଯଂ ଜମ୍ବୁଦୀପେ ଠତ୍ୱା ‘‘ତମ୍ବପଣ୍ଣିଦୀପେ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଦେମା’’ତି ଦୀଯତି, ତଂ ତମ୍ବପଣ୍ଣିଦୀପତୋ ଏକୋପି ଗନ୍ତ୍ୱା ସବ୍ବେସଂ ସଙ୍ଗଣ୍ହିତୁଂ ଲଭତି। ସଚେପି ତତ୍ଥେୱ ଏକୋ ସଭାଗୋ ଭିକ୍ଖୁ ସଭାଗାନଂ ଭାଗଂ ଗଣ୍ହାତି, ନ ୱାରେତବ୍ବୋ। ଯୋ ପନ ୱିହାରଂ ପୱିସିତ୍ୱା ‘‘ଅସୁକସୀମାଯା’’ତି ଅୱତ୍ୱାୱ କେୱଲଂ ‘‘ସୀମାଯ ଦମ୍ମୀ’’ତି ୱଦତି, ସୋ ପୁଚ୍ଛିତବ୍ବୋ ‘‘ସୀମା ନାମ ବହୁୱିଧା, କତରଂ ସନ୍ଧାଯ ୱଦସୀ’’ତି, ସଚେ ୱଦତି ‘‘ଅହମେତଂ ଭେଦଂ ନ ଜାନାମି, ସୀମଟ୍ଠକସଙ୍ଘୋ ଗଣ୍ହତୂ’’ତି, ଉପଚାରସୀମଟ୍ଠେହି ଭାଜେତବ୍ବଂ।

କତିକାଯାତିଏତ୍ଥ କତିକା ନାମ ସମାନଲାଭକତିକା। ସା ପନ ଏୱଂ କାତବ୍ବା, ଏକସ୍ମିଂ ୱିହାରେ ସନ୍ନିପତିତେହି ଭିକ୍ଖୂହି ଯଂ ୱିହାରଂ ସଙ୍ଗଣ୍ହିତୁକାମା ସମାନଲାଭଂ କାତୁଂ ଇଚ୍ଛନ୍ତି, ତସ୍ସ ନାମଂ ଗହେତ୍ୱା ‘‘ଅସୁକୋ ନାମ ୱିହାରୋ ପୋରାଣକୋ ଅପ୍ପଲାଭୋ’’ତି ଯଂ କିଞ୍ଚି କାରଣଂ ୱତ୍ୱା ‘‘ତଂ ୱିହାରଂ ଇମିନା ୱିହାରେନ ସଦ୍ଧିଂ ଏକଲାଭଂ କାତୁଂ ସଙ୍ଘସ୍ସ ରୁଚ୍ଚତୀ’’ତି ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ସାୱେତବ୍ବଂ, ଏତ୍ତାୱତା ତସ୍ମିଂ ୱିହାରେ ନିସିନ୍ନୋପି ଇଧ ନିସିନ୍ନୋୱ ହୋତି,

ତସ୍ମିଂ ୱିହାରେପି ଏୱମେୱ କାତବ୍ବଂ, ଏତ୍ତାୱତା ଇଧ ନିସିନ୍ନୋପି ତସ୍ମିଂ ନିସିନ୍ନୋୱ ହୋତି। ଏକସ୍ମିଂ ୱିହାରେ ଲାଭେ ଭାଜିଯମାନେ ଇତରସ୍ମିଂ ଠିତସ୍ସ ଭାଗଂ ଗହେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି।

ଭିକ୍ଖାପଞ୍ଞତ୍ତିଯାତି ଏତ୍ଥ ଭିକ୍ଖାପଞ୍ଞତ୍ତି ନାମ ଦାଯକସ୍ସ ପରିଚ୍ଚାଗପଞ୍ଞତ୍ତିଟ୍ଠାନଂ, ତସ୍ମା ''ଯତ୍ଥ ମଯ୍ହଂ ଧୁୱକାରା କରୀଯନ୍ତି, ତତ୍ଥ ଦମ୍ମୀ''ତି ୱା ''ତତ୍ଥ ଦେଥା''ତି ୱା ୱୁତ୍ତେ ଯତ୍ଥ ତସ୍ସ ପାକୱତ୍ତଂ ୱା ୱତ୍ତତି, ଯତୋ ୱା ଭିକ୍ଖୂ ନିଚ୍ଚଂ ଭୋଜେତି, ଯତ୍ଥ ୱା ତେନ କିଞ୍ଚି ସେନାସନଂ କତଂ, ସବ୍ବତ୍ଥ ଦିନ୍ନମେୱ ହୋତି। ସଚେ ପନ ଏକସ୍ମିଂ ଧୁୱକାରଟ୍ଠାନେ ଥୋକତରା ଭିକ୍ଖୂ ହୋନ୍ତି, ଏକମେୱ ୱା ୱତ୍ଥଂ ହୋତି, ମାତିକଂ ଆରୋପେତ୍ୱା ଯଥା ସୋ ୱଦତି, ତଥା ଗହେତବ୍ବଂ।

ସଙ୍ଘସ୍ସ ଦେତୀତି ଏତ୍ଥ ୱିହାରଂ ପୱିସିତ୍ୱା ''ସଙ୍ଘସ୍ସ ଦମ୍ମୀ''ତି ଦିନ୍ନଂ ଉପଚାରସୀମାଗତାନଞ୍ଚ ତତୋ ବହିଦ୍ଧାପି ତେହି ସଦ୍ଧିଂ ଏକାବଦ୍ଧାନଞ୍ଚ ପାପୁଣାତି, ତସ୍ମା ତେସଂ ଗାହକେ ସତି ଅସମ୍ପତ୍ତାନମ୍ପି ଭାଗୋ ଦାତବ୍ବୋ। ଯଂ ପନ ବହି ଉପଚାରସୀମାଯ ଭିକ୍ଖୂ ଦିସ୍ୱା ''ସଙ୍ଘସ୍ସା''ତି ଦୀଯତି, ତଂ ଏକାବଦ୍ଧପରିସାଯ ପାପୁଣାତି। ଯେ ପନ ଦ୍ୱାଦସହି ହତ୍ଥେହି ପରିସଂ ଅସମ୍ପତ୍ତା, ତେସଂ ନ ପାପୁଣାତି।

ଉଭତୋସଙ୍ଘସ୍ସାତି ଏତ୍ଥ ପନ ଯଂ ଉଭତୋସଙ୍ଘସ୍ସ ଦିନ୍ନଂ, ତତୋ ଉପଡ୍ଢଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ, ଉପଡ୍ଢଂ ଭିକ୍ଖୁନୀନଂ ଦାତବ୍ବଂ। ସଚେପି ଏକୋ ଭିକ୍ଖୁ ହୋତି, ଏକା ୱା ଭିକ୍ଖୁନୀ, ଅନ୍ତମସୋ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସାପି ଉପଡ୍ଢମେୱ ଦାତବ୍ବଂ। ''ଉଭତୋସଙ୍ଘସ୍ସ ଚ ତୁଯ୍ହଞ୍ଚା''ତି ୱୁତ୍ତେ ପନ ସଚେ ଦସ ଭିକ୍ଖୂ ଚ ଦସ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଚ ହୋନ୍ତି, ଏକୱୀସତି ପଟିୱୀସେ କତ୍ୱା ଏକୋ ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ଦାତବ୍ବୋ, ଦସ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ, ଦସ ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘସ୍ସ ଚ, ଯେନ ପୁଗ୍ଗଲିକୋ ଲଦ୍ଧୋ, ସୋ ସଙ୍ଘତୋପି ଅତ୍ତନୋ ୱସ୍ସଗ୍ଗେନ ଗହେତୁଂ ଲଭତି, କସ୍ମା? ଉଭତୋସଙ୍ଘଗ୍ଗହଣେନ ଗହିତତ୍ତା, ''ଉଭତୋସଙ୍ଘସ୍ସ ଚ ଚେତିଯସ୍ସ ଚା''ତି ୱୁତ୍ତେପି ଏସେୱ ନଯୋ। ଇଧ ପନ ଚେତିଯସ୍ସ ସଙ୍ଘତୋ ପାପୁଣକୋଟ୍ଠାସୋ ନାମ ନତ୍ଥି, ଏକପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ପତ୍ତକୋଟ୍ଠାସସମୋ ଏକୋ କୋଟ୍ଠାସୋ ହୋତି। ''ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ଚ ଭିକ୍ଖୁନୀନଞ୍ଚା''ତି ୱୁତ୍ତେ ପନ ନ ମଜ୍ଝେ ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ଦାତବ୍ବଂ, ଭିକ୍ଖୂ ଚ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଚ ଗଣେତ୍ୱା ଦାତବ୍ବଂ। ''ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ଚ ଭିକ୍ଖୁନୀନଞ୍ଚ ତୁଯ୍ହଞ୍ଚା''ତି ୱୁତ୍ତେ ପୁଗ୍ଗଲୋ ୱିସୁଂ ନ ଲଭତି, ପାପୁଣକୋଟ୍ଠାସତୋ ଏକମେୱ ଲଭତି । ''ଚେତିଯସ୍ସ ଚା''ତି ୱୁତ୍ତେ ପନ ଚେତିଯସ୍ସ ଏକୋ ପୁଗ୍ଗଲପଟିୱୀସୋ ଲବ୍ଭତି। ''ଭିକ୍ଖୂନଞ୍ଚ ଭିକ୍ଖୁନୀନଞ୍ଚା''ତି ୱୁତ୍ତେପି ନ ମଜ୍ଝେ ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ଦାତବ୍ବଂ, ପୁଗ୍ଗଲଗଣନାଯ ଏୱ ୱିଭଜିତବ୍ବଂ, ତେହି ସଦ୍ଧିଂ ପୁଗ୍ଗଲଚେତିଯପରାମସନଂ ଅନନ୍ତରନଯସଦିସମେୱ, ଯଥା ଚ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଂ ଆଦିଂ କତ୍ୱା ନଯୋ ନୀତୋ, ଏୱଂ ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘଂ ଆଦିଂ କତ୍ୱାପି ନେତବ୍ବୋ। ''ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ଚ ତୁଯ୍ହଞ୍ଚା''ତି ୱୁତ୍ତେପି ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ୱିସୁଂ ନ ଲବ୍ଭତି , ଚେତିଯସ୍ସ ପନ ଲବ୍ଭତି। ''ଭିକ୍ଖୂନଞ୍ଚ ତୁଯ୍ହଞ୍ଚା''ତି ୱୁତ୍ତେପି ୱିସୁଂ ନ ଲବ୍ଭତି, ଚେତିଯସ୍ସ ପନ ଲବ୍ଭତିଯେୱ।

ୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠସଙ୍ଘସ୍ସାତି ଏତ୍ଥ ସଚେ ୱିହାରଂ ପୱିସିତ୍ୱା ''ୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠସଙ୍ଘସ୍ସ ଦମ୍ମୀ''ତି ୱଦତି, ଯେ ତତ୍ଥ ୱସ୍ସଚ୍ଛେଦଂ ଅକତ୍ୱା ପୁରିମୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠା, ତେସଂ ବହି ସୀମଟ୍ଠାନମ୍ପି ପାପୁଣାତି, ନ ଅଞ୍ଞେସଂ। ସଚେ ପନ ବହିଉପଚାରସୀମାଯଂ ଠିତୋ ''ୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠସଙ୍ଘସ୍ସା''ତି ୱଦତି, ଯତ୍ଥକତ୍ଥଚି ୱୁଟ୍ଠୱସ୍ସାନଂ ସବ୍ବେସଂ ସମ୍ପତ୍ତାନଂ ପାପୁଣାତି। ଅଥ ''ଅସୁକୱିହାରେ ୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠସ୍ସା''ତି ୱଦତି, ତତ୍ଥ ୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠାନଂଯେୱ ଯାୱ କଥିନସ୍ସୁବ୍ଭାରା ପାପୁଣାତି। ଗିମ୍ହାନଂ ପଠମଦିୱସତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଏୱଂ ୱଦତି, ତତ୍ର ସମ୍ମୁଖୀଭୂତାନଂ ସବ୍ବେସଂ ପାପୁଣାତି, ନ ଅଞ୍ଞେସଂ।

ଆଦିସ୍ସ ଦେତୀତି ଆଦିସିତ୍ୱା ପରିଚ୍ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଦେତି, କଥଂ? ଭିକ୍ଖୂ ଅଜ୍ଜତନାଯ ୱା ସ୍ୱାତନାଯ ୱା ଯାଗୁଯା ନିମନ୍ତେତ୍ୱା ତେ ଘରେ ଯାଗୁଂ ପାଯେତ୍ୱା ''ଇମାନି ଚୀୱରାନି ଯେହି ମଯ୍ହଂ ଯାଗୁ ପୀତା, ତେସଂ ଦମ୍ମୀ''ତି ୱଦତି, ଯେହି ନିମନ୍ତିତେହି ଯାଗୁ ପୀତା, ତେସଂଯେୱ ପାପୁଣାତି, ଭତ୍ତଖଜ୍ଜକାଦୀହି ନିମନ୍ତିତେସୁପି ଏସେୱ ନଯୋ।

ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ଦେତୀତି ''ଇଦଂ ଚୀୱରଂ ଇତ୍ଥନ୍ନାମସ୍ସ ଦମ୍ମୀ''ତି ଏୱଂ ପରମ୍ମୁଖା ୱା, ପାଦମୂଲେ ଠପେତ୍ୱା ''ଇଦଂ ତୁମ୍ହାକ''ନ୍ତି ଏୱଂ ସମ୍ମୁଖା ୱା ଦେତୀତି ଅଯମେତ୍ଥ ସଙ୍ଖେପକଥା, ୱିତ୍ଥାରୋ ପନ ସମନ୍ତପାସାଦିକାଯଂ ୱୁତ୍ତୋ। ଇତି ଇମାସଂ ଅଟ୍ଠନ୍ନଂ ମାତିକାପଦାନଂ ୱସେନ ଯଂ ଅକାଲଚୀୱରଲକ୍ଖଣେନ ପଟିଲଦ୍ଧଂ, ତଂ ସନ୍ଧାଯ ''ଅକାଲଚୀୱରଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜେଯ୍ୟା''ତି ୱୁତ୍ତଂ।

ଆକଙ୍ଖମାନେନାତି ଇଚ୍ଛମାନେନ। ଖିପ୍ପମେୱ କାରେତବ୍ବନ୍ତି ସୀଘଂ ଅନ୍ତୋଦସାହେଯେୱ କାରେତବ୍ବଂ। ନୋ ଚସ୍ସ ପାରିପୂରୀତି ନୋ ଚେ ପାରିପୂରୀ ଭୱେଯ୍ୟ, ଯତ୍ତକେନ କରିଯମାନଂ ଅଧିଟ୍ଠାନଚୀୱରଂ ପହୋତି, ତଂ ଚୀୱରଂ ତତ୍ତକଂ ନ ଭୱେଯ୍ୟ, ଊନକଂ ଭୱେଯ୍ୟାତି ଅତ୍ଥୋ। ସତିଯା ପଚ୍ଚାସାଯାତି ''ଅସୁକଦିୱସଂ ନାମ ସଙ୍ଘୋ ଚୀୱରାନି ଲଭିସ୍ସତି, ତତୋ ମେ ଚୀୱରଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜିସ୍ସତୀ''ତିଇମିନା ନଯେନ ସଙ୍ଘଗଣଞାତିମିତ୍ତେସୁ ୱା ଅଞ୍ଞତରଟ୍ଠାନତୋ, ''ପଂସୁକୂଲଂ ୱା ଲଚ୍ଛାମୀ''ତି, ''ଇମିନା ୱା କପ୍ପିଯଭଣ୍ଡେନ ଚୀୱରଂ ଗଣ୍ହିସ୍ସାମୀ''ତି ଏୱଂ ୱିଜ୍ଜମାନାଯ ଚୀୱରାସାଯ। ତତୋ ଚେ ଉତ୍ତରୀତି ମାସପରମତୋ ଚେ ଉତ୍ତରି ନିକ୍ଖିପେଯ୍ୟ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଯଦି ପନସ୍ସ ମୂଲଚୀୱରଂ ସଣ୍ହଂ ହୋତି, ପଚ୍ଚାସାଚୀୱରଂ ଥୂଲଂ ହୋତି,

ନ ସକ୍କା ଯୋଜେତୁଂ, ରଡ୍ଢିଯୋ ଚ ସେସା ହୋନ୍ତି, ନ ତାୱ ମାସୋ ପୂରତି, ନ ଅକାମା ଚୀୱରଂ କାରେତବ୍ବଂ, ଅଞ୍ଞଂ ପଚ୍ଚାସାଚୀୱରଂ ଲଭିତ୍ୱା ଏୱ କାଲବ୍ଭନ୍ତରେ କାରେତବ୍ବଂ। ସଚେ ନ ଲଭତି, ପଚ୍ଚାସାଚୀୱରମ୍ପି ପରିକ୍ଖାରଚୋଳଅଂ ଅଧିଟ୍ଠାତବ୍ବଂ। ଅଥ ମୂଲଚୀୱରଂ ଥୂଲଂ ହୋତି, ପଚ୍ଚାସାଚୀୱରଂ ସଣ୍ହଂ, ମୂଲଚୀୱରଂ ପରିକ୍ଖାରଚୋଳଅଂ ଅଧିଟ୍ଠହିତ୍ୱା ପଚ୍ଚାସାଚୀୱରମେୱ ମୂଲଚୀୱରଂ କତ୍ୱା ଠପେତବ୍ବଂ, ତଂ ପୁନ ମାସପରିହାରଂ ଲଭତି, ଏତେନୁପାଯେନ ଯାୱ ନ ଲଚ୍ଛତି, ତାୱ ଅଞ୍ଞଂ ମୂଲଚୀୱରଂ କତ୍ୱା ଠପେତୁଂ ଲବ୍ଭତି। ଇମସ୍ସ ''ଇଦଂ ମେ, ଭନ୍ତେ, ଅକାଲଚୀୱରଂ ମାସାତିକ୍କନ୍ତଂ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯ''ନ୍ତି (ପାରା। ୫୦୦) ଇମିନା ନଯେନ ନିସ୍ସଜ୍ଜନୱିଧାନଂ ୱେଦିତବ୍ବଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ସମ୍ବହୁଲେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ଅକାଲଚୀୱରଂ ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ମାସଂ ଅତିକ୍କମନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ

ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ଇତୋ ପରଂ ସବ୍ବଂ ପଠମକଥିନେ ୱୁତ୍ତସଦିସମେୱ। କେୱଲଞ୍ହି ତତ୍ଥ ଦସାହାତିକ୍କମୋ, ଇଧ ମାସାତିକ୍କମୋତି ଅଯଂ ୱିସେସୋ। ସେସଂ ତାଦିସମେୱାତି।

ଅକାଲଚୀୱରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। ପୁରାଣଚୀୱରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଚତୁତ୍ଥେ ଅଞ୍ଞାତିକାଯାତି ନ ଞାତିକାଯ, ମାତିତୋ ୱା ପିତିତୋ ୱା ଯାୱ ସତ୍ତମଂ ଯୁଗଂ, ତାୱ କେନଚି ଆକାରେନ ଅସମ୍ବନ୍ଧାଯାତି ଅତ୍ଥୋ। ଭିକ୍ଖୁନିଯାତି ସାକିଯାନିଯୋ ୱିଯ ସୁଦ୍ଧଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେ ୱା ଉଭତୋସଙ୍ଘେ ୱା ଉପସମ୍ପନ୍ନାଯ। ପୁରାଣଚୀୱରନ୍ତି ରଜିତ୍ୱା କପ୍ପଂ କତ୍ୱା ଏକୱାରମ୍ପି ନିୱତ୍ଥଂ ୱା ପାରୁତଂ ୱା, ଯଂ ଅନ୍ତମସୋ ପରିଭୋଗସୀସେନ ଅଂସେ ୱା ମତ୍ଥକେ ୱା କତ୍ୱା ମଗ୍ଗଂ ଗତୋ ହୋତି, ଉସ୍ସୀସକଂ ୱା କତ୍ୱା ନିପନ୍ନୋ, ଏତମ୍ପି ପୁରାଣଚୀୱରମେୱ। ଧୋୱାପେଯ୍ଯ ୱାତି ସଚେ ''ଧୋୱା''ତିୱାଚାଯ ୱଦତି, କାଯୱିକାରଂ ୱା କରୋତି, ହତ୍ଥେନ ୱା ହତ୍ଥେ ଦେତି, ପାଦମୂଲେ ୱା ଠପେତି, ଅନ୍ତୋଦ୍ୱାଦସହତ୍ଥେ ଓକାସେ ଠତ୍ୱା ଉପରି ୱା ଖିପତି, ଅଞ୍ଞସ୍ସ ୱା ହତ୍ଥେ ପେସେତି, ତାଯ ଧୋତଂ, ଧୋୱାପିତମେୱ ହୋତି, ରଜାପନାକୋଟାପନେସୁପି ଏସେୱ ନଯୋ। ସିକ୍ଖମାନାଯ ୱା ସାମଣେରିଯା ୱା ଉପାସିକାଯ ୱା ହତ୍ଥେ ଧୋୱନତ୍ଥାଯ ଦେତି, ସା ସଚେ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜିତ୍ୱା ଧୋୱତି, ଏୱମ୍ପି ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ଉପାସକସ୍ସ ୱା ସାମଣେରସ୍ସ ୱା ହତ୍ଥେ ଦିନ୍ନଂ ହୋତି, ସୋ ଚେ ଲିଙ୍ଗେ ପରିୱତ୍ତେ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜିତ୍ୱା ଧୋୱତି, ଦହରସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ୱା ଦିନ୍ନଂ ହୋତି, ସୋପି ଲିଙ୍ଗେ ପରିୱତ୍ତେ ଧୋୱତି, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯମେୱ, ରଜାପନାକୋଟାପନେସୁପି ଏସେୱ ନଯୋ। ''ଇଦଂ ମେ, ଭନ୍ତେ, ପୁରାଣଚୀୱରଂ ଅଞ୍ଞାତିକାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଧୋୱାପିତଂ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯ''ନ୍ତି (ପାରା। ୫୦୫) ଇମିନା ପନେତ୍ଥ ନଯେନ ନିସ୍ସଜ୍ଜନୱିଧାନଂ ୱେଦିତବ୍ବଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଉଦାଯିତ୍ଥେରଂ ଆରବ୍ଭ ପୁରାଣଚୀୱରଧୋୱାପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଣତ୍ତିକଂ ''ଧୋୱା''ତିଆଦିକାଯ ଆଣତ୍ତିଯା, ଏୱଂ ଆଣତ୍ତାଯ ଚ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଉଦ୍ଧନସଜ୍ଜନାଦୀସୁ ସବ୍ବପ୍ପଯୋଗେସୁ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଦୁକ୍କଟଂ। ଧୋୱିତ୍ୱା ଉକ୍କିତ୍ତମତ୍ତଂ ପନ ରତ୍ତମତ୍ତଂ ଆକୋଟିତମତ୍ତଞ୍ଚ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ହୋତି, ଧୋୱନାଦୀନି ତୀଣିପି ଦ୍ୱେ ୱା କାରାପେନ୍ତସ୍ସ ଏକେନ ୱତ୍ଥୁନା ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ, ଇତରେହି ଦୁକ୍କଟଂ। ସଚେ ପନ ''ଧୋୱା''ତି ୱୁତ୍ତା ସବ୍ବାନିପି କରୋତି, ଧୋୱନପଚ୍ଚଯାୱ ଆପତ୍ତି। ''ଇମସ୍ମିଂ ଚୀୱରେ ଯଂ କତ୍ତବ୍ବଂ, ତଂ କରୋହୀ''ତି ୱଦତୋ ପନ ଏକୱାଚାଯ ପାଚିତ୍ତିଯେନ ସଦ୍ଧିଂ ଦ୍ୱେ ଦୁକ୍କଟାନି, ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘୱସେନ ଏକତୋଉପସମ୍ପନ୍ନାଯ ଧୋୱାପେନ୍ତସ୍ସ ଅନିସ୍ସଜ୍ଜିତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ, ଅଞ୍ଞସ୍ସ ୱା ସନ୍ତକଂ ନିସୀଦନପଚ୍ଚତ୍ଥରଣଂ ୱା ଧୋୱାପେନ୍ତସ୍ସ, ଞାତିକାଯ ଅଞ୍ଞାତିକସଞ୍ଞିନୋ ଚେୱ, ୱେମତିକସ୍ସ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ, ଅଞ୍ଞାତିକାଯ ଞାତିକସଞ୍ଞିନୋପି ୱେମତିକସ୍ସାପି ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯମେୱ। ଇତୋ ପରଂ ପନ ଏୱରୂପେସୁ ଠାନେସୁ ''ତିକପାଚିତ୍ତିଯ''ନ୍ତି ୱକ୍ଖାମ, ସଚେ ଞାତିକାଯ ସହାଯା ଅଞ୍ଞାତିକା ''ଧୋୱା''ତି ଅୱୁତ୍ତା ୱା ଧୋୱତି, ଅପରିଭୁତ୍ତଂ ୱା ଅଞ୍ଞଂ ୱା ପରିକ୍ଖାରଂ ଧୋୱତି, ସିକ୍ଖମାନସାମଣେରିଯୋ ୱା ଧୋୱନ୍ତି, ଅନାପତ୍ତି, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଂ ଅନାପତ୍ତିଯେୱ। ପୁରାଣଚୀୱରତା, ଉପଚାରେ ଠତ୍ୱା ଅଞ୍ଞାତିକାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଆଣାପନଂ, ତସ୍ସା ଧୋୱନାଦୀନି ଚାତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ଛସମୁଟ୍ଠାନଂ, କିରିଯଂ, ନୋସଞ୍ଞାୱିମୋକ୍ଖଂ, ଅଚିତ୍ତକଂ, ପଣ୍ଣତ୍ତିୱଜ୍ଜଂ, କାଯକମ୍ମଂ, ୱଚୀକମ୍ମଂ, ତିଚିତ୍ତଂ, ତିୱେଦନନ୍ତି।

ପୁରାଣଚୀୱରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୫। ଚୀୱରପ୍ପଟିଗ୍ଗହଣସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପଞ୍ଚମେ ଅଞ୍ଞାତିକାଯାତିଇଦଂ ୱୁତ୍ତନଯମେୱ, ତସ୍ମା ଇତୋ ପରଂ କତ୍ଥଚି ନ ୱିଚାରଯିସ୍ସାମ। ଚୀୱରନ୍ତି ଛନ୍ନଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ୱିକପ୍ପନୁପଗଂ, ଏସ ନଯୋ ସବ୍ବେସୁ ଚୀୱରପ୍ପଟିସଂଯୁତ୍ତସିକ୍ଖାପଦେସୁ। ଯତ୍ଥ ପନ ୱିସେସୋ ଭୱିସ୍ସତି, ତତ୍ଥ ୱକ୍ଖାମ। ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହେଯ୍ଯାତିଏତ୍ଥ ହତ୍ଥେନ ୱା ହତ୍ଥେ ଦେତୁ,

ପାଦମୂଲେ ୱା ଠପେତ୍ୱ, ଧମ୍ମକଥଂ କଥେନ୍ତସ୍ସ ୱଚ୍ଛେସୁ ଖିପିଯମାନେସୁ ଉପଚାରଂ ମୁଞ୍ଚିତ୍ୱାପି ଉପରି ୱା ଖିପତୁ, ସଚେ ସାଦିଯତି, ପଟିଗ୍ଗହିତମେୱ ହୋତି। ଯସ୍ସ କସ୍ସଚି ପନ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ହତ୍ଥେ ପେସିତଂ ଗଣ୍ହିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ''ପଂସୁକୂଲଂ ଗଣ୍ହିସ୍ସତୀ''ତି ସଙ୍କାରକୂଟାଦୀସୁ ଠପିତମ୍ପି ପଂସୁକୂଲଂ ଅଧିଟ୍ଠହିତ୍ୱା ଗହେତୁଂ ୱଟ୍ଟତିଯେୱ। ଅଞ୍ଞତ୍ର ପାରିୱତ୍ତକାତି ଯଂ ''ଅନ୍ତମସୋ ହରୀଟକକ୍ଖଣ୍ଡମ୍ପି ଦତ୍ୱା ୱା ଦସ୍ସାମୀ''ତି ଆଭୋଗଂ କତ୍ୱା ୱା ପାରିୱତ୍ତକଂ ଗଣ୍ହାତି, ତଂ ଠପେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞଂ ଅନ୍ତମସୋ ୱିକପ୍ପନୁପଗଂ ପଟପରିସ୍ସାୱନମ୍ପି ଗଣ୍ହନ୍ତସ୍ସ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ହୋତି। ତତ୍ର ''ଇଦଂ ମେ, ଭନ୍ତେ, ଚୀୱରଂ ଅଞ୍ଞାତିକାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ହତ୍ଥତୋ ପଟିଗ୍ଗହିତଂ ଅଞ୍ଞତ୍ର ପାରିୱତ୍ତକା ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯ''ନ୍ତି (ପାରା। ୫୧୨) ଇମିନା ନଯେନ ନିସ୍ସଜ୍ଜନୱିଧାନଂ ୱେଦିତବ୍ବଂ।

ରାଜଗହେ ଉଦାଯିତ୍ଥେରଂ ଆରବ୍ଭ ଚୀୱରପଟିଗ୍ଗହଣୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ''ଅଞ୍ଞତ୍ର ପାରିୱତ୍ତକା''ତି ଅଯମେତ୍ଥ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ଗହଣତ୍ଥାଯ ହତ୍ଥପ୍ପସାରଣାଦିପ୍ପଯୋଗେ ଦୁକ୍କଟଂ, ପଟିଲାଭେନ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ହୋତି, ନିସ୍ସଜ୍ଜିତବ୍ବଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଏକତୋଉପସମ୍ପନ୍ନାଯ ଞାତିକାଯ ଚ ଅଞ୍ଞାତିକସଞ୍ଞିସ୍ସ ୱେମତିକସ୍ସ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ। ୱିସ୍ସାସଗ୍ଗାହେ, ତାୱକାଲିକେ, ପତ୍ତତ୍ଥୱିକାଦିମ୍ହି ଚ ଅନଧିଟ୍ଠାତବ୍ବପରିକ୍ଖାରେ, ସିକ୍ଖମାନସାମଣେରୀନଂ ହତ୍ଥତୋ ଗହଣେ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ୱିକପ୍ପନୁପଗଚୀୱରତା, ପାରିୱତ୍ତକାଭାୱୋ, ଅଞ୍ଞାତିକାଯ ହତ୍ଥତୋ ଗହଣନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ଛଞ୍ଚରିତ୍ତସମୁଟ୍ଠାନଂ, କିରିଯାକିରିଯଂ, ସେସଂ ଚତୁତ୍ଥସଦିସମେୱାତି।

ଚୀୱରପଟିଗ୍ଗହଣସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୬। ଅଞ୍ଞାତକୱିଞ୍ଞତ୍ତିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଛଟ୍ଠେ ଗହପତିନ୍ତି ଭିକ୍ଖୂସୁ ଅପବ୍ବଜିତମନୁସ୍ସଂ। ଗହପତାନିନ୍ତି ଭିକ୍ଖୁନୀସୁ ଅପବ୍ବଜିତିତ୍ଥିଂ, ଏସ ନଯୋ ସବ୍ବେସୁ ଗହପତିପ୍ପଟିସଂଯୁତ୍ତେସୁ ସିକ୍ଖାପଦେସୁ। ୱିଞ୍ଞାପେଯ୍ଯାତି ଯାଚେଯ୍ଯ ୱା ଯାଚାପେଯ୍ଯ ୱା। ଅଞ୍ଞତ୍ର ସମଯାତି ଯୋ ଅଚ୍ଛିନ୍ନଚୀୱରୋ ୱା ହୋତି ନଟ୍ଠଚୀୱରୋ ୱା, ତସ୍ସ ତଂ ସମଯଂ ଠପେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞସ୍ମିଂ ୱିଞ୍ଞାପନପ୍ପଯୋଗେ ଦୁକ୍କଟଂ, ପଟିଲାଭେନ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ହୋତି। ତତ୍ଥ ''ଇଦଂ ମେ, ଭନ୍ତେ, ଚୀୱରଂ ଅଞ୍ଞାତକଂ ଗହପତିକଂ ଅଞ୍ଞତ୍ର ସମଯା ୱିଞ୍ଞାପିତଂ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯ''ନ୍ତି (ପାରା। ୫୨୪) ଇମିନା ନଯେନ ନିସ୍ସଜ୍ଜନୱିଧାନଂ ୱେଦିତବ୍ବଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଉପନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଚୀୱରୱିଞ୍ଞାପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ। ''ଅଞ୍ଞତ୍ର ସମଯା''ତି ଅଯମେତ୍ଥ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଞାତକେ ଅଞ୍ଞାତକସଞ୍ଞିନୋ ୱେମତିକସ୍ସ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। ସମଯେ ୱା ଞାତକପ୍ପୱାରିତେ ୱା ୱିଞ୍ଞାପେନ୍ତସ୍ସ, ଅଞ୍ଞସ୍ସ ୱା ଞାତକପ୍ପୱାରିତେ ତସ୍ସେୱତ୍ଥାଯ ୱିଞ୍ଞାପେନ୍ତସ୍ସ, ଅତ୍ତନୋ ଧନେନ ଗଣ୍ହନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ୱିକପ୍ପନୁପଗଚୀୱରତା, ସମଯାଭାୱୋ, ଅଞ୍ଞାତକୱିଞ୍ଞତ୍ତି, ତାଯ ଚ ପଟିଲାଭୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଚତୁତ୍ଥସଦିସାନେୱାତି।

ଅଞ୍ଞାତକୱିଞ୍ଞତ୍ତିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୭। ତତୁତ୍ତରିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସତ୍ତମେ ତଞ୍ଚେତି ତଂ ଅଚ୍ଛିନ୍ନଚୀୱରଂ ୱା ନଟ୍ଠଚୀୱରଂ ୱା। ଅଭିହଟ୍ଠୁନ୍ତି ଅଭୀତି ଉପସଗ୍ଗୋ, ହରିତୁନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ, ଗଣ୍ହିତୁନ୍ତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ପୱାରେଯ୍ଯାତି ଇଚ୍ଛାପେଯ୍ଯ, ଇଚ୍ଛଂ ରୁଚିଂ ଉପ୍ପାଦେଯ୍ଯ, ''ଯାୱତକଂ ଇଚ୍ଛସି, ତାୱତକଂ ଗଣ୍ହାହୀ''ତି ଏୱଂ ନିମନ୍ତେଯ୍ଯାତି ଅତ୍ଥୋ, ଯଥା ୱା ''ନେକ୍ଖମ୍ମଂ ଦଟ୍ଠୁ ଖେମତୋ''ତି (ସୁ। ନି। ୪୨୬, ୧୧୦୪; ଚୂଳନି। ଜତୁକଣ୍ଣୀମାଣୱପୁଚ୍ଛାନିଦ୍ଦେସ ୬୭) ଏତ୍ଥ ଦିସ୍ୱାତି ଅତ୍ଥୋ, ଏୱମିଧାପି ''ଅଭିହଟ୍ଠୁଂ ପୱାରେଯ୍ଯା''ତି ଉପନେତ୍ୱା ପୁରତୋ ଠପେନ୍ତୋ କାଯେନ ୱା, ''ଅମ୍ହାକଂ ଦୁସ୍ସକୋଟ୍ଠାଗାରତୋ ଯତ୍ତକଂ ଇଚ୍ଛଥ, ତତ୍ତକଂ ଗଣ୍ହଥା''ତି ୱଦନ୍ତୋ ୱାଚାଯ ୱା ଅଭିହରିତ୍ୱା ନିମନ୍ତେଯ୍ଯାତି ଅତ୍ଥୋ। ସନ୍ତରୁତ୍ତରପରମନ୍ତି ସଅନ୍ତରଂ ଉତ୍ତରଂ ପରମଂ ଅସ୍ସ ଚୀୱରସ୍ସାତି ସନ୍ତରୁତ୍ତରପରମଂ, ନିୱାସନେନ ସଦ୍ଧିଂ ପାରୁପନଂ ଉକ୍କଟ୍ଠପରିଚ୍ଛେଦୋ ଅସ୍ସାତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ତତୋ ଚୀୱରଂ ସାଦିତବ୍ବନ୍ତି ତତୋ ଅଭିହଟଚୀୱରତୋ ଏତ୍ତକଂ ଚୀୱରଂ ଗହେତବ୍ବଂ, ନ ତତୋ ପରଂ।

ତତ୍ରାଯଂ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ – ଯସ୍ସ ଅଧିଟ୍ଠିତଚୀୱରସ୍ସ ତୀଣି ନଟ୍ଠାନି, ତେନ ଦ୍ୱେ ସାଦିତବ୍ବାନି, ଏକଂ ନିୱାସେତ୍ୱା ଏକଂ ପାରୁପିତ୍ୱା ଅଞ୍ଞଂ ସଭାଗଟ୍ଠାନତୋ ପରିଯେସିତବ୍ବଂ। ଯସ୍ସ ଦ୍ୱେ ନଟ୍ଠାନି, ତେନ ଏକଂ ସାଦିତବ୍ବଂ। ସଚେ ପନ ପକତିଯାୱ ସନ୍ତରୁତ୍ତରେନ ଚରତି, ଦ୍ୱେ ସାଦିତବ୍ବାନି, ଏୱଂ ଏକଂ ସାଦିଯନ୍ତେନେୱ ସମୋ ଭୱିସ୍ସତି। ଯସ୍ସ ତୀସୁ ଏକଂ ନଟ୍ଠଂ, କିଞ୍ଚି ନ ସାଦିତବ୍ବଂ। ଯସ୍ସ ପନ ଦ୍ୱୀସୁ ଏକଂ ନଟ୍ଠଂ, ଏକଂ ସାଦିତବ୍ବଂ। ଯସ୍ସ ଏକଂଯେୱ ହୋତି, ତଞ୍ଚ ନଟ୍ଠଂ, ଦ୍ୱେ ସାଦିତବ୍ବାନି। ଭିକ୍ଖୁନିଯା ପନ ପଞ୍ଚସୁ ନଟ୍ଠେସୁ ଦ୍ୱେ ସାଦିତବ୍ବାନି, ଚତୂସୁ ନଟ୍ଠେସୁ ଏକଂ ସାଦିତବ୍ବଂ, ତୀସୁ ନଟ୍ଠେସୁ ନ କିଞ୍ଚି

ସାଦିତଙ୍ଗଂ, କୋ ପନ ୱାଦୋ ଦ୍ୱୀସୁ ୱା ଏକସ୍ମିଂ ୱା। ଯେନ କେନଚି ହି ସନ୍ତରୁତ୍ତରପରମତାଯ ଠାତଙ୍ଗଂ, ତତୋ ଉତ୍ତରି ୱିଞ୍ଞାପନପ୍ପଯୋଗେ ଦୁକ୍କଟଂ, ପଟିଲାଭେନ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ହୋତି। ତତ୍ଥ ‘‘ଇଦଂ ମେ, ଭନ୍ତେ, ଚୀୱରଂ ଅଞ୍ଞାତକଂ ଗହପତିକଂ ତତୁତ୍ତରି ୱିଞ୍ଞାପିତଂ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯ’’ନ୍ତି (ପାରା। ୫୨୪) ଇମିନା ନଯେନ ନିସ୍ସଜ୍ଜନୱିଧାନଂ ୱେଦିତଙ୍ଗଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ବହୁଚୀୱରୱିଞ୍ଞାପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଞାତକେ ଅଞ୍ଞାତକସଞ୍ଞିନୋ ୱେମତିକସ୍ସ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ। ଦ୍ୱେ ଚୀୱରାନି କତ୍ୱା ‘‘ସେସକଂ ଆହରିସ୍ସାମୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ଗଣ୍ହନ୍ତସ୍ସ, ‘‘ସେସକଂ ତୁଯ୍ହଂୟେୱ ହୋତୂ’’ତି ୱୁତ୍ତସ୍ସ, ନ ଅଚ୍ଛିନ୍ନନଟ୍ଠକାରଣା ଦିନ୍ନଂ ଗଣ୍ହନ୍ତସ୍ସ, ୱୁତ୍ତନଯେନ ଞାତକପ୍ପୱାରିତେ ୱିଞ୍ଞାପେନ୍ତସ୍ସ, ଅତ୍ତନୋ ଧନେନ ଗଣ୍ହନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ତତୁତ୍ତରିତା , ଅଚ୍ଛିନ୍ନାଦିକାରଣତା , ଅଞ୍ଞାତକୱିଞ୍ଞତ୍ତି, ତାଯ ଚ ପଟିଲାଭୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଚତୁତ୍ଥସଦିସାନେୱାତି।

ତତୁତ୍ତରିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୮। ଉପକ୍ଖଟସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଅଟ୍ଠମେ ଭିକ୍ଖୁଂ ପନେୱ ଉଦ୍ଦିସ୍ସାତି ‘‘ଇତ୍ଥନ୍ନାମସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଦସ୍ସାମୀ’’ତି ଏୱଂ ଅପଦିସିତ୍ୱା। ଚୀୱରଚେତାପନ୍ନନ୍ତି ହିରଞ୍ଞାଦିକଂ ଚୀୱରମୂଲଂ। ଉପକ୍ଖଟଂ ହୋତୀତି ସଜ୍ଜିତଂ ହୋତି, ସଂହରିତ୍ୱା ଠପିତଂ। ଚେତାପେତ୍ୱାତି ପରିୱତ୍ତେତ୍ୱା, କାରେତ୍ୱା ୱା କିଣିତ୍ୱା ୱାତି ଅତ୍ଥୋ। ଚୀୱରେନ ଅଚ୍ଛାଦେସ୍ସାମୀତି ୱୋହାରୱଚନମେତଂ, ଇତ୍ଥନ୍ନାମସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଦସ୍ସାମୀତି ଅଯଂ ପନେତ୍ଥ ଅତ୍ଥୋ। ତତ୍ର ଚେ ସୋତି ଯତ୍ର ସୋ ଗହପତି ୱା ଗହପତାନୀ ୱା, ତତ୍ର ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ପୁବ୍ବେ ଅପ୍ପୱାରିତୋ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଚୀୱରେ ୱିକପ୍ପଂ ଆପଜ୍ଜେଯ୍ୟ ଚେତି ଅଯମେତ୍ଥ ପଦସମ୍ବନ୍ଧୋ। ୱିକପ୍ପଂ ଆପଜ୍ଜେଯ୍ୟାତି ୱିସିଟ୍ଠକପ୍ପଂ ଅଧିକୱିଧାନଂ ଆପଜ୍ଜେଯ୍ୟ। ଯଥା ପନ ତମାପଜ୍ଜତି, ତଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ସାଧୁ ୱତାତିଆଦିମାହ। ତତ୍ଥ ସାଧୂତି ଆଯାଚନେ ନିପାତୋ। ୱତାତି ପରିୱିତକ୍କେ। ମନ୍ତି ଅତ୍ତାନଂ ନିଦ୍ଦିସତି। ଆଯସ୍ମାତି ପରଂ ଆଲପତି। ଏୱରୂପଂ ୱା ଏୱରୂପଂ ୱାତି ଆଯତାଦୀସୁ ଅଞ୍ଞତରଂ। କଲ୍ୟାଣକମ୍ୟତଂ ଉପାଦାଯାତି ସୁନ୍ଦରକାମତଂ ୱିସିଟ୍ଠକାମତଂ ଚିତ୍ତେନ ଗହେତ୍ୱା, ତସ୍ସ ‘‘ଆପଜ୍ଜେଯ୍ୟ ଚେ’’ତିଇମିନା ସମ୍ବନ୍ଧୋ, ସଚେ ପନ ଏୱରୂପଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତସ୍ସ ତସ୍ସ ୱଚନେନ ଯୋ ପଠମଂ ଅଧିପ୍ପେତତୋ ମୂଲଂ ୱଡ୍ଢେତ୍ୱା ସୁନ୍ଦରତରଂ ଚେତାପେତି, ତସ୍ସ ପଯୋଗେ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଦୁକ୍କଟଂ, ପଟିଲାଭେନ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ହୋତି। ତତ୍ଥ ‘‘ଇଦଂ ମେ, ଭନ୍ତେ, ଚୀୱରଂ ପୁବ୍ବେ ଅପ୍ପୱାରିତଂ ଅଞ୍ଞାତକଂ ଗହପତିକଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ୱିକପ୍ପଂ ଆପନ୍ନଂ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯ’’ନ୍ତି (ପାରା। ୫୨୯) ଇମିନା ନଯେନ ନିସ୍ସଜ୍ଜନୱିଧାନଂ ୱେଦିତଙ୍ଗଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଉପନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଚୀୱରେ ୱିକପ୍ପଂ ଆପଜ୍ଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଞାତକେ ଅଞ୍ଞାତକସଞ୍ଞିନୋ ୱେମତିକସ୍ସ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ। ମହଗ୍ଘଂ ଚେତାପେତୁକାମଂ ଅପ୍ପଗ୍ଘଂ ୱା, ଏତେନେୱ ମୂଲେନ ‘‘ଅଞ୍ଞଂ ଏୱରୂପଂ ୱା ଦେହୀ’’ତି ୱଦନ୍ତସ୍ସ, ୱୁତ୍ତନଯେନ ଞାତକପ୍ପୱାରିତେ ୱିଞ୍ଞାପେନ୍ତସ୍ସ, ଅତ୍ତନୋ ଧନେନ ଗଣ୍ହନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଚୀୱରେ ଭିଯ୍ୟୋକମ୍ୟତା, ଅଞ୍ଞାତକୱିଞ୍ଞତ୍ତି, ତାଯ ଚ ପଟିଲାଭୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଚତୁତ୍ଥସଦିସାନେୱାତି।

ଉପକ୍ଖଟସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୯। ଦୁତିଯୌପକ୍ଖଟସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ନୱମେ ଇମିନାୱ ନଯେନ ଅତ୍ଥୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ଇଦଞ୍ହି ପୁରିମସ୍ସ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତିସଦିସଂ, କେୱଲଂ ତତ୍ଥ ଏକସ୍ସ ପୀଳା କତା, ଇଧ ଦ୍ୱିନ୍ନଂ, ଅଯମେତ୍ଥ ୱିସେସୋ, ସେସଂ ସବ୍ବଂ ପୁରିମସଦିସମେୱ। ଯଥା ଚ ଦ୍ୱିନ୍ନଂ, ଏୱଂ ବହୂନଂ ପୀଳଂ କତ୍ୱା ଗଣ୍ହତୋପି ଆପତ୍ତି ୱେଦିତବ୍ବା। ନିସ୍ସଜ୍ଜନୱିଧାନେ ଚ ‘‘ଇଦଂ ମେ, ଭନ୍ତେ , ଚୀୱରଂ ପୁବ୍ବେ ଅପ୍ପୱାରିତେ ଅଞ୍ଞାତକେ ଗହପତିକେ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ୱିକପ୍ପଂ ଆପନ୍ନଂ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯ’’ନ୍ତି (ପାରା। ୫୩୪) ଇମିନା ନଯେନ ୱଚନଭେଦୋ ଞାତବ୍ବୋତି।

ଦୁତିଯୌପକ୍ଖଟସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୦। ରାଜସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦସମେ ରାଜଭୋଗ୍ଗୋତି ରାଜତୋ ଭୋଗ୍ଗଂ ଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବଂ ଅସ୍ସ ଅତ୍ଥୀତି ରାଜଭୋଗ୍ଗୋ, ‘‘ରାଜଭୋଗୋ’’ତିପି ପାଠୋ, ରାଜତୋ ଭୋଗୋ ଅସ୍ସ ଅତ୍ଥୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଚୀଵରଚେତାପନ୍ନନ୍ତି ହିରଞ୍ଞାଦିକଂ ଅକପ୍ପିଯଂ। ପହିଣେଯ୍ଯାତି ପେସେଯ୍ଯ। ଇମିନାତିଆଦି ଆଗମନସୁଦ୍ଧିଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ଵୁତ୍ତଂ। ସଚେ ହି ‘‘ଇଦଂ ଇତ୍ଥନ୍ନାମସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଦେହୀ’’ତି ପେସେଯ୍ଯ, ଆଗମନସ୍ସ ଅସୁଦ୍ଧତ୍ତା ଅକପ୍ପିଯଵତ୍ଥୁଂ ଆରବ୍ଭ ଭିକ୍ଖୁନା କପ୍ପିଯକାରକୋପି ନିଦ୍ଦିସିତବ୍ବୋ ନ ଭଵେଯ୍ଯ। ଆଭତନ୍ତି ଆନୀତଂ। ନ ଖୋ ମଯନ୍ତିଆଦି ଇଦଂ କପ୍ପିଯଵସେନ ଆଭତମ୍ପି ଚୀଵରମୂଲଂ ଇଦିସେନ ଦୂତଵଚନେନ ଅକପ୍ପିଯଂ ହୋତି, ତସ୍ମା ତଂ ପଟିକ୍ଖିପିତବ୍ବନ୍ତି ଦସ୍ସେତୁଂ ଵୁତ୍ତଂ। ସୁଵଣ୍ଣଂ ରଜତଂ କହାପଣୋ ମାସକୋତି ଇମାନି ହି ଚତ୍ତାରି ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଵତ୍ଥୂନି, ମୁତ୍ତା ମଣି ଵେଳୁରିଯୋ ସଙ୍ଖୋ ସିଲା ପଵାଳଂ ଲୋହିତଙ୍କୋ ମସାରଗଲ୍ଲଂ ସତ୍ତ ଧଞ୍ଞାନି ଦାସିଦାସଖେତ୍ତଵତ୍ଥୁପୁପ୍ଫାରାମଫଲାରାମାଦଯୋତି ଇମାନି ଦୁକ୍କଟଵତ୍ଥୂନି ଚ ଅତ୍ତନୋ ଵା ଚେତିଯସଙ୍ଘଗଣପୁଗ୍ଗଲାନଂ ଵା ଅତ୍ଥାଯ ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିତୁଂ ନ ଵଟ୍ଟନ୍ତି, ତସ୍ମା ତଂ ସାଦିତୁଂ ନ ଵଟ୍ଟତୀତି ଦସ୍ସନତ୍ଥଂ ‘‘ନ ଖୋ ମଯ’’ନ୍ତିଆଦି ଵୁତ୍ତଂ।

ଚୀଵରଞ୍ଚ ଖୋ ମଯଂ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହାମାତି ଇଦଂ ପନ ଅତ୍ତାନଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଆଭତତ୍ତା ଵୁତ୍ତଂ ଵଟ୍ଟତି, ତସ୍ମା ଵୁତ୍ତଂ। କାଲେନାତି ଯୁତ୍ତପତ୍ତକାଲେନ, ଯଦା ନୋ ଅତ୍ଥୋ ହୋତି, ତଦା କପ୍ପିଯଂ ଚୀଵରଂ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହାମାତି ଅତ୍ଥୋ। ଵେଯ୍ଯାଵଚ୍ଚକରୋତି କପ୍ପିଯକାରକୋ। ନିଦ୍ଦିସିତବ୍ବୋତିଇଦଂ ‘‘ଅତ୍ଥି ପନାଯସ୍ମତୋ କୋଚି ଵେଯ୍ଯାଵଚ୍ଚକରୋ’’ତି କପ୍ପିଯଵଚନେନ ଵୁତ୍ତତ୍ତା ଅନୁଞ୍ଞାତଂ। ସଚେ ପନ ଦୂତୋ ‘‘କୋ ଇମଂ ଗଣ୍ହାତୀ’’ତି ଵା ‘‘କସ୍ସ ଦେମୀ’’ତି ଵା ଵଦତି, ନ ନିଦ୍ଦିସିତବ୍ବୋ। ଆରାମିକୋ ଵା ଉପାସକୋ ଵାତିଇଦଂ ସାରୁପ୍ପତାଯ ଵୁତ୍ତଂ, ଠପେତ୍ଵା ପନ ପଞ୍ଚ ସହଧମ୍ମିକେ ଯୋ କୋଚି କପ୍ପିଯକାରକୋ ଵଟ୍ଟତି। ଏସୋ ଖୋ, ଆଵୁସୋତିଇଦଂ ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ କପ୍ପିଯଵଚନଦସ୍ସନତ୍ଥଂ ଵୁତ୍ତଂ, ଏଵମେଵ ହି ଵତ୍ତବ୍ବଂ, ‘‘ଏତସ୍ସ ଦେହୀ’’ତିଆଦି ନ ଵତ୍ତବ୍ବଂ। ସଞ୍ଞତ୍ତୋ ସୋ ମଯାତି ଆଣତ୍ତୋ ସୋ ମଯା, ଯଥା ତୁମ୍ହାକଂ ଚୀଵରେନ ଅତ୍ଥେ ସତି ଚୀଵରଂ ଦସ୍ସତି, ଏଵଂ ଵୁତ୍ତୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଦୂତେନ ହି ଏଵଂ ଆରୋଚିତେଯେଵ ତଂ ଚୋଦେତୁଂ ଵଟ୍ଟତି, ନେଵ ତସ୍ସ ହତ୍ଥେ ଦତ୍ଵା ଗତମତ୍ତକାରଣେନ। ସଚେ ପନ ‘‘ଅଯଂ ଵେଯ୍ଯାଵଚ୍ଚକରୋ’’ତି ସମ୍ମୁଖା ନିଦ୍ଦିଟ୍ଠୋ ହୋତି, ଦୂତୋ ଚ ସମ୍ମୁଖା ଏଵ ତସ୍ସ ହତ୍ଥେ ଚେତାପନ୍ନଂ ଦତ୍ଵା ‘‘ଥେରସ୍ସ ଚୀଵରଂ କିଣିତ୍ଵା ଦେହୀ’’ତି ଗଚ୍ଛତି, ଏଵଂ ‘‘ସଞ୍ଞତ୍ତୋ ସୋ ମଯା’’ତି ଅଵୁତ୍ତେପି ଚୋଦେତୁଂ ଵଟ୍ଟତି। ସଚେ ପନ ଦୂତୋ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋଵ ‘‘ଅହଂ ତସ୍ସ ହତ୍ଥେ ଦସ୍ସାମି, ତୁମ୍ହେ ଚୀଵରଂ ଗଣ୍ହେଯ୍ଯାଥା’’ତି ଭିକ୍ଖୁନୋ ଵତ୍ଵା ଵା ଗଚ୍ଛତି, ଅଞ୍ଞଂ ଵା ପେସେତ୍ଵା ଆରୋଚାପେତି, ଏଵଂ ସତି ଇତରମ୍ପି ଚୋଦେତୁଂ ଵଟ୍ଟତିଯେଵ। ଦେସନାମତ୍ତମେଵ ଚେତଂ ‘‘ଦୂତେନା’’ତି। ଯୋପି ଅତ୍ତନା ଆହରିତ୍ଵା ଏଵଂ ପଟିପଜ୍ଜତି, ତସ୍ମିମ୍ପି ଇଦମେଵ ଲକ୍ଖଣଂ। ଅତ୍ଥୋ ମେ, ଆଵୁସୋ, ଚୀଵରେନାତି ଚୋଦନାଲକ୍ଖଣନିଦସ୍ସନମେତଂ। ସଚେ ହି ଵାଚାଯ ଚୋଦେତି, ଇଦଂ ଵା ଵଚନଂ ଯାଯ କାଯଚି ଭାସାଯ ଏତସ୍ସ ଅତ୍ଥୋ ଵା ଵତ୍ତବ୍ବୋ, ‘‘ଦେହି ମେ, ଆହର ମେ’’ତିଆଦିନା ନଯେନ ପନ ଵତ୍ତୁଂ ନ ଵଟ୍ଟତି। ଅଭିନିପ୍ଫାଦେଯ୍ଯାତି ଏଵଂ ଵଚୀଭେଦଂ କତ୍ଵା ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଚୋଦଯମାନୋ ପଟିଲାଭଵସେନ ସାଧେଯ୍ଯ। ଇଚ୍ଚେତଂ କୁସଲନ୍ତି ଏତଂ ସୁନ୍ଦରଂ।

ଛକ୍ଖତ୍ତୁପରମନ୍ତି ଭାଵନପୁଂସକଵଚନମେତଂ। ଛକ୍ଖତ୍ତୁପରମଞ୍ହି ତେନ ଚୀଵରଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ତୁଣ୍ହୀଭୂତେନ ଠାତବ୍ବଂ, ନ ନିସୀଦିତବ୍ବଂ, ନ ଆମିସଂ ପଟିଗ୍ଗହେତବ୍ବଂ, ନ ଧମ୍ମୋ ଭାସିତବ୍ବୋ। ‘‘କିଂକାରଣା ଆଗତୋସୀ’’ତି ଵୁତ୍ତେ ପନ ‘‘ଜାନାହି, ଆଵୁସୋ’’ତି ଏତ୍ତକମେଵ ଵତ୍ତବ୍ବଂ। ସଚେ ନିସଜ୍ଜାଦୀନି କରୋତି, ଠାନଂ ଭଞ୍ଜତି, ଆଗତକାରଣଂ ଵିନାସେତି, ଇଦଂ କାଯେନ ଚୋଦନାଯ ଲକ୍ଖଣଦସ୍ସନତ୍ଥଂ ଵୁତ୍ତଂ। ଏତ୍ଥ ଚ ଉକ୍କଟ୍ଠପରିଚ୍ଛେଦେନ ତିସ୍ସନ୍ନଂ ଚୋଦନାନଂ ଛନ୍ନଞ୍ଚ ଠାନାନଂ ଅନୁଞ୍ଞାତତ୍ତା ଚୋଦନାଯ ଦିଗୁଣଂ ଠାନଂ ଅନୁଞ୍ଞାତଂ ହୋତି, ତସ୍ମା ସଚେ ଚୋଦେତିଯେଵ, ନ ତିଟ୍ଠତି, ଛ ଚୋଦନାଯୋ ଲବ୍ଭନ୍ତି। ସଚେ ତିଟ୍ଠତିଯେଵ, ନ ଚୋଦେତି, ଦ୍ଵାଦସ ଠାନାନି ଲବ୍ଭନ୍ତି। ସଚେ ଉଭଯଂ କରୋତି, ଏକାଯ ଚୋଦନାଯ ଦ୍ଵେ ଠାନାନି ହାପେତବ୍ବାନି। ତତ୍ଥ ଯୋ ଏକଦିଵସମେଵ ପୁନପ୍ପୁନଂ ଗନ୍ତ୍ଵା ଛକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଚୋଦେତି, ସକିଂଯେଵ ଵା ଗନ୍ତ୍ଵା ‘‘ଅତ୍ଥୋ ମେ, ଆଵୁସୋ, ଚୀଵରେନା’’ତି ଛକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଵଦତି, ତଥା ଏକଦିଵସମେଵ ପୁନପ୍ପୁନଂ ଗନ୍ତ୍ଵା ଦ୍ଵାଦସକ୍ଖତ୍ତୁଂ ତିଟ୍ଠତି, ସକିଂଯେଵ ଵା ଗନ୍ତ୍ଵା ତତ୍ର ତତ୍ର ଠାନେ ତିଟ୍ଠତି, ସୋପି ସବ୍ବଚୋଦନାଯୋ ସବ୍ବଟ୍ଠାନାନି ଚ ଭଞ୍ଜତି, କୋ ପନ ଵାଦୋ ନାନାଦିଵସେସୁ ଏଵଂ କରୋନ୍ତସ୍ସାତି ଅଯମେତ୍ଥ ଵିନିଚ୍ଛଯୋ। ଯେ ପନ କପ୍ପିଯକାରକେ ଦାଯକୋ ସଯମେଵ ଗନ୍ତ୍ଵା ନିସୀଦତି ତେ ସତକ୍ଖତ୍ତୁମ୍ପି ଚୋଦେତୁଂ ଵଟ୍ଟତି। ଯୋ ପନ ଉଭୋହି ପି ଅନିଦ୍ଦିଟ୍ଠୋ ମୁଖଵେଵଟିକକପ୍ପିଯକାରକୋ ଚ ପରମ୍ମୁଖକପ୍ପିଯକାରକୋ ଚ, ସୋ ନ କିଞ୍ଚି ଵତ୍ତବ୍ବୋ, ଏଵଂ ଇଧ ଦସପି କପ୍ପିଯକାରକା ଦସ୍ସିତା ହୋନ୍ତି।

ତତୋଚେ ଉତ୍ତରୀତି ଵୁତ୍ତଚୋଦନାଠାନପରିମାଣତୋ ଉତ୍ତରି। ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯନ୍ତି ଉତ୍ତରି ଵାଯାମମାନସ୍ସ ସବ୍ବପ୍ପଯୋଗେସୁ ଦୁକ୍କଟଂ, ପଟିଲାଭେନ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ହୋତି। ଏତ୍ଥ ଚ ‘‘ଇଦଂ ମେ, ଭନ୍ତେ, ଚୀଵରଂ ଅତିରେକତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଚୋଦନାଯ ଅତିରେକଛକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଠାନେନ ଅଭିନିପ୍ଫାଦିତଂ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯ’’ନ୍ତି (ପାରା। ୫୩୯) ଇମିନା ନଯେନ ନିସ୍ସଜ୍ଜନଵିଧାନଂ ଵେଦିତବ୍ବଂ। ଯତସ୍ସ ଚୀଵରଚେତାପନ୍ନଂ ଆଭତନ୍ତି ଯତୋ ରାଜତୋ ଵା ରାଜଭୋଗ୍ଗତୋ ଵା ଅସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଚୀଵରଚେତାପନ୍ନଂ ଆନୀତଂ, ‘‘ଯତ୍ଵସ୍ସା’’ତିପି ପାଠୋ, ଅଯମେଵ ଅତ୍ଥୋ। ତତ୍ଥାତି ତସ୍ସ ରଞ୍ଞୋ ଵା ରାଜଭୋଗ୍ଗସ୍ସ ଵା ସନ୍ତିକଂ, ସମୀପତ୍ଥେ ହି ଇଦଂ ଭୁମ୍ମଵଚନଂ। ନ ତଂ ତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ କିଞ୍ଚି ଅତ୍ଥଂ ଅନୁଭୋତୀତି ତଂ ଚେତାପନ୍ନଂ ତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଅପ୍ପମତ୍ତକମ୍ପି କମ୍ମଂ ନ ନିପ୍ଫାଦେତି। ଯୁଞ୍ଜନ୍ତାଯସ୍ମନ୍ତୋ ସକନ୍ତି ଆଯସ୍ମନ୍ତୋ ଅତ୍ତନୋ ସନ୍ତକଂ ଧନଂ ପାପୁଣନ୍ତୁ। ମା ଵୋ ସକଂଵିନସ୍ସାତି ତୁମ୍ହାକଂ ସନ୍ତକଂ ମା ଵିନସ୍ସତୁ। ଅଯଂ ତତ୍ଥ ସାମୀଚୀତି ଅଯଂ ତତ୍ଥ ଅନୁଧମ୍ମତା ଲୋକୁତ୍ତରଧମ୍ମଂ ଅନୁଗତା, ଵତ୍ତଧମ୍ମତାତି ଅତ୍ଥୋ, ତସ୍ମା ଏଵଂ ଅକରୋନ୍ତୋ ଵତ୍ତଭେଦେ ଦୁକ୍କଟଂ ଆପଜ୍ଜତି।

ସାଓତ୍ଥିଯଂ ଉପନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ "ଅଜ୍ଜୁଣ୍ହୋ, ଭନ୍ତେ, ଆଗମେହୀ"ତି (ପାରା। ୫୩୭) ଓୁଚ୍ଚମାନୋ ନାଗମେସି, ତସ୍ମିଂ ଓତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଉନକେସୁ ଚୋଦନାଠାନେସୁ ଅତିରେକସଞ୍ଞିନୋ ୱେମତିକସ୍ସ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ। ଅଚୋଦନାଯ ଲଦ୍ଧେ, ସାମିକେହି ଚୋଦେତ୍ୱା ଦିନ୍ନେ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। କପ୍ପିଯକାରକସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ନିଦ୍ଦିଟ୍ଠଭାୱୋ, ଦୂତେନ ଅପ୍ପିତତା, ତତୁତ୍ତରିୱାଯାମୋ, ତେନ ୱାଯାମେନ ପଟିଲାଭୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଚତୁତ୍ଥସଦିସାନେୱାତି।

ରାଜସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ଚୀୱରୱଗ୍ଗୋ ପଠମୋ।

୨। ଏଳକଲୋମୱଗ୍ଗୋ

୧। କୋସିଯସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଏଳକଲୋମୱଗ୍ଗସ୍ସ ପଠମେ କୋସିଯମିସ୍ସକନ୍ତି ଏକେନାପି କୋସିଯଂସୁନା ଅନ୍ତମସୋ ତସ୍ସ କରଣଟ୍ଠାନେ ୱାତୱେଗେନ ନିପାତିତେନାପି ମିସ୍ସୀକତଂ। ସନ୍ଥତନ୍ତି ସମେ ଭୂମିଭାଗେ କୋସିଯଂସୂନି ଉପରୂପରି ସନ୍ଥରିତ୍ୱା କଞ୍ଜିଯାଦୀହି ସିଞ୍ଚିତ୍ୱା କତ୍ତଦ୍ଧତାଲକ୍ଖଣଂ। କାରାପେଯ୍ଯ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯନ୍ତି କରଣକାରାପନପ୍ପଯୋଗେସୁ ଦୁକ୍କଟଂ, ପଟିଲାଭେନ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ହୋତି। ଏତ୍ଥ ଚ "ଇଦଂ ମେ, ଭନ୍ତେ, କୋସିଯମିସ୍ସକଂ ସନ୍ଥତଂ କାରାପିତଂ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯ"ନ୍ତି (ପାରା। ୫୪୪) ଇମିନା ନଯେନ ନିସ୍ସଜ୍ଜନୱିଧାନଂ ୱେଦିତବ୍ବଂ, ଇମସ୍ସେୱ ୱଚନସ୍ସ ଅନୁସାରେନ ଇତୋ ପରଂ ସବ୍ବସନ୍ଥତଂ ୱେଦିତବ୍ବଂ। ସକ୍କା ହି ଏତ୍ତାୱତା ଜାନିତୁନ୍ତି ନ ତଂ ଇତୋ ପରଂ ଦସ୍ସଯିସ୍ସାମ।

ଆଳୱିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଆରବ୍ଭ କୋସିଯମିସ୍ସକଂ ସନ୍ଥତଂ କାରାପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ଥାଯ କାରାପନୱସେନ ସାଣତ୍ତିକଂ, ଅତ୍ତନା ୱିପ୍ପକତପଅଯୋସାପନନଯେନ ଚତୁକ୍କପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଅଞ୍ଞସ୍ସତ୍ଥାଯ କରଣକାରାପନେସୁ ଅଞ୍ଞେନ କତଂ ପଟିଲଭିତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜନେ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। ୱିତାନାଦିକରଣେ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। କୋସିଯମିସ୍ସକଭାୱୋ, ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ଥାଯ ସନ୍ଥତସ୍ସ କରଣକାରାପନଂ, ପଟିଲାଭୋ ଚାତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଧୋୱାପନସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱାତି।

କୋସିଯସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ସୁଦ୍ଧକାଳକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦୁତିଯେ ସୁଦ୍ଧକାଳକାନନ୍ତି ସୁଦ୍ଧାନଂ କାଳକାନଂ ଅଞ୍ଞେହି ଅମିସ୍ସୀକତାନଂ। ୱେସାଲିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଆରବ୍ଭ ତାଦିସଂ ସନ୍ଥତଂ କରଣୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସେସଂ ପଠମସଦିସମେୱାତି।

ସୁଦ୍ଧକାଳକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩। ଦ୍ୱେଭାଗସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତତିଯେ ଦ୍ୱେ ଭାଗାତି ଦ୍ୱେ କୋଟ୍ଠାସା। ଆଦାତବ୍ବାତି ଗହେତବ୍ବା। ଗୋଚରିଯାନନ୍ତି କପିଲୱଣ୍ଣାନଂ। ଅଯଂ ପନେତ୍ଥ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ – ଯତ୍ତକେହି କତ୍ତୁକାମୋ ହୋତି, ତେସୁ ତୁଲଯିତ୍ୱା ଦ୍ୱେ କୋଟ୍ଠାସା କାଳକାନଂ ଗହେତବ୍ବା, ଏକୋ ଓଦାତାନଂ, ଏକୋ ଗୋଚରିଯାନଂ। ଏକସ୍ସାପି କାଳକଲୋମସ୍ସ ଅତିରେକଭାୱେ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ହୋତି, ଊନକଂ ୱଟ୍ଟତି।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଆରବ୍ଭ ତାଦିସଂ ସନ୍ଥତଂ କରଣୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, କିରିଯାକିରିଯଂ, ସେସଂ ପଠମସଦିସମେୱାତି। ଇମାନି ପନ ତୀଣି ନିସ୍ସଜ୍ଜିତ୍ୱା ପଟିଲଦ୍ଧାନିପି ପରିଭୁଞ୍ଜିତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟନ୍ତି।

ଦ୍ୱେଭାଗସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। ଛଦ୍ଦବସ୍ସସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଚତୁତ୍ଥେ ଓରେନ ଚେ ଛନ୍ନଂ ୱସ୍ସାନନ୍ତି ଛନ୍ନଂ ୱସ୍ସାନଂ ଓରିମଭାଗେ, ଅନ୍ତୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଅଞ୍ଞତ୍ର ଭିକ୍ଖୁସମ୍ମୁତିଯାତି ଯଂ ସଙ୍ଘୋ ଗିଲାନସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ସନ୍ଥତସମ୍ମୁତିଂ ଦେତି, ତଂ ଠପେତ୍ୱା ଅଲଦ୍ଧସମ୍ମୁତିକସ୍ସ ଛଦ୍ଦବସ୍ସବ୍ଭନ୍ତରେ ଅଞ୍ଞଂ ସନ୍ଥତଂ କରୋନ୍ତସ୍ସ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ହୋତି।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ସମ୍ବହୁଲେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ଅନୁୱସ୍ସଂ ସନ୍ଥତଂ କାରାପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ‘‘ଅଞ୍ଞତ୍ର ଭିକ୍ଖୁସମ୍ମୁତିଯା’’ତି ଅଯମେତ୍ଥ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ସା ଯେନ ଲଦ୍ଧା ହୋତି, ତସ୍ସ ଯାୱ ରୋଗୋ ନ ୱୂପସମ୍ମତି, ୱୂପସନ୍ତୋ ୱା ପୁନ କୁପ୍ପତି, ତାୱ ଗତଗତଟ୍ଠାନେ ଅନୁୱସ୍ସମ୍ପି କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ଅଞ୍ଞସ୍ସତ୍ଥାଯ କାରେତୁଂ, କତଞ୍ଚ ପଟିଲଭିତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜିତୁମ୍ପି ୱଟ୍ଟତି, ସେସଂ ପଠମସଦିସମେୱାତି।

ଛଦ୍ଦବସ୍ସସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୫। ନିସୀଦନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପଞ୍ଚମେ ପୁରାଣସନ୍ଥତଂ ନାମ ଯତ୍ଥ ସକିମ୍ପି ନିସିନ୍ନୋ ୱା ହୋତି ନିପନ୍ନୋ ୱା। ସମନ୍ତାତି ଏକପସ୍ସତୋ ୱଟ୍ଟଂ ୱା ଚତୁରସ୍ସଂ ୱା ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଗହିତଟ୍ଠାନଂ ଯଥା ୱିଦତ୍ଥିମତ୍ତଂ ହୋତି, ଏୱଂ ଗହେତବ୍ବଂ। ସନ୍ଥରନ୍ତେନ ପନ ଏକଦେସେ ୱା ସନ୍ଥରିତବ୍ବଂ, ୱିଜଟେତ୍ୱା ୱା ମିସ୍ସକଂ କତ୍ୱା ସନ୍ଥରିତବ୍ବଂ, ଏୱଂ ଥିରତରଂ ହୋତି। ଅନାଦା ଚେତି ସତି ପୁରାଣସନ୍ଥତେ ଅଗ୍ଗହେତ୍ୱା। ଅସତି ପନ ଅଗ୍ଗହେତ୍ୱାପି ୱଟ୍ଟତି, ଅଞ୍ଞସ୍ସତ୍ଥାଯ କାରେତୁଂ, କତଞ୍ଚ ପଟିଲଭିତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜିତୁମ୍ପି ୱଟ୍ଟତି।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ସମ୍ବହୁଲେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ସନ୍ଥତୱିସ୍ସଜ୍ଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସେସଂ ତତିଯସଦିସମେୱାତି।

ନିସୀଦନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୬। ଏଳକଲୋମସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଛଟ୍ଠେ ଅଦ୍ଧାନମଗ୍ଗପ୍ପଟିପନ୍ନସ୍ସାତି ଅଦ୍ଧାନସଙ୍ଖାତଂ ଦୀଘମଗ୍ଗଂ ପଟିପନ୍ନସ୍ସ, ସବ୍ବଞ୍ଚେତଂ ୱତ୍ଥୁମତ୍ତଦୀପନମେୱ, ଯତ୍ଥ କତ୍ଥଚି ପନ ଧମ୍ମେନ ଲଭିତ୍ୱା ଗଣ୍ହତୋ ଦୋସୋ ନତ୍ଥି। ତିଯୋଜନପରମନ୍ତି ଗହିତଟ୍ଠାନତୋ ତିଯୋଜନପ୍ପମାଣଂ ଦେସଂ। ସହତ୍ଥାତି ସହତ୍ଥେନ, ଅତ୍ତନା ହରିତବ୍ବାନୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଅସନ୍ତେ ହାରକେତି ଅସନ୍ତେଯେୱ ଅଞ୍ଞସ୍ମିମ୍ପି ହାରକେ। ସଚେ ପନ ଅତ୍ଥି, ତଂ ଗାହେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଅନ୍ତମସୋ ୱାତାବାଧପ୍ପଟିକାରତ୍ଥଂ ସୁତ୍ତକେନ ଅବନ୍ଧିତ୍ୱା କଣ୍ଣଛିଦ୍ଦେ ପକ୍ଖିତ୍ତାନିପି ଆଦାଯ ତିଯୋଜନଂ ଏକଂ ପାଦଂ ଅତିକ୍କାମେନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ, ଦୁତିଯପାଦାତିକ୍କମେ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଆରବ୍ଭ ତିଯୋଜନାତିକ୍କମନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଊନକତିଯୋଜନେ ଅତିରେକସଞ୍ଞିନୋ ୱେମତିକସ୍ସ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ। ତିଯୋଜନଂ ହରଣପଚ୍ଚାହରଣେ, ୱାସାଧିପ୍ପାଯେନ ଗନ୍ତ୍ୱା ତତୋ ପରଂ ହରଣେ, ଅଚ୍ଛିନ୍ନଂ ୱା ନିସ୍ସଟ୍ଠଂ ୱା ପଟିଲଭିତ୍ୱା ହରଣେ, ଅଞ୍ଞଂ ହରାପନେ, ଅନ୍ତମସୋ ସୁତ୍ତକେନପି ବଦ୍ଧକତଭଣ୍ଡହରଣେ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଏଳକଲୋମାନଂ ଅକତଭଣ୍ଡତା, ପଠମପ୍ପଟିଲାଭୋ, ଅତ୍ତନା ଆଦାଯ ୱା ଅଞ୍ଞସ୍ସ ଅଜାନନ୍ତସ୍ସ ଯାନେ ପକ୍ଖିପିତ୍ୱା ୱା ତିଯୋଜନାତିକ୍କମନଂ, ଆହରଣପଚ୍ଚାହରଣଂ, ଅୱାସାଧିପ୍ପାଯତାତି ଇମାନେତ୍ଥ ପଞ୍ଚ ଅଙ୍ଗାନି। ଏଳକଲୋମସମୁଟ୍ଠାନଂ , କିରିଯଂ, ନୋସଞ୍ଞାୱିମୋକ୍ଖଂ, ଅଚିତ୍ତକଂ, ପଣ୍ଣତ୍ତିୱଜ୍ଜଂ, କାଯକମ୍ମଂ, ତିଚିତ୍ତଂ, ତିୱେଦନନ୍ତି।

ଏଳକଲୋମସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୭। ଏଳକଲୋମଧୋୱାପନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସତ୍ତମେ ସକ୍କେସୁ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଆରବ୍ଭ ଏଳକଲୋମଧୋୱାପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ। ତତ୍ଥ ପୁରାଣଚୀୱରଧୋୱାପନେ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ସବ୍ବୋପି ୱିନିଚ୍ଛଯୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ।

ଏଳକଲୋମଧୋୱାପନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୮। ଜାତରୂପସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଅଟ୍ଠମେ ଜାତରୂପରଜତନ୍ତି ସୁୱଣ୍ଣଞ୍ଚେୱ ରୂପିଯଞ୍ଚ, ଅପିଚ କହାପଣୋ ଲୋହମାସକଦାରୁମାସକଜତୁମାସକାଦଯୋପି ଯେ ୱୋହାରଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତି, ସବ୍ବେ ତେ ଇଧ ରଜତନ୍ତ୍ୱେୱ ୱୁତ୍ତା। ଉଗ୍ଗଣ୍ହେଯ୍ଯ ୱାତି ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ଥାଯ ଦିଯ୍ଯମାନଂ ୱା ଯତ୍ଥକତ୍ଥଚି ଠିତଂ ୱା ନିପ୍ପରିଗ୍ଗହିତଂ ଦିସ୍ୱା ସଯଂ ଗଣ୍ହେଯ୍ଯ ୱା। ଉଗ୍ଗଣ୍ହାପେଯ୍ଯ ୱାତି ତଦେୱ ଅଞ୍ଞେନ ଗାହାପେଯ୍ଯ ୱା। ଉପନିକ୍ଖିତ୍ତଂ ୱା ସାଦିଯେଯ୍ଯାତି ‘‘ଇଦଂ ଅଯ୍ଯସ୍ସ ହୋତୂ’’ତି ଏୱଂ ସମ୍ମୁଖା ୱା, ‘‘ଅସୁକସ୍ମିଂ ନାମ ଠାନେ ମମ ହିରଞ୍ଞସୁୱଣ୍ଣଂ, ତଂ ତୁଯ୍ହଂ ହୋତୂ’’ତି ଏୱଂ ପରମ୍ମୁଖା ଠିତଂ ୱା କେୱଲଂ ୱାଚାଯ ୱା ହତ୍ଥମୁଦ୍ଦାଯ ୱା ‘‘ତୁଯ୍ହ’’ନ୍ତି ୱତ୍ୱା ପରିଚ୍ଚତ୍ତଂ ଯୋ କାଯୱାଚାହି ଅପ୍ପଟିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଚିତ୍ତେନ ଅଧିୱାସେଯ୍ଯ, ଅଯଂ ‘‘ସାଦିଯେଯ୍ଯା’’ତି ୱୁଚ୍ଚତି। ସଚେ ପନ ଚିତ୍ତେନ ସାଦିଯତି, ଗଣ୍ହିତୁକାମୋ ହୋତି, କାଯେନ ୱା ୱାଚାଯ ୱା ‘‘ନଯିଦଂ କପ୍ପତୀ’’ତି ପଟିକ୍ଖିପତି, କାଯୱାଚାହି ଅପ୍ପଟିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ସୁଦ୍ଧଚିତ୍ତୋ ହୁତ୍ୱା ‘‘ନଯିଦଂ ଅମ୍ହାକଂ କପ୍ପତୀ’’ତି ନ ସାଦିଯତି, ୱଟ୍ଟତି। ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯନ୍ତି ଉଗ୍ଗହଣାଦୀସୁ ଯଂକିଞ୍ଚି କରୋନ୍ତସ୍ସ ଅଘନବଦ୍ଧେସୁ ୱତ୍ଥୂସୁ ୱତ୍ଥୁଗଣନାଯ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ତଂ ନିସ୍ସଜନ୍ତେନ ‘‘ଅହଂ, ଭନ୍ତେ, ରୂପିଯଂ ପଟିଗ୍ଗହେସିଂ, ଇଦଂ ମେ, ଭନ୍ତେ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ, ଇମାହଂ ସଙ୍ଘସ୍ସ ନିସ୍ସଜାମୀ’’ତି (ପାରା। ୫୮୪) ଏୱଂ ସଙ୍ଘମଜ୍ଝେଯେୱ ନିସ୍ସଜିତବ୍ବଂ। ସଚେ ତତ୍ଥ କୋଚି ଗହଟ୍ଠୋ ଆଗଚ୍ଛତି , ‘‘ଇଦଂ ଜାନାହୀ’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବୋ। ‘‘ଇମିନା କିଂ ଆହରିଯ୍ଯତୂ’’ତି ଭଣନ୍ତେ ପନ ‘‘ଇଦଂ ନାମା’’ତି ଅୱତ୍ୱା ‘‘ସପ୍ପିଆଦୀନି ଭିକ୍ଖୂନଂ କପ୍ପନ୍ତୀ’’ତି ଏୱଂ କପ୍ପିଯଂ ଆଚିକ୍ଖିତବ୍ବଂ। ସଚେ ସୋ ଆହରତି, ରୂପିଯପ୍ପଟିଗ୍ଗାହକଂ ଠପେତ୍ୱା ସବ୍ବେହି ଭାଜେତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବଂ। ରୂପିଯପ୍ପଟିଗ୍ଗାହକସ୍ସ ପନ ଯଂ ତପ୍ପଚ୍ଚଯା ଉପ୍ପନ୍ନଂ, ତଂ ଅଞ୍ଞେନ ଲଭିତ୍ୱା ଦିଯ୍ଯମାନମ୍ପି ଅନ୍ତମସୋ ତତୋ ନିବ୍ବତ୍ତରୁକ୍ଖଚ୍ଛାଯାପି ପରିଭୁଞ୍ଜିତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ପନ ସୋ କିଞ୍ଚି ଆହରିତୁଂ ନ ଇଚ୍ଛତି, ‘‘ଇମଂ ଛଡ୍ଡେହୀ’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବୋ। ସଚେ ଯତ୍ଥ କତ୍ଥଚି ନିକ୍ଖିପତି, ଗହେତ୍ୱା ୱା ଗଚ୍ଛତି, ନ ୱାରେତବ୍ବୋ। ନୋ ଚେ ଛଡ୍ଡେତି, ପଞ୍ଚଙ୍ଗସମନ୍ନାଗତୋ ଭିକ୍ଖୁ ରୂପିଯଛଡ୍ଡକୋ ସମ୍ମନ୍ନିତବ୍ବୋ। ତେନ ଅନିମିତ୍ତଂ କତ୍ୱାୱ ଗୂଥଂ ୱିଯ ଛଡ୍ଡେତବ୍ବଂ। ସଚେ ନିମିତ୍ତଂ କରୋତି, ଦୁକ୍କଟଂ ଆପଜ୍ଜତି।

ରାଜଗହେ ଉପନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ରୂପିଯପ୍ପଟିଗ୍ଗହଣୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଅରୂପିଯେ ରୂପିଯସଞ୍ଞିନୋ ୱେମତିକସ୍ସ ୱା, ସଙ୍ଘଚେତିଯାଦୀନଂ ଅତ୍ଥାଯ ଗଣ୍ହନ୍ତସ୍ସ, ମୁତ୍ତାମଣିଆଦିପ୍ପଟିଗ୍ଗହଣେ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। ରତନସିକ୍ଖାପଦନଯେନ ନିକ୍ଖିପନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଜାତରୂପରଜତଭାୱୋ, ଅତ୍ତୁଦ୍ଦେସିକତା, ଗହଣାଦୀସୁ ଅଞ୍ଞତରଭାୱୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀସୁ ସିଯା କିରିଯଂ ଗହଣେନ ଆପଜ୍ଜନତୋ, ସିଯା ଅକିରିଯଂ ପଟିକ୍ଖେପସ୍ସ ଅକରଣତୋ, ସେସଂ ସଞ୍ଚରିତ୍ତେ ୱୁତ୍ତନଯମେୱାତି।

ଜାତରୂପସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୯। ରୂପିଯସଂୱୋହାରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ନୱମେ ନାନପ୍ପକାରକନ୍ତି କତାଦିୱସେନ ଅନେକୱିଧଂ। ରୂପିଯସଂୱୋହାରନ୍ତି ଜାତରୂପରଜତପରିୱତ୍ତନଂ। ପୁରିମସିକ୍ଖାପଦେନ ହି ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯୱତ୍ଥୁଦୁକ୍କଟୱତ୍ଥୂନଂ ପଟିଗ୍ଗହଣଂ ୱାରିତଂ, ଇମିନା ପରିୱତ୍ତନଂ। ତସ୍ମା ଦୁକ୍କଟୱତ୍ଥୁନା ଦୁକ୍କଟୱତ୍ଥୁକପ୍ପିଯୱତ୍ଥୂନି, କପ୍ପିଯୱତ୍ଥୁନା ଚ ଦୁକ୍କଟୱତ୍ଥୁଂ ପରିୱତ୍ତେନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ। ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯୱତ୍ଥୁନା ପନ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯୱତ୍ଥୁଂ ୱା ଦୁକ୍କଟୱତ୍ଥୁଂ ୱା କପ୍ପିଯୱତ୍ଥୁଂ ୱା, ଦୁକ୍କଟୱତ୍ଥୁକପ୍ପିଯୱତ୍ଥୂହି ଚ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯୱତ୍ଥୁଂ ପରିୱତ୍ତେନ୍ତସ୍ସ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ହୋତି, ତଂ ପୁରିମନଯାନୁସାରେନେୱ ସଙ୍ଘମଜ୍ଝେ ନିସ୍ସଜିତବ୍ବଂ, ନିସ୍ସଟ୍ଠୱତ୍ଥୁସ୍ମିଞ୍ଚ ତତ୍ଥ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ପଟିପଜ୍ଜିତବ୍ବଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଆରବ୍ଭ ରୂପିଯସଂୱୋହାରୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ଯଂ ଅତ୍ତନୋ ଧନେନ ପରିୱତ୍ତେତି, ତସ୍ସ ୱା ଧନସ୍ସ ୱା ରୂପିଯଭାୱୋ ଚେୱ, ପରିୱତ୍ତନଞ୍ଚାତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅଙ୍ଗାନି। କିରିଯଂ, ସେସଂ ଅନନ୍ତରସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନଯମେୱାତି।

ରୂପିଯସଂୱୋହାରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୦। କଯୱିକ୍କଯସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦସମେ ନାନପ୍ପକାରକନ୍ତି ଚୀୱରାଦୀନଂ କପ୍ପିଯଭଣ୍ଡାନଂ ୱସେନ ଅନେକୱିଧଂ। କଯୱିକ୍କଯନ୍ତି କଯଞ୍ଚେୱ ୱିକ୍କଯଞ୍ଚ। ‘‘ଇମିନା ଇମଂ ଦେହି, ଇମଂ ଆହର, ପରିୱତ୍ତେହି, ଚେତାପେହୀ’’ତି ଇମିନା ହି ନଯେନ ପରସ୍ସ କପ୍ପିଯଭଣ୍ଡଂ ଗଣ୍ହନ୍ତୋ କଯଂ ସମାପଜ୍ଜତି, ଅତ୍ତନୋ କପ୍ପିଯଭଣ୍ଡଂ ଦେନ୍ତୋ ୱିକ୍କଯଂ ସମାପଜ୍ଜତି। ତସ୍ମା ଠପେତ୍ୱା ପଞ୍ଚ ସହଧମ୍ମିକେ ଯଂ ଏୱଂ ଅତ୍ତନୋ କପ୍ପିଯଭଣ୍ଡଂ ଦତ୍ୱା ମାତୁ ସନ୍ତକମ୍ପି କପ୍ପିଯଭଣ୍ଡଂ ଗଣ୍ହାତି, ତଂ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ହୋତି। ୱୁତ୍ତଲକ୍ଖଣୱସେନ ସଙ୍ଘଗଣପୁଗ୍ଗଲେସୁ ଯସ୍ସ କସ୍ସଚି ନିସ୍ସଜିତବ୍ବଂ, ‘‘ଇମଂ ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ୱା ଗହେତ୍ୱା ୱା ଇଦଂ ନାମ ଆହର ୱା କରୋହି ୱା’’ତି ରଜନାଦିଂ

ଆହରାପେତ୍ୱା ୱା ଧମକରଣାଦିପରିକ୍ଖାରଂ ଭୂମିସୋଧନାଦିଞ୍ଚ ନୱକମ୍ମଂ କାରେତ୍ୱା ୱା ସନ୍ତଂ ୱତ୍ଥୁ ନିସ୍ସଜ୍ଜିତବ୍ବଂ, ଅସନ୍ତେ ପାଚିତ୍ତିୟଂ ଦେସେତବ୍ବମେୱ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ଉପନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ କୟୱିକ୍କୟୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ''ଇଦଂ କିଂ ଅଗ୍ଘତୀ''ତି ଏୱଂ ଅଗ୍ଘଂ ପୁଚ୍ଛନ୍ତସ୍ସ, ୟସ୍ସ ହତ୍ଥତୋ ଭଣ୍ଡଂ ଗଣ୍ହିତୁକାମୋ ହୋତି, ତଂ ଠପେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞଂ ଅନ୍ତମସୋ ତସ୍ସେୱ ପୁତ୍ତଭାତୁକମ୍ପି କପ୍ପିୟକାରକଂ କତ୍ୱା ''ଇମିନା ଇଦଂ ନାମ ଗହେତ୍ୱା ଦେହୀ''ତି ଆଚିକ୍ଖନ୍ତସ୍ସ, ''ଇଦଂ ଅମ୍ହାକଂ ଅତ୍ଥି, ଅମ୍ହାକଞ୍ଚ ଇମିନା ଚ ଇମିନା ଚ ଅତ୍ଥୋ''ତି ଏୱଂ ୱତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ଧନେନ ଲଦ୍ଧଂ ଗଣ୍ହନ୍ତସ୍ସ, ସହଧମ୍ମିକେହି ସଦ୍ଧିଂ କୟୱିକ୍କୟଂ କରୋନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ୟଂ ଅତ୍ତନୋ ଧନେନ ପରିୱତ୍ତେତି, ୟେନ ଚ ପରିୱତ୍ତେତି, ତେସଂ କପ୍ପିୟୱତ୍ଥୁତା, ଅସହଧମ୍ମିକତା, କୟୱିକ୍କୟାପଜ୍ଜନଞ୍ଚାତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସେସଂ ରୂପିୟସଂୱୋହାରେ ୱୁତ୍ତନୟମେୱାତି।

କୟୱିକ୍କୟସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ଏଠଅକଲୋମୱଗ୍ଗୋ ଦୁତିୟୋ।

୩। ପତ୍ତୱଗ୍ଗୋ

୧। ପତ୍ତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପତ୍ତୱଗ୍ଗସ୍ସ ପଠମେ ଅତିରେକପତ୍ତୋତି ଅନଧିଟ୍ଠିତୋ ଚ ଅୱିକପ୍ପିତୋ ଚ, ସୋ ଚ ଖୋ ଉକ୍କଟ୍ଠମଜ୍ଝିମୋମକାନଂ ଅଞ୍ଞତରୋ ପମାଣୟୁତ୍ତୋୱ, ତସ୍ସ ପମାଣଂ ''ଅଡ୍ଢାଳ୍ହକୋଦନଂ ଗଣ୍ହାତୀ''ତିଆଦିନା (ପାରା ୬୦୨) ନୟେନ ପାଠିୟଂ ୱୁତ୍ତଂ। ତତ୍ରାୟଂ ୱିନିଚ୍ଛୟୋ – ଅନୁପହତପୁରାଣସାଲିତଣ୍ଡୁଲାନଂ ସୁକୋଟ୍ଟିତପରିସୁଦ୍ଧାନଂ ଦ୍ୱେ ମଗଧନାଳିୟୋ ଗହେତ୍ୱା ତେହି ତଣ୍ଡୁଲେହି ଅନୁତ୍ତଣ୍ଡୁଲମକିଲିନ୍ନମପିଣ୍ଡିକଂ ସୁୱିସଦଂ କୁନ୍ଦମକୁଳରାସିସଦିସଂ ଅୱସ୍ସାୱିତୋଦନଂ ପଚିତ୍ୱା ନିରୱସେସଂ ପତ୍ତେ ପକ୍ଖିପିତ୍ୱା ତସ୍ସ ଓଦନସ୍ସ ଚତୁତ୍ଥଭାଗପ୍ପମାଣୋ ନାତିଘନୋ ନାତିତନୁକୋ ହତ୍ଥହାରିୟୋ ସବ୍ବସମ୍ଭାରସଙ୍ଖତୋ ମୁଗ୍ଗସୂପୋ ପକ୍ଖିପିତବ୍ବୋ, ତତୋ ଆଲୋପସ୍ସ ଅନୁରୂପଂ ୟାୱଚରିମାଲୋପପ୍ପହୋନକଂ ମଚ୍ଛମଂସାଦିବ୍ୟଞ୍ଜନଂ ପକ୍ଖିପିତବ୍ବଂ, ସପ୍ପିତେଲତକ୍କରସକଞ୍ଜିୟାଦୀନି ପନ ଗଣନୂପଗାନି ନ ହୋନ୍ତି। ତାନି ହି ଓଦନଗତିକାନେୱ, ନେୱ ହାପେତୁଂ, ନ ୱଡ୍ଢେତୁଂ ସକ୍କୋନ୍ତି, ଏୱମେତଂ ସବ୍ବମ୍ପି ପକ୍ଖିତ୍ତଂ ସଚେ ପତ୍ତସ୍ସ ମୁଖୱଟ୍ଟିୟା ହେଟ୍ଠିମରାଜିସମଂ ତିଟ୍ଠତି, ସୁତ୍ତେନ ୱା ହୀରେନ ୱା ଛିନ୍ଦନ୍ତସ୍ସ ସୁତ୍ତସ୍ସ ୱା ହୀରସ୍ସ ୱା ହେଟ୍ଠିମନ୍ତଂ ଫୁସତି, ଅୟଂ ଉକ୍କଟ୍ଠୋ ନାମ ପତ୍ତୋ। ସଚେ ତଂ ରାଜିଂ ଅତିକ୍କମ୍ମ ଥୂପୀକତଂ ତିଟ୍ଠତି, ଅୟଂ ଉକ୍କଟ୍ଠୋମକୋ ନାମ ପତ୍ତୋ। ସଚେ ତଂ ରାଜିଂ ନ ସମ୍ପାପୁଣାତି, ଅନ୍ତୋଗଧମେୱ ହୋତି, ଅୟଂ ଉକ୍କଟ୍ଠୁକ୍କଟ୍ଠୋ ନାମ ପତ୍ତୋ। ଉକ୍କଟ୍ଠତୋ ଉପଡ୍ଢପ୍ପମାଣୋ ମଜ୍ଝିମୋ। ମଜ୍ଝିମପତ୍ତତୋ ଉପଡ୍ଢପ୍ପମାଣୋ ଓମକୋ। ତେସମ୍ପି ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ ଭେଦୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ଇଚ୍ଚେତେସୁ ନୱସୁ ଉକ୍କଟ୍ଠୁକ୍କଟ୍ଠୋ ଚ ଓମକୋମକୋ ଚାତି ଦ୍ୱେ ଅପତ୍ତା, ସେସା ସତ୍ତ ପତ୍ତା ପମାଣୟୁତ୍ତା ନାମ, ଅୟମେତ୍ଥସଙ୍ଖେପୋ, ୱିତ୍ଥାରୋ ପନ ସମନ୍ତପାସାଦିକାୟଂ (ପାରା। ଅଟ୍ଠ। ୨।୫୯୮ ଆଦୟୋ) ୱୁତ୍ତୋ, ତସ୍ମା ଏୱଂ ପମାଣୟୁତ୍ତଂ ସମଣସାରୁପ୍ପେନ ପକ୍କଂ ଅୟୋପତ୍ତଂ ୱା ମତ୍ତିକାପତ୍ତଂ ୱା ଲଭିତ୍ୱା ପୁରାଣପତ୍ତଂ ପଚ୍ଚୁଦ୍ଧରିତ୍ୱା ଅନ୍ତୋଦସାହେ ଅଧିଟ୍ଠାତବ୍ବୋ। ସଚେ ପନସ୍ସ ମୂଲତୋ କାକଣିକମତ୍ତମ୍ପି ଦାତବ୍ବଂ ଅୱସିଟ୍ଠଂ ହୋତି, ଅଧିଟ୍ଠାନୂପଗୋ ନ ହୋତି, ଅପ୍ପଚ୍ଚୁଦ୍ଧରନ୍ତେନ ୱିକପ୍ପେତବ୍ବୋ। ତତ୍ଥ ପଚ୍ଚୁଦ୍ଧରଣାଧିଟ୍ଠାନଲକ୍ଖଣଂ ଚୀୱରୱଗ୍ଗେ ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବଂ, ୱିକପ୍ପନଲକ୍ଖଣଂ ପରତୋ ୱକ୍ଖାମ। ସଚେ ପନ କୋଚି ଅପତ୍ତକୋ ଭିକ୍ଖୁ ଦସ ପତ୍ତେ ଲଭିତ୍ୱା ସବ୍ବେ ଅତ୍ତନାୱ ପରିଭୁଞ୍ଜିତୁକାମୋ ହୋତି, ଏକଂ ପତ୍ତଂ ଅଧିଟ୍ଠାୟ ପୁନ ଦିୱସେ ତଂ ପଚ୍ଚୁଦ୍ଧରିତ୍ୱା ଅଞ୍ଞୋ ଅଧିଟ୍ଠାତବ୍ବୋ, ଏତେନୁପାୟେନ ୱସ୍ସସତମ୍ପି ପରିହରିତୁଂ ସକ୍କା। ୟୋ ପନସ୍ସ ପତ୍ତୋ ମୁଖୱଟ୍ଟିତୋ ହେଟ୍ଠା ଦ୍ୱଙ୍ଗୁଲମତ୍ତୋକାସତୋ ପଟ୍ଠାୟ ୟତ୍ଥକତ୍ଥଚି କଙ୍ଗୁସିତ୍ଥନିକ୍ଖମନମତ୍ତେନ ଛିଦ୍ଦେନ ଛିଦ୍ଦୋ ହୋତି, ସୋ ଅଧିଟ୍ଠାନୁପଗୋ ନ ହୋତି। ପୁନ ଛିଦ୍ଦେ ପାକତିକେ କତେ ଅଧିଟ୍ଠାତବ୍ବୋ, ସେସଂ ଅଧିଟ୍ଠାନୱିଜହନଂ ତିଚୀୱରେ ୱୁତ୍ତନୟମେୱ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିୟେ ଆରବ୍ଭ ଅତିରେକପତ୍ତଧାରଣୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ସେସୱଣ୍ଣନାକ୍କମୋ ଚୀୱରୱଗ୍ଗସ୍ସ ପଠମସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବୋତି।

ପତ୍ତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ଊନପଞ୍ଚବନ୍ଧନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦୁତିୟେ ଊନାନି ପଞ୍ଚ ବନ୍ଧନାନି ଅସ୍ସାତି ଊନପଞ୍ଚବନ୍ଧନୋ, ନାସ୍ସ ପଞ୍ଚ ବନ୍ଧନାନି ପୂରେନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ, ତେନ ଊନପଞ୍ଚବନ୍ଧନେନ, ଇତ୍ଥମ୍ଭୂତସ୍ସ ଲକ୍ଖଣେ

କରଣଓଚନଂ। ତତ୍ଥ ଯସ୍ମା ଅବନ୍ଧନସ୍ସାପି ପଞ୍ଚ ବନ୍ଧନାନି ନ ପୂରେନ୍ତି ସଙ୍ଖସୋ ନତ୍ଥିତାଯ, ତେନସ୍ସ ପଦଭାଜନେ ''ଊନପଞ୍ଚବନ୍ଧନୋ ନାମ ପତ୍ତୋ ଅବନ୍ଧନୋ ୱା ଏକବନ୍ଧନୋ ୱା''ତିଆଦି (ପାରା। ୬୧୩) ୱୁତ୍ତଂ। ''ଊନପଞ୍ଚବନ୍ଧନେନା''ତି ଚ ୱୁତ୍ତତ୍ତା ଯସ୍ସ ପଞ୍ଚବନ୍ଧନୋ ପତ୍ତୋ ହୋତି ପଞ୍ଚବନ୍ଧନୋକାସୋ ୱା, ତସ୍ସ ସୋ ଅପତ୍ତୋ, ତସ୍ମା ଅଞ୍ଞଂ ୱିଞ୍ଞାପେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଯସ୍ମିଂ ପନ ପତ୍ତେ ମୁଖୱଟ୍ଟିତୋ ହେଟ୍ଠା ଭଟ୍ଠା ଦ୍ୱଙ୍ଗୁଲପ୍ପମାଣା ଏକାପି ରାଜି ହୋତି, ତଂ ତସ୍ସା ରାଜିଯା ହେଟ୍ଠିମପରିଯନ୍ତେ ପତ୍ତୱେଧକେନ ୱିଜ୍ଝିତ୍ୱା ପଚିତ୍ୱା ସୁତ୍ତରଜ୍ଜୁକମକଚିରଜ୍ଜୁକାଦୀହି ୱା ତିପୁସୁତ୍ତକେନ ୱା ବନ୍ଧିତ୍ୱା ତଂ ବନ୍ଧନଂ ଆମିସସ୍ସ ଅଲଗ୍ଗନତ୍ଥଂ ତିପୁପଟ୍ଟକେନ ୱା କେନଚି ବଦ୍ଧସିଲେସାଦିନା ୱା ପଟିଚ୍ଛାଦେତବ୍ବଂ, ସୋ ଚ ପତ୍ତୋ ଅଧିଟ୍ଠହିତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବୋ, ସୁଖୁମଂ ୱା ଛିଦ୍ଦଂ କତ୍ୱା ବନ୍ଧିତବ୍ବୋ, ଫାଣିତଂ ଝାପେତ୍ୱା ପାସାଣଚୁଣ୍ଣେନ ବନ୍ଧିତୁମ୍ପି ୱଟ୍ଟତି। ଯସ୍ସ ପନ ଦ୍ୱେ ରାଜିଯୋ ୱା ଏକାୟେୱ ୱା ଚତୁରଙ୍ଗୁଲା, ତସ୍ସ ଦ୍ୱେ ବନ୍ଧନାନି ଦାତବ୍ବାନି। ଯସ୍ସ ତିସ୍ସୋ ୱା ଏକାୟେୱ ୱା ଛଳଙ୍ଗୁଲା, ତସ୍ସ ତୀଣି। ଯସ୍ସ ଚତସ୍ସୋ ୱା ଏକାୟେୱ ୱା ଅଟ୍ଠଙ୍ଗୁଲା, ତସ୍ସ ଚତ୍ତାରି। ଯସ୍ସ ପଞ୍ଚ ୱା ଏକାୟେୱ ୱା ଦସଙ୍ଗୁଲା, ସୋ ବଦ୍ଧୋପି ଅବଦ୍ଧୋପି ଅପତ୍ତୋୟେୱ, ଅଞ୍ଞୋ ୱିଞ୍ଞାପେତବ୍ବୋ, ଏସ ତାୱ ମତ୍ତିକାପତ୍ତେ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ।

ଅଯୋପତ୍ତେ ପନ ସଚେପି ପଞ୍ଚ ୱା ଅତିରେକାନି ୱା ଛିଦ୍ଦାନି ହୋନ୍ତି, ତାନି ଚେ ଅଯଚୁଣ୍ଣେନ ୱା ଆଣିଯା ୱା ଲୋହମଣ୍ଡଲେନ ୱା ବଦ୍ଧାନି ମଟ୍ଠାନି ହୋନ୍ତି, ସ୍ୱେୱ ପରିଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବୋ, ଅଞ୍ଞୋ ନ ୱିଞ୍ଞାପେତବ୍ବୋ। ଅଥ ପନ ଏକମ୍ପି ଛିଦ୍ଦଂ ମହନ୍ତଂ ହୋତି, ଲୋହମଣ୍ଡଲେନ ବଦ୍ଧମ୍ପି ମଟ୍ଠଂ ନ ହୋତି, ପତ୍ତେ ଆମିସଂ ଲଗ୍ଗତି, ଅକପ୍ପିଯୋ ହୋତି ଅଯଂ ପତ୍ତୋ, ଅଞ୍ଞୋ ୱିଞ୍ଞାପେତବ୍ବୋ। ଯୋ ପନ ଏୱଂ ପତ୍ତସଙ୍ଖେପଗତେ ୱା ଅଯୋପତ୍ତେ, ଊନପଞ୍ଚବନ୍ଧନେ ୱା ମତ୍ତିକାପତ୍ତେ ସତି ଅଞ୍ଞଂ ୱିଞ୍ଞାପେତି, ପଯୋଗେ ଦୁକ୍କଟଂ, ପଟିଲାଭେନ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯୋ ହୋତି, ନିସ୍ସଜ୍ଜିତବ୍ବୋ। ନିସ୍ସଜ୍ଜନ୍ତେନ ସଙ୍ଘମଜ୍ଝେ ଏୱ ନିସ୍ସଜ୍ଜିତବ୍ବୋ, ତେନ ୱୁତ୍ତଂ ''ଭିକ୍ଖୁପରିସାଯ ନିସ୍ସଜ୍ଜିତବ୍ବୋ''ତି। ଯୋ ଚ ତସ୍ସା ଭିକ୍ଖୁପରିସାଯାତିଏତ୍ଥ ତେହି ଭିକ୍ଖୂହି ପକତିଯା ଏୱ ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ତନୋ ଅଧିଟ୍ଠିତଂ ପତ୍ତଂ ଗହେତ୍ୱା ସନ୍ନିପତିତବ୍ବଂ, ତତୋ ସମ୍ମତେନ ପତ୍ତଗ୍ଗାହାପକେନ ପତ୍ତସ୍ସ ୱିଜ୍ଜମାନଗୁଣଂ ୱତ୍ୱା ''ଭନ୍ତେ, ଇମଂ ଗଣ୍ହଥା''ତି ଥେରୋ ୱତ୍ତବ୍ବୋ। ସଚେ ଥେରସ୍ସ ସୋ ପତ୍ତୋ ନ ରୁଚ୍ଚତି, ଅପ୍ପିଚ୍ଛତାଯ ୱା ନ ଗଣ୍ହାତି, ୱଟ୍ଟତି। ତସ୍ମିଂ ପନ ଅନୁକମ୍ପାଯ ଅଗଣ୍ହନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ। ସଚେ ପନ ଗଣ୍ହାତି, ଥେରସ୍ସ ପତ୍ତଂ ଦୁତିଯତ୍ଥେରଂ ଗାହାପେତ୍ୱା ଏତେନେୱ ଉପାଯେନ ଯାୱ ସଙ୍ଘନୱକା ଗାହାପେତବ୍ବୋ, ତେନ ପରିଚ୍ଚତ୍ତପତ୍ତୋ ପନ ପତ୍ତପରିଯନ୍ତୋ ନାମ, ସୋ ତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ପଦାତବ୍ବୋ। ତେନାପି ସୋ ଯଥା ୱିଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ଗହିତପତ୍ତୋ, ଏୱମେୱ ସକ୍କଚ୍ଚଂ ପରିଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବୋ। ସଚେ ପନ ତଂ ଜିଗୁଚ୍ଛନ୍ତୋ ଅଦେସେ ୱା ନିକ୍ଖିପତି, ଅପରିଭୋଗେନ ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜତି, ୱିସ୍ସଜ୍ଜେତି ୱା, ଦୁକ୍କଟଂ ଆପଜ୍ଜତି।

ସଙ୍ଖେପତୋ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଆରବ୍ଭ ବହୂ ପତ୍ତେ ୱିଞ୍ଞାପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ , ଅବନ୍ଧନେନ ଅବନ୍ଧନଂ, ଏକବନ୍ଧନଂ, ଦୁବନ୍ଧନଂ, ତିବନ୍ଧନଂ, ଚତୁବ୍ବନ୍ଧନଂ, ଅବନ୍ଧନୋକାସଂ, ଏକଦ୍ୱିତିଚତୁବ୍ବନ୍ଧନୋକାସଂ ଚେତାପେତି, ଏୱଂ ଏକେକେନ ପତ୍ତେନ ଦସଧା ଦସୱିଧଂ ପତ୍ତଂ। ଚେତାପନୱସେନ ପନ ଏକଂ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯପାଚିତ୍ତିଯସତଂ ହୋତି। ନଟ୍ଠପତ୍ତସ୍ସ, ଭିନ୍ନପତ୍ତସ୍ସ, ଅତ୍ତନୋ ଞାତକପ୍ପୱାରିତେ, ଅଞ୍ଞସ୍ସ ଚ ଞାତକପ୍ପୱାରିତେ, ତସ୍ସେୱତ୍ଥାଯ ୱିଞ୍ଞାପେନ୍ତସ୍ସ, ଅତ୍ତନୋ ଧନେନ ଗଣ୍ହନ୍ତୋ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଅଧିଟ୍ଠାନୁପଗପତ୍ତସ୍ସ ଊନପଞ୍ଚବନ୍ଧନତା, ଅତ୍ତୁଦ୍ଦେସିକତା, ଅକତୱିଞ୍ଞତ୍ତି , ତାଯ ଚ ପଟିଲାଭୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଧୋୱାପନସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନଯାନେୱାତି।

ଊନପଞ୍ଚବନ୍ଧନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩। ଭେସଜ୍ଜସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତତିଯେ ପଟିସାଯନୀଯାନୀତି ପଟିସାଯିତବ୍ବାନି, ପରିଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବାନୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଏତେନ ସଯଂ ଉଗ୍ଗହେତ୍ୱା ନିକ୍ଖିତ୍ତାନଂ ସତ୍ତାହାତିକ୍କମେପି ଅନାପତ୍ତିଂ ଦସ୍ସେତି, ତାନି ହି ପଟିସାଯିତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟନ୍ତି। ଭେସଜ୍ଜାନୀତି ଭେସଜ୍ଜକିଚ୍ଚଂ କରୋନ୍ତୁ ୱା, ମା ୱା, ଏୱଂ ଲଦ୍ଧୱୋହାରାନି। ସପ୍ପି ନାମ ଗୱାଦୀନଂ ସପ୍ପି, ଯେସଂ ମଂସଂ କପ୍ପତି, ତେସଂ ସପ୍ପି। ତଥା ନୱନୀତଂ। ତେଲଂ ନାମ ତିଲସାସପମଧୁକଏରଣ୍ଡକୱସାଦୀହି ନିବ୍ବତ୍ତିତଂ। ମଧୁ ନାମ ମକ୍ଖିକାମଧୁମେୱ। ଫାଣିତଂ ନାମ ଉଚ୍ଛୁରସଂ ଉପାଦାଯ ପନ ଅପକ୍କା ୱା ଅୱତ୍ଥୁକପକ୍କା ୱା ସବ୍ବାପି ଉଚ୍ଛୁୱିକତି ''ଫାଣିତ''ନ୍ତି ୱେଦିତବ୍ବଂ। ତାନି ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱାତି ତାନି ଭେସଜ୍ଜାନି ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା, ନ ତେସଂ ୱତ୍ଥୂନି। ଏତେନ ଠପେତ୍ୱା ୱସାତେଲଂ ଯାନେତ୍ଥ ଯାୱକାଲିକୱତ୍ଥୁକାନି, ତେସଂ ୱତ୍ଥୂନି ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା କତାନି ସପ୍ପିଆଦୀନି ସତ୍ତାହଂ ଅତିକ୍କାମଯତୋପି ଅନାପତ୍ତିଂ ଦସ୍ସେତି। ୱସାତେଲଂ ପନ କାଲେ ପଟିଗ୍ଗହିତଂ କାଲେ ନିପକ୍କଂ କାଲେ ସଂସଟ୍ଠଂ ତେଲପରିଭୋଗେନ ପରିଭୁଞ୍ଜିତୁଂ ଅନୁଞ୍ଞାତଂ, ତସ୍ମା ଠପେତ୍ୱା ମନୁସ୍ସୱସଂ ଅଞ୍ଞଂ ଯଂକିଞ୍ଚି ୱସଂ ପୁରେଭତ୍ତଂ ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ସାମଂ ପଚିତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତିତତେଲମ୍ପି ସତ୍ତାହଂ ନିରାମିସପରିଭୋଗେନ ୱଟ୍ଟତି। ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନେନ ପଚିତ୍ୱା ଦିନ୍ନଂ ପନ ତଦହୁପୁରେଭତ୍ତଂ ସାମିସମ୍ପି ୱଟ୍ଟତି, ଅଞ୍ଞେସଂ ଯାୱକାଲିକୱତ୍ଥୂନଂ ୱତ୍ଥୁଂ ପଚିତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତିୟେୱ। ନିବ୍ବତ୍ତିତସପ୍ପି ୱା ନୱନୀତଂ ୱା ପଚିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ତଂ ପନ ତଦହୁପୁରେଭତ୍ତମ୍ପି ସାମିସଂ ପରିଭୁଞ୍ଜିତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ପୁରେଭତ୍ତଂ ପଟିଗ୍ଗହିତଖୀରାଦିତୋ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନେନ ପଚିତ୍ୱା କତସପ୍ପିଆଦୀନି ପନ ତଦହୁପୁରେଭତ୍ତଂ ସାମିସାନିପି ୱଟ୍ଟନ୍ତି, ପଚ୍ଛାଭତ୍ତତୋ

ପଟ୍ଠାଯ ଅନଜ୍ଝୋହରଣୀଯାନି, ସତ୍ତାହାତିକ୍କମେପି ଅନାପତ୍ତି। ସନ୍ନିଧିକାରକଂ ପରିଭୁଞ୍ଜିତଜ୍ଜାନୀତି ସନ୍ନିଧିଂ କତ୍ୱା ନିଦହିତ୍ୱା ପୁରେଭତ୍ତଂ ପଟିଗ୍ଗହିତାନି ତଦହୁପୁରେଭତ୍ତଂ ସାମିସପରିଭୋଗେନାପି ୱଟ୍ଟନ୍ତି, ପଚ୍ଛାଭତ୍ତତୋ ପଟ୍ଠାଯ ପନ ତାନି ଚ, ପଚ୍ଛାଭତ୍ତଂ ପଟିଗ୍ଗହିତାନି ଚ ସତ୍ତାହଂ ନିରାମିସପରିଭୋଗେନ ପରିଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବାନୀତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ। ''ପରିଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବାନୀ''ତି ଚ ୱଚନତୋ ଅନ୍ତୋସତ୍ତାହେ ଅବ୍ଭଞ୍ଜନାଦୀନଂ ଅତ୍ଥାଯ ଅଧିଟ୍ଠହିତ୍ୱା ଠପିତେସୁ ଅନାପତ୍ତି, ଯାୱଜୀୱିକାନି ସାସପମଧୁକଏରଣ୍ଡକଅଟ୍ଠୀନି ତେଲକରଣତ୍ଥଂ ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ତଦହେୱ କତତେଲଂ ସତ୍ତାହକାଲିକଂ, ଦୁତିଯଦିୱସେ କତଂ ଛାହଂ ୱଟ୍ଟତି, ତତିଯଦିୱସେ କତଂ ପଞ୍ଚାହଂ, ଚତୁତ୍ଥପଞ୍ଚମଛଟ୍ଠସତ୍ତମଦିୱସେ କତଂ ତଦହେୱ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ଯାୱ ଅରୁଣସ୍ସ ଉଗ୍ଗମନା ତିଟ୍ଠତି, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ହୋତି, ଅଟ୍ଠମଦିୱସେ କତଂ ଅନଜ୍ଝୋହରଣୀଯଂ, ଅନିସ୍ସଗ୍ଗିଯତ୍ତା ପନ ବାହିରପରିଭୋଗେନ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେପି ନ କରୋତି, ତେଲତ୍ଥାଯ ପଟିଗ୍ଗହିତସାସପାଦୀନଂ ପନ ପାଠଇଯଂ ଅନାଗତସପ୍ପିଆଦୀନଞ୍ଚ ସତ୍ତାହାତିକ୍କମେ ଦୁକ୍କଟଂ ଆପଜ୍ଜତି। ସୀତୁଦକେନ କତମଧୁକପୁପ୍ଫଫାଣିତଂ ପନ ଫାଣିତଗତିକମେୱ, ଅମ୍ବଫାଣିତାଦୀନି ଯାୱକାଲିକାନି। ଯଂ ପନେତ୍ଥ ସତ୍ତାହକାଲିକଂ, ତଂ ନିସ୍ସଟ୍ଠଂ ପଟିଲଭିତ୍ୱାପି ଅରୁଆଦୀନି ୱା ମକ୍ଖେତୁଂ, ଅଜ୍ଝୋହରିତୁଂ ୱା ନ ୱଟ୍ଟତି। ପଦୀପେ କାଠଅୱଣ୍ଣେ ୱା ଉପନେତବ୍ବଂ, ଅଞ୍ଞସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ କାଯିକପରିଭୋଗଂ ୱଟ୍ଟତି। ଯଂ ପନ ନିରପେକ୍ଖୋ ପରିଚ୍ଚଜିତ୍ୱା ପୁନ ଲଭତି, ତଂ ଅଜ୍ଝୋହରିତୁମ୍ପି ୱଟ୍ଟତି। ୱିସୁଂ ଠପିତସପ୍ପିଆଦୀସୁ, ଏକଭାଜନେ ୱା ଅମିସ୍ସିତେସୁ ୱତ୍ଥୁଗଣନାଯ ଆପତ୍ତିଯୋ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ସମ୍ବହୁଲେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ସତ୍ତାହଂ ଅତିକ୍କମନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସେସଂ ଚୀୱରୱଗ୍ଗସ୍ସ ପଠମସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବନ୍ତି।

ଭେସଜ୍ଜସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। ୱସ୍ସିକସାଟିକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଚତୁତ୍ଥେ ମାସୋ ସେସୋ ଗିମ୍ହାନନ୍ତି ଚତୁନ୍ନଂ ଗିମ୍ହମାସାନଂ ଏକୋ ପଚ୍ଛିମମାସୋ ସେସୋ। ପରିଯେସିତବ୍ବନ୍ତି ଗିମ୍ହାନଂ ପଚ୍ଛିମମାସସ୍ସ ପଠମଦିୱସତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଯାୱ କତ୍ତିକମାସସ୍ସ ପଚ୍ଛିମଦିୱସୋ, ତାୱ ''କାଲୋ ୱସ୍ସିକସାଟିକାଯା''ତିଆଦିନା ସତୁପ୍ପାଦକରଣେନ, ସଙ୍ଘସ୍ସ ପୱାରିତଟ୍ଠାନତୋ, ଅତ୍ତନୋ ଞାତକପୱାରିତଟ୍ଠାନତୋ ପନ ''ଦେଥ ମେ ୱସ୍ସିକସାଟିକଚୀୱର''ନ୍ତିଆଦିକାଯ ୱିଞ୍ଞତ୍ତିଯାପି ପରିଯେସିତବ୍ବଂ। ଅଞ୍ଞାତକଅପ୍ପୱାରିତଟ୍ଠାନେ ସତୁପ୍ପାଦଂ କରୋନ୍ତସ୍ସ ୱତ୍ତଭେଦେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଯଥା ୱା ତଥା ୱା ''ଦେଥ ମେ''ତିଆଦିୱଚନେନ ୱିଞ୍ଞାପେନ୍ତସ୍ସ ଅଞ୍ଞାତକୱିଞ୍ଞତ୍ତିସିକ୍ଖାପଦେନ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। କତ୍ୱା ନିୱାସେତବ୍ବନ୍ତି ଗିମ୍ହାନଂ ପଚ୍ଛିମଦ୍ଧମାସସ୍ସ ପଠମଦିୱସତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଯାୱ କତ୍ତିକମାସସ୍ସ ପଚ୍ଛିମଦିୱସୋ, ତାୱ ସୂଚିକମ୍ମନିଟ୍ଠାନେନ ସକିମ୍ପି ୱଣ୍ଣଭେଦମତ୍ତରଜନେନ କପ୍ପବିନ୍ଦୁକରଣେନ ଚ କତ୍ୱା ପରିଦହିତବ୍ବା। ଏତ୍ତାୱତା ଗିମ୍ହାନଂ ପଚ୍ଛିମୋ ମାସୋ ପରିଯେସନକ୍ଖେତ୍ତଂ , ପଚ୍ଛିମୋ ଅଦ୍ଧମାସୋ କରଣନିୱାସନକ୍ଖେତ୍ତମ୍ପି, ୱସ୍ସାନସ୍ସ ଚତୂସୁ ମାସେସୁ ସଦ୍ଧିମ୍ପି ତଂ ୱଟ୍ଟତୀତି ଅଯମତ୍ଥୋ ଦସ୍ସିତୋ ହୋତି। ଯୋ ଚାଯଂ ଗିମ୍ହାନଂ ପଚ୍ଛିମୋ ମାସୋ ଅନୁଞ୍ଞାତୋ, ଏତ୍ଥ କତପରିଯେସିତମ୍ପି ୱସ୍ସିକସାଟିକଂ ଅଧିଟ୍ଠାତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ତସ୍ମିଂ ମାସେ ଅତିକ୍କନ୍ତେ ୱସ୍ସଂ ଉକ୍କଡ୍ଢିଯତି, ପୁନ ମାସପରିହାରଂ ଲଭତି, ଧୋୱିତ୍ୱା ପନ ନିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ୱସ୍ସୂପନାଯିକଦିୱସେ ଅଧିଟ୍ଠାତବ୍ବା। ସଚେ ସତିସମ୍ମୋସେନ ୱା ଅପ୍ପହୋନକଭାୱେନ ୱା ଅକତା ହୋତି। ତେ ଚ ଦ୍ୱେ ମାସେ ୱସ୍ସାନସ୍ସ ଚତୁମାସନ୍ତି ଛ ମାସେ ପରିହାରଂ ଲଭତି। ସଚେ ପନ କତ୍ତିକମାସେ କଥିନଂ ଅତ୍ଥରିଯତି, ଅପରେପି ଚତ୍ତାରୋ ମାସେ ଲଭତି, ଏୱଂ ଦସ ମାସା ହୋନ୍ତି। ତତୋ ପରମ୍ପି ସତିଯା ପଚ୍ଚାସାଯ ତଂ ମୂଲଚୀୱରଂ କତ୍ୱା ଠପେନ୍ତସ୍ସ ଏକମାସନ୍ତି ଏୱଂ ଏକାଦସ ମାସେ ପରିହାରଂ ଲଭତି, ଇତୋ ପରଂ ଏକାହମ୍ପି ନ ଲଭତି।

ଓରେନ ଚେ ମାସୋସେସୋ ଗିମ୍ହାନନ୍ତି ଗିମ୍ହାନଂ ପଚ୍ଛିମମାସସ୍ସ ଓରିମଭାଗେ ଯାୱ ହେମନ୍ତସ୍ସ ପଠମଦିୱସୋ, ତାୱାତି ଅତ୍ଥୋ। ପରିଯେସେଯ୍ୟାତି ଏତେସୁ ସତ୍ତସୁ ପିଟ୍ଠିସମଯମାସେସୁ ଅଞ୍ଞାତକଅପ୍ପୱାରିତଟ୍ଠାନତୋ ସତୁପ୍ପାଦକରଣେନ ପରିଯେସନ୍ତସ୍ସ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ, ୱିଞ୍ଞାପେନ୍ତସ୍ସ ଅଞ୍ଞାତକୱିଞ୍ଞତ୍ତିସିକ୍ଖାପଦେନ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଞାତକପ୍ପୱାରିତେ ୱିଞ୍ଞାପେନ୍ତସ୍ସ ତେନ ସିକ୍ଖାପଦେନ ଅନାପତ୍ତି, ସତୁପ୍ପାଦଂ କରୋନ୍ତସ୍ସ ଇମିନା ସିକ୍ଖାପଦେନ ଆପତ୍ତି। ଓରେନଦ୍ଧମାସୋ ସେସୋ ଗିମ୍ହାନନ୍ତି ଗିମ୍ହାନସ୍ସ ପଚ୍ଛିମଦ୍ଧମାସତୋ ଓରିମଭାଗେ ଏକସ୍ମିଂ ଅଦ୍ଧମାସେ। କତ୍ୱା ନିୱାସେଯ୍ୟାତି ଏତ୍ଥନ୍ତରେ ଧମ୍ମେନ ଉପ୍ପନ୍ନମ୍ପି କତ୍ୱା ନିୱାସେନ୍ତସ୍ସ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ହୋତି।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ୱସ୍ସିକସାଟିକପରିଯେସନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଊନକମାସଦ୍ଧମାସେସୁ ଅତିରେକସଞ୍ଞିନୋ ୱେମତିକସ୍ସ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ, ତଥା ସତିଯା ୱସ୍ସିକସାଟିକାଯ ନଗ୍ଗସ୍ସ କାଯଂ ଓୱସ୍ସାପଯତୋ। ପୋକ୍ଖରଣିଯାଦୀସୁ ପନ ନ୍ହାଯନ୍ତସ୍ସ ୱା ଅଚ୍ଛିନ୍ନଚୀୱରସ୍ସ ୱା ନଟ୍ଠଚୀୱରସ୍ସ ୱା ''ଅନିୱତ୍ଥଂ ଚୋରା ହରନ୍ତୀ''ତି ଏୱଂ ଆପଦାସୁ ୱା ନିୱାସଯତୋ ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଏତ୍ଥ ଚ ୱସ୍ସିକସାଟିକାଯ ଅତ୍ତୁଦ୍ଦେସିକତା, ଅସମଯେ ପରିଯେସନତା, ତାଯ ଚ ପଟିଲାଭୋତି ଇମାନି ତାୱ ପରିଯେସନାପତ୍ତିଯା ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି । ସଚୀୱରତା, ଆପଦାଭାୱୋ, ୱସ୍ସିକସାଟିକାଯ ସକଭାୱୋ, ଅସମଯେ ନିୱାସନନ୍ତି ଇମାନି ନିୱାସନାପତ୍ତିଯା

ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଧୋୱାପନସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନୟାନେୱାତି।

ୱସ୍ସିକସାଟିକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୫। ଚୀୱରଅଚ୍ଛିନ୍ଦନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପଞ୍ଚମେ ସାମଂ ଚୀୱରଂ ଦତ୍ୱାତି ୱେୟ୍ୟାୱଚ୍ଚାଦୀନି ପଚ୍ଚାସିସମାନୋ ସୟମେୱ ଦତ୍ୱା। ଅଚ୍ଛିନ୍ଦେୟ୍ୟାତି ୱେୟ୍ୟାୱଚ୍ଚାଦୀନି ଅକରୋନ୍ତଂ ଦିସ୍ୱା ସକସଞ୍ଞାୟ ଅଚ୍ଛିନ୍ଦନ୍ତସ୍ସ ୱତ୍ଥୁଗଣନାୟ ଆପତ୍ତିୟୋ। ଅଚ୍ଛିନ୍ଦାପେୟ୍ୟାତିଏତ୍ଥ ପନ ''ଅଚ୍ଛିନ୍ଦା''ତି ଆଣତ୍ତିୟା ଦୁକ୍କଟଂ, ଅଚ୍ଛିନ୍ଦେସୁ ୟତ୍ତକାନି ଆଣତ୍ତାନି, ତେସଂ ଗଣନାୟ ଆପତ୍ତିୟୋ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ଉପନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଚୀୱରଅଚ୍ଛିନ୍ଦନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିୟଂ। ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନେ ଉପସମ୍ପନ୍ନସଞ୍ଞିନୋ, ୱେମତିକସ୍ସ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନସଞ୍ଞିନୋ ୱା, ଉପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସାପି ୱିକପ୍ପନୁପଗପଚ୍ଛିମଚୀୱରଂ ଠପେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞଂ ପରିକ୍ଖାରଂ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ଚ ୟଂକିଞ୍ଚି ଅଚ୍ଛିନ୍ଦତୋ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ। ତେନ ତୁଟ୍ଠେନ ୱା କୁପିତେନ ୱା ଦିନ୍ନଂ ପନ ତସ୍ସ ୱିସ୍ସାସଂ ୱା ଗଣ୍ହନ୍ତସ୍ସ ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ୱିକପ୍ପନୁପଗପଚ୍ଛିମଚୀୱରତା, ସାମଂ ଦିନ୍ନତା, ସକସଞ୍ଞିତା, ଉପସମ୍ପନ୍ନତା, କୋଧୱସେନ ଅଚ୍ଛିନ୍ଦନଂ ୱା ଅଚ୍ଛିନ୍ଦାପନଂ ୱାତି ଇମାନେତ୍ଥ ପଞ୍ଚ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନି ଅଞ୍ଞତ୍ର ୱେଦନାୟ। ୱେଦନା ପନ ଇଧ ଦୁକ୍ଖୱେଦନାୟେୱାତି।

ଚୀୱରଅଚ୍ଛିନ୍ଦନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୬। ସୁତ୍ତୱିଞ୍ଞତ୍ତିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଛଟ୍ଠେ ସୁତ୍ତନ୍ତି ଛବ୍ବିଧଂ ଖୋମସୁତ୍ତାଦିଂ ୱା ତେସଂ ଅନୁଲୋମଂ ୱା। ୱିଞ୍ଞାପେତ୍ୱାତି ଚୀୱରତ୍ଥାୟ ୟାଚିତ୍ୱା। ୱାୟାପେୟ୍ୟାତି ''ଚୀୱରଂ ମେ, ଆୱୁସୋ, ୱାୟଥା''ତି ଅକପ୍ପିୟାୟ ୱିଞ୍ଞତ୍ତିୟା ୱାୟାପେୟ୍ୟ। ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟନ୍ତି ଏୱଂ ୱାୟାପେନ୍ତସ୍ସ ୟୋ ତନ୍ତୱାୟୋ ଚୀୱରୱାୟନତ୍ଥଂ ତୁରିୱେମସଙ୍ଖାଦିକେ ପୟୋଗେ କରୋତି, ତସ୍ସ ସବ୍ବପୟୋଗେସୁ ଦୁକ୍କଟଂ, ପଟିଲାଭେନ ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ହୋତି।

ରାଜଗହେ ଛବ୍ବଗ୍ଗିୟେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ଚୀୱରୱାୟାପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ୱିଞ୍ଞାପିତସୁତ୍ତଂ ୱିଞ୍ଞାପିତତନ୍ତୱାୟେନ ୱାୟାପେନ୍ତସ୍ସ ଦୀଘତୋ ୱିଦତ୍ଥିମତ୍ତେ ତିରିୟଞ୍ଚ ହତ୍ଥମତ୍ତେ ୱୀତେ ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ। ଇତି ୟାୱ ଚୀୱରଂ ୱଡ୍ଢତି, ତାୱ ଇମିନା ପମାଣେନ ଆପତ୍ତିୟୋ ୱଡ୍ଢନ୍ତି। ତେନେୱ ପନ ଅୱିଞ୍ଞତ୍ତିୟା ଲଦ୍ଧସୁତ୍ତଂ ୱାୟାପେନ୍ତସ୍ସ ୟଥା ପୁବ୍ବେ ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ , ଏୱଂ ଇଧ ଦୁକ୍କଟଂ। ତେନେୱ ୱିଞ୍ଞତ୍ତଞ୍ଚ ଅୱିଞ୍ଞତ୍ତଞ୍ଚ ୱାୟାପେନ୍ତସ୍ସ ସଚେ ୱୁତ୍ତପ୍ପମାଣେନ କେଦାରବଦ୍ଧଂ ୱିୟ ଚୀୱରଂ ହୋତି, ଅକପ୍ପିୟସୁତ୍ତମୟେ ପରିଚ୍ଛେଦେ ପାଚିତ୍ତିୟଂ, ଇତରସ୍ମିଂ ତଥେୱ ଦୁକ୍କଟଂ। ତତୋ ଚେ ଊନତରା ପରିଚ୍ଛେଦା, ସବ୍ବପରିଚ୍ଛେଦେସୁ ଦୁକ୍କଟାନେୱ। ଅଥ ଏକନ୍ତରିକେନ ୱା ସୁତ୍ତେନ ଦୀଘତୋ ୱା କପ୍ପିୟଂ ତିରିୟଂ ଅକପ୍ପିୟଂ କତ୍ୱା ୱୀତଂ ହୋତି, ପୁବ୍ବେ ୱୁତ୍ତପ୍ପମାଣଗଣନାୟ ଦୁକ୍କଟାନି। ଏତେନେୱ ଉପାୟେନ କପ୍ପିୟତନ୍ତୱାୟେନ ଅକପ୍ପିୟସୁତ୍ତେ, କପ୍ପିୟାକପ୍ପିୟେହି ତନ୍ତୱାୟେହି ସୁତ୍ତେପି କପ୍ପିୟେ ଅକପ୍ପିୟେ କପ୍ପିୟାକପ୍ପିୟେ ଚ ଆପତ୍ତିଭେଦୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ତିକପାଚିତ୍ତିୟଂ, ଅୱାୟାପିତେ ୱାୟାପିତସଞ୍ଞିନୋ ୱେମତିକସ୍ସ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ। ଚୀୱରସିବ୍ବନଆୟୋଗକାୟବନ୍ଧନଅଂସବଦ୍ଧକପତ୍ତତ୍ଥୱିକପରିସ୍ସାୱନାନଂ ଅତ୍ଥାୟ ସୁତ୍ତଂ ୱିଞ୍ଞାପେନ୍ତସ୍ସ, ଞାତକପ୍ପୱାରିତେହି କପ୍ପିୟସୁତ୍ତଂ ୱାୟାପେନ୍ତସ୍ସ, ଅଞ୍ଞସ୍ସତ୍ଥାୟ, ଅତ୍ତନୋ ଧନେନ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି, ଚୀୱରତ୍ଥାୟ ୱିଞ୍ଞାପିତସୁତ୍ତଂ, ଅତ୍ତୁଦ୍ଦେସିକତା, ଅକପ୍ପିୟତନ୍ତୱାୟେନ ଅକପ୍ପିୟୱିଞ୍ଞତ୍ତିୟା ୱାୟାପନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଧୋୱାପନସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନୟାନେୱାତି।

ସୁତ୍ତୱିଞ୍ଞତ୍ତିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୭। ମହାପେସକାରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସତ୍ତମେ ତତ୍ର ଚେ ସୋ ଭିକ୍ଖୂତି ୟତ୍ର ଗାମେ ୱା ନିଗମେ ୱା ତନ୍ତୱାୟା, ତତ୍ର। ପୁବ୍ବେ ଅପ୍ପୱାରିତୋତି ଚୀୱରସାମିକେହି ଅପ୍ପୱାରିତୋ ହୁତ୍ୱା । ୱିକପ୍ପଂ ଆପଜ୍ଜେୟ୍ୟାତି ୱିସିଟ୍ଠକପ୍ପଂ ଅଧିକୱିଧାନଂ ଆପଜ୍ଜେୟ୍ୟ। ଇଦାନି ୟେନାକାରେନ ୱିକପ୍ପଂ ଆପନ୍ନୋ ହୋତି, ତଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ଇଦଂ ଖୋ, ଆୱୁସୋତିଆଦି ୱୁତ୍ତଂ। ତତ୍ଥ ଆୟତନ୍ତି ଦୀଘଂ। ୱିତ୍ଥତନ୍ତି ପୁଥୁଲଂ। ଅପ୍ପିତନ୍ତି ଘନଂ। ସୁୱୀତନ୍ତି ସୁଟ୍ଠୁ ୱୀତଂ, ସବ୍ବଟ୍ଠାନେସୁ ସମଂ କତ୍ୱା ୱୀତଂ। ସୁପ୍ପୱାୟିତନ୍ତି ସୁଟ୍ଠୁ ପୱାୟିତଂ, ସବ୍ବଟ୍ଠାନେସୁ ସମଂ କତ୍ୱା ତନ୍ତେ ପସାରିତଂ। ସୁୱିଲେଖିତନ୍ତି ଲେଖନିୟା ସୁଟ୍ଠୁ ୱିଲେଖିତଂ। ସୁୱିତଚ୍ଛିତନ୍ତି କୋଚ୍ଛେନ ସୁଟ୍ଠୁ ୱିତଚ୍ଛିତଂ, ସୁଟ୍ଠୁ

ନିଦ୍ଧୋତନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ପିଣ୍ଡପାତମତ୍ତମ୍ପୀତି ଏତ୍ଥ ଚ ନ ଭିକ୍ଖୁନୋ ପିଣ୍ଡପାତଦାନମତ୍ତେନ ତଂ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ହୋତି, ସଚେ ପନ ତେ ତସ୍ସ ୱଚନେନ ଚୀୱରସାମିକାନଂ ହତ୍ଥତୋ ସୁତ୍ତଂ ଗହେତ୍ୱା ଇସକମ୍ପି ଆଯତଂ ୱା ୱିତ୍ଥତଂ ୱା ଅପ୍ପିତଂ ୱା କରୋନ୍ତି, ଅଥ ତେସଂ ପଯୋଗେ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଦୁକ୍କଟଂ, ପଟିଲାଭେନ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ହୋତି।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଉପନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଚୀୱରେ ୱିକପ୍ପଂ ଆପଜ୍ଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଞାତକେ ଅଞ୍ଞାତକସଞ୍ଞିନୋ ୱେମତିକସ୍ସ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ। ଞାତକପ୍ପୱାରିତାନଂ ତନ୍ତୱାଯେହି, ଅଞ୍ଞସ୍ସ ୱା ଅତ୍ଥାଯ, ଅତ୍ତନୋ ୱା ଧନେନ, ମହଗ୍ଘଂ ୱାଯାପେତୁକାମଂ ଅପ୍ପଗ୍ଘଂ ୱାଯାପେନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଅଞ୍ଞାତକଅପ୍ପୱାରିତାନଂ ତନ୍ତୱାଯେ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ୱିକପ୍ପମାପଜ୍ଜନତା, ଚୀୱରସ୍ସ ଅତ୍ତୁଦ୍ଦେସିକତା, ତସ୍ସ ୱଚନେନ ସୁତ୍ତୱଡ୍ଢନଂ, ଚୀୱରପ୍ପଟିଲାଭୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଧୋୱାପନସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନଯାନେୱାତି।

ମହାପେସକାରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୮। ଅଚ୍ଚେକଚୀୱରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଅଟ୍ଠମେ ଦସାହାନାଗତନ୍ତି ଦସ ଅହାନି ଦସାହଂ, ତେନ ଦସାହେନ ଅନାଗତା ଦସାହାନାଗତା, ଦସାହେନ ଅସମ୍ପତ୍ତାତି ଅତ୍ଥୋ, ତଂ ଦସାହାନାଗତଂ, ଅଚ୍ଚନ୍ତସଂଯୋଗୱସେନ ଭୁମ୍ମତ୍ଥେ ଉପଯୋଗୱଚନଂ। କତ୍ତିକତେମାସିକପୁଣ୍ଣମନ୍ତି ପଠମକତ୍ତିକପୁଣ୍ଣମଂ, ଇଧାପି ପଠମପଦସ୍ସ ଅନୁପଯୋଗତା ପୁରିମନଯେନେୱ ଭୁମ୍ମତ୍ଥେ ଉପଯୋଗୱଚନଂ। ଇଦଂ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି – ଯତୋ ପଟ୍ଠାଯ ପଠମପ୍ପୱାରଣା ‘‘ଦସାହାନାଗତା’’ତି ୱୁଚ୍ଚତି, ସଚେପି ତାନି ଦିୱସାନି ଅଚ୍ଚନ୍ତମେୱ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଅଚ୍ଚେକଚୀୱରଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜେଯ୍ୟ, ‘‘ଅଚ୍ଚେକଂ ଇଦ’’ନ୍ତି ଜାନମାନେନ ଭିକ୍ଖୁନା ସବ୍ବମ୍ପି ପଟିଗ୍ଗହେତବ୍ବନ୍ତି। ତେନ ପୱାରଣାମାସସ୍ସ ଜୁଣ୍ହପକ୍ଖପଞ୍ଚମିତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଉପ୍ପନ୍ନସ୍ସ ଚୀୱରସ୍ସ ନିଧାନକାଲୋ ଦସ୍ସିତୋ ହୋତି। କାମଞ୍ଚେସ ‘‘ଦସାହପରମଂ ଅତିରେକଚୀୱରଂ ଧାରେତବ୍ବ’’ନ୍ତିଇମିନାୱ ସିଦ୍ଧୋ, ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିୱସେନ ପନ ଅପୁବ୍ବଂ ୱିଯ ଅତ୍ଥଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ସିକ୍ଖାପଦଂ ଠପିତଂ। ଅଚ୍ଚେକଚୀୱରନ୍ତି ଗମିକଗିଲାନଗବ୍ଭିନିଅଭିନୱୁପ୍ପନ୍ନସଦ୍ଧାନଂ ପୁଗ୍ଗଲାନଂ ଅଞ୍ଞତରେନ ‘‘ୱସ୍ସାୱାସିକଂ ଦସ୍ସାମୀ’’ତି ଏୱଂ ଆରୋଚେତ୍ୱା ଦିନ୍ନଂ। ସଚେ ତଂ ପୁରେ ପୱାରଣାଯ ୱିଭଜିତଂ, ଯେନ ଗହିତଂ, ତେନ ୱସ୍ସଚ୍ଛେଦୋ ନ କାତବ୍ବୋ, କରୋତି ଚେ, ତଂ ଚୀୱରଂ ସଙ୍ଘିକଂ ହୋତି। ଯାୱ ଚୀୱରକାଲସମଯନ୍ତି ଅନତ୍ଥତେ କଥିନେ ଯାୱ ୱସ୍ସାନସ୍ସ ପଚ୍ଛିମୋ ମାସୋ, ଅତ୍ଥତେ କଥିନେ ଯାୱ ପଞ୍ଚ ମାସା, ତାୱ ନିକ୍ଖିପିତବ୍ବଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ସମ୍ବହୁଲେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ଅଚ୍ଚେକଚୀୱରସ୍ସ ଚୀୱରକାଲସମଯଂ ଅତିକ୍କମନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସେସମେତ୍ଥ ଚୀୱରୱଗ୍ଗସ୍ସ ପଠମସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବନ୍ତି।

ଅଚ୍ଚେକଚୀୱରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୯। ସାସଙ୍କସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ନୱମେ ଉପୱସ୍ସଂ ଖୋ ପନାତି ଏତ୍ଥ ଉପୱସ୍ସନ୍ତି ଉପୱସ୍ସ, ଉପୱସିତ୍ୱାତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି, ଉପସମ୍ପଜ୍ଜନ୍ତିଆଦୀସୁ (ୱିଭ। ୫୭୦) ୱିଯ ହେତ୍ଥ ଅନୁନାସିକୋ ଦଟ୍ଠବ୍ବୋ, ୱସ୍ସଂ ଉପଗନ୍ତ୍ୱା ୱସିତ୍ୱା ଚାତି ଅତ୍ଥୋ। ଇମସ୍ସ ଚ ପଦସ୍ସ ‘‘ତଥାରୂପେସୁ ଭିକ୍ଖୁ ସେନାସନେସୁ ୱିହରନ୍ତୋ’’ତିଇମିନା ସମ୍ବନ୍ଧୋ, ଇଦଂ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି – ୱସ୍ସଂ ଉପଗନ୍ତ୍ୱା ୱସିତ୍ୱା ଚ ତତୋ ପରଂ ପଚ୍ଛିମକତ୍ତିକପୁଣ୍ଣମପରିଯୋସାନକାଲଂ ଯାନି ଖୋ ପନ ତାନି ଆରଞ୍ଞକାନି…ପେ… ଅନ୍ତରଘରେ ନିକ୍ଖିପେଯ୍ୟାତି। ତତ୍ଥ ଆରଞ୍ଞକାନୀତି ସବ୍ବପଚ୍ଛିମାନି ଆରୋପିତେନ ଆଚରିଯଧନୁନା ଗାମସ୍ସ ଇନ୍ଦଖୀଲତୋ ପଟ୍ଠାଯ ପଞ୍ଚଧନୁସତପ୍ପମାଣେ ପଦେସେ କତସେନାସନାନି। ସଚେ ପନ ଅପରିକ୍ଖିତ୍ତୋ ଗାମୋ ହୋତି, ପରିକ୍ଖେପାରହଟ୍ଠାନତୋ ପଟ୍ଠାଯ ମିନେତବ୍ବଂ। ସଚେ ୱିହାରସ୍ସ ପରିକ୍ଖେପୋ ୱା ଅପରିକ୍ଖିତ୍ତସ୍ସ ଯଂ ଗାମତୋ ସବ୍ବପଠମଂ ସେନାସନଂ ୱା ଚେତିଯଂ ୱା ବୋଧି ୱା ଧୁୱସନ୍ନିପାତଟ୍ଠାନଂ ୱା ଯାୱ , ତଂ ତାୱ ପକତିମଗ୍ଗେନ ମିନେତବ୍ବଂ, ଅଞ୍ଞଂ ମଗ୍ଗଂ କାତୁଂ, ଅମଗ୍ଗେନ ୱା ମିନେତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ସାସଙ୍କସମ୍ମତାନୀତି ଚୋରାଦୀନଂ ନିୱିଟ୍ଠୋକାସାଦିଦସ୍ସନେନ ‘‘ସାସଙ୍କାନୀ’’ତି ସମ୍ମତାନି, ଏୱଂ ସଞ୍ଞାତାନୀତି ଅତ୍ଥୋ। ସହ ପଟିଭଯେନ ସପ୍ପଟିଭଯାନି, ଚୋରେହି ମନୁସ୍ସାନଂ ହତୱିଲୁତ୍ତାକୋଟିତଭାୱଦସ୍ସନତୋ ସନ୍ନିହିତବଲୱଭଯାନୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଅନ୍ତରଘରେ ନିକ୍ଖିପେଯ୍ୟାତି ଆରଞ୍ଞକସ୍ସ ସେନାସନସ୍ସ ସମନ୍ତା ସବ୍ବଦିସାଭାଗେସୁ ଅତ୍ତନା ଅଭିରୁଚିତେ ଗୋଚରଗାମେ ନିକ୍ଖିପେଯ୍ୟ। ତଞ୍ଚ ଖୋ ସତିଯା ଅଙ୍ଗସମ୍ପତ୍ତିଯା, ତତ୍ରାଯଂ ଅଙ୍ଗସମ୍ପତ୍ତି – ପୁରିମିକାଯ ଉପଗନ୍ତ୍ୱା ମହାପୱାରଣାଯ ପୱାରିତୋ ହୋତି, ଇଦମେକଂ ଅଙ୍ଗଂ। କତ୍ତିକମାସୋଯେୱ

ହୋତି, ଇଦଂ ଦୁତିଯଂ ଅଙ୍ଗଂ। ପଞ୍ଚଧନୁସତିକପଚ୍ଛିମପ୍ପମାଣଯୁତ୍ତଂ ସେନାସନଂ ହୋତି, ଇଦଂ ତତିଯଂ ଅଙ୍ଗଂ। ଊନପ୍ପମାଣେ ୱା ଗାୱୁତତୋ ଅତିରେକପ୍ପମାଣେ ୱା ନ ଲଭତି, ଯତ୍ର ହି ପିଣ୍ଡାଯ ଚରିତ୍ୱା ଭୁତ୍ତୱେଲାଯମେୱ ପୁନ ୱିହାରଂ ସକ୍କା ଆଗନ୍ତୁଂ, ତଦେୱ ଇଧାଧିପ୍ପେତଂ। ସାସଙ୍କସପ୍ପଟିଭଯମେୱ ହୋତି, ଇଦଂ ଚତୁତ୍ଥଂ ଅଙ୍ଗଂ ହୋତୀତି। କୋଚିଦେୱ ପଚ୍ଚଯୋତି କିଞ୍ଚିଦେୱ କାରଣଂ। ତେନ ଚୀୱରେନାତି ତେନ ଅନ୍ତରଘରେ ନିକ୍ଖିତ୍ତଚୀୱରେନ। ୱିପ୍ପୱାସାଯାତି ୱିଯୋଗୱାସାଯ। ତତୋ ଚେ ଉତ୍ତରି ୱିପ୍ପୱସେଯ୍ୟାତି ଛାରତ୍ତତୋ ଉତ୍ତରି ତସ୍ମିଂ ସେନାସନେ ସତ୍ତମଂ ଅରୁଣଂ ଉଟ୍ଠାପେଯ୍ୟାତି ଅତ୍ଥୋ, ତଥା ଅସକ୍କୋନ୍ତେନ ପନ ଗାମସୀମଂ ଓକ୍କମିତ୍ୱା ସଭାଯଂ ୱା ଯତ୍ଥ କତ୍ଥଚି ୱା ୱସିତ୍ୱା ଚୀୱରପ୍ପୱତ୍ତିଂ ଞତ୍ୱା ପକ୍କମିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଅଞ୍ଞତ୍ର ଭିକ୍ଖୁସମ୍ମୁତିଯାତି ଯଂ ସଙ୍ଘୋ ଗିଲାନସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଚୀୱରେନ ୱିପ୍ପୱାସସମ୍ମୁତିଂ ଦେତି, ତଂ ଠପେତ୍ୱା ଅଲଦ୍ଧସମ୍ମୁତିକସ୍ସ ଅତିରେକଛାରତ୍ତଂ ୱିପ୍ପୱସତୋ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ହୋତି।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ସମ୍ବହୁଲେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ଚୀୱରୱିପ୍ପୱାସୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସେସମେତ୍ଥ ଚୀୱରୱଗ୍ଗସ୍ସ ଦୁତିଯସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବନ୍ତି।

ସାସଙ୍କସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୦। ପରିଣତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦସମେ ସଙ୍ଘିକନ୍ତି ସଙ୍ଘସ୍ସ ସନ୍ତକଂ। ସୋ ହି ସଙ୍ଘସ୍ସ ପରିଣତତ୍ତା ହତ୍ଥେ ଅନାରୁଳ୍ହୋପି ଏକେନ ପରିଯାଯେନ ସଙ୍ଘସନ୍ତକୋ ହୋତି। ଲାଭନ୍ତି ଲଭିତବ୍ବଂ ଚୀୱରାଦିୱତ୍ଥୁଂ। ପରିଣତନ୍ତି ‘‘ଦସ୍ସାମ କରିସ୍ସାମା’’ତି ୱଚୀଭେଦେନ ୱା ହତ୍ଥମୁଦ୍ଦାଯ ୱା ସଙ୍ଘସ୍ସ ନିନ୍ନଂ ହୁତ୍ୱା ଠିତଂ। ଅତ୍ତନୋ ପରିଣାମେଯ୍ୟାତି ‘‘ଇଦଂ ମଯ୍ହଂ ଦେଥା’’ତିଆଦୀନି ୱଦନ୍ତୋ ଅତ୍ତନିନ୍ନଂ କରେଯ୍ୟ। ସଚେ ପନ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଦିନ୍ନଂ ହୋତି, ତଂ ଗହେତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି, ସଙ୍ଘସ୍ସେୱ ଦାତବ୍ବଂ। ପରିଣତଂ ପନ ସହଧମ୍ମିକାନଂ ୱା ଗିହୀନଂ ୱା ଅନ୍ତମସୋ ମାତୁସନ୍ତକମ୍ପି ଅତ୍ତନୋ ପରିଣାମେନ୍ତସ୍ସ ପଯୋଗେ ଦୁକ୍କଟଂ, ପଟିଲାଭେନ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ହୋତି।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ପରିଣାମନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ପରିଣତେ ୱେମତିକସ୍ସ, ଅପରିଣତେ ପରିଣତସଞ୍ଞିନୋ ଚେୱ ୱେମତିକସ୍ସ ଚ, ସଙ୍ଘଚେତିଯପୁଗ୍ଗଲେସୁ ଯସ୍ସ କସ୍ସଚି ପରିଣତଂ ଅଞ୍ଞସଙ୍ଘାଦୀନଂ ପରିଣାମେନ୍ତସ୍ସ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। ଅପରିଣତସଞ୍ଞିନୋ, ‘‘କତ୍ଥ ଦେମା’’ତି ପୁଚ୍ଛିତେ ‘‘ଯତ୍ଥ ତୁମ୍ହାକଂ ଚିତ୍ତଂ ପସୀଦତି, ତତ୍ଥ ଦେଥ, ତୁମ୍ହାକଂ ଦେଯ୍ୟଧମ୍ମୋ ପରିଭୋଗଂ ୱା ଲଭେଯ୍ୟା’’ତିଆଦୀନି ୱଦନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସଙ୍ଘେ ପରିଣତଭାୱୋ, ତଂ ଞତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ପରିଣାମନଂ, ପଟିଲାଭୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନୀତି।

ପରିଣତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ପତ୍ତୱଗ୍ଗୋ ତତିଯୋ।

ଇତି କଙ୍ଖାୱିତରଣିଯା ପାତିମୋକ୍ଖୱଣ୍ଣନାଯ

ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯପାଚିତ୍ତିଯୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ପାଚିତ୍ତିୟକଣ୍ଡୋ

୧। ମୁସାୱାଦୱଗ୍ଗୋ

୧। ମୁସାୱାଦସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପାଚିତ୍ତିୟେସୁ ମୁସାୱାଦୱଗ୍ଗସ୍ସ ପଠମେ ସମ୍ପଜାନମୁସାୱାଦେତି ପୁବ୍ବେପି ଜାନିତ୍ୱା ଵଚନକ୍ଖଣେପି ଜାନନ୍ତସ୍ସେଵ ମୁସାୱାଦଭଣନେ। ଭଣନଞ୍ଚ ନାମ ଇଧ ଅଭୂତସ୍ସ ୱା ଭୂତତଂ, ଭୂତସ୍ସ ୱା ଅଭୂତତଂ କତ୍ୱା କାୟେନ ୱା ୱାଚାୟ ୱା ୱିଞ୍ଞାପନପ୍ପୟୋଗୋ, ନିମିତ୍ତତ୍ଥେ ଚେତଂ ଭୁମ୍ମଵଚନଂ। ତସ୍ମା ଯୋ ସମ୍ପଜାନମୁସାୱାଦଂ ଵଦତି, ତସ୍ସ ତଂନିମିତ୍ତଂ ତଂହେତୁ ତପ୍ପଚ୍ଚୟା ପାଚିତ୍ତିୟଂ ହୋତୀତି ଏଵମେତ୍ଥ ଅଞ୍ଞେସୁ ଚ ଈଦିସେସୁ ଅତ୍ଥୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ।

ସାଵତ୍ଥିୟଂ ହତ୍ଥକଂ ସକ୍ୟପୁତ୍ତଂ ଆରବ୍ଭ ଅଵଜାନିତ୍ୱା ପଟିଜାନନାଦିୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ଉତ୍ତରିମନୁସ୍ସଧମ୍ମାରୋଚନତ୍ଥଂ ମୁସା ଭଣନ୍ତସ୍ସ ପାରାଜିକଂ, ଅମୂଲକେନ ପାରାଜିକେନ ଅନୁଦ୍ଧଂସନତ୍ଥଂ ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ, ସଙ୍ଘାଦିସେସେନ ଅନୁଦ୍ଧଂସନତ୍ଥଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ, ଆଚାରୱିପତ୍ତିୟା ଅନୁଦ୍ଧଂସନତ୍ଥଂ ଦୁକ୍କଟଂ, ‘‘ଯୋ ତେ ୱିହାରେ ଵସୀ’’ତିଆଦିନା (ପାରା। ୨୨୦) ପରିୟାୟେନ ଉତ୍ତରିମନୁସ୍ସଧମ୍ମାରୋଚନତ୍ଥଂ ପଟିୱିଜାନନ୍ତସ୍ସ ମୁସା ଭଣିତେ ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚୟଂ, ଅପ୍ପଟିୱିଜାନନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ, କେୱଲଂ ମୁସା ଭଣନ୍ତସ୍ସ ଇଧ ପାଚିତ୍ତିୟଂ। ଅନୁପଧାରେତ୍ୱା ସହସା ଭଣନ୍ତସ୍ସ, ‘‘ଅଞ୍ଞଂ ଭଣିସ୍ସାମୀ’’ତି ଅଞ୍ଞଂ ଭଣନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ୱିସଂୱାଦନପୁରେକ୍ଖାରତା, ୱିସଂୱାଦନଚିତ୍ତେନ ଯମତ୍ଥଂ ଵତ୍ତୁକାମୋ, ତସ୍ସ ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ୱିଞ୍ଞାପନପୟୋଗୋ ଚାତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନୀତି।

ମୁସାୱାଦସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ଓମସୱାଦସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦୁତିୟେ ଓମସୱାଦେତି ଓୱିଜ୍ଝନଵଚନେ, ଜାତିନାମଗୋତ୍ତକମ୍ମସିପ୍ପଆବାଧଲିଙ୍ଗକିଲେସଆପତ୍ତିଅକ୍କୋସେସୁ ଭୂତେନ ୱା ଅଭୂତେନ ୱା ଯେନ କେନଚି ପାରାଜିକଂ ଆପନ୍ନଂ ୱା ଅନାପନ୍ନଂ ୱା ଯଂକିଞ୍ଚି ଭିକ୍ଖୁଂ ଯାୟ କାୟଚି ୱାଚାୟ ୱା ହତ୍ଥମୁଦ୍ଦାୟ ୱା ଅନଞ୍ଞାପଦେସେନ ଅକ୍କୋସନଵଚନେ ପାଚିତ୍ତିୟନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ।

ସାଵତ୍ଥିୟଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିୟେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ଓମସନଵତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତେହିୟେଵ ଦସହି ଅକ୍କୋସଵତ୍ଥୂହି ‘‘ସନ୍ତି ଇଧେକଚ୍ଚେ ଚଣ୍ଡାଲା’’ତିଆଦିନା (ପାଚି। ୨୬) ନୟେନ ଅଞ୍ଞାପଦେସଂ କତ୍ୱା ଅକ୍କୋସନ୍ତସ୍ସ, ‘‘ଚୋରୋସି ଗଣ୍ଠିଭେଦକୋସୀ’’ତିଆଦୀହି ପାଳିମୁତ୍ତକପଦେହି ଅକ୍କୋସନ୍ତସ୍ସ, ଯଥା ତଥା ୱା ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନଂ ଅକ୍କୋସନ୍ତସ୍ସ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। ଇଧ ଭିକ୍ଖୁନୀପି ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନସଙ୍ଖ୍ୟଂ ଗଚ୍ଛତି। ଅନକ୍କୋସିତୁକାମସ୍ସ କେୱଲଂ ଦୱକମ୍ୟତାୟ ଵଦତୋ ସବ୍ବତ୍ଥ ଦୁବ୍ଭାସିତଂ। ଅତ୍ଥଧମ୍ମଅନୁସାସନିପୁରେକ୍ଖାରାନଂ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଯଂ ଅକ୍କୋସତି, ତସ୍ସ ଉପସମ୍ପନ୍ନତା, ଅନଞ୍ଞାପଦେସେନ ଜାତିଆଦୀହି ଅକ୍କୋସନଂ, ‘‘ମଂ ଅକ୍କୋସତୀ’’ତି ଜାନନା, ଅତ୍ଥପୁରେକ୍ଖାରତାଦୀନଂ ଅଭାୱୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନି, ୱେଦନା ପନ ଇଧ ଦୁକ୍ଖାତି।

ଓମସୱାଦସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩। ପେସୁଞ୍ଞସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତତିୟେ ଭିକ୍ଖୁପେସୁଞ୍ଞେତି ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ପେସୁଞ୍ଞେ, ଜାତିଆଦୀହି ଅକ୍କୋସଵତ୍ଥୂହି ଭିକ୍ଖୁ ଅକ୍କୋସନ୍ତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ସୁତ୍ୱା ଵଚନଂ ଭିକ୍ଖୁନୋ ପିୟକମ୍ୟତାୟ ୱା ଭେଦାଧିପ୍ପାୟେନ ୱା ଯୋ ଅକ୍କୁଟ୍ଠୋ, ତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ କାୟେନ ୱା ୱାଚାୟ ୱା ଉପସଂହଟେ ତସ୍ମିଂ ପେସୁଞ୍ଞକରଣଵଚନେ ପାଚିତ୍ତିୟନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ।

ସାଵତ୍ଥିୟଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିୟେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ପେସୁଞ୍ଞୌପସଂହରଣଵତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ୱୁତ୍ତନୟେନେଵ ଅଞ୍ଞାପଦେସେନ ଅକ୍କୋସନ୍ତସ୍ସ ଵଚନୂପସଂହାରେ ୱା ପାଳିମୁତ୍ତକଅକ୍କୋସୂପସଂହାରେ ୱା ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ଚ ଉପସଂହାରେ ଦୁକ୍କଟଂ। ଇଧାପି ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନଟ୍ଠାନେ ଠିତା। ନ ପିୟକମ୍ୟତାୟ, ନ ଭେଦାଧିପ୍ପାୟେନ କେୱଲଂ ପାପଗରହିତାୟ ଵଦନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଜାତିଆଦୀହି ଅନଞ୍ଞାପଦେସେନ ଅକ୍କୋସନ୍ତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ସୁତ୍ୱା ଵଚନଂ ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ଉପସଂହରଣଂ, ପିୟକମ୍ୟତାଭେଦାଧିପ୍ପାୟେସୁ ଅଞ୍ଞତରତା , ତସ୍ସ ୱିଜାନନାତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନେୱାତି।

ପେସୁଞ୍ଞସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। ପଦସୋଧମ୍ମସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଚତୁତ୍ଥେ ପଦସୋ ଧମ୍ମଂ ୱାଚେୟ୍ୟାତି ସଙ୍ଗୀତିତ୍ତୟଂ ଅନାରୁଳ୍ହମ୍ପି ରାଜୋୱାଦତିକ୍ଖିନ୍ଦ୍ରିୟଚତୁପରିଵତ୍ତନନନ୍ଦୋପନନ୍ଦକୁଲୁମ୍ପସୁତ୍ତମଗ୍ଗକଥାଦିଧମ୍ମଞ୍ଚ ସଙ୍ଗୀତିତ୍ତୟମାରୁଳ୍ହଂ ତିପିଟକଧମ୍ମଞ୍ଚ ପଦଂ ପଦଂ ୱାଚେୟ୍ୟ, ପଦାନୁପଦଅନ୍ୱକ୍ଖରଅନୁବ୍ୟଞ୍ଜନେସୁ ଏକେକଂ କୋଟ୍ଠାସନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ପାଚିତ୍ତିୟନ୍ତି ଏତେସୁ ପଦାଦୀସୁ ଭିକ୍ଖୁଞ୍ଚ ଭିକ୍ଖୁନିଞ୍ଚ ଠପେତ୍ୱା ଯଂକଞ୍ଚି କୋଟ୍ଠାସଂ ଅଵସେସପୁଗ୍ଗଲେହି ସଦ୍ଧିଂ ଏକତୋ ଭଣନ୍ତସ୍ସ ପଦାଦିଗଣନାୟ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସାଵତ୍ଥିୟଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିୟେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ପଦସୋ ଧମ୍ମୱାଚନଵତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିୟଂ। ଉପସମ୍ପନ୍ନେ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନସଞ୍ଞିନୋ ୱେମତିକସ୍ସ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ। ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନେନ ସଦ୍ଧିଂ ଏକତୋ ଉଦ୍ଦେସଗ୍ଗହଣେ, ସଜ୍ଝାୟକରଣେ, ତସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ଉଦ୍ଦେସଗ୍ଗହଣେ, ଯେଭୁୟ୍ୟେନ ପଗୁଣଗନ୍ଥଂ ଭଣନ୍ତସ୍ସ, ଓସାରେନ୍ତସ୍ସ ଚ ଖଲିତଟ୍ଠାନେ ‘‘ଏଵଂ ଭଣାହୀ’’ତି ଵଚନେ ଚ ଏକତୋ ଭଣନ୍ତସ୍ସାପି, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନତା, ୱୁତ୍ତଲକ୍ଖଣଂ ଧମ୍ମଂ ପଦସୋ ୱାଚନତା, ଏକତୋ ଓସାପନଞ୍ଚାତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ପଦସୋଧମ୍ମସମୁଟ୍ଠାନଂ, କିରିୟଂ, ନୋସଞ୍ଞାୱିମୋକ୍ଖଂ, ଅଚିତ୍ତକଂ, ପଣ୍ଣତ୍ତିଵଜ୍ଜଂ, ଵଚୀକମ୍ମଂ, ତିଚିତ୍ତଂ, ତିୱେଦନନ୍ତି।

ପଦସୋଧମ୍ମସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୫। ପଠମସହସେୟ୍ୟସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପଞ୍ଚମେ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନେନାତି ଭିକ୍ଖୁଂ ଠପେତ୍ୱା ଅନ୍ତମସୋ ପାରାଜିକଵତ୍ଥୁଭୂତେନ ତିରଚ୍ଛାନଗତେନାପି। ଉତ୍ତରିଦିରତ୍ତତିରତ୍ତନ୍ତି ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ୱା ତିଣ୍ଣଂ ୱା ରତ୍ତୀନଂ ଉପରି। ସହସେୟ୍ୟନ୍ତି ସବ୍ବଚ୍ଛନ୍ନପରିଚ୍ଛନ୍ନେ ଯେଭୁୟ୍ୟେନ ଛନ୍ନପରିଚ୍ଛନ୍ନେ ୱା ସେନାସନେ ପୁବ୍ବାପରିୟେନ ୱା ଏକକ୍ଖଣେନ ୱା ଏକତୋ ନିପଜ୍ଜନଂ। କପ୍ପେୟ୍ୟାତି ୱିଦହେୟ୍ୟ ସମ୍ପାଦେୟ୍ୟ। ତତ୍ଥ ଛଦନଂ ଅନାହଚ୍ଚ ଦିୟଡ୍ଢହତ୍ଥୁବ୍ବେଧେନ ପାକାରାଦିନା ପରିଚ୍ଛିନ୍ନମ୍ପି ସବ୍ବପରିଚ୍ଛନ୍ନମିଚ୍ଚେଵ ୱେଦିତବ୍ବଂ, ତସ୍ମା ଇମିନା ଲକ୍ଖଣେନ ସମନ୍ନାଗତୋ ସଚେପି ସତ୍ତଭୂମିକୋ ପାସାଦୋ ଏକୂପଚାରୋ ହୋତି, ସତଗବ୍ଭଂ ୱା ଚତୁସାଲଂ, ଯୋ ତତ୍ଥ ୱା ଅଞ୍ଞତ୍ଥ ୱା ତାଦିସେ ତେନ ୱା ଅଞ୍ଞେନ ୱା ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନେନ ସହ ତିସ୍ସୋ ରତ୍ତିୟୋ ସୟିତ୍ୱା ଚତୁତ୍ଥଦିଵସେ ଅତ୍ଥଙ୍ଗତେ ସୂରିୟେ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନେ ନିପନ୍ନେ ଗବ୍ଭଦ୍ୱାରଂ ପିଧାୟ ୱା ଅପିଧାୟ ୱା ନିପଜ୍ଜତି, ପଠମନିପନ୍ନୋ ୱା ତସ୍ମିଂ ନିପଜ୍ଜନ୍ତେ ନ ୱୁଟ୍ଠାତି, ତସ୍ସ ଉଭିନ୍ନଂ ଉଟ୍ଠହିତ୍ୱା ନିପଜ୍ଜନପ୍ପୟୋଗଗଣନାୟ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନଗଣନାୟ ଚ ପାଚିତ୍ତିୟଂ। ଅୟମେତ୍ଥ ସଙ୍ଖେପୋ, ୱିତ୍ଥାରୋ ପନ ସମନ୍ତପାସାଦିକାୟଂ (ପାଚି। ଅଟ୍ଠ। ୫୧) ସବ୍ବପ୍ପକାରତୋ ୱୁତ୍ତୋ।

ଆଳଵିୟଂ ସମ୍ବହୁଲେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନେନ ସହସେୟ୍ୟଵତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ‘‘ଉତ୍ତରିଦିରତ୍ତତିରତ୍ତ’’ନ୍ତି ଅୟମେତ୍ଥ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିୟଂ, ଉପସମ୍ପନ୍ନେ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନସଞ୍ଞିନୋ ୱେମତିକସ୍ସ ୱା ଉପଡ୍ଢଚ୍ଛନ୍ନପରିଚ୍ଛନ୍ନାଦୀସୁ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। ଊନକଦିରତ୍ତତିରତ୍ତଂ ଵସନ୍ତସ୍ସ, ତତିୟାୟ ରତ୍ତିୟା ପୁରାରୁଣା ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ପୁନ ଵସନ୍ତସ୍ସ, ସବ୍ବଚ୍ଛନ୍ନସବ୍ବାପରିଚ୍ଛନ୍ନାଦୀସୁ ଵସନ୍ତସ୍ସ, ଇତରସ୍ମିଂ ନିସିନ୍ନେ ନିପଜ୍ଜନ୍ତସ୍ସ, ନିପନ୍ନେ ୱା ନିସୀଦନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ପାଚିତ୍ତିୟଵତ୍ଥୁକସେନାସନଂ, ତତ୍ଥ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନେନ ସହ ନିପଜ୍ଜନଂ, ଚତୁତ୍ଥଦିଵସେ ସୂରିୟତ୍ଥଙ୍ଗମନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଏଳକଲୋମସଦିସାନେୱାତି।

ପଠମସହସେୟ୍ୟସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୬। ଦୁତିୟସହସେୟ୍ୟସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଛନ୍ନେ ମାତୁଗାମେନାତି ଅନ୍ତମସୋ ତଦହୁଜାତାଯପି ମନୁସ୍ସିତ୍ଥିଯା। ଦିସ୍ସମାନରୂପା ପନ ଯକ୍ଖିପେତିଯୋ ପଣ୍ଡକୋ ମେଥୁନଓହୁଭୁତା ଚ ତିରଚ୍ଛାନିତ୍ଥିଯୋ ଇଧ ଦୁକ୍କଟଓହୁକା ହୋନ୍ତି।

ସାଓତ୍ଥିଯଂ ଆଯସ୍ମନ୍ତଂ ଅନୁରୁଦ୍ଧତ୍ଥେରଂ ଆରବ୍ଭ ମାତୁଗାମେନ ସହସେଯ୍ୟଓହୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସେସଂ ଅନନ୍ତରସିକ୍ଖାପଦେ ଖୁତ୍ତନଯେନେଓ ଓେଦିତବ୍ବଂ ଅଞ୍ଞତ୍ର ରତ୍ତିପରିଚ୍ଛେଦା, ତତ୍ର ହି ଚତୁତ୍ଥଦିଓସେ ଆପତ୍ତି, ଇଧ ପନ ପଠମଦିଓସେପୀତି।

ଦୁତିଯସହସେଯ୍ୟସିକ୍ଖାପଦଓଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୭। ଧମ୍ମଦେସନାସିକ୍ଖାପଦଓଣ୍ଣନା

ସତ୍ତମେ ଉତ୍ତରିଛପ୍ପଞ୍ଚଓାଚାହୀତିଏତ୍ଥ ଏକୋ ଗାଥାପାଦୋ ଏକା ଓାଚାତି ଏଓଂ ସଙ୍ଖତ୍ତ ଓାଚାପମାଣଂ ଓେଦିତବ୍ବଂ। ଧମ୍ମଂ ଦେସେଯ୍ୟାତି ପଦସୋଧମ୍ମସିକ୍ଖାପଦେ ଖୁତ୍ତଲକ୍ଖଣଂ ଧମ୍ମଂ ଓା ଅଟ୍ଠକଥାଧମ୍ମଂ ଓା ଭାସେଯ୍ୟ। ଅଞ୍ଞତ୍ର ଓିଞ୍ଞୁନା ପୁରିସଓିଗ୍ଗହେନାତି ଓିନା ଓିଞ୍ଞୁନା ପୁରିସେନ। ମନୁସ୍ସଓିଗ୍ଗହଂ ଗହେତ୍ୱା ଠିତେନ ପନ ଯକ୍ଖେନ ଓା ପେତେନ ଓା ତିରଚ୍ଛାନେନ ଓା ସଦ୍ଧିଂ ଠିତାଯପି ଧମ୍ମଂ ଦେସେତୁଂ ନ ଓଟ୍ଟତି। ପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି ଦୁତିଯାନିଯତେ ଖୁତ୍ତଲକ୍ଖଣେନ ମନୁସ୍ସେନ ଓିନା ଓିଞ୍ଞୁମନୁସ୍ସିତ୍ଥିଯା ଛନ୍ନଂ ଓାଚାନଂ ଉପରି ପଦାଦିଓସେନ ଧମ୍ମଂ ଦେସେନ୍ତସ୍ସ ପଦାଦିଗଣନାଯ, ବହୂନଂ ଦେସଯତୋ ମାତୁଗାମଗଣନାଯ ଚ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାଓତ୍ଥିଯଂ ଉଦାଯିତ୍ଥେରଂ ଆରବ୍ଭ ମାତୁଗାମସ୍ସ ଧମ୍ମଦେସନାଓହୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ''ଅଞ୍ଞତ୍ର ଓିଞ୍ଞୁନା''ତି ଅଯମେତ୍ଥ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଅମାତୁଗାମେ ମାତୁଗାମସଞ୍ଞିନୋ ଓେମତିକସ୍ସ ଓା ଯକ୍ଖିପେତିପଣ୍ଡକମନୁସ୍ସଓିଗ୍ଗହତିରଚ୍ଛାନିତ୍ଥୀନଂ ଦେସେନ୍ତସ୍ସ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। ଛହି ଓାଚାହି, ତତୋ ଓା ଓରଂ ଦେସେନ୍ତସ୍ସ, ଖୁତ୍ତଲକ୍ଖଣେ ଓା ପୁରିସେ ସତି, ସଯଂ ଓା ଉଟ୍ଠାଯ, ପୁନ ନିସୀଦିତ୍ୱା ମାତୁଗାମସ୍ସ ଓା ଉଟ୍ଠହିତ୍ୱା ପୁନ ନିସିନ୍ନସ୍ସ, ଅଞ୍ଞସ୍ସ ଓା ମାତୁଗାମସ୍ସ ଦେସଯତୋ, ''ଦୀଘନିକାଯୋ ନାମ ଭନ୍ତେ କିମତ୍ଥିଯୋ''ତି ଏଓଂ ପନ ପୁଟ୍ଠେ ସବ୍ବମ୍ପି ଦୀଘନିକାଯଂ ଦେସେନ୍ତସ୍ସ, ଅଞ୍ଞସ୍ସତ୍ଥାଯ ଖୁଚ୍ଚମାନଂ ମାତୁଗାମେ ସୁଣନ୍ତେ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଖୁତ୍ତଲକ୍ଖଣସ୍ସ ଧମ୍ମସ୍ସ ଛନ୍ନଂ ଓାଚାନଂ ଉପରି ଦେସନା, ଖୁତ୍ତଲକ୍ଖଣୋ ମାତୁଗାମୋ, ଇରିଯାପଥପରିଓତ୍ତଭାଓୋ, କପ୍ପିଯକାରକସ୍ସାଭାଓୋ, ଅପଞ୍ହଓିସ୍ସଜ୍ଜନାତି ଇମାନେତ୍ଥ ପଞ୍ଚ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଦସୋଧମ୍ମସଦିସାନେଓ, କେଓଲଂ ଇଧ କିରିଯାକିରିଯଂ ହୋତୀତି।

ଧମ୍ମଦେସନାସିକ୍ଖାପଦଓଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୮। ଭୂତାରୋଚନସିକ୍ଖାପଦଓଣ୍ଣନା

ଅଟ୍ଠମେ ଉତ୍ତରିମନୁସ୍ସଧମ୍ମନ୍ତି ଚତୁତ୍ଥପାରାଜିକେ ଖୁତ୍ତଲକ୍ଖଣଂ ଉତ୍ତରିମନୁସ୍ସାନଂ ଝାଯୀନଞ୍ଚେଓ ଅରିଯାନଞ୍ଚ ଧମ୍ମଂ। ଭୂତସ୍ମିଂ ପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି ଅତ୍ତନି ଝାନାଦିଧମ୍ମେ ସତି ତଂ ଭିକ୍ଖୁଞ୍ଚ ଭିକ୍ଖୁନିଞ୍ଚ ଠପେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞସ୍ସ ଆରୋଚଯତୋ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଓେସାଲିଯଂ ଓଗ୍ଗୁମୁଦାତୀରିଯେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ତେସଂ ଭୂତାରୋଚନଓହୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି , ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ନିପ୍ପରିଯାଯେନ ଅତ୍ତନି ଓିଜ୍ଜମାନଂ ଝାନାଦିଧମ୍ମଂ ଆରୋଚେନ୍ତସ୍ସ ସଚେ ଯସ୍ସ ଆରୋଚେତି, ସୋ ଅନନ୍ତରମେଓ ''ଅଯଂ ଝାନଲାଭୀ''ତି ଓା ''ଅରିଯୋ''ତି ଓା ଯେନ କେନଚି ଆକାରେନ ତମତ୍ଥଂ ଜାନାତି, ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ନୋ ଚେ ଜାନାତି, ଦୁକ୍କଟଂ। ପରିଯାଯେନ ଆରୋଚିତଂ ପନ ଜାନାତୁ ଓା, ମା ଓା, ଦୁକ୍କଟମେଓ। ତଥାରୂପେ କାରଣେ ସତି ଉପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ଆରୋଚଯତୋ, ଆଦିକମ୍ମିକସ୍ସ ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଯସ୍ମା ପନ ଅରିଯାନଂ ଉମ୍ମତ୍ତକାଦିଭାଓୋ ନତ୍ଥି, ଝାନଲାଭିନୋ ପନ ତସ୍ମିଂ ସତି ଝାନା ପରିହାଯନ୍ତି, ତସ୍ମା ତେ ଇଧ ନ ଗହିତା। ଉତ୍ତରିମନୁସ୍ସଧମ୍ମସ୍ସ ଭୂତତା, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ଆରୋଚନଂ, ତଙ୍ଖଣଓିଜାନନା, ଅନଞ୍ଞାପଦେସୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ଭୂତାରୋଚନସମୁଟ୍ଠାନଂ, କିରିଯଂ, ନୋସଞ୍ଞାଓିମୋକ୍ଖଂ, ଅଚିତ୍ତକଂ, ପଣ୍ଣତ୍ତିଓଜ୍ଜଂ, କାଯକମ୍ମଂ, ଓଚୀକମ୍ମଂ, କୁସଲାବ୍ୟାକତଚିତ୍ତେହି ଦ୍ୱିଚିତ୍ତଂ, ସୁଖମଜ୍ଝତ୍ତଓେଦନାହି ଦ୍ୱିଓେଦନନ୍ତି।

ଭୂତାରୋଚନସିକ୍ଖାପଦଓଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୯। ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲାରୋଚନସିକ୍ଖାପଦଓଣ୍ଣନା

ନଓମେ ଭିକ୍ଖୁସ୍ସାତି ପାରାଜିକଂ ଅନଜ୍ଝାପନ୍ନସ୍ସ। ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲନ୍ତି କିଞ୍ଚାପି ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ଆପତ୍ତିକ୍ଖନ୍ଧାନମେତଂ ଅଧିଓଚନଂ, ଇଧ ପନ ସଙ୍ଘାଦିସେସମେଓ ଅଧିପ୍ପେତଂ। ଅଞ୍ଞତ୍ର ଭିକ୍ଖୁସମ୍ମୁତିଯାତି ଯଂ ସଙ୍ଘୋ ଅଭିଣ୍ହାପତ୍ତିକସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଆଯତିଂ ସଂଓରତ୍ଥାଯ ଆପତ୍ତୀନଞ୍ଚ କୁଲାନଞ୍ଚ ପରିଯନ୍ତଂ କତ୍ୱା ଓା ଅକତ୍ୱା ଓା ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଅପଲୋକେତ୍ୱା କତିକଂ କରୋତି, ତଂ ଠପେତ୍ୱା, ଅଯଥାକତିକାଯ ''ଅଯଂ ଅସୁଚିଂ ମୋଚେତ୍ୱା ସଙ୍ଘାଦିସେସଂ ଆପନ୍ନୋ''ତିଆଦିନା ନଯେନ ଓତ୍ଥୁନା ସଦ୍ଧିଂ ଆପତ୍ତିଂ ଘଟେତ୍ୱା ଆରୋଚେନ୍ତସ୍ସ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାଓତ୍ଥିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲାପତ୍ତିଆରୋଚନଓହୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ , ଅଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲାଯ ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲସଞ୍ଞିନୋ ଓେମତିକସ୍ସ ଓା ଦୁକ୍କଟଂ, ଅଓସେସେ ଛ ଆପତ୍ତିକ୍ଖନ୍ଧେ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ପୁରିମପଞ୍ଚସିକ୍ଖାପଦଓୀତିକ୍କମସଙ୍ଖାତଂ ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲଂ ଓା ଇତରଂ ଅଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲଂ ଓା ଅଜ୍ଝାଚାରଂ ଆରୋଚେନ୍ତସ୍ସାପି ଦୁକ୍କଟମେଓ। ଓତ୍ଥୁମତ୍ତଂ ଓା ଆପତ୍ତିମତ୍ତଂ ଓା ଆରୋଚେନ୍ତସ୍ସ, ଭିକ୍ଖୁସମ୍ମୁତିପରିଚ୍ଛେଦଂ ଅନତିକ୍କମିତ୍ୱା ଆରୋଚେନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଖୁତ୍ତଲକ୍ଖଣସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ସଓତ୍ଥୁକୋ ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ଆରୋଚନଂ, ଭିକ୍ଖୁସମ୍ମୁତିଯା ଅଭାଓୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନି, ଓେଦନା ପନ ଇଧ ଦୁକ୍ଖାଯେଓାତି।

ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲାରୋଚନସିକ୍ଖାପଦଓଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୦। ପଥଓୀଖଣନସିକ୍ଖାପଦଓଣ୍ଣନା

ଦସମେ ପଥଓିନ୍ତି ଦ୍ୱେଓିଧା ପଥଓୀ ଜାତପଥଓୀ ଅଜାତପଥଓୀତି। ତତ୍ଥ ଜାତପଥଓୀ ସୁଦ୍ଧମିସ୍ସପୁଞ୍ଜଓସେନ ତିଓିଧା, ତତ୍ଥ ସୁଦ୍ଧପଥଓୀ ନାମ ପକତିଯା ସୁଦ୍ଧପଂସୁ ଓା ସୁଦ୍ଧମତ୍ତିକା ଓା। ମିସ୍ସପଥଓୀ ନାମ ଯତ୍ଥ ପଂସୁତୋ ଓା ମତ୍ତିକାତୋ ଓା ପାସାଣସକ୍ଖରକଥଲମରୁମ୍ବଓାଲୁକାସୁ ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ ତତିଯଭାଗୋ ହୋତି। ପୁଞ୍ଜପଥଓୀ ନାମ ''ଅତିରେକଚାତୁମାସଂ ଓଓଟ୍ଠୋ ପଂସୁପୁଞ୍ଜୋ ଓା ମତ୍ତିକାପୁଞ୍ଜୋ ଓା''ତି (ପାଚି। ୮୬) ଖୁତ୍ତଂ, ଖୁତ୍ତଲକ୍ଖଣେନ ପନ ମିସ୍ସକପୁଞ୍ଜୋପି ପିଟ୍ଠିପାସାଣେ ଠିତସୁଖୁମରଜମ୍ପି ଚ ଦେଓେ ଫୁସାଯନ୍ତେ ସକିଂ ତିନ୍ତଂ ଚତୁମାସଚ୍ଚଯେନ ତିନ୍ତୋକାସୋ ପୁଞ୍ଜପଥଓିସଙ୍ଖମେଓ ଗଚ୍ଛତି। ତିଓିଧାପି ଚେସା ପଥଓୀ ଉଦ୍ଧନପତ୍ତପଚନାଦିଓସେନ ଓା ଯଥା ତଥା ଓା ଅଦଡ୍ଢା 'ଜାତପଥଓୀ'ତି ଖୁଚ୍ଚତି, ଦଡ୍ଢା ପନ ଖୁତ୍ତପମାଣତୋ ଅଧିକତରପାସାଣାଦିମିସ୍ସା ଓା ଅଜାତପଥଓୀ ନାମ ହୋତି, କୋ ପନ ଓାଦୋ ସୁଦ୍ଧପାସାଣାଦିଭେଦାଯ। ତତ୍ଥ ଯା 'ଜାତପଥଓୀ'ତି ଖୁତ୍ତା, ଅଯଂ ଅକପ୍ପିଯପଥଓୀ। ଯୋ ଭିକ୍ଖୁ ତଂ ଏଓରୂପଂ ପଥଓିଂ ସଯଂ ଖଣତି, ଖଣନଭେଦନଓିଲେଖନପଚନାଦୀହି ଓିକୋପେତି, ତସ୍ସ ପଯୋଗଗଣନାଯ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ଯୋ ପନ ଖଣାପେତି, ଖୁତ୍ତନଯେନେଓ ଓିକୋପାପେତି, ତସ୍ସ ''ଇମଂ ପଦେସ''ନ୍ତି ଓା ''ଇମଂ ପଥଓିଂ''ନ୍ତି ଓା ଏଓଂ ନିଯମେତ୍ୱା ''ଖଣ, ଭିନ୍ଦା''ତିଆଦିନା ନଯେନ ଆଣାପେନ୍ତସ୍ସ ଆଣତ୍ତିଯା ଦୁକ୍କଟଂ, ସକିଂ ଆଣତ୍ତେ ଦିଓସମ୍ପି ଖଣନ୍ତେ ଆଣାପକସ୍ସ ଏକମେଓ ପାଚିତ୍ତିଯଂ, ସଚେ ଇତରୋ ପୁନପ୍ପୁନଂ ଆଣାପେତି, ଓାଚାଯ ଓାଚାଯ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଆଳଓିଯଂ ଆଳଓକେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ପଥଓିଖଣନଓହୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଣତ୍ତିକଂ, ପଥଓିଯା ଓେମତିକସ୍ସ, ଅପଥଓିଯା ପଥଓିସଞ୍ଞିନୋ ଚେଓ ଓେମତିକସ୍ସ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। ଓକାସଂ ଅନିଯମେତ୍ୱା ''ପୋକ୍ଖରଣିଂ ଖଣ, ଆଓାଟଂ ଖଣ, କନ୍ଦଂ ଖଣା''ତିଆଦୀନି ଭଣନ୍ତସ୍ସ, ଆତପେନ ସୁସ୍ସିତ୍ୱା ଫଲିତକଦ୍ଦମଂ ଓା ଗୋକଣ୍ଟକଂ ଓା ହେଟ୍ଠା ପଥଓିଯା ଅସମ୍ବନ୍ଧଂ ଭିଜ୍ଜିତ୍ୱା ପତିତନଦିତଟଂ ଓା ମହନ୍ତମ୍ପି ନଙ୍ଗଲଚ୍ଛିନ୍ନମତ୍ତିକାପିଣ୍ଡନ୍ତିଏଓମାଦୀନି ସବ୍ବଞ୍ଚ ଅଜାତପଥଓିଂ ଓିକୋପେନ୍ତସ୍ସ, ''ଇମସ୍ସ ଥମ୍ଭସ୍ସ ଆଓାଟଂ ଜାନ , ମତ୍ତିକଂ ଦେହି, ମତ୍ତିକଂ ଆହର, ପଂସୁନା ମେ ଅତ୍ଥୋ, ମତ୍ତିକଂ କପ୍ପିଯଂ କରୋହୀ''ତି ଭଣନ୍ତସ୍ସ, ଅସଞ୍ଚିଚ୍ଚ ରୁକ୍ଖାଦିପଓଟ୍ଟନେନ ଭିନ୍ଦନ୍ତସ୍ସ, ଅସତିଯା ପାଦଙ୍ଗୁଟ୍ଠକାଦୀହି ଓିଲେଖନ୍ତସ୍ସ, ଜାତପଥଓିଭାଓଂ ଓା, ''ଖଣାମି ଓା ଅହ''ନ୍ତି ଅଜାନନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଜାତପଥଓୀ, ପଥଓିସଞ୍ଞିତା, ଖଣନଖଣାପନାନଂ ଅଞ୍ଞତରନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ପଣ୍ଣତ୍ତିଓଜ୍ଜଂ, ତିଚିତ୍ତଂ, ତିଓେଦନନ୍ତି।

ପଥଓୀଖଣନସିକ୍ଖାପଦଓଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ମୁସାଵାଦଵଗ୍ଗୋ ପଠମୋ।

୨। ଭୂତଗାମଵଗ୍ଗୋ

୧। ଭୂତଗାମସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା

ଭୂତଗାମଵଗ୍ଗସ୍ସ ପଠମେ ଭୂତଗାମପାତବ୍ୟତାୟାତି ଏତ୍ଥ ଭଵନ୍ତି ଅହେସୁଞ୍ଚାତି ଭୂତା, ଜାୟନ୍ତି ଵଡ୍ଢନ୍ତି ଜାତା ଵଡ୍ଢିତା ଚାତି ଅତ୍ଥୋ। ଗାମୋତି ରାସି, ଭୂତାନଂ ଗାମୋ, ଭୂତା ଏଵ ଵା ଗାମୋତି ଭୂତଗାମୋ, ପତିଟ୍ଠିତହରିତତିଣରୁକ୍ଖାଦୀନମେତଂ ଅଧିଵଚନଂ। ପାତବ୍ୟସ୍ସ ଭାଵୋ ପାତବ୍ୟତା, ଛେଦନଭେଦନାଦୀହି ୟଥାରୁଚି ପରିଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବତାତି ଅତ୍ଥୋ, ତସ୍ସଂ ଭୂତଗାମପାତବ୍ୟତାୟ, ନିମିତ୍ତତ୍ଥେ ଚେତଂ ଭୁମ୍ମଵଚନଂ, ଭୂତଗାମପାତବ୍ୟତାହେତୁ ଭୂତଗାମସ୍ସ ଛେଦନାଦିପଚ୍ଚୟା ପାଚିତ୍ତିୟନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ତସ୍ମା ୟୋ ଭିକ୍ଖୁ ପଥଵିଉଦକପାକାରାଦୀସୁ ୟତ୍ଥକତ୍ଥଚି ଜାତଂ ଅସୁକ୍ଖଂ ଅନ୍ତମସୋ ଅତିସୁଖୁମତିଣମ୍ପି ସାସପବୀଜକସେଵାଲମ୍ପି ଉଦ୍ଧରଣଛେଦନଵିଜ୍ଝନାଦୀହି ଵିକୋପେତି ଵା ପଥଵିଖଣନେ ଵୁତ୍ତନୟେନ ଵିକୋପାପେତି ଵା ପାଚିତ୍ତିୟଂ ଆପଜ୍ଜତି।

ଆଳଵିୟଂ ଆଳଵକେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ରୁକ୍ଖଚ୍ଛିନ୍ଦନଵତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଣତ୍ତିକଂ, ଭୂତଗାମତୋ ଵିୟୋଜିତମୂଲବୀଜଖନ୍ଧବୀଜଫଲୁବୀଜଅଗ୍ଗବୀଜବୀଜବୀଜାନଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଭାଜନଗତଂ ଵା ରାସିକତଂ ଵା ଭୂମିୟଂ ରୋପିତମ୍ପି ନିକ୍ଖନ୍ତମୂଲମତ୍ତଂ ଵା ନିକ୍ଖନ୍ତଅଙ୍କୁରମତ୍ତଂ ଵା ସଚେପିସ୍ସ ଵିଦତ୍ଥିମତ୍ତା ପତ୍ତଵଟ୍ଟି ନିଗ୍ଗଚ୍ଛତି, ଅନିକ୍ଖନ୍ତେ ଵା ମୂଲେ ନିକ୍ଖନ୍ତେ ଵା ମୂଲେ ୟାଵ ଅଙ୍କୁରୋ ହରିତୋ ନ ହୋତି, ତାଵ ତଂ ଵିକୋପେନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ, ତଥା ଭୂତଗାମବୀଜଗାମେ ଵେମତିକସ୍ସ, ଅଭୂତଗାମବୀଜଗାମେ ଭୂତଗାମବୀଜଗାମସଞ୍ଞିନୋ ଚେଵ ଵେମତିକସ୍ସ ଚ। ଉଭୟତ୍ଥ ପନ ଅତଥାସଞ୍ଞିସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି, ଅସଞ୍ଚିଚ୍ଚ ଅସତିୟା ଅଜାନିତ୍ୱା ଵା ଵିକୋପେନ୍ତସ୍ସ, ‘ଇମଂ ରୁକ୍ଖ’ନ୍ତି ଏଵଂ ଅନିୟମେତ୍ୱା ‘‘ରୁକ୍ଖଂ ଛିନ୍ଦ, ଵଲ୍ଲିଂ ଛିନ୍ଦା’’ତିଆଦୀନି ଭଣନ୍ତସ୍ସ, ‘‘ଇମଂ ପୁପ୍ଫଂ ଵା ଫଲଂ ଵା ଜାନ, ଇମଂ ଦେହି, ଇମଂ ଆହର, ଇମିନା ମେ ଅତ୍ଥୋ, ଇମଂ କପ୍ପିୟଂ କରୋହୀ’’ତି ଭଣନ୍ତସ୍ସ ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଏଵଂ କପ୍ପିୟଵଚନେନ ଭୂତଗାମତୋ ଵିୟୋଜିତଂ ପନ ବୀଜଜାତଂ ପୁନ ପି ‘‘କପ୍ପିୟଂ କରୋହୀ’’ତି କାରେତ୍ୱାଵ ପରିଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବଂ। ଏଵଞ୍ହିସ୍ସ ବୀଜଗାମପରିମୋଚନମ୍ପି କତଂ ହୋତି।

କପ୍ପିୟଂ କରୋନ୍ତେନ ପନ ଅଗ୍ଗିନା ଵା ନଖେନ ଵା ସତ୍ଥେନ ଵା କତ୍ତବ୍ବଂ, ଅଗ୍ଗିନା କରୋନ୍ତେନ ଚ ୟେନ କେନଚି ଅଗ୍ଗିନା ଏକଦେସେ ଫୁସନ୍ତେନ ‘କପ୍ପିୟ’ନ୍ତି ଵତ୍ୱାଵ କାତବ୍ବଂ। ସତ୍ଥେନ କରୋନ୍ତେନ ୟସ୍ସ କସ୍ସଚି ତିଖିଣସତ୍ଥସ୍ସ ଅନ୍ତମସୋ ସୂଚିନଖଚ୍ଛେଦନାଦୀନମ୍ପି ତୁଣ୍ଡେନ ଵା ଧାରାୟ ଵା ଵେଧଂ ଵା ଛେଦଂ ଵା ଦସ୍ସେନ୍ତେନ ତଥେଵ କାତବ୍ବଂ। ନଖେନ କରୋନ୍ତେନ ଠପେତ୍ୱା ଗୋମହିଂସାଦୀନଂ ଖୁରେ ୟେନ କେନଚି ଅପୂତିନା ମନୁସ୍ସାନଂ ଵା ତିରଚ୍ଛାନାନଂ ଵା ନଖେନ ଅନ୍ତମସୋ ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଆହଟେନାପି ସତ୍ଥେ ଵୁତ୍ତନୟେନେଵ କାତବ୍ବଂ। ତତ୍ଥ ସଚେପି ବୀଜାନଂ ପବ୍ବତମତ୍ତୋ ରାସି, ରୁକ୍ଖସହସ୍ସଂ ଵା ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଏକାବଦ୍ଧଂ, ଉଚ୍ଛୂନଂ ଵା ମହାଭାରୋ ବନ୍ଧିତ୍ୱା ଠପିତୋ ହୋତି, ଏକସ୍ମିଂ ବୀଜେ ଵା ରୁକ୍ଖସାଖାୟ ଵା ଉଚ୍ଛୁମ୍ହି ଵା କପ୍ପିୟେ କତେ ସବ୍ବଂ କତଂ ହୋତି। ଉଚ୍ଛୁଂ ‘‘କପ୍ପିୟଂ କରିସ୍ସାମୀ’’ତି ତେହି ସଦ୍ଧିଂ ବଦ୍ଧଂ ଦାରୁକଂ ଵିଜ୍ଝତି, ଵଟ୍ଟତିୟେଵ। ସଚେ ପନ ୟାୟ ଵଲ୍ଲିୟା ଭାରୋ ବଦ୍ଧୋ, ତଂ ଵିଜ୍ଝତି, ନ ଵଟ୍ଟତି। ମରିଚପକ୍କାଦୀହି ମିସ୍ସେତ୍ୱା ଭତ୍ତଂ ଆହରନ୍ତି, ‘‘କପ୍ପିୟଂ କରୋହୀ’’ତି ଵୁତ୍ତେ ସଚେପି ଭତ୍ତସିତ୍ଥେ ଵିଜ୍ଝତି, ଵଟ୍ଟତିୟେଵ, ତିଲତଣ୍ଡୁଲେସୁପି ଏସେଵ ନୟୋ। ୟାଗୁୟା ପକ୍ଖିତ୍ତାନି ପନ ଏକାବଦ୍ଧାନି ହୁତ୍ୱା ନ ସନ୍ତିଟ୍ଠନ୍ତି, ତତ୍ଥ ଏକେକଂ ଵିଜ୍ଝିତ୍ୱାଵ କାତବ୍ବଂ। କପିତ୍ଥଫଲାଦୀନଂ ଅନ୍ତୋ ମିଞ୍ଜଂ କଟାହଂ ମୁଞ୍ଚିତ୍ୱା ସଞ୍ଚରତି, ଭିନ୍ଦାପେତ୍ୱା କପ୍ପିୟଂ କାରେତବ୍ବଂ। ଏକାବଦ୍ଧା ଚେ, କଟାହେପି କାତୁଂ ଵଟ୍ଟତି। ୟଂ ପନ ଫଲଂ ତରୁଣଂ ହୋତି ଅବୀଜଂ ୟଞ୍ଚ ନିବ୍ବଟ୍ଟବୀଜଂ ବୀଜଂ ଅପନେତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବଂ, ତତ୍ଥ କପ୍ପିୟକରଣକିଚ୍ଚଂ ନତ୍ଥି। ଭୂତଗାମୋ, ଭୂତଗାମସଞ୍ଞିତା, ଵିକୋପନଂ ଵା ଵିକୋପାପନଂ ଵାତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଥଵିଖଣନସଦିସାନେଵାତି।

ଭୂତଗାମସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ଅଞ୍ଞଵାଦକସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା

ଦୁତିୟେ ୟମତ୍ଥଂ ସଙ୍ଘମଜ୍ଝେ ଵିନୟଧରୋ ପୁଚ୍ଛତି, ତତୋ ଅଞ୍ଞଂ ଵଦତୀତି ଅଞ୍ଞଵାଦକୋ, ଅଞ୍ଞେନଞ୍ଞଂ ପଟିଚରଣସ୍ସେତଂ ନାମଂ। ଵିହେସତୀତି ଵିହେସକୋ, ତୁଣ୍ହୀଭାଵସ୍ସେତଂ ନାମଂ, ତସ୍ମିଂ ଅଞ୍ଞଵାଦକେ ଵିହେସକେ। ପାଚିତ୍ତିୟନ୍ତି ଵତ୍ଥୁଦ୍ୱୟେ ପାଚିତ୍ତିୟଦ୍ୱୟଂ ଵୁତ୍ତଂ। ତସ୍ମା ୟୋ ଭିକ୍ଖୁ ସାଵସେସଂ ଆପତ୍ତିଂ ଆପନ୍ନୋ ସଙ୍ଘମଜ୍ଝେ ଅନୁୟୁଞ୍ଜିୟମାନୋ ତଂ ନ କଥେତୁକାମୋ ଅଞ୍ଞେନ ଵଚନେନ ଅଞ୍ଞଂ ଛାଦେନ୍ତୋ ତଥା ତଥା ଵିକ୍ଖିପତି, ୟୋ ଚ ତୁଣ୍ହୀଭାଵେନ ଵିହେସେତି, ତେସଂ ୟଂ ଭଗଵତା ଅଞ୍ଞଵାଦକକମ୍ମଞ୍ଚେଵ ଵିହେସକକମ୍ମଞ୍ଚ ଅନୁଞ୍ଞାତଂ, ତସ୍ମିଂ ସଙ୍ଘେନ କତେ ପୁନ ତଥା କରୋନ୍ତାନଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

କୋସମ୍ବିୟଂ ଛନ୍ନତ୍ଥେରଂ ଆରବ୍ଭ ଅଞ୍ଞେନଞ୍ଞଂ ପଟିଚରଣଵତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ଧମ୍ମକମ୍ମେ ତିକପାଚିତ୍ତିୟଂ, ଅଧମ୍ମକମ୍ମେ ତିକଦୁକ୍କଟଂ, ଅନାରୋପିତେ ପନ ଅଞ୍ଞଵାଦକେ ଵା ଵିହେସକେ ଵା ତଥା କରୋନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟମେଵ। ଆପତ୍ତିଂ ଆପନ୍ନଭାଵଂ ଵା ଅଜାନନ୍ତସ୍ସ ‘‘କିଂ ତୁମ୍ହେ ଭଣଥା’’ତି ପୁଚ୍ଛତୋ, ଗେଲଞ୍ଞେନ ଵା, ‘‘ସଙ୍ଘସ୍ସ ଭଣ୍ଡନାଦୀନି ଵା ଭଵିସ୍ସନ୍ତି, ଅଧମ୍ମେନ ଵା ଵଗ୍ଗେନ ଵା ନକମ୍ମାରହସ୍ସ ଵା କମ୍ମଂ କରିସ୍ସନ୍ତୀ’’ତି ଇମିନା ଅଧିପ୍ପାୟେନ ନ କଥେନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଧମ୍ମକମ୍ମେନ ଆରୋପିତତା, ଆପତ୍ତିୟା ଵା ଵତ୍ଥୁନା ଵା ଅନୁୟୁଞ୍ଜିୟମାନତା, ଛାଦେତୁକାମତାୟ ଅଞ୍ଞେନଞ୍ଞଂ ପଟିଚରଣଂ ଵା ତୁଣ୍ହୀଭାଵୋ ଵାତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ସିୟା କିରିୟଂ, ସିୟା ଅକିରିୟଂ, ଦୁକ୍ଖଵେଦନଞ୍ଚ ହୋତୀତି।

ଅଞ୍ଞଵାଦକସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩। ଉଜ୍ଝାପନକସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା

ତତିୟେ ୟେନ ଵଚନେନ ଉଜ୍ଝାପେନ୍ତି ‘‘ଛନ୍ଦାୟ ଇତ୍ଥନ୍ନାମୋ ଇଦଂ ନାମ କରୋତୀ’’ତିଆଦୀନି ଵଦନ୍ତା ଉପସମ୍ପନ୍ନଂ ସଙ୍ଘେନ ସମ୍ମତଂ ସେନାସନପଞ୍ଞାପକାଦିଭେଦଂ ତସ୍ସ ଅୟସକାମା ହୁତ୍ୱା ଭିକ୍ଖୂହି ଅଵଜାନାପେନ୍ତି, ଅଵଞ୍ଞାୟ ଓଲୋକାପେନ୍ତି, ଲାମକତୋ ଵା ଚିନ୍ତାପେନ୍ତି, ତଂ ଵଚନଂ ଉଜ୍ଝାପନକଂ। ୟେନ ଚ ତଥେଵ ଵଦନ୍ତା ଖିୟ୍ୟନ୍ତି, ସବ୍ବତ୍ଥ ତସ୍ସ ଅଵଣ୍ଣଂ ପକାସେନ୍ତି, ତଂ ଖିୟ୍ୟନକଂ, ତସ୍ମିଂ ଉଜ୍ଝାପନକେ ଖିୟ୍ୟନକେ। ପାଚିତ୍ତିୟନ୍ତି ଵତ୍ଥୁଦ୍ୱୟେ ପାଚିତ୍ତିୟଦ୍ୱୟଂ ଵୁତ୍ତଂ। ତସ୍ମା ୟୋ ସମ୍ମତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଅୟସକାମତାୟ ଉପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ଵଦନ୍ତୋ ଉଜ୍ଝାପେତି ଵା ଖିୟ୍ୟତି ଵା, ତସ୍ସ ପାଚିତ୍ତିୟଂ ହୋତି।

ରାଜଗହେ ମେତ୍ତିୟଭୂମଜକେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ଉଜ୍ଝାପନଖିୟ୍ୟନଵତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ୟଂ ତସ୍ସ ଉପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ସମ୍ମୁତିକମ୍ମଂ କତଂ, ତସ୍ମିଂ ଧମ୍ମକମ୍ମେ ତିକପାଚିତ୍ତିୟଂ, ଅଧମ୍ମକମ୍ମେ ତିକଦୁକ୍କଟଂ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ପନ ସନ୍ତିକେ ତଥା ଭଣନ୍ତସ୍ସ, ଅସମ୍ମତସ୍ସ ଚ ଅଵଣ୍ଣଂ ୟସ୍ସ କସ୍ସଚି ସନ୍ତିକେ ଭଣନ୍ତସ୍ସ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ପନ ସମ୍ମତସ୍ସ ଵା ଅସମ୍ମତସ୍ସ ଵା ଅଵଣ୍ଣଂ ୟସ୍ସ କସ୍ସଚିଦେଵ ସନ୍ତିକେ ଭଣନ୍ତସ୍ସ ଚ ଦୁକ୍କଟମେଵ। ପକତିୟାଵ ଛନ୍ଦାଦିଵସେନ କରୋନ୍ତଂ ଉଜ୍ଝାପେନ୍ତସ୍ସ ଵା ଖିୟ୍ୟନ୍ତସ୍ସ ଵା, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଧମ୍ମକମ୍ମେନ ସମ୍ମତତା, ଉପସମ୍ପନ୍ନତା, ଅଗତିଗମନାଭାଵୋ, ତସ୍ସ ଅଵଣ୍ଣକାମତା, ୟସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ଵଦତି, ତସ୍ସ ଉପସମ୍ପନ୍ନତା, ଉଜ୍ଝାପନଂ ଵା ଖିୟ୍ୟନଂ ଵାତି ଇମାନେତ୍ଥ ଛ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ଦୁକ୍ଖଵେଦନମେଵାତି।

ଉଜ୍ଝାପନକସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। ପଠମସେନାସନସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା

ଚତୁତ୍ଥେ ସଙ୍ଘିକନ୍ତି ସଙ୍ଘସ୍ସ ସନ୍ତକଂ। ମଞ୍ଚାଦୀସୁ ୟୋକୋଚି ମଞ୍ଚସଙ୍ଖେପେନ କତୋ ସବ୍ବୋପି ମଞ୍ଚୋୟେଵ, ପୀଠେପି ଏସେଵ ନୟୋ। ୟେନ କେନଚି ପନ ଚୋଳକେନ ଵା କପ୍ପିୟଚମ୍ମେନ ଵା ଛଵିଂ କତ୍ୱା ଠପେତ୍ୱା ମନୁସ୍ସଲୋମଂ ତାଲୀସପତ୍ତଞ୍ଚ ୟେହି କେହିଚି ଲୋମପଣ୍ଣତିଣଵାକଚୋଳକେହି ପୂରେତ୍ୱା କତସେନାସନଂ ଭିସୀତି ଵୁଚ୍ଚତି। ତତ୍ଥ ନିସୀଦିତୁମ୍ପି ନିପଜ୍ଜିତୁମ୍ପି ଵଟ୍ଟତି, ପମାଣପରିଚ୍ଛେଦୋପି ଚେତ୍ଥ ନତ୍ଥି। କୋଚ୍ଛଂ ପନ ଵାକୌସୀରମୁଞ୍ଜପବ୍ବଜାଦୀନଂ ଅଞ୍ଞତରମୟଂ ଅନ୍ତୋ ସଂଵେଲ୍ଲିତ୍ୱା ବଦ୍ଧଂ ହେଟ୍ଠା ଚ ଉପରି ଚ ଵିତ୍ଥତଂ ପଣଵସଣ୍ଠାନଂ ମଜ୍ଝେ ସୀହଚମ୍ମାଦିପରିକ୍ଖିତ୍ତଂ ହୋତି, ଅକପ୍ପିୟଚମ୍ମଂ ନାମେତ୍ଥ ନତ୍ଥି। ସେନାସନଞ୍ହି ସୋଵଣ୍ଣମୟମ୍ପି ଵଟ୍ଟତି। ଅଜ୍ଝୋକାସେତି ଏତ୍ଥ ୟେ ଅଵସ୍ସିକସଙ୍କେତା ଵସ୍ସାନମାସାତି ଏଵଂ ଅସଞ୍ଞିତା ଅଟ୍ଠ ମାସା, ତେ ଠପେତ୍ୱା ଇତରେସୁ ଚତୂସୁ ମାସେସୁ ସଚେପି ଦେଵୋ ନ ଵସ୍ସତି। ତଥାପି ପକତିଅଜ୍ଝୋକାସେ ଚ ଓଵସ୍ସକମଣ୍ଡପେ ଚ ସନ୍ଥରିତୁଂ ନ ଵଟ୍ଟତି। ୟତ୍ଥ ପନ ହେମନ୍ତେ ଵସ୍ସତି, ତତ୍ଥ ଅପରେପି ଚତ୍ତାରୋ ମାସେ ନ ଵଟ୍ଟତି। ଗିମ୍ହେ ପନ ସବ୍ବତ୍ଥ ଵିଗତଵଲାହକଂ ଵିସୁଦ୍ଧଂ ନଭଂ ହୋତି, ତସ୍ମା ତଦା କେନଚିଦେଵ କରଣୀୟେନ ଗଚ୍ଛତି, ଵଟ୍ଟତି। କାକାଦୀନଂ ନିବଦ୍ଧଵାସରୁକ୍ଖମୂଲେ ପନ କଦାଚିପି ନ ଵଟ୍ଟତି। ଇତି ୟତ୍ଥ ଚ ୟଦା ଚ ସନ୍ଥରିତୁଂ ନ ଵଟ୍ଟତି, ତଂ ସବ୍ବମିଧ ଅଜ୍ଝୋକାସସଙ୍ଖମେଵ ଗତନ୍ତି ଵେଦିତବ୍ବଂ।

ସନ୍ଥରିତ୍ୱାତି ତଥାରୂପେ ଠାନେ ଅତ୍ତନୋ ଵା ପରସ୍ସ ଵା ଅତ୍ଥାୟ ସନ୍ଥରିତ୍ୱା। ଅଞ୍ଞସ୍ସତ୍ଥାୟ ସନ୍ଥତମ୍ପି ହି ୟାଵ ସୋ ତତ୍ଥ ନ ନିସୀଦତି, ‘ଗଚ୍ଛ ତ୍ୱ’ନ୍ତି ଵା ନ ଭଣତି, ତାଵ ସନ୍ଥାରକସ୍ସେଵ ଭାରୋ। ସନ୍ଥରାପେତ୍ୱାତି ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନେନ ସନ୍ଥରାପେତ୍ୱା। ଏତଦେଵ ହି ତସ୍ସ ପଲିବୋଧୋ ହୋତି, ଉପସମ୍ପନ୍ନେନ ସନ୍ଥତଂ ସନ୍ଥାରକସ୍ସେଵ ଭାରୋ, ତଞ୍ଚ ଖୋ ୟାଵ ଆଣାପକୋ ତତ୍ଥ ନ ନିସୀଦତି, ‘ଗଚ୍ଛ ତ୍ୱ’ନ୍ତି ଵା ନ ଭଣତି। ୟସ୍ମିଞ୍ହି ଅତ୍ତନା ସନ୍ଥରାପିତେ ଵା ପକତିସନ୍ଥତେ ଵା ଉପସମ୍ପନ୍ନୋ ନିସୀଦତି, ସବ୍ବଂ ତଂ ନିସିନ୍ନସ୍ସେଵ ଭାରୋ, ତସ୍ମା ସନ୍ଥରାପିତନ୍ତେଵ ସଙ୍ଖଂ ଗଚ୍ଛତି। ତଂ ପକ୍କମନ୍ତୋ ନେଵ ଉଦ୍ଧରେୟ୍ୟ, ନ ଉଦ୍ଧରାପେୟ୍ୟାତି ଅତ୍ତନା ଵା ଉଦ୍ଧରିତ୍ୱା ପତିରୂପେ ଠାନେ ନ ଠପେୟ୍ୟ,

ପରେନ ୱା ତଥା ନ କାରାପେଯ୍ୟ। ଅନାପୁଚ୍ଛଂ ୱା ଗଚ୍ଛେଯ୍ୟାତି ଯୋ ଭିକ୍ଖୁ ୱା ସାମଣେରୋ ୱା ଆରାମିକୋ ୱା ଲଜ୍ଜୀ ହୋତି, ଅଭନୋ ପଲିବୋଧଂ ୱିଯ ମଞ୍ଞତି, ତଥାରୂପଂ ଅନାପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ତଂ ସେନାସନଂ ତସ୍ସ ଅନିଯ୍ୟାତେତ୍ୱା ନିରପେକ୍ଖୋ ଗଚ୍ଛତି, ଥାମମଜ୍ଝିମସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ଲେଡ୍ଡୁପାତଂ ଅତିକ୍କମେଯ୍ୟ, ତସ୍ସ ଏକେନ ପାଦେନ ଲେଡ୍ଡୁପାତାତିକ୍କମେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଦୁତିଯପାଦାତିକ୍କମେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ଭୋଜନସାଲାଯ ଠିତୋ ପନ ''ଅସୁକସ୍ମିଂ ନାମ ଦିୱାୱିହାରଟ୍ଠାନେ ପଞ୍ଞପେତ୍ୱା ଗଚ୍ଛାହୀ''ତି ପେସେତ୍ୱା ତତୋ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ଅଞ୍ଞତ୍ଥ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ପାଦୁଦ୍ଧାରେନ କାରେତବ୍ବୋ।

ସାଓ୍ୱତ୍ଥିଯଂ ସମ୍ବହୁଲେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ସଙ୍ଘିକଂ ଅନୁଦ୍ଧରିତ୍ୱା ଅନାପୁଚ୍ଛଂ ପକ୍କମନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ପୁଗ୍ଗଲିକେ ତିକଦୁକ୍କଟଂ, ଚିମିଲିକଂ ୱା ଉତ୍ତରତ୍ଥରଣଂ ୱା ଭୂମତ୍ଥରଣଂ ୱା ତଟ୍ଟିକଂ ୱା ଚମ୍ମକ୍ଖଣ୍ଡଂ ୱା ପାଦପୁଞ୍ଛନଂ ୱା ଫଲକପୀଠଂ ୱା ଯଂ ୱା ପନଞ୍ଞଂ କଞ୍ଚି ଦାରୁଭଣ୍ଡଂ ମତ୍ତିକାଭଣ୍ଡଂ ଅନ୍ତମସୋ ପତ୍ତାଧାରକମ୍ପି ୱୁତ୍ତଲକ୍ଖଣେ ଅଜ୍ଝୋକାସେ ଠପେତ୍ୱା ଗଚ୍ଛନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟମେୱ। ଆରଞ୍ଞକେନ ପନ ଅସତି ଅନୋୱସ୍ସକେ ସଙ୍କଂ ରୁକ୍ଖେ ଲଗ୍ଗେତ୍ୱାପି ଯଥା ୱା ଉପଚିକାହି ନ ଖଜ୍ଜତି, ଏୱଂ କତ୍ୱାପି ଗନ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଅବ୍ଭୋକାସିକେନ ପନ ଚୀୱରକୁଟିକଂ କତ୍ୱାପି ରକ୍ଖିତବ୍ବଂ। ଅତ୍ତନୋ ସନ୍ତକେ, ୱିସ୍ସାସିକପୁଗ୍ଗଲିକେ, ଉଦ୍ଧରଣାଦୀନି କତ୍ୱା ଗମନେ, ଓତାପେନ୍ତସ୍ସ, ''ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଉଦ୍ଧରିସ୍ସାମୀ''ତି ଗଚ୍ଛତୋ, ୱୁଡ୍ଢତରା ଉଟ୍ଠାପେନ୍ତି, ଅମନୁସ୍ସୋ ତତ୍ଥ ନିସୀଦତି, କୋଚି ଇସ୍ସରୋ ଗଣ୍ହାତି, ସୀହାଦଯୋ ତଂ ଠାନଂ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ତିଟ୍ଠନ୍ତି, ଏୱଂ ସେନାସନଂ ପଲିବୁଦ୍ଧଂ ହୋତି, ତଥା ପଲିବୁଦ୍ଧେ ୱା ସେନାସନେ, ଜୀୱିତବ୍ରହ୍ମଚରିଯନ୍ତରାଯକରାସୁ ଆପଦାସୁ ୱା ଗଚ୍ଛନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ମଞ୍ଚାଦୀନଂ ସଙ୍ଘିକତା, ୱୁତ୍ତଲକ୍ଖଣେ ଦେସେ ସନ୍ଥରଣଂ ୱା ସନ୍ଥରାପନଂ ୱା, ଅପଲିବୁଦ୍ଧତା, ଆପଦାଯ ଅଭାୱୋ, ନିରପେକ୍ଖତା, ଲେଡ୍ଡୁପାତାତିକ୍କମୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ଛ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଠମକଥିନସଦିସାନେୱ, ଇଦଂ ପନ କିରିଯାକିରିଯନ୍ତି।

ପଠମସେନାସନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୫। ଦୁତିଯସେନାସନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପଞ୍ଚମେ ୱିହାରେତି ଗବ୍ଭେ ୱା ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ ୱା ସଙ୍ଘପରିଚ୍ଛନ୍ନେ ୱୁତ୍ତସେନାସନେ। ସେଯ୍ୟନ୍ତି ସେଯ୍ୟା ନାମ ଭିସୀ ଚିମିଲିକା ଉତ୍ତରତ୍ଥରଣଂ ଭୂମତ୍ଥରଣଂ ତଟ୍ଟିକା ଚମ୍ମକ୍ଖଣ୍ଡୋ ନିସୀଦନଂ ପଚ୍ଚତ୍ଥରଣଂ ତିଣସନ୍ଥାରୋ ପଣ୍ଣସନ୍ଥାରୋତି ୱୁତ୍ତଂ। ତତ୍ଥ ଚିମିଲିକା ନାମ ପରିକମ୍ମକତାଯ ଭୂମିଯା ୱଣ୍ଣାନୁରକ୍ଖଣତ୍ଥଂ କତା। ଉତ୍ତରତ୍ଥରଣଂ ନାମ ମଞ୍ଚପୀଠାଦୀନଂ ଉପରି ଅତ୍ଥରିତବ୍ବଯୁତ୍ତକଂ ପଚ୍ଚତ୍ଥରଣଂ। ଭୂମତ୍ଥରଣଂ ନାମ ଚିମିଲିକାଯ ସତି ତସ୍ସା ଉପରି, ଅସତି ସୁଦ୍ଧଭୂମିଯଂ ଅତ୍ଥରିତବ୍ବା କଟସାରକାଦି ୱିକତି। ତଟ୍ଟିକା ନାମ ତାଲପଣ୍ଣାଦୀହି କତତଟ୍ଟିକା। ଚମ୍ମକ୍ଖଣ୍ଡୋ ନାମ ଯଂକିଞ୍ଚି ଚମ୍ମଂ, ସୀହଚମ୍ମାଦୀନଞ୍ହି ପରିହରଣେଯେୱ ପଟିକ୍ଖେପୋ, ସେନାସନପରିଭୋଗେ ପନ ଅକପ୍ପିଯଚମ୍ମଂ ନାମ ନତ୍ଥି। ପଚ୍ଚତ୍ଥରଣଂ ନାମ ପାୱାରୋ କୋଜୱୋତି ଏତ୍ତକମେୱ, ସେସଂ ପାକଟମେୱ। ଇତି ଇମାସୁ ଦସସୁ ସେଯ୍ୟାସୁ ଏକମ୍ପି ସେଯ୍ୟଂ ଅତ୍ତନୋ ୱସ୍ସଗ୍ଗେନ ଗହେତ୍ୱା ୱୁତ୍ତଲକ୍ଖଣେ ୱିହାରେ ସନ୍ଥରିତ୍ୱା ୱା ସନ୍ଥରାପେତ୍ୱା ୱା ଯୋ ଭିକ୍ଖୁ ଦିସଂଗମିକୋ ଯଥା ଠପିତଂ ଉପଚିକାହି ନ ଖଜ୍ଜତି, ତଥା ଠପନୱସେନ ନେୱ ଉଦ୍ଧରେଯ୍ୟ, ନ ଉଦ୍ଧରାପେଯ୍ୟ, ପୁରିମସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନଯେନ ଅନାପୁଚ୍ଛଂ ୱା ଗଚ୍ଛେଯ୍ୟ, ତସ୍ସ ପରିକ୍ଖିତ୍ତସ୍ସ ଆରାମସ୍ସ ପରିକ୍ଖେପଂ, ଅପରିକ୍ଖିତ୍ତସ୍ସ ଉପଚାରଂ ଅତିକ୍କମନ୍ତସ୍ସ ପଠମପାଦେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଦୁତିଯପାଦେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ଯତ୍ଥ ପନ ଉପଚିକାସଙ୍କା ନତ୍ଥି, ତତୋ ଅନାପୁଚ୍ଛାପି ଗନ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ଆପୁଚ୍ଛନଂ ପନ ୱତ୍ତଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ସତ୍ତରସୱଗ୍ଗିଯେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ସଙ୍ଘିକେ ୱିହାରେ ସେଯ୍ୟଂ ସନ୍ଥରିତ୍ୱା ଅନୁଦ୍ଧରିତ୍ୱା ଅନାପୁଚ୍ଛା ପକ୍କମନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ପୁଗ୍ଗଲିକେ ତିକଦୁକ୍କଟଂ, ୱୁତ୍ତଲକ୍ଖଣସ୍ସ ପନ ୱିହାରସ୍ସ ଉପଚାରେ ବହି ଆସନେ ଉପଟ୍ଠାନସାଲାଯ ୱା ଅପରିଚ୍ଛନ୍ନମଣ୍ଡପେ ୱା ପରିଚ୍ଛନ୍ନେ ୱାପି ବହୂନଂ ସନ୍ନିପାତଭୂତେ ରୁକ୍ଖମୂଲେ ୱା ସନ୍ଥରିତ୍ୱା ୱା ସନ୍ଥରାପେତ୍ୱା ୱା, ମଞ୍ଚପୀଠଞ୍ଚ ୱିହାରେ ୱା ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରେ ୱିହାରୂପଚାରେ ୱା ସନ୍ଥରିତ୍ୱା ୱା ସନ୍ଥରାପେତ୍ୱା ୱା ଉଦ୍ଧରଣାଦୀନି ଅକତ୍ୱା ଗଚ୍ଛନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟମେୱ। ଅତ୍ତନୋ ସନ୍ତକେ, ୱିସ୍ସାସିକପୁଗ୍ଗଲିକେ, ଉଦ୍ଧରଣାଦୀନି କତ୍ୱା, ପୁରିମନଯେନେୱ ପଲିବୁଦ୍ଧଂ ଛଡ୍ଡେତ୍ୱା ଗମନେ, ଯୋ ଚ ''ଅଜ୍ଜେୱ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ପଟିଜଗ୍ଗିସ୍ସାମୀ''ତି ଏୱଂ ସାପେକ୍ଖୋ ନଦିପାରଂ ୱା ଗାମନ୍ତରଂ ୱା ଗନ୍ତ୍ୱା ଯତ୍ଥସ୍ସ ଗମନଚିତ୍ତଂ ଉପ୍ପନ୍ନଂ, ତତ୍ଥେୱ ଠିତୋ କଞ୍ଚି ପେସେତ୍ୱା ୱା ଆପୁଚ୍ଛତି, ନଦିପୂରରାଜଚୋରାଦୀସୁ ୱା କେନଚି ପଲିବୁଦ୍ଧୋ ନ ସକ୍କୋତି ପଚ୍ଚାଗନ୍ତୁଂ, ତସ୍ସ ଚ, ଆପଦାସୁ ଚ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ୱୁତ୍ତଲକ୍ଖଣସେଯ୍ୟା , ତସ୍ସା ସଙ୍ଘିକତା, ୱୁତ୍ତଲକ୍ଖଣେ ୱିହାରେ ସନ୍ଥରଣଂ ୱା ସନ୍ଥରାପନଂ ୱା, ଅପଲିବୁଦ୍ଧତା, ଆପଦାଯ ଅଭାୱୋ, ଅନପେକ୍ଖସ୍ସ ଦିସାପକ୍କମନଂ , ଉପଚାରସୀମାତିକ୍କମୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ସତ୍ତ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅନନ୍ତରସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନଯାନେୱାତି।

ଦୁତିଯସେନାସନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୬। ଅନୁପଖଜ୍ଜସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଛଟ୍ଠେ ଜାନନ୍ତି ''ଅନୁଟ୍ଠାପନୀଯୋ ଅଯ''ନ୍ତି ଜାନନ୍ତୋ, ତେନେୱସ୍ସ ପଦଭାଜନେ ''ୱୁଡ୍ଢୋ'ତି ଜାନାତି, 'ଗିଲାନୋ'ତି ଜାନାତି, 'ସଙ୍ଘେନ ଦିନ୍ନୋ'ତି ଜାନାତୀ''ତି (ପାଚି। ୧୨୧) ୱୁତ୍ତଂ। ୱୁଡ୍ଢୋ ହି ଅତ୍ତନୋ ୱୁଡ୍ଢତାଯ ଅନୁଟ୍ଠାପନୀଯୋ, ଗିଲାନୋ ଗିଲାନତାଯ, ସଙ୍ଘୋ ପନ ଭଣ୍ଡାଗାରିକସ୍ସ ୱା ଧମ୍ମକଥିକୱିନଯଧରଗଣୱାଚକାଚରିଯାନଂ ୱା ବହୂପକାରତଂ ଗୁଣୱିସିଟ୍ଠତଞ୍ଚ ସଲ୍ଲକ୍ଖେତ୍ୱା ଧୁୱୱାସତ୍ଥାଯ ୱିହାରଂ ସଲ୍ଲକ୍ଖେତ୍ୱା ସମ୍ମନ୍ନିତ୍ୱା ଦେତି, ତସ୍ମା ଯସ୍ସ ସଙ୍ଘେନ ଦିନ୍ନୋ, ସୋପି ଅନୁଟ୍ଠାପନୀଯୋ। ପୁବ୍ବୁପଗତନ୍ତି ପୁବ୍ବଂ ଉପଗତଂ। ଅନୁପଖଜ୍ଜାତି ମଞ୍ଚପୀଠାନଂ ୱା ତସ୍ସ ୱା ଭିକ୍ଖୁନୋ ପୱିସନ୍ତସ୍ସ ୱା ନିକ୍ଖମନ୍ତସ୍ସ ୱା ଉପଚାରଂ ଅନୁପୱିସିତ୍ୱା। ତତ୍ଥ ମଞ୍ଚପୀଠାନଂ ତାୱ ମହଲ୍ଲକେ ୱିହାରେ ସମନ୍ତା ଦିଯଡ୍ଢୋ ହତ୍ଥୋ ଉପଚାରୋ, ଖୁଦ୍ଦକେ ଯତୋ ପହୋତି, ତତୋ ଦିଯଡ୍ଢୋ ହତ୍ଥୋ , ତସ୍ସ ପନ ପୱିସନ୍ତସ୍ସ ପାଦଧୋୱନପାସାଣତୋ ଯାୱ ମଞ୍ଚପୀଠଂ, ନିକ୍ଖମନ୍ତସ୍ସ ମଞ୍ଚପୀଠତୋ ଯାୱ ପସ୍ସାୱଟ୍ଠାନଂ, ତାୱ ଉପଚାରୋ। ସେଯ୍ୟଂ କପ୍ପେଯ୍ୟାତି ତସ୍ସ ସମ୍ବାଧଂ କତ୍ତୁକାମତାଯ ତସ୍ମିଂ ଉପଚାରେ ଦସସୁ ସେଯ୍ୟାସୁ ଏକମ୍ପି ସନ୍ଥରନ୍ତସ୍ସ ୱା ସନ୍ଥରାପେନ୍ତସ୍ସ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ, ତତ୍ଥ ନିସୀଦନ୍ତସ୍ସ ୱା ନିପଜ୍ଜନ୍ତସ୍ସ ୱା ପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଦ୍ୱେପି କରୋନ୍ତସ୍ସ ଦ୍ୱେ ପାଚିତ୍ତିଯାନି, ପୁନପ୍ପୁନଂ କରୋନ୍ତସ୍ସ ପଯୋଗଗଣନାଯ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ଅନୁପଖଜ୍ଜ ସେଯ୍ୟକପ୍ପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ପୁଗ୍ଗଲିକେ ତିକଦୁକ୍କଟଂ, ୱୁତ୍ତୂପଚାରତୋ ୱା ବହି, ଉପଟ୍ଠାନସାଲାଦିକେ ୱା, ୱିହାରସ୍ସ ଉପଚାରେ ୱା, ସନ୍ଥରଣସନ୍ଥରାପନେସୁପି ନିସଜ୍ଜସଯନେସୁପି ଦୁକ୍କଟମେୱ। ଅତ୍ତନୋ ୱା, ୱିସ୍ସାସିକସ୍ସ ୱା ସନ୍ତକେ ପନ ୱିହାରେ ସନ୍ଥରନ୍ତସ୍ସ, ଯୋ ଚ ଗିଲାନୋ ୱା ସୀତୁଣ୍ହପୀଳିତୋ ୱା ପୱିସତି, ତସ୍ସ ଚ, ଆପଦାସୁ ଚ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସଙ୍ଘିକୱିହାରତା, ଅନୁଟ୍ଠାପନୀଯଭାୱଜାନନଂ, ସମ୍ବାଧେତୁକାମତା, ଉପଚାରେ ନିସୀଦନଂ ୱା ନିପଜ୍ଜନଂ ୱାତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଠମପାରାଜିକସଦିସାନେୱ, ଇଦଂ ପନ ଦୁକ୍ଖୱେଦନମେୱାତି।

ଅନୁପଖଜ୍ଜସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୭। ନିକ୍କଡ୍ଢନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସତ୍ତମେ କୁପିତୋତି କୁଦ୍ଧୋ। ଅନତ୍ତମନୋତି ଅତୁଟ୍ଠଚିତ୍ତୋ। ନିକ୍କଡ୍ଢେଯ୍ୟ ୱା ନିକ୍କଡ୍ଢାପେଯ୍ୟ ୱା ପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି ଏତ୍ଥ ଯେ ଅନେକଭୂମକା ପାସାଦା, ଅନେକକୋଟ୍ଠକାନି ୱା ଚତୁସ୍ସାଲାନି, ତାଦିସେସୁ ସେନାସନେସୁ ଗହେତ୍ୱା ଅନ୍ତରା ଅଟ୍ଠପେତ୍ୱା ଏକେନେୱ ପଯୋଗେନ ଅତିକ୍କାମେନ୍ତସ୍ସ ଏକଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଠପେତ୍ୱା ଠପେତ୍ୱା ନାନାପଯୋଗେହି ଅତିକ୍କାମେନ୍ତସ୍ସ ଦ୍ୱାରଗଣନାଯ ପାଚିତ୍ତିଯାନି, ହତ୍ଥେନ ଅନାମସିତ୍ୱା 'ନିକ୍ଖମା'ତି ୱତ୍ୱା ୱାଚାଯ ନିକ୍କଡ୍ଢନ୍ତସ୍ସାପି ଏସେୱ ନଯୋ। ନିକ୍କଡ୍ଢାପେନ୍ତସ୍ସ ପନ 'ନିକ୍କଡ୍ଢା'ତି ଆଣତ୍ତମତ୍ତେ ଦୁକ୍କଟଂ, ସକିଂ ଆଣତ୍ତେ ପନ ତସ୍ମିଂ ବହୁକେପି ଦ୍ୱାରେ ନିକ୍ଖମନ୍ତେ ଇତରସ୍ସ ଏକମେୱ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ସଚେ ପନ ''ଏତ୍ତକାନି ଦ୍ୱାରାନି ନିକ୍କଡ୍ଢାହୀ''ତି ୱା, ''ଯାୱ ମହାଦ୍ୱାରଂ, ତାୱ ନିକ୍କଡ୍ଢାହୀ''ତି ୱା ଏୱଂ ନିଯମେତ୍ୱା ଆଣତ୍ତୋ ହୋତି, ଦ୍ୱାରଗଣନାଯ ପାଚିତ୍ତିଯାନି।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ଭିକ୍ଖୁଂ ସଙ୍ଘିକା ୱିହାରା ନିକ୍କଡ୍ଢନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ

ପଞ୍ଞତ୍ତଂ , ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ପୁଗ୍ଗଲିକେ ତିକଦୁକ୍କଟଂ, ତସ୍ସ ପରିକ୍ଖାରନିକ୍କଡ୍ଢନେ, ଉପଟ୍ଠାନସାଲାଦିକା ୱିହାରୂପଚାରା ତସ୍ସ ୱା ତସ୍ସ ପରିକ୍ଖାରସ୍ସ ୱା ନିକ୍କଡ୍ଢନେ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ପନ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନପରିକ୍ଖାରସ୍ସ ୱା ୱିହାରା ୱା ୱିହାରୂପଚାରା ୱା ନିକ୍କଡ୍ଢନେ ନିକ୍କଡ୍ଢାପନେ ଚ ଦୁକ୍କଟମେୱ। ତଞ୍ଚ ଖୋ ଅସମ୍ବଦ୍ଧେସୁ ପରିକ୍ଖାରେସୁ ପରିକ୍ଖାରଗଣନାଯ ୱେଦିତବ୍ବଂ। ଅତ୍ତନୋ ୱା, ୱିସ୍ସାସିକସ୍ସ ୱା ସନ୍ତକା ୱିହାରା ନିକ୍କଡ୍ଢନେ, ସକଲସଙ୍ଘାରାମତୋପି ଭଣ୍ଡନକାରକସ୍ସ ୱା ତସ୍ସ ପରିକ୍ଖାରସ୍ସ ୱା ନିକ୍କଡ୍ଢନେ ନିକ୍କଡ୍ଢାପନେ ୱା, ଅତ୍ତନୋ ୱସନଟ୍ଠାନତୋ ଅଲଜ୍ଜିସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକସ୍ସ, ନ ସମ୍ମାୱତ୍ତନ୍ତାନଂ ଅନ୍ତେୱାସିକସଦ୍ଧିୱିହାରିକାନଂ, ତେସଂ ପରିକ୍ଖାରସ୍ସ ୱା ନିକ୍କଡ୍ଢନେ ଚ, ସଯଂ ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସଙ୍ଘିକୱିହାରୋ , ଉପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ଭଣ୍ଡନକାରକଭାୱାଦିୱିନିମୁତ୍ତତା, କୋପେନ ନିକ୍କଡ୍ଢନଂ ୱା ନିକ୍କଡ୍ଢାପନଂ ୱାତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ଦୁକ୍ଖୱେଦନନ୍ତି।

ନିକ୍କଡ୍ଢନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୮। ୱେହାସକୁଟିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଅଟ୍ଠମେ ଉପରିୱେହାସକୁଟିଯାତି ଉପରି ଅଚ୍ଛନ୍ନତଲାଯ ଦ୍ୱିଭୂମିକକୁଟିଯା ୱା ତିଭୂମିକକୁଟିଯା ୱା, ପଦଭାଜନେ ପନ ଇଧ ଅଧିପ୍ପେତଂ କୁଟିଂ ଦସ୍ସେତୁଂ "ମଜ୍ଝିମସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ଅସୀସଘଟ୍ଟା"ତି (ପାଚି। ୧୩୧) ୱୁତ୍ତଂ। ଆହଚ୍ଚପାଦକନ୍ତି ଅଙ୍ଗେ ୱିଜ୍ଝିତ୍ୱା ପୱେସିତପାଦକଂ। ଅଭିନିସୀଦେଯ୍ଯାତି ଅଭିଭୱିତ୍ୱା ଅଜ୍ଝୋତ୍ଥରିତ୍ୱା ନିସୀଦେଯ୍ଯ, ଭୁମ୍ମତ୍ଥେ ୱା ଏତଂ ଉପଯୋଗୱଚନଂ, ମଞ୍ଚେ ୱା ପୀଠେ ୱା ନିସୀଦେଯ୍ଯ ୱା ନିପଜ୍ଜେଯ୍ଯ ୱାତି ଅତ୍ଥୋ। ଅଭୀତି ଇଦଂ ପନ ପଦସୋଭଣତ୍ଥେ ଉପସଗ୍ଗମତ୍ତମେୱ, ତସ୍ମା ଯୋ ଭିକ୍ଖୁ ୱୁତ୍ତଲକ୍ଖଣାଯ ୱେହାସକୁଟିଯା ସବ୍ବନ୍ତିମେନ ପରିଚ୍ଛେଦେନ ଯାୱ ପମାଣମଜ୍ଝିମସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ସବ୍ବସୋ ହେଟ୍ଠିମାହି ତୁଲାହି ସୀସଂ ନ ଘଟ୍ଟେତି, ଏୱରୂପାଯ ଉଚ୍ଚାଯ ତୁଲାନଂ ଉପରି ଠପିତେ ଆହଚ୍ଚପାଦକେ ମଞ୍ଚେ ୱା ପୀଠେ ୱା ନିସୀଦତି ୱା ନିପଜ୍ଜତି ୱା, ତସ୍ସ ଅନୁପଖଜ୍ଜସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନଯେନ ପଯୋଗଗଣନାଯ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଆରବ୍ଭ ଉପରିୱେହାସକୁଟିଯା ଆହଚ୍ଚପାଦକଂ ମଞ୍ଚଂ ପୀଠଂ ସହସା ଅଭିନିସୀଦନଅଭିନିପଜ୍ଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ପୁଗ୍ଗଲିକେ ତିକଦୁକ୍କଟଂ, ଅୱେହାସକୁଟିଯା, ସୀସଘଟ୍ଟାଯ, ଯସ୍ସ ୱା ହେଟ୍ଠା ଦବ୍ବସମ୍ଭାରାଦୀନଂ ନିକ୍ଖିତ୍ତତ୍ତା ଅପରିଭୋଗଂ ହୋତି, ଉପରିତଲଂ ୱା ପଦରସଞ୍ଚିତଂ ସୁଧାଦିପରିକମ୍ମକତଂ ୱା, ତତ୍ଥ ଆହଚ୍ଚପାଦକେ ନିସୀଦନ୍ତସ୍ସ, ଯୋ ଚେ ତସ୍ମିଂ ୱେହାସଟ୍ଠେପି ଆହଚ୍ଚପାଦକେ ଠିତୋ କିଞ୍ଚି ଗଣ୍ହାତି ୱା ଲଗ୍ଗେତି ୱା, ଯସ୍ସ ଚ ପଟାଣୀ ଦିନ୍ନା ହୋତି, ପାଦସୀସାନଂ ଉପରି ଆଣୀ ପୱେସିତା, ତତ୍ଥ ନିସୀଦନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସଙ୍ଘିକୋ ୱିହାରୋ, ଅସୀସଘଟ୍ଟା ୱେହାସକୁଟି, ହେଟ୍ଠା ସପରିଭୋଗଂ , ଅପଟାଣିଦିନ୍ନେ ଆହଚ୍ଚପାଦକେ ନିସୀଦନଂ ୱା ନିପଜ୍ଜନଂ ୱାତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଏଳକଲୋମସଦିସାନୀତି।

ୱେହାସକୁଟିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୯। ମହଲ୍ଲକୱିହାରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ନୱମେ ମହଲ୍ଲକନ୍ତି ସସ୍ସାମିକଂ। ୱିହାରନ୍ତି ଉଲ୍ଲିତ୍ତାୱଲିତ୍ତଂ। ଯାୱ ଦ୍ୱାରକୋସାତିଏତ୍ଥ ଦ୍ୱାରକୋସୋ ନାମ ଉକ୍କଟ୍ଠପରିଚ୍ଛେଦେନ ପିଟ୍ଠସଙ୍ଘାଟସ୍ସ ସାମନ୍ତା ଅଡ୍ଢତେଯ୍ଯହତ୍ଥୋ ପଦେସୋ। ଅଗ୍ଗଳଟ୍ଠପନାଯାତି ସକୱାଟକସ୍ସ ଦ୍ୱାରବନ୍ଧସ୍ସ ନିଚ୍ଚଲଭାୱତ୍ଥାଯ। କୱାଟଞ୍ହି ଲହୁପରିୱତ୍ତକଂ ୱିୱରଣକାଲେ ଭିତ୍ତିଂ ଆହନତି, ପିଦହନକାଲେ ଦ୍ୱାରବନ୍ଧଂ। ତେନ ଆହନନେନ ଭିତ୍ତି କମ୍ପତି, ତତୋ ମତ୍ତିକା ଚଲତି, ଚଲିତ୍ୱା ସିଥିଲା ୱା ହୋତି ପତତି ୱା, ତେନାହ ଭଗୱା "ଯାୱ ଦ୍ୱାରକୋସା ଅଗ୍ଗଳଟ୍ଠପନାଯା"ତି। ତତ୍ଥ କିଞ୍ଚାପି "ଇଦଂ ନାମ କତ୍ତବ୍ବ"ନ୍ତି ନେୱ ମାତିକାଯଂ, ନ ପଦଭାଜନେ ୱୁତ୍ତଂ, ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଯଂ ପନ "ପୁନପ୍ପୁନଂ ଛାଦାପେସି, ପୁନପ୍ପୁନଂ ଲେପାପେସୀ"ତି (ପାଚି। ୧୩୪) ଅଧିକାରତୋ ଯାୱ ଦ୍ୱାରକୋସା ଅଗ୍ଗଳଟ୍ଠପନାଯ ପୁନପ୍ପୁନଂ ଲିମ୍ପିତବ୍ବୋ ୱା ଲେପାପେତବ୍ବୋ ୱାତି ଏୱମତ୍ଥୋ ଦଟ୍ଠବ୍ବୋ। ଆଲୋକସନ୍ଧିପରିକମ୍ମାଯାତିଏତ୍ଥ ଆଲୋକସନ୍ଧୀତି ୱାତପାନକୱାଟକା ୱୁଚ୍ଚନ୍ତି। ତେ ୱିୱରଣକାଲେ ୱିଦତ୍ଥିମତ୍ତମ୍ପି ଅତିରେକମ୍ପି ଭିତ୍ତିପ୍ପଦେସଂ ପହରନ୍ତି, ଉପଚାରୋ ପନେତ୍ଥ ସବ୍ବଦିସାସୁ ଲବ୍ଭତି, ତସ୍ମା ସବ୍ବଦିସାସୁ କୱାଟୱିତ୍ଥାରପ୍ପମାଣୋ ଓକାସୋ ଆଲୋକସନ୍ଧିପରିକମ୍ମତ୍ଥାଯ ଲିମ୍ପିତବ୍ବୋ ୱା ଲେପାପେତବ୍ବୋ ୱାତି ଅଯମେତ୍ଥ ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

ଏୱଂ ଲେପକମ୍ମେ ଯଂ କତ୍ତବ୍ବଂ, ତଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ଇଦାନି ଛଦନେ କତ୍ତବ୍ବଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ଦ୍ୱତ୍ତିଚ୍ଛଦନସ୍ସାତିଆଦିମାହ। ତତ୍ଥ ଦ୍ୱତ୍ତିଚ୍ଛଦନସ୍ସ ପରିଯାଯନ୍ତି ଛଦନସ୍ସ ଦ୍ୱତ୍ତିପରିଯାଯଂ, ପରିଯାଯଂ ୱୁଚ୍ଚତି ପରିକ୍ଖେପୋ, ପରିକ୍ଖେପଦ୍ୱଯଂ ୱା ପରିକ୍ଖେପତ୍ତଯଂ ୱା ଅଧିଟ୍ଠାତବ୍ବନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଅପ୍ପହରିତେ ଠିତେନାତି ଅହରିତେ ଠିତେନ। ହରିତନ୍ତି ଚେତ୍ଥ ସତ୍ତଧଞ୍ଞାଦିଭେଦଂ ପୁବ୍ବଣ୍ଣଂ, ମୁଗ୍ଗମାସତିଲକୁଲତ୍ଥଅଲାବୁକୁମ୍ଭଣ୍ଡାଦିଭେଦଞ୍ଚ ଅପରଣ୍ଣଂ ଅଧିପ୍ପେତଂ। ଯଂ ତସ୍ମିଂ ଖେତ୍ତେ ୱୁତ୍ତଂ ନ ତାୱ ସମ୍ପଜ୍ଜତି, ୱସ୍ସେ ପନ ପତିତେ ସମ୍ପଜ୍ଜିସ୍ସତି, ତମ୍ପି ହରିତସଙ୍ଖମେୱ ଗଚ୍ଛତି। ତସ୍ମା ତସ୍ମିଂ ଠତ୍ୱା ଅଧିଟ୍ଠହନ୍ତୋ ଦୁକ୍କଟଂ ଆପଜ୍ଜତି। ଅପ୍ପହରିତେ ଠତ୍ୱା ଅଧିଟ୍ଠହନ୍ତସ୍ସାପି ଅଯଂ ପରିଚ୍ଛେଦୋ, ପିଟ୍ଠିୱଂସସ୍ସ ୱା କୂଟାଗାରଥୂପିକାଯ ୱା ପସ୍ସେ ନିସିନ୍ନୋ ପୁରିସୋ ଛଦନମୁଖୱଟ୍ଟିଅନ୍ତେନ ଓଲୋକେନ୍ତୋ ଯସ୍ମିଂ ଭୂମିଭାଗେ ଠିତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ପସ୍ସତି, ଯସ୍ମିଞ୍ଚ ଠିତୋ ତଂ ଉପରି ନିସିନ୍ନକଂ ତଥେୱ ଉଲ୍ଲୋକେନ୍ତୋ ପସ୍ସତି, ତସ୍ମିଂ ଠାତବ୍ବଂ, ତସ୍ସ ଅନ୍ତୋ ଅହରିତେପି ଠାତୁଂ ନ ଲଭତି। ତତୋ ଚେ ଉତ୍ତରୀତି ମଗ୍ଗେନ ଛାଦିଯମାନେ ତିଣ୍ଣଂ ମଗ୍ଗାନଂ, ପରିଯାଯେନ ଛାଦିଯମାନେ ତିଣ୍ଣଂ ପରିଯାଯାନଂ ଉପରି ଇଟ୍ଠକସିଲାସୁଧାହି ଛାଦିଯମାନେ ଇଟ୍ଠକସିଲାସୁଧାପିଣ୍ଡଗଣନାଯ, ତିଣପଣ୍ଣେହି ଛାଦିଯମାନେ ପଣ୍ଣଗଣନାଯ ଚେୱ ତିଣମୁଟ୍ଠିଗଣନାଯ ଚ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

କୋସମ୍ବିଯଂ ଛନ୍ନତ୍ଥେରଂ ଆରବ୍ଭ ପୁନପ୍ପୁନଂ ଛାଦାପନଲେପାପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଊନଦ୍ୱତ୍ତିପରିଯାଯେ ଅତିରେକସଞ୍ଞିନୋ ୱେମତିକସ୍ସ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ। ସେତୱଣ୍ଣାଦିକରଣେ, ଦ୍ୱତ୍ତିପରିଯାଯେ ୱା ଊନକଦ୍ୱତ୍ତିପରିଯାଯେ ୱା, ଲେଣଗୁହାତିଣକୁଟିକାଦୀସୁ, ଅଞ୍ଞସ୍ସତ୍ଥାଯ, ଅତ୍ତନୋ ଧନେନ କାରେନ୍ତସ୍ସ, ୱାସାଗାରଂ ଠପେତ୍ୱା ସେସାନି ଅଧିଟ୍ଠହନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ମହଲ୍ଲକୱିହାରତା, ଅତ୍ତନୋ ୱାସାଗାରତା, ଉତ୍ତରି ଅଧିଟ୍ଠାନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ସଞ୍ଚରିତ୍ତେ ୱୁତ୍ତନଯାନେୱାତି।

ମହଲ୍ଲକୱିହାରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୦। ସପ୍ପାଣକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦସମେ ଜାନଂ ସପ୍ପାଣକନ୍ତି "ସପ୍ପାଣକଂ ଏତ"ନ୍ତି ଦିସ୍ୱା ୱା ସୁତ୍ୱା ୱା ଯେନ କେନଚି ଆକାରେନ ଜାନନ୍ତୋ। ସିଞ୍ଚେଯ୍ଯ ୱା ସିଞ୍ଚାପେଯ୍ଯ ୱାତି ତେନ ଉଦକେନ ସଯଂ ୱା ସିଞ୍ଚେଯ୍ଯ, ଅଞ୍ଞଂ ୱା ଆଣାପେତ୍ୱା ସିଞ୍ଚାପେଯ୍ଯ। ତତ୍ଥ ଧାରଂ ଅୱିଚ୍ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ସିଞ୍ଚନ୍ତସ୍ସ ଏକସ୍ମିଂ ଘଟେ ଏକାୱ ଆପତ୍ତି, ୱିଚ୍ଛିନ୍ଦନ୍ତସ୍ସ ପଯୋଗଗଣନାଯ ଆପତ୍ତିଯୋ। ମାତିକଂ ପମୁଖଂ କରୋତି, ଦିୱସମ୍ପି ସନ୍ଦତୁ, ଏକାୱ ଆପତ୍ତି। ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ବନ୍ଧିତ୍ୱା ଅଞ୍ଞତୋ ନେନ୍ତସ୍ସ ପଯୋଗଗଣନାଯ ଆପତ୍ତିଯୋ। ବହୁକମ୍ପି ତିଣପଣ୍ଣସାଖାଦିଂ ଏକପ୍ପଯୋଗେନ ଉଦକେ ପକ୍ଖିପନ୍ତସ୍ସ ଏକାୱ ଆପତ୍ତି, ଏକେକଂ ପକ୍ଖିପନ୍ତସ୍ସ ପଯୋଗଗଣନାଯ ଆପତ୍ତିଯୋ। ଇଦଞ୍ଚ ଯଂ ଏୱଂ ପକ୍ଖିପିଯମାନେ ପରିଯାଦାନଂ ଗଚ୍ଛତି, ଆୱିଲଂ ୱା ହୋତି, ଯଥା ପାଣକା ମରନ୍ତି, ତାଦିସଂ ସନ୍ଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ, ନ ମହାଉଦକଂ। ସିଞ୍ଚାପନେ ଆଣତ୍ତିଯା ଦୁକ୍କଟଂ, ଏକାଣତ୍ତିଯା ବହୁକମ୍ପି ସିଞ୍ଚତୁ, ଆଣାପକସ୍ସ ଏକମେୱ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଆଳୱିଯଂ ଆଳୱକେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ସିଞ୍ଚନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଣତ୍ତିକଂ , ଅପ୍ପାଣକେ ସପ୍ପାଣକସଞ୍ଞିନୋ, ଉଭୋସୁ ୱେମତିକସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ। ଅପ୍ପାଣକସଞ୍ଞିନୋ, ଅସଞ୍ଚିଚ୍ଚ ଅସ୍ସତିଯା ୱା ସିଞ୍ଚନ୍ତସ୍ସ, ଅଜାନନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଉଦକସ୍ସ ସପ୍ପାଣକତା, "ସିଞ୍ଚନେନ ପାଣକା ମରିସ୍ସନ୍ତୀ"ତି ଜାନନଂ, ତଞ୍ଚ ଉଦକଂ ତାଦିସମେୱ, ୱିନା ୱଧକଚେତନାଯ ଯେନ କେନଚି କରଣୀଯେନ ତିଣାଦୀନଂ ସିଞ୍ଚନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ପଣ୍ଣତ୍ତିୱଜ୍ଜଂ, ତିଚିତ୍ତଂ, ତିୱେଦନନ୍ତି।

ସପ୍ପାଣକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ଭୂତଗାମୱଗ୍ଗୋ ଦୁତିଯୋ।

୩। ଓୱାଦୱଗ୍ଗୋ

୧। ଓୱାଦସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଓୱାଦୱଗ୍ଗସ୍ସ ପଠମେ ଅସମ୍ମତୋତି ଯା ଅଟ୍ଠଙ୍ଗସମନ୍ନାଗତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଭଗୱତା ଞତ୍ତିଚତୁତ୍ଥେନ କମ୍ମେନ (ପାଚି। ୧୪୬) ଭିକ୍ଖୁନୋୱାଦକସମ୍ମୁତି ଅନୁଞ୍ଞାତା, ତାଯ ଅସମ୍ମତୋ। ଓୱଦେଯ୍ଯାତି ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘଂ ୱା ସମ୍ବହୁଲା ୱା ଏକଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ୱା "ୱସ୍ସସତୂପସମ୍ପନ୍ନାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ତଦହୂପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଅଭିୱାଦନଂ ପଚ୍ଚୁଟ୍ଠାନଂ ଅଞ୍ଜଲିକମ୍ମଂ ସାମୀଚିକମ୍ମଂ କାତବ୍ବ"ନ୍ତି ଆଦିକେ (ଚୂଳୱ। ୪୦୩) ଅଟ୍ଠ ଗରୁଧମ୍ମେ ଓୱାଦୱସେନ ଓସାରେନ୍ତୋ ଓୱଦେଯ୍ଯ। ପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି ଓୱାଦପରିଯୋସାନେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ଓୱଦନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ଅଞ୍ଞେନ ୱା ଧମ୍ମେନ ଭିକ୍ଖୁନୀସୁ ଉପସମ୍ପନ୍ନମତ୍ତଂ ୱା ଓୱଦତୋ ଦୁକ୍କଟଂ। ସମ୍ମତସ୍ସାପି ତଞ୍ଚେ ସମ୍ମୁତିକମ୍ମଂ ଅଧମ୍ମକମ୍ମଂ ହୋତି, ତସ୍ମିଂ ଅଧମ୍ମକମ୍ମେ ଅଧମ୍ମକମ୍ମସଞ୍ଞିନୋ ୱଗ୍ଗେ ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘେ ଓୱଦତୋ ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ତଥା ୱେମତିକସ୍ସ ଧମ୍ମକମ୍ମସଞ୍ଞିନୋ ଚାତି ନୱ ପାଚିତ୍ତିଯାନି, ସମଗ୍ଗେପି ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘେନ ୱାତି ଅଧମ୍ମକମ୍ମୱସେନ ଅଟ୍ଠାରସ। ସଚେ ପନ ତଂ ଧମ୍ମକମ୍ମଂ ହୋତି, "ଧମ୍ମକମ୍ମେ ଧମ୍ମକମ୍ମସଞ୍ଞୀ ସମଗ୍ଗଂ ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘଂ ସମଗ୍ଗସଞ୍ଞୀ ଓୱଦତୀ"ତି (ପାଚି। ୧୫୧) ଇଦଂ ଅୱସାନପଦଂ ଠପେତ୍ୱା ତେନେୱ ନଯେନ ସତ୍ତରସ ଦୁକ୍କଟାନି, "ସମଗ୍ଗମ୍ହାଯ୍ଯା"ତି ଚ ୱୁତ୍ତେ ଅଞ୍ଞଂ ଧମ୍ମଂ, "ୱଗ୍ଗମ୍ହାଯ୍ଯା"ତି ଚ ୱୁତ୍ତେ ଅଟ୍ଠ ଗରୁଧମ୍ମେ ଭଣନ୍ତସ୍ସ, ଓୱାଦଞ୍ଚ ଅନିଯ୍ଯାତେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞଂ ଧମ୍ମଂ ଭଣନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟମେୱ। ଯୋ ପନ ଧମ୍ମକମ୍ମେ ଧମ୍ମକମ୍ମସଞ୍ଞୀ ସମଗ୍ଗଂ ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘଂ ସମଗ୍ଗସଞ୍ଞୀ ଓୱଦତି, ଗରୁଧମ୍ମପାଠଇଂ ଉଦ୍ଦେସଂ ଦେତି, ପରିପୁଚ୍ଛଂ ଦେତି, "ଓସାରେହି ଅଯ୍ଯା"ତି ୱୁଚ୍ଚମାନୋ ଓସାରେତି, ପଞ୍ହଂ ପୁଟ୍ଠୋ କଥେତି, ଭିକ୍ଖୁନୀନଂ ସୁଣମାନାନଂ ଅଞ୍ଞସ୍ସତ୍ଥାଯ ଭଣତି, ସିକ୍ଖମାନାଯ ୱା ସାମଣେରିଯା ୱା ଭଣତି, ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଅସମ୍ମତତା, ଭିକ୍ଖୁନିଯା ପରିପୁଣ୍ଣୂପସମ୍ପନ୍ନତା, ଓୱାଦୱସେନ ଅଟ୍ଠଗରୁଧମ୍ମଭଣନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଦସୋଧମ୍ମସଦିସାନେୱାତି।

ଓୱାଦସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ଅତ୍ଥଙ୍ଗତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦୁତିଯେ ଓୱଦେଯ୍ୟାତି ଅଟ୍ଠଗରୁଧମ୍ମେହି ୱା ଅଞ୍ଞେନ ୱା ଧମ୍ମେନ ଓୱଦନ୍ତସ୍ସ ସମ୍ମତସ୍ସାପି ପାଚିତ୍ତିଯମେୱ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଆଯସ୍ମନ୍ତଂ ଚୂଳପନ୍ଥକଂ ଆରବ୍ଭ ଅତ୍ଥଙ୍ଗତେ ସୂରିଯେ ଓୱଦନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ସୂରିଯେ ଅତ୍ଥଙ୍ଗତେ ଅତ୍ଥଙ୍ଗତସଞ୍ଞିନୋ ୱେମତିକସ୍ସ ୱା, ଏକତୋଉପସମ୍ପନ୍ନଂ ଓୱଦନ୍ତସ୍ସ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। ପୁରିମସିକ୍ଖାପଦେ ୱିଯ ଉଦ୍ଦେସାଦିନଯେନ ଅନାପତ୍ତି। ଅତ୍ଥଙ୍ଗତସୂରିଯତା, ପରିପୁଣ୍ଣୂପସମ୍ପନ୍ନତା, ଓୱଦନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଦସୋଧମ୍ମସଦିସାନେୱାତି।

ଅତ୍ଥଙ୍ଗତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩। ଭିକ୍ଖୁନୁପସ୍ସଯସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତତିଯେ ଭିକ୍ଖୁନୁପସ୍ସଯନ୍ତି ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଏକରତ୍ତଂ ୱସନଟ୍ଠାନମ୍ପି। ଓୱଦେଯ୍ୟାତି ଇଧ ଗରୁଧମ୍ମେହି ଓୱଦନ୍ତସ୍ସେୱ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ସଚେ ପନ ଅସମ୍ମତୋ ହୋତି, ଦ୍ୱେ ପାଚିତ୍ତିଯାନି। ସଚେ ପନ ସୂରିଯେପି ଅତ୍ଥଙ୍ଗତେ ଓୱଦତି, ତୀଣି ହୋନ୍ତି। ସମ୍ମତସ୍ସ ପନ ରତ୍ତିଂ ଓୱଦନ୍ତସ୍ସପି ଦ୍ୱେ ଏୱ ହୋନ୍ତି। ସମ୍ମତତ୍ତା ହି ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ଗରୁଧମ୍ମୋୱାଦମୂଲକଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ ନତ୍ଥି। ଗିଲାନାତି ନ ସକ୍କୋତି ଓୱାଦାଯ ୱା ସଂୱାସାଯ ୱା ଗନ୍ତୁଂ।

ସକ୍କେସୁ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ଭିକ୍ଖୁନୁପସ୍ସଯଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଓୱଦନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ''ଅଞ୍ଞତ୍ର ସମଯା''ତି ଅଯମେତ୍ଥ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନାଯ ଉପସମ୍ପନ୍ନସଞ୍ଞିନୋ ୱେମତିକସ୍ସ ୱା, ଏକତୋଉପସମ୍ପନ୍ନଂ ଯେନ କେନଚି, ଇତରଂ ଅଞ୍ଞେନ ଧମ୍ମେନ ଓୱଦନ୍ତସ୍ସ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। ସମଯେ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନାଯ, ପୁରିମସିକ୍ଖାପଦେ ୱିଯ ଉଦ୍ଦେସାଦିନଯେନ ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଉପସ୍ସଯୂପଗମନଂ, ପରିପୁଣ୍ଣୂପସମ୍ପନ୍ନତା, ସମଯାଭାୱୋ, ଗରୁଧମ୍ମେହି ଓୱଦନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଠମକଥିନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ କିରିଯଂ ହୋତୀତି।

ଭିକ୍ଖୁନୁପସ୍ସଯସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। ଆମିସସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଚତୁତ୍ଥେ ଆମିସହେତୂତି ଚୀୱରାଦୀନଂ ଅଞ୍ଞତରହେତୁ। ଭିକ୍ଖୂତି ସମ୍ମତା ଭିକ୍ଖୂ ଇଧାଧିପ୍ପେତା। ପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି ଏୱରୂପେ ଭିକ୍ଖୂ ଅୱଣ୍ଣକାମତାଯ ଏୱଂ ଭଣନ୍ତସ୍ସ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ''ଆମିସହେତୁ ଓୱଦନ୍ତୀ''ତି ଭଣନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ଧମ୍ମକମ୍ମେ ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଅଧମ୍ମକମ୍ମେ ତିକଦୁକ୍କଟଂ, ଅସମ୍ମତଂ ଉପସମ୍ପନ୍ନଞ୍ଚ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନଞ୍ଚ ସମ୍ମତଂ ୱା ଅସମ୍ମତଂ ୱା ଏୱଂ ଭଣନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟମେୱ। ତତ୍ଥ ଯୋ ଭିକ୍ଖୁ କାଲେ ସମ୍ମୁତିଂ ଲଭିତ୍ୱା ସାମଣେରଭୂମିଯଂ ସଣ୍ଠିତୋ, ଅଯଂ ସମ୍ମତୋ ନାମ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନୋ। ପକତିଯା ଚୀୱରାଦିହେତୁ ଓୱଦନ୍ତଂ ପନ ଏୱଂ ଭଣନ୍ତସ୍ସ , ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଉପସମ୍ପନ୍ନତା, ଧମ୍ମେନ ଲଦ୍ଧସମ୍ମୁତିତା, ଅନାମିସନ୍ତରତା, ଅୱଣ୍ଣକାମତାଯ ଏୱଂ ଭଣନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ଦୁକ୍ଖୱେଦନମେୱାତି।

ଆମିସସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୫। ଚୀୱରଦାନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପଞ୍ଚମେ ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଆରବ୍ଭ ଚୀୱରଦାନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସେସକଥାମଗ୍ଗୋ ପନେତ୍ଥ ଚୀୱରପ୍ପଟିଗ୍ଗହଣସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ତତ୍ର ହି ଭିକ୍ଖୁ ପଟିଗ୍ଗାହକୋ, ଇଧ ଭିକ୍ଖୁନୀ, ଅଯଂ ୱିସେସୋ, ସେସଂ ତାଦିସମେୱାତି।

ଚୀୱରଦାନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୬। ଚୀୱରସିବ୍ବନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଛଟ୍ଠେ ଚୀୱରନ୍ତି ନିୱାସନପାରୁପନୁପଗଂ। ସିବ୍ବେଯ୍ୟ ୱା ସିବ୍ବାପେଯ୍ୟ ୱାତି ଏତ୍ଥ ସଯଂ ସିବ୍ବନ୍ତସ୍ସ ସୂଚିଂ ପୱେସେତ୍ୱା ପୱେସେତ୍ୱା ନୀହରଣେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ, ସତକ୍ଖତ୍ତୁମ୍ପି ୱିଜ୍ଝିତ୍ୱା ସକିଂ ନୀହରନ୍ତସ୍ସ ଏକମେୱ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। 'ସିବ୍ବା'ତି ୱୁତ୍ତୋ ପନ ସଚେପି ସବ୍ବଂ ସୂଚିକମ୍ମଂ ନିଟ୍ଠାପେତି, ଆଣାପକସ୍ସ ଏକମେୱ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ଅଥ ''ଯଂ ଏତ୍ଥ ଚୀୱରେ କତ୍ତବ୍ବଂ, ସବ୍ବଂ ତଂ ତୱ ଭାରୋ''ତି ୱୁତ୍ତୋ ନିଟ୍ଠାପେତି, ତସ୍ସ ଆରାପଥେ ଆରାପଥେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ଆଣାପକସ୍ସ ଏକୱାଚାଯ ସମ୍ବହୁଲାନିପି, ପୁନପ୍ପୁନଂ ଆଣତ୍ତିଯଂ ପନ ୱତ୍ତବ୍ବମେୱ ନତ୍ଥି।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଉଦାଯିତ୍ଥେରଂ ଆରବ୍ଭ ଚୀୱରସିବ୍ବନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଞାତିକାଯ ଅଞ୍ଞାତିକସଞ୍ଞିନୋ ୱା ୱେମତିକସ୍ସ ୱା, ଏକତୋଉପସମ୍ପନ୍ନାଯ ସିବ୍ବନ୍ତସ୍ସ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। ଅଞ୍ଞଂ ଥୱିକାଦିପରିକ୍ଖାରଂ ସିବ୍ବନ୍ତସ୍ସ, ଞାତିକାଯ, ସିକ୍ଖମାନସାମଣେରୀନଞ୍ଚ ଚୀୱରମ୍ପି ସିବ୍ବନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଅଞ୍ଞାତିକାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ସନ୍ତକତା , ନିୱାସନପାରୁପନୁପଗତା, ୱୁତ୍ତଲକ୍ଖଣଂ ସିବ୍ବନଂ ୱା ସିବ୍ବାପନଂ ୱାତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ସଞ୍ଚରିତ୍ତସଦିସାନେୱାତି।

ଚୀୱରସିବ୍ବନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୭। ସଂୱିଧାନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସତ୍ତମେ ସଂୱିଧାଯାତି ସଂୱିଦହିତ୍ୱା, ଗମନକାଲେ ସଙ୍କେତଂ କତ୍ୱାତି ଅତ୍ଥୋ। ଏକଦ୍ଧାନମଗ୍ଗନ୍ତି ଏକଂ ଅଦ୍ଧାନସଙ୍ଖାତଂ ମଗ୍ଗଂ, ଏକତୋ ୱା ଅଦ୍ଧାନମଗ୍ଗଂ। ସହଗମନୀଯୋତି ସହେନ ସଦ୍ଧିଂ ଗନ୍ତବ୍ବୋ, ସେସଂ ଉତ୍ତାନପଦତ୍ଥମେୱ। ଅଯଂ ପନେତ୍ଥ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ – ଅକପ୍ପିଯଭୂମିଯଂ ସଂୱିଦହନ୍ତସ୍ସ ସଂୱିଦହନପଚ୍ଚଯା ତାୱ ଦୁକ୍କଟଂ। ତତ୍ଥ ଠପେତ୍ୱା ଭିକ୍ଖୁନୁପସ୍ସଯଂ ଅନ୍ତରାରାମଂ ଆସନସାଲଂ ତିତ୍ଥିଯସେଯ୍ୟଞ୍ଚ ସେସା ଅକପ୍ପିଯଭୂମି, ତତ୍ଥ ଠତ୍ୱା ସଂୱିଦହନ୍ତସ୍ସାତି ଅତ୍ଥୋ। ସଂୱିଦହିତ୍ୱା ପନ ''ଅଜ୍ଜ ୱା ସ୍ୱେ ୱା''ତି ନିଯମିତଂ କାଲଂ ୱିସଙ୍କେତଂ ଅକତ୍ୱା, ଦ୍ୱାରୱିସଙ୍କେତଂ ପନ ମଗ୍ଗୱିସଙ୍କେତଂ ୱା କତ୍ୱାପି ଭିକ୍ଖୁନିଯା ସଦ୍ଧିଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତସ୍ସ ଯାୱ ଆସନ୍ନସ୍ସାପି ଅଞ୍ଞସ୍ସ ଗାମସ୍ସ ''ଅଯଂ ଇମସ୍ସ ଉପଚାରୋ''ତି ମନୁସ୍ସେହି ଠପିତଂ ଉପଚାରଂ ନ ଓକ୍କମତି, ତାୱ ଅନାପତ୍ତି। ତଂ ଓକ୍କମନ୍ତସ୍ସ ପନ ପଠମପାଦେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଦୁତିଯପାଦେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଇତି ଗାମୂପଚାରୋକ୍କମନଗଣନାଯ ପାଚିତ୍ତିଯାନି। ଅଦ୍ଧଯୋଜନାତିକ୍କମେ ପନ ଗାମେ ଅସତି ଅଦ୍ଧଯୋଜନଗଣନାଯ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ଏକଦ୍ଧାନମଗ୍ଗପ୍ପଟିପଜ୍ଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ''ଅଞ୍ଞତ୍ର ସମଯା''ତି ଅଯମେତ୍ଥ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଅସଂୱିଦହିତେ ସଂୱିଦହିତସଞ୍ଞିନୋ ୱେମତିକସ୍ସ ୱା, ଯୋ ଚ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଅସଂୱିଦହନ୍ତିଯା କେୱଲଂ ଅତ୍ତନାୱ ସଂୱିଦହତି, ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ। ସମଯେ ସଂୱିଦହିତ୍ୱାପି ଗଚ୍ଛନ୍ତସ୍ସ, ଅତ୍ତନା ଅସଂୱିଦହନ୍ତସ୍ସ, ୱିସଙ୍କେତେନ ୱା, ଆପଦାସୁ ଗଚ୍ଛନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଦ୍ୱିନ୍ନମ୍ପି ସଂୱିଦହିତ୍ୱା ମଗ୍ଗପ୍ପଟିପତ୍ତି, ଅୱିସଙ୍କେତତା, ସମଯାଭାୱୋ, ଅନାପଦା, ଗାମନ୍ତରୋକ୍କମନଂ ୱା ଅଦ୍ଧଯୋଜନାତିକ୍କମୋ ୱାତି ଇମାନେତ୍ଥ ପଞ୍ଚ ଅଙ୍ଗାନି। ଏକତୋଉପସମ୍ପନ୍ନାଦୀହି ପନ ସଦ୍ଧିଂ ମାତୁଗାମସିକ୍ଖାପଦେନ ଆପତ୍ତି, ଅଦ୍ଧାନସମୁଟ୍ଠାନଂ, କିରିଯଂ, ନୋସଞ୍ଞାୱିମୋକ୍ଖଂ, ଅଚିତ୍ତକଂ, ପଣ୍ଣତ୍ତିୱଜ୍ଜଂ, କାଯକମ୍ମଂ, ୱଚୀକମ୍ମଂ, ତିଚିତ୍ତଂ, ତିୱେଦନନ୍ତି।

ସଂୱିଧାନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୮। ନାୱାଭିରୁହନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଅଟ୍ଠମେ ସଂୱିଧାଯାତି କୀଳାପୁରେକ୍ଖାରୋ ସଂୱିଦହିତ୍ୱା, ଅଭିରୁହନକାଲେ ସଙ୍କେତଂ କତ୍ୱାତି ଅତ୍ଥୋ। ଉଦ୍ଧଂଗାମିନିନ୍ତି କୀଳାୱସେନ ଉଦ୍ଧଂ ନଦିଯା ପଟିସୋତଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତିଂ। ଅଧୋଗାମିନିନ୍ତି ତଥେୱ ଅଧୋ ଅନୁସୋତଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତିଂ। ଯଂ ପନ ତିତ୍ଥପ୍ପଟିପାଦନତ୍ଥଂ ଉଦ୍ଧଂ ୱା ଅଧୋ ୱା ହରନ୍ତି, ଏତ୍ଥ ଅନାପତ୍ତି। ଅଞ୍ଞତ୍ର ତିରିଯଂ ତରଣାଯାତି ଉପଯୋଗତ୍ଥେ ନିସ୍ସକ୍କୱଚନଂ, ଯା ତିରିଯଂ ତରଣା, ତଂ ଠପେତ୍ୱାତି ଅତ୍ଥୋ। ପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି ସଗାମକତୀରପସ୍ସେନ ଗମନକାଲେ ଗାମନ୍ତରଗଣନାଯ, ଅଗାମକତୀରପସ୍ସେନ ୱା ଯୋଜନୱିଢତାଯ ନଦିଯା ମଜ୍ଝେନ ୱା ଗମନକାଲେ ଅଦ୍ଧଯୋଜନଗଣନାଯ ପାଚିତ୍ତିଯଂ, ସମୁଦ୍ଦେ ପନ ଯଥାସୁଖଂ ଗନ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତି।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ନାୱାଭିରୁହନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ''ଅଞ୍ଞତ୍ର ତିରିଯଂ ତରଣାଯା''ତି ଅଯମେତ୍ଥ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ସେସଂ ଅନନ୍ତରସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବନ୍ତି।

ନାୱାଭିରୁହନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୯। ପରିପାଚିତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ନୱମେ ଭିକ୍ଖୁନିପରିପାଚିତନ୍ତି ଭିକ୍ଖୁନିଯା ପରିପାଚିତଂ, ନେୱ ତସ୍ସ ନାତ୍ତନୋ ଞାତକପୱାରିତାନଂ ଗିହୀନଂ ସନ୍ତିକେ ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ଗୁଣଂ ପକାସେତ୍ୱା ''ଦେଥ ଅଯ୍ୟସ୍ସ, କରୋଥ ଅଯ୍ୟସ୍ସା''ତି ଏୱଂ ନିପ୍ଫାଦିତଂ ଲଦ୍ଧବ୍ବଂ କତନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ପୁବ୍ବେ ଗିହିସମାରମ୍ଭାତି ଏତ୍ଥ ସମାରମ୍ଭୋତି ସମାରଦ୍ଧଂ, ପଟିଯାଦିତସ୍ସେତଂ ନାମଂ। ଗିହୀନଂ ସମାରମ୍ଭୋ ଗିହିସମାରମ୍ଭୋ, ଭିକ୍ଖୁନିଯା ପରିପାଚନତୋ ପୁବ୍ବେ ପଠମତରଂଯେୱ ଯଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ ଅତ୍ଥାଯ ଗିହୀନଂ ପଟିଯାଦିତଭତ୍ତଂ, ଞାତକପୱାରିତାନଂ ୱା ସନ୍ତକଂ, ତଂ ଠପେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞଂ ଜାନଂ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ ପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ତଞ୍ଚ ଖୋ ଅଜ୍ଝୋହରଣଗଣନାଯ, ପଟିଗ୍ଗହଣେ ପନସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ।

ରାଜଗହେ ଦେୱଦତ୍ତଂ ଆରବ୍ଭ ଭିକ୍ଖୁନିପରିପାଚିତପିଣ୍ଡପାତଭୁଞ୍ଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ''ଅଞ୍ଞତ୍ର ପୁବ୍ବେ ଗିହିସମାରମ୍ଭା''ତି ଅଯମେତ୍ଥ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ଏକତୋଉପସମ୍ପନ୍ନାଯ ପରିପାଚିତଂ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ , ଅପରିପାଚିତେ ପରିପାଚିତସଞ୍ଞିନୋ, ଉଭଯତ୍ଥ ୱେମତିକସ୍ସ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। ଉଭଯତ୍ଥ ଅପରିପାଚିତସଞ୍ଞିନୋ, ଗିହିସମାରମ୍ଭେ, ସିକ୍ଖମାନସାମଣେରାଦୀହି ପରିପାଚିତେ, ପଞ୍ଚ ଭୋଜନାନି ଠପେତ୍ୱା ଅୱସେସେ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଭିକ୍ଖୁନିଯା ପରିପାଚିତତା, ପରିପାଚିତଭାୱଜାନନଂ, ଗିହିସମାରମ୍ଭାଭାୱୋ, ଓଦନାଦୀନଂ ଅଞ୍ଞତରତା, ତସ୍ସ ଅଜ୍ଝୋହରଣନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ପଞ୍ଚ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଠମପାରାଜିକସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ପଣ୍ଣତ୍ତିୱଜ୍ଜଂ, ତିଚିତ୍ତଂ, ତିୱେଦନନ୍ତି।

ପରିପାଚିତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୦। ରହୋନିସଜ୍ଜସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦସମେ ସବ୍ବୋପି କଥାମଗ୍ଗୋ ଦୁତିଯଅନିଯତେ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ଇଦଞ୍ହି ସିକ୍ଖାପଦଂ ଦୁତିଯଅନିଯତେନ ଚ ଉପରି ଉପନନ୍ଦସ୍ସ ଚତୁତ୍ଥସିକ୍ଖାପଦେନ ଚ ଏକପରିଚ୍ଛେଦଂ, ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିୱସେନ ପନ ୱିସୁଂ ପଞ୍ଞତ୍ତନ୍ତି।

ରହୋନିସଜ୍ଜସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ଓୱାଦୱଗ୍ଗୋ ତତିଯୋ।

୪। ଭୋଜନୱଗ୍ଗୋ

୧। ଆୱସଥସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଭୋଜନୱଗ୍ଗସ୍ସ ପଠମେ ଅଗିଲାନେନାତି ଅଦ୍ଧଯୋଜନମ୍ପି ଗନ୍ତୁଂ ସମତ୍ଥେନ। ଏକୋତି ଏକଦିୱସିକୋ। ଆୱସଥପିଣ୍ଡୋତି ''ଇମେସଂ ୱା ଏତ୍ତକାନଂ ୱା''ତି ଏୱଂ ପାସଣ୍ଡଂ ୱା, ''ଏତ୍ତକମେୱା''ତି ଏୱଂ ଭତ୍ତଂ ୱା ଅନୋଦିସ୍ସ ସାଲାଦୀସୁ ଯତ୍ଥ କତ୍ଥଚି ପୁଞ୍ଞକାମେହି ପଞ୍ଞତ୍ତଂ ଭୋଜନଂ। ଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବୋତି ଏକକୁଲେନ ୱା ନାନାକୁଲେହି ୱା ଏକତୋ ହୁତ୍ୱା ଏକସ୍ମିଂ ୱା ଠାନେ, ନାନାଠାନେସୁ ୱା ''ଅଜ୍ଜ ଏକସ୍ମିଂ, ସ୍ୱେ ଏକସ୍ମି''ନ୍ତି ଏୱଂ ଅନିଯତଟ୍ଠାନେ ୱା ପଞ୍ଞତ୍ତୋ ଏକସ୍ମିଂ ଠାନେ ଏକଦିୱସମେୱ ଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବୋ। ତତୋ ଚେ ଉତ୍ତରୀତି ଦୁତିଯଦିୱସତୋ ପଟ୍ଠାଯ ତସ୍ମିଂ ୱା ଠାନେ ଅଞ୍ଞସ୍ମିଂ ୱା ଠାନେ ତେସଂ ସନ୍ତକସ୍ସ ପଟିଗ୍ଗହଣେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଅଜ୍ଝୋହାରେ ଅଜ୍ଝୋହାରେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ଅନୁୱସିତ୍ୱା ଆୱସଥପିଣ୍ଡଭୁଞ୍ଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ''ଅଗିଲାନେନା''ତି ଅଯମେତ୍ଥ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଗିଲାନସ୍ସ ଅଗିଲାନସଞ୍ଞିନୋ ୱେମତିକସ୍ସ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ। ଗିଲାନସ୍ସ ଗିଲାନସଞ୍ଞିନୋ, ଯୋ ଚ ସକିଂ ଭୁଞ୍ଜତି, ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ୱା ଅନ୍ତରାମଗ୍ଗେ ଏକଦିୱସଂ , ଗତଟ୍ଠାନେ ଏକଦିୱସଂ, ପଚ୍ଚାଗଚ୍ଛନ୍ତୋପି ଅନ୍ତରାମଗ୍ଗେ ଏକଦିୱସଂ, ଆଗତଟ୍ଠାନେ ଏକଦିୱସଂ, ଗମିସ୍ସାମୀ'ତି ଚ ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ନିକ୍ଖନ୍ତୋ କେନଚି ଉପଦ୍ଦୱେନ ନିୱତ୍ତିତ୍ୱା ଖେମଭାୱଂ ଞତ୍ୱା ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ପୁନ ଏକଦିୱସଂ ଭୁଞ୍ଜତି, ଯସ୍ସ ୱା ସାମିକା ନିମନ୍ତେତ୍ୱା ଦେନ୍ତି, ଯୋ ୱା ଭିକ୍ଖୂନଂଯେୱ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ନ ଯାୱଦତ୍ଥଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଠପେତ୍ୱା ୱା ପଞ୍ଚ ଭୋଜନାନି ଅଞ୍ଞଂ ଭୁଞ୍ଜତି, ତସ୍ସ ଚ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଆୱସଥପିଣ୍ଡତା, ଅଗିଲାନତା, ଅନୁୱସିତ୍ୱା ପରିଭୋଜନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଏଳକଲୋମସିକ୍ଖାପଦସଦିସାନୀତି।

ଆୱସଥସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ଗଣଭୋଜନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦୁତିଯେ ଗଣଭୋଜନେତି ଗଣସ୍ସ ଭୋଜନେ। ଇଧ ଚ ଗଣୋତି ଚତ୍ତାରୋ ୱା ତତୁତ୍ତରି ୱା ଭିକ୍ଖୂ , ତେସଂ ନିମନ୍ତନତୋ ୱା ୱିଞ୍ଞତ୍ତିତୋ ୱା ଲଦ୍ଧେ ଓଦନାଦୀନଂ ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ଭୋଜନାନଂ ଅଞ୍ଞତରଭୋଜନେତି ଅତ୍ଥୋ। ତତ୍ରାଯଂ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ – ସଚେ ହି କୋଚି ଚତ୍ତାରୋ ଭିକ୍ଖୂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଯେନ କେନଚି ୱେୱଚନେନ ୱା ଭାସନ୍ତରେନ ୱା ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ଭୋଜନାନଂ ନାମଂ ଗହେତ୍ୱା ''ଓଦନେନ ନିମନ୍ତେମି, ଓଦନଂ ମେ ଗଣ୍ହଥା''ତିଆଦିନା ନଯେନ ନିମନ୍ତେତି, ତେ ଚେ ଏୱଂ ଏକତୋ ୱା ନାନାତୋ ୱା ନିମନ୍ତିତା ଏକତୋ ୱା ନାନାତୋ ୱା ଗନ୍ତ୍ୱା ଏକତୋ ଗଣ୍ହନ୍ତି, ପଚ୍ଛା ଏକତୋ ୱା ନାନାତୋ ୱା ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି, ଗଣଭୋଜନଂ ହୋତି। ପଟିଗ୍ଗହଣମେୱ ହେତ୍ଥ ପମାଣଂ। ସଚେ ଓଦନାଦୀନଂ ନାମଂ ଗହେତ୍ୱା ଏକତୋ ୱା ନାନାତୋ ୱା ୱିଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ଚ ଗନ୍ତ୍ୱା ଚ ଏକତୋ ଗଣ୍ହନ୍ତି, ଏୱମ୍ପି ଗଣଭୋଜନମେୱ। ତସ୍ସ ଦୁୱିଧସ୍ସାପି ଏୱଂ ପଟିଗ୍ଗହଣେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଅଜ୍ଝୋହାରେ ଅଜ୍ଝୋହାରେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ଗିଲାନସମଯାଦୀସୁ ଯଦା ପାଦାନମ୍ପି ଫଲିତତ୍ତା ନ ସକ୍କା ପିଣ୍ଡାଯ ଚରିତୁଂ, ଅଯଂ ଗିଲାନସମଯୋ। ଅତ୍ଥତକଥିନାନଂ ପଞ୍ଚ ମାସା, ଇତରେସଂ କତ୍ତିକମାସୋତି ଅଯଂ ଚୀୱରଦାନସମଯୋ। ଯଦା ଯୋ ଚୀୱରେ କରିଯମାନେ କିଞ୍ଚିଦେୱ ଚୀୱରେ କତ୍ତବ୍ବଂ କମ୍ମଂ କରୋତି, ଅଯଂ ଚୀୱରକାରସମଯୋ। ଯଦା ଅଦ୍ଧଯୋଜନମ୍ପି ଗନ୍ତୁକାମୋ ୱା ହୋତି ଗଚ୍ଛତି ୱା ଗତୋ ୱା, ଅଯଂ ଅଦ୍ଧାନଗମନସମଯୋ। ନାୱାଭିରୁହନସମଯେପି ଏସେୱ ନଯୋ। ଯଦା ଗୋଚରଗାମେ ଚତ୍ତାରୋ ଭିକ୍ଖୂ ପିଣ୍ଡାଯ ଚରିତ୍ୱା ନ ଯାପେନ୍ତି, ଅଯଂ ମହାସମଯୋ। ଯଦା ଯୋକୋଚି ପବ୍ବଜିତୋ ଭତ୍ତେନ ନିମନ୍ତେତି, ଅଯଂ ସମଣଭତ୍ତସମଯୋ, ଏତେସୁ ସମଯେସୁ ଭୁଞ୍ଜିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି।

ରାଜଗହେ ଦେୱଦତ୍ତଂ ଆରବ୍ଭ ୱିଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ''ଅଞ୍ଞତ୍ର ସମଯା''ତି ଅଯମେତ୍ଥ ସତ୍ତୱିଧା ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ନଗଣଭୋଜନେ ଗଣଭୋଜନସଞ୍ଞିସ୍ସ ୱେମତିକସ୍ସ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ। ନଗଣଭୋଜନସଞ୍ଞିସ୍ସ ପନ, ଯେ ଚ ଦ୍ୱେ ତଯୋ ଏକତୋ ଗଣ୍ହନ୍ତି, ବହୂନଂ ପିଣ୍ଡାଯ ଚରିତ୍ୱା ଏକତୋ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତାନଂ, ନିଚ୍ଚଭତ୍ତିକାଦୀସୁ, ପଞ୍ଚ ଭୋଜନାନି ଠପେତ୍ୱା ସବ୍ବତ୍ଥ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଗଣଭୋଜନତା, ସମଯାଭାୱୋ, ଅଜ୍ଝୋହରଣନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଏଳକଲୋମସଦିସାନେୱାତି।

ଗଣଭୋଜନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩। ପରମ୍ପରଭୋଜନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତତିଯେ ପରମ୍ପରଭୋଜନେତି ଗଣଭୋଜନେ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ପଞ୍ଚହି ଭୋଜନେହି ନିମନ୍ତିତସ୍ସ ଯେନ ଯେନ ପଠମଂ ନିମନ୍ତିତୋ, ତସ୍ସ ତସ୍ସ ଭୋଜନତୋ ଉପ୍ପଟିପାଟିଯା ୱା ଅୱିକପ୍ପେତ୍ୱା ୱା ପରସ୍ସ ପରସ୍ସ ଭୋଜନେ। ତସ୍ମା ଯୋ ଭିକ୍ଖୁ ପଞ୍ଚସୁ ସହଧମ୍ମିକେସୁ ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ ''ମଯ୍ହଂ ଭତ୍ତପଚ୍ଚାସଂ ତୁଯ୍ହଂ ଦମ୍ମୀ''ତି ୱା ''ୱିକପ୍ପେମୀ''ତି ୱା ଏୱଂ ସମ୍ମୁଖା ୱା ''ଇତ୍ଥନ୍ନାମସ୍ସ ଦମ୍ମୀ''ତି (ପାଚି। ୨୨୬) ୱା ''ୱିକପ୍ପେମୀ''ତି ୱା ଏୱଂ ପରମ୍ମୁଖା ୱା ପଠମନିମନ୍ତନଂ ଅୱିକପ୍ପେତ୍ୱା ପଚ୍ଛା ନିମନ୍ତିତକୁଲେ ଲଦ୍ଧଭିକ୍ଖତୋ ଏକସିତ୍ଥମ୍ପି ଅଜ୍ଝୋହରତି, ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ସମଯା ୱୁତ୍ତନଯା ଏୱ।

ୱେସାଲିଯଂ ସମ୍ବହୁଲେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ଅଞ୍ଞତ୍ର ନିମନ୍ତିତଭୋଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ''ଅଞ୍ଞତ୍ର ସମଯା''ତି ଅଯମେତ୍ଥ ତିୱିଧା ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ପରିୱାରେ ପନ ୱିକପ୍ପନମ୍ପି ଗହେତ୍ୱା ''ଚତସ୍ସୋ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତିଯୋ''ତି (ପରି। ୮୬) ୱୁତ୍ତଂ, ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ନପରମ୍ପରଭୋଜନେ ପରମ୍ପରଭୋଜନସଞ୍ଞିନୋ ୱେମତିକସ୍ସ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ। ନପରମ୍ପରଭୋଜନସଞ୍ଞିସ୍ସ ପନ, ଯୋ ଚ ସମଯେ ୱା ୱିକପ୍ପେତ୍ୱା ୱା ଏକସଂସଟ୍ଠାନି ୱା ଦ୍ୱେ ତୀଣି ନିମନ୍ତନାନି ଏକତୋ ୱା କତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜତି, ନିମନ୍ତନପଟିପାଟିଯା ଭୁଞ୍ଜତି, ସକଲେନ ଗାମେନ ୱା ପୂଗେନ ୱା ନିମନ୍ତିତୋ ତେସୁ ଯତ୍ଥକତ୍ଥଚି ଭୁଞ୍ଜତି, ନିମନ୍ତିଯମାନୋ ୱା ''ଭିକ୍ଖଂ ଗହେସ୍ସାମୀ''ତି ୱଦତି, ତସ୍ସ, ନିଚ୍ଚଭତ୍ତିକାଦୀସୁ, ପଞ୍ଚ ଭୋଜନାନି ଠପେତ୍ୱା ସବ୍ବତ୍ଥ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ପରମ୍ପରଭୋଜନତା, ସମଯାଭାୱୋ, ଅଜ୍ଝୋହରଣନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଠମକଥିନସଦିସାନେୱ, ଇଦଂ ପନ କିରିଯାକିରିଯନ୍ତି।

ପରମ୍ପରଭୋଜନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। କାଣମାତାସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଚତୁତ୍ଥେ ପୂୱେହୀତି ପହେଣକତ୍ଥାଯ ପଟିଯତ୍ତେହି ଅତିରସକମୋଦକସକ୍ଖଲିକାଦୀହି ଯେହି କେହିଚି ଖଜ୍ଜକେହି। ମନ୍ଥେହୀତି ପାଥେଯ୍ୟତ୍ଥାଯ ପଟିଯତ୍ତେହି ଯେହି କେହିଚି ସତ୍ତୁତିଲତଣ୍ଡୁଲାଦୀହି। ଦ୍ୱତ୍ତିପତ୍ତପୂରାତି ମୁଖୱଟ୍ଟିଯା ହେଟ୍ଠିମଲେଖଂ ଅନତିକ୍କନ୍ତା ଦ୍ୱେ ୱା ତଯୋ ୱା ପତ୍ତପୂରା। ତତୋ ଚେ ଉତ୍ତରୀତି ସଚେପି ତତିଯଂ ପତ୍ତଂ ଥୂପୀକତଂ ଗଣ୍ହାତି, ମୁଖୱଟ୍ଟିଯା ହେଟ୍ଠିମଲେଖତୋ ଉପରିଟ୍ଠିତପୂୱଗଣନାଯ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ଦ୍ୱତ୍ତିପତ୍ତପୂରେ ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱାତି ଏତ୍ଥ ଯେନ ଦ୍ୱେ ଗହିତା ହୋନ୍ତି, ତେନ ବହି ଭିକ୍ଖୁଂ ଦିସ୍ୱା ''ଏତ୍ଥ ମଯା ଦ୍ୱେ ପତ୍ତପୂରା ଗହିତା, ତ୍ୱଂ ଏକଂ ଗଣ୍ହେଯ୍ୟାସୀ''ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ, ତେନାପି ଅଞ୍ଞଂ ପସ୍ସିତ୍ୱା ''ପଠମଂ ଆଗତେନ ଦ୍ୱେ ପତ୍ତପୂରା ଗହିତା, ମଯା ଏକୋ ଗହିତୋ, ତ୍ୱଂ ମା ଗଣ୍ହୀ''ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ଯେନ ପଠମଂ ଏକୋ ଗହିତୋ , ତସ୍ସାପି ପରମ୍ପରାରୋଚନେ ଏସେୱ ନଯୋ। ଯେନ ପନ ସଯମେୱ ତଯୋ ଗହିତା, ତେନ ଅଞ୍ଞଂ ଦିସ୍ୱା ''ମା ଖୋ ତ୍ୱଂ ଏତ୍ଥ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହୀ''ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ, ଅୱଦନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ, ତଂ ସୁତ୍ୱା ଗଣ୍ହନ୍ତସ୍ସାପି ଦୁକ୍କଟମେୱ। ତତୋ ନୀହରିତ୍ୱା ଭିକ୍ଖୂହି ସଦ୍ଧିଂ ସଂୱିଭଜିତବ୍ବନ୍ତି ଲଦ୍ଧଟ୍ଠାନତୋ ସବ୍ବାସନ୍ନଂ ଆସନସାଲଂ ୱା ୱିହାରଂ ୱା ଯତ୍ଥ ୱା ପନ ନିବଦ୍ଧଂ ପଟିକ୍କମତି, ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱା ଏକଂ ପତ୍ତପୂରଂ ଅତ୍ତନୋ ଠପେତ୍ୱା ସେସଂ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ଦାତବ୍ବଂ। ଯଥାମିତ୍ତଂ ପନ ଦାତୁଂ ନ ଲବ୍ଭତି। ଯେନ ଏକୋ ଗହିତୋ, ନ ତେନ କିଞ୍ଚି ଅକାମା ଦାତବ୍ବଂ, ଯଥାରୁଚି କାତବ୍ବଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ସମ୍ବହୁଲେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ନ ମତ୍ତଂ ଜାନିତ୍ୱା ପଟିଗ୍ଗହଣୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଊନକଦ୍ୱତ୍ତିପତ୍ତପୂରେ ଅତିରେକସଞ୍ଞିସ୍ସ ୱେମତିକସ୍ସ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ। ଊନକସଞ୍ଞିସ୍ସ ପନ, ନ ପହେଣକତ୍ଥାଯ ନ ପାଥେଯ୍ୟତ୍ଥାଯ ୱା ପଟିଯତ୍ତଂ, ତଦତ୍ଥାଯ ପଟିଯତ୍ତସେସକଂ ୱା, ଗମନେ ୱା ପଟିପ୍ପସ୍ସଦ୍ଧେ, ଞାତକପ୍ପୱାରିତାନଂ ୱା ଦେନ୍ତାନଂ, ଅତ୍ତନୋ ଧନେନ ଗଣ୍ହନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ୱୁତ୍ତଲକ୍ଖଣପୂୱମନ୍ଥତା, ଅସେସକତା, ଅପ୍ପଟିପ୍ପସ୍ସଦ୍ଧଗମନତା, ଅନଞ୍ଞାତକାଦିତା, ଅତିରେକପ୍ପଟିଗ୍ଗହଣନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ପଞ୍ଚ ଅଙ୍ଗାନି, ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ସଞ୍ଚରିତ୍ତସଦିସାନେୱାତି।

କାଣମାତାସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୫। ପଠମପୱାରଣାସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପଞ୍ଚମେ ଭୁତ୍ତାୱୀତି ଭୁତ୍ତୱା, ଯେନ ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ଭୋଜନାନଂ ସାସପମତ୍ତମ୍ପି ଅଜ୍ଝୋହରିତଂ, ସୋ ଏୱଂ ୱୁଚ୍ଚତି। ପୱାରିତୋତି ''ଅସନଂ ପଞ୍ଞାଯତି, ଭୋଜନଂ ପଞ୍ଞାଯତି, ହତ୍ଥପାସେ ଠିତୋ ଅଭିହରତି, ପଟିକ୍ଖେପୋ ପଞ୍ଞାଯତୀ''ତି (ପାଚି। ୨୩୯) ଏୱଂ ପାଠଇଯଂ ୱୁତ୍ତପଞ୍ଚଙ୍ଗୱସେନ କତପ୍ପୱାରଣୋ, କତପ୍ପଟିକ୍ଖେପୋତି ଅତ୍ଥୋ। ତତ୍ଥ ଯସ୍ମା ''ଅସନଂ ପଞ୍ଞାଯତୀ''ତି ଇମିନା ୱିପ୍ପକତଭୋଜନୋ 'ପୱାରିତୋ'ତି ୱୁତ୍ତୋ। ଯୋ ଚ ୱିପ୍ପକତଭୋଜନୋ, ତେନ କିଞ୍ଚି ଭୁତ୍ତଂ, କିଞ୍ଚି ଅଭୁତ୍ତଂ, ଯଞ୍ଚ ଭୁତ୍ତଂ, ତଂ ସନ୍ଧାଯ 'ଭୁତ୍ତାୱୀ'ତିପି ସଙ୍ଖଂ ଗଚ୍ଛତି। ତସ୍ମା 'ଭୁତ୍ତାୱୀ'ତିୱଚନେନ ୱିସୁଂ କିଞ୍ଚି ଅତ୍ଥସିଦ୍ଧିଂ ନ ପସ୍ସାମ, ''ଦିରତ୍ତତିରତ୍ତ''ନ୍ତିଆଦୀସୁ (ପାଚି। ୫୨) ପନ ଦିରତ୍ତାଦିୱଚନଂ ୱିଯ ପୱାରିତପଦସ୍ସ ପରିୱାରଭାୱେନ ବ୍ୟଞ୍ଜନସିଲିଟ୍ଠତାଯ ଚେତଂ ୱୁତ୍ତନ୍ତି ୱେଦିତବ୍ବଂ।

ପୱାରଣଙ୍ଗେସୁ ପନ ଅସନଂ ପଞ୍ଞାଯତୀତି ୱିପ୍ପକତଭୋଜନଂ ଦିସ୍ସତି, ତଂ ଭୁଞ୍ଜମାନୋ ଚେସ ପୁଗ୍ଗଲୋ ହୋତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଭୋଜନଂ ପଞ୍ଞାଯତୀତି ପୱାରଣପ୍ପହୋନକଂ ଭୋଜନଂ ଦିସ୍ସତି, ଓଦନାଦୀନଂ ଚେ ଅଞ୍ଞତରଂ ପଟିକ୍ଖିପିତବ୍ବଂ ଭୋଜନଂ ହୋତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ହତ୍ଥପାସେ ଠିତୋତି ପୱାରଣପ୍ପହୋନକଂ ଚେ ଭୋଜନଂ ଗଣ୍ହିତ୍ୱା ଦାଯକୋ ଅଡ୍ଢତେଯ୍ୟହତ୍ଥପ୍ପମାଣେ ଓକାସେ ଠିତୋ ହୋତୀତି ଅତ୍ଥୋ । ଅଭିହରତୀତି ସୋ ଚେ ଦାଯକୋ ତସ୍ସ ତଂ ଭୋଜନଂ କାଯେନ ଅଭିସଂହରତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ପଟିକ୍ଖେପୋ ପଞ୍ଞାଯତୀତି ପଟିକ୍ଖେପୋ ଦିସ୍ସତି, ତଂ ଚେ ଅଭିହଟଂ ସୋ ଭିକ୍ଖୁ କାଯେନ ୱା ୱାଚାଯ ୱା ପଟିକ୍ଖିପତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଏୱଂ ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ଅଙ୍ଗାନଂ ୱସେନ ପୱାରିତୋ ହୋତି।

ତତ୍ରାଯଂ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ – 'ଅସନ'ନ୍ତିଆଦୀସୁ ତାୱ ଯଞ୍ଚ ଅସ୍ନାତି, ଯଞ୍ଚ ଭୋଜନଂ ହତ୍ଥପାସେ ଠିତେନ ଅଭିହଟଂ ପଟିକ୍ଖିପତି, ତଂ ଓଦନୋ କୁମ୍ମାସୋ ସତ୍ତୁ ମଚ୍ଛୋ ମଂସନ୍ତି ଇମେସଂ ଅଞ୍ଞତରମେୱ ୱେଦିତବ୍ବଂ। ତତ୍ଥ ଓଦନୋ ନାମ ସାଲି ୱୀହି ଯୱୋ ଗୋଧୁମୋ କଙ୍ଗୁ ୱରକୋ କୁଦ୍ରୂସକୋତି ଇମେସଂ ସତ୍ତନ୍ନଂ ଧଞ୍ଞାନଂ ତଣ୍ଡୁଲେ ଗହେତ୍ୱା ''ଭତ୍ତଂ ପଚାମା''ତି ୱା ''ଯାଗୁଂ ପଚାମା''ତି ୱା ଯଂକିଞ୍ଚି ସନ୍ଧାଯ ପଚନ୍ତୁ, ସଚେ ଉଣ୍ହଂ ୱା ସୀତଲଂ ୱା ଭୁଞ୍ଜନ୍ତାନଂ ଭୋଜନକାଲେ ଗହିତଗହିତଟ୍ଠାନେ ଓଧି ପଞ୍ଞାଯତି, ଓଦନୋ ହୋତି, ପୱାରଣଂ ଜନେତି। ଯୋ ପନ ପାଯାସୋ ୱା ଅମ୍ବିଲଯାଗୁ ୱା ଉଦ୍ଧନତୋ ଓତାରିତମତ୍ତୋ ଅବ୍ଭୁଣ୍ହୋ ସକ୍କା ହୋତି ଆୱିଞ୍ଛିତ୍ୱା ପିୱିତୁଂ, ସା ଯସ୍ସ ହତ୍ଥେନ ଗହିତୋକାସେପି ଓଧି ନ ପଞ୍ଞାଯତି, ପୱାରଣଂ ନ ଜନେତି। ସଚେ ପନ ଉସୁମାଯ ୱିଗତାଯ ଘନଭାୱଂ ଗଚ୍ଛତି, ଓଧିଂ ଦସ୍ସେତି, ପୁନ ପୱାରଣଂ ଜନେତି, ପୁବ୍ବେ ତନୁକଭାୱୋ ନ ରକ୍ଖତି। ସଚେପି ବହୂ ପଣ୍ଣଫଲକଳୀରେ ପକ୍ଖିପିତ୍ୱା ମୁଟ୍ଠିମତ୍ତାପି ତଣ୍ଡୁଲା ପକ୍ଖିତ୍ତା ହୋନ୍ତି, ଭୋଜନକାଲେ ଚେ ଓଧି ପଞ୍ଞାଯତି, ପୱାରଣଂ ଜନେତି। ଅଯାଗୁକେ ନିମନ୍ତନେ ''ଯାଗୁଂ ଦସ୍ସାମା''ତି ଭତ୍ତେ ଉଦକକଞ୍ଜିକଖୀରାଦୀନି ଆକିରିତ୍ୱା ''ଯାଗୁଂ ଗଣ୍ହଥା''ତି ଦେନ୍ତି, କିଞ୍ଚାପି ତନୁକା ହୋତି, ପୱାରଣଂ ଜନେତିଯେୱ। ସଚେ ପନ ପକ୍କୁଥିତେସୁ ଉଦକାଦୀସୁ ପକ୍ଖିପିତ୍ୱା ପଚିତ୍ୱା ଦେନ୍ତି, ଯାଗୁସଙ୍ଗହମେୱ ଗଚ୍ଛତି। ସଚେ ଯାଗୁଯାପି ସାସପମତ୍ତମ୍ପି ମଚ୍ଛମଂସଖଣ୍ଡଂ ୱା ନ୍ହାରୁ ୱା ପକ୍ଖିତ୍ତଂ ହୋତି, ପୱାରଣଂ ଜନେତି। ଠପେତ୍ୱା ସାନୁଲୋମାନଂ ସତ୍ତଧଞ୍ଞାନଂ ତଣ୍ଡୁଲେ ଅଞ୍ଞେହି ୱେଳୁତଣ୍ଡୁଲାଦୀହି ୱା କନ୍ଦମୂଲଫଲେହି ୱା ଯେହି କେହିଚି କତଭତ୍ତଂ ପୱାରଣଂ ନ ଜନେତି। କୁମ୍ମାସୋ ନାମ ଯୱେହି କତୋ। ଅଞ୍ଞେହି ପନ ମୁଗ୍ଗାଦୀହି କତକୁମ୍ମାସୋ ପୱାରଣଂ ନ ଜନେତି। ସତ୍ତୁ ନାମ ସତ୍ତ ଧଞ୍ଞାନି ଭଜ୍ଜିତ୍ୱା କତୋ। ଅନ୍ତମସୋ ଖରପାକଭଜ୍ଜିତାନଂ ୱୀହୀନଂ ତଣ୍ଡୁଲେ କୋଟ୍ଟେତ୍ୱା କତଚୁଣ୍ଣମ୍ପି କୁଣ୍ଡକମ୍ପି ସତ୍ତୁସଙ୍ଗହମେୱ ଗଚ୍ଛତି। ସମପାକଭଜ୍ଜିତାନଂ ପନ ଆତପସୁକ୍ଖାନଂ କୁଣ୍ଡକଂ ୱା, ଯେ କେଚି ତଣ୍ଡୁଲା ୱା ଲାଜା ୱା, ଲାଜେହି କତଭତ୍ତସତ୍ତୁଆଦୀନି ୱା ନ ପୱାରେନ୍ତି। ମଚ୍ଛମଂସେସୁ ସଚେ ଯାଗୁଂ ପିୱନ୍ତସ୍ସ ଯାଗୁସିତ୍ଥମତ୍ତାନେୱ ଦ୍ୱେ ମଚ୍ଛଖଣ୍ଡାନି ୱା ମଂସଖଣ୍ଡାନି ୱା ଏକଭାଜନେ ୱା ନାନାଭାଜନେ ୱା ଦେନ୍ତି, ତାନି ଚେ ଅଖାଦନ୍ତୋ ଅଞ୍ଞଂ ପୱାରଣପ୍ପହୋନକଂ ଯଂକିଞ୍ଚି ପଟିକ୍ଖିପତି, ନ ପୱାରେତି। ତତୋ ଏକଂ ଖାଦିତଂ, ଏକଂ ହତ୍ଥେ ୱା ପତ୍ତେ ୱା ହୋତି, ସଚେ ଅଞ୍ଞଂ ପଟିକ୍ଖିପତି ପୱାରେତି। ଦ୍ୱେପି ଖାଦିତାନି ହୋନ୍ତି, ମୁଖେ ସାସପମତ୍ତମ୍ପି ଅୱସିଟ୍ଠଂ ନତ୍ଥି, ସଚେପି ଅଞ୍ଞଂ ପଟିକ୍ଖିପତି, ନ ପୱାରେତି। ଯୋ ପନ ଅକପ୍ପିଯମଂସଂ କୁଲଦୂସନୱେଜ୍ଜକମ୍ମୌତ୍ତରିମନୁସ୍ସଧମ୍ମାରୋଚନସାଦିତରୂପିଯାଦୀହି ନିବ୍ବତ୍ତଂ ଅକପ୍ପିଯଭୋଜନଞ୍ଚ ଅଞ୍ଞଂ କପ୍ପିଯଂ ୱା ଅକପ୍ପିଯଂ ୱା ଖାଦନ୍ତୋ ପଟିକ୍ଖିପତି, ନ ପୱାରେତି।

ଏୱଂ ଯଞ୍ଚ ଅସ୍ନାତି, ଯଞ୍ଚ ଭୋଜନଂ ହତ୍ଥପାସେ ଠିତେନ ଅଭିହଟଂ ପଟିକ୍ଖିପନ୍ତୋ ପୱାରଣଂ ଜନେତି, ତଂ ଞତ୍ୱା ଇଦାନି ଯଥା ଆପଜ୍ଜତି, ତସ୍ସ ଜାନନତ୍ଥଂ ଅଯଂ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ – ''ଅସନଂ ଭୋଜନ''ନ୍ତି ଏତ୍ଥ ତାୱ ଯେନ ଏକସିତ୍ଥମ୍ପି ଅଜ୍ଝୋହଟଂ ହୋତି, ସୋ ସଚେ ପତ୍ତମୁଖହତ୍ଥେସୁ ଯତ୍ଥକତ୍ଥଚି ଭୋଜନେ ସତି ସାପେକ୍ଖୋୱ ଅଞ୍ଞଂ ୱୁତ୍ତଲକ୍ଖଣଂ ଭୋଜନଂ ପଟିକ୍ଖିପତି, ପୱାରେତି। ସଚେ ପନ ନିରପେକ୍ଖୋ ହୋତି, ଯଂ ପତ୍ତାଦୀସୁ ଅୱସିଟ୍ଠଂ, ତଂ ନ ଚ ଅଜ୍ଝୋହରିତୁକାମୋ, ଅଞ୍ଞସ୍ସ ୱା ଦାତୁକାମୋ, ଅଞ୍ଞତ୍ର ୱା ଗନ୍ତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜିତୁକାମୋ, ସୋ ପଟିକ୍ଖିପନ୍ତୋପି ନ ପୱାରେତି। ''ହତ୍ଥପାସେ ଠିତୋ''ତି ଏତ୍ଥ ପନ ସଚେ ଭିକ୍ଖୁ ନିସିନ୍ନୋ ହୋତି, ଆନିସଦସ୍ସ ପଚ୍ଛିମନ୍ତତୋ ପଟ୍ଠାଯ, ସଚେ ଠିତୋ, ପଣ୍ହୀନଂ ଅନ୍ତତୋ ପଟ୍ଠାଯ, ସଚେ ନିପନ୍ନୋ, ଯେନ ପସ୍ସେନ ନିପନ୍ନୋ, ତସ୍ସ ପାରିମନ୍ତତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଦାଯକସ୍ସ ନିସିନ୍ନସ୍ସ ୱା ଠିତସ୍ସ ୱା ନିପନ୍ନସ୍ସ ୱା ଠପେତ୍ୱା ପସାରିତହତ୍ଥଂ ଯଂ ଆସନ୍ନତରଂ ଅଙ୍ଗଂ, ତସ୍ସ ଓରିମନ୍ତେନ ପରିଚ୍ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଅଡ୍ଢତେଯ୍ୟହତ୍ଥୋ 'ହତ୍ଥପାସୋ'ତି ୱେଦିତବ୍ବୋ। ତସ୍ମିଂ ଠତ୍ୱା ଅଭିହଟଂ ପଟିକ୍ଖିପନ୍ତସ୍ସେୱ ପୱାରଣା ହୋତି, ନ ତତୋ ପରଂ। 'ଅଭିହରତୀ'ତି ହତ୍ଥପାସବ୍ଭନ୍ତରେ ଠିତୋ ଗହଣତ୍ଥଂ ଉପନାମେତି। ସଚେ ପନ ଅନନ୍ତରନିସିନ୍ନୋପି ଭିକ୍ଖୁ ହତ୍ଥେ ୱା ଆଧାରକେ ୱା ଠିତଂ ପତ୍ତଂ ଅନଭିହରିତ୍ୱାୱ ''ଭତ୍ତଂ ଗଣ୍ହଥା''ତି ୱଦତି, ତଂ ପଟିକ୍ଖିପତୋ ପୱାରଣା ନତ୍ଥି। ଭତ୍ତପଚ୍ଛିଂ ଆନେତ୍ୱା ପୁରତୋ ଭୂମିଯଂ ଠପେତ୍ୱା ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେପି ଏସେୱ ନଯୋ। ଈସକଂ ପନ ଉଦ୍ଧରିତ୍ୱା ୱା ଅପନାମେତ୍ୱା ୱା 'ଗଣ୍ହଥା'ତି ୱୁତ୍ତେ ତଂ ପଟିକ୍ଖିପତୋ ପୱାରଣା ହୋତି। ଭତ୍ତପଚ୍ଛିଂ ଗହେତ୍ୱା ପରିୱିସନ୍ତସ୍ସ ଅଞ୍ଞୋ ''ଅହଂ ଧାରେସ୍ସାମୀ''ତି ଗହିତମତ୍ତମେୱ କରୋତି, ପରିୱେସକୋଯେୱ ପନ ତଂ ଧାରେତି, ତସ୍ମା ସା ଅଭିହଟାୱ ହୋତି, ତତୋ ଦାତୁକାମତାଯ ଗଣ୍ହନ୍ତଂ ପଟିକ୍ଖିପନ୍ତସ୍ସ ପୱାରଣା ହୋତି। ସଚେ ପନ ପରିୱେସକେନ ଫୁଟ୍ଠମତ୍ତାୱ ହୋତି, ଇତରୋୱ ନଂ ଧାରେତି, ତତୋ ଦାତୁକାମତାଯ ଗଣ୍ହନ୍ତଂ ପଟିକ୍ଖିପନ୍ତସ୍ସ ପୱାରଣା ନ ହୋତି। କଟଚ୍ଛୁନା ଉଦ୍ଧଟେ ପନ ହୋତି, ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ସମଭାରେପି ପଟିକ୍ଖିପନ୍ତୋ ପୱାରେତିଯେୱ। ଅନନ୍ତରସ୍ସ ଦିଯ୍ୟମାନେ ଇତରୋ ପତ୍ତଂ ପିଦହତି, ଅଞ୍ଞସ୍ସ ଅଭିହଟଂ ନାମ ପଟିକ୍ଖିତ୍ତଂ ହୋତି, ତସ୍ମା ପୱାରଣା ନତ୍ଥି। 'ପଟିକ୍ଖେପୋ'ତି ଏତ୍ଥ ୱାଚାଯ ଅଭିହଟେ ପଟିକ୍ଖେପୋ ନ ରୁହତି, କାଯେନ ଅଭିହଟଂ ପନ ଅଙ୍ଗୁଲିଚଲନାଦିନା କାଯୱିକାରେନ ୱା ''ଅଲଂ, ମା ଦେହୀ''ତିଆଦିନା ୱଚୀୱିକାରେନ ୱା ପଟିକ୍ଖିପତୋ ପୱାରଣା ହୋତି।

ଏକୋ ସମଂସକଂ ରସଂ ଅଭିହରତି, ''ରସଂ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହଥା''ତି ୱଦତି, ତଂ ସୁତ୍ୱା ପଟିକ୍ଖିପତୋ ପୱାରଣା ନତ୍ଥି। 'ମଂସରସ'ନ୍ତି ୱୁତ୍ତେ ପନ ପଟିକ୍ଖିପତୋ ପୱାରଣା ହୋତି। ''ଇମଂ ଗଣ୍ହଥା''ତି ୱୁତ୍ତେପି ହୋତିଯେୱ। ମଂସଂ ୱିସୁଂ କତ୍ୱା 'ମଂସରସ'ନ୍ତି ୱୁତ୍ତେପି ସଚେ ସାସପମତ୍ତମ୍ପି ଖଣ୍ଡଂ ଅତ୍ଥି, ପଟିକ୍ଖିପତୋ ପୱାରଣା ହୋତି। ସଚେ ନତ୍ଥି, ୱଟ୍ଟତି। କଳୀରପନସାଦୀହି ମିସ୍ସେତ୍ୱା ମଚ୍ଛମଂସଂ ପଚନ୍ତି, ତଂ ଗହେତ୍ୱା ''କଳୀରସୂପଂ ଗଣ୍ହଥ, ପନସବ୍ୟଞ୍ଜନଂ ଗଣ୍ହଥା''ତି ୱଦତି, ଏୱମ୍ପି ନ ପୱାରେତି। କସ୍ମା? ଅପୱାରଣାରହସ୍ସ ନାମେନ ୱୁତ୍ତତ୍ତା। ''ମଚ୍ଛମଂସଂ ବ୍ୟଞ୍ଜନ''ନ୍ତି ୱା ''ଇମଂ ଗଣ୍ହଥା''ତି ୱା ୱୁତ୍ତେ ପନ ପୱାରେତି, ଅଯମେତ୍ଥ ସଙ୍ଖେପୋ, ୱିତ୍ଥାରୋ ପନ

ସମନ୍ତପାସାଦିକାଯଂ ୱୁତ୍ତୋ। ଗମନାଦୀସୁ ପନ ଯସ୍ମିଂ ଇରିଯାପଥେ ପୱାରେତି, ତଂ ଅୱିକୋପେନ୍ତେନେୱ ଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବଂ।

ଅନତିରିତ୍ତନ୍ତି ନ ଅତିରିତ୍ତଂ, ନ ଅଧିକନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ତଂ ପନ କପ୍ପିଯକତାଦୀହି ସତ୍ତହି ୱିନଯକମ୍ମାକାରେହି ଅକତଂ ୱା ଗିଲାନସ୍ସ ଅନଧିକଂ ୱା ହୋତି। ତସ୍ମା ପଦଭାଜନେ (ପାଚି। ୨୩୯) 'ଅକପ୍ପିଯକତ'ନ୍ତିଆଦି ୱୁତ୍ତଂ, ତତ୍ଥ ଯଂ ଫଲଂ ୱା କନ୍ଦମୂଲାଦି ୱା ପଞ୍ଚହି ସମଣକପ୍ପେହି କପ୍ପିଯଂ ଅକତଂ, ଯଞ୍ଚ ଅକପ୍ପିଯମଂସଂ ୱା ଅକପ୍ପିଯଭୋଜନଂ ୱା, ଏତଂ ଅକପ୍ପିଯଂ ନାମ, ତଂ ଅକପ୍ପିଯଂ ''ଅଲମେତଂ ସବ୍ବ''ନ୍ତି ଏୱଂ ଅତିରିତ୍ତଂ କତଂ ଅକପ୍ପିଯକତନ୍ତି ୱେଦିତବ୍ବଂ। ଅପ୍ପଟିଗ୍ଗହିତକତନ୍ତି ଭିକ୍ଖୁନା ଅପ୍ପଟିଗ୍ଗହିତଂଯେୱ ପୁରିମନଯେନ ଅତିରିତ୍ତଂ କତଂ। ଅନୁଚ୍ଚାରିତକତନ୍ତି କପ୍ପିଯଂ କାରେତୁଂ ଆଗତେନ ଭିକ୍ଖୁନା ଈସକମ୍ପି ଅନୁକ୍ଖିତ୍ତଂ ୱା ଅନପନାମିତଂ ୱା କତଂ। ଅହତ୍ଥପାସେ କତନ୍ତି କପ୍ପିଯଂ କାରେତୁଂ ଆଗତସ୍ସ ହତ୍ଥପାସତୋ ବହି ଠିତେନ କତଂ। ଅଭୁତ୍ତାୱିନା କତନ୍ତି ଯୋ ଅତିରିତ୍ତଂ କରୋତି, ତେନ ପୱାରଣପ୍ପହୋନକଂ ଭୋଜନଂ ଅଭୁତ୍ତେନ କତଂ। ଭୁତ୍ତାୱିନା ପୱାରିତେନ ଆସନା ୱୁଟ୍ଠିତେନ କତନ୍ତି ଇଦଂ ଉତ୍ତାନମେୱ। ''ଅଲମେତଂ ସବ୍ବ''ନ୍ତି ଅୱୁତ୍ତନ୍ତି ୱଚୀଭେଦଂ କତ୍ୱା ଏୱଂ ଅୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ଇତି ଇମେହି ସତ୍ତହି ୱିନଯକମ୍ମାକାରେହି ଯଂ ଅତିରିତ୍ତଂ କପ୍ପିଯଂ ଅକତଂ, ଯଞ୍ଚ ପନ ନ ଗିଲାନାତିରିତ୍ତଂ, ତଦୁଭଯମ୍ପି ଅନତିରିତ୍ତଂ। ଅତିରିତ୍ତଂ ପନ ତସ୍ସେୱ ପଟିପକ୍ଖନଯେନ ୱେଦିତବ୍ବଂ।

ଅପିଚେତ୍ଥ ଭୁତ୍ତାୱିନା କତଂ ହୋତୀତି (ପାଚି। ୨୩୯) ଅନ୍ତମସୋ ଅନନ୍ତରନିସିନ୍ନସ୍ସ ପତ୍ତତୋ ଏକମ୍ପି ସିତ୍ଥଂ ୱା ମଂସହୀରଂ ୱା ଖାଦିତ୍ୱା କତମ୍ପି ଭୁତ୍ତାୱିନା କତଂ ହୋତି, ଯୋ ପାତୋୱ ଏୱଂ ଭୁତ୍ତାୱୀ ପୱାରିତୋ ନିସୀଦତିଯେୱ, ସୋ ଉପକଟ୍ଠେପି କାଲେ ଅଭିହଟଂ ପିଣ୍ଡଂ ଭିକ୍ଖୁନା ଉପନୀତଂ କପ୍ପିଯଂ କାତୁଂ ଲଭତି। ସଚେ ପନ ତସ୍ମିଂ କପ୍ପିଯେ କତେ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ ଅଞ୍ଞଂ ଆମିସଂ ଆକିରନ୍ତି, ତଂ ସୋ ପୁନ କାତୁଂ ନ ଲଭତି। ଯଞ୍ହି ଅକତଂ, ତଂ କାତବ୍ବଂ। ଯେନ ଚ ଅକତଂ, ତେନ ଚ କାତବ୍ବନ୍ତି (ପାଚି। ଅଟ୍ଠ। ୨୩୮-୯) ୱୁତ୍ତଂ, ତସ୍ମା ତସ୍ମିଂ ଭାଜନେ କରିଯମାନେ ପଠମକତେନ ସଦ୍ଧିଂ କତଂ ହୋତୀତି ତଂ କାତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ଅଞ୍ଞସ୍ମିଂ ପନ ଭାଜନେ ତେନ ୱା ଅଞ୍ଞେନ ୱା କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଏୱଂ କତଂ ପଠମକତେନ ମିସ୍ସେତ୍ୱାପି ଭୁଞ୍ଜିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ନ କେୱଲଞ୍ଚ ତସ୍ସ ଯେନ ପନ କତଂ, ତଂ ଠପେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞେସଂ ପୱାରିତାନମ୍ପି ଭୁଞ୍ଜିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଯଥା ପନ ଅକତେନ ମିସ୍ସଂ ନ ହୋତି, ଏୱଂ ମୁଖଞ୍ଚ ହତ୍ଥଞ୍ଚ ସୁଦ୍ଧଂ କତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବଂ। ଗିଲାନାତିରିତ୍ତଂ ପନ ନ କେୱଲଂ ଗିଲାନସ୍ସ ଭୁତ୍ତାୱସେସମେୱ, ଅଥ ଖୋ ଯଂକିଞ୍ଚି ଗିଲାନଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ''ଅଜ୍ଜ ୱା ସ୍ୱେ ୱା ଯଦା ୱା ଇଚ୍ଛତି, ତଦା ଖାଦିସ୍ସତୀ''ତି ଆହଟଂ, ତଂ ସବ୍ବଂ 'ଗିଲାନାତିରିତ୍ତ'ନ୍ତି ୱେଦିତବ୍ବଂ। ଖାଦନୀଯଂ ୱା ଭୋଜନୀଯଂ ୱାତି ଯଂକିଞ୍ଚି ଯାୱକାଲିକଂ। ଖାଦେଯ୍ଯ ୱା ଭୁଞ୍ଜେଯ୍ଯ ୱା ପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି ଏତ୍ଥ ୱୁତ୍ତନଯେନ ପୱାରିତସ୍ସ ଅନତିରିତ୍ତଂ ଯଂକିଞ୍ଚି ଆମିସଂ ଅଜ୍ଝୋହରଣତ୍ଥାଯ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହତୋ ଗହଣେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଅଜ୍ଝୋହାରେ ଅଜ୍ଝୋହାରେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ସମ୍ବହୁଲେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଭୁଞ୍ଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ''ଅନତିରିତ୍ତ''ନ୍ତି ଅଯମେତ୍ଥ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଯାମକାଲିକାଦୀନି ଆହାରତ୍ଥାଯ ଗଣ୍ହତୋ, ନିରାମିସାନି ଅଜ୍ଝୋହରତୋ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ, ତଥା ଅତିରିତ୍ତେ ଅନତିରିତ୍ତସଞ୍ଞିନୋ ଚେୱ ୱେମତିକସ୍ସ ଚ। ଅତିରିତ୍ତସଞ୍ଞିନୋ ପନ, ''ଅତିରିତ୍ତଂ କାରାପେତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀ''ତି ଗଣ୍ହନ୍ତସ୍ସ, ଅଞ୍ଞସ୍ସତ୍ଥାଯ ଗଣ୍ହନ୍ତସ୍ସ, ଯାମକାଲିକାଦୀନି ତେସଂ ଅନୁଞ୍ଞାତପରିଭୋଗୱସେନ ନିରାମିସାନି ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ପୱାରିତଭାୱୋ, ଆମିସସ୍ସ ଅନତିରିତ୍ତତା, କାଲେନ ଅଜ୍ଝୋହରଣନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଠମକଥିନସଦିସାନେୱ, ଇଦଂ ପନ କିରିଯାକିରିଯନ୍ତି।

ପଠମପୱାରଣାସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୬। ଦୁତିଯପୱାରଣାସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଛଟ୍ଠେ ଅଭିହଟ୍ଠୁଂ ପୱାରେଯ୍ଯାତି ଅଭିହରିତ୍ୱା ''ହନ୍ଦ, ଭିକ୍ଖୁ ଖାଦ ୱା ଭୁଞ୍ଜ ୱା''ତି ଏୱଂ ପୱାରେଯ୍ଯ। ଜାନନ୍ତି ସୁତ୍ୱା ୱା ଦିସ୍ୱା ୱା ତସ୍ସ ପୱାରିତଭାୱଂ ଜାନନ୍ତୋ। ଆସାଦନାପେକ୍ଖୋତି ଆସାଦନଂ ଚୋଦନଂ ମଙ୍କୁକରଣଭାୱଂ ଅପେକ୍ଖମାନୋ। ଭୁତ୍ତସ୍ମିଂ ପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି ଏତ୍ଥ ଅଭିହାରେ ତାୱ ଦୁକ୍କଟଂ, ସଚେ ସୋ ତଂ ଗଣ୍ହାତି, ପୁନ ଅଭିହାରକସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ, ତସ୍ମିଂ ପନ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତେ ଅଭିହାରକସ୍ସ ତସ୍ସ ଅଜ୍ଝୋହାରେ ଅଜ୍ଝୋହାରେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଭୋଜନପରିଯୋସାନେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଆରବ୍ଭ ଅନତିରିତ୍ତେନ ଭୋଜନେନ ଅଭିହଟ୍ଠୁଂ ପୱାରଣାୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ପୱାରିତେ ପୱାରିତସଞ୍ଞିନୋ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ୱେମତିକସ୍ସ, ଯାମକାଲିକାଦୀନି ଆହାରତ୍ଥାଯ ଅଭିହରନ୍ତସ୍ସ, ତେସଞ୍ଚ ପଟିଗ୍ଗହଣଅଜ୍ଝୋହାରେସୁ, ଅପ୍ପୱାରିତେ ଚ ପୱାରିତସଞ୍ଞିନୋ, ୱେମତିକସ୍ସ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। ଅପ୍ପୱାରିତସଞ୍ଞିସ୍ସ ପନ, ଯୋ ଚ ଅତିରିତ୍ତଂ କାରାପେତ୍ୱା ଦେତି, ''କାରାପେତ୍ୱା ୱା ଭୁଞ୍ଜାହୀ''ତି ଦେତି, ଯୋ ୱା ''ଅଞ୍ଞସ୍ସତ୍ଥାଯ ହରନ୍ତୋ ଗଚ୍ଛାହୀ''ତି ଦେତି, ଯୋ ଚ ଯାମକାଲିକାଦୀନି ''ସତି ପଚ୍ଚଯେ ପରିଭୁଞ୍ଜାହୀ''ତି ଦେତି, ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ପୱାରିତତା, ପୱାରିତସଞ୍ଞିତା, ଆସାଦନାପେକ୍ଖତା, ଅନତିରିତ୍ତେନ ଅଭିହଟ୍ଠୁଂ ପୱାରଣତା, ଭୋଜନପରିଯୋସାନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ପଞ୍ଚ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ଦୁକ୍ଖୱେଦନନ୍ତି।

ଦୁତିଯପୱାରଣାସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୭। ୱିକାଲଭୋଜନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସତ୍ତମେ ୱିକାଲେତି ୱିଗତେ କାଲେ, ମଜ୍ଝନ୍ହିକାତିକ୍କମନତୋ ଯାୱ ଅରୁଣୁଗ୍ଗମନାତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ। ତସ୍ମା ଯୋ ଭିକ୍ଖୁ ଏତସ୍ମିଂ ଅନ୍ତରେ ଯଂକିଞ୍ଚି ୱନମୂଲଫଲଂ ଉପାଦାଯ ଆମଂ ୱା ପକ୍କଂ ୱା ଆମିସସଙ୍ଖେପଗତଂ ଖାଦନୀଯଂ ୱା ଭୋଜନୀଯଂ ୱା ଅଜ୍ଝୋହରଣତ୍ଥାଯ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହାତି, ତସ୍ସ ପଟିଗ୍ଗହଣେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଅଜ୍ଝୋହାରେ ଅଜ୍ଝୋହାରେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ରାଜଗହେ ସତ୍ତରସୱଗ୍ଗିଯେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ୱିକାଲେ ଭୋଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଯାମକାଲିକାଦୀନି ଆହାରତ୍ଥାଯ ପଟିଗ୍ଗହଣଅଜ୍ଝୋହାରେସୁ, କାଲେ ୱିକାଲସଞ୍ଞିସ୍ସ, ୱେମତିକସ୍ସ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ, କାଲେ କାଲସଞ୍ଞିସ୍ସ ଯାମକାଲିକାଦୀନି ସତି ପଚ୍ଚଯେ ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ''ଅନୁଜାନାମି, ଭିକ୍ଖୱେ, ରୋମନ୍ଥକସ୍ସ ରୋମନ୍ଥଂ, ନ ଚ ଭିକ୍ଖୱେ ବହିମୁଖଦ୍ୱାରା ନୀହରିତ୍ୱା ଅଜ୍ଝୋହରିତବ୍ବ''ନ୍ତି (ଚୂଳୱ। ୨୭୩) ଅନୁଞ୍ଞାତନଯେନ ରୋମନ୍ଥକସ୍ସାପି ଅନାପତ୍ତି। ୱିକାଲତା, ଯାୱକାଲିକତା, ଅଜ୍ଝୋହରଣନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଏଳକଲୋମସଦିସାନୀତି।

ୱିକାଲଭୋଜନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୮। ସନ୍ନିଧିକାରକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଅଟ୍ଠମେ ସନ୍ନିଧିକାରକନ୍ତି କାରୋ କରଣଂ କିରିଯାତି ଅତ୍ଥତୋ ଏକଂ, ସନ୍ନିଧି କାରୋ ଅସ୍ସାତି ସନ୍ନିଧିକାରଂ , ସନ୍ନିଧିକାରମେୱ ସନ୍ନିଧିକାରକଂ, ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଏକରତ୍ତିଂ ୱୀତିନାମିତସ୍ସେତଂ ନାମଂ। ତସ୍ମା ଏୱଂ ସନ୍ନିଧିକତଂ ଯଂକିଞ୍ଚି ଯାୱକାଲିକଂ ୱା ଯାମକାଲିକଂ ୱା 'ଅଜ୍ଝୋହରିସ୍ସାମୀ'ତି ଗଣ୍ହନ୍ତସ୍ସ ପଟିଗ୍ଗହଣେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଅଜ୍ଝୋହାରେ ଅଜ୍ଝୋହାରେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ସଚେପି ପତ୍ତୋ ଦୁଦ୍ଧୋତୋ ହୋତି, ଯଂ ଅଙ୍ଗୁଲିଯା ଘଂସନ୍ତସ୍ସ ଲେଖା ପଞ୍ଞାଯତି, ଗଣ୍ଠିକପତ୍ତସ୍ସ ୱା ଗଣ୍ଠିକନ୍ତରେ ସ୍ନେହୋ ପୱିଟ୍ଠୋ ହୋତି, ଯୋ ଉଣ୍ହେ ଓତାପେନ୍ତସ୍ସ ପଗ୍ଘରତି, ଉଣ୍ହଯାଗୁଯା ୱା ଗହିତାଯ ସନ୍ଦିସ୍ସତି, ତାଦିସେ ପତ୍ତେପି ପୁନଦିୱସେ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ଯଂ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ନିରପେକ୍ଖୋ ସାମଣେରାନଂ ପରିଚ୍ଚଜିତ୍ୱା ତେହି ନିହିତଂ ଲଭିତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜତି, ତଂ ୱଟ୍ଟତି । ସଯଂ ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଅପରିଚ୍ଚତ୍ତମେୱ ହି ଦୁତିଯଦିୱସେ କପ୍ପିଯଭୋଜନଂ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ଅକପ୍ପିଯେସୁ ପନ ମନୁସ୍ସମଂସେ ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯେନ ସଦ୍ଧିଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ, ସେସେସୁ ପନ ଦୁକ୍କଟେନ ସଦ୍ଧିଂ। ଯାମକାଲିକଂ ସତି ପଚ୍ଚଯେ ଅଜ୍ଝୋହରତୋ ପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଆହାରତ୍ଥାଯ ଅଜ୍ଝୋହରତୋ ଦୁକ୍କଟେନ ସଦ୍ଧିଂ। ଯୋ ପନ ପୱାରିତୋ ହୁତ୍ୱା ଅନତିରିତ୍ତକତଂ ଅଜ୍ଝୋହରତି, ତସ୍ସ ସବ୍ବୱିକପ୍ପେସୁ ଅପରମ୍ପି ପାଚିତ୍ତିଯଂ ୱଡ୍ଢତି। ସଚେ ୱିକାଲେ ଅଜ୍ଝୋହରତି, ଅନତିରିତ୍ତପଚ୍ଚଯା ସବ୍ବୱିକପ୍ପେସୁ ଅନାପତ୍ତି, ସତି ପଚ୍ଚଯେ ୱିକାଲପଚ୍ଚଯା ଯାମକାଲିକାଦୀସୁ ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଅୱସେସେସୁ ୱିକାଲପଚ୍ଚଯା ପାଚିତ୍ତିଯଂ ୱଡ୍ଢତିଯେୱ। ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ପନ ସନ୍ନିଧି ଭିକ୍ଖୁନିଯା ୱଟ୍ଟତି, ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଚ ସନ୍ନିଧି ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ୱଟ୍ଟତି, ଭିକ୍ଖୁନିକ୍ଖନ୍ଧକେ (ଚୂଳୱ। ୪୨୧-୪୨୨) ଅନୁଞ୍ଞାତତ୍ତା ୱଟ୍ଟତୀତି।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଆଯସ୍ମନ୍ତଂ ବେଲଟ୍ଠସୀସଂ ଆରବ୍ଭ ସନ୍ନିଧିକାରକଭୋଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ , ସତ୍ତାହକାଲିକ ଯାୱଜୀୱିକାନଂ ପନ ଆହାରତ୍ଥାଯ ପଟିଗ୍ଗହଣେ ଅଜ୍ଝୋହାରେ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। ଯଥା ଚେତାନି ଆହାରତ୍ଥାଯ ନ କପ୍ପନ୍ତି, ଏୱଂ ଯାୱକାଲିକାଦୀହି ସଂସଟ୍ଠାନିପି, ୱୁତ୍ତଞ୍ହେତଂ ''ଯାୱକାଲିକେନ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯାମକାଲିକଂ ତଦହୁପଟିଗ୍ଗହିତଂ କାଲେ କପ୍ପତି, ୱିକାଲେ ନ କପ୍ପତୀ''ତିଆଦି (ମହାୱ। ୩୦୫)। ତସ୍ମା ସଚେପି ତଂ ତଂ ତେନ ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ସଂସଟ୍ଠଂ ଲଭତି, ସଚେ ଅସମ୍ଭିନ୍ନରସଂ ୱା ହୋତି ସୁଧୋତଂ ୱା, ଯଥା ଇତରେନ ସଂସଗ୍ଗୋ ନ ପଞ୍ଞାଯତି, ଅତ୍ତନୋ କାଲାନୁରୂପେନ ପରିଭୁଞ୍ଜିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି।

ସଚେ ପନ ସମ୍ଭିନ୍ନରସଂ ୱା ହୋତି ଦୁଦ୍ଧୋତଂ ୱା, ନ ୱଟ୍ଟତି। ଯାୱକାଲିକଞ୍ହି ଅତ୍ତନା ସଦ୍ଧିଂ ସମ୍ଭିନ୍ନରସାନି ତୀଣିପି ଯାମକାଲିକାଦୀନି ଅତ୍ତନୋ ସଭାୱଂ ଉପନେତି, ଯାମକାଲିକଂ ଦ୍ୱେପି ସତ୍ତାହକାଲିକାଦୀନି ଅତ୍ତନୋ ସଭାୱଂ ଉପନେତି, ସତ୍ତାହକାଲିକଂ ଯାୱଜୀୱିକମେୱ ଅତ୍ତନୋ ସଭାୱଂ ଉପନେତି। ତସ୍ମା ତେନ ତଦହୁପଟିଗ୍ଗହିତେନ ସଦ୍ଧିଂ ତଦହୁପଟିଗ୍ଗହିତଂ ୱା ପୁରେ ପଟିଗ୍ଗହିତଂ ୱା ଯାୱଜୀୱିକଂ ସତ୍ତାହଂ କପ୍ପତି, ଦ୍ୱୀହପଟିଗ୍ଗହିତେନ ଛାହଂ, ତୀହପଟିଗ୍ଗହିତେନ ପଞ୍ଚାହଂ...ପେ... ସତ୍ତାହପଟିଗ୍ଗହିତେନ ତଦହେୱ କପ୍ପତୀତି ୱେଦିତବ୍ବଂ। ତସ୍ମାଯେୱ ହି ''ସତ୍ତାହକାଲିକେନ, ଭିକ୍ଖୱେ , ଯାୱଜୀୱିକଂ ତଦହୁପଟିଗ୍ଗହିତ''ନ୍ତି ଅୱତ୍ୱା ''ପଟିଗ୍ଗହିତଂ ସତ୍ତାହଂ କପ୍ପତୀ''ତି

ୱୁତ୍ତଂ। କାଲଯାମସତ୍ତାହାତିକ୍କମେସୁ ଚେତ୍ଥ ୱିକାଲଭୋଜନ ସନ୍ନିଧିଭେସଜ୍ଜସିକ୍ଖାପଦାନଂ ୱସେନ ଆପତ୍ତିଯୋ ୱେଦିତବ୍ବା, ଇମେସୁ ପନ ଚତୂସୁ କାଲିକେସୁ ଯାୱକାଲିକଂ ଯାମକାଲିକନ୍ତି ଇମମେୱ ଦ୍ୱଯଂ ଅନ୍ତୋୱୁତ୍ଥଞ୍ଚେୱ ସନ୍ନିଧିକାରକଞ୍ଚ, ସତ୍ତାହକାଲିକଂ ଯାୱଜୀୱିକଞ୍ଚ ଅକପ୍ପିଯକୁଟିଯଂ ନିକ୍ଖିପିତୁମ୍ପି ୱଟ୍ଟତି, ସନ୍ନିଧିମ୍ପି ନ ଜନେତି। ଅକପ୍ପିଯକୁଟିଯଂ ଅନ୍ତୋୱୁତ୍ଥେନ ପନ ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ଇତରଦ୍ୱଯଂ ତଦହୁପଟିଗ୍ଗହିତମ୍ପି ନ ୱଟ୍ଟତି, ମୁଖସନ୍ନିଧି ନାମ ହୋତି, ମହାପଚ୍ଚରିଯଂ ପନ ଅନ୍ତୋୱୁତ୍ଥଂ ହୋତୀତି ୱୁତ୍ତଂ। ତତ୍ଥ ନାମମତ୍ତମେୱ ନାନାକରଣଂ, ଆପତ୍ତି ପନ ଦୁକ୍କଟମେୱ। ତତ୍ଥ ଅକପ୍ପିଯକୁଟି ନାମ ସଙ୍ଘସ୍ସ ୱା ଉପସମ୍ପନ୍ନପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ୱା ସନ୍ତକଂ ୱସନତ୍ଥାଯ କତଗେହଂ, ତତ୍ଥ ସହସେଯ୍ୟପ୍ପହୋନକେ ପଦେସେ ୱୁତ୍ଥଂ ଯାୱକାଲିକଞ୍ଚ ଯାମକାଲିକଞ୍ଚ ସଙ୍ଘିକଂ ୱା ଉପସମ୍ପନ୍ନପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ୱା ସନ୍ତକଂ ଅନ୍ତୋୱୁତ୍ଥଂ ନାମ ହୋତି, ତତ୍ଥ ପକ୍କଂ ଅନ୍ତୋପକ୍କଂ ନାମ, ଯତ୍ଥ କତ୍ଥଚି ପନ ସଯଂ ପକ୍କଂ ସାମଂ ପକ୍କଂ ନାମ, ତଂ ସବ୍ବଂ ଅନଜ୍ଝୋହରଣୀଯଂ। ତେନ ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ସଂସଟ୍ଠମ୍ପି ତଂଗତିକମେୱ, ସବ୍ବଂ ଅଜ୍ଝୋହରନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ। ତସ୍ମା ଅନ୍ତୋୱୁତ୍ଥଅନ୍ତୋପକ୍କମୋଚନତ୍ଥଂ ଭଗୱତା ଚତସ୍ସୋ କପ୍ପିଯଭୂମିଯୋ (ମହାୱ। ୨୯୫) ଅନୁଞ୍ଞାତା, ତାସଂ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ ସମନ୍ତପାସାଦିକାଯଂ (ମହାୱ। ଅଟ୍ଠ। ୨୯୫) ୱୁତ୍ତୋ। ଯତ୍ଥ ପନେତା ନ ସନ୍ତି, ତତ୍ଥ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ସନ୍ତକଂ କତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ସାମଂ ପାକମ୍ପି ପୁନପାକଂ ୱଟ୍ଟତି, ଅସନ୍ନିଧିକାରକେ ସନ୍ନିଧିକାରକସଞ୍ଞିନୋ, ୱେମତିକସ୍ସ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ। ଅସନ୍ନିଧିକାରକସଞ୍ଞିନୋ, ଯାୱକାଲିକାଦୀନି ତୀଣି ନିଦହିତ୍ୱା ସକଂ ସକଂ କାଲଂ ଅନତିକ୍କମିତ୍ୱା, ଯାୱଜୀୱିକଂ ସଦାପି ସତି ପଚ୍ଚଯେ ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଆମିସଂ, ସନ୍ନିଧିଭାୱୋ, ତସ୍ସ ଅଜ୍ଝୋହରଣନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଏଳକଲୋମସଦିସାନେୱାତି।

ସନ୍ନିଧିକାରକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୯। ପଣୀତଭୋଜନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ନୱମେ ପଣୀତଭୋଜନାନୀତି ପଣୀତସଂସଟ୍ଠାନି ସତ୍ତଧଞ୍ଞନିବ୍ବତ୍ତାନି ଭୋଜନାନି। ଯଥା ହି ଆଜଞ୍ଞଯୁତ୍ତୋ ରଥୋ 'ଆଜଞ୍ଞରଥୋ'ତି ୱୁଚ୍ଚତି, ଏୱମିଧାପି ପଣୀତସଂସଟ୍ଠାନି ଭୋଜନାନି ପଣୀତଭୋଜନାନୀତି। ଯେହି ପନ ପଣୀତେହି ସଂସଟ୍ଠାନି, ତାନି 'ପଣୀତଭୋଜନାନୀ'ତି ୱୁଚ୍ଚନ୍ତି, ତେସଂ ପଭେଦଦସ୍ସନତ୍ଥଂ ସେଯ୍ୟଥିଦଂ ସପ୍ପି ନୱନୀତନ୍ତିଆଦିମାହ, ତତ୍ଥ ସପ୍ପିଆଦୀନି ଭେସଜ୍ଜସିକ୍ଖାପଦେ (କଙ୍ଖା। ଅଟ୍ଠ। ଭେସଜ୍ଜସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା) ୱୁତ୍ତଲକ୍ଖଣେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବାନି। ମଚ୍ଛାଦୀସୁ ପନ ସବ୍ବୋପି 'ଓଦକୋ'ତି (ପାଚି। ୨୬୦) ୱୁତ୍ତଲକ୍ଖଣୋ ମଚ୍ଛୋ ମଚ୍ଛୋଯେୱ। ଯେସଂ ପନ ମଂସଂ କପ୍ପତି, ତେସଂ ମଂସଞ୍ଚ ଖୀରଦଧୀନି ଚ ଇଧାଧିପ୍ପେତାନି। ଏୱରୂପାନି ପଣୀତଭୋଜନାନୀତି ଯାନି ଏତେହି ସପ୍ପିଆଦୀହି ସଂସଟ୍ଠାନି 'ପଣୀତଭୋଜନାନୀ'ତି ୱୁଚ୍ଚନ୍ତି, ତଥାରୂପାନି ପଣୀତଭୋଜନାନି। ଅଗିଲାନୋତି ଯସ୍ସ ତେହି ୱିନାପି ଫାସୁ ହୋତି। ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ଥାଯ ୱିଞ୍ଞାପେତ୍ୱାତି ଏତ୍ଥ ପନ ଯୋ ଅଗିଲାନୋ ସୁଦ୍ଧାନି ସପ୍ପିଆଦୀନି ଭେସଜ୍ଜତ୍ଥାଯ ୱିଞ୍ଞାପେତି, ସୋ ମହାନାମସିକ୍ଖାପଦେନ (ପାଚି। ୩୦୩) କାରେତବ୍ବୋ, ମଚ୍ଛାଦୀନି ଚତ୍ତାରି ୱିଞ୍ଞାପେନ୍ତୋ ସୂପୋଦନୱିଞ୍ଞତ୍ତିଯା (ପାଚି। ୬୧୨-୬୧୩) କାରେତବ୍ବୋ, ସପ୍ପିଆଦୀହି ସଂସଟ୍ଠଭୋଜନାନି ୱିଞ୍ଞାପେନ୍ତୋ ଇମିନା କାରେତବ୍ବୋ। ତତ୍ରାଯଂ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ – ''ସପ୍ପିନା ଭତ୍ତଂ ଦେହି, ସପ୍ପିଂ ଆକିରିତ୍ୱା ଦେହି, ସପ୍ପିମିସ୍ସକଂ କତ୍ୱା ଦେହି, ସହ ସପ୍ପିନା ଦେହି, ସପ୍ପିଞ୍ଚ ଭତ୍ତଞ୍ଚ ଦେହୀ''ତି ଏୱଂ ୱିଞ୍ଞାପେନ୍ତସ୍ସ ତାୱ ୱିଞ୍ଞତ୍ତିଯା ଦୁକ୍କଟଂ, ପଟିଗ୍ଗହଣେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଅଜ୍ଝୋହରଣେ ଅଜ୍ଝୋହରଣେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ''ସପ୍ପିଭତ୍ତଂ ଦେହୀ''ତି ୱୁତ୍ତେ ପନ ଯସ୍ମା ସାଲିଭତ୍ତଂ ୱିଯ ସପ୍ପିଭତ୍ତଂ ନାମ ନତ୍ଥି, ତସ୍ମା ସୂପୋଦନୱିଞ୍ଞତ୍ତିଯା ଦୁକ୍କଟମେୱ ହୋତି। ସଚେ ପନ ''ସପ୍ପିନା ଭତ୍ତଂ ଦେହୀ''ତି ୱୁତ୍ତେ ଭତ୍ତଂ ଦତ୍ୱା ''ସପ୍ପିଂ କତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜାହୀ''ତି ନୱନୀତଖୀରାଦୀନି ୱା କପ୍ପିଯଭଣ୍ଡଂ ୱା ଦେତି ''ଇମିନା ସପ୍ପିଂ ଗହେତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜାହୀ''ତି, ଯଥାୱତ୍ଥୁକମେୱ। ''ଗୋସପ୍ପିନା ଭତ୍ତଂ ଦେହୀ''ତି ୱୁତ୍ତେ ପନ ଗୋସପ୍ପିଂ ୱା ଦେତୁ, ତସ୍ମିଂ ଅସତି ପୁରିମନଯେନ ନୱନୀତାଦୀନି ୱା, ଗାୱିଂଯେୱ ୱା ଦେତୁ ''ଇତୋ ସପ୍ପିନା ଭୁଞ୍ଜାହୀ''ତି, ଯଥାୱତ୍ଥୁକମେୱ। ସଚେ ପନ ''ଗୋସପ୍ପିନା ଦେହୀ''ତି ଯାଚିତୋ ଅଜିକାସପ୍ପିଆଦୀହି ଦେତି, ୱିସଙ୍କେତଂ। ଏୱଞ୍ହି ସତି ଅଞ୍ଞଂ ଯାଚିତେନ ଅଞ୍ଞଂ ଦିନ୍ନଂ ନାମ ହୋତି, ତସ୍ମା ଅନାପତ୍ତି, ଏସ ନଯୋ ''ଅଜିକାସପ୍ପିନା ଦେହୀ''ତିଆଦୀସୁପି। ''କପ୍ପିଯସପ୍ପିନା ଦେହୀ''ତି ୱୁତ୍ତେ ଅକପ୍ପିଯସପ୍ପିନା ଦେତି, ୱିସଙ୍କେତମେୱ। ''ଅକପ୍ପିଯସପ୍ପିନା ଦେହୀ''ତି ୱୁତ୍ତେ ଅକପ୍ପିଯସପ୍ପିନାୱ ଦେତି, ପଟିଗ୍ଗହଣେପି ପରିଭୋଗେପି ଦୁକ୍କଟମେୱ। ଇମିନା ନଯେନ ସବ୍ବପଦେସୁ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ସଚେ ପନ ସବ୍ବେହିପି ସପ୍ପିଆଦୀହି ଏକଟ୍ଠାନେ ୱା ନାନାଟ୍ଠାନେ ୱା ୱିଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ପଟିଲଦ୍ଧଂ ଏକତୋ ସମ୍ଭିନ୍ନରସଂ କତ୍ୱା ତତୋ କୁସଗ୍ଗେନ ଏକବିନ୍ଦୁମ୍ପି ଅଜ୍ଝୋହରତି, ନୱ ପାଚିତ୍ତିଯାନି।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ପଣୀତଭୋଜନୱିଞ୍ଞତ୍ତିୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ''ଅଗିଲାନୋ''ତି ଅଯମେତ୍ଥ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଗିଲାନସ୍ସ ଅଗିଲାନସଞ୍ଞିନୋ, ୱେମତିକସ୍ସ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ। ଗିଲାନସଞ୍ଞିସ୍ସ, ଗିଲାନକାଲେ ୱିଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ଅଗିଲାନସ୍ସ ଭୁଞ୍ଜତୋ, ଗିଲାନସ୍ସ ସେସକେ, ଞାତକପ୍ପୱାରିତଟ୍ଠାନତୋ, ଅଞ୍ଞସ୍ସତ୍ଥାଯ ୱିଞ୍ଞତ୍ତେ, ଅତ୍ତନୋ ଧନେନ ଗହିତେ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ପଣୀତଭୋଜନତା, ଅଗିଲାନତା, କତୱିଞ୍ଞତ୍ତିଯା ପଟିଲାଭୋ, ଅଜ୍ଝୋହରଣନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ଅଦ୍ଧାନସମୁଟ୍ଠାନଂ, କିରିଯଂ , ନୋସଞ୍ଞାୱିମୋକ୍ଖଂ, ଅଚିତ୍ତକଂ, ପଣ୍ଣତ୍ତିୱଜ୍ଜଂ, କାଯକମ୍ମଂ, ୱଚୀକମ୍ମଂ, ତିଚିତ୍ତଂ, ତିୱେଦନନ୍ତି।

ପଣୀତଭୋଜନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୦। ଦନ୍ତପୋନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦସମେ ଅଦିନ୍ନନ୍ତି କାଯେନ ୱା କାଯପଟିବଦ୍ଧେନ ୱା ଗଣ୍ହନ୍ତସ୍ସ ହତ୍ଥପାସେ ଠତ୍ୱା କାଯକାଯପଟିବଦ୍ଧନିସ୍ସଗ୍ଗିଯାନଂ ଅଞ୍ଞତରେନ ନ ଦିନ୍ନଂ, ଅପ୍ପଟିଗ୍ଗହିତକସ୍ସେତଂ ନାମଂ। ଅପ୍ପଟିଗ୍ଗହିତକଞ୍ହି ଭିକ୍ଖୁନୋ ଅତ୍ତନୋ ସନ୍ତକମ୍ପି ଅଜ୍ଝୋହରିତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ପଟିଗ୍ଗହିତଂ ଅନ୍ତମସୋ ୱିସ୍ସାସିକସନ୍ତକମ୍ପି ୱଟ୍ଟତି, ତସ୍ସ ଲକ୍ଖଣଂ ୱୁତ୍ତୱିପଲ୍ଲାସେନ ୱେଦିତବ୍ବଂ। ସଚେ ହି ଯୋ କୋଚି ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନୋ ଅନ୍ତମସୋ ତିରଚ୍ଛାନୋପି ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ୱା ଭିକ୍ଖୁନିଯା ୱା ହତ୍ଥପାସେ ଠିତୋ କାଯାଦୀନଂ ଅଞ୍ଞତରେନ ଦେତି, ତଞ୍ଚେ ଭିକ୍ଖୁନା ଯେନ କେନଚି ସରୀରାୱଯୱେନ ୱା, ତପ୍ପଟିବଦ୍ଧେନ ୱା, ସଂହାରିମେନ ଚ ଅନ୍ତମସୋ ମଞ୍ଚେନାପି, ଧାରେତୁଂ ସମତ୍ଥେନ ଚ ଅନ୍ତମସୋ ଅତତ୍ଥଜାତକରୁକ୍ଖପଣ୍ଣେନାପି, ସୂଚିଯା ପରାମଟ୍ଠମତ୍ତେନାପି ପଟିଗ୍ଗହିତଂ, ପଟିଗ୍ଗହିତମେୱ ହୋତି। ପଟିବଦ୍ଧପ୍ପଟିବଦ୍ଧଂ ନାମ ଇଧ ନତ୍ଥି, ଯମ୍ପି ନତ୍ଥୁକରଣିଯା ଦିଯ୍ୟମାନଂ ନାସିକାଯ, ଅକଲ୍ଲକୋ ୱା ମୁଖେନ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହାତି, ସବ୍ବଂ ୱଟ୍ଟତି, ଆଭୋଗମତ୍ତମେୱ ହେତ୍ଥ ପମାଣଂ। ପୁବ୍ବାଭୋଗେ ଚ ସତି ପଚ୍ଛା ନିଦ୍ଦାଯନ୍ତସ୍ସ ପତ୍ତେ ଦିନ୍ନମ୍ପି ହତ୍ଥପାସେ ସତି ପଟିଗ୍ଗହିତମେୱ ହୋତି। ଯମ୍ପି ''ପତ୍ତେନ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହିସ୍ସାମୀ''ତି ନିସିନ୍ନସ୍ସେୱ ହତ୍ଥେ ପତତି, ତଂ ୱଟ୍ଟତିଯେୱ। ଅଭିହଟଭାଜନତୋ ପତିତରଜମ୍ପି ୱଟ୍ଟତି, ତତ୍ଥ ଠିତନିସିନ୍ନନିପନ୍ନାନଂ ପୱାରଣାସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ହତ୍ଥପାସୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ।

ସଚେ ପନ ଦାଯକପ୍ପଟିଗ୍ଗାହକେସୁ ଏକୋ ଆକାସେ ହୋତି, ଏକୋ ଭୂମିଯଂ, ଭୂମଟ୍ଠସ୍ସ ସୀସେନ ଆକାସଟ୍ଠସ୍ସ ଚ ଠପେତ୍ୱା ଦାତୁଂ ୱା ଗହେତୁଂ ୱା ପସାରିତହତ୍ଥଂ ଯଂ ଆସନ୍ନତରଂ ଅଙ୍ଗଂ, ତସ୍ସ ଓରିମନ୍ତେନ ହତ୍ଥପାସପ୍ପମାଣଂ ପରିଚ୍ଛିନ୍ଦିତବ୍ବଂ। ସଚେପି ଏକୋ କୂପେ ହୋତି, ଏକୋ କୂପତଟେ, ଏକୋ ୱା ରୁକ୍ଖେ, ଏକୋ ପଥୱିଯଂ, ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ହତ୍ଥପାସପ୍ପମାଣଂ ପରିଚ୍ଛିନ୍ଦିତବ୍ବଂ। ତସ୍ମିଂ ଠତ୍ୱା ସଚେପି ଦ୍ୱେ ତଯୋ ୱା ସାମଣେରା ଯଂ ମଜ୍ଝିମୋ ପୁରିସୋ ଉକ୍ଖିପିତୁଂ ସକ୍କୋତି, ଏୱରୂପଂ ଭାରଂ ପୱଜ୍ଜେନ୍ତା ଭିକ୍ଖୁନୋ ଭୂମିଯଂ ଠପିତହତ୍ଥଂ ଆରୋପେନ୍ତି, ଉକ୍ଖିପିତ୍ୱା ୱା ଭିକ୍ଖୁନୋ ପସାରିତହତ୍ଥେ ଏକଦେସେନାପି ଠପେନ୍ତି, ତଂ ପଟିଗ୍ଗହିତମେୱ ହୋତି। ଯଂ ପନ ପିଣ୍ଡାଯ ଚରନ୍ତସ୍ସ ପତ୍ତେ ରଜଂ ପତତି, ତଂ ଅପ୍ପଟିଗ୍ଗହିତମେୱ ହୋତି, ତସ୍ମା ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱାୱ ଭିକ୍ଖା ଗଣ୍ହିତବ୍ବା। ଅପ୍ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଗଣ୍ହନ୍ତସ୍ସ ୱିନଯଦୁକ୍କଟଂ, ତଂ ପନ ପୁନ ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ ଅନାପତ୍ତି। ସଚେ ''ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଦେଥା''ତି ୱୁତ୍ତେ ୱଚନଂ ଅସୁତ୍ୱା ୱା ଅନାଦିଯିତ୍ୱା ୱା ଭିକ୍ଖଂ ଦେନ୍ତିଯେୱ, ୱିନଯଦୁକ୍କଟା ମୁଚ୍ଚତି, ପୁନ ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞା ଭିକ୍ଖା ପଟିଗ୍ଗହେତବ୍ବା। ସଚେ ମହାୱାତୋ ତତୋ ତତୋ ରଜଂ ପାତେତି, ନ ସକ୍କା ହୋତି ଭିକ୍ଖଂ ଗହେତୁଂ, ''ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ଦସ୍ସାମୀ''ତି ସୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେନ ଆଭୋଗଂ କତ୍ୱା ଗଣ୍ହିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ତଂ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ଦତ୍ୱା ପୁନ ତେନ ଦିନ୍ନଂ ୱା ତସ୍ସ ୱିସ୍ସାସେନ ୱା ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଅସ୍ସୁଖେଳସିଙ୍ଘାଣିକାଦୀସୁ ଯଂ ଠାନତୋ ଚୱିତ୍ୱା ହତ୍ଥେ ୱା ପତ୍ତେ ୱା ପତତି, ତଂ ପଟିଗ୍ଗହେତବ୍ବଂ, ଅଙ୍ଗଲଗ୍ଗଂ ପଟିଗ୍ଗହିତମେୱ। ପତନ୍ତମ୍ପି ୱୋଚ୍ଛିନ୍ନଞ୍ଚେ ଅନ୍ତରା ନ ଗହେତବ୍ବଂ, ଉଗ୍ଗହିତକଂ ନାମ ହୋତି, ତଂ ପଚ୍ଛା ପଟିଗ୍ଗହିତମ୍ପି ନ ୱଟ୍ଟତି। ଯଂ ପନ ଭେସଜ୍ଜଂ ୱା ମୂଲଫଲଂ ୱା ମାତାଦୀନଂ ଅତ୍ଥାଯ ଗହେତ୍ୱା ଛାଯତ୍ଥାଯ ୱା ଫଲିନିସାଖଂ ଉକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଗଚ୍ଛତି, ତତୋ ଯଂ ଇଚ୍ଛତି, ତଂ ପୁନ ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଯୋ ପନ ତତ୍ଥ ଜାତକଫଲିନିସାଖାଯ ୱା ୱଲ୍ଲିଯା ୱା ଗହେତ୍ୱା ଚାଲେତି। ତସ୍ସ ତତୋ ଲଦ୍ଧଂ ଫଲଂ ନ ୱଟ୍ଟତି, ଦୁରୁପଚିଣ୍ଣଦୁକ୍କଟଞ୍ଚ ଆପଜ୍ଜତି, ଅଞ୍ଞସ୍ସ ତଂ ୱଟ୍ଟତି, ଫଲିରୁକ୍ଖଂ ପନ ଅପସ୍ସଯିତୁଂ ୱା ଆଲମ୍ବିତୁଂ ୱା ୱଟ୍ଟତି, ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଠପିତେ ଯଂ ଅଞ୍ଞଂ ଅଙ୍କୁରାଦି ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ପଟିଗ୍ଗହିତମେୱ ତଂ। ଯାୱ ହି ହତ୍ଥତୋ ମୁତ୍ତେ ନିରପେକ୍ଖୋ ନ ହୋତି, ନିରପେକ୍ଖତାଯ ୱା ହତ୍ଥତୋ ନ ମୁଚ୍ଚତି, ତାୱ ନ ପଟିଗ୍ଗହଣଂ ୱିଜହତି, ଅଯମେତ୍ଥ ସଙ୍ଖେପୋ, ୱିତ୍ଥାରୋ ପନ ସମନ୍ତପାସାଦିକାଯଂ ୱୁତ୍ତୋ।

ମୁଖଦ୍ୱାରନ୍ତି ଗଲନାଳିକଂ। ମୁଖେନ ୱା ହି ପୱିଟ୍ଠଂ ହୋତୁ, ନାସିକାଯ ୱା, ଗଲେନ ଅଜ୍ଝୋହରଣୀଯତାଯ ସବ୍ବମ୍ପି ତଂ ମୁଖଦ୍ୱାରଂ ପୱେସିତମେୱ ହୋତି। ଆହାରନ୍ତି ଯଂକିଞ୍ଚି ଯାୱକାଲିକଂ ୱା ଯାମକାଲିକଂ ୱା ସତ୍ତାହକାଲିକଂ ୱା ଯାୱଜୀୱିକଂ ୱା। ସବ୍ବଞ୍ହେତଂ ଅଜ୍ଝୋହରଣୀଯତ୍ତା 'ଆହାରୋ'ତି ୱୁଚ୍ଚତି, ତତ୍ଥ ସବ୍ବମ୍ପି ଧଞ୍ଞଂ ୱା ଧଞ୍ଞାନୁଲୋମଂ ୱା ତାଲନାଳିକେରପନସଲବୁଜଅଲାବୁକୁମ୍ଭଣ୍ଡପୁସ୍ସଫଲତିପୁସଫଲଏଳାଲୁକସଙ୍ଖାତଂ ନୱୱିଧଂ ମହାଫଲଞ୍ଚେୱ ଅପରଣ୍ଣଞ୍ଚ, ଯଞ୍ଚଞ୍ଞଂ ୱନମୂଲପତ୍ତପୁପ୍ଫଫଲାଦି ଆହାରତ୍ଥଂ ଫରତି, ତଂ ସବ୍ବଂ ଯାୱ ମଜ୍ଝନ୍ହିକକାଲୋ, ତାୱ ପରିଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବତୋ ଯାୱକାଲିକଂ ନାମ। ଅମ୍ବପାନଂ ଜମ୍ବୁପାନଂ ଚୋଚପାନଂ ମୋଚପାନଂ ମଧୁକପାନଂ ମୁଦ୍ଦିକପାନଂ ସାଲୂକପାନଂ ଫାରୁସକପାନନ୍ତି ଇମାନି ଅଟ୍ଠ ପାନାନି, ଯାନି ଚ ତେସଂ ଅନୁଲୋମାନି ୱେତ୍ତତିନ୍ତିଣିକମାତୁଲୁଙ୍ଗକପିଟ୍ଠକୋସମ୍ବକରମନ୍ଦାଦିଖୁଦ୍ଦକଫଲପାନାନି, ଏତାନି ସବ୍ବାନି ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନେହି ସୀତୋଦକେନ ମଦ୍ଦିତ୍ୱା କତାନି ଆଦିଚ୍ଚପାକାନି ୱା ଯାୱ ରତ୍ତିଯା ପଚ୍ଛିମଯାମଂ ନିଦହିତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବତୋ ଯାମକାଲିକାନି ନାମ। ଅୱସେସେସୁ ଅନୁଞ୍ଞାତଫଲପତ୍ତପୁପ୍ଫରସେସୁପି ଏସେୱ ନଯୋ। ସପ୍ପିଆଦୀନି ପଞ୍ଚ ଭେସଜ୍ଜାନି ସତ୍ତାହଂ ନିଦହିତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବତୋ ସତ୍ତାହକାଲିକାନି ନାମ। ଇଦଂ ପନ ଯାୱକାଲିକାଦିତ୍ତଯଂ କାଲୱିମୁତ୍ତଞ୍ଚ ଉଦକଂ ଠପେତ୍ୱା ଅୱସେସମୂଲଫଲାଫଲାଦି ଯଂ ନେୱ ଖାଦନୀଯତ୍ଥଂ ନ ଭୋଜନୀଯତ୍ଥଂ ଫରତି , ତଂ ଯାୱଜୀୱଂ ନିଦହିତ୍ୱା ସତି ପଚ୍ଚଯେ ପରିଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବତୋ ଯାୱଜୀୱିକଂ ନାମ। ଆହରେଯ୍ୟାତି ପୱେସେଯ୍ୟ। ଅଞ୍ଞତ୍ର ଉଦକଦନ୍ତପୋନାତି ଇଦଂ ଅନାହାରେପି ଉଦକେ ଆହାରସଞ୍ଞାଯ, ଦନ୍ତପୋନେ ଚ ''ମୁଖଦ୍ୱାରଂ ଆହଟଂ ଇଦ''ନ୍ତି ସଞ୍ଞାଯ କୁକ୍କୁଚ୍ଚାଯନ୍ତାନଂ କୁକ୍କୁଚ୍ଚୱିନୋଦନତ୍ଥଂ ୱୁତ୍ତଂ। ଉଦକଞ୍ହି ଯଥାସୁଖଂ ପାତୁଂ, ଦନ୍ତକଟ୍ଠଞ୍ଚ ଦନ୍ତପୋନପରିଭୋଗେନ ପରିଭୁଞ୍ଜିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଠପେତ୍ୱା ପନ ଇଦଂ ଦ୍ୱଯଂ ଅୱସେସଂ ଅଜ୍ଝୋହରଣତ୍ଥାଯ ଗଣ୍ହତୋ ଗହଣେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଅଜ୍ଝୋହାରେ ଅଜ୍ଝୋହାରେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ, ସଚେପି ଦନ୍ତକଟ୍ଠରସୋ ଅଜାନନ୍ତସ୍ସ ଅନ୍ତୋ ପୱିସତି, ପାଚିତ୍ତିଯମେୱ।

ୱେସାଲିଯଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଆରବ୍ଭ ଅଦିନ୍ନଂ ଆହାରଂ ଆହରଣୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ‘‘ଅଞ୍ଞତ୍ର ଉଦକଦନ୍ତପୋନା’’ତି ଅଯମେତ୍ଥ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି , ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ପଟିଗ୍ଗହିତକେ ଅପ୍ପଟିଗ୍ଗହିତସଞ୍ଞିନୋ, ୱେମତିକସ୍ସ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ। ପଟିଗ୍ଗହିତସଞ୍ଞିସ୍ସ, ଉଦକଦନ୍ତପୋନେ, ଚତ୍ତାରି ମହାୱିକଟାନି ସତି ପଚ୍ଚଯେ ଅସତି କପ୍ପିଯକାରକେ ସାମଂ ଗହେତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଏତ୍ଥ ଦୁବ୍ବଲୋପି ଅସମତ୍ଥୋପି କପ୍ପିଯକାରକୋ ଅସନ୍ତପକ୍ଖେଯେୱ ତିଟ୍ଠତି, ଛାରିକାଯ ଅସତି ସୁକ୍ଖଦାରୁଂ ଝାପେତ୍ୱା, ତସ୍ମିଞ୍ଚ ଅସତି ଅଲ୍ଲଦାରୁଂ ରୁକ୍ଖତୋ ଛିନ୍ଦିତ୍ୱାପି କାତୁଂ, ମତ୍ତିକତ୍ଥାଯ ଚ ପଥୱିଂ ଖଣିତୁମ୍ପି ୱଟ୍ଟତି, ଇଦଂ ପନ ଚତୁବ୍ବିଧମ୍ପି ମହାୱିକଟଂ କାଲୋଦିସ୍ସଂ ନାମ ସପ୍ପଦଟ୍ଠକ୍ଖଣେଯେୱ ସାମଂ ଗହେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ଅଞ୍ଞଦା ପଟିଗ୍ଗାହାପେତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବଂ। ଅପ୍ପଟିଗ୍ଗହିତକତା, ଅନନୁଞ୍ଞାତତା, ଧୂମାଦିଅବ୍ବୋହାରିକାଭାୱୋ, ଅଜ୍ଝୋହରଣନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଏଳକଲୋମସଦିସାନୀତି।

ଦନ୍ତପୋନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ଭୋଜନୱଗ୍ଗୋ ଚତୁତ୍ଥୋ।

୫। ଅଚେଲକୱଗ୍ଗୋ

୧। ଅଚେଲକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଅଚେଲକୱଗ୍ଗସ୍ସ ପଠମେ ଏତେସଂ ଅଚେଲକାଦୀନଂ ଅଞ୍ଞତିତ୍ଥିଯାନଂ ଯଂକିଞ୍ଚି ଆମିସଂ ଏକପ୍ପଯୋଗେନ ଦେନ୍ତସ୍ସ ଏକଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଅୱଚ୍ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଅୱଚ୍ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଦେନ୍ତସ୍ସ ପଯୋଗେ ପଯୋଗେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ୱେସାଲିଯଂ ଆଯସ୍ମନ୍ତଂ ଆନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ପରିବ୍ବାଜିକାଯ ଦ୍ୱେ ପୂୱେ ଦାନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଉଦକଦନ୍ତପୋନଂ ଦେନ୍ତସ୍ସ, ଅତିତ୍ଥିଯେ ତିତ୍ଥିଯସଞ୍ଞିସ୍ସ, ୱେମତିକସ୍ସ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। ଅତିତ୍ଥିଯେ ଅତିତ୍ଥିଯସଞ୍ଞିସ୍ସ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନେନ ଦାପେନ୍ତସ୍ସ, ତେସଂ ସନ୍ତିକେ ଭାଜନଂ ନିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ‘‘ଇଦଂ ଗଣ୍ହଥା’’ତି ଭଣନ୍ତସ୍ସ, ତେସଂ ୱା ନିକ୍ଖିତ୍ତଭାଜନେ ଦେନ୍ତସ୍ସ, ବାହିରଲେପଂ ଦେନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଅଞ୍ଞତିତ୍ଥିଯତା, ଅନନୁଞ୍ଞାତତା, ଅଜ୍ଝୋହରଣୀଯଂ ଅଜ୍ଝୋହରଣତ୍ଥାଯ ସହତ୍ଥା ଅନିକ୍ଖିତ୍ତଭାଜନେ ଦାନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଏଳକଲୋମସଦିସାନୀତି।

ଅଚେଲକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ଉଯ୍ୟୋଜନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦୁତିଯେ ଦାପେତ୍ୱା ୱା ଅଦାପେତ୍ୱା ୱାତି ଯଂକିଞ୍ଚି ଆମିସଂ ଦାପେତ୍ୱା ୱା ନ ଦାପେତ୍ୱା ୱା। ଉଯ୍ୟୋଜେଯ୍ୟାତି ମାତୁଗାମେନ ସଦ୍ଧିଂ ହସନକୀଳନରହୋନିସଜ୍ଜାଦୀନି କତ୍ତୁକାମୋ ‘ଗଚ୍ଛା’ତିଆଦୀନି ୱତ୍ୱା ଉଯ୍ୟୋଜେଯ୍ୟ। ଏତଦେୱାତି ଏତଂ ଅନାଚାରମେୱ ପଚ୍ଚଯଂ କରିତ୍ୱା, ନ ଅଞ୍ଞଂ ପତିରୂପଂ କାରଣଂ। ପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି ଉଯ୍ୟୋଜନମତ୍ତେ ତାୱ ଦୁକ୍କଟଂ, ଯଦା ପନସ୍ସ ସୋ ଦସ୍ସନୂପଚାରଂ ୱା ସୱନୂପଚାରଂ ୱା ଏକେନ ପାଦେନ ୱିଜହତି, ଅପରଂ ଦୁକ୍କଟଂ, ଦୁତିଯେନ ୱିଜହିତେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ଏତ୍ଥ ଚ ଦସ୍ସନୂପଚାରସ୍ସ ଅଜ୍ଝୋକାସେ ଠତ୍ୱା ଦ୍ୱାଦସହତ୍ଥପ୍ପମାଣଂ, ତଥା ସୱନୂପଚାରସ୍ସ। ସଚେ ପନ ଅନ୍ତରା କୁଟ୍ଟଦ୍ୱାରପାକାରାଦଯୋ ହୋନ୍ତି, ତେହି ଅନ୍ତରିତଭାୱୋଯେୱ ଉପଚାରାତିକ୍କମୋ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଉପନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଉଯ୍ୟୋଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଉଯ୍ୟୋଜନାଣତ୍ତିକାଯ ସାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନେ ତିକଦୁକ୍କଟଂ, ଉଭିନ୍ନମ୍ପି କଲିସାସନାରୋପନେ ଦୁକ୍କଟମେୱ, ‘‘ଉଭୋ ଏକତୋ ନ ଯାପେସ୍ସାମା’’ତି ଏୱମାଦୀହି ପତିରୂପକାରଣେହି ଉଯ୍ୟୋଜେନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଅନାଚାରଂ ଆଚରିତୁକାମତା, ତଦତ୍ଥମେୱ ଉପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ଉଯ୍ୟୋଜନଂ, ଏୱଂ ଉଯ୍ୟୋଜିତସ୍ସ ଉପଚାରାତିକ୍କମୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନୀତି।

ଉଯ୍ୟୋଜନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩। ସଭୋଜନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତତିଯେ ସହ ଉଭୋହି ଜନେହୀତି ସଭୋଜନଂ, ତସ୍ମିଂ ସଭୋଜନେ। ଅଥ ୱା ସଭୋଜନେତି ସଭୋଗେ, ରାଗପରିଯୁଟ୍ଠିତପୁରିସସ୍ସ ହି ଇତ୍ଥୀ ଭୋଗୋ, ଇତ୍ଥିଯା ଚ ପୁରିସୋ, ତେନେୱସ୍ସ ପଦଭାଜନେ ‘‘ଇତ୍ଥୀ ଚେୱ ହୋତି, ପୁରିସୋ ଚା’’ତିଆଦି (ପାଚି। ୨୮୧) ୱୁତ୍ତଂ। ଅନୁପଖଜ୍ଜ ନିସଜ୍ଜଂ କପ୍ପେଯ୍ୟାତି ଅନୁପୱିସିତ୍ୱା ନିସୀଦେଯ୍ୟ, ଯଂ ତସ୍ମିଂ କୁଲେ ସଯନିଘରଂ, ତସ୍ସ ମହାଚତୁସ୍ସାଲାଦୀସୁ କତସ୍ସ ମହଲ୍ଲକସ୍ସ ପିଟ୍ଠସଙ୍ଘାଟତୋ ହତ୍ଥପାସଂ ୱିଜହିତ୍ୱା ଅନ୍ତୋସଯନସ୍ସ ଆସନ୍ନେ ଠାନେ, ଖୁଦ୍ଦକସ୍ସ ୱା ୱେମଜ୍ଝଂ ଅତିକ୍କମିତ୍ୱା ନିସୀଦେଯ୍ୟାତି ଅତ୍ଥୋ, ଏୱଂ ନିସିନ୍ନସ୍ସ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଉପନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଅନୁପଖଜ୍ଜ ନିସଜ୍ଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଅସଯନିଘରେ ସଯନିଘରସଞ୍ଞିନୋ, ୱେମତିକସ୍ସ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ। ନସଯନିଘରସଞ୍ଞିସ୍ସ, ୱୁତ୍ତଲକ୍ଖଣଂ ପଦେସଂ ଅନତିକ୍କମିତ୍ୱା ନିସିନ୍ନସ୍ସ, ଭିକ୍ଖୁସ୍ମିଂ ଦୁତିଯକେ ସତି, ଉଭୋସୁ ନିକ୍ଖନ୍ତେସୁ ୱା, ୱୀତରାଗେସୁ ୱା ନିସୀଦନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଅୱୀତରାଗଜାଯମ୍ପତିକାନଂ ସନ୍ନିହିତତା, ସଯନିଘରତା, ଦୁତିଯସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଅଭାୱୋ, ଅନୁପଖଜ୍ଜ ନିସୀଦନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଠମପାରାଜିକସଦିସାନୀତି।

ସଭୋଜନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪-୫। ରହୋପଟିଚ୍ଛନ୍ନ-ରହୋନିସଜ୍ଜସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଚତୁତ୍ଥପଞ୍ଚମାନି ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଉପନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନାସନେ ଚ, ରହୋ ଚ ନିସଜ୍ଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତାନି, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତିଯୋ, ଏତେସମ୍ପି ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଠମପାରାଜିକସଦିସାନେୱ। ସେସୋ କଥାନଯୋ ଅନିଯତଦ୍ୱଯେ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବୋ।

ରହୋପଟିଚ୍ଛନ୍ନ-ରହୋନିସଜ୍ଜସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୬। ଚାରିତ୍ତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଛଟ୍ଠେ ନିମନ୍ତିତୋତି ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ଭୋଜନାନଂ ଅଞ୍ଞତରେନ ନିମନ୍ତିତୋ। ସଭତ୍ତୋ ସମାନୋତି ତେନେୱ ନିମନ୍ତନଭତ୍ତେନ ସଭତ୍ତୋ ସମାନୋ। ସନ୍ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଅନାପୁଚ୍ଛାତି ଅନ୍ତୋଉପଚାରସୀମାଯ ଦସ୍ସନୂପଚାରେ ଭିକ୍ଖୁଂ ଦିସ୍ୱା ଯଂ ସକ୍କା ହୋତି ପକତିୱଚନେନ ଆପୁଚ୍ଛିତୁଂ, ତାଦିସଂ ‘‘ଅହଂ ଇତ୍ଥନ୍ନାମସ୍ସ ଘରଂ ଗଚ୍ଛାମୀ’’ତି ୱା ‘‘ଚାରିତ୍ତଂ ଆପଜ୍ଜାମୀ’’ତି ୱା ଈଦିସେନ ୱଚନେନ ଅନାପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା। ପୁରେଭତ୍ତଂ ୱା ପଚ୍ଛାଭତ୍ତଂ ୱାତି ଯେନ ଭତ୍ତେନ ନିମନ୍ତିତୋ, ତସ୍ମିଂ ଭୁତ୍ତେ ୱା ଅଭୁତ୍ତେ ୱା। କୁଲେସୁ ଚାରିତ୍ତଂ ଆପଜ୍ଜେଯ୍ୟାତି ଯସ୍ମିଂ କୁଲେ ନିମନ୍ତିତୋ, ତତୋ ଅଞ୍ଞାନି କୁଲାନି ପୱିସେଯ୍ୟ। ଅଞ୍ଞତ୍ର ସମଯା ପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି ସଚେ ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ୱୁତ୍ତଲକ୍ଖଣଂ ଦୁୱିଧମ୍ପି ସମଯଂ ଠପେତ୍ୱା ଅୱୀତିୱତ୍ତେ ମଜ୍ଝନ୍ହିକେ ଅଞ୍ଞଂ କୁଲଂ ପୱିସତି, ଅଥସ୍ସ ଘରୂପଚାରୋକ୍କମନେ ଦୁକ୍କଟଂ, ପଠମପାଦେନ ଉମ୍ମାରଂ ଅତିକ୍କମନ୍ତସ୍ସ ଅପରମ୍ପି ଦୁକ୍କଟଂ, ଦୁତିଯପାଦେନ ଅତିକ୍କମେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ରାଜଗହେ ଉପନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଚାରିତ୍ତାପଜ୍ଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ‘‘ସନ୍ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ, ଅନାପୁଚ୍ଛା, ପୁରେଭତ୍ତଂ ପଚ୍ଛାଭତ୍ତଂ, ଅଞ୍ଞତ୍ର ସମଯା’’ତି ଅଯମେତ୍ଥ ଚତୁବ୍ବିଧା ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଅନିମନ୍ତିତେ ନିମନ୍ତିତସଞ୍ଞିସ୍ସ, ୱେମତିକସ୍ସ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ। ତସ୍ମିଂ ଅନିମନ୍ତିତସଞ୍ଞିସ୍ସ, ସମଯେ ସନ୍ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଆପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା, ଅସନ୍ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଅନାପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ପୱିସତୋ, ଅଞ୍ଞସ୍ସ ଘରେନ ୱା ଘରୂପଚାରେନ ୱା ମଗ୍ଗୋ ହୋତି, ତେନ ଗଚ୍ଛତୋ, ଅନ୍ତରାରାମଭିକ୍ଖୁନୁପସ୍ସଯତିତ୍ଥିଯସେଯ୍ୟପଟିକ୍କମନଭତ୍ତିଯଘରାନି ଗଚ୍ଛତୋ, ଆପଦାସୁ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ଭୋଜନାନଂ ଅଞ୍ଞତରେନ ନିମନ୍ତନସାଦିଯନଂ, ସନ୍ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଅନାପୁଚ୍ଛନା, ଭତ୍ତିଯଘରତୋ ଅଞ୍ଞଘରପ୍ପୱିସନଂ, ମଜ୍ଝନ୍ହିକାନତିକ୍କମୋ, ସମଯସ୍ସ ୱା ଆପଦାନଂ ୱା ଅଭାୱୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ପଞ୍ଚ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଠମକଥିନସଦିସାନେୱ, ଇଦଂ ପନ କିରିଯାକିରିଯନ୍ତି।

ଚାରିତ୍ତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୭। ମହାନାମସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସତ୍ତମେ ଚତୁମାସପ୍ପଚ୍ଚଯପୱାରଣାତି ଚତ୍ତାରୋ ମାସେ ଗିଲାନପ୍ପଚ୍ଚଯପୱାରଣା, ସଙ୍ଘଞ୍ଚେତଂ ୱତ୍ଥୁୱସେନ ୱୁତ୍ତଂ। ଅଯଂ ପନେତ୍ଥ ଅତ୍ଥୋ – ଚତୁମାସପୱାରଣା ୱା ହୋତୁ, ପୁନପୱାରଣା ୱା, ନିଚ୍ଚପୱାରଣା ୱା, ସଙ୍ଘାପି ସାଦିତବ୍ବା, ''ଇଦାନି ମମ ରୋଗୋ ନତ୍ଥୀ''ତି ନ ପଟିକ୍ଖିପିତବ୍ବା, ''ରୋଗେ ପନ ସତି ୱିଞ୍ଞାପେସ୍ସାମୀ''ତି ଅଧିୱାସେତବ୍ବାତି। ତତୋ ଚେ ଉତ୍ତରି ସାଦିଯେଯ୍ଯାତି ଏତ୍ଥ ସଚେ ତତ୍ଥ ରତ୍ତୀହି ୱା ଭେସଜ୍ଜେହି ୱା ପରିଚ୍ଛେଦୋ କତୋ ହୋତି ''ଏତ୍ତକାଯେୱ ରତ୍ତିଯୋ, ଏତ୍ତକାନି ୱା ଭେସଜ୍ଜାନି ୱିଞ୍ଞାପେତବ୍ବାନୀ''ତି, ଅଥ ତତୋ ରତ୍ତିପରିଯନ୍ତତୋ ୱା ଭେସଜ୍ଜପରିଯନ୍ତତୋ ୱା ଉତ୍ତରି, ନ ଭେସଜ୍ଜକରଣୀଯେନ ୱା ଭେସଜ୍ଜଂ, ଅଞ୍ଞଭେସଜ୍ଜକରଣୀଯେନ ୱା ଅଞ୍ଞଂ ଭେସଜ୍ଜଂ ୱିଞ୍ଞାପେନ୍ତସ୍ସ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସଙ୍ଖେପ୍ସୁ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଆରବ୍ଭ ଭେସଜ୍ଜୱିଞ୍ଞାପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ନତତ୍ତୁତ୍ତରି ତତ୍ତୁତ୍ତରିସଞ୍ଞିନୋ, ଦ୍ୱେମତିକସ୍ସ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ। ନତତ୍ତୁତ୍ତରି ନତତ୍ତୁତ୍ତରିସଞ୍ଞିସ୍ସ, ଯେହି ଭେସଜ୍ଜେହି ପୱାରିତୋ, ତତୋ ଅଞ୍ଞେହି ୱା ଅଧିକତରେହି ୱା ଅତ୍ଥେ ସତି, ଯାସୁ ଚ ରତ୍ତୀସୁ ପୱାରିତୋ, ତା ଅତିକ୍କମିତ୍ୱାପି ଅତ୍ଥେ ସତି ଯଥାଭୂତଂ ଆଚିକ୍ଖିତ୍ୱା ୱିଞ୍ଞାପେନ୍ତସ୍ସ, ଯେ ଚ ଞାତକେ ୱା ପୁଗ୍ଗଲିକପ୍ପୱାରଣାଯ ପୱାରିତେ ୱା ଅପରିଯନ୍ତପୱାରଣାଯ ୱା ପୱାରିତେ, ଅଞ୍ଞସ୍ସ ୱା ଅତ୍ଥାଯ, ଅତ୍ତନୋ ୱା ଧନେନ ୱିଞ୍ଞାପେନ୍ତି, ତେସଂ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସଙ୍ଘପୱାରଣତା, ତତୋ ଭେସଜ୍ଜୱିଞ୍ଞତ୍ତି, ଅଗିଲାନତା, ପରିଯନ୍ତାତିକ୍କମୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ସଞ୍ଚରିତ୍ତସଦିସାନୀତି।

ମହାନାମସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୮। ଉଯ୍ୟୁତ୍ତସେନାସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଅଟ୍ଠମେ ଉଯ୍ୟୁତ୍ତନ୍ତି କତୌଯ୍ୟୋଗଂ, ଗାମତୋ ନିକ୍ଖନ୍ତନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ସେନନ୍ତି ଚତୁରଙ୍ଗିନିଂ। ଅଞ୍ଞତ୍ର ତଥାରୂପପ୍ପଚ୍ଚଯାତି ତଥାରୂପେ କାରଣେ ଅସତି କେୱଲଂ ସେନଂ ଦସ୍ସନତ୍ଥାଯ ଗଚ୍ଛତୋ ପଦେ ପଦେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଦସ୍ସନୂପଚାରେ ଠତ୍ୱା ପସ୍ସତୋ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ଦସ୍ସନୂପଚାରୋ ନାମ ଯତ୍ଥ ଠିତୋ ପସ୍ସତି, ତଂ ପନ ୱିଜହିତ୍ୱା ପୁନପ୍ପୁନଂ ପସ୍ସତୋ ପଯୋଗେ ପଯୋଗେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଆରବ୍ଭ ସେନାଦସ୍ସନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ''ଅଞ୍ଞତ୍ର ତଥାରୂପପ୍ପଚ୍ଚଯା''ତି ଅଯମେତ୍ଥ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ହତ୍ଥିଆଦୀସୁ ଏକମେକଂ ଦସ୍ସନାଯ ଗମନେ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ଦୁକ୍କଟଂ, ତଥା ଅନୁଯ୍ୟୁତ୍ତେ ଉଯ୍ୟୁତ୍ତସଞ୍ଞିନୋ, ଦ୍ୱେମତିକସ୍ସ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। ଅନୁଯ୍ୟୁତ୍ତସଞ୍ଞିନୋ ପନ, ଆରାମେ ଠତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ଠିତୋକାସଂ ଆଗତଂ, ପଟିପଥଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତଞ୍ଚ ପସ୍ସତୋ, ତଥାରୂପପ୍ପଚ୍ଚଯେ, ଆପଦାସୁ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଉଯ୍ୟୁତ୍ତସେନଂ ଦସ୍ସନତ୍ଥାଯ ଗମନଂ, ଅନୁଞ୍ଞାତୋକାସତୋ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଦସ୍ସନଂ, ତଥାରୂପପ୍ପଚ୍ଚଯସ୍ସ ଆପଦାଯ ୱା ଅଭାୱୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଏଳକଲୋମସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ଲୋକୱଜ୍ଜଂ, ଅକୁସଲଚିତ୍ତଂ, ତିୱେଦନନ୍ତି।

ଉଯ୍ୟୁତ୍ତସେନାସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୯। ସେନାୱାସସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ନୱମେ ତତୋ ଚେ ଉତ୍ତରୀତି ତିରତ୍ତତୋ ଉତ୍ତରି ଚତୁତ୍ଥଦିୱସେ ଅତ୍ଥଙ୍ଗତେ ସୂରିଯେ ସେନାଯ ତିଟ୍ଠତୁ ୱା ନିସୀଦତୁ ୱା ସଯତୁ ୱା, ସଚେପି ଆକାସେ ଇଦ୍ଧିଯା କଞ୍ଚି ଇରିଯାପଥଂ କପ୍ପେତି, ପାଚିତ୍ତିଯମେୱ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଆରବ୍ଭ ଅତିରେକତିରତ୍ତଂ ସେନାଯ ୱସନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଊନକତିରତ୍ତେ ଅତିରେକସଞ୍ଞିନୋ, ଦ୍ୱେମତିକସ୍ସ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ। ଊନକସଞ୍ଞିସ୍ସ, ତତିଯାଯ ରତ୍ତିଯା ପୁରାରୁଣା ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ପୁନ ୱସତୋ, ଗିଲାନସ୍ସ ୱା ଗିଲାନକରଣୀଯେନ ୱା ୱସତୋ, ପଟିସେନାରୁଦ୍ଧାଯ ସେନାଯ, କେନଚି ପଲିବୁଦ୍ଧସ୍ସ, ଆପଦାସୁ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ତିରତ୍ତାତିକ୍କମୋ, ସେନାଯ ସୂରିଯସ୍ସ ଅତ୍ଥଙ୍ଗମୋ, ଗିଲାନତାଦୀନଂ ଅଭାୱୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଏଳକଲୋମସଦିସାନେୱାତି।

ସେନାୱାସସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୦। ଉଯ୍ୟୋଧିକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦସମେ ଉଗ୍ଗନ୍ତ୍ୱା ଉଗ୍ଗନ୍ତ୍ୱା ଏତ୍ଥ ଯୁଜ୍ଝନ୍ତୀତି ଉଯ୍ୟୋଧିକଂ, ସମ୍ପହାରଟ୍ଠାନସ୍ସେତଂ ନାମଂ। ବଲସ୍ସ ଅଗ୍ଗଂ ଜାନନ୍ତି ଏତ୍ଥାତି ବଲଗ୍ଗଂ, ବଲଗଣନଟ୍ଠାନନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ସେନାଯ ୱିଯୂହଂ ସେନାବ୍ୟୂହଂ, ସେନାନିୱେସସ୍ସେତଂ ନାମଂ। ଅନୀକସ୍ସ ଦସ୍ସନଂ ଅନୀକଦସ୍ସନଂ। ଅନୀକଂ ନାମ ''ଦ୍ୱାଦସପୁରିସୋ ହତ୍ଥୀ, ତିପୁରିସୋ ଅସ୍ସୋ, ଚତୁପ୍ପୁରିସୋ ରଥୋ''ତିଇମିନା (ପାଚି। ୩୧୪) ଲକ୍ଖଣେନ ତଯୋ ହତ୍ଥୀ ପଚ୍ଛିମକଂ ହତ୍ଥାନୀକଂ, ଅସ୍ସାନୀକରଥାନୀକେସୁପି ଏସେୱ ନଯୋ। ଚତ୍ତାରୋ ପନ ଆୱୁଧହତ୍ଥା ପୁରିସା ପଚ୍ଛିମକଂ ପତ୍ତାନୀକଂ। ଏତେସୁ ଯଂକିଞ୍ଚି ଦସ୍ସନାଯ ଗଚ୍ଛତୋ ପଦେ ପଦେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଦସ୍ସନୂପଚାରେ ଠତ୍ୱା ପସ୍ସତୋ ପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଉପଚାରଂ ପନ ୱିଜହିତ୍ୱା ପୁନପ୍ପୁନଂ ପସ୍ସତୋ ପଯୋଗେ ପଯୋଗେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ସେସଂ ଉଯ୍ୟୁତ୍ତସେନାସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବଂ, ଆପତ୍ତିଭେଦୋ ପନେତ୍ଥ ନତ୍ଥେୱାତି।

ଉଯ୍ୟୋଧିକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ଅଚେଲକୱଗ୍ଗୋ ପଞ୍ଚମୋ।

୬। ସୁରାପାନୱଗ୍ଗୋ

୧। ସୁରାପାନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସୁରାପାନୱଗ୍ଗସ୍ସ ପଠମେ ସୁରାମେରଯପାନେତି ଏତ୍ଥ ପିଟ୍ଠାଦୀହି କତଂ ମଜ୍ଜଂ ସୁରା, ପୁପ୍ଫାଦୀହି କତୋ ଆସୱୋ ମେରଯଂ, ତଦୁଭଯମ୍ପି ବୀଜତୋ ପଟ୍ଠାଯ କୁସଗ୍ଗେନାପି ପିୱତୋ ପଯୋଗେ ପଯୋଗେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

କୋସମ୍ବିଯଂ ସାଗତତ୍ଥେରଂ ଆରବ୍ଭ ମଜ୍ଜପିୱନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଅମଜ୍ଜେ ମଜ୍ଜସଞ୍ଞିସ୍ସ, ଦ୍ୱେମତିକସ୍ସ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ। ଅମଜ୍ଜସଞ୍ଞିସ୍ସ, ଅମଜ୍ଜଂ ମଜ୍ଜୱଣ୍ଣଗନ୍ଧରସଂ ଲୋଣସୋୱୀରକଂ ୱା ସୁତ୍ତଂ ୱା ପିୱତୋ, ୱାସଗ୍ଗାହାପନତ୍ଥଂ ଈସକଂ ମଜ୍ଜଂ ପକ୍ଖିପିତ୍ୱା ସୂପାଦୀନି ପଚନ୍ତି, ତେସୁ ସୂପସମ୍ପାକାଦୀସୁ , ଆମଲକରସାଦୀହି ଅମଜ୍ଜଂ ମଜ୍ଜସଦିସଂ ଅରିଟ୍ଠଂ କରୋନ୍ତି, ତଂ ପିୱତୋ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ମଜ୍ଜଭାୱୋ, ତସ୍ସ ପାନଞ୍ଚାତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଏଳକଲୋମସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ଲୋକୱଜ୍ଜଂ, ଅକୁସଲଚିତ୍ତଂ, ତିୱେଦନନ୍ତି।

ସୁରାପାନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ଅଙ୍ଗୁଲିପତୋଦକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦୁତିଯେ ଅଙ୍ଗୁଲିପତୋଦକେତି ଅଙ୍ଗୁଲୀହି ଉପକଚ୍ଛକାଦିଘଟ୍ଟନଂ ୱୁଚ୍ଚତି, ଅପିଚ ଯେନ କେନଚି ସରୀରାୱଯୱେନ ହସାଧିପ୍ପାଯସ୍ସ ଉପସମ୍ପନ୍ନଂ ଫୁସତୋ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଆରବ୍ଭ ଅଙ୍ଗୁଲିପତୋଦକେନ ହସନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନେ ତିକଦୁକ୍କଟଂ, ଇଧ ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀପି ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ, ଭିକ୍ଖୁ ଚ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନୋ ଏୱ, କାଯପ୍ପଟିବଦ୍ଧାଦୀସୁ ସବ୍ବତ୍ଥ ଦୁକ୍କଟମେୱ। ନ ହସନାଧିପ୍ପାଯସ୍ସ, ସତି କରଣୀଯେ ଆମସତୋ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ହସାଧିପ୍ପାଯତା, ଉପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ କାଯେନ କାଯାମସନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଠମପାରାଜିକସଦିସାନେୱାତି।

ଅଙ୍ଗୁଲିପତୋଦକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩। ହସଧମ୍ମସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତତିଯେ ଉଦକେ ହସଧମ୍ମୋତି ଉଦକକୀଳିକା ୱୁଚ୍ଚତି। ତସ୍ମା ଯୋ ଭିକ୍ଖୁ ଉପରିଗୋପ୍ଫକେ ଉଦକେଯେୱ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ହସାଧିପ୍ପାଯୋ ନିମୁଜ୍ଜତି ୱା ଉମ୍ମୁଜ୍ଜତି ୱା, ତସ୍ସ ନିମୁଜ୍ଜନାଦୀନଂ ଅତ୍ଥାଯ ଓତରନ୍ତସ୍ସ ହତ୍ଥୱାରେ ପଦୱାରେ ଦୁକ୍କଟଂ, ନିମୁଜ୍ଜନୁମ୍ମୁଜ୍ଜନେସୁ ପଯୋଗେ ପଯୋଗେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ, ନିମୁଜ୍ଜିତ୍ୱା ଅନ୍ତୋଉଦକେଯେୱ ଗଚ୍ଛନ୍ତସ୍ସ ହତ୍ଥୱାରପଦୱାରେସୁ, ତରନ୍ତସ୍ସ ୱା ଯେନ ଯେନ ଅଙ୍ଗେନ ତରତି, ତସ୍ସ ତସ୍ସ ପଯୋଗେ ପଯୋଗେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ସତ୍ତରସୱଗ୍ଗିଯେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ଉଦକେ କୀଳନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଉଦକେ ଅହସଧମ୍ମେ ହସଧମ୍ମସଞ୍ଞିନୋ, ୱେମତିକସ୍ସ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ, ତଥା ନାୱାଯ କୀଳତୋ ହତ୍ଥେନ ୱା ପାଦେନ ୱା କଟ୍ଠେନ ୱା କଥଲାଯ ୱା ଉଦକଂ ପହରତୋ, ଭାଜନଗତଂ ଉଦକଂ ୱା କଞ୍ଜିକାଦୀନି ୱା ଚିକ୍ଖଲ୍ଲଂ ୱା ଖିପନକୀଳାଯ କୀଳତୋ ଦୁକ୍କଟଂ। ଅତ୍ଥଜୋତକଂ ପନ ଅକ୍ଖରଂ ଛିନ୍ଦିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ନ ହସାଧିପ୍ପାଯସ୍ସ, ସତି କରଣୀଯେ ଓତରିତ୍ୱା ନିମୁଜ୍ଜନାଦୀନି କରୋନ୍ତସ୍ସ, ପାରଂ ଗଚ୍ଛତୋ, ଆପଦାସୁ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଉପରିଗୋପ୍ଫକତା, ହସାଧିପ୍ପାଯେନ କୀଳନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଠମପାରାଜିକସଦିସାନୀତି।

ହସଧମ୍ମସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। ଅନାଦରିଯସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଚତୁତ୍ଥେ ଅନାଦରିଯେତି ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ୱା ଧମ୍ମସ୍ସ ୱା ଅନାଦରକରଣେ। ତସ୍ମା ଯୋ ଭିକ୍ଖୁ ଉପସମ୍ପନ୍ନେନ ପଞ୍ଞତ୍ତେନ ୱୁଚ୍ଚମାନୋ ତସ୍ସ ୱା ୱଚନଂ ଅକତ୍ତୁକାମତାଯ, ତଂ ୱା ଧମ୍ମଂ ଅସିକ୍ଖିତୁକାମତାଯ ଅନାଦରିଯଂ କରୋତି, ତସ୍ସ ତସ୍ମିଂ ଅନାଦରିଯେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

କୋସମ୍ବିଯଂ ଛନ୍ନତ୍ଥେରଂ ଆରବ୍ଭ ଅନାଦରିଯକରଣୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନେ ତିକଦୁକ୍କଟଂ, ଉପସମ୍ପନ୍ନେନ ୱା ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନେନ ୱା ‘‘ଇଦଂ ନ ସଲ୍ଲେଖାଯ ସଂୱତ୍ତତୀ’’ତିଆଦିନା ନଯେନ ଅପଞ୍ଞତ୍ତେନ ୱୁଚ୍ଚମାନସ୍ସ ଅନାଦରିଯେପି ଦୁକ୍କଟମେୱ। ପୱେଣିଆଗତଂ ପନ ଉଗ୍ଗହଂ ଗହେତ୍ୱା ‘‘ଏୱଂ ଅମ୍ହାକଂ ଆଚରିଯାନଂ ଉଗ୍ଗହୋ ପରିପୁଚ୍ଛା’’ତି (ପାଚି। ୩୪୪) ଭଣନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଉପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ପଞ୍ଞତ୍ତେନ ୱଚନଂ, ଅନାଦରିଯକରଣନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ଦୁକ୍ଖୱେଦନନ୍ତି।

ଅନାଦରିଯସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୫। ଭିଂସାପନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପଞ୍ଚମେ ଭିଂସାପେଯ୍ୟାତି ଭିଂସାପନତ୍ଥଂ ରୂପାଦୀନି ଉପସଂହରେଯ୍ୟ, ଭଯାନକକଥଂ ୱା କଥେଯ୍ୟ। ସୋ ପନ ଭାଯତୁ ୱା, ମା ୱା, ଇତରସ୍ସ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ଭିଂସାପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ। ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନେ ତିକଦୁକ୍କଟଂ, ନ ଭିଂସାପେତୁକାମସ୍ସ ତଥା କରୋତୋ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଉପସମ୍ପନ୍ନତା, ତସ୍ସ ଦସ୍ସନସୱନୱିସଯେ ଭିଂସାପେତୁକାମତାଯ ୱାଯାମନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅନନ୍ତରସିକ୍ଖାପଦସଦିସାନେୱାତି।

ଭିଂସାପନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୬। ଜୋତିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଛଟ୍ଠେ ୱିସିବ୍ବନାପେକ୍ଖୋତି ତପ୍ପିତୁକାମୋ। ସମାଦହେଯ୍ୟାତି ଜାଲେଯ୍ୟ, ଅଞ୍ଞତ୍ର ତଥାରୂପପ୍ପଚ୍ଚଯାତି ପଦୀପୁଜ୍ଜାଲନଂ ୱା ପତ୍ତପଚନାଦୀସୁ ଜୋତିକରଣଂ ୱାତି ଏୱରୂପଂ ପଚ୍ଚଯଂ ୱିନା। ତତ୍ରାଯଂ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ – ସଯଂ ସମାଦହନ୍ତସ୍ସ ଅରଣିସଣ୍ଠାପନତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଯାୱ ଜାଲା ନ ଉଟ୍ଠହତି, ତାୱ ସବ୍ବପ୍ପଯୋଗେସୁ ଦୁକ୍କଟଂ, ଜାଲୁଟ୍ଠାନେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ସମାଦହାପେନ୍ତସ୍ସ ଆଣତ୍ତିଯା ଦୁକ୍କଟଂ, ସକିଂ ଆଣତ୍ତେନ ବହୁମ୍ପି ସମାଦହିତେ ଏକମେୱ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ଭଗ୍ଗେସୁ ସମ୍ବହୁଲେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ଜୋତିଂ ସମାଦହିତ୍ୱା ୱିସିବ୍ବନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ‘‘ଅଗିଲାନୋ, ଅଞ୍ଞତ୍ର ତଥାରୂପପ୍ପଚ୍ଚଯା’’ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତିଯୋ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଗିଲାନସ୍ସ ଅଗିଲାନସଞ୍ଞିନୋ, ୱେମତିକସ୍ସ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ, ତଥା ପତିଲାତଂ ଉକ୍ଖିପନ୍ତସ୍ସ, ତଞ୍ଚ ଅୱିଜ୍ଝାତଂ ଉକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଯଥାଠାନେ ଠପେନ୍ତସ୍ସ। ୱିଜ୍ଝାତଂ ପନ ଜାଲଯତୋ ପାଚିତ୍ତିଯମେୱ। ଗିଲାନସ୍ସ ଗିଲାନସଞ୍ଞିସ୍ସ , ଅଞ୍ଞେନ କତଂ ୱା ୱୀତଚ୍ଚିତଙ୍ଗାରଂ ୱା ୱିସିବ୍ବେନ୍ତସ୍ସ, ପଦୀପଜୋତିକଜନ୍ତାଘରାଦିକେ ତଥାରୂପପ୍ପଚ୍ଚଯେ, ଆପଦାସୁ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଅଗିଲାନତା, ଅନୁଞ୍ଞାତକାରଣାଭାୱୋ, ୱିସିବ୍ବେତୁକାମତା, ସମାଦହନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ସଞ୍ଚରିତ୍ତେ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବାନୀତି।

ଜୋତିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୭। ନହାନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସତ୍ତମେ ନହାଯେଯ୍ୟାତି ଯୋ ଭିକ୍ଖୁ ମଜ୍ଝିମଦେସେ ନହାନଦିୱସତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଅଦ୍ଧମାସେ ଅପୁଣ୍ଣେ ଅଞ୍ଞତ୍ର ସମଯା ‘‘ନହାଯିସ୍ସାମୀ’’ତି ଚୁଣ୍ଣଂ ୱା ମତ୍ତିକଂ ୱା ଅଭିସଙ୍ଖରୋତି, ତସ୍ସ ତତୋ ପଟ୍ଠାଯ ସବ୍ବପ୍ପଯୋଗେସୁ ଦୁକ୍କଟଂ, ନହାନପରିଯୋସାନେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ସମଯେସୁ ପରିଳାହସମଯୋ, ଗିମ୍ହାନଂ ପଚ୍ଛିମୋ ଦିୟଡ୍ଢମାସୋ, ୱସ୍ସାନସ୍ସ ପଠମୋ ମାସୋ, ଇଚ୍ଚେତେ ଅଡ୍ଢତେଯ୍ୟମାସା ଉଣ୍ହସମଯୋ, ପରିଳାହସମଯୋତି ୱେଦିତବ୍ବୋ। ଗିଲାନସମଯୋ ପାକଟୋଯେୱ।

ରାଜଗହେ ସମ୍ବହୁଲେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ନ ମତ୍ତଂ ଜାନିତ୍ୱା ନହାଯନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ‘‘ଅଞ୍ଞତ୍ର ସମଯା’’ତି ଅଯମେତ୍ଥ ଛବ୍ବିଧା ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଅତିରେକଦ୍ଧମାସେ ଊନକସଞ୍ଞିନୋ, ୱେମତିକସ୍ସ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ। ଅତିରେକସଞ୍ଞିସ୍ସ, ସମଯେ ୱା ନହାଯନ୍ତସ୍ସ, ଯୋ ୱା ନଦୀପାରଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ୱାଲୁକଂ ଉକ୍କିରିତ୍ୱା କତଆୱାଟେସୁପି ନହାଯତି, ତସ୍ସ, ପଚ୍ଚନ୍ତିମେ ଜନପଦେ ସବ୍ବେସଂ, ଆପଦାସୁ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ମଜ୍ଝିମଦେସୋ, ଊନକଦ୍ଧମାସେ ନହାନଂ, ସମଯାନଂ ୱା ନଦୀପାରଗମନସ୍ସ ୱା ଆପଦାନଂ ୱା ଅଭାୱୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଏଳକଲୋମସଦିସାନେୱାତି।

ନହାନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୮। ଦୁବ୍ବଣ୍ଣକରଣସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଅଟ୍ଠମେ ଅଲଭୀତି ଲଭୋ, ଲଭୋ ଏୱ ଲାଭୋ, କିଂ ଅଲଭି? ଚୀୱରଂ, କୀଦିସଂ? ନୱଂ, ଇତି ‘‘ନୱଚୀୱରଲାଭେନା’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବେ ଅନୁନାସିକଲୋପଂ ଅକତ୍ୱା ନୱଂଚୀୱରଲାଭେନାତି ୱୁତ୍ତଂ, ପଟିଲଦ୍ଧନୱଚୀୱରେନାତି ଅତ୍ଥୋ। ମଜ୍ଝେ ଠିତପଦଦ୍ୱଯେ ପନାତି ନିପାତମତ୍ତଂ। ଭିକ୍ଖୁନାତି ଯେନ ଲଦ୍ଧଂ, ତସ୍ସ ନିଦସ୍ସନଂ, ସେସଂ ପଦତ୍ଥତୋ ଉତ୍ତାନମେୱ। ଅଯଂ ପନେତ୍ଥ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ – ନିୱାସନପାରୁପନୁପଗଂ ଚୀୱରଂ ଲଭିତ୍ୱା ତସ୍ସ ନିଟ୍ଠିତରଜନସ୍ସ ଯସ୍ମିଂ ୱା ତସ୍ମିଂ ୱା ପଦେସେ କଂସନୀଲେନ ୱା ପତ୍ତନୀଲେନ ୱା କଦ୍ଦମେନ ୱା ଯେନ କେନଚି କାଳକେନ ୱା ମୋରକ୍ଖିମଣ୍ଡଲମଙ୍ଗୁଲପିଟ୍ଠିନଂ ଅଞ୍ଞତରପ୍ପମାଣଂ କପ୍ପବିନ୍ଦୁଂ ଆଦିଯିତ୍ୱା ତଂ ଚୀୱରଂ ପରିଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବଂ, ଅନାଦିଯିତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ସମ୍ବହୁଲେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ଅତ୍ତନୋ ଚୀୱରଅଜାନନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଆଦିନ୍ନେ ଅନାଦିନ୍ନସଞ୍ଞିନୋ, ୱେମତିକସ୍ସ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ। ଆଦିନ୍ନସଞ୍ଞିସ୍ସ , କପ୍ପେ ନଟ୍ଠେ, କପ୍ପକତୋକାସେ ଜିଣ୍ଣେ, କପ୍ପକତେନ ଅକପ୍ପକତେ ସଂସିବ୍ବିତେ, ପଚ୍ଛା ଆରୋପିତେସୁ ଅଗ୍ଗଳଅନୁୱାତପରିଭଣ୍ଡେସୁ ତଂ ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରସ୍ସ ଚୀୱରସ୍ସ ଅକତକପ୍ପକତା, ନ

ନଟ୍ଠଚୀୱରାଦିତା, ନିୱାସନଂ ୱା ପାରୁପନଂ ୱାତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଏଳକଲୋମସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ କିରିଯାକିରିଯନ୍ତି।

ଦୁବ୍ବଣ୍ଣକରଣସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୯। ୱିକପ୍ପନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ନୱମେ ୱିକପ୍ପେତ୍ୱାତି ଏତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ୱିକପ୍ପନା ସମ୍ମୁଖାୱିକପ୍ପନା ପରମ୍ମୁଖାୱିକପ୍ପନା ଚ। କଥଂ ସମ୍ମୁଖାୱିକପ୍ପନା ହୋତି? ଚୀୱରାନଂ ଏକବହୁଭାୱଂ ସନ୍ନିହିତାସନ୍ନିହିତଭାୱଞ୍ଚ ଞତ୍ୱା 'ଇମଂ ଚୀୱର'ନ୍ତି ୱା 'ଇମାନି ଚୀୱରାନୀ'ତି ୱା 'ଏତଂ ଚୀୱର'ନ୍ତି ୱା 'ଏତାନି ଚୀୱରାନୀ'ତି ୱା ୱତ୍ୱା 'ତୁଯ୍ହଂ ୱିକପ୍ପେମୀ'ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ, ଅଯମେକା ସମ୍ମୁଖାୱିକପ୍ପନା। ଏତ୍ତାୱତା ନିଧେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ପରିଭୁଞ୍ଜିତୁଂ ପନ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେତୁଂ ୱା ଅଧିଟ୍ଠାତୁଂ ୱା ନ ୱଟ୍ଟତି। ''ମଯ୍ହଂ ସନ୍ତକଂ, ମଯ୍ହଂ ସନ୍ତକାନି ପରିଭୁଞ୍ଜ ୱା ୱିସ୍ସଜ୍ଜେହି ୱା ଯଥାପଚ୍ଚଯଂ କରୋହୀ''ତି (ପାଚି। ୩୭୪) ଏୱଂ ପନ ୱୁତ୍ତେ ପଚ୍ଚୁଦ୍ଧାରୋ ନାମ ହୋତି, ତତୋ ପଭୁତି ପରିଭୋଗାଦଯୋପି ୱଟ୍ଟନ୍ତି। ଅପରୋ ନଯୋ, ତଥେୱ ଚୀୱରାନଂ ଏକବହୁଭାୱଂ ସନ୍ନିହିତାସନ୍ନିହିତଭାୱଞ୍ଚ ଞତ୍ୱା ତସ୍ସେୱ ଭିକ୍ଖୁନୋ ସନ୍ତିକେ 'ଇମଂ ଚୀୱର'ନ୍ତି ୱା 'ଇମାନି ଚୀୱରାନୀ'ତି ୱା 'ଏତଂ ଚୀୱର'ନ୍ତି ୱା 'ଏତାନି ଚୀୱରାନୀ'ତି ୱା ୱତ୍ୱା ପଞ୍ଚସୁ ସହଧମ୍ମିକେସୁ ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ ଅତ୍ତନା ଅଭିରୁଚିତସ୍ସ ଯସ୍ସ କସ୍ସଚି ନାମଂ ଗହେତ୍ୱା ''ତିସ୍ସସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ୱିକପ୍ପେମୀ''ତି ୱା ''ତିସ୍ସାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା, ସିକ୍ଖମାନାଯ, ସାମଣେରସ୍ସ, ତିସ୍ସାଯ ସାମଣେରିଯା ୱିକପ୍ପେମୀ''ତି ୱା ୱତ୍ତବ୍ବଂ, ଅଯଂ ଅପରାପି ସମ୍ମୁଖାୱିକପ୍ପନା। ଏତ୍ତାୱତା ନିଧେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ପରିଭୋଗାଦୀସୁ ଏକମ୍ପି ନ ୱଟ୍ଟତି। ତେନ ପନ ଭିକ୍ଖୁନା ''ତିସ୍ସସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ସନ୍ତକଂ…ପେ… ତିସ୍ସାଯ ସାମଣେରିଯା ସନ୍ତକଂ ପରିଭୁଞ୍ଜ ୱା ୱିସ୍ସଜ୍ଜେହି ୱା ଯଥାପଚ୍ଚଯଂ କରୋହୀ''ତି ୱୁତ୍ତେ ପଚ୍ଚୁଦ୍ଧାରୋ ନାମ ହୋତି, ତତୋ ପଭୁତି ପରିଭୋଗାଦଯୋପି ୱଟ୍ଟନ୍ତି।

କଥଂ ପରମ୍ମୁଖାୱିକପ୍ପନା ହୋତି? ଚୀୱରାନଂ ତଥେୱ ଏକବହୁଭାୱଂ ସନ୍ନିହିତାସନ୍ନିହିତଭାୱଞ୍ଚ ଞତ୍ୱା 'ଇମଂ ଚୀୱର'ନ୍ତି ୱା 'ଇମାନି ଚୀୱରାନୀ'ତି ୱା 'ଏତଂ ଚୀୱର'ନ୍ତି ୱା 'ଏତାନି ଚୀୱରାନୀ'ତି ୱା ୱତ୍ୱା ''ତୁଯ୍ହଂ ୱିକପ୍ପନତ୍ଥାଯ ଦମ୍ମୀ''ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ତେନ ୱତ୍ତବ୍ବୋ ''କୋ ତେ ମିତ୍ତୋ ୱା ସନ୍ଦିଟ୍ଠୋ ୱା''ତି। ତତୋ ଇତରେନ ପୁରିମନଯେନେୱ 'ତିସ୍ସୋ ଭିକ୍ଖୂ'ତି ୱା…ପେ… 'ତିସ୍ସା ସାମଣେରୀ'ତି ୱା ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ପୁନ ତେନ ଭିକ୍ଖୁନା ''ଅହଂ ତିସ୍ସସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଦମ୍ମୀ''ତି ୱା…ପେ… ''ତିସ୍ସାଯ ସାମଣେରିଯା ଦମ୍ମୀ''ତି ୱା ୱତ୍ତବ୍ବଂ , ଅଯଂ ପରମ୍ମୁଖାୱିକପ୍ପନା। ଏତ୍ତାୱତା ନିଧେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ପରିଭୋଗାଦୀସୁ ଏକମ୍ପି ନ ୱଟ୍ଟତି। ତେନ ପନ ଭିକ୍ଖୁନା ଦୁତିଯସମ୍ମୁଖାୱିକପ୍ପନାଯଂ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ''ଇତ୍ଥନ୍ନାମସ୍ସ ସନ୍ତକଂ ପରିଭୁଞ୍ଜ ୱା ୱିସ୍ସଜ୍ଜେହି ୱା ଯଥାପଚ୍ଚଯଂ କରୋହୀ''ତି ୱୁତ୍ତେ ପଚ୍ଚୁଦ୍ଧାରୋ ନାମ ହୋତି, ତତୋ ପଭୁତି ପରିଭୋଗାଦଯୋପି ୱଟ୍ଟନ୍ତୀତି। ପଉୱିକପ୍ପନାଯମ୍ପି ଏସେୱ ନଯୋ। ଇତି ଇମାସୁ ଦ୍ୱୀସୁ ୱିକପ୍ପନାସୁ ଯାଯ କାଯଚି ୱିକପ୍ପନାଯ ପଞ୍ଚସୁ ସହଧମ୍ମିକେସୁ ଯସ୍ସ କସ୍ସଚି ଚୀୱରଂ ୱିକପ୍ପେତ୍ୱା ୱୁତ୍ତନଯେନ ଅକତପ୍ପଚ୍ଚୁଦ୍ଧାରଂ ୱା ଯେନ ୱିନଯକମ୍ମଂ କତଂ, ତସ୍ସ ୱା ୱିସ୍ସାସେନ ଅଗ୍ଗହେତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାଣତ୍ତିଯଂ ଉପନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଅପ୍ପଚ୍ଚୁଦ୍ଧାରଣଂ ପରିଭୁଞ୍ଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ତଂ ପନ ଅଧିଟ୍ଠହନ୍ତସ୍ସ ୱା ୱିସ୍ସଜ୍ଜେନ୍ତସ୍ସ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ, ତଥା ପଚ୍ଚୁଦ୍ଧାରଣେ ଅପ୍ପଚ୍ଚୁଦ୍ଧାରଣସଞ୍ଞିସ୍ସ ୱେମତିକସ୍ସ ୱା। ପଚ୍ଚୁଦ୍ଧାରଣସଞ୍ଞିସ୍ସ ପନ ୱିସ୍ସାସେନ ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସାମଂ ୱିକପ୍ପିତସ୍ସ ଅପ୍ପଚ୍ଚୁଦ୍ଧାରୋ, ୱିକପ୍ପନୁପଗଚୀୱରତା, ପରିଭୋଗୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଠମକଥିନସଦିସାନେୱ, ଇଦଂ ପନ କିରିଯାକିରିଯନ୍ତି।

ୱିକପ୍ପନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୦। ଅପନିଧାନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦସମେ ପତ୍ତନ୍ତି ଅଧିଟ୍ଠାନୁପଗଂ। ଚୀୱରନ୍ତି ୱିକପ୍ପନୁପଗଂ। ନିସୀଦନଂ ନାମ ସଦସଂ ୱୁଚ୍ଚତି। ସୂଚିଘରଂ ନାମ ସସୂଚିକଂ ୱା ଅସୂଚିକଂ ୱା। କାଯବନ୍ଧନଂ ନାମ ପଟ୍ଟିକା ୱା ସୂକରନ୍ତକଂ ୱା। ଅପନିଧେଯ୍ୟାତି ଅପନେତ୍ୱା ନିଦହେଯ୍ୟ। ହସାପେକ୍ଖୋତି ହସାଧିପ୍ପାଯୋ। ପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି ସଯଂ ଅପନିଧେନ୍ତସ୍ସ ପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଅଞ୍ଞଂ ଆଣାପେନ୍ତସ୍ସ ଆଣତ୍ତିଯା ଦୁକ୍କଟଂ, ତେନ ଅପନିହିତେ ଇତରସ୍ସ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାଣତ୍ତିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଆରବ୍ଭ ଅପନିଧାନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନେ ତିକଦୁକ୍କଟଂ, ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରାନି ପନ ପତ୍ତାଦୀନି ଠପେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞଂ ପରିକ୍ଖାରଂ ଉପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ୱା ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ୱା ସନ୍ତକଂ ଅପନିଧେନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟମେୱ। ଦୁନ୍ନିକ୍ଖିତ୍ତଂ ପଟିସାମେନ୍ତସ୍ସ, ''ଧମ୍ମକଥଂ କତ୍ୱା ଦସ୍ସାମୀ''ତି ପଟିସାମେନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଉପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ସନ୍ତକାନଂ ପତ୍ତାଦୀନଂ ଅପନିଧାନଂ, ୱିହେସେତୁକାମତା ୱା ହସାଧିପ୍ପାଯତା ୱାତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନୀତି।

ଅପନିଧାନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ସୁରାପାନୱଗ୍ଗୋ ଛଟ୍ଠୋ।

୭। ସପ୍ପାଣକୱଗ୍ଗୋ

୧। ସଞ୍ଚିଚ୍ଚସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସପ୍ପାଣକୱଗ୍ଗସ୍ସ ପଠମେ ପାଣୋତି ତିରଚ୍ଛାନଗତପାଣୋ ଅଧିପ୍ପେତୋ। ତଂ ଖୁଦ୍ଦକମ୍ପି ମହନ୍ତମ୍ପି ମାରେନ୍ତସ୍ସ ପାଚିତ୍ତିଯମେୱ, ମହନ୍ତେ ପନ ଉପକ୍କମମହନ୍ତତାଯ ଅକୁସଲଂ ମହନ୍ତଂ ହୋତି।

ସାଣତ୍ତିଯଂ ଉଦାଯିତ୍ଥେରଂ ଆରବ୍ଭ ପାଣଂ ଜୀୱିତା ୱୋରୋପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଣତ୍ତିକଂ, ପାଣେ ୱେମତିକସ୍ସ, ଅପାଣେ ପାଣସଞ୍ଞିନୋ, ୱେମତିକସ୍ସ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ । ଅପାଣସଞ୍ଞିସ୍ସ, ଅସଞ୍ଚିଚ୍ଚ, ଅଜାନନ୍ତସ୍ସ, ନମରଣାଧିପ୍ପାଯସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସେସଂ ମନୁସ୍ସୱିଗ୍ଗହେ ୱୁତ୍ତନଯମେୱାତି।

ସଞ୍ଚିଚ୍ଚସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ସପ୍ପାଣକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦୁତିଯେ ସପ୍ପାଣକନ୍ତି ଯେ ପାଣକା ପରିଭୋଗେନ ମରନ୍ତି, ତେହି ସପ୍ପାଣକଂ, ତାଦିସଞ୍ହି ଜାନଂ ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ ପଯୋଗେ ପଯୋଗେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାଣତ୍ତିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଆରବ୍ଭ ଜାନଂ ସପ୍ପାଣକଂ ଉଦକଂ ପରିଭୁଞ୍ଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସେସମେତ୍ଥ ସିଞ୍ଚନସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବନ୍ତି।

ସପ୍ପାଣକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩। ଉକ୍କୋଟନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତତିଯେ ଯଥାଧମ୍ମନ୍ତି ଯୋ ଯସ୍ସ ଅଧିକରଣସ୍ସ ୱୂପସମାଯ ଧମ୍ମୋ ୱୁତ୍ତୋ, ତେନେୱ ଧମ୍ମେନ। ନିହତାଧିକରଣନ୍ତି ନିହତଂ ଅଧିକରଣଂ, ସମଥକ୍ଖନ୍ଧକେ (ଚୂଳୱ। ୧୮୫ ଆଦଯୋ) ସତ୍ଥାରା ୱୁତ୍ତଧମ୍ମେନେୱ ୱୂପସମିତନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ, ୱୂପସମନନଯଂ ପନସ୍ସ ଅଧିକରଣସମଥେସୁ ଦସ୍ସଯିସ୍ସାମ। ପୁନକମ୍ମାଯ ଉକ୍କୋଟେଯ୍ୟାତି ତସ୍ସ ତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ''ଅକତଂ କମ୍ମ''ନ୍ତିଆଦୀନି (ପାଚି। ୩୯୪) ୱଦନ୍ତୋ ପୁନକରଣତ୍ଥାଯ ଉଚ୍ଚାଲେଯ୍ୟ। ଯଥାଠିତଭାୱେନ ପତିଟ୍ଠାତୁଂ ନ ଦଦେଯ୍ୟ, ତସ୍ସେୱଂ କରୋନ୍ତସ୍ସ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ଯଂ ପନ ଧମ୍ମେନ ଅଧିକରଣଂ ନିହତଂ , ତଂ ସୁନିହତମେୱ। ସଚେ ୱିପ୍ପକତେ କମ୍ମେ ପଟିକ୍କୋସତି, ତଂ ସଞ୍ଞାପେତ୍ୱା କାତବ୍ବଂ। ଇତରଥା କମ୍ମଞ୍ଚ କୁପ୍ପତି, କାରକାନଞ୍ଚ ଆପତ୍ତି।

ସାଣତ୍ତିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ଉକ୍କୋଟନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ଧମ୍ମକମ୍ମେ ୱେମତିକସ୍ସ, ଅଧମ୍ମକମ୍ମେ ଧମ୍ମକମ୍ମସଞ୍ଞିନୋ, ୱେମତିକସ୍ସ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ। ଉଭଯେସୁ ଅଧମ୍ମକମ୍ମସଞ୍ଞିସ୍ସ,

‘‘ଅଧମ୍ମେନ ୱା ୱଗ୍ଗେନ ୱା ଅକମ୍ମାରହସ୍ସ ୱା କମ୍ମଂ କତ’’ନ୍ତି ଜାନନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଯଥାଧମ୍ମଂ ନିହତଭାୱୋ, ଜାନନା, ଉକ୍କୋଟନାତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ଦୁକ୍ଖୱେଦନନ୍ତି।

ଉକ୍କୋଟନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଚତୁତ୍ଥେ ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲନ୍ତି ସଙ୍ଘାଦିସେସଂ ଅଧିପ୍ପେତଂ, ତଂ ଯେନ କେନଚି ଉପାୟେନ ଞତ୍ୱା ପଟିଚ୍ଛାଦେନ୍ତସ୍ସ ପାଚିତ୍ତିୟଂ। ସଚେପି ‘‘ନ ଦାନି ନଂ କସ୍ସଚି ଭିକ୍ଖୁନୋ ଆରୋଚେସ୍ସାମୀ’’ତି ଧୁରଂ ନିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ପଚ୍ଛା ଆରୋଚେତି, ପାଚିତ୍ତିୟଂ, ଆପଜ୍ଜିତ୍ୱାୱ ଆରୋଚେସ୍ସତି। ସଚେ ପନ ଏୱଂ ଧୁରଂ ନିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ପଟିଚ୍ଛାଦନତ୍ଥମେୱ ଅଞ୍ଞସ୍ସ ଆରୋଚେତି, ସୋପି ଅଞ୍ଞସ୍ସାତି ଏତେନୁପାୟେନ ସମଣସତମ୍ପି ଆପଜ୍ଜତିୟେୱ ତାୱ, ଯାୱ କୋଟି ନ ଛିଜ୍ଜତି। କଥଂ ପନ କୋଟି ଛିଜ୍ଜତି? ସଚେ ହି ଆପନ୍ନୋ ଏକସ୍ସ ଆରୋଚେତି, ସୋପି ଅଞ୍ଞସ୍ସ ଆରୋଚେତି, ସୋ ନିୱତ୍ତିତ୍ୱା ଯେନସ୍ସ ଆରୋଚିତଂ, ତସ୍ସେୱ ଆରୋଚେତି, ଏୱଂ ତତିୟେନ ପୁଗ୍ଗଲେନ ଦୁତିୟସ୍ସ ଆରୋଚିତେ କୋଟି ଛିନ୍ନା ହୋତି।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଆରବ୍ଭ ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲାପତ୍ତିପଟିଚ୍ଛାଦନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲାୟ ଆପତ୍ତିୟା ଆଦିପଦେ ପାଚିତ୍ତିୟଂ, ଇତରେସୁ ଦ୍ୱୀସୁ ଦୁକ୍କଟଂ, ଅଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲାୟ ତିକଦୁକ୍କଟଂ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲେ ୱା ଅଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲେ ୱା ଅଜ୍ଝାଚାରେ ଦୁକ୍କଟମେୱ। ‘‘ସଙ୍ଘସ୍ସ ଭଣ୍ଡନାଦୀନି ଭୱିସ୍ସନ୍ତୀ’’ତି (ପାଚି। ୪୦୧) ୱା ‘‘ଅୟଂ କକ୍ଖଳୋ ଫରୁସୋ ଜୀୱିତନ୍ତରାୟଂ ୱା ବ୍ରହ୍ମଚରିୟନ୍ତରାୟଂ ୱା କରିସ୍ସତୀ’’ତି ୱା ଅନାରୋଚେନ୍ତସ୍ସ, ପତିରୂପଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଅପସ୍ସନ୍ତୋ , ନ ଛାଦେତୁକାମସ୍ସ, ‘‘ପଞ୍ଞାୟିସ୍ସତି ସକେନ କମ୍ମେନା’’ତି ଅନାରୋଚେନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଉପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲାପତ୍ତିଜାନନଂ, ‘‘ପଟିଚ୍ଛାଦେତୁକାମତାୟ ନାରୋଚେସ୍ସାମୀ’’ତି ଧୁରନିକ୍ଖେପୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ସମନୁଭାସନସଅସାନେୱାତି।

ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୫। ଊନୱୀସତିୱସ୍ସସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପଞ୍ଚମେ ଊନୱୀସତିୱସ୍ସନ୍ତି ପଟିସନ୍ଧିଗ୍ଗହଣତୋ ପଟ୍ଠାୟ ଅପରିପୁଣ୍ଣୱୀସତିୱସ୍ସଂ। ଉପସମ୍ପାଦେୟ୍ୟାତି ଉପଜ୍ଝାୟୋ ହୁତ୍ୱା ଉପସମ୍ପାଦେୟ୍ୟ। ସୋ ଚ ପୁଗ୍ଗଲୋ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନୋତି ଜାନନ୍ତେନାପି ଅଜାନନ୍ତେନାପି ଉପସମ୍ପାଦିତୋ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନୋୱ। ସଚେ ପନ ସୋ ଦସୱସ୍ସଚ୍ଚୟେନ ଅଞ୍ଞଂ ଉପସମ୍ପାଦେତି, ତଞ୍ଚେ ମୁଞ୍ଚିତ୍ୱା ଗଣୋ ପୂରତି, ସୂପସମ୍ପନ୍ନୋ। ସୋପି ଯାୱ ନ ଜାନାତି, ତାୱ ତସ୍ସ ନେୱ ସଗ୍ଗନ୍ତରାୟୋ ନ ମୋକ୍ଖନ୍ତରାୟୋ, ଞତ୍ୱା ପନ ପୁନ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜିତବ୍ବଂ। ତେ ଚ ଭିକ୍ଖୂ ଗାରୟ୍ହାତି ଠପେତ୍ୱା ଉପଜ୍ଝାୟଂ ଅୱସେସା ଗାରୟ୍ହା ହୋନ୍ତି, ସବ୍ବେ ଦୁକ୍କଟଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତି। ଇଦଂ ତସ୍ମିଂ ପାଚିତ୍ତିୟନ୍ତି ଯୋ ପନ ଉପଜ୍ଝାୟୋ ହୁତ୍ୱା ଉପସମ୍ପାଦେତି, ତସ୍ମିଂୟେୱ ପୁଗ୍ଗଲେ ଇଦଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ ୱେଦିତବ୍ବଂ। ତସ୍ମା ଯୋ ‘‘ଏୱଂ ଉପସମ୍ପାଦେସ୍ସାମୀ’’ତି ଗଣଂ ୱା ଆଚରିୟଂ ୱା ପତ୍ତଂ ୱା ଚୀୱରଂ ୱା ପରିୟେସତି, ସୀମଂ ୱା ସମ୍ମନତି (ପାଚି। ୪୦୪), ଉଦକୁକ୍ଖେପଂ ୱା ପରିଚ୍ଛିନ୍ଦତି, ସୋ ଏତେସୁ ସବ୍ବକିଚ୍ଚେସୁ ଞତ୍ତିୟା, ଦ୍ୱୀସୁ ଚ କମ୍ମୱାଚାସୁ ଦୁକ୍କଟାନି ଆପଜ୍ଜିତ୍ୱା କମ୍ମୱାଚାପରିୟୋସାନେ ପାଚିତ୍ତିୟଂ ଆପଜ୍ଜତି।

ରାଜଗହେ ସମ୍ବହୁଲେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ଊନୱୀସତିୱସ୍ସଂ ଉପସମ୍ପାଦନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ଊନୱୀସତିୱସ୍ସେ ୱେମତିକସ୍ସ, ପରିପୁଣ୍ଣୱୀସତିୱସ୍ସେ ଊନକସଞ୍ଞିନୋ, ୱେମତିକସ୍ସ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। ଉଭୟତ୍ଥ ପରିପୁଣ୍ଣସଞ୍ଞିସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଊନୱୀସତିୱସ୍ସତା, ଊନକସଞ୍ଞିତା, ଉପସମ୍ପାଦନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ପଣ୍ଣତ୍ତିୱଜ୍ଜଂ, ତିଚିତ୍ତଂ, ତିୱେଦନନ୍ତି।

ଊନୱୀସତିୱସ୍ସସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୬। ଥେୟ୍ୟସତ୍ଥସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଛଟ୍ଠେ ଯେ ରାଜାନଂ ୱା ୱଞ୍ଚେତ୍ୱା ସୁଙ୍କଂ ୱା ପରିହରିତୁକାମା ଚୋରା କତକମ୍ମା ଚେୱ ଅକତକମ୍ମା ଚ ମଗ୍ଗପ୍ପଟିପନ୍ନା, ତେସୁ ଇଧ ଥେୟ୍ୟସତ୍ଥସଞ୍ଞିନୋ ତସ୍ସ ଥେୟ୍ୟସତ୍ଥଭାୱଂ ଞତ୍ୱା ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ସଂୱିଧାୟ ଗଚ୍ଛନ୍ତସ୍ସ ସଂୱିଧାନେ ଚ ଗମନେ ଚ ୱୁତ୍ତାଦୱସ୍ସେ ୱୁତ୍ତନୟେନ ଆପତ୍ତିୱିନିଚ୍ଛୟୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଆରବ୍ଭ ଥେୟ୍ୟସତ୍ଥେନ ସଦ୍ଧିଂ ସଂୱିଧାୟ ଏକଦ୍ଧାନମଗ୍ଗଂ ପଟିପଜ୍ଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ମନୁସ୍ସେସୁ ଅସଂୱିଦହନ୍ତେସୁ ସୟମେୱ ସଂୱିଦହିତ୍ୱା ଗଚ୍ଛନ୍ତସ୍ସ, ଥେୟ୍ୟସତ୍ଥେ ୱେମତିକସ୍ସ, ଅଥେୟ୍ୟସତ୍ଥେ ଥେୟ୍ୟସତ୍ଥସଞ୍ଞିନୋ, ୱେମତିକସ୍ସ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। ଅଥେୟ୍ୟସତ୍ଥସଞ୍ଞିସ୍ସ, ଅସଂୱିଦହିତ୍ୱା ୱା କାଲୱିସଙ୍କେତେନ ୱା, ଆପଦାସୁ ୱା, ଗଚ୍ଛନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଥେୟ୍ୟସତ୍ଥଭାୱୋ, ଜାନନଂ, ସଂୱିଧାନଂ, ଅୱିସଙ୍କେତେନ ଗମନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ଥେୟ୍ୟସତ୍ଥସମୁଟ୍ଠାନଂ, କିରିୟଂ, ସଞ୍ଞାୱିମୋକ୍ଖଂ, ସଚିତ୍ତକଂ, ପଣ୍ଣତ୍ତିୱଜ୍ଜଂ, କାୟକମ୍ମଂ, ୱଚୀକମ୍ମଂ, ତିଚିତ୍ତଂ, ତିୱେଦନନ୍ତି।

ଥେୟ୍ୟସତ୍ଥସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୭। ସଂୱିଧାନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସତ୍ତମେ ସାୱତ୍ଥିୟଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଆରବ୍ଭ ମାତୁଗାମେନ ସଦ୍ଧିଂ ଏକଦ୍ଧାନମଗ୍ଗଂ ପଟିପଜ୍ଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସେସମେତ୍ଥ ଭିକ୍ଖୁନିୟା ସଦ୍ଧିଂ ସଂୱିଧାନସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବନ୍ତି।

ସଂୱିଧାନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୮। ଅରିଟ୍ଠସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଅଟ୍ଠମେ ସଗ୍ଗମୋକ୍ଖାନଂ ଅନ୍ତରାୟଂ କରୋନ୍ତୀତି ଅନ୍ତରାୟିକା, ତେ କମ୍ମକିଲେସୱିପାକୌପୱାଦପଞ୍ଞତ୍ତିୱୀତିକ୍କମନୱସେନ ପଞ୍ଚୱିଧା। ତେସୁ ମୁଦୁକାନଂ ଅତ୍ଥରଣାଦୀନଂ ଫସ୍ସୋ ୱିୟ ଇତ୍ଥିସମ୍ଫସ୍ସୋପି ୱଟ୍ଟତୀତି ମେଥୁନୱୀତିକ୍କମନେ ଦୋସଂ ଅଦିସ୍ୱା ପଞ୍ଞତ୍ତିୱୀତିକ୍କମନ୍ତରାୟିକେ ସନ୍ଧାୟ ‘‘ୟେମେ ଅନ୍ତରାୟିକା ଧମ୍ମା ୱୁତ୍ତା ଭଗୱତା, ତେ ପଟିସେୱତୋ ନାଲଂ ଅନ୍ତରାୟାୟା’’ତି ୱୁତ୍ତଂ। ଅନେକପରିୟାୟେନାତି ‘‘ଅଟ୍ଠିକଙ୍କଲୂପମା କାମା’’ତିଆଦୀହି (ମ। ନି। ୨।୪୨; ପାଚି। ୪୧୭; ଚୂଳନି। ଖଗ୍ଗୱିସାଣସୁତ୍ତନିଦ୍ଦେସ ୧୪୭) ନେକେହି କାରଣେହି। ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୂହୀତି ଯେ ପସ୍ସନ୍ତି ୱା ସୁଣନ୍ତି ୱା, ତେହି ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଏୱଂ ୱତ୍ତବ୍ବୋ ‘‘ମା ଆୟସ୍ମା ଏୱଂ ଅୱଚ…ପେ… ଅଲଞ୍ଚ ପନ ତେ ପଟିସେୱତୋ ଅନ୍ତରାୟାୟା’’ତି। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ ଅପ୍ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ, ସୁତ୍ୱା ଅୱଦନ୍ତାନମ୍ପି ଦୁକ୍କଟଂ। ପୁନ ସଙ୍ଘମଜ୍ଝମ୍ପି ଆକଡ୍ଢିତ୍ୱା ତଥେୱ ୱତ୍ତବ୍ବୋ, ତତ୍ରାପି ତସ୍ସ ଅପ୍ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜନେ, ଇତରେସଞ୍ଚ ଅୱଚନେ ଦୁକ୍କଟମେୱ। ଏୱମ୍ପି ଅପ୍ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜନ୍ତୋ ପୁନ ଞତ୍ତିଚତୁତ୍ଥେନ କମ୍ମେନ ଯାୱତତିୟଂ ସମନୁଭାସିତବ୍ବୋ, ଅଥସ୍ସ ଅପ୍ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜତୋ ପୁନ ଞତ୍ତିୟା ଚ ଦ୍ୱୀହି ଚ କମ୍ମୱାଚାହି ଦୁକ୍କଟଂ, କମ୍ମୱାଚାପରିୟୋସାନେ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ଅରିଟ୍ଠଂ ଆରବ୍ଭ ପାପିକାୟ ଦିଟ୍ଠିୟା ଅପ୍ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିୟଂ, ଅଧମ୍ମକମ୍ମେ ତିକଦୁକ୍କଟଂ। ଅସମନୁଭାସିୟମାନସ୍ସ , ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଧମ୍ମକମ୍ମତା, ସମନୁଭାସନା, ଅପ୍ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ସମନୁଭାସନସଦିସାନେୱାତି।

ଅରିଟ୍ଠସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୯। ଉକ୍ଖିତ୍ତସମ୍ଭୋଗସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ନୱମେ ତଥାୱାଦିନାତି ‘‘ତଥାହଂ ଭଗୱତା ଧମ୍ମ’’ନ୍ତିଆଦିୱାଦିନା। ଅକତାନୁଧମ୍ମେନାତି ଅନୁଧମ୍ମୋ ୱୁଚ୍ଚତି ଆପତ୍ତିୟା ଅଦସ୍ସନେ ୱା ଅପ୍ପଟିକମ୍ମେ ୱା ପାପିକାୟ ଦିଟ୍ଠିୟା ଅପ୍ପଟିନିସ୍ସଗ୍ଗେ ୱା ଧମ୍ମେନ ୱିନୟେନ ଉକ୍ଖିତ୍ତକସ୍ସ ଅନୁଲୋମୱତ୍ତଂ ଦିସ୍ୱା କତଓସାରଣା, ସୋ ଓସାରଣସଙ୍ଖାତୋ ଅନୁଧମ୍ମୋ ଯସ୍ସ ନ କତୋ, ଅୟଂ ଅକତାନୁଧମ୍ମୋ ନାମ, ତାଦିସେନ ସଦ୍ଧିନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ସମ୍ଭୁଞ୍ଜେୟ୍ୟ ୱାତି ଆମିସସମ୍ଭୋଗଂ ୱା ଧମ୍ମସମ୍ଭୋଗଂ ୱା କରେୟ୍ୟ। ସଂୱସେୟ୍ୟ ୱାତି ଉପୋସଥାଦିକଂ ସଙ୍ଘକମ୍ମଂ କରେୟ୍ୟ । ସହ ୱା ସେୟ୍ୟଂ କପ୍ପେୟ୍ୟାତି ନାନୂପଚାରେପି ଏକଚ୍ଛନ୍ନେ ନିପଜ୍ଜେୟ୍ୟ। ତତ୍ଥ ଆମିସପରିଭୋଗେ ଏକପ୍ପୟୋଗେନ ବହୂପି ଦଦତୋ ୱା ଗଣ୍ହତୋ ୱା ଏକଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ,

ୱିଚ୍ଛିନ୍ଦନେ ସତି ପଯୋଗେ ପଯୋଗେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ଧମ୍ମସମ୍ଭୋଗେ ପଦାଦୀହି ଉଦ୍ଦିସନ୍ତସ୍ସ ୱା ଉଦ୍ଦିସାପେନ୍ତସ୍ସ ୱା ପଦସୋଧମ୍ମେ ୱୁତ୍ତନଯେନ, ସଂୱାସେ କମ୍ମପରିଯୋସାନୱସେନ, ସହସେଯ୍ଯାଯ ଏକସ୍ମିଂ ନିପନ୍ନେ ଇତରସ୍ସ ନିପଜ୍ଜନପ୍ପଯୋଗୱସେନ ଆପତ୍ତିପରିଚ୍ଛେଦୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ।

ସାଣତ୍ତିଯଂ ଛକ୍କଗ୍ଗିଯେ ଆରବ୍ଭ ଅରିଟ୍ଠେନ ଭିକ୍ଖୁନା ସଦ୍ଧିଂ ସମ୍ଭୁଞ୍ଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ଉକ୍ଖିତ୍ତକେ ୱେମତିକସ୍ସ, ଅନୁକ୍ଖିତ୍ତକେ ଉକ୍ଖିତ୍ତକସଞ୍ଞିନୋ ଚେୱ ୱେମତିକସ୍ସ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। ଉଭୋସୁ ଅନୁକ୍ଖିତ୍ତକସଞ୍ଞିସ୍ସ, ''ଓସାରିତୋ''ତି ୱା ''ତଂ ଦିଟ୍ଠିଂ ପଟିନିସ୍ସଟ୍ଠୋ''ତି ୱା ଜାନନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଅକତାନୁଧମ୍ମତା, ଜାନନା, ସମ୍ଭୋଗାଦିକରଣନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ପଣ୍ଣତ୍ତିୱଜ୍ଜଂ, ତିଚିତ୍ତଂ, ତିୱେଦନନ୍ତି।

ଉକ୍ଖିତ୍ତସମ୍ଭୋଗସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୦। କଣ୍ଟକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦସମେ ସମଣୁଦ୍ଦେସୋତି ସାମଣେରୋ। ଚରାତି ଗଚ୍ଛ। ପିରେତି ପର ଅମାମକ। ୱିନସ୍ସାତି ନସ୍ସ , ଯତ୍ଥ ତଂ ନ ପସ୍ସାମ, ତତ୍ଥ ଗଚ୍ଛାତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ତଥାନାସିତନ୍ତିଏତ୍ଥ ସଂୱାସନାସନା ଲିଙ୍ଗନାସନା ଦଣ୍ଡକମ୍ମନାସନାତି ତିସ୍ସୋ ନାସନା। ତତ୍ଥ ଆପତ୍ତିଯା ଅଦସ୍ସନାଦୀସୁ ଉକ୍ଖେପନା ସଂୱାସନାସନା ନାମ। ଦୂସକୋ ନାସେତବ୍ବୋ (ପାରା। ୬୬), ମେତ୍ତିଯଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ନାସେଥାତି (ଚୂଳୱ। ୧୯୩; ପାରା। ୩୮୪) ଅଯଂ ଲିଙ୍ଗନାସନା ନାମ। ''ଅଜ୍ଜତଗ୍ଗେ ତେ, ଆୱୁସୋ ସମଣୁଦ୍ଦେସ, ନ ଚେୱ ସୋ ଭଗୱା ସତ୍ଥା ଅପଦିସିତବ୍ବୋ''ତି (ପାଚି। ୪୨୯) ଅଯଂ ଦଣ୍ଡକମ୍ମନାସନା ନାମ, ଅଯଂ ଇଧାଧିପ୍ପେତା। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ ''ତଥାନାସିତ''ନ୍ତି। ଉପଲାପେଯ୍ଯାତି ''ପତ୍ତଂ ୱା ଚୀୱରଂ ୱା ଉଦ୍ଦେସଂ ୱା ପରିପୁଚ୍ଛଂ ୱା ଦସ୍ସାମୀ''ତି ସଙ୍ଗଣ୍ହେଯ୍ଯ। ଉପଟ୍ଠାପେଯ୍ଯାତି ଚୁଣ୍ଣମତ୍ତିକାଦୀନି ସାଦିଯନ୍ତୋ ତେନ ଅତ୍ତନୋ ଉପଟ୍ଠାନଂ କାରାପେଯ୍ଯ। ସମ୍ଭୋଗସହସେଯ୍ଯା ଅନନ୍ତରସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନଯା ଏୱ, ତସ୍ମା ଆପତ୍ତିପରିଚ୍ଛେଦୋପେତ୍ଥ ତସ୍ମିଂ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବୋ।

ସାଣତ୍ତିଯଂ ଛକ୍କଗ୍ଗିଯେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ କଣ୍ଟକସମଣୁଦ୍ଦେସୌପଲାପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସେସଂ ଅରିଟ୍ଠସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତସଦିସମେୱାତି।

କଣ୍ଟକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ସପ୍ପାଣକୱଗ୍ଗୋ ସତ୍ତମୋ।

୮। ସହଧମ୍ମିକୱଗ୍ଗୋ

୧। ସହଧମ୍ମିକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସହଧମ୍ମିକୱଗ୍ଗସ୍ସ ପଠମେ ସହଧମ୍ମିକଂ ୱୁଚ୍ଚମାନୋତି ଇମସ୍ସତ୍ଥୋ ଦୁବ୍ବଚସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତୋ। ଏତସ୍ମିଂ ସିକ୍ଖାପଦେତି ଏତସ୍ମିଂ ସିକ୍ଖାପଦେ ଯଂ ୱୁତ୍ତଂ, ତଂ ନ ତାୱ ସିକ୍ଖିସ୍ସାମୀତି ଅତ୍ଥୋ। ପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି ଏତ୍ଥ ପନ ଅନାଦରିଯଭଯା ଲେସେନ ଏୱଂ ୱଦନ୍ତସ୍ସ ୱାଚାଯ ୱାଚାଯ ପାଚିତ୍ତିଯଂ ୱେଦିତବ୍ବଂ। ସିକ୍ଖମାନେନାତି ଓୱାଦଂ ସିରସା ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିତ୍ୱା ସିକ୍ଖିତୁକାମେନେୱ ହୁତ୍ୱା। ଅଞ୍ଞାତବ୍ବନ୍ତି ଆଜାନିତବ୍ବଂ। ପରିପୁଚ୍ଛିତବ୍ବନ୍ତି ''ଇମସ୍ସ କୋ ଅତ୍ଥୋ''ତି ପରିପୁଚ୍ଛିତବ୍ବଂ। ପରିପଞ୍ହିତବ୍ବନ୍ତି ଚିନ୍ତେତବ୍ବଂ ତୁଲଯିତବ୍ବଂ।

କୋସମ୍ବିଯଂ ଛନ୍ନତ୍ଥେରଂ ଆରବ୍ଭ ଏୱଂ ଭଣନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ , ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନେ ତିକଦୁକ୍କଟଂ, ଉଭୋହିପି ''ଇଦଂ ନ ସଲ୍ଲେଖାଯା''ତିଆଦିନା (ପାଚି। ୪୩୬) ନଯେନେୱ ଅପଞ୍ଞତ୍ତେନ ୱୁଚ୍ଚମାନସ୍ସାପି ଏୱଂ ୱଦତୋ ଦୁକ୍କଟମେୱ। ''ଜାନିସ୍ସାମି ସିକ୍ଖିସ୍ସାମୀ''ତି ଭଣନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଉପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ପଞ୍ଞତ୍ତେନ ୱଚନଂ, ଅସିକ୍ଖିତୁକାମତାଯ ଏୱଂ ୱଚନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ଦୁକ୍ଖୱେଦନନ୍ତି।

ସହଧମ୍ମିକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ୱିଲେଖନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦୁତିଯେ ଉଦ୍ଦିସ୍ସମାନେତି ଆଚରିଯେନ ଅନ୍ତେୱାସିକସ୍ସ ୱୁଚ୍ଚମାନେ ୱା ସଜ୍ଝାଯୱସେନ ପରିୱତ୍ତିଯମାନେ ୱା। ଖୁଦ୍ଦାନୁଖୁଦ୍ଦକେହୀତି ଖୁଦ୍ଦକେହି ଚ ଅନୁଖୁଦ୍ଦକେହି ଚ। ଯାୱଦେୱାତି ତେସଂ ସଂୱତ୍ତନମରିଯାଦପରିଚ୍ଛେଦୱଚନଂ। ଇଦଂ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି – ଏତାନି ହି ଯେ ଉଦ୍ଦିସନ୍ତି ୱା ଉଦ୍ଦିସାପେନ୍ତି ୱା ସଜ୍ଝାଯନ୍ତି ୱା, ତେସଂ ତାୱ ସଂୱତ୍ତନ୍ତି, ଯାୱ ''କପ୍ପତି ନୁ ଖୋ, ନ କପ୍ପତି ନୁ ଖୋ''ତି କୁକ୍କୁଚ୍ଚୱିପ୍ପଟିସାରୋ, ୱିହେସା, ୱିଚିକିଚ୍ଛା ମନୋୱିଲେଖା ଚ ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତିଯେୱ। ଅଥ ୱା ଯାୱଦେୱାତି ଅତିସଯୱଡ୍ଢାପନଂ। ତସ୍ସ 'ସଂୱତ୍ତନ୍ତୀ'ତିଇମିନା ସମ୍ବନ୍ଧୋ, କୁକ୍କୁଚ୍ଚାଯ ୱିହେସାଯ ୱିଲେଖାଯ ଅତିୱିଯ ସଂୱତ୍ତନ୍ତିଯେୱାତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ସିକ୍ଖାପଦୱିୱଣ୍ଣକେତି ଏୱଂ ସିକ୍ଖାପଦାନଂ ୱିୱଣ୍ଣକେ ଗରହଣେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ ହୋତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ସାଣତ୍ତିଯଂ ଛକ୍କଗ୍ଗିଯେ ଆରବ୍ଭ ୱିନଯୱିୱଣ୍ଣନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ୱିୱଣ୍ଣନେ ତିକଦୁକ୍କଟଂ, ଉଭିନ୍ନମ୍ପି ଅଞ୍ଞଧମ୍ମୱିୱଣ୍ଣନେ ଦୁକ୍କଟମେୱ। ନ ୱିୱଣ୍ଣେତୁକାମସ୍ସ, ''ଇଙ୍ଘ ତାୱ ସୁତ୍ତନ୍ତେ ୱା ଗାଥାଯୋ ୱା ଅଭିଧମ୍ମଂ ୱା ପରିଯାପୁଣସ୍ସୁ, ପଚ୍ଛାପି ୱିନଯଂ ପରିଯାପୁଣିସ୍ସସୀ''ତି ଭଣତୋ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଗରହିତୁକାମତା ଚ, ଉପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ସିକ୍ଖାପଦୱିୱଣ୍ଣନଞ୍ଚାତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ଦୁକ୍ଖୱେଦନନ୍ତି।

ୱିଲେଖନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩। ମୋହନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତତିଯେ ଅନ୍ୱଦ୍ଧମାସନ୍ତି ଅନୁପଟିପାଟିଯା ଅଦ୍ଧମାସେ ଅଦ୍ଧମାସେ। ଉଦ୍ଦିସ୍ସମାନେତି ଉପୋସଥୱସେନ ଉଦ୍ଦିସିଯମାନେ। ଯଞ୍ଚ ତତ୍ଥ ଆପତ୍ତିଂ ଆପନ୍ନୋତି ଯଂ ସୋ ଅନାଚାରଂ ଆଚରିତ୍ୱା ଅଞ୍ଞାଣକେନ ଆପନ୍ନଭାୱଂ ଜାନାପେତୁକାମୋ ଏୱମାହ, ତସ୍ମିଂ ଅନାଚାରେ ଯଂ ଆପତ୍ତିଂ ଆପନ୍ନୋ। ତଞ୍ଚ ଯଥାଧମ୍ମୋ କାରେତବ୍ବୋତି ଅଞ୍ଞାଣକେନ ଆପନ୍ନତ୍ତା ମୋକ୍ଖୋ ନତ୍ଥି, ଯଥା ପନ ଧମ୍ମୋ ଚ ୱିନଯୋ ଚ ଠିତୋ, ତଥା ତଂ ଆପତ୍ତିଂ କାରେତବ୍ବୋ, ଦେସନାଗାମିନିଯା ଦେସାପେତବ୍ବୋ, ୱୁଟ୍ଠାନଗାମିନିଯା ୱୁଟ୍ଠାପେତବ୍ବୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଉତ୍ତରି ଚସ୍ସ ମୋହୋ ଆରୋପେତବ୍ବୋତି ଯଥାଧମ୍ମକରଣତୋ ଚ ଉତ୍ତରି ''ତସ୍ସ ତେ, ଆୱୁସୋ''ତିଆଦିୱଚନେହି ନିନ୍ଦିତ୍ୱା ତସ୍ସ ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ଞତ୍ତିଦୁତିଯକମ୍ମେନ ମୋହୋ ଆରୋପେତବ୍ବୋ। ଇଦଂ ତସ୍ମିଂ ମୋହନକେ ପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି ଯୋ ଏୱଂ ଆରୋପିତେ ମୋହେ ପୁନ ମୋହେତି, ତସ୍ମିଂ ମୋହନକେ ପୁଗ୍ଗଲେ ଇଦଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ ୱେଦିତବ୍ବଂ, ନ ଅନାରୋପିତେ ମୋହେତି ଅତ୍ଥୋ।

ସାଣତ୍ତିଯଂ ଛକ୍କଗ୍ଗିଯେ ଆରବ୍ଭ ମୋହନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଅଧମ୍ମକମ୍ମେ ତିକଦୁକ୍କଟଂ, ଅନାରୋପିତେ ମୋହେ ଦୁକ୍କଟମେୱ। ଯେନ ନ ୱିତ୍ଥାରେନ ସୁତଂ, ଊନକଦ୍ୱତ୍ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ୱା ୱିତ୍ଥାରେନ ସୁତଂ, ଯେ ଚ ନ ମୋହେତୁକାମା ତେସଂ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ମୋହାରୋପନଂ, ମୋହେତୁକାମତା, ୱୁତ୍ତନଯେନ ସୁତଭାୱୋ, ମୋହନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ଦୁକ୍ଖୱେଦନନ୍ତି।

ମୋହନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। ପହାରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଚତୁତ୍ଥେ ପହାରଂ ଦଦେଯ୍ଯାତି ଏତ୍ଥ ପହରିତୁକାମତାଯ ପହାରେ ଦିନ୍ନେ ସଚେପି ମରତି, ପାଚିତ୍ତିଯମେୱ।

ସାଓତ୍ଥିଯଂ ଛନ୍ନଗ୍ଗିୟେ ଆରବ୍ଭ ପହାରଦାନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିୟଂ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନେ ତିକଦୁକ୍କଟଂ, ୱିରୂପକରଣାଧିପ୍ପାୟେନ ପନ ଉପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସପି କଣ୍ଣାଦିଚ୍ଛେଦନେ ଦୁକ୍କଟମେୱ। କେନଚି ୱିହେଠିୟମାନସ୍ସ ପନ ମୋକ୍ଖାଧିପ୍ପାୟସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। କୁପିତତା, ନ ମୋକ୍ଖାଧିପ୍ପାୟତା, ଉପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ପହାରଦାନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଠମପାରାଜିକସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ଦୁକ୍ଖୱେଦନନ୍ତି।

ପହାରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୫। ତଲସତ୍ତିକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପଞ୍ଚମେ ତଲସତ୍ତିକଂ ଉଗ୍ଗିରେୟ୍ୟାତି ପହାରଦାନାକାରଂ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ କାୟଂ ୱା କାୟପଟିବଦ୍ଧଂ ୱା ଉଚ୍ଚାରେୟ୍ୟ। ଏତ୍ଥ ଚ ଉଗ୍ଗିରଣପଚ୍ଚୟା ପାଚିତ୍ତିୟଂ। ସଚେ ପନ ଉଗ୍ଗିରିତ୍ୱା ୱିରଦ୍ଧୋ ପହାରଂ ଦେତି, ନ ପହରିତୁକାମତାୟ ଦିନ୍ନତ୍ତା ଦୁକ୍କଟମେୱ, ତେନ ପହାରେନ ହତ୍ଥାଦୀସୁ ଯଂକିଞ୍ଚି ଭିଜ୍ଜତି, ଦୁକ୍କଟମେୱ। ସେସମେତ୍ଥ ସଙ୍ଗଂ ପୁରିମସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବନ୍ତି।

ତଲସତ୍ତିକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୬। ଅମୂଲକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଛଟ୍ଠେ ଅମୂଲକେନାତି ଦିଟ୍ଠାଦିମୂଲୱିରହିତେନ। ଅନୁଦ୍ଧଂସେୟ୍ୟାତି ଚୋଦେୟ୍ୟ ୱା ଚୋଦାପେୟ୍ୟ ୱା। ପାଚିତ୍ତିୟନ୍ତି ସଚେ ଚୁଦିତକୋ ତଙ୍ଖଣଞ୍ଞେୱ ''ଚୋଦେତି ମ''ନ୍ତି ଜାନାତି, ଚୋଦକସ୍ସ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସାଓତ୍ଥିଯଂ ଛନ୍ନଗ୍ଗିୟେ ଆରବ୍ଭ ଅମୂଲକେନ ସଙ୍ଘାଦିସେସେନ ଅନୁଦ୍ଧଂସନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିୟଂ, ଆଚାରୱିପତ୍ତିୟା ୱା ଦିଟ୍ଠିୱିପତ୍ତିୟା ୱା ଅନୁଦ୍ଧଂସନେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନେ ତିକଦୁକ୍କଟଂ। ତଥାସଞ୍ଞିସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଉପସମ୍ପନ୍ନତା, ସଙ୍ଘାଦିସେସସ୍ସ ଅମୂଲକତା, ଅନୁଦ୍ଧଂସନା, ତଙ୍ଖଣୱିଜାନନାତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ଦୁକ୍ଖୱେଦନନ୍ତି।

ଅମୂଲକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୭। ସଞ୍ଚିଚ୍ଚସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସତ୍ତମେ କୁକ୍କୁଚ୍ଚଂ ଉପଦହେୟ୍ୟାତି ''ଊନୱୀସତିୱସ୍ସୋ ତ୍ୱଂ ମଞ୍ଞେ''ତିଆଦୀନି (ପାଚି। ୪୬୬) ଭଣନ୍ତୋ ଉପ୍ପାଦେୟ୍ୟ। ଏୱଂ ଅଞ୍ଞସ୍ମିଂ ଉପ୍ପାଦନପଚ୍ଚୟେ ଅସତି ସଞ୍ଚିଚ୍ଚ ଉପ୍ପାଦେନ୍ତସ୍ସ ୱାଚାୟ ୱାଚାୟ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସାଓତ୍ଥିଯଂ ଛନ୍ନଗ୍ଗିୟେ ଆରବ୍ଭ କୁକ୍କୁଚ୍ଚୌପ୍ପାଦନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିୟଂ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନେ ତିକଦୁକ୍କଟଂ। ନୌପ୍ପାଦେତୁକାମସ୍ସ, କେୱଲଂ ହିତେସିତାୟ ତଥା ୱଦନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଉପସମ୍ପନ୍ନତା, ଅଫାସୁକାମତା , କୁକ୍କୁଚ୍ଚୁପ୍ପାଦନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅନନ୍ତରସଦିସାନେୱାତି।

ସଞ୍ଚିଚ୍ଚସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୮। ଉପସ୍ସୁତିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଅଟ୍ଠମେ ୱିୱାଦାପନ୍ନାନନ୍ତି ଭଣ୍ଡନକଲହେହି ୱିୱଦ୍ଧିତଂ ୱିୱାଦାଧିକରଣଂ ଆପନ୍ନାନଂ। ଉପସ୍ସୁତିନ୍ତି ସୁତିସମୀପଂ, ଯତ୍ଥ ଠତ୍ୱା ସକ୍କା ହୋତି ତେସଂ ୱଚନଂ ସୋତୁଂ, ତତ୍ଥ ତିଟ୍ଠେୟ୍ୟାତି ଅତ୍ଥୋ। ''ତତ୍ଥ ସୋସ୍ସାମୀ''ତି ଚୋଦେତୁକାମତାୟ ଗଚ୍ଛତୋ ପଦେ ପଦେ ଦୁକ୍କଟଂ, ତୁରିତଗମନେପି ଓହୀୟମାନେପି ଏସେୱ ନୟୋ। ଯତ୍ଥ ପନ ଠିତୋ ସୁଣାତି, ତତ୍ଥ ଠିତସ୍ସ ପାଚିତ୍ତିୟଂ, ଅତ୍ତନୋ ଠିତୋକାସଂ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ତେସୁ ମନ୍ତୟମାନେସୁପି ଉକ୍କାସିତ୍ୱା, ''ଅହଂ ଏତ୍ଥା''ତି ୱା ୱତ୍ୱା ଜାନାପେତବ୍ବଂ, ଏୱଂ ଅକରୋନ୍ତସ୍ସାପି ସୱନେ ପାଚିତ୍ତିୟମେୱ।

ସାଓତ୍ଥିଯଂ ଛନ୍ନଗ୍ଗିୟେ ଆରବ୍ଭ ଉପସ୍ସୁତିଟ୍ଠାନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିୟଂ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନେ ତିକଦୁକ୍କଟଂ, ''ଇମେସଂ ସୁତ୍ୱା ଓରମିସ୍ସାମି ୱିରମିସ୍ସାମି ୱୂପସମିସ୍ସାମି ଅତ୍ତାନଂ ପରିମୋଚେସ୍ସାମୀ''ତି (ପାଚି। ୪୭୩) ଗଚ୍ଛତୋ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଉପସମ୍ପନ୍ନତା, ଚୋଦନାଧିପ୍ପାୟୋ, ସୱନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ଥେୟ୍ୟସତ୍ଥସମୁଟ୍ଠାନଂ ଇଦଂ ପନ ସିୟା କିରିୟଂ, ସିୟା ଅକିରିୟଂ, ସଞ୍ଞାୱିମୋକ୍ଖଂ, ସଚିତ୍ତକଂ, ଲୋକୱଜ୍ଜଂ, କାୟକମ୍ମଂ, ୱଚୀକମ୍ମଂ, ଅକୁସଲଚିତ୍ତଂ, ଦୁକ୍ଖୱେଦନନ୍ତି।

ଉପସ୍ସୁତିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୯। କମ୍ମପଟିବାହନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ନୱମେ ଧମ୍ମିକାନଂ କମ୍ମାନନ୍ତି ଧମ୍ମେନ ୱିନୟେନ ସତ୍ଥୁସାସନେନ କତାନଂ ଅପଲୋକନକମ୍ମଂ ଞତ୍ତିକମ୍ମଂ ଞତ୍ତିଦୁତିୟକମ୍ମଂ ଞତ୍ତିଚତୁତ୍ଥକମ୍ମନ୍ତି ଇମେସଂ ଚତୁନ୍ନଂ କମ୍ମାନଂ। ତତ୍ରାୟଂ ସଙ୍ଖେପତୋ କମ୍ମୱିନିଚ୍ଛୟୋ – ତତ୍ର ଅପଲୋକନକମ୍ମଂ ନାମ ସମଗ୍ଗସ୍ସ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଅନୁମତିୟା ତଂ ତଂ ୱତ୍ଥୁଂ କିତ୍ତେତ୍ୱା ''ରୁଚ୍ଚତି ସଙ୍ଘସ୍ସା''ତି ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ସାୱେତ୍ୱା କତ୍ତବ୍ବଂ କମ୍ମଂ ୱୁଚ୍ଚତି। ସମଗ୍ଗସ୍ସେୱ ପନ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଅନୁମତିୟା ଏକାୟ ଞତ୍ତିୟା କତ୍ତବ୍ବଂ କମ୍ମଂ ଞତ୍ତିକମ୍ମଂ ନାମ। ଏକାୟ ଞତ୍ତିୟା ଚେୱ ଅନୁସ୍ସାୱନାୟ ଚ କତ୍ତବ୍ବଂ କମ୍ମଂ ଞତ୍ତିଦୁତିୟକମ୍ମଂ ନାମ। ଏକାୟ ପନ ଞତ୍ତିୟା ତୀହି ଚ ଅନୁସ୍ସାୱନାହି କତ୍ତବ୍ବଂ କମ୍ମଂ ଞତ୍ତିଚତୁତ୍ଥକମ୍ମଂ ନାମ।

ତେସୁ ଅପଲୋକନକମ୍ମଂ (ପରି। ୪୯୬; ପରି। ଅଟ୍ଠ। ୪୯୫-୪୯୬) ପଞ୍ଚ ଠାନାନି ଗଚ୍ଛତି ଓସାରଣଂ ନିସ୍ସାରଣଂ ଭଣ୍ଡୁକମ୍ମଂ ବ୍ରହ୍ମଦଣ୍ଡଂ କମ୍ମଲକ୍ଖଣନ୍ତି। ତତ୍ଥ କଣ୍ଟକସାମଣେରସ୍ସ ନାସନା ୱିୟ ନିସ୍ସାରଣା, ତାଦିସଂୟେୱ ସମ୍ମାୱତ୍ତନ୍ତଂ ଦିସ୍ୱା ପୱେସନା 'ଓସାରଣା'ତି ୱେଦିତବ୍ବା। ପବ୍ବଜ୍ଜାପେକ୍ଖସ୍ସ କେସଚ୍ଛେଦନାପୁଚ୍ଛନଂ ଭଣ୍ଡୁକମ୍ମଂ (ମହାୱ। ୯୮) ନାମ। ମୁଖରସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଭିକ୍ଖୂ ଦୁରୁତ୍ତୱଚନେହି ଘଟ୍ଟେନ୍ତସ୍ସ ''ଇତ୍ଥନ୍ନାମୋ ଭିକ୍ଖୁ ମୁଖରୋ ଭିକ୍ଖୂ ଦୁରୁତ୍ତୱଚନେହି ଘଟ୍ଟେନ୍ତୋ ୱିହରତି, ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ଯଂ ଇଚ୍ଛେୟ୍ୟ, ତଂ ୱଦେୟ୍ୟ, ଭିକ୍ଖୂହି ଇତ୍ଥନ୍ନାମୋ ଭିକ୍ଖୁ ନେୱ ୱତ୍ତବ୍ବୋ, ନ ଓୱାଦାନୁସାସନିଂ କତ୍ତବ୍ବୋ, ନ ଓୱଦିତବ୍ବୋ''ତି ''ସଙ୍ଘଂ, ଭନ୍ତେ , ପୁଚ୍ଛାମି 'ଇତ୍ଥନ୍ନାମସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ବ୍ରହ୍ମଦଣ୍ଡସ୍ସ ଦାନଂ ରୁଚ୍ଚତି ସଙ୍ଘସ୍ସା'ତି, ଦୁତିୟମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି, ତତିୟମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି 'ଇତ୍ଥନ୍ନାମସ୍ସ, ଭନ୍ତେ, ଭିକ୍ଖୁନୋ ବ୍ରହ୍ମଦଣ୍ଡସ୍ସ ଦାନଂ ରୁଚ୍ଚତି ସଙ୍ଘସ୍ସା'''ତି ଏୱଂ କତ୍ତବ୍ବଂ କମ୍ମଂ ବ୍ରହ୍ମଦଣ୍ଡଂ (ଚୂଳୱ। ୪୪୫) ନାମ। ଯଂ ପନ ଭଗୱତା ଭିକ୍ଖୁନୀନଂ ଉରୁଂ ୱିୱରିତ୍ୱା ଦସ୍ସନାଦିୱତ୍ଥୂସୁ ''ଅୱନ୍ଦିୟୋ ସୋ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘେନ କାତବ୍ବୋ''ତି (ଚୂଳୱ। ୪୧୧) ଏୱଂ ଅୱନ୍ଦିୟକମ୍ମଂ ଅନୁଞ୍ଞାତଂ, ଯଂ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ''ଅୟ୍ୟୋ, ଅସୁକୋ ନାମ ଅୟ୍ୟୋ ଭିକ୍ଖୁନୀନଂ ଅପ୍ପସାଦନୀୟଂ ଦସ୍ସେତି, ଏତସ୍ସ ଅୟ୍ୟସ୍ସ ଅୱନ୍ଦିୟକରଣଂ 'ରୁଚ୍ଚତି ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘସ୍ସା'''ତି ଏୱଂ ଉପସ୍ସୟେ ନିସିନ୍ନାହେୱ ଭିକ୍ଖୁନୀହି କତ୍ତବ୍ବଂ, ଏୱରୂପଂ କମ୍ମଂ ଯସ୍ମା ତସ୍ସ କମ୍ମଂୟେୱ ଲକ୍ଖଣଂ ନ ଓସାରଣାଦୀନି, ତସ୍ମା କମ୍ମଲକ୍ଖଣନ୍ତି ୱୁଚ୍ଚତି। ଇଦଞ୍ଚ କମ୍ମଲକ୍ଖଣଂ ନାମ ଭିକ୍ଖୁନିମୂଲକଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅପିଚ ଭିକ୍ଖୂନମ୍ପି ଲବ୍ଭତି, ତସ୍ମା ଭିକ୍ଖୂହିପି ଅଚ୍ଛିନ୍ନଚୀୱରକାଦୀନଂ ଚୀୱରାଦୀନି ୱା ଦେନ୍ତେହି, ପରିଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବାନି ଅପନେତବ୍ବାନିପି ୱତ୍ଥୂନି ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତେହି ୱା, ଅପନେନ୍ତେହି ୱା, ତଥାରୂପଂ ୱା ଧମ୍ମିକଂ କତିକଂ କରୋନ୍ତେହି ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ସାୱେତ୍ୱା ଅପଲୋକନକମ୍ମଂ କାତବ୍ବଂ, ସବ୍ବଞ୍ହେତଂ କମ୍ମଲକ୍ଖଣମେୱ ପୱିସତି, ଇତି ଅପଲୋକନକମ୍ମଂ ପଞ୍ଚ ଠାନାନି ଗଚ୍ଛତି।

ଞତ୍ତିକମ୍ମଂ ପନ ନୱ ଠାନାନି ଗଚ୍ଛତି ଓସାରଣଂ ନିସ୍ସାରଣଂ ଉପୋସଥଂ ପୱାରଣଂ ସମ୍ମୁତିଂ ଦାନଂ ପଟିଗ୍ଗହଂ ପଚ୍ଚୁକ୍କଡ୍ଢନଂ କମ୍ମଲକ୍ଖଣନ୍ତି। ତତ୍ଥ ''ସୁଣାତୁ ମେ, ଭନ୍ତେ, ସଙ୍ଘୋ, ଇତ୍ଥନ୍ନାମୋ ଇତ୍ଥନ୍ନାମସ୍ସ ଆୟସ୍ମତୋ ଉପସମ୍ପଦାପେକ୍ଖୋ, ଅନୁସିଟ୍ଠୋ ସୋ ମୟା, ଯଦି ସଙ୍ଘସ୍ସ ପତ୍ତକଲ୍ଲଂ, ଇତ୍ଥନ୍ନାମୋ ଆଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ , 'ଆଗଚ୍ଛାହୀ'ତି ୱତ୍ତବ୍ବୋ''ତି (ମହାୱ। ୧୨୬) ଏୱଂ ଉପସମ୍ପଦାପେକ୍ଖସ୍ସ ଓସାରଣା ଓସାରଣା ନାମ। ''ସୁଣନ୍ତୁ ମେ ଆୟସ୍ମନ୍ତା, ଅୟଂ ଇତ୍ଥନ୍ନାମୋ ଭିକ୍ଖୁ ଧମ୍ମକଥିକୋ, ଇମସ୍ସ ନେୱ ସୁତ୍ତଂ ଆଗଚ୍ଛତି, ନୋ ସୁତ୍ତୱିଭଙ୍ଗୋ, ସୋ ଅତ୍ଥଂ ଅସଲ୍ଲକ୍ଖେତ୍ୱା ବ୍ୟଞ୍ଜନଚ୍ଛାୟାୟ ଅତ୍ଥଂ ପଟିବାହତି, ଯଦାୟସ୍ମନ୍ତାନଂ ପତ୍ତକଲ୍ଲଂ, ଇତ୍ଥନ୍ନାମଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ୱୁଟ୍ଠାପେତ୍ୱା ଅୱସେସା ଇମଂ ଅଧିକରଣଂ ୱୂପସମେୟ୍ୟାମା''ତି ଏୱଂ ଉବ୍ବାହିକୱିନିଚ୍ଛୟେ (ଚୂଳୱ। ୨୩୩) ଧମ୍ମକଥିକସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ନିସ୍ସାରଣା ନିସ୍ସାରଣା ନାମ। ''ସୁଣାତୁ ମେ, ଭନ୍ତେ, ସଙ୍ଘୋ, ଅଜ୍ଜୁପୋସଥୋ...ପେ... ଉପୋସଥଂ କରେୟ୍ୟା''ତି ଏୱଂ ଉପୋସଥକମ୍ମୱସେନ ଠପିତା ଞତ୍ତି ଉପୋସଥୋ ନାମ। ''ସୁଣାତୁ ମେ, ଭନ୍ତେ, ସଙ୍ଘୋ, ଅଜ୍ଜ ପୱାରଣା ପନ୍ନରସୀ, ଯଦି ସଙ୍ଘସ୍ସ ପତ୍ତକଲ୍ଲଂ, ସଙ୍ଘୋ ପୱାରେୟ୍ୟା''ତି (ମହାୱ। ୨୧୦) ଏୱଂ ପୱାରଣାକମ୍ମୱସେନ ଠପିତା ଞତ୍ତି ପୱାରଣା ନାମ। ''ସୁଣାତୁ ମେ, ଭନ୍ତେ, ସଙ୍ଘୋ, ଇତ୍ଥନ୍ନାମୋ ଇତ୍ଥନ୍ନାମସ୍ସ ଉପସମ୍ପଦାପେକ୍ଖୋ, ଯଦି ସଙ୍ଘସ୍ସ ପତ୍ତକଲ୍ଲଂ, ଅହଂ ଇତ୍ଥନ୍ନାମଂ ଅନୁସାସେୟ୍ୟ''ନ୍ତି, ''ଯଦି ସଙ୍ଘସ୍ସ ପତ୍ତକଲ୍ଲଂ, ଇତ୍ଥନ୍ନାମୋ ଇତ୍ଥନ୍ନାମଂ

ଅନୁସାସେୟ୍ୟା’’ତି (ମହାୱ। ୧୨୬) ଏୱଂ ଅତ୍ତାନଂ ୱା ପରଂ ୱା ସମ୍ମନ୍ନିତୁଂ ଠପିତା ଞତ୍ତି ସମ୍ମୁତି ନାମ। ‘‘ସୁଣାତୁ ମେ, ଭନ୍ତେ, ସଙ୍ଘୋ, ଇମଂ ଚୀୱରଂ ଇତ୍ଥନ୍ନାମସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ସଙ୍ଘସ୍ସ ନିସ୍ସଟ୍ଠଂ, ଯଦି ସଙ୍ଘସ୍ସ ପତ୍ତକଲ୍ଲଂ, ସଙ୍ଘୋ ଇମଂ ଚୀୱରଂ ଇତ୍ଥନ୍ନାମସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଦଦେୟ୍ୟା’’ତି (ପାରା। ୪୬୪) ଏୱଂ ନିସ୍ସଟ୍ଠଚୀୱରପତ୍ତାଦୀନଂ ଦାନଂ ଦାନଂ ନାମ। ‘‘ସୁଣାତୁ ମେ, ଭନ୍ତେ, ସଙ୍ଘୋ, ଅଯଂ ଇତ୍ଥନ୍ନାମୋ ଭିକ୍ଖୁ ଆପତ୍ତିଂ ସରତି ୱିୱରତି ଉତ୍ତାନିଂ କରୋତି ଦେସେତି, ଯଦି ସଙ୍ଘସ୍ସ ପତ୍ତକଲ୍ଲଂ, ଅହଂ ଇତ୍ଥନ୍ନାମସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଆପତ୍ତିଂ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହେୟ୍ୟ’’ନ୍ତି, ତେନ ୱତ୍ତବ୍ବୋ ‘ପସ୍ସସୀ’ତି, ‘ଆମ, ପସ୍ସାମୀ’ତି, ‘‘ଆଯତିଂ ସଂୱରେୟ୍ୟାସୀ’’ତି (ଚୂଳୱ। ୨୩୯) ଏୱଂ ଆପତ୍ତିପଟିଗ୍ଗହୋ ପଟିଗ୍ଗହୋ ନାମ। ‘‘ସୁଣନ୍ତୁ ମେ ଆଯସ୍ମନ୍ତା ଆୱାସିକା, ଯଦାଯସ୍ମନ୍ତାନଂ ପତ୍ତକଲ୍ଲଂ, ଇଦାନି ଉପୋସଥଂ କରେୟ୍ୟାମ, ପାତିମୋକ୍ଖଂ ଉଦ୍ଦିସେୟ୍ୟାମ, ଆଗମେ କାଲେ ପୱାରେୟ୍ୟାମା’’ତି (ମହାୱ। ୨୪୦) ଏୱଂ କତପୱାରଣପଚ୍ଚୁକ୍କଡ୍ଢନା ପଚ୍ଚୁକ୍କଡ୍ଢନା ନାମ। ତିଣୱତ୍ଥାରକସମଥେ (ଚୂଳୱ। ୨୧୨) ସବ୍ବସଙ୍ଗାହିକଞତ୍ତି, ଏକେକସ୍ମିଂ ପକ୍ଖେ ଏକେକା ଞତ୍ତି ଚାତି ତିସ୍ସୋପି ଞତ୍ତିଯୋ କମ୍ମଲକ୍ଖଣଂ ନାମ। ଇତି ଞତ୍ତିକମ୍ମଂ ନୱ ଠାନାନି ଗଚ୍ଛତି।

ଞତ୍ତିଦୁତିଯକମ୍ମଂ ସତ୍ତ ଠାନାନି ଗଚ୍ଛତି ଓସାରଣଂ ନିସ୍ସାରଣଂ ସମ୍ମୁତିଂ ଦାନଂ ଉଦ୍ଧାରଂ ଦେସନଂ କମ୍ମଲକ୍ଖଣନ୍ତି। ତତ୍ଥ ଭିକ୍ଖୂନଂ ଅଲାଭାଯ ପରିସକ୍କନାଦିକେହି ଅଟ୍ଠହି ଅଙ୍ଗେହି ସମନ୍ନାଗତସ୍ସ ଉପାସକସ୍ସ ସଙ୍ଘେନ ଅସମ୍ଭୋଗକରଣତ୍ଥଂ ପତ୍ତନିକ୍କୁଜ୍ଜନୱସେନ ନିସ୍ସାରଣା ନିସ୍ସାରଣା ନାମ। ତସ୍ସେୱ ସମ୍ମାୱତ୍ତନ୍ତସ୍ସ ପତ୍ତୁକ୍କୁଜ୍ଜନୱସେନ ଓସାରଣା ଚ ୱେଦିତବ୍ବା, ସା ଖୁଦ୍ଦକକ୍ଖନ୍ଧକେ ୱଡ୍ଢଲିଚ୍ଛୱିୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ (ଚୂଳୱ। ୨୬୫-୨୬୬) ୱୁତ୍ତା। ସୀମାସମ୍ମୁତି ତିଚୀୱରେନ
ଅୱିପ୍ପୱାସସମ୍ମୁତିସନ୍ଥତସମ୍ମୁତିଭତ୍ତୁଦ୍ଦେସକସେନାସନଗ୍ଗାହାପକଭଣ୍ଡାଗାରିକଚୀୱରପ୍ପଟିଗ୍ଗାହକଯାଗୁଭାଜକଫଲଭାଜକଖଜ୍ଜଭାଜକଅପ୍ପମତ୍ତକୱିସ୍ସଜ୍ଜକସାଟିଯଗ୍ଗାହାପକପତ୍ତଗ୍ଗାହାପକଆରାମିକପେସକସାମଣେରପେସକସମ୍ମୁତୀତି ଏତାସଂ ସମ୍ମୁତୀନଂ ୱସେନ ସମ୍ମୁତି ୱେଦିତବ୍ବା। କଥିନଚୀୱରମତକଚୀୱରଦାନୱସେନ ଦାନଂ ୱେଦିତବ୍ବଂ। କଥିନୁଦ୍ଧାରୱସେନ ଉଦ୍ଧାରୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। କୁଟିୱତ୍ଥୁୱିହାରୱତ୍ଥୁଦେସନାୱସେନ ଦେସନା ୱେଦିତବ୍ବା। ଯା ପନ ତିଣୱତ୍ଥାରକସମଥେ (ଚୂଳୱ। ୨୧୨ ଆଦଯୋ) ଏକସ୍ମିଂ ପକ୍ଖେ ଏକା, ଏକସ୍ମିଂ ପକ୍ଖେ ଏକାତି ଦ୍ୱେ ଞତ୍ତିଦୁତିଯକମ୍ମୱାଚା ୱୁତ୍ତା, ଯା ଚ ମୋହାରୋପନାଦୀସୁ କମ୍ମୱାଚା (ପାଚି। ୪୪୬) ୱୁତ୍ତା, ତାସଂ ୱସେନ କମ୍ମଲକ୍ଖଣଂ ୱେଦିତବ୍ବଂ, ଇତି ଞତ୍ତିଦୁତିଯକମ୍ମଂ ସତ୍ତ ଠାନାନି ଗଚ୍ଛତି।

ଞତ୍ତିଚତୁତ୍ଥକମ୍ମମ୍ପି ସତ୍ତେୱ ଠାନାନି ଗଚ୍ଛତି ଓସାରଣଂ ନିସ୍ସାରଣଂ ସମ୍ମୁତିଂ ଦାନଂ ନିଗ୍ଗହଂ ସମନୁଭାସନଂ କମ୍ମଲକ୍ଖଣନ୍ତି। ତତ୍ଥ ତଜ୍ଜନୀଯକମ୍ମାଦୀନଂ (ଚୂଳୱ। ୧ ଆଦଯୋ) ସତ୍ତନ୍ନଂ କମ୍ମାନଂ ୱସେନ ନିସ୍ସାରଣା, ତେସଂଯେୱ କମ୍ମାନଂ ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭନୱସେନ ଓସାରଣା ଚ ୱେଦିତବ୍ବା, ଭିକ୍ଖୁନୋୱାଦକସମ୍ମୁତିୱସେନ (ପାଚି। ୧୪୬-୧୪୭) ସମ୍ମୁତି, ପରିୱାସଦାନ(ଚୂଳୱ। ୧୦୨) ମାନତ୍ତଦାନୱସେନ (ଚୂଳୱ। ୧୦୫) ଦାନଂ, ମୂଲାଯପଟିକସ୍ସନୱସେନ (ଚୂଳୱ। ୧୧୦) ନିଗ୍ଗହୋ, ଉକ୍ଖିତ୍ତାନୁୱତ୍ତିକା , ଅଟ୍ଠ ଯାୱତତିଯକା, ଅରିଟ୍ଠୋ (ପାଚି। ୪୧୭), ଚଣ୍ଡକାଳୀ (ପାଚି। ୭୦୯) ଚାତି ଇମେ ତେ ଯାୱତତିଯକାତି ଇମାସଂ ଏକାଦସନ୍ନଂ ସମନୁଭାସନାନଂ ୱସେନ ସମନୁଭାସନା, ଉପସମ୍ପଦାକମ୍ମଅବ୍ଭାନକମ୍ମୱସେନ କମ୍ମଲକ୍ଖଣଂ ୱେଦିତବ୍ବଂ। ଇତି ଞତ୍ତିଚତୁତ୍ଥକମ୍ମଂ ସତ୍ତ ଠାନାନି ଗଚ୍ଛତି।

ଇମେସୁ ପନ ଚତୂସୁ କମ୍ମେସୁ ଅପଲୋକନକମ୍ମଂ ଅପଲୋକେତ୍ୱାୱ କାତବ୍ବଂ, ଞତ୍ତିକମ୍ମାଦିୱସେନ ନ କାତବ୍ବଂ। ଞତ୍ତିକମ୍ମମ୍ପି ଏକଂ ଞତ୍ତିଂ ଠପେତ୍ୱାୱ କାତବ୍ବଂ, ଅପଲୋକନକମ୍ମାଦିୱସେନ ନ କାତବ୍ବଂ। ଞତ୍ତିଦୁତିଯକମ୍ମଂ ପନ ଅପଲୋକେତ୍ୱା କାତବ୍ବମ୍ପି ଅତ୍ଥି ଅକାତବ୍ବମ୍ପି, ତତ୍ଥ ସୀମାସମ୍ମୁତି ସୀମାସମୂହନନଂ (ମହାୱ। ୧୩୯-୧୪୦, ୧୪୪ ଆଦଯୋ) କଥିନଚୀୱରଦାନଂ କଥିନୁଦ୍ଧାରୋ କୁଟିୱତ୍ଥୁଦେସନା ୱିହାରୱତ୍ଥୁଦେସନାତି ଇମାନି ଛ କମ୍ମାନି ଗରୁକାନି ଅପଲୋକେତ୍ୱା କାତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟନ୍ତି, ଞତ୍ତିଦୁତିଯକମ୍ମୱାଚଂ ସାୱେତ୍ୱାୱ କାତବ୍ବାନି। ଅୱସେସା ତେରସ ସମ୍ମୁତିଯୋ ସେନାସନଗ୍ଗାହାପକମତକଚୀୱରଦାନସମ୍ମୁତିଯୋ ଚାତି ଏତାନି ଲହୁକକମ୍ମାନି ଅପଲୋକେତ୍ୱାପି କାତୁଂ ୱଟ୍ଟନ୍ତି, ଞତ୍ତିକମ୍ମାଦିୱସେନ ପନ ନ କାତବ୍ବାନେୱ। ଞତ୍ତିଚତୁତ୍ଥକମ୍ମମ୍ପି ସକଲକ୍ଖଣେନେୱ କାତବ୍ବଂ, ନ ସେସକମ୍ମୱସେନ। ଏୱଂ ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ତନୋ ଲକ୍ଖଣେନେୱ ୱତ୍ଥୁଞତ୍ତିଅନୁସ୍ସାୱନାସୀମାପରିସାସମ୍ପତ୍ତିଯା କତାନି ଏତାନି କମ୍ମାନି ଧମ୍ମେନ ୱିନଯେନ ସତ୍ଥୁସାସନେନ କତତ୍ତା ଧମ୍ମୋ ଏତେସୁ ଅତ୍ଥୀତି ଧମ୍ମିକାନି ନାମ ହୋନ୍ତି, ଇତି ଏତେସଂ ଧମ୍ମିକାନଂ କମ୍ମାନଂ ଛନ୍ଦଂ ଦତ୍ୱା ପଚ୍ଛା ଖୀଯନଧମ୍ମଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତସ୍ସ ୱାଚାଯ ୱାଚାଯ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଆରବ୍ଭ ଖୀଯନଧମ୍ମାପଜ୍ଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ଧମ୍ମକମ୍ମେ ୱେମତିକସ୍ସ, ଅଧମ୍ମକମ୍ମେ ଧମ୍ମକମ୍ମସଞ୍ଞିନୋ, ୱେମତିକସ୍ସ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। ଅଧମ୍ମକମ୍ମସଞ୍ଞିସ୍ସ , ‘‘ଅଧମ୍ମେନ ୱା ୱଗ୍ଗେନ ୱା ନକମ୍ମାରହସ୍ସ ୱା କମ୍ମଂ କରୋନ୍ତୀ’’ତି ଞତ୍ୱା ଖୀଯନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଧମ୍ମକମ୍ମତା, ଧମ୍ମକମ୍ମସଞ୍ଞିତା, ଛନ୍ଦଂ ଦତ୍ୱା ଖୀଯନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନେୱ, ଇଦଂ ପନ ଦୁକ୍ଖୱେଦନନ୍ତି।

କମ୍ମପ୍ପଟିବାହନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୦। ଛନ୍ଦଂଅଦତ୍ୱାଗମନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦସମେ ୱିନିଚ୍ଛଯକଥାଯାତି ଯାୱ ଆରୋଚିତଂ ୱତ୍ଥୁ ଅୱିନିଚ୍ଛିତଂ, ଞତ୍ତିଂ ୱା ଠପେତ୍ୱା କମ୍ମୱାଚା ଅନିଟ୍ଠାପିତା, ତାୱ ୱିନିଚ୍ଛଯକଥା ୱତ୍ତମାନା ନାମ ହୋତି। ଯୋ ଭିକ୍ଖୁ ଏତସ୍ମିଂ ଅନ୍ତରେ କମ୍ମଂ କୋପେତୁକାମତାଯ ପରିସାଯ ହତ୍ଥପାସଂ ୱିଜହତି, ତସ୍ସ ୱିଜହନେ ଦୁକ୍କଟଂ, ୱିଜହିତେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଆରବ୍ଭ ଛନ୍ଦଂ ଅଦତ୍ୱା ପକ୍କମନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ଧମ୍ମକମ୍ମେ ୱେମତିକସ୍ସ, ଅଧମ୍ମକମ୍ମେ ଧମ୍ମକମ୍ମସଞ୍ଞିନୋ, ୱେମତିକସ୍ସ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। ଅଧମ୍ମକମ୍ମସଞ୍ଞିସ୍ସ ପନ, ଯୋ ଚ ‘‘ସଙ୍ଘସ୍ସ ଭଣ୍ଡନାଦୀନି ୱା ଭୱିସ୍ସନ୍ତି, ଅଧମ୍ମେନ ୱା ୱଗ୍ଗେନ ୱା ନକମ୍ମାରହସ୍ସ ୱା କମ୍ମଂ କରିସ୍ସନ୍ତୀ’’ତି (ପାଚି। ୪୮୩) ଞତ୍ୱା, ଗିଲାନୋ ୱା ହୁତ୍ୱା, ଗିଲାନସ୍ସ ୱା କରଣୀଯେନ, ଉଚ୍ଚାରାଦୀହି ୱା ପୀଳିତୋ, ନ ଚ କମ୍ମଂ କୋପେତୁକାମୋ ‘‘ପୁନ ପଚ୍ଚାଗମିସ୍ସାମୀ’’ତି ଗଚ୍ଛତି, ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ୱିନିଚ୍ଛଯକଥାଯ ୱତ୍ତମାନତା, ଧମ୍ମକମ୍ମତା, ଧମ୍ମକମ୍ମସଞ୍ଞିତା, ସମାନସୀମାଯଂ ଠିତତା, ସମାନସଂୱାସକତା, କୋପେତୁକାମତାଯ ହତ୍ଥପାସୱିଜହନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଛ ଅଙ୍ଗାନି। ସମନୁଭାସନସମୁଟ୍ଠାନଂ, କିରିଯାକିରିଯଂ, ସଞ୍ଞାୱିମୋକ୍ଖଂ, ସଚିତ୍ତକଂ, ଲୋକୱଜ୍ଜଂ, କାଯକମ୍ମଂ, ୱଚୀକମ୍ମଂ, ଅକୁସଲଚିତ୍ତଂ, ଦୁକ୍ଖୱେଦନନ୍ତି।

ଛନ୍ଦଂଅଦତ୍ୱାଗମନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୧। ଦୁବ୍ବଲସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଏକାଦସମେ ସମଗ୍ଗେନ ସଙ୍ଘେନାତି ସମାନସଂୱାସକେନ ସମାନସୀମାଯଂ ଠିତେନ ସଙ୍ଘେନ ସଦ୍ଧିଂ ଚୀୱରଂ ଦତ୍ୱା। ଯଥାସନ୍ଥୁତନ୍ତି ଯୋ ଯୋ ମିତ୍ତସନ୍ଦିଟ୍ଠସମ୍ଭତ୍ତୱସେନ ସନ୍ଥୁତୋ, ତସ୍ସ ତସ୍ସାତି ଅତ୍ଥୋ। ପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି ଏୱଂ ସଙ୍ଘେନ ସଦ୍ଧିଂ ସଯମେୱ ସେନାସନପଞ୍ଞାପନାଦିୱସେନ ସମ୍ମତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଚୀୱରଂ ଦତ୍ୱା ପଚ୍ଛା ଖୀଯନ୍ତସ୍ସ ୱାଚାଯ ୱାଚାଯ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ରାଜଗହେ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଆରବ୍ଭ ଚୀୱରଂ ଦତ୍ୱା ପଚ୍ଛା ଖୀଯନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ଧମ୍ମକମ୍ମେ ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଚୀୱରଂ ଠପେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜିଯୱେଭଙ୍ଗିଯଂ ପରିକ୍ଖାରଂ ଦତ୍ୱା ପଚ୍ଛାଖୀଯନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ, ୱିସ୍ସଜ୍ଜିଯୱେଭଙ୍ଗିଯୋ ନାମ ଠପେତ୍ୱା ପଞ୍ଚ ଗରୁଭଣ୍ଡାନି ଅୱସେସୋ। ରାସିୱସେନ ହି ପଞ୍ଚ ଗରୁଭଣ୍ଡାନି ୱୁତ୍ତାନି, ତତ୍ଥ ଆରାମୋ ଆରାମୱତ୍ଥୂତି ଏକଂ, ୱିହାରୋ ୱିହାରୱତ୍ଥୂତି ଦୁତିଯଂ, ମଞ୍ଚୋ ପୀଠଂ ଭିସି ବିମ୍ବୋହନନ୍ତି ତତିଯଂ, ଲୋହକୁମ୍ଭୀ ଲୋହଭାଣକଂ ଲୋହୱାରକୋ ଲୋହକଟାହଂ ୱାସି ପରସୁ କୁଠାରୀ କୁଦାଲୋ ନିଖାଦନନ୍ତି ଚତୁତ୍ଥଂ, ୱଲ୍ଲି ୱେଳୁ ମୁଞ୍ଜଂ ପବ୍ବଜଂ ତିଣଂ ମତ୍ତିକା ଦାରୁଭଣ୍ଡଂ ମତ୍ତିକାଭଣ୍ଡନ୍ତି ପଞ୍ଚମଂ। ଏତାନି ହି ପଞ୍ଚ ସଙ୍ଘସନ୍ତକାନି ନେୱ ସଙ୍ଘସ୍ସ, ନ ଗଣପୁଗ୍ଗଲାନଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେତୁଂ ୱା ୱିଭଜିତୁଂ ୱା ୱଟ୍ଟନ୍ତି, ୱିସ୍ସଜ୍ଜିତୱିଭତ୍ତାନିପି ସଙ୍ଘିକାନେୱ ହୋନ୍ତି। ଥାୱରେନ ପନ ଥାୱରଂ, ଇତରେନ ଚ ଅକପ୍ପିଯେନ ମହଗ୍ଘକପ୍ପିଯେନ ୱା ଇତରଂ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଉପକାରଂ ସଲ୍ଲକ୍ଖେତ୍ୱା କପ୍ପିଯପରିୱତ୍ତନେନ ପରିୱତ୍ତେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ୱରସେନାସନାଦୀନଂ ସଂରକ୍ଖଣତ୍ଥଂ ଲାମକାନି ୱିସ୍ସଜ୍ଜେତୁଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜିତୁଞ୍ଚ ୱଟ୍ଟତି। ଏତ୍ଥ ଚ ପୁରିମେସୁ ତୀସୁ ରାସୀସୁ ଅଗରୁଭଣ୍ଡଂ ନାମ କିଞ୍ଚି ନତ୍ଥି, ଚତୁତ୍ଥେ ଲୋହକୁମ୍ଭୀ ଅରଞ୍ଜରସଣ୍ଠାନଂ ଲୋହଭାଣକଂ ଲୋହକଟାହନ୍ତି ଇମାନି ତୀଣି ଅନ୍ତମସୋ ପସତମତ୍ତୋଦକଗ୍ଗଣ୍ହନକାନିପି ଗରୁଭଣ୍ଡାନି। ଲୋହୱାରକୋ ପନ କାଳଲୋହତମ୍ବଲୋହକଂସଲୋହୱଟ୍ଟଲୋହାନଂ ଯେନ କେନଚି କତୋ ସୀହଳଦୀପେ ପାଦଗ୍ଗଣ୍ହନକୋ ଭାଜେତବ୍ବୋ, ପାଦୋ ଚ ନାମ ମଗଧନାଳିଯା ପଞ୍ଚନାଳିମତ୍ତଂ ଗଣ୍ହାତି, ତତୋ ଅତିରେକଂ ଗରୁଭଣ୍ଡଂ, ଇମାନି ତାୱ ପାଳିଯଂ ଆଗତାନି ଲୋହଭାଜନାନି।

ପାଳିଯଂ ପନ ଅନାଗତାନିପି ଭିଙ୍ଗାରପଟିଗ୍ଗହଉଳୁଙ୍କଦବ୍ବିକଟଚ୍ଛୁପାତି ତଟ୍ଟକସରକସମୁଗ୍ଗଅଙ୍ଗାରକପଲ୍ଲଧୂମକଟଚ୍ଛୁଆଦୀନି ଖୁଦ୍ଦକାନିପି ଗରୁଭଣ୍ଡାନେୱ, ଅଯପତ୍ତୋ ଅଯଥାଲକଂ ତମ୍ବଲୋହଥାଲକନ୍ତି ଇମାନି ପନ ଭାଜନୀଯାନି, କଂସଲୋହୱଟ୍ଟଲୋହଭାଜନୱିକତି ସଙ୍ଘିକପରିଭୋଗେନ ୱା ଗିହିୱିକଟା ୱା ୱଟ୍ଟତି, ପୁଗ୍ଗଲିକପରିଭୋଗେନ ନ ୱଟ୍ଟତି। ଠପେତ୍ୱା ପନ ତଂ ଭାଜନୱିକତିଂ ଅଞ୍ଞସ୍ମିମ୍ପି କପ୍ପିଯଲୋହଭଣ୍ଡେ ଅଞ୍ଜନୀ ଅଞ୍ଜନିସଲାକା ନତ୍ଥୁଦାନଂ କଣ୍ଣମଲହରଣୀ ସୂଚି ଖୁଦ୍ଦକୋ ପିପ୍ଫଲିକୋ ଖୁଦ୍ଦକଂ ଆରକଣ୍ଟକଂ କୁଞ୍ଚିକା ତାଳଂ କତ୍ତରଯଟ୍ଠି ୱେଧକୋ ଭିନ୍ଦିୱାଲକୋ ଯଥାତଥାଘନକତଲୋହଂ ୱିପ୍ପକତଲୋହଭଣ୍ଡଞ୍ଚ ସବ୍ବଂ ଭାଜନୀଯଂ।
ଧୂମନେତ୍ତଫାଲଦୀପରୁକ୍ଖଦୀପକପଲ୍ଲିକଓଲମ୍ବକଦୀପଇତ୍ଥିପୁରିସତିରଚ୍ଛାନରୂପକାନି ପନ ଅଞ୍ଞାନି ୱା ଭିତ୍ତିଚ୍ଛଦନକୱାଟାଦୀସୁ ଉପନେତବ୍ବାନି, ଅନ୍ତମସୋ ଲୋହଖିଲକଂ ଉପାଦାଯ ସବ୍ବାନିପି ଲୋହଭଣ୍ଡାନି ଗରୁଭଣ୍ଡାନିଯେୱ, ଅତ୍ତନା ଲଦ୍ଧାନି ପରିହରିତ୍ୱାପି ପୁଗ୍ଗଲିକପରିଭୋଗେନ ନ ପରିଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବାନି, ସଙ୍ଘିକପରିଭୋଗେନ ୱା ଗିହିୱିକଟାନି ୱା ୱଟ୍ଟନ୍ତି, ତିପୁଭଣ୍ଡେପି ଏସେୱ ନଯୋ। ଖୀରପାସାଣମଯାନି ତଟ୍ଟକସରକାଦୀନି ଗରୁଭଣ୍ଡାନିଯେୱ।

ଘଟକୋ ପନ ତେଲଭାଜନଂ ୱା ପାଦଗ୍ଗଣ୍ହନକତୋ ଅତିରେକମେୱ ଗରୁଭଣ୍ଡଂ, ସୁୱଣ୍ଣରଜତଆରକୂଟଜାତିଫଲିକଭାଜନାନି ଗିହିୱିକଟାନିପି ନ ୱଟ୍ଟନ୍ତି। ସେନାସନପରିଭୋଗେ ପନ ଆମାସମ୍ପି ଅନାମାସମ୍ପି ସବ୍ବଂ ୱଟ୍ଟତି।

ୱାସିଯାଦୀସୁ ପନ ଯାଯ ୱାସିଯା ଦନ୍ତକଟ୍ଠଚ୍ଛେଦନୌଚ୍ଛୁତଚ୍ଛନମତ୍ତତୋ ଅଞ୍ଞଂ ମହାକମ୍ମଂ କାତୁଂ ନ ସକ୍କା, ଅଯଂ ଭାଜନୀଯା। ସେସା ଯେନ କେନଚି ଆକାରେନ କତା ଗରୁଭଣ୍ଡଂ, ପରସୁ ପନ ଅନ୍ତମସୋ ୱେଜ୍ଜାନଂ ସିରାୱେଧନକୋପି ଗରୁଭଣ୍ଡମେୱ, ତଥା କୁଠାରୀ। ଯା ପନ ଆୱୁଧସଙ୍ଖେପେନ କତା, ଅଯଂ ଅନାମାସା, କୁଦାଲୋ ଦଣ୍ଡବନ୍ଧନିଖାଦନଂ ୱା ଅଗରୁଭଣ୍ଡଂ ନାମ ନତ୍ଥି। ସମ୍ମୁଞ୍ଜନିଦଣ୍ଡଖଣନକଂ ପନ ଅଦଣ୍ଡକଂ ଫଲମତ୍ତକମେୱ, ଯଂ ସକ୍କା ସିପାଟିକାଯ ପକ୍ଖିପିତ୍ୱା ପରିହରିତୁଂ, ତଂ ଭାଜନୀଯଂ। ସିଖରମ୍ପି ନିଖାଦନେନେୱ ସଙ୍ଗହିତଂ, ଯେହି ମନୁସ୍ସେହି ୱିହାରେ ୱାସିଆଦୀନି ଦିନ୍ନାନି ହୋନ୍ତି, ତେ ଚେ ଘରେ ଦଡ୍ଢେ ୱା ୱିଲୁତ୍ତେ ୱା “ଦେଥ ନୋ, ଭନ୍ତେ, ଉପକ୍ଖରେ, ପୁନ ଆହରିସ୍ସାମା”ତି ୱଦନ୍ତି, ଦାତବ୍ବା। ସଚେ ହରନ୍ତି, ନ ୱାରେତବ୍ବା, ଅନାହରନ୍ତାପି ନ ଚୋଦେତବ୍ବା।

କମ୍ମାରତଟ୍ଟକାରଚୁନ୍ଦକାରନଳକାରମଣିକାରପତ୍ତବନ୍ଧକାନଂ ଅଧିକରଣିମୁଟ୍ଠିସଣ୍ଡାସତୁଲାଦୀନି ସବ୍ବାନି ଲୋହମଯାନି ଉପକରଣାନି ସଙ୍ଘେ ଦିନ୍ନକାଲତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଗରୁଭଣ୍ଡାନି। ତିପୁକୋଟ୍ଟକସୁୱଣ୍ଣକାରଚମ୍ମକାରୌପକରଣେସୁପି ଏସେୱ ନଯୋ। ଅଯଂ ପନ ୱିସେସୋ, ତିପୁକୋଟ୍ଟକୌପକରଣେସୁ ତିପୁଚ୍ଛେଦନକସତ୍ଥକଂ, ସୁୱଣ୍ଣକାରୌପକରଣେସୁ ସୁୱଣ୍ଣଚ୍ଛେଦନକସତ୍ଥକଂ, ଚମ୍ମକାରୌପକରଣେସୁ କତପରିକମ୍ମଚମ୍ମଚ୍ଛେଦନଖୁଦ୍ଦକସତ୍ଥନ୍ତି ଇମାନି ଭାଜନୀଯାନି। ନ୍ହାପିତତୁନ୍ନକାରୌପକରଣେସୁପି ଠପେତ୍ୱା ମହାକତ୍ତରିଂ ମହାସଣ୍ଡାସଂ ମହାପିପ୍ଫଲିକଞ୍ଚ ସବ୍ବଂ ୱଟ୍ଟତି, ଇତରାନି ଗରୁଭଣ୍ଡାନି।

ୱଲ୍ଲିଆଦୀସୁ ୱେତ୍ତୱଲ୍ଲିଆଦିକା ଯା କାଚି ଅଡ୍ଢବାହୁପ୍ପମାଣା ୱଲ୍ଲି ସଙ୍ଘସ୍ସ ଦିନ୍ନା ୱା ତତ୍ଥଜାତକା ୱା ରକ୍ଖିତଗୋପିତାୱ ଗରୁଭଣ୍ଡଂ, ସା ସଙ୍ଘକମ୍ମେ ଚ ଚେତିଯକମ୍ମେ ଚ କତେ ସଚେ ଅତିରେକା ହୋତି, ପୁଗ୍ଗଲିକକମ୍ମେପି ଉପନେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ସୁତ୍ତମକଚିୱାକନାଳିକେରହୀରଚମ୍ମମଯା ରଜ୍ଜୁକା ୱା ଯୋତ୍ତାନି ୱା ୱାକେ ଚ ନାଳିକେରହୀରେ ଚ ୱଟ୍ଟେତ୍ୱା କତା ଏକୱଟ୍ଟା ୱା ଦ୍ୱିୱଟ୍ଟା ୱା ସଙ୍ଘସ୍ସ ସନ୍ତକା ଗରୁଭଣ୍ଡଂ। ସୁତ୍ତଂ ପନ ଅୱଟ୍ଟେତ୍ୱା ଦିନ୍ନଂ ମକଚିୱାକନାଳିକେରହୀରା ଚ ଭାଜନୀଯା । ଯେହି ପନେତାନି ରଜ୍ଜୁକାଦୀନି ଦିନ୍ନାନି ହୋନ୍ତି, ତେ ଅତ୍ତନୋ କରଣୀଯେନ ହରନ୍ତା ନ ୱାରେତବ୍ବା।

ଯୋ କୋଚି ଅଟ୍ଠଙ୍ଗୁଲସୂଚିଦଣ୍ଡକମତ୍ତୋପି ୱେଳୁ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଦିନ୍ନୋ ୱା ତତ୍ଥଜାତକୋ ୱା ରକ୍ଖିତଗୋପିତୋ ଗରୁଭଣ୍ଡଂ, ସୋପି ସଙ୍ଘସ୍ସ କମ୍ମେ ଚ ଚେତିଯକମ୍ମେ ଚ କତେ ଅତିରେକୋ ପୁଗ୍ଗଲିକକମ୍ମେ ଦାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ପାଦଗ୍ଗଣ୍ହନକତେଲନାଳି ପନ କତ୍ତରଯଟ୍ଠି ଉପାହନଦଣ୍ଡକୋ ଛତ୍ତଦଣ୍ଡୋ ଛତ୍ତସଲାକାତି ଇଦମେତ୍ଥ ଭାଜନୀଯଭଣ୍ଡଂ, ଦଡ୍ଢଗେହମନୁସ୍ସା ଗଣ୍ହିତ୍ୱା ଗଚ୍ଛନ୍ତା ନ ୱାରେତବ୍ବା।

ମୁଞ୍ଜଞ୍ଚ ପବ୍ବଜଞ୍ଚ ଅୱସେସଞ୍ଚ ଛଦନତିଣଂ ମୁଟ୍ଠିପ୍ପମାଣମ୍ପି ଛଦନତିଣସଙ୍ଖେପଗତେସୁ ତାଲପଣ୍ଣାଦୀସୁ ଯଂକିଞ୍ଚି ଏକପଣ୍ଣମ୍ପି ସଙ୍ଘସ୍ସ ଦିନ୍ନଂ ୱା ତତ୍ଥଜାତକଂ ୱା ବହିଆରାମେ ସଙ୍ଘିକେ ତିଣୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ଜାତକଂ ୱା ରକ୍ଖିତଗୋପିତଂ ଗରୁଭଣ୍ଡଂ, ତମ୍ପି ସଙ୍ଘକମ୍ମେ ଚ ଚେତିଯକମ୍ମେ ଚ କତେ ଅତିରେକଂ ପୁଗ୍ଗଲିକକମ୍ମେ ଦାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଦଡ୍ଢଗେହମନୁସ୍ସା ଗହେତ୍ୱା ଗଚ୍ଛନ୍ତା ନ ୱାରେତବ୍ବା, ଅଟ୍ଠଙ୍ଗୁଲପ୍ପମାଣୋପି ରିତ୍ତପୋତ୍ଥକୋ ଗରୁଭଣ୍ଡମେୱ।

ମତ୍ତିକା ପକତିମତ୍ତିକା ୱା ହୋତୁ ପଞ୍ଚୱଣ୍ଣା ୱା ସୁଧା ୱା ସଜ୍ଜୁରସକଙ୍ଗୁଟ୍ଠସିଲେସାଦୀସୁ ୱା ଯଂକିଞ୍ଚି ଦୁଲ୍ଲଭଟ୍ଠାନେ ଆନେତ୍ୱା ୱା ଦିନ୍ନଂ ତତ୍ଥଜାତକଂ ୱା ରକ୍ଖିତଗୋପିତଂ ତାଲପକ୍କମତ୍ତଂ ଗରୁଭଣ୍ଡଂ ହୋତି, ତମ୍ପି ସଙ୍ଘକମ୍ମେ ଚ ଚେତିଯକମ୍ମେ ଚ କତେ ଅତିରେକଂ ପୁଗ୍ଗଲିକକମ୍ମେ ଦାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ହିଙ୍ଗୁହିଙ୍ଗୁଲକହରିତାଲମନୋସିଲଞ୍ଜନାଦୀନି ପନ ଭାଜନୀଯାନି।

ଦାରୁଭଣ୍ଡେ ଯୋ କୋଚି ୱେଳୁମ୍ହି ୱୁତ୍ତପ୍ପମାଣୋ ଦାରୁଭଣ୍ଡକୋ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଦିନ୍ନୋ ୱା ତତ୍ଥଜାତକୋ ୱା ରକ୍ଖିତଗୋପିତୋ ଗରୁଭଣ୍ଡଂ, ଅପି ଚ ସବ୍ବାପି ଦାରୁୱେଳୁଚମ୍ମପାସାଣାଦିୱିକତି ଦାରୁଭଣ୍ଡେନ ସଙ୍ଗହିତା, ତତ୍ଥ ମଞ୍ଚପୀଠେହି ଅସଙ୍ଗହିତାନି ଆସନ୍ଦିକାଦୀନି ଅନ୍ତମସୋ ଚୋଳଏନ ୱା ପଲାଲେହି ୱା ପଣ୍ଣେହି ୱା କତପୀଠଂ ଉପାଦାଯ ସବ୍ବାନି ଆସନାନି।

ୱଙ୍କଫଲକଂ ଦୀଘଫଲକଂ ଚୀୱରଧୋୱନଫଲକଂ ଘଟ୍ଟନଫଲକଂ ଘଟ୍ଟନମୁଗ୍ଗରୋ ଦନ୍ତକଟ୍ଠଚ୍ଛେଦନଗଣ୍ଡିକା ଦଣ୍ଡମୁଗ୍ଗରୋ ନାୱା ଅମ୍ବଣଂ ରଜନଦୋଣି ଉଦକପଟିଚ୍ଛକୋ ଦାରୁମଯୋ ୱା ଦନ୍ତମଯୋ ୱା ୱେଳୁମଯୋ ୱା ସପାଦକୋପି ଅପାଦକୋପି ସମୁଗ୍ଗୋ ମଞ୍ଜୂସା ପାଦଗ୍ଗଣ୍ହନକତୋ ଅତିରେକପ୍ପମାଣୋ କରଣ୍ଡୋ ଉଦକଦୋଣି ଉଦକକଟାହଂ ଉଳୁଙ୍କୋ କଟଚ୍ଛୁପାନୀଯସରାୱଂ ପାନୀଯସଙ୍ଖୋତି ଏତେସୁ ଯଂକିଞ୍ଚି ସଙ୍ଘେ ଦିନ୍ନଂ ଗରୁଭଣ୍ଡଂ। ସଙ୍ଖଥାଲକଂ ପନ ଭାଜନୀଯଂ, ତଥା ଦାରୁମଯୋ ଉଦକତୁମ୍ବୋ।

ପାଦକଥଲିକମଣ୍ଡଲଂ ଦାରୁମଯଂ ୱା ହୋତୁ ଚୋଳପଣ୍ଣାଦିମଯଂ ୱା ସବ୍ବଂ ଗରୁଭଣ୍ଡଂ। ଆଧାରକୋ ପତ୍ତପିଧାନଂ ତାଲୱଣ୍ଟଂ ବୀଜନୀ ଚଙ୍କୋଟକଂ ପଚ୍ଛି ଯଟ୍ଠିସମ୍ମୁଞ୍ଜନୀ ମୁଟ୍ଠିସମ୍ମୁଞ୍ଜନୀତି ଏତେସୁପି ଯଂକିଞ୍ଚି ଖୁଦ୍ଦକଂ ୱା ମହନ୍ତଂ ୱା ଦାରୁୱେଳୁପଣ୍ଣଚମ୍ମାଦୀସୁ ଯେନ କେନଚି କତଂ ଗରୁଭଣ୍ଡମେୱ।

ଥମ୍ଭତୁଲାସୋପାନଫଲକାଦୀସୁ ଯଂକିଞ୍ଚି ଦାରୁମଯଂ ୱା ପାସାଣମଯଂ ୱା ଗେହସମ୍ଭାରୂପଗଂ ଯୋ କୋଚି କଟସାରକୋ ଯଂକିଞ୍ଚି ଭୂମତ୍ଥରଣଂ ଯଂକିଞ୍ଚି ଅକପ୍ପିଯଚମ୍ମଂ, ସବ୍ବଂ ସଙ୍ଘିକଂ ଗରୁଭଣ୍ଡଂ, ଭୂମତ୍ଥରଣଂ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଏଳକଚମ୍ମଂ ପନ ପଚ୍ଚତ୍ଥରଣଗତିକଂ ହୋତି, ତମ୍ପି ଗରୁଭଣ୍ଡମେୱ, କପ୍ପିଯଚମ୍ମାନି ଭାଜନୀଯାନି, କୁରୁନ୍ଦିଯଂ ପନ ସବ୍ବଂ ମଞ୍ଚପ୍ପମାଣଂ ଚମ୍ମଂ ଗରୁଭଣ୍ଡନ୍ତି ୱୁତ୍ତଂ।

ଉଦୁକ୍ଖଲଂ ମୁସଲଂ ସୁପ୍ପଂ ନିସଦଂ ନିସଦପୋତୋ ପାସାଣଦୋଣି ପାସାଣକଟାହଂ ସବ୍ବଂ କଂସଭଣ୍ଡମ୍ପି ଗରୁଭଣ୍ଡଂ, ସବ୍ବଂ ଚକ୍କଯୁତ୍ତଯାନଂ ଗରୁଭଣ୍ଡମେୱ। ମଞ୍ଚପୀଠାନଂ ପାଦା ଚ ଅଟନିଯୋ ଚ ୱାସିପରସୁଆଦୀନଂ ଦଣ୍ଡା ଚାତି ଏତେସୁ ଯଂକିଞ୍ଚି ଅନିଟ୍ଠିତଂ ଭାଜନୀଯଂ, ତଚ୍ଛିତମଟ୍ଠଂ ପନ ଗରୁଭଣ୍ଡଂ ହୋତି, ଅନୁଞ୍ଞାତୱାସିଯା ଦଣ୍ଡୋ ଛତ୍ତଂ ମୁଟ୍ଠିପଣ୍ଣଂ କତ୍ତରଯଟ୍ଠି ଉପାହନା ଅରଣିସହିତଂ ଧମ୍ମକରଣୋ ପାଦଗ୍ଗଣ୍ହନକତୋ ଅନତିରିତ୍ତଂ ଆମଲକତୁମ୍ବଂ ଆମଲକଘଟୋ ଲାବୁକତୁମ୍ବଂ ଲାବୁକଘଟୋ ୱିସାଣତୁମ୍ବନ୍ତି ସବ୍ବମେତଂ ଭାଜନୀଯଂ, ତତୋ ପରଂ ଗରୁଭଣ୍ଡଂ।

ହତ୍ଥିଦନ୍ତୋ ୱା ଯଂକିଞ୍ଚି ୱିସାଣଂ ୱା ଅତଚ୍ଛିତଂ ଯଥାଗତମେୱ ଭାଜନୀଯଂ, ତେହି କତମଞ୍ଚପୀଠପାଦାଦୀସୁ ପୁରିମସଦିସୋୱ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ। ତଚ୍ଛିତନିଟ୍ଠିତୋପି ହିଙ୍ଗୁକରଣ୍ଡକୋ ଅଞ୍ଜନିକରଣ୍ଡକୋ ଗଣ୍ଠିକା ୱିଧୋ ଅଞ୍ଜନୀ ଅଞ୍ଜନିସଲାକା ଉଦକପୁଞ୍ଛନୀତି ଇଦଂ ସବ୍ବଂ ଭାଜନୀଯମେୱ।

ମତ୍ତିକାଭଣ୍ଡେ ସବ୍ବଂ ମନୁସ୍ସାନଂ ଉପଭୋଗପରିଭୋଗଂ ଘଟପିଠରାଦିକୁଲାଲଭାଜନଂ, ପତ୍ତକଟାହଂ ଅଙ୍ଗାରକଟାହଂ ଧୂମଦାନକଂ ଦୀପରୁକ୍ଖକୋ ଦୀପକପଲ୍ଲିକା ଚଯନିଟ୍ଠକା ଛଦନିଟ୍ଠକା ଥୁପିକାତି ସବ୍ବଂ ଗରୁଭଣ୍ଡଂ, ଏତେସୁ ପନ ୱୁତ୍ତନଯେସୁ ଗରୁଭଣ୍ଡେସୁ ଯଂକିଞ୍ଚି ୱେଳୁଆଦିଂ ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ଥାଯ ଗଣ୍ହନ୍ତେନ ସମକଂ ୱା ଅତିରେକଂ ୱା ଫାତିକମ୍ମଂ କତ୍ୱା ଗହେତବ୍ବଂ। ପାଦଗ୍ଗଣ୍ହନକତୋ ଅନତିରିତ୍ତପ୍ପମାଣୋ ପନ ଘଟକୋ ପତ୍ତୋ ଥାଲକଂ କଞ୍ଚନକୋ କୁଣ୍ଡିକାତି ଇଦମେତ୍ଥ ଭାଜନୀଯଂ, ଯଥା ଚ ମତ୍ତିକାଭଣ୍ଡେ ଏୱଂ ଲୋହଭଣ୍ଡେପି କୁଣ୍ଡିକା ଭାଜନୀଯକୋଟ୍ଠାସମେୱ ଭଜତି। ଇତି ଯଂ ଭାଜନୀଯଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜନୀଯମ୍ପି ତଂ ଏୱଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜିଯୱେଭଙ୍ଗିଯସଙ୍ଖାତଂ ଅଞ୍ଞଂ ପରିକ୍ଖାରଂ ଦତ୍ୱା ଖୀଯନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ, ଇତରଂ ପନ ଦାତୁମେୱ ନ ୱଟ୍ଟତି। ଇସ୍ସରୱତାଯ ଦେନ୍ତୋ ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ ଆପଜ୍ଜତି, ଥେଯ୍ୟଚିତ୍ତେନ ଗଣ୍ହନ୍ତୋ ଭଣ୍ଡଂ ଅଗ୍ଘାପେତ୍ୱା କାରେତବ୍ବୋ। ଯଥା ଚ ଅଞ୍ଞଂ ପରିକ୍ଖାରଂ ଦତ୍ୱା ଖୀଯନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ, ତଥା ସଙ୍ଘେନ ଅସମ୍ମତସ୍ସ ଚୀୱରଂ ୱା ଅଞ୍ଞଂ ୱା ପରିକ୍ଖାରଂ ଦତ୍ୱା ଖୀଯନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟମେୱ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନେ ସବ୍ବତ୍ଥ ତିକଦୁକ୍କଟଂ। ପକତିଯା ପନ ଛନ୍ଦାଦିୱସେନ (ପାଚି। ୪୮୮) କରୋନ୍ତଂ ଦିସ୍ୱା “କୋ ଅତ୍ଥୋ ତସ୍ସ ଦିନ୍ନେନ, ଲଦ୍ଧାପି ୱିନିପାତେସ୍ସତି, ନ ସମ୍ମା ଉପନେସ୍ସତୀ”ତି ଖୀଯନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଉପସମ୍ପନ୍ନତା, ଧମ୍ମେନ ଲଦ୍ଧସମ୍ମୁତିତା, ସଙ୍ଘେନ ସଦ୍ଧିଂ ୱିକପ୍ପନୁପଗଚୀୱରଦାନଂ, ପଚ୍ଛା ଖୀଯିତୁକାମତାଯ ଖୀଯନାତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ଦୁକ୍ଖୱେଦନନ୍ତି।

ଦୁବ୍ବଲସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୨। ପରିଣାମନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦ୍ୱାଦସମେ ସବ୍ବଂ ତିଂସକକଣ୍ଡେ ପରିଣାମନସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନଯମେୱ। ଅଯମେୱ ହି ୱିସେସୋ, ତତ୍ଥ ଅତ୍ତନୋ ପରିଣାମିତତ୍ତା ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଇଧ ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ପରିଣାମିତତ୍ତା ସୁଦ୍ଧିକପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି।

ପରିଣାମନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ସହଧମ୍ମିକୱଗ୍ଗୋ ଅଟ୍ଠମୋ।

୯। ରତନୱଗ୍ଗୋ

୧। ଅନ୍ତେପୁରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ରତନୱଗ୍ଗସ୍ସ ପଠମେ ଖତ୍ତିଯସ୍ସାତି ଖତ୍ତିଯଜାତିକସ୍ସ, ମୁଦ୍ଧାଭିସିତ୍ତସ୍ସାତି ଖତ୍ତିଯାଭିସେକେନ ମୁଦ୍ଧନି ଅଭିସିତ୍ତସ୍ସ। ଅନିକ୍ଖନ୍ତୋ ରାଜା ଇତୋତି ଅନିକ୍ଖନ୍ତରାଜକଂ, ତସ୍ମିଂ ଅନିକ୍ଖନ୍ତରାଜକେ, ସଯନିଘରେତି ଅତ୍ଥୋ। ରତନଂ ୱୁଚ୍ଚତି ମହେସୀ, ନିଗ୍ଗତନ୍ତି ନିକ୍ଖନ୍ତଂ, ଅନିଗ୍ଗତଂ ରତନଂ ଇତୋତି ଅନିଗ୍ଗତରତନକଂ, ତସ୍ମିଂ ଅନିଗ୍ଗତରତନକେ, ସଯନିଘରେତି ଅତ୍ଥୋ। ଇନ୍ଦଖୀଲଂଅତିକ୍କମେଯ୍ୟାତି ଏତ୍ଥ ଅତ୍ତନୋ ଆଗତଭାୱଂ ଅଜାନାପେତ୍ୱା ସଯନିଘରସ୍ସ ଉମ୍ମାରଂ

ପଠମଂ ପାଦଂ ଅତିକ୍କାମେନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ, ଦୁତିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଆଯସ୍ମନ୍ତଂ ଆନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ରଞ୍ଞୋ ଅନ୍ତେପୁରପ୍ପୱିସନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ପଟିସଂୱିଦିତେ ଅପ୍ପଟିସଂୱିଦିତସଞ୍ଞିନୋ, ୱେମତିକସ୍ସ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। ପଟିସଂୱିଦିତସଞ୍ଞିସ୍ସ, ନ ଖତ୍ତିଯସ୍ସ ୱା, ନ ଖତ୍ତିଯାଭିସେକେନ ଅଭିସିତ୍ତସ୍ସ ୱା, ଉଭୋସୁ ୱା, ଉଭିନ୍ନଂ ୱା ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ ନିକ୍ଖନ୍ତେ ସଯନିଘରଂ ପୱିସନ୍ତସ୍ସ, ଅସଯନିଘରେ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଖତ୍ତିଯତା, ଅଭିସିତ୍ତତା, ଉଭିନ୍ନମ୍ପି ସଯନିଘରତୋ ଅନିକ୍ଖନ୍ତତା, ଅପ୍ପଟିସଂୱିଦିତତା, ଇନ୍ଦଖୀଲାତିକ୍କମୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ପଞ୍ଚ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଠମକଥିନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ କିରିଯାକିରିଯନ୍ତି।

ଅନ୍ତେପୁରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ରତନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦୁତିଯେ ରତନନ୍ତି ମୁତ୍ତାଦିଦସୱିଧଂ। ରତନସମ୍ମତନ୍ତି ଯଂକିଞ୍ଚି ମନୁସ୍ସାନଂ ଉପଭୋଗପରିଭୋଗଂ। ଅଜ୍ଝାରାମେ ୱାତି ପରିକ୍ଖିତ୍ତସ୍ସ ଅନ୍ତୋପଟିକ୍ଖେପେ ଅପରିକ୍ଖିତ୍ତସ୍ସ ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ଲେଡ୍ଡୁପାତାନଂ ଅନ୍ତୋ। ଅଜ୍ଝାୱସଥେତି ପରିକ୍ଖିତ୍ତସ୍ସ ଅନ୍ତୋପଟିକ୍ଖେପେ, ଅପରିକ୍ଖିତ୍ତସ୍ସ ମୁସଲପାତବ୍ଭନ୍ତରେ। ଅଯଂ ପନେତ୍ଥ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ – ଜାତରୂପରଜତଂ ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ଥାଯ ଉଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତସ୍ସ ୱା ଉଗ୍ଗଣ୍ହାପେନ୍ତସ୍ସ ୱା ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ । ସଙ୍ଘଗଣପୁଗ୍ଗଲଚେତିଯନୱକମ୍ମାନଂ ଅତ୍ଥାଯ ଦୁକ୍କଟଂ, ଅୱସେସେ ମୁତ୍ତାଦିରତନେ ସବ୍ବେସମ୍ପି ଅତ୍ଥାଯ ଦୁକ୍କଟମେୱ। କପ୍ପିଯୱତ୍ଥୁଂ ୱା ଅକପ୍ପିଯୱତ୍ଥୁଂ ୱା ଅନ୍ତମସୋ ମାତୁସନ୍ତକମ୍ପି ଭଣ୍ଡାଗାରିକସୀସେନ ପଟିସାମେନ୍ତସ୍ସ ପାଚିତ୍ତିଯଂ, ତାଦିସଂ ପନ ଅତ୍ତନୋ ସନ୍ତକଂ କତ୍ୱା ପଟିସାମେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ‘‘ଇଦଂ ପଟିସାମେଥା’’ତି ୱୁତ୍ତେ ପନ ‘‘ନ ୱଟ୍ଟତୀ’’ତି ପଟିକ୍ଖିପିତବ୍ବଂ। ସଚେ କୁପିତା ପାତେତ୍ୱା ଗଚ୍ଛନ୍ତି, ପଲିବୋଧୋ ନାମ ହୋତି, ପଟିସାମେତବ୍ବଂ। ୱିହାରେ କମ୍ମଂ କରୋନ୍ତା ୱଡ୍ଢକୀଆଦଯୋ ୱା ରାଜୱଲ୍ଲଭା ୱା ‘‘ଯଂକିଞ୍ଚି ଉପକରଣଂ ୱା ସଯନଭଣ୍ଡଂ ୱା ପଟିସାମେତ୍ୱା ଦେଥା’’ତି ୱଦନ୍ତି, ଛନ୍ଦେନପି ଭଯେନପି ନ କାତବ୍ବମେୱ, ଗୁତ୍ତଟ୍ଠାନଂ ପନ ଦସ୍ସେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି।

ଅଜ୍ଝାରାମଅଜ୍ଝାୱସଥେସୁପି ଯାଦିସେ ଠାନେ ‘‘ଭିକ୍ଖୂହି ୱା ସାମଣେରେହି ୱା ଗହିତଂ ଭୱିସ୍ସତୀ’’ତି ଆସଙ୍କା ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ତାଦିସେଯେୱ ଠାନେ ଉଗ୍ଗହେତ୍ୱା ୱା ଉଗ୍ଗହାପେତ୍ୱା ୱା ସଞ୍ଞାଣଂ କତ୍ୱା ନିକ୍ଖିପିତବ୍ବଂ, ‘‘ଯସ୍ସ ଭଣ୍ଡଂ ନଟ୍ଠଂ, ସୋ ଆଗଚ୍ଛତୂ’’ତି ଚ ଆଚିକ୍ଖିତବ୍ବଂ। ଅଥ ଯୋ ଆଗଚ୍ଛତି, ସୋ ‘‘କୀଦିସଂ ତେ ଭଣ୍ଡଂ ନଟ୍ଠ’’ନ୍ତି ପୁଚ୍ଛିତବ୍ବୋ, ସଚେ ସଞ୍ଞାଣେନ ସମ୍ପାଦେତି, ଦାତବ୍ବଂ। ନୋ ଚେ, ‘ୱିଚିନାହୀ’ତି ୱତ୍ତବ୍ବୋ। ତମ୍ହା ଆୱାସା ପକ୍କମନ୍ତେନ ପତିରୂପାନଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ ହତ୍ଥେ, ତେସୁ ଅସତି ପତିରୂପାନଂ ଗହପତିକାନଂ ହତ୍ଥେ ନିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ପକ୍କମିତବ୍ବଂ। ଯୋ ପନ ନେୱ ପକ୍କମତି, ନ ସାମିକଂ ପସ୍ସତି, ତେନ ଥାୱରଂ ସେନାସନଂ ୱା ଚେତିଯଂ ୱା ପୋକ୍ଖରଣିଂ ୱା କାରେତବ୍ବୋ। ସଚେ ଦୀଘସ୍ସ ଅଦ୍ଧୁନୋ ଅଚ୍ଚଯେନ ସାମିକୋ ଆଗଚ୍ଛତି, ତଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ‘ଅନୁମୋଦାହୀ’ତି ୱତ୍ତବ୍ବୋ। ସଚେ ନାନୁମୋଦତି, ‘‘ଦେହି ମେ ଧନ’’ନ୍ତି ଚୋଦେତି, ସମାଦପେତ୍ୱା ଦାତବ୍ବଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଆରବ୍ଭ ରତନୌଗ୍ଗଣ୍ହନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ‘‘ଅଞ୍ଞତ୍ର ଅଜ୍ଝାରାମା ୱା, ଅଜ୍ଝାୱସଥା ୱା’’ତି ଅଯମେତ୍ଥ ଦୁୱିଧା ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଣତ୍ତିକଂ, ଅନୁଞ୍ଞାତଟ୍ଠାନେ ଅନାଦରିଯେନ ଉଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଅନିକ୍ଖିପନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ। ଅନୁଞ୍ଞାତଟ୍ଠାନେ ଗହେତ୍ୱା ନିକ୍ଖିପନ୍ତସ୍ସ, ଯଂ ହୋତି ଆମାସଂ ରତନସମ୍ମତଂ, ତଂ ୱିସ୍ସାସଂ ୱା ତାୱକାଲିକଂ ୱା ଉଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତସ୍ସ, ପଂସୁକୂଲସଞ୍ଞାଯ ଗଣ୍ହତୋ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଅନନୁଞ୍ଞାତକରଣଂ, ପରସନ୍ତକତା, ୱିସ୍ସାସଗ୍ଗାହପଂସୁକୂଲସଞ୍ଞାନଂ ଅଭାୱୋ, ଉଗ୍ଗହଣଂ ୱା ଉଗ୍ଗହାପନଂ ୱାତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ସଞ୍ଚରିତ୍ତସଦିସାନୀତି।

ରତନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩। ୱିକାଲଗାମପ୍ପୱେସନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତତିଯେ ସନ୍ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଅନାପୁଚ୍ଛାତି ଇଦଂ ଚାରିତ୍ତେ ୱୁତ୍ତନଯମେୱ। ୱିକାଲେତି ମଜ୍ଝନ୍ହିକାତିକ୍କମତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଅନ୍ତୋଅରୁଣେ, ଏତସ୍ମିଂ ଅନ୍ତରେ ‘‘ୱିକାଲେ ଗାମପ୍ପୱେସନଂ ଆପୁଚ୍ଛାମୀ’’ତି ୱା, ‘‘ଗାମଂ ପୱିସିସ୍ସାମୀ’’ତି ୱା ଅନାପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ଅସତି ତଥାରୂପେ ଅଚ୍ଚାଯିକେ କରଣୀଯେ ପରିକ୍ଖିତ୍ତସ୍ସ ଗାମସ୍ସ ପରିକ୍ଖେପଂ ଅତିକ୍କମନ୍ତସ୍ସ, ଅପରିକ୍ଖିତ୍ତସ୍ସ ଉପଚାରଂ ଓକ୍କମନ୍ତସ୍ସ ପଠମପାଦେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଦୁତିଯପାଦେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ସଚେପି ସମ୍ବହୁଲା କେନଚି କମ୍ମେନ ଗାମଂ ପୱିସନ୍ତି, ସବ୍ବେହି ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ଆପୁଚ୍ଛିତବ୍ବଂ। ‘‘ତସ୍ମିଂ ଗାମେ ତଂ କମ୍ମଂ ନ ସମ୍ପଜ୍ଜତୀ’’ତି ଅଞ୍ଞଂ ଗାମଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତାନଂ ପୁନ ଆପୁଚ୍ଛନକିଚ୍ଚଂ ନତ୍ଥି। ସଚେ ପନ ଉସ୍ସାହଂ ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭେତ୍ୱା ୱିହାରଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତା ଅନ୍ତରା ଅଞ୍ଞଂ ଗାମଂ ପୱିସିତୁକାମା ହୋନ୍ତି, ଆପୁଚ୍ଛିତବ୍ବମେୱ। କୁଲଘରେ ୱା ଆସନସାଲାଯଂ ୱା ଭତ୍ତକିଚ୍ଚଂ କତ୍ୱା ତେଲଭିକ୍ଖାଯ ୱା ସପ୍ପିଭିକ୍ଖାଯ ୱା ଚରିତୁକାମେନ ସଚେ ପସ୍ସେ ଭିକ୍ଖୁ ଅତ୍ଥି, ଆପୁଚ୍ଛିତବ୍ବୋ, ଅସନ୍ତେ ‘ନତ୍ଥୀ’ତି ଗନ୍ତବ୍ବଂ। ୱୀଥିଂ ଓତରିତ୍ୱା ପନ ଭିକ୍ଖୁଂ ଦିସ୍ୱାପି ଆପୁଚ୍ଛନକିଚ୍ଚଂ ନତ୍ଥି। ଯୋ ପନ ଗାମମଜ୍ଝେନ ମଗ୍ଗୋ ହୋତି, ସଚେ ତେନ ଗଚ୍ଛନ୍ତସ୍ସ ‘‘ତେଲାଦୀନଂ ଅତ୍ଥାଯ ଚରିସ୍ସାମୀ’’ତି ଚିତ୍ତଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ପସ୍ସେ ଭିକ୍ଖୁଂ ଦିସ୍ୱା ଆପୁଚ୍ଛିତବ୍ବଂ। ମଗ୍ଗା ଅନୋକ୍କମ୍ମ ଚରନ୍ତସ୍ସ ପନ ଆପୁଚ୍ଛନକିଚ୍ଚଂ ନତ୍ଥି, ଓକ୍କମନ୍ତସ୍ସ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଆରବ୍ଭ ୱିକାଲେ ଗାମପ୍ପୱେସନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ‘‘ସନ୍ତଂ ଭିକ୍ଖୁ’’ନ୍ତି ଚ ‘‘ଅନାପୁଚ୍ଛା’’ତି ଚ ‘‘ଅଞ୍ଞତ୍ର ତଥାରୂପା ଅଚ୍ଚାଯିକା କରଣୀଯା’’ତି ଚ ଇମା ପନେତ୍ଥ ତିସ୍ସୋ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତିଯୋ, ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, କାଲେ ୱିକାଲସଞ୍ଞିନୋ, ୱେମତିକସ୍ସ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। କାଲସଞ୍ଞିନୋ ପନ, ଯୋ ଚ ଅଚ୍ଚାଯିକେ ୱା କରଣୀଯେ, ସନ୍ତଂ ୱା ଆପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା, ଅସନ୍ତଂ ୱା ଅନାପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ପୱିସତି, ଅନ୍ତରାରାମଭିକ୍ଖୁନୁପସ୍ସଯତିତ୍ଥିଯସେଯ୍ୟପଟିକ୍କମନେସୁ ୱା ଅଞ୍ଞତରଂ ଗଚ୍ଛତି, ତସ୍ସ, ଗାମେନ ମଗ୍ଗୋ ହୋତି, ତେନ ଗଚ୍ଛତୋ, ଆପଦାସୁ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସନ୍ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଅନାପୁଚ୍ଛତା, ଅନୁଞ୍ଞାତକାରଣାଭାୱୋ, ୱିକାଲେ ଗାମପ୍ପୱିସନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି କଥିନସଦିସାନେୱ, ଇଦଂ ପନ କିରିଯାକିରିଯନ୍ତି।

ୱିକାଲଗାମପ୍ପୱେସନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। ସୂଚିଘରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଚତୁତ୍ଥେ ଭେଦନମେୱ ଭେଦନକଂ, ତଂ ଅସ୍ସ ଅତ୍ଥୀତି ଭେଦନକଂ। ତସ୍ମା ଏୱରୂପେ ସୂଚିଘରେ କରଣକାରାପନେସୁ ଦୁକ୍କଟଂ, ପଟିଲାଭେନ ପନ ତଂ ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ପାଚିତ୍ତିଯଂ ଦେସେତବ୍ବଂ।

ସକ୍କେସୁ ସମ୍ବହୁଲେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ବହୁସୂଚିଘରୱିଞ୍ଞାପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ସାଣତ୍ତିକଂ, ଅତ୍ତନା ୱିପ୍ପକତଂ ଅତ୍ତନା ୱା, ପରେହି ୱା, ପରେହି ୱିପ୍ପକତମ୍ପି ଅତ୍ତନା ୱା, ପରେହି ୱା ପରିଯୋସାପେତ୍ୱା ଲଭନ୍ତସ୍ସ ଚତୁକ୍କପାଚିତ୍ତିଯଂ। ଅଞ୍ଞସ୍ସତ୍ଥାଯ କରଣକାରାପନେସୁ, ଅଞ୍ଞେନ କତଂ ପଟିଲଭିତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜନେ ଦୁକ୍କଟଂ। ଗଣ୍ଠିକେ ଅରଣିକେ ୱିଧେ ଅଞ୍ଜନିଯା ଅଞ୍ଜନିସଲାକାଯ ୱାସିଜଟେ ଉଦକପୁଞ୍ଛନିଯାତି ଏତେସୁ ଯଂକିଞ୍ଚି ଅଟ୍ଠିଆଦୀହି କରୋନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସୂଚିଘରତା, ଅଟ୍ଠିମଯାଦିତା, ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ଥାଯ କରଣଂ ୱା କାରାପେତ୍ୱା ୱା ପଟିଲାଭୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ସଞ୍ଚରିତ୍ତସଦିସାନୀତି।

ସୂଚିଘରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୫। ମଞ୍ଚପୀଠସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପଞ୍ଚମେ ମଞ୍ଚନ୍ତି ମସାରକାଦୀସୁ ଅଞ୍ଞତରଂ। ପୀଠମ୍ପି ତାଦିସମେୱ, ତଂ ପନ ମଞ୍ଚୋ ୱିଯ ଅତିଦୀଘଂ, ଆସନ୍ଦିକୋ ୱିଯ ଚ ସମଂ ଚତୁରସ୍ସଂ ନ ହୋତି। ଛେଦନକଂ ଭେଦନକସଦିସମେୱ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଉପନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଉଚ୍ଚେ ମଞ୍ଚେ ସଯନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ପମାଣିକଂ କରୋନ୍ତସ୍ସ, ପମାଣାତିକ୍କନ୍ତଂ ଲଭିତ୍ୱା ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଯଥା ପମାଣମେୱ ଉପରି ଦିସ୍ସତି, ଏୱଂ ନିଖଣିତ୍ୱା ୱା, ଉତ୍ତାନଂ ୱା କତ୍ୱା, ଅଟ୍ଟଂ ୱା ବନ୍ଧିତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ପମାଣାତିକ୍କନ୍ତମଞ୍ଚପୀଠତା, ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ଥାଯ କରଣଂ ୱା କାରାପେତ୍ୱା ୱା ପଟିଲାଭୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅଙ୍ଗାନି। ସେସଂ ସବ୍ବଂ ସୂଚିଘରସିକ୍ଖାପଦସଦିସମେୱାତି।

ମଞ୍ଚପୀଠସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୬। ତୂଲୋନଦ୍ଧସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଛଟ୍ଠେ ତୂଲଂ ଓନଦ୍ଧମେତ୍ଥାତି ତୂଲୋନଦ୍ଧଂ, ଚିମିଲିକଂ ପତ୍ଥରିତ୍ୱା ତୂଲଂ ପକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଉପରି ଚିମିଲିକାଯ ଓନଦ୍ଧନ୍ତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ଉଦ୍ଦାଲନକଂ ଭେଦନକସଦିସମେୱ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଆରବ୍ଭ ତୂଲୋନଦ୍ଧକାରାପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଆଯୋଗେ କାଯବନ୍ଧନେ ଅଂସବଦ୍ଧକେ ପତ୍ତତ୍ଥୱିକାଯ ପରିସ୍ସାୱନେ ବିମ୍ବୋହନେ, ଅଞ୍ଞେନ କତଂ ତୂଲୋନଦ୍ଧଂ ପଟିଲଭିତ୍ୱା ଉଦ୍ଦାଲେତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ,

ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ବିମ୍ବୋହନଞ୍ଚେତ୍ଥ ସୀସପ୍ପମାଣମେଵ ଵୁଚ୍ଚତି, ସୀସପ୍ପମାଣଂ ନାମ ଯସ୍ସ ଵିତ୍ଥାରତୋ ତୀସୁ କୋଣେସୁ ଦ୍ଵିନ୍ନଂ ଅନ୍ତରଂ ଵିଦତ୍ଥିଚତୁରଙ୍ଗୁଲଂ ହୋତି, ମଜ୍ଝେ ମୁଟ୍ଠିରତନଂ, ଦୀଘତୋ ଦିଯଡ୍ଢରତନଂ ଵା ଦ୍ଵିରତନଂ ଵା। ତୂଲୋନଦ୍ଧମଞ୍ଚପୀଠତା, ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ଥାଯ କରଣଂ ଵା କାରାପେତ୍ଵା ଵା ପଟିଲାଭୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ଵେ ଅଙ୍ଗାନି। ସେସଂ ଵୁତ୍ତନଯେନେଵ ଵେଦିତବ୍ବନ୍ତି।

ତୂଲୋନଦ୍ଧସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୭। ନିସୀଦନସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା

ସତ୍ତମେ ନିସୀଦନନ୍ତି ସନ୍ଥତସଦିସଂ ସନ୍ଥରିତ୍ଵା ଏକସ୍ମିଂ ଅନ୍ତେ ସୁଗତଵିଦତ୍ଥିପ୍ପମାଣଂ ଦ୍ଵୀସୁ ଠାନେସୁ ଫାଲେତ୍ଵା କତାହି ତୀହି ଦସାହି ଯୁତ୍ତସ୍ସ ପରିକ୍ଖାରସ୍ସେତଂ ନାମଂ।

ସାଵତ୍ଥିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଆରବ୍ଭ ଅପ୍ପମାଣିକାନି ନିସୀଦନାନି ଧାରଣଵତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ‘‘ଦସା ଵିଦତ୍ଥୀ’’ତି ଅଯମେତ୍ଥ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ପମାଣିକଂ ଵା ଊନକଂ ଵା କରୋନ୍ତସ୍ସ, ଅଞ୍ଞେନ କତଂ ପମାଣାତିକ୍କନ୍ତଂ ପଟିଲଭିତ୍ଵା ଛିନ୍ଦିତ୍ଵା ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ, ଵିତାନାଦୀସୁ ଯଂକିଞ୍ଚି କରୋନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ନିସୀଦନସ୍ସ ପମାଣାତିକ୍କନ୍ତତା, ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ଥାଯ କରଣଂ ଵା କାରାପେତ୍ଵା ଵା ପଟିଲାଭୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ଵେ ଅଙ୍ଗାନି। ସେସଂ ଵୁତ୍ତନଯେନେଵ ଵେଦିତବ୍ବନ୍ତି।

ନିସୀଦନସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୮। କଣ୍ଡୁପ୍ପଟିଚ୍ଛାଦିସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା

ଅଟ୍ଠମେ କଣ୍ଡୁପ୍ପଟିଚ୍ଛାଦିନ୍ତି ଅଧୋନାଭିଉବ୍ଭଜାଣୁମଣ୍ଡଲଂ କଣ୍ଡୁପୀଳକଅସ୍ସାଵଥୁଲ୍ଲକଚ୍ଛାବାଧାନଂ ପଟିଚ୍ଛାଦନତ୍ଥଂ ଅନୁଞ୍ଞାତଂ ଚୀଵରଂ।

ସାଵତ୍ଥିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଆରବ୍ଭ ଅପ୍ପମାଣିକାଯୋ କଣ୍ଡୁପ୍ପଟିଚ୍ଛାଦିକାଯୋ ଧାରଣଵତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ସେସଂ ନିସୀଦନେ ଵୁତ୍ତନଯେନେଵ ଵେଦିତବ୍ବନ୍ତି।

କଣ୍ଡୁପ୍ପଟିଚ୍ଛାଦିସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୯। ଵସ୍ସିକସାଟିକସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା

ନଵମେ ସାଵତ୍ଥିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଆରବ୍ଭ ଅପ୍ପମାଣିକାଯୋ ଵସ୍ସିକସାଟିକାଯୋ ଧାରଣଵତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସେସମେତ୍ଥ ଯଂ ଵତ୍ତବ୍ବଂ, ତଂ ନିସୀଦନେ ଵୁତ୍ତନଯମେଵାତି।

ଵସ୍ସିକସାଟିକସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୦। ନନ୍ଦସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା

ଦସମେ ସାଵତ୍ଥିଯଂ ଆଯସ୍ମନ୍ତଂ ନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ସୁଗତଚୀଵରପ୍ପମାଣଂ ଚୀଵରଂ ଧାରଣଵତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ସେସଂ ନିସୀଦନେ ଵୁତ୍ତନଯମେଵାତି।

ନନ୍ଦସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ରତନଵଗ୍ଗୋ ନଵମୋ।

କଙ୍ଖାଵିତରଣିଯା ପାତିମୋକ୍ଖଵଣ୍ଣନାଯ

ସୁଦ୍ଧପାଚିତ୍ତିଯଵଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ପାଟିଦେସନୀଯକଣ୍ଡୋ

୧। ପଠମପାଟିଦେସନୀଯସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପାଟିଦେସନୀଯେସୁ ପଠମେ ଅନ୍ତରଘରଂ ପୱିଟ୍ଠାଯାତି ୱଚନତୋ ସଚେ ତସ୍ସା ଅନ୍ତରାରାମାଦୀସୁ ଠତ୍ୱାପି ଦଦମାନାଯ ହତ୍ଥତୋ ସଯଂ ରଥିଯାବ୍ଯୂହସିଙ୍ଘାଟକଘରାନଂ ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ ଠିତୋପି ଗଣ୍ହାତି, ଦୋସୋ ନତ୍ଥି। ତସ୍ସା ପନ ରଥିଯାଦୀସୁ ଠତ୍ୱା ଦଦମାନାଯ, ରଥିଯାଦୀସୁ ୱା, ଅନ୍ତରାରାମାଦୀସୁ ୱା ଠତ୍ୱାପି ଯଂକିଞ୍ଚି ଆମିସଂ ଅଜ୍ଝୋହରଣତ୍ଥାଯ ଗଣ୍ହତୋ ପଟିଗ୍ଗହଣେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଅଜ୍ଝୋହାରେ ଅଜ୍ଝୋହାରେ ପାଟିଦେସନୀଯଂ। ତସ୍ସ ଦେସେତବ୍ବାକାରୋ ଗାରଯ୍ହଂ ଆୱୁସୋତିଆଦିନା ନଯେନ ସିକ୍ଖାପଦେ ଦସ୍ସିତୋଯେୱ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଆରବ୍ଭ ଅଞ୍ଞାତିକାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଅନ୍ତରଘରଂ ପୱିଟ୍ଠାଯ ହତ୍ଥତୋ ଆମିସଂ ପଟିଗ୍ଗହଣୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତି, ଅନାଣତ୍ତିକଂ, ଯଥା ଚେତଂ, ତଥା ସେସାନିପି, ତିକପାଟିଦେସନୀଯଂ, ଯାମକାଲିକାଦୀସୁ ପଟିଗ୍ଗହଣେପି ଅଜ୍ଝୋହରଣେପି ଦୁକ୍କଟଂ, ଏକତୋଉପସମ୍ପନ୍ନାଯ ଯାୱକାଲିକେପି ତଥେୱ, ଞାତିକାଯ ଅଞ୍ଞାତିକସଞ୍ଞିୱେମତିକାନମ୍ପି ଏସେୱ ନଯୋ। ଞାତିକସଞ୍ଞିନୋ ପନ, ଞାତିକାଯ ୱା ଦାପେନ୍ତିଯା, ଉପନିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ୱା ଦଦମାନାଯ, ଯା ଚ ଅନ୍ତରାରାମଭିକ୍ଖୁନୁପସ୍ସଯତିତ୍ଥିଯସେଯ୍ୟପଟିକ୍କମନେସୁ ଠତ୍ୱା ଗାମତୋ ବହି ନୀହରିତ୍ୱା, ଯାମକାଲିକାଦୀନି ୱା ''ସତି ପଚ୍ଚଯେ ପରିଭୁଞ୍ଜା''ତି ଦେତି, ତସ୍ସ, ସିକ୍ଖମାନସାମଣେରୀନଞ୍ଚ ହତ୍ଥତୋ ଗହେତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ପରିପୁଣ୍ଣୂପସମ୍ପନ୍ନତା, ଅଞ୍ଞାତିକତା, ଅନ୍ତରଘରେ ଠିତାଯ ହତ୍ଥତୋ ସହତ୍ଥା ପଟିଗ୍ଗହଣଂ, ଯାୱକାଲିକତା, ଅଜ୍ଝୋହରଣନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ପଞ୍ଚ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଏଳକଲୋମସଦିସାନୀତି।

ପଠମପାଟିଦେସନୀଯସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ଦୁତିଯପାଟିଦେସନୀଯସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦୁତିଯେ ଇଧ ସୂପନ୍ତିଆଦି ୱୋସାସନାକାରଦସ୍ସନଂ। ଅପସକ୍କ ତାୱ ଭଗିନୀତିଆଦି ଅପସାଦେତବ୍ବାକାରଦସ୍ସନଂ। ତତ୍ରାଯଂ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ – ଏକେନାପି ଭିକ୍ଖୁନା ଅନପସାଦିତେ ଅଜ୍ଝୋହରଣତ୍ଥାଯ ଆମିସଂ ଗଣ୍ହନ୍ତାନଂ ପଟିଗ୍ଗହଣେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଅଜ୍ଝୋହାରେ ଅଜ୍ଝୋହାରେ ପାଟିଦେସନୀଯନ୍ତି।

ରାଜଗହେ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଆରବ୍ଭ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ୱୋସାସନ୍ତିଯା ନନିୱାରଣୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ତିକପାଟିଦେସନୀଯଂ, ଏକତୋଉପସମ୍ପନ୍ନାଯ ୱୋସାସନ୍ତିଯା ନନିୱାରେନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ, ତଥା ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନାଯ ଉପସମ୍ପନ୍ନସଞ୍ଞିନୋ ୱେମତିକସ୍ସ ଚ। ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନସଞ୍ଞିନୋ, ପନ ଯୋ ଚ ଅତ୍ତନୋ ୱା ଭତ୍ତଂ ଦାପେନ୍ତିଯା, ଅଞ୍ଞେସଂ ୱା ଭତ୍ତଂ ଦେନ୍ତିଯା, ଯଂ ୱା ନ ଦିନ୍ନଂ, ତଂ ଦାପେନ୍ତିଯା, ଯତ୍ଥ ୱା ନ ଦିନ୍ନଂ, ତତ୍ଥ, ସବ୍ବେସଂ ୱା ସମକଂ ଦାପେନ୍ତିଯା, ସିକ୍ଖମାନାଯ ୱା ସାମଣେରିଯା ୱା ୱୋସାସନ୍ତିଯା ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜତି, ତସ୍ସ, ପଞ୍ଚ ଭୋଜନାନି ଠପେତ୍ୱା ସବ୍ବତ୍ଥ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ପରିପୁଣ୍ଣୂପସମ୍ପନ୍ନତା, ପଞ୍ଚଭୋଜନତା, ଅନ୍ତରଘରେ ଅନୁଞ୍ଞାତପକାରତୋ ଅଞ୍ଞଥା ୱୋସାସନା, ଅନିୱାରଣା, ଅଜ୍ଝୋହରଣନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ପଞ୍ଚ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି କଥିନସଦିସାନୀତି।

ଦୁତିଯପାଟିଦେସନୀଯସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩। ତତିଯପାଟିଦେସନୀଯସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତତିଯେ ସେକ୍ଖସମ୍ମତାନୀତି ଲଦ୍ଧସେକ୍ଖସମ୍ମୁତିକାନି। ପୁବ୍ବେ ଅନିମନ୍ତିତୋତି ଘରୂପଚାରୋକ୍କମନତୋ ପଠମତରଂ ଉପଚାରଂ ଅନୋକ୍କମନ୍ତେଯେୱ ପୁବ୍ବେ ଅନିମନ୍ତିତୋ। ଅଗିଲାନୋ ନାମ ଯୋ ସକ୍କୋତି ପିଣ୍ଡାଯ ଚରିତୁଂ। ପାଟିଦେସନୀଯନ୍ତି ଘରୂପଚାରଂ ଓକ୍କମିତ୍ୱା ଆମିସଂ ଗଣ୍ହନ୍ତସ୍ସ ପଟିଗ୍ଗହଣେ ତାୱ ଦୁକ୍କଟଂ, ତଂ ଗହେତ୍ୱା ଯତ୍ଥକତ୍ଥଚି ଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ ଅଜ୍ଝୋହାରେ ଅଜ୍ଝୋହାରେ ପାଟିଦେସନୀଯନ୍ତି।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ସମ୍ବହୁଲେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ନ ମତ୍ତଂ ଜାନିତ୍ୱା ପଟିଗ୍ଗହଣୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ''ପୁବ୍ବେ ଅନିମନ୍ତିତୋ, ଅଗିଲାନୋ''ତି ଇମା ପନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତିଯୋ, ତିକପାଟିଦେସନୀଯଂ, ଯାମକାଲିକାଦୀସୁ ପଟିଗ୍ଗହଣେପି ଅଜ୍ଝୋହାରେପି ଦୁକ୍କଟଂ, ତଥା ଅସେକ୍ଖସମ୍ମତେ ସେକ୍ଖସମ୍ମତସଞ୍ଞିନୋ ୱେମତିକସ୍ସ ଚ। ଅସେକ୍ଖସମ୍ମତସଞ୍ଞିନୋ, ପନ ଯୋ ଚ ପୁବ୍ବେ ନିମନ୍ତିତୋ ୱା ଗିଲାନୋ ୱା ଅଞ୍ଞସ୍ସ ୱା ତେସଂ ଘରେ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ ଭିକ୍ଖଂ ଗଣ୍ହାତି,

ଯସ୍ସ ଚ ଘରତୋ ନୀହରିତ୍ୱା, ଆସନସାଲାଦୀସୁ ୱା ଭିକ୍ଖୁଂ ଅଦିସ୍ୱା ପଠମଂୟେୱ ନୀହରିତ୍ୱା, ଦ୍ୱାରମୂଲେ ୱା ଠପିତଂ ଦେନ୍ତି, ତସ୍ସ ତଂ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ, ନିଚ୍ଚଭତ୍ତକେ, ସଲାକଭତ୍ତେ, ପକ୍ଖିକେ , ଉପୋସଥିକେ, ପାଟିପଦିକେ, ଯାମକାଲିକାଦିଂ ''ସତି ପଚ୍ଚଯେ ପରିଭୁଞ୍ଜା''ତି ଦିନ୍ନଂ ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସେକ୍ଖସମ୍ମତତା, ପୁବ୍ବେ ଅନିମନ୍ତିତତା, ଅଗିଲାନତା, ଘରୂପଚାରୋକ୍କମନଂ, ଠପେତ୍ୱା ନିଚ୍ଚଭତ୍ତକାଦୀନି ଅଞ୍ଞଂ ଆମିସଂ ଗହେତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ପଞ୍ଚ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଏଳକଲୋମସଦିସାନୀତି।

ତତିଯପାଟିଦେସନୀଯସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। ଚତୁତ୍ଥପାଟିଦେସନୀଯସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଚତୁତ୍ଥେ ଯାନି ଖୋ ପନ ତାନି ଆରଞ୍ଞକାନୀତିଆଦି ଚୀୱରୱିପ୍ପୱାସସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବଂ। ପୁବ୍ବେ ଅପ୍ପଟିସଂୱିଦିତନ୍ତି ଏତ୍ଥ ଯଂ ଇତ୍ଥିଯା ୱା ପୁରିସେନ ୱା ଗହଟ୍ଠେନ ୱା ପବ୍ବଜିତେନ ୱା ଆରାମଂ ୱା ଆରାମୂପଚାରଂ ୱା ପୱିସିତ୍ୱା ''ଇତ୍ଥନ୍ନାମସ୍ସ, ଭନ୍ତେ, କୁଲସ୍ସ ଖାଦନୀଯଂ ୱା ଭୋଜନୀଯଂ ୱା ଆହରିଯିସ୍ସତୀ''ତି (ପାଚି। ୫୭୩) ଆରୋଚିତଂ, ତଂ ପଚ୍ଛା ଯଥାଆରୋଚିତମେୱ ୱା ଆହରିଯତୁ, ତସ୍ସ ପରିୱାରଂ କତ୍ୱା ଅଞ୍ଞଂ ୱା ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ବହୁକମ୍ପି, ''ଇତ୍ଥନ୍ନାମଂ କୁଲଂ ପଟିସଂୱିଦିତଂ କତ୍ୱା ଖାଦନୀଯଂ ୱା ଭୋଜନୀଯଂ ୱା ଗହେତ୍ୱା ଗଚ୍ଛତୀ''ତି ସୁତ୍ୱା ଅଞ୍ଞାନି ୱା କୁଲାନି ତେହି ସଦ୍ଧିଂ ଆହରନ୍ତୁ, ତଂ ସବ୍ବଂ ପଟିସଂୱିଦିତଂ ନାମ। ଯଂ ପନ ଏୱଂ ଅନାରୋଚିତଂ ଅନାହଟଞ୍ଚ, ତଂ ଅପ୍ପଟିସଂୱିଦିତଂ ନାମ। ଅଗିଲାନୋ ନାମ ଯୋ ସକ୍କୋତି ପିଣ୍ଡାଯ ଗନ୍ତୁଂ। ପାଟିଦେସନୀଯନ୍ତି ଏୱରୂପଂ ଅନ୍ତମସୋ ଆରାମମଜ୍ଝେନ ଗଚ୍ଛନ୍ତେହି ଅଦ୍ଧିକେହି ଦିନ୍ନମ୍ପି ଆରାମେ ୱା ଆରାମୂପଚାରେ ୱା ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଅଜ୍ଝୋହରନ୍ତସ୍ସ ପଟିଗ୍ଗହଣେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଅଜ୍ଝୋହାରେ ଅଜ୍ଝୋହାରେ ପାଟିଦେସନୀଯନ୍ତି।

ସଙ୍କେସୁ ସମ୍ବହୁଲେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ଆରାମେ ଚୋରେ ପଟିୱସନ୍ତେ ଅନାରୋଚନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ''ଅଗିଲାନୋ''ତି ଅଯମେତ୍ଥ ଏକା ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ତିକପାଟିଦେସନୀଯଂ , ଯାମକାଲିକାଦୀସୁ ଆହାରତ୍ଥାଯ ପଟିଗ୍ଗହଣେପି ଅଜ୍ଝୋହାରେପି ଦୁକ୍କଟମେୱ, ତଥା ପଟିସଂୱିଦିତେ ଅପ୍ପଟିସଂୱିଦିତସଞ୍ଞିନୋ ୱେମତିକସ୍ସ ଚ, ପଟିସଂୱିଦିତସଞ୍ଞିନୋ, ପନ ଗିଲାନସ୍ସ, ଯୋ ଚ ପଟିସଂୱିଦିତଂ କତ୍ୱା ଆହଟଂ ୱା ଗିଲାନାୱସେସକଂ ୱା ବହାରାମେ ୱା ପଟିଗ୍ଗହିତଂ, ତତ୍ଥଜାତକମେୱ ୱା ମୂଲଫଲାଦିଂ, ଯାମକାଲିକାଦୀସୁ ୱା ଯଂକିଞ୍ଚି ''ସତି ପଚ୍ଚଯେ ପରିଭୁଞ୍ଜା''ତି ଲଦ୍ଧଂ ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଯଥାୱୁତ୍ତଆରଞ୍ଞକସେନାସନତା, ଯାୱକାଲିକସ୍ସ ଅତତ୍ଥଜାତକତା, ଅଗିଲାନତା, ଅଗିଲାନାୱସେସକତା, ଅପ୍ପଟିସଂୱିଦିତତା, ଅଜ୍ଝାରାମେ ପଟିଗ୍ଗହଣଂ, ଅଜ୍ଝୋହରଣନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ସତ୍ତ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି କଥିନସଦିସାନେୱ, ଇଦଂ ପନ କିରିଯାକିରିଯନ୍ତି।

ଚତୁତ୍ଥପାଟିଦେସନୀଯସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

କଙ୍ଖାୱିତରଣିଯା ପାତିମୋକ୍ଖୱଣ୍ଣନାଯ

ପାଟିଦେସନୀଯୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ସେଖିଯକଣ୍ଡୋ

୧। ପରିମଣ୍ଡଲସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସେଖିଯେସୁ ପଠମେ ପରିମଣ୍ଡଲନ୍ତି ସମନ୍ତତୋ ମଣ୍ଡଲଂ। ସିକ୍ଖା କରଣୀଯାତି ‘‘ଏୱଂ ନିୱାସେସ୍ସାମୀ’’ତି ଆରାମେପି ଅନ୍ତରଘରେପି ସବ୍ବତ୍ଥ ସିକ୍ଖା କାତବ୍ବା, ଏତ୍ଥ ଚ ଯସ୍ମା ୱତ୍ତକ୍ଖନ୍ଧକେ ୱୁତ୍ତୱତ୍ତାନିପି ସିକ୍ଖିତବ୍ବତ୍ତା ସେଖିଯାନେୱ ହୋନ୍ତି, ତସ୍ମା ପାରାଜିକାଦୀସୁ ୱିଯ ପରିଚ୍ଛେଦୋ ନ କତୋ। ଚାରିତ୍ତୱିନଯଦସ୍ସନତ୍ଥଞ୍ଚ ‘‘ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଓଲମ୍ବେନ୍ତୋ ନିୱାସେଯ୍ଯ, ଦୁକ୍କଟ’’ନ୍ତି ଏୱଂ ଆପତ୍ତିନାମେନ ଅୱତ୍ୱା ‘‘ସିକ୍ଖା କରଣୀଯା’’ତି ଏୱଂ ସବ୍ବସିକ୍ଖାପଦେସୁ ପାଠଇ ଆରୋପିତା, ପଦଭାଜନେ (ପାଚି। ୫୭୬) ପନ ‘‘ଆପତ୍ତି ଦୁକ୍କଟସ୍ସା’’ତି ୱୁତ୍ତତ୍ତା ସବ୍ବତ୍ଥ ଅନାଦରିଯକରଣେ ଦୁକ୍କଟଂ ୱେଦିତବ୍ବଂ।

ଇଦାନି ପରିମଣ୍ଡଲନ୍ତି ଏତ୍ଥ ନାଭିମଣ୍ଡଲଂ ପଟିଚ୍ଛାଦେତ୍ୱା ଜାଣୁମଣ୍ଡଲସ୍ସ ହେଟ୍ଠା ଜଙ୍ଘଟ୍ଠିକତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଅଟ୍ଠଙ୍ଗୁଲମତ୍ତଂ ନିୱାସନଂ ଓତାରେତ୍ୱା ନିୱାସେନ୍ତେନ ପରିମଣ୍ଡଲଂ ନିୱତ୍ଥଂ ନାମ ହୋତି, ଏୱଂ ଅନିୱାସେତ୍ୱା ଅନାଦରିଯେନ ପୁରତୋ ୱା ପଚ୍ଛତୋ ୱା ଓଲମ୍ବେତ୍ୱା ନିୱାସେନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ। ନ କେୱଲଞ୍ଚ ତସ୍ସେୱ, ଯେ ଚଞ୍ଞେ ‘‘ତେନ ଖୋ ପନ ସମଯେନ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯା ଗିହିନିୱତ୍ଥଂ ନିୱାସେନ୍ତି, ହତ୍ଥିସୋଣ୍ଡକଂ ମଚ୍ଛୱାଲକଂ ଚତୁକ୍କଣ୍ଣକଂ ତାଲୱଣ୍ଟକଂ ସତୱଲିକଂ ନିୱାସେନ୍ତି, ସଂୱେଲ୍ଲିଯଂ ନିୱାସେନ୍ତୀ’’ତି ଖନ୍ଧକେ (ଚୂଳୱ। ୨୮୦) ନିୱାସନଦୋସା ୱୁତ୍ତା, ତଥା ନିୱାସେନ୍ତସ୍ସପି ଦୁକ୍କଟମେୱ।

ତତ୍ଥ ହତ୍ଥିସୋଣ୍ଡକଂ ନାମ ନାଭିମୂଲତୋ ହତ୍ଥିସୋଣ୍ଡସଣ୍ଠାନଂ ଓଲମ୍ବକଂ କତ୍ୱା ନିୱତ୍ଥଂ ଚୋଳିକଇତ୍ଥୀନଂ ନିୱାସନଂ ୱିଯ। ମଚ୍ଛୱାଲକଂ ନାମ ଏକତୋଦସନ୍ତଂ ଏକତୋ ପାସନ୍ତଂ ଓଲମ୍ବେତ୍ୱା ନିୱତ୍ଥଂ। ଚତୁକ୍କଣ୍ଣକଂ ନାମ ଉପରି ଦ୍ୱେ, ହେଟ୍ଠତୋ ଦ୍ୱେତି ଏୱଂ ଚତ୍ତାରୋ କଣ୍ଣେ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ନିୱତ୍ଥଂ। ତାଲୱଣ୍ଟକଂ ନାମ ତାଲୱଣ୍ଟାକାରେନ ସାଟକଂ ଓଲମ୍ବେତ୍ୱା ନିୱତ୍ଥଂ। ସତୱଲିକଂ ନାମ ଦୀଘସାଟକଂ ଅନେକକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଓଭୁଜିତ୍ୱା ଓୱଟ୍ଟିକଂ କରୋନ୍ତେନ ନିୱତ୍ଥଂ, ୱାମଦକ୍ଖିଣପସ୍ସେସୁ ୱା ନିରନ୍ତରଂ ୱଲିଯୋ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ନିୱତ୍ଥଂ। ସଚେ ପନ ଜାଣୁତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଏକା ୱା ଦ୍ୱେ ୱା ୱଲିଯୋ ପଞ୍ଞାଯନ୍ତି, ୱଟ୍ଟତି। ସଂୱେଲ୍ଲିଯନ୍ତି ମଲ୍ଲକମ୍ମକାରାଦୀହି ୱିଯ କଚ୍ଛଂ ବନ୍ଧିତ୍ୱା ନିୱତ୍ଥଂ। ଏୱଂ ନିୱାସେତୁଂ ଗିଲାନସ୍ସାପି ମଗ୍ଗପ୍ପଟିପନ୍ନସ୍ସାପି ନ ୱଟ୍ଟତି। ଯମ୍ପି ମଗ୍ଗଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତା ଏକଂ ୱା ଦ୍ୱେ ୱା କଣ୍ଣେ ଉକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଅନ୍ତରୱାସକସ୍ସ ଉପରି ଲଗ୍ଗେନ୍ତି, ଅନ୍ତୋ ୱା ଏକଂ କାସାୱଂ ତଥା ନିୱାସେତ୍ୱା ବହି ଅପରଂ ନିୱାସେନ୍ତି, ସବ୍ବଂ ନ ୱଟ୍ଟତି।

ଗିଲାନୋ ପନ ଅନ୍ତୋକାସାୱସ୍ସ ଓୱଟ୍ଟିକଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ଅପରଂ ଉପରି ନିୱାସେତୁଂ ଲଭତି, ଅଗିଲାନେନ ଦ୍ୱେ ନିୱାସେନ୍ତେନ ସଗୁଣଂ କତ୍ୱା ନିୱାସେତବ୍ବାନି। ଇତି ଇମଂ ଖନ୍ଧକେ ପଟିକ୍ଖିତ୍ତଞ୍ଚ ଓଲମ୍ବକଞ୍ଚ ସବ୍ବଂ ୱିୱଜ୍ଜେତ୍ୱା ୱୁତ୍ତଲକ୍ଖଣସମ୍ପନ୍ନଂ ନିବ୍ବିକାରଂ ପରିମଣ୍ଡଲଂ ନିୱାସେତବ୍ବଂ, ତଥା ଅନିୱାସେତ୍ୱା ଯଂକିଞ୍ଚି ୱିକାରଂ କରୋନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ।

‘‘ନିଦାନଂ ପୁଗ୍ଗଲଂ ୱତ୍ଥୁ’’ନ୍ତିଆଦିକେ (କଙ୍ଖା। ଅଟ୍ଠ। ପଠମପାରାଜିକୱଣ୍ଣନା) ପନ ୱିନିଚ୍ଛଯେ ସୁରୁସୁରୁକାରକଂ କୋସମ୍ବିଯଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାମିସେନ ହତ୍ଥେନ ପାନୀଯଥାଲକସସିତ୍ଥକପତ୍ତଧୋୱନପଟିସଂଯୁତ୍ତଦ୍ୱଯଂ ଭଗ୍ଗେସୁ ସୁମ୍ଭୁମାରଗିରେ ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ, ସେସାନି ସବ୍ବାନେୱ ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯେ ଆରବ୍ଭ ଓଲମ୍ବେତ୍ୱା ନିୱାସନାଦିୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତାନି। ସୂପୋଦନୱିଞ୍ଞତ୍ତିଯଂ ଧମ୍ମଦେସନାଦୀସୁ ଚ ଗିଲାନୱସେନ ଏକା ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ସବ୍ବାନି ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତିଯୋ, ଅନାଣତ୍ତିକାନି, ସବ୍ବେସୁ ଦୁକ୍କଟମେୱ, ଅଞ୍ଞୋ ଆପତ୍ତିଭେଦୋ ନତ୍ଥି, ୱିପତ୍ତିୱିଚାରଣା ୱୁତ୍ତାଯେୱ, ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ସବ୍ବେସଂ ଅୱସାନେ ଦସ୍ସଯିସ୍ସାମ। ଅନାପତ୍ତିମତ୍ତଂ ପନ ଅଙ୍ଗଞ୍ଚ ସବ୍ବତ୍ଥ ୱତ୍ତବ୍ବଂ, ତଯିଦଂ ୱୁଚ୍ଚତି। ଇମସ୍ମିଂ ତାୱ ସିକ୍ଖାପଦେ ଅସଞ୍ଚିଚ୍ଚ, ଅସ୍ସତିଯା, ଅଜାନନ୍ତସ୍ସ, ଗିଲାନସ୍ସ, ଆପଦାସୁ, ଉମ୍ମତ୍ତକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଅସଞ୍ଚିଚ୍ଚାତି ‘‘ଅପରିମଣ୍ଡଲଂ ନିୱାସେସ୍ସାମୀ’’ତି ଏୱଂ ଅସଞ୍ଚିଚ୍ଚ, ଅଥ ଖୋ ‘‘ପରିମଣ୍ଡଲଂଯେୱ ନିୱାସେସ୍ସାମୀ’’ତି ୱିରଜ୍ଝିତ୍ୱା ଅପରିମଣ୍ଡଲଂ ନିୱାସେନ୍ତସ୍ସ ଅନାପତ୍ତି। ଅସ୍ସତିଯାତି ଅଞ୍ଞୱିହିତସ୍ସାପି ତଥା ନିୱାସେନ୍ତସ୍ସ ଅନାପତ୍ତି। ଅଜାନନ୍ତସ୍ସାତି ପରିମଣ୍ଡଲଂ ନିୱାସେତୁଂ ଅଜାନନ୍ତସ୍ସ ଅନାପତ୍ତି, ଅପିଚ ନିୱାସନୱତ୍ତଂ ଉଗ୍ଗହେତବ୍ବଂ। ଯୋ ପନ ସୁକ୍ଖଜଙ୍ଘୋ ୱା ହୋତି ମହାପିଣ୍ଡିକମଂସୋ ୱା, ତସ୍ସ ସାରୁପ୍ପତ୍ଥାଯ ଅଟ୍ଠଙ୍ଗୁଲାଧିକମ୍ପି ଓତାରେତ୍ୱା ନିୱାସେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଗିଲାନସ୍ସାତି ଯସ୍ସ ଜଙ୍ଘାଯ ୱା ପାଦେ ୱା ୱଣୋ ହୋତି, ତସ୍ସ ଉକ୍ଖିପିତ୍ୱା ୱା ଓତାରେତ୍ୱା ୱା ନିୱାସେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଆପଦାସୂତି ୱାଳଆ ୱା ଚୋରା ୱା ଅନୁବନ୍ଧନ୍ତି, ଏୱରୂପାସୁ ଆପଦାସୁ ଅନାପତ୍ତି । ଉମ୍ମତ୍ତକାଦଯୋ ୱୁତ୍ତନଯା ଏୱ। ଅନାଦରିଯଂ, ଅନାପତ୍ତିକାରଣାଭାୱୋ, ଅପରିମଣ୍ଡଲନିୱାସନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ଯଥା ଚେତ୍ଥ, ଏୱଂ ସବ୍ବତ୍ଥ ପୁରିମାନି ଦ୍ୱେ ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ

ୱୁତ୍ତପ୍ପଟିପକ୍ଖକରଣଞ୍ଚାତି ତୀଣିଯେୱ ହୋନ୍ତି, ତସ୍ମା ଇତୋ ପରଂ ତାନିପି ଅୱତ୍ୱା ଅନାପତ୍ତିମତ୍ତମେୱ ୱକ୍ଖାମାତି।

୨। ଦୁତିଯପରିମଣ୍ଡଲସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦୁତିଯେ ''ନ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଗିହିପାରୁତଂ ପାରୁପିତବ୍ବ''ନ୍ତି (ଚୂଳୱ। ୨୮୦) ଏୱଂ ପଟିକ୍ଖିତ୍ତଂ ଗିହିପାରୁତଂ ଅପାରୁପିତ୍ୱା ଉଭୋ କଣ୍ଣେ ସମଂ କତ୍ୱା ପାରୁପନଂ ପରିମଣ୍ଡଲପାରୁପନଂ ନାମ, ତତ୍ଥ ଯଂକିଞ୍ଚି ସେତପଟପାରୁତଂ ପରିବ୍ବାଜକପାରୁତଂ ଏକସାଟକପାରୁତଂ ସୁରାସୋଣ୍ଡପାରୁତଂ ଅନ୍ତେପୁରିକପାରୁତଂ ମହାଜେଟ୍ଠପାରୁତଂ କୁଟିପ୍ପୱେସକପାରୁତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣପାରୁତଂ ପାଳିକାରକପାରୁତନ୍ତି ଏୱମାଦି ପରିମଣ୍ଡଲଲକ୍ଖଣତୋ ଅଞ୍ଞଥା ପାରୁତଂ, ସବ୍ବମେତଂ ଗିହିପାରୁତଂ ନାମ। ତସ୍ମା ଯଥା ସେତପଟା ଅଡ୍ଢପାଲକନିଗଣ୍ଠା ପାରୁପନ୍ତି, ଯଥା ଚ ଏକଚ୍ଚେ ପରିବ୍ବାଜକା ଉରଂ ୱିୱରିତ୍ୱା ଦ୍ୱୀସୁ ଅଂସକୂଟେସୁ ପାୱୁରଣଂ ଠପେନ୍ତି, ଯଥା ଚ ଏକସାଟକା ମନୁସ୍ସା ନିୱତ୍ଥସାଟକସ୍ସ ଏକେନ ଅନ୍ତେନ ପିଟ୍ଠିଂ ପାରୁପିତ୍ୱା ଉଭୋ କଣ୍ଣେ ଉଭୋସୁ ଅଂସକୂଟେସୁ ଠପେନ୍ତି, ଯଥା ଚ ସୁରାସୋଣ୍ଡାଦଯୋ ସାଟକେନ ଗୀୱଂ ପରିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଉଭୋ ଅନ୍ତେ ଉରେ ୱା ଓଲମ୍ବେନ୍ତି, ପିଟ୍ଠିଯଂ ୱା ଖିପନ୍ତି, ଯଥା ଚ ଅନ୍ତେପୁରିକାଯୋ ଅକ୍ଖିତାରକମତ୍ତଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ଓଗୁଣ୍ଠିତଂ ପାରୁପନ୍ତି, ଯଥା ଚ ମହାଜେଟ୍ଠା ଦୀଘସାଟକଂ ନିୱାସେତ୍ୱା ତସ୍ସେୱ ଏକେନନ୍ତେନ ସକଲସରୀରଂ ପାରୁପନ୍ତି, ଯଥା ଚ କସ୍ସକା ଖେତ୍ତକୁଟିଂ ପୱିସନ୍ତା ସାଟକଂ ପଲିୱେଠେତ୍ୱା ଉପକଚ୍ଛକେ ପକ୍ଖିପିତ୍ୱା ତସ୍ସେୱ ଏକେନନ୍ତେନ ସରୀରଂ ପାରୁପନ୍ତି, ଯଥା ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣା ଉଭିନ୍ନଂ ଉପକଚ୍ଛକାନଂ ଅନ୍ତରେ ସାଟକଂ ପୱେସେତ୍ୱା ଅଂସକୂଟେସୁ ପକ୍ଖିପନ୍ତି, ଯଥା ଚ ପାଳିକାରକୋ ଭିକ୍ଖୁ ଏକଂସପାରୁପନେନ ପାରୁତଂ ୱାମବାହୁଂ ୱିୱରିତ୍ୱା ଚୀୱରଂ ଅଂସକୂଟେ ଆରୋପେତି, ଏୱଂ ଅପାରୁପିତ୍ୱା ସବ୍ବେପି ଏତେ, ଅଞ୍ଞେ ଚ ଏୱରୂପେ ପାରୁପନଦୋସେ ୱଜ୍ଜେତ୍ୱା ନିବ୍ବିକାରଂ ପରିମଣ୍ଡଲଂ ପାରୁପିତବ୍ବଂ। ତଥା ଅପାରୁପିତ୍ୱା ଆରାମେ ୱା ଅନ୍ତରଘରେ ୱା ଅନାଦରେନ ଯଂକିଞ୍ଚି ୱିକାରଂ କରୋନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ, ଅନାପତ୍ତି ପୁରିମସଦିସାଯେୱ, ଯଥା ଚେତ୍ଥ, ଏୱଂ ସବ୍ବତ୍ଥ। ଯତ୍ଥ ପନ ୱିସେସୋ ଭୱିସ୍ସତି, ତତ୍ଥ ୱକ୍ଖାମାତି।

୩-୪। ସୁପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତତିଯେ ସୁପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନୋତି ସୁଟ୍ଠୁ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନୋ, ଗଣ୍ଠିକଂ ପଟିମୁଞ୍ଚିତ୍ୱା ଅନୁୱାତନ୍ତେନ ଗୀୱଂ ପଟିଚ୍ଛାଦେତ୍ୱା ଉଭୋ କଣ୍ଣେ ସମଂ କତ୍ୱା ପଟିସଙ୍ଘରିତ୍ୱା ଯାୱ ମଣିବନ୍ଧଂ ପଟିଚ୍ଛାଦେତ୍ୱା ଅନ୍ତରଘରେ ଗମିସ୍ସାମୀତି ଅତ୍ଥୋ, ତଥା ଅକତ୍ୱା ପନ ଜାଣୁଂ ୱା ଉରଂ ୱା ୱିୱରିତ୍ୱା ଗଚ୍ଛନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ।

ଚତୁତ୍ଥେ ଗଲୱାଟକତୋ ପଟ୍ଠାଯ ସୀସଂ, ମଣିବନ୍ଧତୋ ପଟ୍ଠାଯ ହତ୍ଥେ, ପିଣ୍ଡିକମଂସତୋ ପଟ୍ଠାଯ ପାଦେ ୱିୱରିତ୍ୱା ସେସଂ ଛାଦେତ୍ୱା ନିସିନ୍ନୋ ସୁପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନୋ ନାମ ହୋତି, ଏତ୍ଥ ପନ ୱାସୂପଗତସ୍ସ ଅନାପତ୍ତି।

୫-୬। ସୁସଂୱୁତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପଞ୍ଚମେ ସୁସଂୱୁତୋତି ହତ୍ଥଂ ୱା ପାଦଂ ୱା ଅକୀଳାପେନ୍ତୋ ସୁୱିନୀତୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଛଟ୍ଠେପି ଏସେୱ ନଯୋ।

୭-୮। ଓକ୍ଖିତ୍ତଚକ୍ଖୁସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସତ୍ତମେ ଓକ୍ଖିତ୍ତଚକ୍ଖୂତି ହେଟ୍ଠା ଖିତ୍ତଚକ୍ଖୁ ହୁତ୍ୱା ପୁରତୋ ଯୁଗମତ୍ତଂ ଭୂମିଭାଗଂ ପେକ୍ଖମାନୋ, ଏକସ୍ମିଂ ପନ ଠାନେ ଠତ୍ୱା ହତ୍ଥିଅସ୍ସାଦିପରିସ୍ସଯାଭାୱଂ ଓଲୋକେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଅଟ୍ଠମେପି ଏସେୱ ନଯୋ।

୯-୧୦। ଉକ୍ଖିତ୍ତକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ନୱମେ ଉକ୍ଖିତ୍ତକାଯାତି ଉକ୍ଖେପେନ, ଇତ୍ଥମ୍ଭୂତଲକ୍ଖଣେ କରଣୱଚନଂ, ଏକତୋ ୱା ଉଭତୋ ୱା ଉକ୍ଖିତ୍ତଚୀୱରୋ ହୁତ୍ୱାତି ଅତ୍ଥୋ, ଅନ୍ତୋ ଇନ୍ଦଖୀଲତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଏୱଂ ନ ଗନ୍ତବ୍ବଂ।

ଦସମେ ନିସିନ୍ନକାଲେ ଧମକରଣଂ ନୀହରନ୍ତେନାପି ଚୀୱରଂ ଅନୁକ୍ଖିପିତ୍ୱାୱ ନୀହରିତବ୍ବଂ, ୱାସୂପଗତସ୍ସ ପନ ଅନାପତ୍ତି।

୧୧-୧୨। ଉଜ୍ଜଗ୍ଘିକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଏକାଦସମେ ଉଜ୍ଜଗ୍ଘିକାଯାତି ମହାହସିତଂ ହସନ୍ତୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଇଧାପି ହି ଇତ୍ଥମ୍ଭୂତଲକ୍ଖଣେଯେୱ କରଣୱଚନଂ।

ଦ୍ୱାଦସମେପି ଏସେୱ ନୟୋ। ଉଭୟତ୍ଥ ହସନୀୟସ୍ମିଂ ୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ମିହିତମତ୍ତଂ କରୋନ୍ତସ୍ସ ଅନାପତ୍ତି।

୧୩-୧୪। ଉଚ୍ଚସଦ୍ଦସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତେରସମେ ଅପ୍ପସଦ୍ଦୋତି ନ ଉଚ୍ଚାସଦ୍ଦମହାସଦ୍ଦୋ ହୁତ୍ୱା। ଚୁଦ୍ଦସମେପି ଏସେୱ ନୟୋ। ଅୟଂ ପନେତ୍ଥ ଅପ୍ପସଦ୍ଦତାପରିଚ୍ଛେଦୋ – ସଚେ ଦ୍ୱାଦସହତ୍ଥେ ଗେହେ ଆଦିମ୍ହି ସଙ୍ଘତ୍ଥେରୋ, ମଜ୍ଝେ ଦୁତିୟତ୍ଥେରୋ , ଅନ୍ତେ ତତିୟତ୍ଥେରୋତି ଏୱଂ ନିସିନ୍ନେସୁ ଯଂ ସଙ୍ଘତ୍ଥେରୋ ଦୁତିୟତ୍ଥେରେନ ସଦ୍ଧିଂ ମନ୍ତେତି, ଦୁତିୟତ୍ଥେରୋ ଚ ତସ୍ସ ସଦ୍ଦଂ ସୁଣାତି, କଥଞ୍ଚ ୱୱତ୍ଥପେତି। ତତିୟତ୍ଥେରୋ ପନ ସଦ୍ଦମେୱ ସୁଣାତି, କଥଂ ନ ୱୱତ୍ଥପେତି, ଏତ୍ତାୱତା ଅପ୍ପସଦ୍ଦୋ ହୋତି। ସଚେ ପନ ତତିୟତ୍ଥେରୋ କଥଞ୍ଚ ୱୱତ୍ଥପେତି, ମହାସଦ୍ଦୋ ନାମ ହୋତି।

୧୫…ପେ…୨୦। କାୟପ୍ପଚାଲକାଦିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଇତୋ ପରେସୁ ଛସୁ କାୟପ୍ପଚାଲକନ୍ତି କାୟଂ ଚାଲେତ୍ୱା ଚାଲେତ୍ୱା, ଏସ ନୟୋ ସବ୍ବତ୍ଥ। ତସ୍ମା କାୟାଦୀନି ପଗ୍ଗହେତ୍ୱା ନିଚ୍ଚଲାନି ଉଜୁକାନି ଠପେତ୍ୱା ଗନ୍ତବ୍ବଞ୍ଚେୱ ନିସୀଦିତବ୍ବଞ୍ଚ, ନିସୀଦନପ୍ପଟିସଂଯୁତ୍ତେସୁ ତୀସୁ ୱାସୂପଗତସ୍ସ ଅନାପତ୍ତି।

୨୧-୨୨। ଖମ୍ଭକତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଏକୱୀସଦ୍ୱାୱୀସେସୁ ଖମ୍ଭକତୋତି କଟିୟଂ ହତ୍ଥଂ ଠପେତ୍ୱା କତଖମ୍ଭୋ।

୨୩-୨୪। ଓଗୁଣ୍ଠିତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତେୱୀସଚତୁୱୀସେସୁ ଓଗୁଣ୍ଠିତୋତି ସସୀସଂ ପାରୁତୋ।

୨୫। ଉକ୍କୁଟିକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପଞ୍ଚୱୀସେ ଉକ୍କୁଟିକା ୱୁଚ୍ଚତି ପଣ୍ହିୟୋ ଉକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଅଗ୍ଗପାଦେହେୱ, ଅଗ୍ଗପାଦେ ୱା ଉକ୍ଖିପିତ୍ୱା ପଣ୍ହୀହିୟେୱ ଭୂମିୟଂ ଫୁସନ୍ତସ୍ସ ଗମନଂ, କରଣୱଚନଂ ପନେତ୍ଥ ୱୁତ୍ତଲକ୍ଖଣମେୱ।

୨୬। ପଲ୍ଲତ୍ଥିକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଛବ୍ବୀସେ ନ ପଲ୍ଲତ୍ଥିକାୟାତି ହତ୍ଥପଲ୍ଲତ୍ଥିକାୟ ୱା ଦୁସ୍ସପଲ୍ଲତ୍ଥିକାୟ ୱା ନ ନିସୀଦିତବ୍ବଂ। ଅନାଦରେନ ନିସୀଦନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ, ୱାସୂପଗତସ୍ସ ପନ ଇଧାପି ପୁରିମେସୁ ଚ ଦ୍ୱାୱୀସଚତୁୱୀସେସୁ ଅନାପତ୍ତି।

ଛବ୍ବୀସତିସାରୁପ୍ପସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨୭। ସକ୍କଚ୍ଚପଟିଗ୍ଗହଣସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଭୋଜନପ୍ପଟିସଂଯୁତ୍ତେସୁ ପଠମେ ସକ୍କଚ୍ଚନ୍ତି ସତିଂ ଉପଟ୍ଠାପେତ୍ୱା।

୨୮। ପତ୍ତସଞ୍ଞୀପଟିଗ୍ଗହଣସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦୁତିୟେ ପତ୍ତେ ସଞ୍ଞା ପତ୍ତସଞ୍ଞା, ସା ଅସ୍ସ ଅତ୍ଥୀତି ପତ୍ତସଞ୍ଞୀ, ଅତ୍ତନୋ ଭାଜନେ ଉପନିବଦ୍ଧସଞ୍ଞୀ ହୁତ୍ୱାତି ଅତ୍ଥୋ।

୨୯। ସମସୂପକପଟିଗ୍ଗହଣସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତତିୟେ ସମସୂପକୋ ନାମ ଯତ୍ଥ ମୁଗ୍ଗମାସେହି ୱା କୁଲତ୍ଥାଦୀହି ୱା କତୋ ହତ୍ଥହାରିୟୋ ସୂପୋ ଭତ୍ତସ୍ସ ଚତୁତ୍ଥଭାଗପ୍ପମାଣୋ ହୋତି, ତତୋ ହି

ଅଧିକଂ ଗଣ୍ହନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ। ଠପେତ୍ୱା ପନ ସୂପଂ ଅୱସେସା ସଙ୍କାପି ସୂପେୟ୍ୟବ୍ୟଞ୍ଜନୱିକତି ରସରସୋ ନାମ ହୋତି, ତସ୍ମିଂ ରସରସେ, ଞାତକାନଂ ୱା ପୱାରିତାନଂ ୱା ଅଞ୍ଞସ୍ସତ୍ଥାଯ ୱା ଅତ୍ତନୋ ଧନେନ ୱା ଇଧ ଅନାପତ୍ତି।

୩୦…ପେ…୩୨। ସମତିତ୍ତିକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଚତୁତ୍ଥେ ସମତିତ୍ତିକନ୍ତି ସମପୁଣ୍ଣଂ ସମଭରିତଂ ଅଧିଟ୍ଠାନୁପଗପତ୍ତସ୍ସ ଅନ୍ତୋମୁଖୱଟ୍ଟିଲେଖଂ ଅନତିକ୍କମିତ୍ୱା ରଚିତଂ। ପିଣ୍ଡପାତନ୍ତି ଯଂକିଞ୍ଚି ଯାୱକାଲିକଂ। ଅନଧିଟ୍ଠାନୁପଗେ ପନ ଯାୱକାଲିକଂ ଯାମକାଲିକାଦୀନି ଚ ଯଥ୍ଥକହ୍ଚି ଥୂପୀକତାନିପି ୱଟ୍ଟନ୍ତି, ଯଂ ପନ ଦ୍ୱୀସୁ ପତ୍ତେସୁ ଗହେତ୍ୱା ଏକଂ ପୂରେତ୍ୱା ୱିହାରଂ ହରତି, ଯଂ ୱା ପକ୍ଖିପିଯମାନଂ ପୂୱୌଚ୍ଛୁକ୍ଖଣ୍ଡଫଲାଫଲାଦି ହେଟ୍ଠା ଓରୋହତି , ତକ୍କୋଲଙ୍କଟଂସକାଦଯୋ ୱା ଉପରି ଠପେତ୍ୱା ଦିଯ୍ୟନ୍ତି, ଯଞ୍ଚ ପଣ୍ଣେ ୱା ଥାଲକେ ୱା ପକ୍ଖିପିତ୍ୱା ପତ୍ତମତ୍ଥକେ ଠପିତଂ ହୋତି, ନ ତଂ ଥୂପୀକତଂ ନାମ, ତସ୍ମା ତଂ ସଙ୍କଂ ୱଟ୍ଟତି। ଇଧ ପନ ଗିଲାନସ୍ସାପି ଅନାପତ୍ତି ନତ୍ଥି, ତସ୍ମା ତେନପି ସମତିତ୍ତିକୋୟେୱ ଗହେତବ୍ବୋ। ସଙ୍କଂ ପନ ପଟିଗ୍ଗହେତୁମେୱ ନ ୱଟ୍ଟତି, ପଟିଗ୍ଗହିତଂ ପନ ସୁପ୍ପଟିଗ୍ଗହିତଂ ପରିଭୁଞ୍ଜିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ପଞ୍ଚମଛଟ୍ଠାନି ୱୁତ୍ତନଯାନେୱ।

୩୩-୩୪। ସପଦାନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସତ୍ତମେ ସପଦାନନ୍ତି ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ଓଧିଂ ଅକତ୍ୱା ଅନୁପଟିପାଟିଯା। ଯୋ ପନ ଅଞ୍ଞେସଂ ୱା ଦେନ୍ତୋ, ଅଞ୍ଞଭାଜନେ ୱା ଆକିରନ୍ତୋ ତତୋ ତତୋ ଓମସତି, ତସ୍ସ, ଉତ୍ତରିଭଙ୍ଗଞ୍ଚ ଉପ୍ପଟିପାଟିଯା ଗଣ୍ହନ୍ତସ୍ସାପି ଇଧ ଅନାପତ୍ତି। ଅଟ୍ଠମଂ ୱୁତ୍ତନଯମେୱ।

୩୫। ଥୂପକତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ନୱମେ ଥୂପକତୋତି ମତ୍ଥକତୋ ୱେମଜ୍ଝତୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଯୋ ପନ ପରିତ୍ତକେ ସେସେ ଏକତୋ ସଙ୍କଡ୍ଢିତ୍ୱା ଓମଦ୍ଦିତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜତି, ତସ୍ସାପି ଅନାପତ୍ତି।

୩୬। ଓଦନପ୍ପଟିଚ୍ଛାଦନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦସମେ ଯସ୍ସ ଭତ୍ତସାମିକା ମାଘାତସମଯାଦୀସୁ ବ୍ୟଞ୍ଜନଂ ପଟିଚ୍ଛାଦେତ୍ୱା ଦେନ୍ତି, ଯୋ ଚ ନ ଭିଯ୍ୟୋକମ୍ୟତାଯ ପଟିଚ୍ଛାଦେତି, ତେସଂ ଅନାପତ୍ତି, ଗିଲାନସ୍ସ ପନ ଅନାଗତତ୍ତା ଆପତ୍ତିୟେୱ।

୩୭। ସୂପୋଦନୱିଞ୍ଞତ୍ତିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଏକାଦସମେ ଞାତକାନଂ ୱା ପୱାରିତାନଂ ୱା ଅଞ୍ଞସ୍ସତ୍ଥାଯ ଅତ୍ତନୋ ଧନେନାତି ଇଦଂ ଅନାପତ୍ତିଯଂ ଅଧିକଂ।

୩୮। ଉଜ୍ଝାନସଞ୍ଞୀସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦ୍ୱାଦସମେ ଉଜ୍ଝାନେ ସଞ୍ଞା ଉଜ୍ଝାନସଞ୍ଞା, ସା ଅସ୍ସ ଅତ୍ଥୀତି ଉଜ୍ଝାନସଞ୍ଞୀ। ଇଧାପି ଗିଲାନୋ ନ ମୁଚ୍ଚତି, ‘‘ଦସ୍ସାମୀ’’ତି ୱା, ‘‘ଦାପେସ୍ସାମୀ’’ତି ୱା ଓଲୋକେନ୍ତସ୍ସ ପନ, ନ ଉଜ୍ଝାନସଞ୍ଞିସ୍ସ ଚ ଅନାପତ୍ତି।

୩୯। କବଳସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତେରସମେ ନାତିମହନ୍ତନ୍ତି ମଯୂରଣ୍ଡଂ ଅତିମହନ୍ତଂ, କୁକ୍କୁଟଣ୍ଡଂ ଅତିଖୁଦ୍ଦକଂ, ତେସଂ ୱେମଜ୍ଝପ୍ପମାଣଂ। ମୂଲଖାଦନୀଯାଦିଭେଦେ ପନ ସଙ୍ଖଜ୍ଜକେ ଫଲାଫଲେ ଚ ଅନାପତ୍ତି।

୪୦। ଆଲୋପସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଚୁଦ୍ଦସମେ ପରିମଣ୍ଡଲନ୍ତି ଅଦୀଘଂ। ଇଧ ପନ ଖଜ୍ଜକଫଲାଫଲେହି ସଦ୍ଧିଂ ଉତ୍ତରିଭଙ୍ଗେପି ଅନାପତ୍ତି।

୪୧-୪୨। ଅନାହଟସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପନ୍ନରସମେ ଅନାହଟେତି ଅନାହରିତେ, ମୁଖଦ୍ୱାରଂ ଅସମ୍ପତ୍ତେତି ଅତ୍ଥୋ। ସୋଳସମେ ସକଲହତ୍ଥନ୍ତି ସକଲଂ ହତ୍ଥଂ।

୪୩। ସକବଳଅସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସତ୍ତରସମେ ସକବଳେନାତି ଏତ୍ଥ ଯତ୍ତକେନ ୱଚନଂ ଅପରିପୁଣ୍ଣଂ ହୋତି, ତତ୍ତକେ ସତି କଥେନ୍ତସ୍ସ ଆପତ୍ତି। ଯୋ ପନ ଧମ୍ମଂ କଥେନ୍ତୋ ହରିଟକାଦୀନି ମୁଖେ ପକ୍ଖିପିତ୍ୱା କଥେତି, ଯତ୍ତକେନ ୱଚନଂ ଅପରିପୁଣ୍ଣଂ ନ ହୋତି, ତତ୍ତକେ ମୁଖମ୍ହି ସତି ୱଟ୍ଟତି।

୪୪। ପିଣ୍ଡୁକ୍ଖେପକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଅଟ୍ଠାରସମେ ପିଣ୍ଡୁକ୍ଖେପକନ୍ତି ପିଣ୍ଡଂ ଉକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଉକ୍ଖିପିତ୍ୱା, ଇଧାପି ଖଜ୍ଜକଫଲାଫଲେସୁ ଅନାପତ୍ତି।

୪୫। କବଳାୱଚ୍ଛେଦକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଏକୂନୱୀସତିମେ କବଳାୱଚ୍ଛେଦକନ୍ତି କବଳଅଂ ଅୱଚ୍ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଅୱଚ୍ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା, ଇଧ ଖଜ୍ଜକଫଲାଫଲେହି ସଦ୍ଧିଂ ଉତ୍ତରିଭଙ୍ଗେପି ଅନାପତ୍ତି।

୪୬। ଅୱଗଣ୍ଡକାରକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ୱୀସତିମେ ଅୱଗଣ୍ଡକାରକନ୍ତି ମକ୍କଟୋ ୱିଯ ଗଣ୍ଡେ କତ୍ୱା କତ୍ୱା, ଇଧ ଫଲାଫଲମତ୍ତକେ ଅନାପତ୍ତି।

୪୭। ହତ୍ଥନିଦ୍ଧୁନକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଏକୱୀସତିମେ ହତ୍ଥନିଦ୍ଧୁନକନ୍ତି ହତ୍ଥଂ ନିଦ୍ଧୁନିତ୍ୱା ନିଦ୍ଧୁନିତ୍ୱା, ଅନାପତ୍ତିଯଂ ପନେତ୍ଥ ‘‘କଚୱରଂ ଛଡ୍ଡେନ୍ତୋ ହତ୍ଥଂ ନିଦ୍ଧୁନାତୀ’’ତି (ପାଚି। ୬୨୩) ଇଦଂ ଅଧିକଂ।

୪୮। ସିତ୍ଥାୱକାରକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦ୍ୱାୱୀସତିମେ ସିତ୍ଥାୱକାରକନ୍ତି ସିତ୍ଥାନି ଅୱକିରିତ୍ୱା ଅୱକିରିତ୍ୱା, ଇଧାପି ‘‘କଚୱରଂ ଛଡ୍ଡେନ୍ତୋ ସିତ୍ଥଂ ଛଡ୍ଡଯତୀ’’ତି (ପାଚି। ୬୨୩) ଇଦଂ ଅନାପତ୍ତିଯଂ ଅଧିକଂ।

୪୯। ଜିୱ୍ହାନିଚ୍ଛାରକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତେୱୀସତିମେ ଜିୱ୍ହାନିଚ୍ଛାରକନ୍ତି ଜିୱ୍ହଂ ନିଚ୍ଛାରେତ୍ୱା ନିଚ୍ଛାରେତ୍ୱା।

୫୦-୫୧। ଚପୁଚପୁକାରକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଚତୁୱୀସତିମେ ଚପୁଚପୁକାରକନ୍ତି ଚପୁ ଚପୂତି ଏୱଂ ସଦ୍ଦଂ କତ୍ୱା କତ୍ୱା। ପଞ୍ଚୱୀସତିମେପି ଏସେୱ ନଯୋ।

୫୨…ପେ…୫୪। ହତ୍ଥନିଲ୍ଲେହକାଦିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଛବ୍ବୀସତିମେ ହତ୍ଥନିଲ୍ଲେହକନ୍ତି ହତ୍ଥଂ ନିଲ୍ଲେହିତ୍ୱା ନିଲ୍ଲେହିତ୍ୱା। ଭୁଞ୍ଜନ୍ତେନ ହି ଅଙ୍ଗୁଲିମତ୍ତମ୍ପି ନିଲ୍ଲେହିତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ଘନଯାଗୁଫାଣିତପାଯାସାଦିକେ ପନ ଅଙ୍ଗୁଲୀହି ଗହେତ୍ୱା ଅଙ୍ଗୁଲିଯୋ ମୁଖେ ପୱେସେତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ସତ୍ତୱୀସତିମଅଟ୍ଠୱୀସତିମେସୁପି ଏସେୱ ନଯୋ। ତସ୍ମା ଏକଙ୍ଗୁଲିଯାପି ପତ୍ତୋ ନ ନିଲ୍ଲେହିତବ୍ବୋ, ଏକଓଟ୍ଠୋପି ଚ ଜିୱ୍ହାଯ ନ ନିଲ୍ଲେହିତବ୍ବୋ, ଓଟ୍ଠମଂସେହି ଏୱ ପନ ଗହେତ୍ୱା ଅନ୍ତୋ ପୱେସେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି।

୫୫। ସାମିସସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଏକୂନତିଂସତିମେ ନ ସାମିସେନାତି ଏତଂ ପଟିକ୍କୂଲଓସେନ ପଟିକ୍ଖିତ୍ତଂ, ତସ୍ମା ସଙ୍ଘିକମ୍ପି ପୁଗ୍ଗଲିକମ୍ପି ଗିହିସନ୍ତକମ୍ପି ଅତ୍ତନୋ ସନ୍ତକମ୍ପି ସଙ୍ଖୋପି ସରାଓକମ୍ପି ଥାଲକମ୍ପି ନ ଗହେତବ୍ବମେଓ, ଗଣ୍ହନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ। ସଚେ ପନ ହତ୍ଥସ୍ସ ଏକଦେସୋ ଆମିସମକ୍ଖିତୋ ନ ହୋତି, ତେନ ପଦେସେନ ଗହେତୁଂ ଓଟ୍ଟତି, ଇଧ "ଧୋୱିସ୍ସାମୀତି ୱା, ଧୋୱାପେସ୍ସାମୀତି ୱା ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହାତୀ"ତି (ପାଚି। ୬୩୧) ଇଦଂ ଅନାପତ୍ତିୟଂ ଅଧିକଂ।

୫୬। ସସିତ୍ଥକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତିଂସତିମେ "ଉଦ୍ଧରିତ୍ୱା ୱା ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ୱା ପଟିଗ୍ଗହେ ୱା ନୀହରିତ୍ୱା ୱା ଛଡ୍ଡେତୀ"ତି ଇଦଂ ଅନାପତ୍ତିୟଂ ଅଧିକଂ। ତତ୍ଥ ଉଦ୍ଧରିତ୍ୱା ୱାତି ସିତ୍ଥାନି ଉଦକତୋ ଉଦ୍ଧରିତ୍ୱା, ଏକସ୍ମିଂ ଠାନେ ରାସିଂ କତ୍ୱା ଉଦକଂ ଛଡ୍ଡେତି। ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ୱାତି ସିତ୍ଥାନି ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ଉଦକଗତିକାନି କତ୍ୱା ଛଡ୍ଡେତି। ପଟିଗ୍ଗହେ ୱାତି ପଟିଗ୍ଗହେନ ପଟିଚ୍ଛନ୍ତାନଂ ପଟିଗ୍ଗହେ ଛଡ୍ଡେତି। ନୀହରିତ୍ୱାତି ବହି ନୀହରିତ୍ୱା ଛଡ୍ଡେତି, ଏୱଂ ଛଡ୍ଡେନ୍ତସ୍ସ ଅନାପତ୍ତି।

ତିଂସଭୋଜନପ୍ପଟିସଂଯୁତ୍ତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୫୭। ଛତ୍ତପାଣିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଧମ୍ମଦେସନାପଟିସଂଯୁତ୍ତେସୁ ପଠମେ ଯଂକିଞ୍ଚି ଛତ୍ତଂ ପାଣିମ୍ହି ଅସ୍ସାତି ଛତ୍ତପାଣି। ସୋ ତଂ ଛତ୍ତଂ ଯତ୍ଥକତ୍ଥଚି ସରୀରାୱୟୱେ ଠପେତ୍ୱାପି ଯାୱ ହତ୍ଥେନ ନ ମୁଞ୍ଚତି, ତାୱସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ପନସ୍ସ ଅଞ୍ଞୋ ଛତ୍ତଂ ଧାରେତି, ପସ୍ସେ ୱା ଠିତଂ ହୋତି, ହତ୍ଥତୋ ଅପଗତମତ୍ତେ ଛତ୍ତପାଣି ନାମ ନ ହୋତି, ତସ୍ସ ଦେସେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଧମ୍ମପରିଚ୍ଛେଦୋ ଚେତ୍ଥ ପଦସୋଧମ୍ମେ ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବୋ।

୫୮-୫୯। ଦଣ୍ଡପାଣିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦୁତିୟେ ଦଣ୍ଡୋ ନାମ ମଜ୍ଝିମସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ଚତୁହତ୍ଥପ୍ପମାଣୋ, ଦଣ୍ଡପାଣିଭାୱୋ ପନସ୍ସ ଛତ୍ତପାଣିମ୍ହି ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ତତିୟେପି ଏସେୱ ନୟୋ। ଅସିଂ ସନ୍ନହିତ୍ୱା ଠିତୋପି ହି ସତ୍ଥପାଣିସଙ୍ଖ୍ୟଂ ନ ଗଚ୍ଛତି।

୬୦। ଆୱୁଧପାଣିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଚତୁତ୍ଥେ ସବ୍ବାପି ଧନୁୱିକତି ସଦ୍ଧିଂ ସରୱିକତିୟା ଆୱୁଧନ୍ତି ୱେଦିତବ୍ବା, ତସ୍ମା ସଦ୍ଧିଂ ୱା ସରେନ ଧନୁଂ ଗହେତ୍ୱା, ସୁଦ୍ଧଧନୁଂ ୱା ସୁଦ୍ଧସରଂ ୱା ସଜିୟଧନୁଂ ୱା ନିଜ୍ଜିୟଧନୁଂ ୱା ଗହେତ୍ୱା ଠିତସ୍ସ ୱା ନିସିନ୍ନସ୍ସ ୱା ଧମ୍ମଂ ଦେସେତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ପନସ୍ସ ଧନୁ ଖନ୍ଧେପି ପଟିମୁକ୍କଂ ହୋତି, ଯାୱ ନ ଗଣ୍ହାତି, ତାୱ ୱଟ୍ଟତି।

୬୧-୬୨। ପାଦୁକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପଞ୍ଚମେ ପାଦୁକାରୁଳ୍ହସ୍ସାତି ଛତ୍ତଦଣ୍ଡକେ ଅଙ୍ଗୁଲନ୍ତରିକଂ ଅପ୍ପୱେସେତ୍ୱା କେୱଲଂ ଅକ୍କନ୍ତସ୍ସ ୱା, ପୱେସେତ୍ୱା ଠାନୱସେନ ପଟିମୁକ୍କସ୍ସ ୱା। ଛଟ୍ଠେପି ଏସେୱ ନୟୋ। ଇଧ ପନ ଯ୍ୱାୟଂ ପଣ୍ହିକବନ୍ଧଂ ଓମୁଞ୍ଚିତ୍ୱା ଠାନୱସେନ "ଓମୁକ୍କୋ"ତି ୱୁଚ୍ଚତି, ତସ୍ସାପି ନ ୱଟ୍ଟତି।

୬୩। ଯାନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସତ୍ତମେ ସଚେପି ଦ୍ୱୀହି ଜନେହି ହତ୍ଥସଙ୍ଘାଟେନ ଗହିତୋ, ସାଟକେ ୱା ଠପେତ୍ୱା ୱଂସେନ ୱୟ୍ହତି, ଅୟୁତ୍ତେ ୱା ୱୟ୍ହାଦିକେ ଯାନେ ୱିସଙ୍ଖରିତ୍ୱା ୱା ଠପିତେ ଚକ୍କମତ୍ତେପି ନିସିନ୍ନୋ ହୋତି, ଯାନଗତୋତ୍ୱେୱ ସଙ୍ଖ୍ୟଂ ଗଚ୍ଛତି। ସଚେ ପନ ଦ୍ୱେପି ଏକଯାନେ ନିସିନ୍ନା ହୋନ୍ତି, ୱଟ୍ଟତି। ୱିସୁଂ ନିସିନ୍ନେସୁପି ଉଚ୍ଚେ ଯାନେ ନିସିନ୍ନେନ ନୀଚେ ନିସିନ୍ନସ୍ସ ଦେସେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ସମପ୍ପମାଣେପି ୱଟ୍ଟତି, ତଥା ପୁରିମେ ନିସିନ୍ନେନ ପଚ୍ଛିମେ ନିସିନ୍ନସ୍ସ। ପଚ୍ଛିମେ ପନ ଉଚ୍ଚତରେପି ନିସିନ୍ନେନ ଦେସେତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି।

୬୪। ସୟନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଅଟ୍ଠମେ ସୟନଗତସ୍ସାତି ଅନ୍ତମସୋ କଟସାରକେପି ପକତିଭୂମିୟମ୍ପି ନିପନ୍ନସ୍ସ ଉଚ୍ଚେପି ମଞ୍ଚେ ୱା ପୀଠେ ୱା ଭୂମିପ୍ପଦେସେ ୱା ଠିତେନ ନିସିନ୍ନେନ

ୱା ଦେସେତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ସଯନଗତେନ ପନ ସଯନଗତସ୍ସ ଉଚ୍ଚତରେ ୱା ସମପ୍ପମାଣେ ୱା ନିପନ୍ନେନ ଦେସେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ନିପନ୍ନେନ ପନ ଠିତସ୍ସ ୱା ନିସିନ୍ନସ୍ସ ୱା ନିପନ୍ନସ୍ସ ୱା, ନିସିନ୍ନେନ ଚ ଠିତସ୍ସ ୱା ନିସିନ୍ନସ୍ସ ୱା, ଠିତେନ ଠିତସ୍ସେୱ ୱଟ୍ଟତି।

୬୫। ପଲ୍ଲତ୍ଥିକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ନୱମେ ହତ୍ଥପଲ୍ଲତ୍ଥିକାଦୀସୁ ଯାଯ କାଯଚି ନିସିନ୍ନସ୍ସ ଦେସେତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି।

୬୬। ୱେଠିତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦସମେ ୱେଠିତସୀସସ୍ସାତି ଦୁସ୍ସୱେଠନେନ ୱା ମୋଳିଆଦୀହି ୱା ଯଥା କେସନ୍ତୋ ନ ଦିସ୍ସତି, ଏୱଂ ୱେଠିତସୀସସ୍ସ, ତେନେୱସ୍ସ ଅନାପତ୍ତିଯଂ ''କେସନ୍ତଂ ୱିୱରାପେତ୍ୱା ଦେସେତୀ''ତି (ପାଚି। ୬୪୩) ୱୁତ୍ତଂ।

୬୭। ଓଗୁଣ୍ଠିତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଏକାଦସମେ ଓଗୁଣ୍ଠିତସୀସସ୍ସାତି ସସୀସଂ ପାରୁତସ୍ସ, ଅନାପତ୍ତିଯଂ ପନେତ୍ଥ ''ସୀସଂ ୱିୱରାପେତ୍ୱା ଦେସେତୀ''ତି (ପାଚି। ୬୪୪) ଅଧିକଂ।

୬୮। ଛମାସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦ୍ୱାଦସମେ ଛମାଯଂ ନିସୀଦିତ୍ୱାତି ଭୂମିଯଂ ନିସୀଦିତ୍ୱା। ଆସନେତି ଅନ୍ତମସୋ ୱତ୍ଥମ୍ପି ତିଣାନିପି ସନ୍ଥରିତ୍ୱା ନିସିନ୍ନସ୍ସ।

୬୯। ନୀଚାସନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତେରସମେ ଉଚ୍ଚେ ଆସନେତି ଅନ୍ତମସୋ ଭୂମିପ୍ପଦେସେପି ଉନ୍ନତପ୍ପଦେସେ ନିସିନ୍ନସ୍ସ।

୭୦। ଠିତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଚୁଦ୍ଦସମେ ନ ଠିତୋ ନିସିନ୍ନସ୍ସାତି ସଚେ ଥେରସ୍ସ ଉପଟ୍ଠାନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଠିତଂ ଦହରଂ ଆସନେ ନିସିନ୍ନୋ ମହାଥେରୋ ପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛତି, ନ କଥେତବ୍ବଂ। ଗାରୱେନ ପନ ଥେରଂ ''ଉଟ୍ଠହିତ୍ୱା ପୁଚ୍ଛଥା''ତି ୱତ୍ତୁଂ ନ ସକ୍କା, ତସ୍ମା ''ପସ୍ସେ ଠିତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ କଥେସ୍ସାମୀ''ତି କଥେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି।

୭୧। ପଚ୍ଛତୋଗମନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପନ୍ନରସମେ ସଚେ ପୁରତୋ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛତି, ତସ୍ସ ତଂ ଅକଥେତ୍ୱା ''ପଚ୍ଛିମସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ କଥେସ୍ସାମୀ''ତି କଥେତବ୍ବଂ। ସଦ୍ଧିଂ ଉଗ୍ଗହିତଧମ୍ମଂ ପନ ସଜ୍ଝାଯିତୁଂ, ସମଧୁରେନ ୱା ଗଚ୍ଛନ୍ତସ୍ସ କଥେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି।

୭୨। ଉପ୍ପଥେନଗମନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସୋଳସମେ ନ ଉପ୍ପଥେନାତି ଏତ୍ଥ ସଚେ ଦ୍ୱେପି ସକଟମଗ୍ଗସ୍ମିଂ ଏକେକଚକ୍କପଥେନ ୱା ଉପ୍ପଥେନ ୱା ସମଧୁରଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତି, ୱଟ୍ଟତି।

୭୩। ଠିତୋଉଚ୍ଚାରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସତ୍ତରସମେ ''ଅସଞ୍ଚିଚ୍ଚା''ତି ଅନାପତ୍ତିଯଂ ସଚେ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଟ୍ଠାନଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତସ୍ସ ସହସା ଉଚ୍ଚାରୋ ୱା ପସ୍ସାୱୋ ୱା ନିକ୍ଖମତି, ଅସଞ୍ଚିଚ୍ଚ କତୋ ନାମ ହୋତି।

୭୪। ହରିତେଉଚ୍ଚାରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଅଟ୍ଠାରସମେ ଯମ୍ପି ଜୀୱମାନରୁକ୍ଖସ୍ସ ମୂଲଂ ପଥୱିଯଂ ଦିସ୍ସମାନଂ ଗଚ୍ଛତି, ସାଖା ୱା ଭୂମିଲଗ୍ଗା ଗଚ୍ଛତି, ସବ୍ବଂ ହରିତସଙ୍ଖାତମେୱ। ଖନ୍ଧେ ନିସୀଦିତ୍ୱା

ପନ ଅପ୍ପହରିତଟ୍ଠାନେ ପାତେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ଅପ୍ପହରିତଟ୍ଠାନଂ ଓଲୋକେନ୍ତସ୍ସେୱ ସହସା ନିକ୍ଖମତି, ଗିଲାନଟ୍ଠାନେ ଠିତୋ ହୋତି, ‘‘ଅପ୍ପହରିତେ କତୋ ହରିତଂ ଓତ୍ଥରତୀ’’ତି (ପାଚି। ୬୫୨) ଇଦମେତ୍ଥ ଅନାପତ୍ତିୟଂ ଅଧିକଂ। ତତ୍ଥ ସଚେପି ଅପ୍ପହରିତଂ ଅଲଭନ୍ତେନ ତିଣଣ୍ଡୁପକଂ ୱା ପଲାଲଣ୍ଡୁପକଂ ୱା ଠପେତ୍ୱା କତୋ ପଚ୍ଛା ହରିତଂ ଓତ୍ଥରତି, ୱଟ୍ଟତିୟେୱ। ଖେଳେନ ଚେତ୍ଥ ସିଙ୍ଘାଣିକାପି ସଙ୍ଗହିତା।

୭୫। ଉଦକେଉଚ୍ଚାରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଏକୂନଅସୀତିମେ ନ ଉଦକେତି ଏତଂ ପରିଭୋଗୌଦକମେୱ ସନ୍ଧାୟ ୱୁତ୍ତଂ, ୱଚ୍ଚକୁଟିସମୁଦ୍ଦାଦିଉଦକେସୁ ପନ ଅପରିଭୋଗେସୁ ଅନାପତ୍ତି। ଦେୱେ ୱସ୍ସନ୍ତେ ସମନ୍ତତୋ ଉଦକୋଘେ ଜାତେ ଅନୁଦକଟ୍ଠାନଂ ଅଲଭନ୍ତେନ ଉଦକେ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ଇଧାପି ‘‘ଥଲେ କତୋ ଉଦକଂ ଓତ୍ଥରତୀ’’ତି (ପାଚି। ୬୫୪) ଇଦଂ ଅନାପତ୍ତିୟଂ ଅଧିକଂ, ସେସଂ ସବ୍ବସିକ୍ଖାପଦେସୁ ଉତ୍ତାନମେୱ।

ସମୁଟ୍ଠାନାଦିଦୀପନତ୍ଥାୟ ପନେତ୍ଥ ଇଦଂ ପକିଣ୍ଣକଂ – ଉଜ୍ଜଗ୍ଘିକୌଚ୍ଚାସଦ୍ଦପଟିସଂଯୁତ୍ତାନି ଚତ୍ତାରି, ସକବଳେନ ମୁଖେନ ବ୍ୟାହରଣଂ ଏକଂ, ଛମାନୀଚାସନନିସିନ୍ନଠିତପଚ୍ଛତୋଗମନୌପ୍ପଥଗମନପଟିସଂଯୁତ୍ତାନି ପଞ୍ଚାତି ଇମାନି ଦସ ସିକ୍ଖାପଦାନି ସମନୁଭାସନସମୁଟ୍ଠାନାନି, ଏକେକମେତ୍ଥ କିରିୟଂ, ସଞ୍ଞାୱିମୋକ୍ଖଂ, ସଚିତ୍ତକଂ, ଲୋକୱଜ୍ଜଂ, କାୟକମ୍ମଂ, ୱଚୀକମ୍ମଂ, ଅକୁସଲଚିତ୍ତଂ, ଦୁକ୍ଖୱେଦନଂ। ସୂପୋଦନୱିଞ୍ଞତ୍ତିସିକ୍ଖାପଦଂ ଥେୟ୍ୟସତ୍ଥସମୁଟ୍ଠାନଂ, କିରିୟଂ, ସଞ୍ଞାୱିମୋକ୍ଖଂ, ସଚିତ୍ତକଂ, ଲୋକୱଜ୍ଜଂ, କାୟକମ୍ମଂ, ୱଚୀକମ୍ମଂ, ଅକୁସଲଚିତ୍ତଂ, ଦୁକ୍ଖୱେଦନଂ। ଛତ୍ତପାଣିଦଣ୍ଡପାଣିସତ୍ଥପାଣିଆୱୁଧପାଣିପାଦୁକାଉପାହନଯାନସୟନପଲ୍ଲତ୍ଥିକୱେଠିତଓଗୁଣ୍ଠିତନାମକାନି ଏକାଦସ ଧମ୍ମଦେସନାସମୁଟ୍ଠାନାନି, କିରିୟାକିରିୟାନି, ସଞ୍ଞାୱିମୋକ୍ଖାନି, ସଚିତ୍ତକାନି, ଲୋକୱଜ୍ଜାନି, ୱଚୀକମ୍ମାନି, ଅକୁସଲଚିତ୍ତାନି, ଦୁକ୍ଖୱେଦନାନି। ସେସାନି ତେପଣ୍ଣାସ ପଠମପାରାଜିକସମୌଟ୍ଠାନାଦିଭେଦାନୀତି।

ଏକୂନଅସୀତିଧମ୍ମଦେସନାପଟିସଂଯୁତ୍ତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

କଙ୍ଖାୱିତରଣିୟା ପାତିମୋକ୍ଖୱଣ୍ଣନାୟ

ସେଖିୟୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ଅଧିକରଣସମଥୱଣ୍ଣନା

ଅଧିକରଣସମଥେସୁ ସତ୍ତାତି ତେସଂ ଗଣନପରିଚ୍ଛେଦୋ। ଅଧିକରଣାନି ସମେନ୍ତି ୱୂପସମେନ୍ତୀତି ଅଧିକରଣସମଥା। ଉଦ୍ଦେସଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତୀତି ଆପତ୍ତାଧିକରଣସଙ୍ଖାତାସୁ ଚ ଅୱସେସାଧିକରଣଉଯପଚ୍ଚୟାସୁ ଚ ଆପତ୍ତୀସୁ ପରିସୁଦ୍ଧଭାୱଂ ପୁଚ୍ଛନତ୍ଥଂ ଉଦ୍ଦିସିତବ୍ବତଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି। ଉପ୍ପନ୍ନୁପ୍ପନ୍ନାନନ୍ତି ଉପ୍ପନ୍ନାନଂ ଉପ୍ପନ୍ନାନଂ। ଅଧିକରଣାନନ୍ତି ୱିୱାଦାଧିକରଣଂ ଅନୁୱାଦାଧିକରଣଂ ଆପତ୍ତାଧିକରଣଂ କିଚ୍ଚାଧିକରଣନ୍ତି ଇମେସଂ ଚତୁନ୍ନଂ। ସମଥାୟ ୱୂପସମାୟାତି ସମନତ୍ଥଞ୍ଚେୱ ୱୂପସମନତ୍ଥଞ୍ଚ ସମ୍ମୁଖାୱିନୟୋ ଦାତବ୍ବୋ...ପେ... ତିଣୱତ୍ଥାରକୋତି ଇମେ ସତ୍ତ ସମଥା ଦାତବ୍ବା। ତତ୍ରାୟଂ ୱିନିଚ୍ଛୟୋ – ଅଧିକରଣେସୁ ତାୱ ‘‘ଧମ୍ମୋ’’ତି ୱା, ‘‘ଅଧମ୍ମୋ’’ତି ୱା ଅଟ୍ଠାରସହି ୱତ୍ଥୂହି ୱିୱଦନ୍ତାନଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ ଯୋ ୱିୱାଦୋ, ଇଦଂ ୱିୱାଦାଧିକରଣଂ ନାମ। ସୀଲୱିପତ୍ତିୟା ୱା ଆଚାରଦିଟ୍ଠିଆଜୀୱୱିପତ୍ତିୟା ୱା ଅନୁୱଦନ୍ତାନଂ ଯୋ ଅନୁୱାଦୋ ଉପୱଦନା ଚେୱ ଚୋଦନା ଚ, ଇଦଂ ଅନୁୱାଦାଧିକରଣଂ ନାମ। ମାତିକାୟ ଆଗତା ପଞ୍ଚ, ୱିଭଙ୍ଗେ ଦ୍ୱେତି ସତ୍ତପି ଆପତ୍ତିକ୍ଖନ୍ଧା ଆପତ୍ତାଧିକରଣଂ, ନାମ। ଯଂ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଅପଲୋକନାଦୀନଂ ଚତୁନ୍ନଂ କମ୍ମାନଂ କରଣଂ, ଇଦଂ କିଚ୍ଚାଧିକରଣଂ ନାମ।

ତତ୍ଥ ୱିୱାଦାଧିକରଣଂ (ଚୂଳୱ। ୨୨୮) ଦ୍ୱୀହି ସମଥେହି ସମ୍ମତି ସମ୍ମୁଖାୱିନୟେନ ଚ ଯେଭୁୟ୍ୟସିକାୟ ଚ, ସମ୍ମୁଖାୱିନୟେନେୱ ସମ୍ମମାନଂ ଯସ୍ମିଂ ୱିହାରେ ଉପ୍ପନ୍ନଂ, ତସ୍ମିଂୟେୱ ୱା, ଅଞ୍ଞତ୍ଥ ୱୂପସମେତୁଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତାନଂ ଅନ୍ତରାମଗ୍ଗେ ୱା, ଯତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱା ସଙ୍ଘସ୍ସ ନିୟ୍ୟାତିତଂ, ତତ୍ଥ ସଙ୍ଘେନ ୱା ୱୂପସମେତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତେ ତତ୍ଥେୱ ଉବ୍ବାହିକାୟ ସମ୍ମତପୁଗ୍ଗଲେହି ୱା ୱିନିଚ୍ଛିତଂ ସମ୍ମତି, ଏୱଂ ସମ୍ମମାନେ ଚ ପନ ତସ୍ମିଂ ଯା ସଙ୍ଘସମ୍ମୁଖତା ଧମ୍ମସମ୍ମୁଖତା ୱିନୟସମ୍ମୁଖତା ପୁଗ୍ଗଲସମ୍ମୁଖତା ଅୟଂ ସମ୍ମୁଖାୱିନୟୋ ନାମ। ତତ୍ଥ ଚ କାରକସଙ୍ଘସ୍ସ ସଙ୍ଘସାମଗ୍ଗିୱସେନ ସମ୍ମୁଖୀଭାୱୋ ସଙ୍ଘସମ୍ମୁଖତା, ସମେତବ୍ବସ୍ସ ୱତ୍ଥୁନୋ ଭୂତତା ଧମ୍ମସମ୍ମୁଖତା, ଯଥା ତଂ ସମେତବ୍ବଂ, ତଥେୱସ୍ସ ସମନଂ ୱିନୟସମ୍ମୁଖତା, ଯୋ ଚ ୱିୱଦତି, ଯେନ ଚ ୱିୱଦତି, ତେସଂ ଉଭିନ୍ନଂ ଅତ୍ଥପଚ୍ଚତ୍ଥିକାନଂ ସମ୍ମୁଖୀଭାୱୋ ପୁଗ୍ଗଲସମ୍ମୁଖତା। ଉବ୍ବାହିକାୟ ୱୂପସମନେ ପନେତ୍ଥ ସଙ୍ଘସମ୍ମୁଖତା ପରିହାୟତି, ଏୱଂ ତାୱ ସମ୍ମୁଖାୱିନୟେନେୱ ସମ୍ମତି।

ସଚେ ପନେୱମ୍ପି ନ ସମ୍ମତି, ଅଥ ନଂ ଉବ୍ବାହିକାଯ ସମ୍ମତା ଭିକ୍ଖୂ ''ନ ମଯଂ ସକ୍କୋମ ୱୂପସମେତୁ''ନ୍ତି ସଙ୍ଘସ୍ସେୱ ନିଯ୍ଯାତେନ୍ତି, ତତୋ ସଙ୍ଘୋ ପଞ୍ଚଙ୍ଗସମନ୍ନାଗତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ସଲାକଗ୍ଗାହାପକଂ ସମ୍ମନ୍ନିତ୍ୱା ତେନ ଗୁଳ୍ହକୱିୱଟକସକଣ୍ଣଜପ୍ପକେସୁ ତୀସୁ ସଲାକଗ୍ଗାହେସୁ ଅଞ୍ଞତରୱସେନ ସଲାକଂ ଗାହେତ୍ୱା ସନ୍ନିପତିତପରିସାଯ ଧମ୍ମୱାଦୀନଂ ଯେଭୁଯ୍ଯତାଯ ଯଥା ତେ ଧମ୍ମୱାଦିନୋ ୱଦନ୍ତି, ଏୱଂ ୱୂପସନ୍ତଂ ଅଧିକରଣଂ ସମ୍ମୁଖାୱିନଯେନ ଚ ଯେଭୁଯ୍ଯସିକାଯ ଚ ୱୂପସନ୍ତଂ ହୋତି। ତତ୍ଥ ସମ୍ମୁଖାୱିନଯୋ ୱୁତ୍ତନଯୋ ଏୱ, ଯଂ ପନ ଯେଭୁଯ୍ଯସିକକମ୍ମସ୍ସ କରଣଂ। ଅଯଂ ଯେଭୁଯ୍ଯସିକା ନାମ, ଏୱଂ ୱିୱାଦାଧିକରଣଂ ଦ୍ୱୀହି ସମଥେହି ସମ୍ମତି।

ଅନୁୱାଦାଧିକରଣଂ (ଚୂଳୱ। ୨୩୬) ଚତୂହି ସମଥେହି ସମ୍ମତି ସମ୍ମୁଖାୱିନଯେନ ଚ ସତିୱିନଯେନ ଚ ଅମୂଳ୍ହୱିନଯେନ ଚ ତସ୍ସପାପିଯସିକାଯ ଚ। ସମ୍ମୁଖାୱିନଯେନେୱ ସମ୍ମମାନଂ ଯୋ ଚ ଅନୁୱଦତି, ଯଞ୍ଚ ଅନୁୱଦତି, ତେସଂ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ସଚେ କାଚି ଆପତ୍ତି ନତ୍ଥି, ଉଭୋ ଖମାପେତ୍ୱା, ସଚେ ଅତ୍ଥି, ''ଅଯଂ ନାମେତ୍ଥ ଆପତ୍ତୀ''ତି ଏୱଂ ୱିନିଚ୍ଛିତଂ ୱୂପସମ୍ମତି, ତତ୍ଥ ସମ୍ମୁଖାୱିନଯଲକ୍ଖଣଂ ୱୁତ୍ତନଯମେୱ। ଯଦା ପନ ଖୀଣାସୱସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଅମୂଲିକାଯ ସୀଲୱିପତ୍ତିଯା ଅନୁଦ୍ଧଂସିତସ୍ସ ସତିୱିନଯଂ ଯାଚମାନସ୍ସ ସଙ୍ଘୋ ଞତ୍ତିଚତୁତ୍ଥେନ କମ୍ମେନ ସତିୱିନଯଂ ଦେତି, ତଦା ସମ୍ମୁଖାୱିନଯେନ ଚ ସତିୱିନଯେନ ଚ ୱୂପସନ୍ତଂ ହୋତି, ଦିନ୍ନେ ପନ ସତିୱିନଯେ ପୁନ ତସ୍ମିଂ ପୁଗ୍ଗଲେ କସ୍ସଚି ଅନୁୱାଦୋ ନ ରୁହତି। ଯଦା ଉମ୍ମତ୍ତକୋ ଭିକ୍ଖୁ ଉମ୍ମାଦୱସେନ ଗତେ ଅସ୍ସାମଣକେ ଅଜ୍ଝାଚାରେ ''ସରତାଯସ୍ମା ଏୱରୂପିଂ ଆପତ୍ତି''ନ୍ତି ଭିକ୍ଖୂହି ଚୋଦିଯମାନୋ ''ଉମ୍ମତ୍ତକେନ ମେ, ଆୱୁସୋ, ଏତଂ କତଂ, ନାହଂ ତଂ ସରାମୀ''ତି ଭଣନ୍ତୋପି ଭିକ୍ଖୂହି ଚୋଦିଯମାନୋୱ ପୁନ ଅଚୋଦନତ୍ଥାଯ ଅମୂଳ୍ହୱିନଯଂ ଯାଚତି, ସଙ୍ଘୋ ଚସ୍ସ ଞତ୍ତିଚତୁତ୍ଥେନ କମ୍ମେନ ଅମୂଳ୍ହୱିନଯଂ ଦେତି। ତଦା ସମ୍ମୁଖାୱିନଯେନ ଚ ଅମୂଳ୍ହୱିନଯେନ ଚ ୱୂପସନ୍ତଂ ହୋତି, ଦିନ୍ନେ ପନ ଅମୂଳ୍ହୱିନଯେ ପୁନ ତସ୍ମିଂ ପୁଗ୍ଗଲେ କସ୍ସଚି ତପ୍ପଚ୍ଚଯା ଅନୁୱାଦୋ ନ ରୁହତି।

ଯଦା ପନ ପାରାଜିକେନ ୱା ପାରାଜିକସାମନ୍ତେନ ୱା ଚୋଦିଯମାନସ୍ସ ଅଞ୍ଞେନଞ୍ଞଂ ପଟିଚରତୋ ପାପୁସ୍ସନ୍ନତାଯ ପାପିଯସ୍ସ ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ''ସଚାଯଂ ଅଚ୍ଛିନ୍ନମୂଲୋ ଭୱିସ୍ସତି, ସମ୍ମା ୱତ୍ତିତ୍ୱା ଓସାରଣଂ ଲଭିସ୍ସତି, ସଚେ ଛିନ୍ନମୂଲୋ, ସ୍ୱାଯମେୱସ୍ସ ନାସନା ଭୱିସ୍ସତୀ''ତି ମଞ୍ଞମାନୋ ସଙ୍ଘୋ ଞତ୍ତିଚତୁତ୍ଥେନ କମ୍ମେନ ତସ୍ସପାପିଯସିକଂ କମ୍ମଂ କରୋତି, ତଦା ସମ୍ମୁଖାୱିନଯେନ ଚ ତସ୍ସପାପିଯସିକାଯ ଚ ୱୂପସନ୍ତଂ ହୋତି, ଏୱଂ ଅନୁୱାଦାଧିକରଣଂ ଚତୂହି ସମଥେହି ସମ୍ମତି।

ଆପତ୍ତାଧିକରଣଂ (ଚୂଳୱ। ୨୩୯) ତୀହି ସମଥେହି ସମ୍ମତି ସମ୍ମୁଖାୱିନଯେନ ଚ ପଟିଞ୍ଞାତକରଣେନ ଚ ତିଣୱତ୍ଥାରକେନ ଚ। ତସ୍ସ ସମ୍ମୁଖାୱିନଯେନେୱ ୱୂପସମୋ ନତ୍ଥି, ଯଦା ପନ ଏକସ୍ସ ୱା ଭିକ୍ଖୁନୋ, ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯୱଣ୍ଣନାଯଂ ୱୁତ୍ତନଯେନ ସଙ୍ଘଗଣମଜ୍ଝେସୁ ୱା ଭିକ୍ଖୁ ଲହୁକଂ ଆପତ୍ତିଂ ଦେସେତି, ତଦା ଆପତ୍ତାଧିକରଣଂ ସମ୍ମୁଖାୱିନଯେନ ଚ ପଟିଞ୍ଞାତକରଣେନ ଚ ୱୂପସମ୍ମତି। ତତ୍ଥ ସମ୍ମୁଖାୱିନଯେ ତାୱ ଯୋ ଚ ଦେସେତି, ଯସ୍ସ ଚ ଦେସେତି, ତେସଂ ସମ୍ମୁଖୀଭାୱୋ ପୁଗ୍ଗଲସମ୍ମୁଖତା, ସେସଂ ୱୁତ୍ତନଯମେୱ। ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ଚ ଗଣସ୍ସ ଚ ଦେସନାକାଲେ ସଙ୍ଘସମ୍ମୁଖତା ପରିହାଯତି।

ଯା ପନେତ୍ଥ ''ଅହଂ, ଭନ୍ତେ, ଇତ୍ଥନ୍ନାମଂ ଆପତ୍ତିଂ ଆପନ୍ନୋ''ତି ଚ, ''ପସ୍ସସୀ''ତି, ''ଆମ ପସ୍ସାମୀ''ତି ଚ ପଟିଞ୍ଞା, ତାଯ ''ଆଯତିଂ ସଂୱରେଯ୍ଯାସୀ''ତି କରଣଂ ପଟିଞ୍ଞାତକରଣଂ ନାମ। ସଙ୍ଘାଦିସେସେ ପରିୱାସାଦିଯାଚନା ପଟିଞ୍ଞା, ପରିୱାସାଦୀନଂ ଦାନଂ ପଟିଞ୍ଞାତକରଣଂ ନାମ। ଦ୍ୱେପକ୍ଖଜାତା ପନ ଭଣ୍ଡନକାରକା ଭିକ୍ଖୂ ବହୁଂ ଅସ୍ସାମଣକଂ ଅଜ୍ଝାଚାରଂ ଚରିତ୍ୱା ପୁନ ଲଜ୍ଜିଧମ୍ମେ ଉପ୍ପନ୍ନେ ''ସଚେ ମଯଂ ଇମାହି ଆପତ୍ତୀହି ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ କରିସ୍ସାମ, ସିଯାପି ତଂ ଅଧିକରଣଂ କକ୍ଖଳତ୍ତାଯ ୱାଳତ୍ତାଯ ସଂୱତ୍ତେଯ୍ଯା''ତି ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ଆପତ୍ତିଯା କାରାପନେ ଦୋସଂ ଦିସ୍ୱା ଯଦା ତିଣୱତ୍ଥାରକକମ୍ମଂ କରୋନ୍ତି, ତଦା ଆପତ୍ତାଧିକରଣଂ ସମ୍ମୁଖାୱିନଯେନ ଚ ତିଣୱତ୍ଥାରକେନ ଚ ସମ୍ମତି। ତତ୍ର ହି ଯତ୍ତକା ହତ୍ଥପାସୂପଗତା ''ନ ମେତଂ ଖମତୀ''ତି ଏୱଂ ଦିଟ୍ଠାୱିକମ୍ମଂ ଅକତ୍ୱା ନିଦ୍ଦମ୍ପି ଓକ୍କମନ୍ତା ହୋନ୍ତି, ସବ୍ବେସଂ ଠପେତ୍ୱା ଥୁଲ୍ଲୱଜ୍ଜଞ୍ଚ ଗିହିପ୍ପଟିସଂଯୁତ୍ତଞ୍ଚ ସବ୍ବାପତ୍ତିଯୋ ୱୁଟ୍ଠହନ୍ତି, ଏୱଂ ଆପତ୍ତାଧିକରଣଂ ତୀହି ସମଥେହି ସମ୍ମତି।

କିଚ୍ଚାଧିକରଣଂ (ଚୂଳୱ। ୨୪୨) ଏକେନ ସମଥେନ ସମ୍ମତି ସମ୍ମୁଖାୱିନଯେନେୱ। ଇତି ଇମାନି ଚତ୍ତାରି ଅଧିକରଣାନି ଯଥାନୁରୂପଂ ଇମେହି ସତ୍ତହି ସମଥେହି ସମ୍ମନ୍ତି, ତେନ ୱୁତ୍ତଂ ''ଉପ୍ପନ୍ନୁପ୍ପନ୍ନାନଂ ଅଧିକରଣାନଂ ସମଥାଯ ୱୂପସମାଯ ସମ୍ମୁଖାୱିନଯୋ ଦାତବ୍ବୋ…ପେ… ତିଣୱତ୍ଥାରକୋ''ତି। ଅଯମେତ୍ଥ ୱିନିଚ୍ଛଯନଯୋ, ୱିତ୍ଥାରୋ ପନ ସମଥକ୍ଖନ୍ଧକେ ଆଗତୋଯେୱ, ୱିନିଚ୍ଛଯୋପିସ୍ସ ସମନ୍ତପାସାଦିକାଯଂ ୱୁତ୍ତୋ।

ତତ୍ଥାଯସ୍ମନ୍ତେ ପୁଚ୍ଛାମି, କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧାତି ତେସୁ ସତ୍ତସୁ ଅଧିକରଣସମଥେସୁ କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ନତ୍ଥି ୱୋ କିଞ୍ଚି ସମଥେହି ୱୂପସମେତବ୍ବନ୍ତି ପୁଚ୍ଛାମି, ଏତେନ ସବ୍ବାପତ୍ତୀହି ପରିସୁଦ୍ଧଭାୱୋ ପୁଚ୍ଛିତୋ ହୋତି।

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠଂ ଖୋ ଆଯସ୍ମନ୍ତୋ ନିଦାନନ୍ତିଆଦି ନିଗମନୱଚନଂ। ତତ୍ଥ ଏତ୍ତକନ୍ତି ଏତ୍ତକଂ ସିକ୍ଖାପଦଂ। ସୁତ୍ତାଗତନ୍ତି ସୁତ୍ତେ ପାତିମୋକ୍ଖେ ଆଗତଂ।

ସୁତ୍ତପରିଯାପନ୍ନନ୍ତି ତତ୍ଥେୱ ଅନ୍ତୋଗଧଂ। ଅନ୍ୱଦ୍ଧମାସଂ ଉଦ୍ଦେସଂ ଆଗଚ୍ଛତୀତି ଅଦ୍ଧମାସେ ଅଦ୍ଧମାସେ ଉପୋସଥୱସେନ ଉଦ୍ଦିସିତବ୍ବତଂ ଆଗଚ୍ଛତି। ସମଗ୍ଗେହୀତି କାଯସାମଗ୍ଗିୱସେନ ସମଗ୍ଗେହି। ସମ୍ମୋଦମାନେହୀତି ଚିତ୍ତସାମଗ୍ଗିୱସେନ ଏକଜ୍ଝାସଯତାଯ ସୁଟ୍ଠୁ ମୋଦମାନେହି। ଅୱିୱଦମାନେହୀତି ଅଟ୍ଠାରସସୁ ୱିୱାଦୱତ୍ଥୂସୁ ଅଞ୍ଞତରୱସେନାପି ଅୱିୱଦମାନେହି। ସିକ୍ଖିତବ୍ବନ୍ତି ତଂ ତଂ ସିକ୍ଖାପଦଂ ଅୱୀତିକ୍କମନ୍ତେହି ଅଧିସୀଲସିକ୍ଖା ସମ୍ପାଦେତବ୍ବା। ଅନ୍ତରନ୍ତରା ପନ ଯଂ ନ ୱୁତ୍ତଂ, ତଂ ସବ୍ବଂ ପୁରିମେ ପୁରିମେ ସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତତ୍ତା ଚେୱ ଉତ୍ତାନତ୍ଥତ୍ତା ଚାତି।

ଅଧିକରଣସମଥୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

କଙ୍ଖାୱିତରଣିଯା ପାତିମୋକ୍ଖୱଣ୍ଣନାଯ

ଭିକ୍ଖୁପାତିମୋକ୍ଖୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ନମୋ ତସ୍ସ ଭଗୱତୋ ଅରହତୋ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧସ୍ସ

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ଭିକ୍ଖୁନୀପାତିମୋକ୍ଖୱଣ୍ଣନା

ପାରାଜିକକଣ୍ଡୋ

ଭିକ୍ଖୁନୀନଂ ହିତତ୍ଥାଯ, ପାତିମୋକ୍ଖଂ ପକାସଯି;

ଯଂ ନାଥୋ, ତସ୍ସ ଦାନେସୋ, ସମ୍ପତ୍ତୋ ୱଣ୍ଣନାକ୍କମୋ।

ସାଧାରଣପାରାଜିକଂ

୧…ପେ…୪। ମେଥୁନଧମ୍ମସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତତ୍ଥ ସୁଣାତୁ ମେତିଆଦୀନଂ ଭିକ୍ଖୁପାତିମୋକ୍ଖୱଣ୍ଣନାଯଂ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ଅତ୍ଥୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। କେୱଲଞ୍ହି, ଭନ୍ତେ, ଅଯ୍ୟେତିଆଦିୱସେନ ତସ୍ମିଞ୍ଚ ଇଧ ଚ ଅଭିଲାପମତ୍ତମେୱ ଲିଙ୍ଗଭେଦମତ୍ତଞ୍ଚ ୱିସେସୋ । ଯସ୍ମା ଚ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ସିକ୍ଖାପଚ୍ଚକ୍ଖାନଂ ନାମ ନତ୍ଥି, ତସ୍ମା ଭିକ୍ଖୁନୀନଂ ''ସିକ୍ଖାସାଜୀୱସମାପନ୍ନା ସିକ୍ଖଂ ଅପଚ୍ଚକ୍ଖାଯ ଦୁବ୍ବଲ୍ୟଂ ଅନାୱିକତ୍ୱା''ତି ଅୱତ୍ୱା ଯା ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଛନ୍ଦସୋ ମେଥୁନଂ ଧମ୍ମଂ ପଟିସେୱେଯ୍ୟାତି ୱୁତ୍ତଂ। ତତ୍ଥ ଛନ୍ଦସୋତି ମେଥୁନରାଗପ୍ପଟିସଂଯୁତ୍ତେନ ଛନ୍ଦେନ ଚେୱ ରୁଚିଯା ଚ। ଛନ୍ଦେ ପନ ଅସତି ବଲକ୍କାରେନ ପଧଂସିତାଯ ଅନାପତ୍ତି, ତସ୍ମା ଯା ପରିପୁଣ୍ଣୂପସମ୍ପଦା ଭିକ୍ଖୁନୀ ମନୁସ୍ସାମନୁସ୍ସତିରଚ୍ଛାନଜାତୀସୁ ପୁରିସୌଭତୋବ୍ୟଞ୍ଜନକପଣ୍ଡକାନଂ ଯସ୍ସ କସ୍ସଚି ସଜୀୱସ୍ସ ୱା ନିଜ୍ଜୀୱସ୍ସ ୱା ସନ୍ଥତସ୍ସ ୱା ଅସନ୍ଥତସ୍ସ ୱା ଅକ୍ଖାଯିତସ୍ସ ୱା ଯେଭୁଯ୍ୟେନ ଅକ୍ଖାଯିତସ୍ସ ୱା ଅଙ୍ଗଜାତସ୍ସ ଅତ୍ତନୋ ୱଚ୍ଚମଗ୍ଗପସ୍ସାୱମଗ୍ଗମୁଖେସୁ ତୀସୁ ଯତ୍ଥକତ୍ଥଚି ସନ୍ଥତେ ୱା ଅସନ୍ଥତେ ୱା ପକତିୱାତେନ ଅସଂଫୁଟ୍ଠେ ଅଲ୍ଲୋକାସେ ଅନ୍ତମସୋ ତିଲଫଲମତ୍ତମ୍ପି ପଦେସଂ ଛନ୍ଦସୋ ପୱେସେତି, ପରେନ ୱା ପୱେସିଯମାନା ପୱେସନପୱିଟ୍ଠଟ୍ଠିତୌଦ୍ଧରଣେସୁ ଯଂକିଞ୍ଚି ସାଦିଯତି, ଅଯଂ ପାରାଜିକା ହୋତି। ସେସମେତ୍ଥ ଇତୋ ପରେସୁ ଚ ସାଧାରଣସିକ୍ଖାପଦେସୁ ୱୁତ୍ତନଯାନୁସାରେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବଂ।

ଅସାଧାରଣପାରାଜିକଂ

୫। ଉବ୍ଭଜାଣୁମଣ୍ଡଲିକାସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଅସାଧାରଣେସୁ ପନ ଚତୁନ୍ନଂ ତାୱ ପାରାଜିକାନଂ ପଠମେ ଅୱସ୍ସୁତାତି କାଯସଂସଗ୍ଗରାଗେନ ତିନ୍ତା, କିଲିନ୍ନାତି ଅତ୍ଥୋ। ଦୁତିଯପଦେପି ଏସେୱ ନଯୋ। ପୁରିସପୁଗ୍ଗଲସ୍ସାତି କାଯସଂସଗ୍ଗଂ ସମାପଜ୍ଜିତୁଂ ୱିଞ୍ଞୁସ୍ସ ମନୁସ୍ସଜାତିକସ୍ସ ପୁରିସସଙ୍ଖାତସ୍ସ ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ। ଅଧକ୍ଖକନ୍ତି ଅତ୍ତନୋ ଅକ୍ଖକାନଂ ଅଧୋ। ଉବ୍ଭଜାଣୁମଣ୍ଡଲନ୍ତି ଜାଣୁମଣ୍ଡଲାନଂ ଉପରି, ଏତ୍ଥ ଚ ଉବ୍ଭକପ୍ପରମ୍ପି ଉବ୍ଭଜାଣୁମଣ୍ଡଲେନେୱ ସଙ୍ଗହିତଂ। ଆମସନନ୍ତି ଆମଜ୍ଜନଂ ଫୁଟ୍ଠୋକାସଂ ଅନତିକ୍କମିତ୍ୱା ତତ୍ଥେୱ ସଙ୍ଘଟ୍ଟନଂ। ପରାମସନନ୍ତି ଇତୋ ଚିତୋ ଚ ସଞ୍ଚରଣଂ। ଗହଣନ୍ତି ଗହିତମତ୍ତଂ। ଛୁପନନ୍ତି ଅସଙ୍ଘଟ୍ଟେତ୍ୱା ଫୁଟ୍ଠମତ୍ତଂ। ପଟିପୀଳନନ୍ତି ଅଙ୍ଗେ ଗହେତ୍ୱା ନିପ୍ପୀଳନଂ। ସାଦିଯେଯ୍ୟାତି ଯା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅତ୍ତନୋ ଯଥାପରିଚ୍ଛିନ୍ନେ କାଯେ ପୁରିସସ୍ସ ଏତଂ ଆମସନାଦିଂ ସାଦିଯତି, ସଯଂ ୱା ପନ ତେନ କାଯେନ ପୁରିସସ୍ସ ଯଂକିଞ୍ଚି କାଯପ୍ପଦେସଂ ସାଦଯମାନା ଛୁପତି, ଅଯଂ ଉବ୍ଭଜାଣୁମଣ୍ଡଲିକା ନାମ ପାରାଜିକାତି ଅଯମେତ୍ଥ ସଙ୍ଖେପୋ।

''ନିଦାନଂ ପୁଗ୍ଗଲଂ ୱତ୍ଥୁ''ନ୍ତିଆଦିକେ (କଙ୍ଖା। ଅଟ୍ଠ। ପଠମପାରାଜିକୱଣ୍ଣନା) ତେନ ୱିତ୍ଥାରୱିନିଚ୍ଛଯେ ଯସ୍ମା ସବ୍ବାନେୱ ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତିଯୋ ହୋନ୍ତି, ତସ୍ମା ଇତୋ ପଟ୍ଠାଯ ସନ୍ତିଂ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତିଂ ୱତ୍ୱା ସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତୀତି ୱା ଅସାଧାରଣପଞ୍ଞତ୍ତୀତି ୱା ନ ୱକ୍ଖାମ, ଆଣତ୍ତିଯଂ ଯତ୍ଥ ଆଣତ୍ତି ନତ୍ଥି, ତତ୍ଥ କିଞ୍ଚି ଅୱତ୍ୱା ଯତ୍ଥ ଅତ୍ଥି, ତତ୍ଥେୱ ୱକ୍ଖାମ, ୱିପତ୍ତିୱିଚାରଣା ୱୁତ୍ତାଯେୱ।

ଅୱସେସଂ ପନ ସବ୍ବତ୍ଥ ୱତ୍ତବ୍ବଂ, ତଯିଦଂ ୱୁଚ୍ଚତି, ଇଦଂ ତାୱ ସିକ୍ଖାପଦଂ ସାୱତ୍ଥିଯଂ ସୁନ୍ଦରୀନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ କାଯସଂସଗ୍ଗଂ ସମାପଜ୍ଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଏକତୋଅୱସ୍ସୁତେ ଯଥାପରିଚ୍ଛିନ୍ନେନ କାଯେନ ପୁରିସସ୍ସ କାଯଂ, ଉଭତୋଅୱସ୍ସୁତେପି କାଯେନ କାଯପ୍ପଟିବଦ୍ଧଂ, ଯଥାପରିଚ୍ଛିନ୍ନକାଯପ୍ପଟିବଦ୍ଧେନ ୱା ଅୱସେସକାଯେନ ୱା ତସ୍ସ କାଯଂ ଆମସନ୍ତିଯା ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ, ଯକ୍ଖପେତପଣ୍ଡକତିରଚ୍ଛାନଗତମନୁସ୍ସୱିଗ୍ଗହାନଂ ଉଭତୋଅୱସ୍ସୁତେ ଯଥାପରିଚ୍ଛିନ୍ନେନ କାଯେନ କାଯଂ ଆମସନ୍ତିଯାପି ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ, ସଚେ ପନ ପୁରିସସ୍ସ କାଯସଂସଗ୍ଗରାଗୋ ନତ୍ଥି, ପାରାଜିକକ୍ଖେତ୍ତେପି ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯମେୱ। ଅୱସେସେ ପନ କାଯପ୍ପଟିବଦ୍ଧେନ କାଯପ୍ପଟିବଦ୍ଧାଦିଭେଦେ, ମେଥୁନରାଗଗେହସିତପେମେସୁ ଚ ସବ୍ବତ୍ଥ ଦୁକ୍କଟଂ। ଅସଞ୍ଚିଚ୍ଚ, ଅସ୍ସତିଯା, ଅଜାନନ୍ତିଯା, ଅସାଦିଯନ୍ତିଯା ,

ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଅଙ୍ଗାନି ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଚ ଭିକ୍ଖୁପାତିମୋକ୍ଖେ କାଯସଂସଗ୍ଗେ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବାନୀତି।

ଉବ୍ଭଜାଣୁମଣ୍ଡଲିକାସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୬। ୱଜ୍ଜପଟିଚ୍ଛାଦିକାସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦୁତିଯେ ଗଣସ୍ସାତି ଅଞ୍ଞାସଂ ଭିକ୍ଖୁନୀନଂ। ଠିତାତି ସଲିଙ୍ଗେ ଠିତା। ଚୁତାତି କାଲଙ୍କତା। ନାସିତାତି ଲିଙ୍ଗନାସନାଯ ସଯଂ ୱା ନଟ୍ଠା, ଅଞ୍ଞେହି ୱା ନାସିତା। ଅୱସ୍ସଟାତି ତିତ୍ଥାଯତନଂ ସଙ୍କନ୍ତା। ପୁବ୍ବେୱାହଂ ଅଯ୍ୟେ ଅଞ୍ଞାସିନ୍ତି ଇଦଂ ତସ୍ସା ୱଚନକାଲଦସ୍ସନଂ, ସଲିଙ୍ଗେ ଠିତାଯ ପନ ପାରାଜିକଭାୱଂ ଞତ୍ୱା ''ନ ଦାନି ନଂ କସ୍ସଚି ଆରୋଚେସ୍ସାମୀ''ତି ଧୁରେ ନିକ୍ଖିତ୍ତମତ୍ତେଯେୱ ଅଯଂ ୱଜ୍ଜପଟିଚ୍ଛାଦିକା ନାମ ପାରାଜିକା ହୋତୀତି।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ନେୱଅତ୍ତନାପଟିଚୋଦନା ନଗଣସ୍ସ ଆରୋଚନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସେସମେତ୍ଥ ସତ୍ତାଣକୱଗ୍ଗମ୍ହି ଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲାପତ୍ତିପଟିଚ୍ଛାଦନସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବଂ। ତତ୍ର ହି ପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଇଧ ପାରାଜିକନ୍ତି ଅଯମେୱ ୱିସେସୋ, ସେସଂ ତାଦିସମେୱାତି।

ୱଜ୍ଜପଟିଚ୍ଛାଦିକାସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୭। ଉକ୍ଖିତ୍ତାନୁୱତ୍ତିକାସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତତିଯେ ଉକ୍ଖିତ୍ତନ୍ତି ଆପତ୍ତିଯା ଅଦସ୍ସନାଦୀସୁ ଉକ୍ଖିତ୍ତଂ। ଧମ୍ମେନାତି ଭୂତେନ ୱତ୍ଥୁନା। ୱିନଯେନାତି ଚୋଦେତ୍ୱା ସାରେତ୍ୱା। ସତ୍ଥୁସାସନେନାତି ଇଧାପି ଚୋଦେତ୍ୱା ସାରେତ୍ୱା କରଣମେୱ ସତ୍ଥୁସାସନଂ ନାମ। ଅନାଦରନ୍ତି ଯେନ ସଙ୍ଘେନ ଉକ୍ଖେପନିଯକମ୍ମଂ କତଂ, ତସ୍ମିଂ ୱା, ତତ୍ଥ ପରିଯାପନ୍ନଗଣେ ୱା ଏକପୁଗ୍ଗଲେ ୱା ତସ୍ମିଂ ୱା କମ୍ମେ ଆଦରୱିରହିତଂ, ସମ୍ମାୱତ୍ତନାଯ ଅୱତ୍ତମାନନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଅପ୍ପଟିକାରନ୍ତି ପଟିକାରରହିତଂ, ଅନୋସାରିତନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଅକତସହାଯନ୍ତି ଏକକମ୍ମାଦିକେ ସଂୱାସେ ସହ ଅଯନଭାୱେନ ସମାନସଂୱାସକା ଭିକ୍ଖୂ ସହାଯା ନାମ, ଯସ୍ସ ପନ ସୋ ସଂୱାସୋ ତେହି ସଦ୍ଧିଂ ନତ୍ଥି ନ ତେନ ତେ ସହାଯା କତା ହୋନ୍ତି , ଇତି ସୋ ଅକତସହାଯୋ ନାମ, ତଂ ଅକତସହାଯଂ, ସମାନସଂୱାସକଭାୱଂ ଅନୁପଗତନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ତମନୁୱତ୍ତେଯ୍ୟାତି ତଂ ଉକ୍ଖିତ୍ତକଂ ଉକ୍ଖିତ୍ତକଭାୱେଯେୱ ଠିତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଯା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଯଂଦିଟ୍ଠିକୋ ସୋ ହୋତି, ତାଯ ଦିଟ୍ଠିଯା ଗହଣଭାୱେନ ଅନୁୱତ୍ତେଯ୍ୟ। ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ସଙ୍ଘଭେଦସିକ୍ଖାପଦାଦୀସୁ ୱୁତ୍ତନଯେନ ୱିସୁଂ ସଙ୍ଘମଜ୍ଝେ ଚ ୱୁଚ୍ଚମାନା ତଂ ୱତ୍ଥୁଂ ଅପ୍ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜନ୍ତୀ ସମନୁଭାସନକମ୍ମପରିଯୋସାନେ ଉକ୍ଖିତ୍ତାନୁୱତ୍ତିକା ନାମ ପାରାଜିକା ହୋତୀତି।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଉକ୍ଖିତ୍ତାନୁୱତ୍ତନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଞତ୍ତିଯା ଦୁକ୍କଟଂ, ଦ୍ୱୀହି କମ୍ମୱାଚାହି ଦ୍ୱେ ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯା, ''ଯସ୍ସା ନକ୍ଖମତି, ସା ଭାସେଯ୍ୟା''ତି ଏୱଂ ଯ୍ୟ-କାରପ୍ପତ୍ତାଯ ତତିଯକମ୍ମୱାଚାଯ ପାରାଜିକଂ, ଅଧମ୍ମକମ୍ମେ ତିକଦୁକ୍କଟଂ, ସେସଂ ସଙ୍ଘଭେଦସିକ୍ଖାପଦାଦୀସୁ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବଂ।

ଉକ୍ଖିତ୍ତାନୁୱତ୍ତିକାସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୮। ଅଟ୍ଠୱତ୍ଥୁକାସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଚତୁତ୍ଥେ ଅୱସ୍ସୁତାତି ଲୋକସ୍ସାଦମିତ୍ତସନ୍ଥୱୱସେନ କାଯସଂସଗ୍ଗରାଗେନ ତିନ୍ତା। ଅଯମେୱ ହି ଅତ୍ଥୋ ସୀହଳଅଟ୍ଠକଥାଯଂ ୱୁତ୍ତୋ, ସମନ୍ତପାସାଦିକାଯଂ (ପାରି। ଅଟ୍ଠ। ୬୭୫) ପନସ୍ସ ୱିଚାରଣା କତା, ଦୁତିଯପଦେପି ଏସେୱ ନଯୋ। ପୁରିସପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ହତ୍ଥଗ୍ଗହଣଂ ୱାତିଆଦୀସୁ ପନ ଯଂ ପୁରିସପୁଗ୍ଗଲେନ ହତ୍ଥେ ଗହଣଂ କତଂ, ତଂ ''ପୁରିସପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ହତ୍ଥଗ୍ଗହଣ''ନ୍ତି ୱୁତ୍ତଂ, ଏସେୱ ନଯୋ ସଙ୍ଘାଟିକଣ୍ଣଗ୍ଗହଣେପି। ହତ୍ଥଗ୍ଗହଣନ୍ତି ଏତ୍ଥ ଚ ଯସ୍ସ କସ୍ସଚି ଅପାରାଜିକକ୍ଖେତ୍ତଭୂତସ୍ସ ଅଙ୍ଗସ୍ସ ଗହଣଂ ହତ୍ଥଗ୍ଗହଣଂ, ଯସ୍ସ କସ୍ସଚି ନିୱତ୍ଥସ୍ସ ୱା ପାରୁତସ୍ସ ୱା ଗହଣଂ ସଙ୍ଘାଟିକଣ୍ଣଗ୍ଗହଣଂ। ସନ୍ତିଟ୍ଠେଯ୍ୟ ୱାତିଆଦୀସୁ କାଯସଂସଗ୍ଗସଙ୍ଖାତସ୍ସ ଅସଦ୍ଧମ୍ମସ୍ସ ପଟିସେୱନତ୍ଥାଯ ପୁରିସସ୍ସ ହତ୍ଥପାସେ ସନ୍ତିଟ୍ଠେଯ୍ୟ ୱା, ତତ୍ଥ ଠିତା ସଲ୍ଲପେଯ୍ୟ ୱା, ପୁରିସେନ ୱା ''ଇତ୍ଥନ୍ନାମଂ ଠାନଂ ଆଗଚ୍ଛା''ତି ୱୁତ୍ତା ତଂ ସଙ୍କେତଂ ଗଚ୍ଛେଯ୍ୟ, ତସ୍ସ ୱା ପୁରିସସ୍ସ ଅବ୍ଭାଗମନଂ ସାଦିଯେଯ୍ୟ, ଯେନ କେନଚି ୱା ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଂ ଓକାସଂ ପୱିସେଯ୍ୟ, ପୁରିସସ୍ସ ହତ୍ଥପାସେ ଠତ୍ୱା କାଯଂ ଉପସଂହରେଯ୍ୟାତି ଏୱମତ୍ଥୋ ଦଟ୍ଠବ୍ବୋ। ଅଯମ୍ପି ପାରାଜିକାତି ଯଥା ପୁରିମାଯୋ, ଏୱଂ ଅଯମ୍ପି ଭିକ୍ଖୁନୀ ଏତସ୍ସ କାଯସଂସଗ୍ଗସଙ୍ଖାତସ୍ସ ଅସଦ୍ଧମ୍ମସ୍ସ ପଟିସେୱନତ୍ଥାଯ ଏତାନି ଅଟ୍ଠ ୱତ୍ଥୂନି ପଟିପାଟିଯା ୱା ଉପ୍ପଟିପାଟିଯା ୱା ପୂରେତ୍ୱା ଅଟ୍ଠୱତ୍ଥୁକା ନାମ ପାରାଜିକା ହୋତୀତି।

ସାଓତ୍ଥିଯଂ ଛକଗ୍ଗିଯା ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଆରବ୍ଭ ଅଟ୍ଠମଂ ୱତ୍ଥୁଂ ପରିପୂରଣୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସଙ୍କେତଗମନେ ପଦେ ପଦେ ଦୁକ୍କଟଂ, ପୁରିସସ୍ସ ହତ୍ଥପାସଂ ଓକ୍କନ୍ତମତ୍ତେ ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ, ପୁରିସସ୍ସ ଅବ୍ଭାଗମନସାଦଯମାନେପି ଦୁକ୍କଟଂ। ହତ୍ଥପାସୋକ୍କମନେ ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ, ସେସେସୁ ଏକେକସ୍ମିଂ ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯମେୱ, ଅଟ୍ଠମେ ପରିପୁଣ୍ଣେ ପାରାଜିକଂ। ଏକେକସ୍ମିଂ ପନ ୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ସତକ୍ଖତ୍ତୁମ୍ପି ୱୀତିକ୍କନ୍ତେ ତା ଆପତ୍ତିଯୋ ଦେସେତ୍ୱା ମୁଚ୍ଚତି, ଅପିଚେତ୍ଥ ଗଣନୂପିକା ଆପତ୍ତି ୱେଦିତବ୍ବା, ''ଇଦାନି ନାପଜ୍ଜିସ୍ସାମୀ''ତି ହି ଧୁରନିକ୍ଖେପଂ କତ୍ୱା ଦେସିତା ଗଣନୂପିକା, ଦେସିତଗଣନଂ ଉପେତି, ପାରାଜିକସ୍ସ ଅଙ୍ଗଂ ନ ହୋତି। ତସ୍ମା ଯା ଏକଂ ଆପନ୍ନା ଧୁରନିକ୍ଖେପଂ କତ୍ୱା ଦେସେତ୍ୱା ପୁନ କିଲେସୱସେନ ଆପଜ୍ଜତି, ପୁନପି ଦେସେତି, ଏୱଂ ଅଟ୍ଠମଂ ପରିପୂରେନ୍ତୀପି ପାରାଜିକା ନ ହୋତି। ଯା ପନ ଆପଜ୍ଜିତ୍ୱା ''ପୁନପି ଅଞ୍ଞଂ ୱତ୍ଥୁଂ ଆପଜ୍ଜିସ୍ସାମୀ''ତି ସୌସ୍ସାହାୱ ଦେସେତି, ତସ୍ସା ସା ଆପତ୍ତି ଅଗଣନୂପିକା, ଦେସିତାପି ଅଦେସିତା ହୋତି, ପାରାଜିକସ୍ସ ଅଙ୍ଗଂ ହୋତି। ଅସଞ୍ଚିଚ୍ଚ, ଅସ୍ସତିଯା, ଅଜାନନ୍ତିଯା ଅସାଦିଯନ୍ତିଯା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। କାଯସଂସଗ୍ଗରାଗୋ, ସୌସ୍ସାହତା, ଅଟ୍ଠମସ୍ସ ୱତ୍ଥୁସ୍ସ ପୂରଣନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମନୁଭାସନସମୁଟ୍ଠାନଂ, କିରିଯାକିରିଯଂ, ସଞ୍ଞାୱିମୋକ୍ଖଂ, ସଚିତ୍ତକଂ, ଲୋକୱଜ୍ଜଂ, କାଯକମ୍ମଂ, ୱଚୀକମ୍ମଂ, ଅକୁସଲଚିତ୍ତଂ, ଦ୍ୱିୱେଦନନ୍ତି।

ଅଟ୍ଠୱତ୍ଥୁକାସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ଖୋ ଅଯ୍ୟାଯୋ ଅଟ୍ଠ ପାରାଜିକା ଧମ୍ମାତି ଭିକ୍ଖୁ ଆରବ୍ଭ ପଞ୍ଞତ୍ତା ସାଧାରଣା ଚତ୍ତାରୋ, ଇମେ ଚତ୍ତାରୋତି ଏୱଂ ପାତିମୋକ୍ଖୁଦ୍ଦେସମଗ୍ଗେନ ଅଟ୍ଠ ପାରାଜିକା ଧମ୍ମା ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠାତି ଏୱମେତ୍ଥ ଅତ୍ଥୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ, ସେସଂ ଭିକ୍ଖୁପାତିମୋକ୍ଖୱଣ୍ଣନାଯଂ ୱୁତ୍ତନଯମେୱାତି।

କଙ୍ଖାୱିତରଣିଯା ପାତିମୋକ୍ଖୱଣ୍ଣନାଯ

ଭିକ୍ଖୁନିପାତିମୋକ୍ଖେ

ପାରାଜିକୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ସଙ୍ଘାଦିସେସକଣ୍ଡୋ

୧। ଉସ୍ସଯୱାଦିକାସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସଙ୍ଘାଦିସେସେସୁ ପଠମେ ଉସ୍ସଯୱାଦିକାତି ମାନୁସ୍ସଯୱସେନ କୋଧୁସ୍ସଯୱସେନ ଅଡ୍ଡକରଣତ୍ଥାଯ ୱିନିଚ୍ଛଯମହାମତ୍ତାନଂ ସନ୍ତିକେ ୱିୱଦମାନା। ଗହପତିନା ୱାତିଆଦୀହି ଠପେତ୍ୱା ପଞ୍ଚ ସହଧମ୍ମିକେ ଅୱସେସା ଗହଟ୍ଠପବ୍ବଜିତା ସଙ୍ଗହିତା। ଅଯଂ ଭିକ୍ଖୁନୀ ପଠମାପତ୍ତିକନ୍ତି ଆଦିମ୍ହି ପଠମଂ ଆପତ୍ତି ଏତସ୍ସାତି ପଠମାପତ୍ତିକୋ, ୱୀତିକ୍କମକ୍ଖଣେଯେୱ ଆପଜ୍ଜିତବ୍ବୋତି ଅତ୍ଥୋ, ତଂ ପଠମାପତ୍ତିକଂ। ଆପନ୍ନାତି ଅଡ୍ଡପରିଯୋସାନେ ଆପନ୍ନା। ଭିକ୍ଖୁନିଂ ସଙ୍ଘତୋ ନିସ୍ସାରେତୀତି ନିସ୍ସାରଣୀଯୋ, ତଂ ନିସ୍ସାରଣୀଯଂ। ସଙ୍ଘାଦିସେସନ୍ତି ଏୱଂନାମକଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଉସ୍ସଯୱାଦିକୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଣତ୍ତିକଂ, ‘‘ଅଡ୍ଡଂ କରିସ୍ସାମୀ’’ତି ଯଂକିଞ୍ଚି ଦୁତିଯିକଂ ୱା ସକ୍ଖିଂ ୱା ସହାଯଂ ୱା ପରିଯେସନ୍ତିଯା ପରିଯେସନେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଯତ୍ଥ ଠିତାଯ ‘‘ଅଡ୍ଡଂ କାତୁଂ ଗଚ୍ଛାମୀ’’ତି ଚିତ୍ତଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ତତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଗଚ୍ଛନ୍ତିଯା ପଦେ ପଦେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଯତ୍ଥକତ୍ଥଚି ଅନ୍ତମସୋ ଭିକ୍ଖୁନୁପସ୍ସଯଂ ଆଗତେପି ୱୋହାରିକେ ଦିସ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ କଥଂ ଆରୋଚେନ୍ତିଯା ଦୁକ୍କଟଂ। ଇତରେନ ଅତ୍ତନୋ କଥାଯ ଆରୋଚିତାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ, ପଠମଂ ଇତରେନ ପଚ୍ଛା ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଆରୋଚନେପି ଏସେୱ ନଯୋ। ସଚେ ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ତଂ ୱଦତି ‘‘ମମ ଚ ତୱ ଚ କଥଂ ତ୍ୱଂଯେୱ ଆରୋଚେହୀ’’ତି, ସୋ ଅତ୍ତନୋ ୱା କଥଂ ପଠମଂ ଆରୋଚେତୁ, ତସ୍ସା ୱା, ପଠମାରୋଚନେ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଦୁକ୍କଟଂ, ଦୁତିଯେ ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ, ତେନ ଏୱଂ ୱୁତ୍ତାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଆରୋଚନେପି ଏସେୱ ନଯୋ। ସଚେ ପନ ଭିକ୍ଖୁନୀ ଅଞ୍ଞେନ କଥାପେତି, ତତ୍ରାପି ଏସେୱ ନଯୋ। ଯଥା ୱା ତଥା ୱା ହି ଆରୋଚିଯମାନେ ପଠମାରୋଚନେ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଦୁକ୍କଟଂ, ଦୁତିଯେ ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ। ଉଭିନ୍ନଂ ପନ କଥଂ ସୁତ୍ୱା ୱୋହାରିକେହି ୱିନିଚ୍ଛଯେ କତେ ଅଡ୍ଡପରିଯୋସାନଂ ନାମ ହୋତି, ତସ୍ମିଂ ଅଡ୍ଡପରିଯୋସାନେ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଜଯେପି ପରାଜଯେପି ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ।

ଯା ପନ ପଚ୍ଛତ୍ଥିକମନୁସ୍ସେହି ଦୂତଂ ୱା ପହିଣିତ୍ୱା, ସଯଂ ୱା ଆଗନ୍ତ୍ୱା ‘‘ଏହି, ଅଯ୍ୟେ’’ତି ଆକଡ୍ଢିଯମାନା ଗଚ୍ଛତି, ଯା ୱା ଉପସ୍ସଯେ ଅଞ୍ଞେହି କତଂ ଅନାଚାରଂ ଅନୋଦିସ୍ସ ଆଚିକ୍ଖନ୍ତୀ ରକ୍ଖଂ ଯାଚତି, ଯାଯ ଚ କିଞ୍ଚି ଅୱୁତ୍ୱା ୱୋହାରିକା ଅଞ୍ଞତୋ ସୁତ୍ୱା ସଯମେୱ ଅଡ୍ଡଂ ପରିଯୋସାପେନ୍ତି, ତସ୍ସା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଅଞ୍ଞେହି ଅନାକଡ୍ଢିତାଯ ଅଡ୍ଡକରଣଂ, ଅଡ୍ଡପରିଯୋସାନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଠମକଥିନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ କିରିଯମେୱାତି।

ଉସ୍ସଯୱାଦିକାସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ଚୋରିୱୁଟ୍ଠାପିକାସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦୁତିଯେ ଯାଯ ପଞ୍ଚମାସଗ୍ଘନକତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଯଂକିଞ୍ଚି ପରସନ୍ତକଂ ଅୱହରିତଂ, ଅଯଂ ଚୋରୀ ନାମ, ତଂ ଚୋରିଂ। ୱଜ୍ଝଂ ୱିଦିତନ୍ତି ତେନ କମ୍ମେନ ‘‘ୱଧାରହା ଅଯ’’ନ୍ତି ଏୱଂ ୱିଦିତଂ। ଅନପଲୋକେତ୍ୱାତି ଅନାପୁଚ୍ଛା। ଗଣନ୍ତି ମଲ୍ଲଗଣଭଟିପୁତ୍ତଗଣାଦିକଂ। ପୂଗନ୍ତି ଧମ୍ମଗଣଂ। ସେଣିନ୍ତି ଗନ୍ଧିକସେଣିଦୁସ୍ସିକସେଣିଆଦିକଂ। ଯତ୍ଥ ଯତ୍ଥ ହି ରାଜାନୋ ଗଣାଦୀନଂ ଗାମନିଗମେ ନିଯ୍ୟାତେନ୍ତି ‘‘ତୁମ୍ହେୱ ଏତ୍ଥ ଅନୁସାସଥା’’ତି, ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ତେଯେୱ ଇସ୍ସରା ହୋନ୍ତି, ତସ୍ମା ତେ ସନ୍ଧାଯ ଇଦଂ ୱୁତ୍ତଂ। ଏତ୍ଥ ଚ ରାଜାନଂ ୱା ଗଣାଦିକେ ୱା ଅପଲୋକେତ୍ୱାପି ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘୋ ଅପଲୋକେତବ୍ବୋୱ। ଅଞ୍ଞତ୍ର କପ୍ପାତି ତିତ୍ଥିଯେସୁ ୱା ଅଞ୍ଞଭିକ୍ଖୁନୀସୁ ୱା ପବ୍ବଜିତପୁବ୍ବା କପ୍ପା ନାମ, ତଂ ଠପେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞଂ ଉପସମ୍ପାଦେନ୍ତିଯା ଗଣଆଚରିନୀ ପତ୍ତଚୀୱରପରିଯେସନେସୁ ସୀମାସମ୍ମୁତିଯା ଞତ୍ତିଯା ଚ ଦୁକ୍କଟଂ, ଦ୍ୱୀହି କମ୍ମୱାଚାହି ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ, କମ୍ମୱାଚାପରିଯୋସାନେ ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଚୋରିଂ ୱୁଟ୍ଠାପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଚୋରିଯା ୱେମତିକାଯ ଦୁକ୍କଟଂ, ତଥା ଅଚୋରିଯା ଚୋରିସଞ୍ଞାଯ ଚେୱ ୱେମତିକାଯ ଚ। ଅଚୋରିସଞ୍ଞାଯ, ଅଜାନନ୍ତିଯା, ଅପଲୋକେତ୍ୱା ୱୁଟ୍ଠାପେନ୍ତିଯା, କପ୍ପଂ ୱୁଟ୍ଠାପେନ୍ତିଯା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଚୋରିତା, ଚୋରିସଞ୍ଞିତା, ଅଞ୍ଞତ୍ର ଅନୁଞ୍ଞାତକାରଣା ୱୁଟ୍ଠାପନନ୍ତି, ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ଚୋରିୱୁଟ୍ଠାପନସମୁଟ୍ଠାନଂ, କିରିଯାକିରିଯଂ, ସଞ୍ଞାୱିମୋକ୍ଖଂ, ସଚିତ୍ତକଂ, ପଣ୍ଣତ୍ତିୱଜ୍ଜଂ, କାଯକମ୍ମଂ, ୱଚୀକମ୍ମଂ, ତିଚିତ୍ତଂ, ତିୱେଦନନ୍ତି।

ଚୋରିୱୁଟ୍ଠାପିକାସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩। ଏକଗାମନ୍ତରଗମନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତତିଯେ ଗାମନ୍ତରନ୍ତିଆଦୀସୁ ସକଗାମତୋ ତାୱ ନିକ୍ଖମନ୍ତିଯା ଅନାପତ୍ତି, ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ପନ ଅଞ୍ଞଂ ଗାମଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତିଯା ପଦେ ପଦେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଏକେନ ପାଦେନ ଇତରସ୍ସ ଗାମସ୍ସ ପରିକ୍ଖେପେ ୱା ଉପଚାରେ ୱା ଅତିକ୍କନ୍ତେ ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ, ଦୁତିଯେନ ଅତିକ୍କନ୍ତମତ୍ତେ ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ, ତତୋ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ପୁନ ସକଗାମଂ ପୱିସନ୍ତିଯାପି ଏସେୱ ନଯୋ। ସଚେ ପନ ଖଣ୍ଡପାକାରେନ ୱା ୱତିଚ୍ଛିଦ୍ଦେନ ୱା ଭିକ୍ଖୁନିୱିହାରଭୂମିଂଯେୱ ସକ୍କା ହୋତି ପୱିସିତୁଂ, ଏୱଂ ପୱିସମାନାଯ କପ୍ପିଯଭୂମିଯା ପୱିଟ୍ଠା ନାମ ହୋତି, ତସ୍ମା ୱଟ୍ଟତି। ବହିଗାମେ ଠତ୍ୱା ଯଂକିଞ୍ଚି ସକଗାମଂ ୱା ପରଗାମଂ ୱା ଅକପ୍ପିଯଭୂମିଂ ପଦସା ପୱିସନ୍ତିଯା ଆପତ୍ତୀତି ଅଯମେତ୍ଥ ସଙ୍ଖେପୋ।

ନଦିପାରଗମନେ ୱୁତ୍ତଲକ୍ଖଣାଯ ନଦିଯା ଦୁତିଯିକଂ ୱିନା ପରତୀରଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତିଯା ୱା ଅନ୍ତରାନଦିଯଂ ଦୁତିଯିକାଯ ସଦ୍ଧିଂ ଭଣ୍ଡିତ୍ୱା ପୁନ ଓରିମତୀରମେୱ ପଚ୍ଚୁତ୍ତରନ୍ତିଯା ୱା ପଠମପାଦଂ ଉଦ୍ଧରିତ୍ୱା ତୀରେ ଠପିତକ୍ଖଣେ ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ, ଦୁତିଯପାଦୁଦ୍ଧାରେ ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ। ଇଦ୍ଧିସେତୁଯାନନାୱାହି ପନ ପରତୀରଂ ୱତରିତୁଂ, ନହାନାଦିକାରଣେନ ଚ ଓତିଣ୍ଣାଯ ଓରିମତୀରଂ ପଦସାପି ପଚ୍ଚୁତ୍ତରିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି।

ରତ୍ତିୱିପ୍ପୱାସେ ‘‘ପୁରେଅରୁଣେଯେୱ ଦୁତିଯିକାଯ ହତ୍ଥପାସଂ ୱକ୍କମିସ୍ସାମୀ’’ତି ଆଭୋଗଂ ୱିନା ଏକଗବ୍ଭେପି ଦୁତିଯିକାଯ ହତ୍ଥପାସାତିକ୍କମେ ଠତ୍ୱା ଅରୁଣଂ ଉଟ୍ଠାପେନ୍ତିଯା ଆପତ୍ତି।

ଏକା ୱା ଗଣମ୍ହାତି ଏତ୍ଥ ପନ ଏକା ଭିକ୍ଖୁନୀପି ଗଣୋଯେୱ। ଓହୀଯେଯ୍ୟାତି ଅୱହୀଯେଯ୍ୟ, ଦସ୍ସନୂପଚାରଂ ୱା ସୱନୂପଚାରଂ ୱା ୱିଜହେଯ୍ୟାତି ଅତ୍ଥୋ। ତସ୍ମା ଇନ୍ଦଖୀଲାତିକ୍କମତୋ ପଟ୍ଠାଯ ବହିଗାମେ ରୁକ୍ଖଥମ୍ଭସାଣିପାକାରାଦିଅନ୍ତରିତଭାୱେନାପି ଦୁତିଯିକାଯ ଦସ୍ସନୂପଚାରେ ୱିଜହିତେ ସଚେପି ସୱନୂପଚାରୋ ଅତ୍ଥି, ଆପତ୍ତିଯେୱ। ଅଜ୍ଝୋକାସେ ପନ ଦୂରେପି ଦସ୍ସନୂପଚାରୋ ହୋତି, ତତ୍ଥ ମଗ୍ଗମୂଳ୍ହସଦ୍ଦେନ ୱିଯ ଧମ୍ମସ୍ସୱନାରୋଚନସଦ୍ଦେନ ୱିଯ ଚ ‘ଅଯ୍ୟେ’ତି ସଦ୍ଦାଯନ୍ତିଯା ସଦ୍ଦସ୍ସୱନାତିକ୍କମେ ଆପତ୍ତିଯେୱ। ସଚେ ପନ ମଗ୍ଗଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତୀ ଓହୀଯିତ୍ୱା ‘‘ଇଦାନି ପାପୁଣିସ୍ସାମୀ’’ତି ସୌସ୍ସାହା ଅନୁବନ୍ଧତି, ୱଟ୍ଟତି।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଆରବ୍ଭ ଗାମନ୍ତରଗମନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ‘‘ଏକା ୱା ନଦିପାର’’ନ୍ତିଆଦିକା ଏତ୍ଥ ତିୱିଧା ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ପୁରେଅରୁଣେ ସକଗାମତୋ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ଅରୁଣୁଗ୍ଗମନକାଲେ ଗାମନ୍ତରପରିଯାପନ୍ନଂ ନଦିପାରଂ ୱକ୍କମନ୍ତିଯା ପନ ଚତସ୍ସୋପି ଆପତ୍ତିଯୋ ଏକକ୍ଖଣେଯେୱ ହୋନ୍ତି। ୱୁତ୍ତମ୍ପି ଚେତଂ –

‘‘ସିକ୍ଖାପଦା ବୁଦ୍ଧୱରେନ ୱଣ୍ଣିତା;

ସଙ୍ଘାଦିସେସା ଚତୁରୋ ଭୱେଯ୍ୟୁଂ;

ଆପଜ୍ଜେଯ୍ୟ ଏକପଯୋଗେନ ସବ୍ବା;

ପଞ୍ହା ମେସା କୁସଲେହି ଚିନ୍ତିତା’’ତି। (ପରି। ୪୭୯);

ଏତେନୁପାଯେନ ତିଣ୍ଣଂ, ଦ୍ୱିନ୍ନଞ୍ଚ ଏକତୋଭାୱୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ଦୁତିଯିକାଯ ପନ ପକ୍କନ୍ତାଯ ୱା ୱିବ୍ଭନ୍ତାଯ ୱା କାଲଙ୍କତାଯ ୱା ପକ୍ଖସଙ୍କନ୍ତାଯ ୱା ଆପଦାସୁ ୱା ଗାମନ୍ତରଗମନାଦୀନି କରୋନ୍ତିଯା ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଅନ୍ତରାଯେନ ଏକତୋଭାୱୋ, ଗାମନ୍ତରଗମନାଦୀସୁ ଅଞ୍ଞତରତାପଜ୍ଜନଂ, ଆପଦାଯ ଅଭାୱୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଠମପାରାଜିକସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ପଣ୍ଣତ୍ତିୱଜ୍ଜଂ, ତିଚିତ୍ତଂ, ତିୱେଦନନ୍ତି।

ଏକଗାମନ୍ତରଗମନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। ଉକ୍ଖିତ୍ତକଓସାରଣସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଚତୁତ୍ଥେ ଉକ୍ଖିତ୍ତନ୍ତି ଆପତ୍ତିଯା ଅଦସ୍ସନାଦୀସୁ ଉକ୍ଖିତ୍ତଂ। ଅନଞ୍ଞାଯ ଗଣସ୍ସଛନ୍ଦନ୍ତି ତସ୍ସେୱ କାରକସଙ୍ଘସ୍ସ ଛନ୍ଦଂ ଅଜାନିତ୍ୱା। ଓସାରେଯ୍ୟାତି

ଓସାରଣକମ୍ମଂ କରେଯ୍ୟ। ତସ୍ସା ଏୱଂ କରୋନ୍ତିଯା, ଗଣପରିଯେସନେ ସୀମାସମ୍ମୁତିଯା ଞତ୍ତିଯା ଚ ଦୁକ୍କଟଂ, ଦ୍ୱୀହି କମ୍ମୱାଚାହି ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ, କମ୍ମୱାଚାପରିଯୋସାନେ ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଏୱଂ ଓସାରଣୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ତିକସଙ୍ଘାଦିସେସଂ, ଅଧମ୍ମକମ୍ମେ ତିକଦୁକ୍କଟଂ, କାରକସଙ୍ଘଂ ୱା ଆପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା, ଗଣସ୍ସ ୱା ଛନ୍ଦଂ ଜାନିତ୍ୱା, ୱତ୍ତେ ୱା ୱତ୍ତନ୍ତିଂ, ଅସନ୍ତେ କାରକସଙ୍ଘେ ଓସାରେନ୍ତିଯା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଧମ୍ମକମ୍ମେନ ଉକ୍ଖିତ୍ତତା, ଅଞ୍ଞତ୍ର ଅନୁଞ୍ଞାତକାରଣା ଓସାରଣନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ସଙ୍ଘଭେଦସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନଯାନେୱ, ଇଦଂ ପନ କିରିଯାକିରିଯନ୍ତି।

ଉକ୍ଖିତ୍ତକଓସାରଣସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୫। ଭୋଜନପ୍ପଟିଗ୍ଗହଣପଠମସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପଞ୍ଚମେ ଅୱସ୍ସୁତାତି ଛନ୍ଦରାଗେନ ତିନ୍ତା। ଅୱସ୍ସୁତସ୍ସାତି ତାଦିସସ୍ସେୱ। ଖାଦେଯ୍ୟ ୱା ଭୁଞ୍ଜେଯ୍ୟ ୱାତି ଏତ୍ଥ ପଟିଗ୍ଗହଣେ ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ, ଅଜ୍ଝୋହାରେ ଅଜ୍ଝୋହାରେ ସଙ୍ଘାଦିସେସୋ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ସୁନ୍ଦରୀନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଅୱସ୍ସୁତାଯ ଅୱସ୍ସୁତସ୍ସ ହତ୍ଥତୋ ଆମିସପ୍ପଟିଗ୍ଗହଣୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଏକତୋଅୱସ୍ସୁତେ ପଟିଗ୍ଗହଣେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଅଜ୍ଝୋହାରେ ଅଜ୍ଝୋହାରେ ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ, ଯକ୍ଖପେତପଣ୍ଡକତିରଚ୍ଛାନଗତମନୁସ୍ସୱିଗ୍ଗହାନଂ ହତ୍ଥତୋ ଉଭତୋଅୱସ୍ସୁତେପି ସତି ଏସେୱ ନଯୋ। ତତ୍ଥ ପନ ଏକତୋଅୱସ୍ସୁତେ ସତି ଦୁକ୍କଟଂ, ସବ୍ବତ୍ଥ ଉଦକଦନ୍ତପୋନଗ୍ଗହଣେପି ପରିଭୋଗେପି ଦୁକ୍କଟମେୱ। ଉଭୋସୁ ଅନୱସ୍ସୁତେସୁ, ''ଅନୱସ୍ସୁତୋ''ତି ୱା ଞତ୍ୱା ଗଣ୍ହନ୍ତିଯା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଉଦକଦନ୍ତପୋନତୋ ଅଞ୍ଞଂ ଅଜ୍ଝୋହରଣୀଯଂ, ଉଭତୋଅୱସ୍ସୁତତା, ସହତ୍ଥା ଗହଣଂ, ଅଜ୍ଝୋହରଣନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଠମପାରାଜିକସଦିସାନୀତି।

ଭୋଜନପ୍ପଟିଗ୍ଗହଣପଠମସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୬। ଭୋଜନପ୍ପଟିଗ୍ଗହଣଦୁତିଯସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଛଟ୍ଠେ ଯତୋ ତ୍ୱନ୍ତି ଯସ୍ମା ତ୍ୱଂ। ଇଙ୍ଘାତି ଉଯ୍ୟୋଜନତ୍ଥେ ନିପାତୋ। ଅଯମ୍ପୀତି ଯା ଏୱଂ ଉଯ୍ୟୋଜେତି, ସା ଏୱଂ ଉଯ୍ୟୋଜନେନ ଚ ତେନ ୱଚନେନ ଇତରିସ୍ସା ପଟିଗ୍ଗହଣେନ ଚ ଦୁକ୍କଟାନି, ଅଜ୍ଝୋହାରଗଣନାଯ ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯାନି ଚ ଆପଜ୍ଜିତ୍ୱା ଭୋଜନପରିଯୋସାନେ ସଙ୍ଘାଦିସେସଂ ଆପଜ୍ଜତି।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଆରବ୍ଭ ଏୱଂ ଉଯ୍ୟୋଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଣତ୍ତିକମେୱ, ପୁରିସସ୍ସ ୱା ଯକ୍ଖାଦୀନଂ ୱା ହତ୍ଥତୋ ଉଦକଦନ୍ତପୋନପ୍ପଟିଗ୍ଗହଣୁଯ୍ୟୋଜନେ ଚ ତେସଂ ପରିଭୋଗେ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ, ଏସ ନଯୋ ଯକ୍ଖାଦୀନଂ ହତ୍ଥତୋ ଅୱସେସଗ୍ଗହଣତ୍ଥଂ ଉଯ୍ୟୋଜନେ, ତେସଂ ଗହଣେ, ଅଜ୍ଝୋହାରେ ଚ। ଭୋଜନପରିଯୋସାନେ ପନ ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ। ''ଅନୱସ୍ସୁତୋ''ତି ଞତ୍ୱା ୱା, ''କୁପିତା ନ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହତୀ''ତି ୱା, ''କୁଲାନୁଦ୍ଦଯତାଯ ନ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହତୀ''ତି ୱା ଉଯ୍ୟୋଜେନ୍ତିଯା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ମନୁସ୍ସପୁରିସତା, ଅଞ୍ଞତ୍ର ଅନୁଞ୍ଞାତକାରଣା, ''ଖାଦନୀଯଂ ଭୋଜନୀଯଂ ଗହେତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜା''ତି ଉଯ୍ୟୋଜନା, ତେନ ୱଚନେନ ଗହେତ୍ୱା ଇତରିସ୍ସା ଭୋଜନପରିଯୋସାନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନୀତି।

ଭୋଜନପ୍ପଟିଗ୍ଗହଣଦୁତିଯସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୭-୮-୯। ସଞ୍ଚରିତ୍ତାଦିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସତ୍ତମଅଟ୍ଠମନୱମସିକ୍ଖାପଦାନଂ ସଞ୍ଚରିତ୍ତାଦିତ୍ତଯେ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ।

ସଞ୍ଚରିତ୍ତାଦିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୦। ସିକ୍ଖଂପଚ୍ଚାଚିକ୍ଖଣସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦସମେ କିଂନୁମାଓ ସମଣିଯୋତି କିଂନୁ ଇମା ଏୱ ସମଣିଯୋ। ତାସାହନ୍ତି ତାସଂ ଅହଂ। ଯାୱତତିଯକପଦଦ୍ୱୋ ଭିକ୍ଖୁପାତିମୋକ୍ଖୱଣ୍ଣନାଯଂ (କଙ୍ଖା। ଅଟ୍ଠ। ନିଗମନୱଣ୍ଣନା), ଅୱସେସୱିନିଚ୍ଛଯୋ ଚ ତତ୍ଥେୱ ସଙ୍ଘଭେଦସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନାଯଂ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବୋ, ଇଦଂ ପନ ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଚଣ୍ଡକାଳିଭିକ୍ଖୁନିଂ (ପାଚି। ୭୦୯) ଆରବ୍ଭ ''ବୁଦ୍ଧଂ ପଚ୍ଚାଚିକ୍ଖାମୀ''ତିଆଦିୱଚନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଏୱଂ ୱଚନମେୱ ଚେତ୍ଥ ଚତୂସୁ ଅଙ୍ଗେସୁ ପଠମଂ ଅଙ୍ଗନ୍ତି ଅଯଂ ୱିସେସୋ, ସେସଂ ତାଦିସମେୱାତି।

ସିକ୍ଖଂପଚ୍ଚାଚିକ୍ଖଣସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୧। ଅଧିକରଣକୁପିତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଏକାଦସମେ କିସ୍ମିଞ୍ଚିଦେୱ ଅଧିକରଣେତି ଚତୁନ୍ନଂ ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ। ପଚ୍ଚାକତାତି ପରାଜିତା। ଇଦମ୍ପି ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଚଣ୍ଡକାଳିଂ ଆରବ୍ଭ ''ଛନ୍ଦଗାମିନିଯୋ ଚ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ''ତିଆଦିୱଚନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସେସଂ ଦସମେ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବନ୍ତି।

ଅଧିକରଣକୁପିତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୨। ପାପସମାଚାରପଠମସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦ୍ୱାଦସମେ ସଂସଟ୍ଠାତି ପବ୍ବଜିତାନଂ ଅନନୁଲୋମେନ ଗିହୀନଂ କୋଟ୍ଟନପଚନସାସନହରଣାଦିନା କାଯିକୱାଚସିକେନ ମିସ୍ସୀଭୂତା। ପାପୋ କାଯିକୱାଚସିକୋ ଆଚାରୋ ଏତାସନ୍ତି ପାପାଚାରା। ପାପୋ କିତ୍ତିସଦ୍ଦୋ ଏତାସନ୍ତି ପାପସଦ୍ଦା। ପାପୋ ଆଜୀୱସଙ୍ଖାତୋ ସିଲୋକୋ ଏତାସନ୍ତି ପାପସିଲୋକା। ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘସ୍ସ ୱିହେସିକାତି ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞିସ୍ସା କମ୍ମେ କରିଯମାନେ ପଟିକ୍କୋସନେନ ୱିହେସିକା। ୱଜ୍ଜପଟିଚ୍ଛାଦିକାତି ଖୁଦ୍ଦାନୁଖୁଦ୍ଦକସ୍ସ ୱଜ୍ଜସ୍ସ ପଟିଚ୍ଛାଦିକା।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ସମ୍ବହୁଲା ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଆରବ୍ଭ ସଂସଟ୍ଠୱିହାରୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସେସମେତ୍ଥାପି ଦସମେ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବଂ, ସମନୁଭାସନକମ୍ମକାଲେ ପନ ଦ୍ୱେତିସ୍ସୋ ଏକତୋ ସମନୁଭାସିତବ୍ବାତି।

ପାପସମାଚାରପଠମସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୩। ପାପସମାଚାରଦୁତିଯସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତେରସମେ ଏୱଂ ୱଦେଯ୍ୟାତି ତା ସମନୁଭଟ୍ଠା ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଏୱଂ ୱଦେଯ୍ୟ। ଏୱାଚାରାତି ଏୱଂଆଚାରା, ଯାଦିସୋ ତୁମ୍ହାକଂ ଆଚାରୋ, ତାଦିସୋ ଆଚାରୋତି ଅତ୍ଥୋ, ଏସ ନଯୋ ସବ୍ବତ୍ଥ। ଉଞ୍ଞାଯାତି ଅୱଞ୍ଞାଯ ନୀଚଂ କତ୍ୱା ଜାନନାଯ। ପରିଭୱେନାତି ''କିଂ ଇମା କରିସ୍ସନ୍ତୀ''ତି ଏୱଂ ପରିଭୱିତ୍ୱା ଜାନନେନ। ଅକ୍ଖନ୍ତିଯାତି ଅସହନତାଯ, କୋଧେନାତି ଅତ୍ଥୋ। ୱେଭସ୍ସିଯାତି ବଲୱନ୍ତସ୍ସ ଭାୱେନ, ଅତ୍ତନୋ ବଲପ୍ପକାସନେନ ସମୁତ୍ରାସେନାତି ଅତ୍ଥୋ। ଦୁବ୍ବଲ୍ୟାତି ତୁମ୍ହାକଂ ଦୁବ୍ବଲଭାୱେନ, ସବ୍ବତ୍ଥ ଉଞ୍ଞାଯ ଚ ପରିଭୱେନ ଚାତି ଏୱଂ ସମୁଚ୍ଚଯତ୍ଥୋ ଦଟ୍ଠବ୍ବୋ। ୱିୱିଚ୍ଚଥାତି ନାନା ହୋଥ, ଅନନୁଲୋମିକଂ କାଯିକୱାଚସିକସଂସଗ୍ଗଂ ପଜହଥାତି ଅତ୍ଥୋ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ''ସଂସଟ୍ଠାୱ, ଅଯ୍ୟେ, ତୁମ୍ହେ ୱିହରଥ, ମା ତୁମ୍ହେ ନାନା ୱିହରିତ୍ଥା''ତି ଉଯ୍ୟୋଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସେସମେତ୍ଥାପି ଦସମେ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବନ୍ତି।

ପାପସମାଚାରଦୁତିଯସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୪। ସଙ୍ଘଭେଦକାଦିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସଙ୍ଘଭେଦାଦୀସୁ ଚତୂସୁ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। କେୱଲଞ୍ହି ଭିକ୍ଖୁନୀ ସଙ୍ଘଂ ନ ଭିନ୍ଦତି, ଭେଦାଯ ପନ ପରକ୍କମତି ଚେୱ ଅନୁୱତ୍ତତି ଚ। ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ଖୋ ଅଯ୍ୟାଯୋ ସତ୍ତରସ ସଙ୍ଘାଦିସେସା ଧମ୍ମାତି ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ପଞ୍ଞତ୍ତା ସାଧାରଣା ସତ୍ତ, ଅସାଧାରଣା ଦସାତି ଏୱଂ ସତ୍ତରସ। ଉଭତୋସଙ୍ଘେ ପକ୍ଖମାନତ୍ତଂ ଚରିତବ୍ବନ୍ତି ଭିକ୍ଖୁନିଯା ହି ଆପତ୍ତିଂ ଛାଦେନ୍ତିଯାପି ପରିୱାସୋ ନାମ ନତ୍ଥି, ଛାଦନପଚ୍ଚଯାପି ନ ଦୁକ୍କଟଂ ଆପଜ୍ଜତି, ତସ୍ମା

ଛାଦେତ୍ୱାପି ଅଛାଦେତ୍ୱାପି ଏକଂ ପକ୍ଖମାନତ୍ତମେୱ ଚରିତବ୍ବଂ। ତଂ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ଅତ୍ତନୋ ସୀମଂ ସୋଧେତ୍ୱା ୱିହାରସୀମାଯ ୱା, ସୋଧେତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୀହି ଖଣ୍ଡସୀମାଯ ୱା ସବ୍ବନ୍ତିମେନ ପରିଚ୍ଛେଦେନ ଚତୁୱଗ୍ଗଂ ଗଣଂ ସନ୍ନିପାତାପେତ୍ୱା ଦାତବ୍ବଂ। ସଚେ ଏକା ଆପତ୍ତି ହୋତି, ଏକିସ୍ସା ୱସେନ, ସଚେ ଦ୍ୱେ ୱା ତିସ୍ସୋ ୱା ସମ୍ବହୁଲା ୱା ଏକୱତ୍ଥୁକା ୱା ନାନାୱତ୍ଥୁକା ୱା, ତାସଂ ତାସଂ ୱସେନ ଭିକ୍ଖୁପାତିମୋକ୍ଖୱଣ୍ଣନାଯଂ ୱୁତ୍ତୱତ୍ଥୁଗୋତ୍ତନାମଆପତ୍ତିଭେଦେସୁ ଯଂ ଯଂ ଇଚ୍ଛତି, ତଂ ତଂ ଆଦାଯ ଯୋଜନା କାତବ୍ବା।

ତତ୍ରିଦଂ ପଠମାପତ୍ତିୱସେନ ମୁଖମତ୍ତନିଦସ୍ସନଂ – ତାଯ ଆପନ୍ନାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଏକଂସଂ ଉତ୍ତରାସଙ୍ଗଂ କରିତ୍ୱା ୱୁଡ୍ଢାନଂ ଭିକ୍ଖୁନୀନଂ ପାଦେ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ଉକ୍କୁଟିକଂ ନିସୀଦିତ୍ୱା ଅଞ୍ଜଲିଂ ପଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଏୱମସ୍ସ ୱଚନୀଯୋ "ଅହଂ, ଅଯ୍ୟେ, ଏକଂ ଆପତ୍ତିଂ ଆପଜ୍ଜିଂ ଉସ୍ସଯୱାଦଂ, ସାହଂ, ଅଯ୍ୟେ, ସଙ୍ଘଂ ଏକିସ୍ସା ଆପତ୍ତିଯା ଉସ୍ସଯୱାଦାଯ ପକ୍ଖମାନତ୍ତଂ ଯାଚାମୀ"ତି, ଏୱଂ ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଯାଚାପେତ୍ୱା ବ୍ୟତ୍ତାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ପଟିବଲାଯ ସଙ୍ଘୋ ଞାପେତବ୍ବୋ –

"ସୁଣାତୁ ମେ, ଅଯ୍ୟେ, ସଙ୍ଘୋ, ଅଯଂ ଇତ୍ଥନ୍ନାମା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଏକଂ ଆପତ୍ତିଂ ଆପଜ୍ଜିଂ ଉସ୍ସଯୱାଦଂ, ସା ସଙ୍ଘଂ ଏକିସ୍ସା ଆପତ୍ତିଯା ଉସ୍ସଯୱାଦାଯ ପକ୍ଖମାନତ୍ତଂ ଯାଚତି, ଯଦି ସଙ୍ଘସ୍ସ ପତ୍ତକଲ୍ଲଂ, ସଙ୍ଘୋ ଇତ୍ଥନ୍ନାମାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଏକିସ୍ସା ଆପତ୍ତିଯା ଉସ୍ସଯୱାଦାଯ ପକ୍ଖମାନତ୍ତଂ ଦଦେଯ୍ୟ, ଏସା ଞତ୍ତି।

"ସୁଣାତୁ ମେ, ଅଯ୍ୟେ, ସଙ୍ଘୋ, ଅଯଂ ଇତ୍ଥନ୍ନାମା ଭିକ୍ଖୁନୀ…ପେ… ଦୁତିଯମ୍ପି…ପେ… ତତିଯମ୍ପି ଏତମତ୍ଥଂ ୱଦାମି, ସୁଣାତୁ ମେ, ଅଯ୍ୟେ, ସଙ୍ଘୋ…ପେ… ସା ଭାସେଯ୍ୟ। ଦିନ୍ନଂ ସଙ୍ଘେନ ଇତ୍ଥନ୍ନାମାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଏକିସ୍ସା ଆପତ୍ତିଯା ଉସ୍ସଯୱାଦାଯ ପକ୍ଖମାନତ୍ତଂ। ଖମତି ସଙ୍ଘସ୍ସ, ତସ୍ମା ତୁଣ୍ହୀ, ଏୱମେତଂ ଧାରଯାମୀ"ତି।

କମ୍ମୱାଚାପରିଯୋସାନେ "ୱତ୍ତଂ ସମାଦିଯାମି, ମାନତ୍ତଂ ସମାଦିଯାମୀ"ତି ସମାଦିଯିତ୍ୱା ସଙ୍ଘସ୍ସ ଆରୋଚେତ୍ୱା ନିକ୍ଖିତ୍ତୱତ୍ତେନ ତାୱ ୱସିତୁକାମାଯ ତତ୍ଥେୱ ସଙ୍ଘମଜ୍ଝେ ୱା ପକ୍କନ୍ତାସୁ ଭିକ୍ଖୁନୀସୁ ଏକଭିକ୍ଖୁନିଯା ୱା ଦୁତିଯିକାଯ ୱା ସନ୍ତିକେ "ୱତ୍ତଂ ନିକ୍ଖିପାମି, ମାନତ୍ତଂ ନିକ୍ଖିପାମୀ"ତି ନିକ୍ଖିପିତବ୍ବଂ। ଅଞ୍ଞିସ୍ସା ପନ ଆଗନ୍ତୁକାଯ ସନ୍ତିକେ ଆରୋଚେତ୍ୱା ନିକ୍ଖିପିତବ୍ବଂ, ନିକ୍ଖିତ୍ତକାଲତୋ ପଟ୍ଠାଯ ପକତତ୍ତଟ୍ଠାନେ ତିଟ୍ଠତି, ତତୋ ପୁରେଅରୁଣେଯେୱ ଚତୂହି ଭିକ୍ଖୁନୀହି ତଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଗହେତ୍ୱା ଗାମୂପଚାରତୋ ଚ ଭିକ୍ଖୂନଂ ୱିହାରୂପଚାରତୋ ଚ ଦ୍ୱେ ଲେଡ୍ଡୁପାତେ ଅତିକ୍କମିତ୍ୱା ମହାମଗ୍ଗା ଓକ୍କମ୍ମ ଗୁମ୍ବୱତିଆଦୀହି ପଟିଚ୍ଛନ୍ନେ ଓକାସେ ନିସୀଦିତବ୍ବଂ। ଚତୂହି ଭିକ୍ଖୂହିପି ତତ୍ଥ ଗନ୍ତବ୍ବଂ, ଗନ୍ତ୍ୱା ଭିକ୍ଖୁନୀନଂ ଅୱିଦୂରେ ୱିସୁଂ ନିସୀଦିତବ୍ବଂ। ଅଥ ତାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱତ୍ତଂ ସମାଦିଯିତ୍ୱା ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘସ୍ସ ତାୱ ଏୱଂ ଆରୋଚେତବ୍ବଂ –

"ଅହଂ, ଅଯ୍ୟେ, ଏକଂ ଆପତ୍ତିଂ ଆପଜ୍ଜିଂ ଉସ୍ସଯୱାଦଂ, ସାହଂ ସଙ୍ଘଂ ଏକିସ୍ସା ଆପତ୍ତିଯା ଉସ୍ସଯୱାଦାଯ ପକ୍ଖମାନତ୍ତଂ ଯାଚିଂ, ତସ୍ସା ମେ ସଙ୍ଘୋ ଏକିସ୍ସା ଆପତ୍ତିଯା ଉସ୍ସଯୱାଦାଯ ପକ୍ଖମାନତ୍ତଂ ଅଦାସି, ସାହଂ ମାନତ୍ତଂ ଚରାମି, ୱେଦଯାମହଂ, ଅଯ୍ୟେ, 'ୱେଦଯତୀ'ତି ମଂ ସଙ୍ଘୋ ଧାରେତୂ"ତି।

ତତୋ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଏୱଂ ଆରୋଚେତବ୍ବଂ "ଅହଂ, ଅଯ୍ୟା, ଏକଂ ଆପତ୍ତିଂ ଆପଜ୍ଜିଂ…ପେ… ୱେଦଯାମହଂ, ଅଯ୍ୟା, 'ୱେଦଯତୀ'ତି ମଂ ସଙ୍ଘୋ ଧାରେତୂ"ତି। ଆରୋଚେତ୍ୱା ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘସ୍ସେୱ ସନ୍ତିକେ ନିସୀଦିତବ୍ବଂ, ତତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଭିକ୍ଖୂସୁ ୱା, ଦୁତିଯିକଂ ଠପେତ୍ୱା ଭିକ୍ଖୁନୀସୁ ୱା ପକ୍କନ୍ତାସୁପି ଉଭତୋସଙ୍ଘେ ମାନତ୍ତଂ ଚିଣ୍ଣମେୱ ହୋତି। ଯାୱ ଅରୁଣଂ ନ ଉଟ୍ଠହତି, ତାୱ ଯଂ ପଠମଂ ପସ୍ସତି ଭିକ୍ଖୁଂ ୱା ଭିକ୍ଖୁନିଂ ୱା, ତସ୍ସା ଆରୋଚେତବ୍ବଂ। ଉଟ୍ଠିତେ ଅରୁଣେ ୱତ୍ତଂ ନିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଉପସ୍ସଯଂ ଗନ୍ତବ୍ବଂ, ଏୱଂ ପଞ୍ଚଦସ ଅରୁଣା ଗହେତବ୍ବା।

ଅନିକ୍ଖିତ୍ତୱତ୍ତାଯ ପନ ଆଗନ୍ତୁକେସୁ ଅସତି ଚତୁନ୍ନଂ ଭିକ୍ଖୂନଞ୍ଚ ଭିକ୍ଖୁନୀନଞ୍ଚ ଦେୱସିକଂ ଆରୋଚେତ୍ୱା, ଆଗନ୍ତୁକେସୁ ସତି ସବ୍ବେସମ୍ପି ଆଗନ୍ତୁକାନଂ ଆରୋଚେନ୍ତିଯା ପଞ୍ଚଦସ ଦିୱସାନି ପାରିୱାସିକକ୍ଖନ୍ଧକେ (ଚୂଳୱ॰ ୭୫ ଆଦଯୋ) ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ସମ୍ମା ୱତ୍ତିତବ୍ବନ୍ତି ଅଯମେତ୍ଥ ସଙ୍ଖେପୋ, ୱିତ୍ଥାରୋ ପନ ସମନ୍ତପାସାଦିକାଯଂ (ଚୂଳୱ॰ ଅଟ୍ଠ॰ ୭୫ ଆଦଯୋ) ୱୁତ୍ତୋ, ଚିଣ୍ଣମାନତ୍ତାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯାତି ଯଦା ଏୱଂ ଚିଣ୍ଣମାନତ୍ତା ଭିକ୍ଖୁନୀ ହୋତି, ଅଥସ୍ସା ଯତ୍ଥ ସିଯା ୱୀସତିଗଣୋ ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘୋତି ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ଅବ୍ଭାନକମ୍ମଂ କାତବ୍ବଂ, ସେସଂ ଉତ୍ତାନମେୱାତି।

କଙ୍ଖାୱିତରଣିଯା ପାତିମୋକ୍ଖୱଣ୍ଣନାଯ

ଭିକ୍ଖୁନିପାତିମୋକ୍ଖେ

ସଙ୍ଘାଦିସେସୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯକଣ୍ଡୋ

୧। ପଓସନିଚଯସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯେସୁ ଆଦିୱଗ୍ଗସ୍ସ ତାୱ ପଠମେ ପଓସନିଚଯଂ କରେଯ୍ଯାତି ପଓସନିଧିଂ କରେଯ୍ଯ, ଏକାହଂ ଅନଧିଟ୍ଠହିତ୍ୱା ୱା ଅୱିକପ୍ପେତ୍ୱା ୱା ଅଧିଟ୍ଠାନୁପଗଂ ପତ୍ତଂ ଠପେଯ୍ଯାତି ଅତ୍ଥୋ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯା ଭିକ୍ଖୂନିଯୋ ଆରବ୍ଭ ପଓସନିଚଯୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସେସକଥାମଗ୍ଗୋ ଭିକ୍ଖୁପାତିମୋକ୍ଖୱଣ୍ଣନାଯଂ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବୋ, ତତ୍ର ହି ଦସାହାତିକ୍କମେ ଆପତ୍ତି, ଇଧ ଏକାହାତିକ୍କମେତି ଏତ୍ତକମେୱ ତସ୍ସ ଚ ଇମସ୍ସ ଚ ନାନାକରଣଂ, ସେସଂ ତାଦିସମେୱାତି।

ପଓସନିଚଯସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ଅକାଲଚୀୱରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦୁତିଯେ ଅକାଲଚୀୱରନ୍ତି ଅତ୍ଥତେ କଥିନେ କଥିନମାସେହି, ଅନତ୍ଥତେ ଚୀୱରମାସତୋ ଅଞ୍ଞସ୍ମିଂ କାଲେ ଉପ୍ପନ୍ନଂ, ଯଂ ୱା ପନ କାଲେପି ଆଦିସ୍ସ ଦିନ୍ନଂ। ଆଦିସ୍ସ ଦିନ୍ନଂ ନାମ ''ସମ୍ପତ୍ତା ଭାଜେନ୍ତୂ''ତି ୱତ୍ୱା ୱା, ''ଇଦଂ ଗଣସ୍ସ, ଇଦଂ ତୁମ୍ହାକଂ ଦମ୍ମୀ''ତି ୱତ୍ୱା ୱା, ଦାତୁକାମତାଯ ପାଦମୂଲେ ଠପେତ୍ୱା ୱା ଦିନ୍ନଂ। ଇଚ୍ଚେତଂ ଅକାଲଚୀୱରଂ ''କାଲଚୀୱର''ନ୍ତି ଅଧିଟ୍ଠହିତ୍ୱା ଭାଜାପେନ୍ତିଯା ପଯୋଗେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଯଂ ଅତ୍ତନା ଲଦ୍ଧଂ, ତଂ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ହୋତି। ନିସ୍ସଟ୍ଠଂ ପଟିଲଭିତ୍ୱାପି ଯଥାଦାନେଯେୱ ଉପନେତବ୍ବଂ, ଅଞ୍ଞସ୍ମିମ୍ପି ଏୱରୂପେ ସିକ୍ଖାପଦେ ଏସେୱ ନଯୋ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଅକାଲଚୀୱରଂ ''କାଲଚୀୱର''ନ୍ତି ଅଧିଟ୍ଠହିତ୍ୱା ଭାଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅକାଲଚୀୱରେ ୱେମତିକାଯ, କାଲଚୀୱରେ ଅକାଲଚୀୱରସଞ୍ଞାଯ ଚେୱ ୱେମତିକାଯ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। ଉଭୋସୁ କାଲଚୀୱରସଞ୍ଞାଯ, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଅକାଲଚୀୱରତା, ତଥାସଞ୍ଞିତା, ''କାଲଚୀୱର''ନ୍ତି ଅଧିଟ୍ଠାଯ ଲେସେନ ଭାଜାପନଂ, ପଟିଲାଭୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନୀତି।

ଅକାଲଚୀୱରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩। ଚୀୱରପରିୱତ୍ତନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତତିଯେ ହନ୍ଦାତି ଗଣ୍ହ। ଅଚ୍ଛିନ୍ଦେଯ୍ଯାତି ସଯଂ ଅଚ୍ଛିନ୍ଦନ୍ତିଯା ବନ୍ଧିତ୍ୱା ଠପିତେସୁ ବହୂସୁପି ଏକାପତ୍ତି, ଇତରେସୁ ୱତ୍ଥୁଗଣନାଯ ଆପତ୍ତିଯୋ। ଅଚ୍ଛିନ୍ଦାପନେ ପନ ଏକାଯ ଆଣତ୍ତିଯା ବହୂସୁ ଅଚ୍ଛିନ୍ନେସୁପି ଏକାୱାପତ୍ତି।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଚୀୱରଂ ପରିୱତ୍ତେତ୍ୱା ଅଚ୍ଛିନ୍ଦନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଅଞ୍ଞସ୍ମିଂ ପରିକ୍ଖାରେ ତିକଦୁକ୍କଟଂ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନାଯ ଚୀୱରେପି ତିକଦୁକ୍କଟମେୱ। ଯା ପନ ତାଯ ୱା ଦିଯ୍ଯମାନଂ, ତସ୍ସା ୱା ୱିସ୍ସାସଂ ଗଣ୍ହାତି, ତସ୍ସା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଉପସମ୍ପନ୍ନତା, ପରିୱତ୍ତିତଚୀୱରସ୍ସ ୱିକପ୍ପନୁପଗତା, ସକସଞ୍ଞାଯ ଅଚ୍ଛିନ୍ଦନଂ ୱା ଅଚ୍ଛିନ୍ଦାପନଂ ୱାତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ଦୁକ୍ଖୱେଦନନ୍ତି।

ଚୀୱରପରିୱତ୍ତନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। ଅଞ୍ଞୱିଞ୍ଞାପନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଚତୁତ୍ଥେ ୱିଞ୍ଞାପେତ୍ୱାତି ଜାନାପେତ୍ୱା, ''ଇଦଂ ନାମ ଆହରା''ତି ଯାଚିତ୍ୱା ୱା। ଅଞ୍ଞଂ ୱିଞ୍ଞାପେଯ୍ଯାତି ଯଂ ପୁବ୍ବେ ''କିନ୍ତେ, ଅଯ୍ୟେ, ଅଫାସୁ, କିଂ ଆହରିଯତୂ''ତି ୱୁତ୍ତାଯ ୱିଞ୍ଞାପିତଂ, ତଂ ପଟିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ତଞ୍ଚେୱ ଅଞ୍ଞଞ୍ଚ ଗହେତୁକାମା ତତୋ ଅଞ୍ଞଂ ୱିଞ୍ଞାପେଯ୍ଯ, ତସ୍ସା ୱିଞ୍ଞତ୍ତିଯା ଦୁକ୍କଟଂ,

ପଟିଲାଭେନ ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ହୋତି।

ସାଓତ୍ଥିୟଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଅଞ୍ଞଂ ୱିଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞଂ ୱିଞ୍ଞାପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିୟଂ, ଅନଞ୍ଞେ ଦ୍ୱିକଦୁକ୍କଟଂ। ଅନଞ୍ଞେ ଅନଞ୍ଞସଞ୍ଞାଯ ପନ, ତସ୍ମିଂ ଅପ୍ପହୋନ୍ତେ ପୁନ ତଞ୍ଞେୱ, ଅଞ୍ଞେନପି ଅତ୍ଥେ ସତି ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ଅଞ୍ଞଞ୍ଚ, ଯଞ୍ଚ ୱିଞ୍ଞତ୍ତଂ, ତତୋ ଚେ ଅଞ୍ଞଂ ସମଗ୍ଘତରଂ ହୋତି, ଇମଂ ଆନିସଂସଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ସୁଦ୍ଧଂ ଅଞ୍ଞମେୱ ଚ ୱିଞ୍ଞାପେନ୍ତିଯା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଲେସେନ ଗହେତୁକାମତା, ଅଞ୍ଞସ୍ସ ୱିଞ୍ଞାପନଂ, ପଟିଲାଭୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ସଞ୍ଚରିତ୍ତସଦିସାନୀତି।

ଅଞ୍ଞୱିଞ୍ଞାପନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୫। ଅଞ୍ଞଚେତାପନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପଞ୍ଚମେ ଅଞ୍ଞଂ ଚେତାପେତ୍ୱାତି ଅତ୍ତନୋ କପ୍ପିୟଭଣ୍ଡେନ ''ଇଦଂ ନାମ ଆହରା''ତି ଅଞ୍ଞଂ ପରିୱତ୍ତାପେତ୍ୱା। ଅଞ୍ଞଂ ଚେତାପେଯ୍ୟାତି ''ଏୱଂ ମେ ଇଦଂ ଦତ୍ୱା ଅଞ୍ଞମ୍ପି ଆହରିସ୍ସତୀ''ତି ମଞ୍ଞମାନା ''ନ ମେ ଇମିନା ଅତ୍ଥୋ, ଇଦଂ ନାମ ମେ ଆହରା''ତି ତତୋ ଅଞ୍ଞଂ ଚେତାପେଯ୍ୟ। ତସ୍ସା ଚେତାପନପ୍ପଯୋଗେ ଦୁକ୍କଟଂ, ପଟିଲାଭେନ ତେନ ୱା ଅଞ୍ଞେନ ୱା ମୂଲେନ ଆହଟଂ ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ ହୋତି, ସେସଂ ଚତୁତ୍ଥସଦିସମେୱାତି।

ଅଞ୍ଞଚେତାପନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୬। ପଠମସଙ୍ଘିକଚେତାପନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଛଟ୍ଠେ ଅଞ୍ଞଦତ୍ଥିକେନାତି ଅଞ୍ଞସ୍ସତ୍ଥାଯ ଦିନ୍ନେନ। ଅଞ୍ଞୁଦ୍ଦିସିକେନାତି ଅଞ୍ଞଂ ଉଦ୍ଦିସିତ୍ୱା ଦିନ୍ନେନ। ସଙ୍ଘିକେନାତି ସଙ୍ଘସ୍ସ ପରିଚ୍ଚତ୍ତେନ। ପରିକ୍ଖାରେନାତି କପ୍ପିୟଭଣ୍ଡେନ। ଅଞ୍ଞଂ ଚେତାପେଯ୍ୟାତି ''ଇଦଂ ନାମ ପରିଭୁଞ୍ଜେୟ୍ୟାଥା''ତି ଯଂ ଉଦ୍ଦିସିତ୍ୱା ନିଯମେତ୍ୱା ଯୋ ପରିକ୍ଖାରୋ ଦିନ୍ନୋ, ତତୋ ଅଞ୍ଞଂ ପରିୱତ୍ତାପେଯ୍ୟ, ତସ୍ସା ପଯୋଗେ ଦୁକ୍କଟଂ, ପଟିଲାଭେନ ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟଂ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ସମ୍ବହୁଲା ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଆରବ୍ଭ ତାଦିସେନ ପରିକ୍ଖାରେନ ଅଞ୍ଞଂ ଚେତାପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିୟଂ, ଅନଞ୍ଞଦତ୍ଥିକେ ଦ୍ୱିକଦୁକ୍କଟଂ। ତସ୍ମିଂ ପନ ଅନଞ୍ଞଦତ୍ଥିକସଞ୍ଞାଯ, ସେସକଂ ଉପନେନ୍ତିଯା, ''ତୁମ୍ହେହି ଏତଦତ୍ଥାଯ ଦିନ୍ନୋ, ଅମ୍ହାକଞ୍ଚ ଇମିନା ନାମ ଅତ୍ଥୋ''ତି ସାମିକେ ଅପଲୋକେତ୍ୱା ଉପନେନ୍ତିଯା, ଯଦା ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ୱିହାରମ୍ପି ଛଡ୍ଡେତ୍ୱା ପକ୍କମନ୍ତି, ଏୱରୂପାସୁ ଆପଦାସୁ ଉପନେନ୍ତୀନଂ, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସେସଂ ଚତୁତ୍ଥସଦିସମେୱାତି।

ପଠମସଙ୍ଘିକଚେତାପନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୭। ଦୁତିୟସଙ୍ଘିକଚେତାପନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସତ୍ତମେ ସଞ୍ଞାଚିକେନାତି ସୟଂ ଯାଚିତକେନାପି। ଏତଦେୱେତ୍ଥ ନାନାକରଣଂ, ସେସଂ ଛଟ୍ଠସଦିସମେୱାତି।

ଦୁତିୟସଙ୍ଘିକଚେତାପନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୮। ପଠମଗଣିକଚେତାପନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଅଟ୍ଠମେ ମହାଜନିକେନାତି ଗଣସ୍ସ ପରିଚ୍ଚତ୍ତେନ, ଇଦମେତ୍ଥ ଛଟ୍ଠତୋ ନାନାକରଣଂ।

ପଠମଗଣିକଚେତାପନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୯। ଦୁତିୟଗଣିକଚେତାପନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ନୱମେ ସଞ୍ଞାଚିକେନାତି ଇଦଂ ଅଟ୍ଠମତୋ ଅତିରିତ୍ତଂ, ସେସଂ ଦ୍ୱୀସୁପି ଛଟ୍ଠସିକ୍ଖାପଦସଦିସମେୱାତି।

ଦୁତିଯଗଣିକଚେତାପନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୦। ପୁଗ୍ଗଲିକଚେତାପନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦସମେ ପୁଗ୍ଗଲିକେନାତି ଏକଭିକ୍ଖୁନିଯା ପରିଚ୍ଚଜେନ। ସଞ୍ଞାଚିକେନାତି ସଯଂ ଯାଚିତକେନ ଚ। ଅଞ୍ଞଂ ଚେତାପେଯ୍ଯାତି ଯଂ ଉଦ୍ଦିସିତ୍ୱା ଦିନ୍ନଂ, ତତୋ ଅଞ୍ଞଂ ଚେତାପେନ୍ତିଯା ପଯୋଗେ ଦୁକ୍କଟଂ, ପଟିଲାଭେନ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ହୋତି।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ତାଦିସେନ ପରିକ୍ଖାରେନ ଅଞ୍ଞଂ ଚେତାପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସେସଂ ଛଟ୍ଠସଦିସମେୱାତି।

ପୁଗ୍ଗଲିକଚେତାପନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ପତ୍ତୱଗ୍ଗୋ ପଠମୋ।

୧୧। ଗରୁପାୱୁରଣସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦୁତିଯସ୍ସ ପଠମେ ଗରୁପାୱୁରଣନ୍ତି ସୀତକାଲେ ପାୱୁରଣଂ। ଚତୁକ୍କଂସପରମନ୍ତି କଂସୋ ନାମ ଚତୁକ୍କହାପଣିକୋ ହୋତି, ତସ୍ମା ସୋଳସକହାପଣଗ୍ଘନକଂ। ଚେତାପେତବ୍ବନ୍ତି ଠପେତ୍ୱା ସହଧମ୍ମିକେ ଚ ଞାତକପ୍ପୱାରିତେ ଚ ଅଞ୍ଞେନ କିସ୍ମିଞ୍ଚିଦେୱ ଗୁଣେ ପରିତୁଟ୍ଠେନ ''ୱଦେଯ୍ୟାଥ୍ୟେ, ଯେନତ୍ଥୋ''ତି ୱୁତ୍ତାଯ ୱିଞ୍ଞାପେତବ୍ବଂ। ତତୋ ଚେ ଉତ୍ତରୀତି ତତୁତ୍ତରି ୱିଞ୍ଞାପେନ୍ତିଯା ଦୁକ୍କଟଂ, ପଟିଲଦ୍ଧଂ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ହୋତି।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ରାଜାନଂ କମ୍ବଲଂ ୱିଞ୍ଞାପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଊନକଚତୁକ୍କଂସେ ଦ୍ୱିକଦୁକ୍କଟଂ। ତସ୍ମିଂ ପନ ଊନକସଞ୍ଞାଯ, ଚତୁକ୍କଂସପରମଂ ଚେତାପେନ୍ତିଯା, ଞାତକପ୍ପୱାରିତେ ୱା, ଅଞ୍ଞସ୍ସ ୱା ଅତ୍ଥାଯ, ଅତ୍ତନୋ ୱା ଧନେନ, ମହଗ୍ଘଂ ଚେତାପେନ୍ତଂ ଅପ୍ପଗ୍ଘଂ ଚେତାପେନ୍ତିଯା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଗରୁପାୱୁରଣତା, ଅତିରେକଚତୁକ୍କଂସତା, ଅନନୁଞ୍ଞାତଟ୍ଠାନେ ୱିଞ୍ଞତ୍ତି, ପଟିଲାଭୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ସଞ୍ଚରିତ୍ତସଦିସାନୀତି।

ଗରୁପାୱୁରଣସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୨। ଲହୁପାୱୁରଣସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦୁତିଯେ ଲହୁପାୱୁରଣନ୍ତି ଉଣ୍ହକାଲେ ପାୱୁରଣଂ। ଅଡ୍ଢତେଯ୍ୟକଂସପରମନ୍ତି ଦସକହାପଣଗ୍ଘନକଂ, ସେସଂ ପଠମସଦିସମେୱାତି।

ଲହୁପାୱୁରଣସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ଇତୋ ପରାନି ଇମସ୍ମିଂ ୱଗ୍ଗେ ଅଟ୍ଠ, ତତିଯୱଗ୍ଗେ ଦସାତି ଇମାନି ଅଟ୍ଠାରସ ସିକ୍ଖାପଦାନି ଭିକ୍ଖୁପାତିମୋକ୍ଖୱଣ୍ଣନାଯଂ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବାନୀତି।

ଜାତରୂପୱଗ୍ଗୋ ତତିଯୋ।

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠା ଖୋ ଅଯ୍ୟାଯୋ ତିଂସ ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯା ପାଚିତ୍ତିଯା ଧମ୍ମାତି ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ପଞ୍ଞତ୍ତା ସାଧାରଣା ଅଟ୍ଠାରସ, ଅସାଧାରଣା ଦ୍ୱାଦସାତି ଏୱଂ ତିଂସ। ସେସଂ ସବ୍ବତ୍ଥ ଉତ୍ତାନମେୱାତି।

କଙ୍ଖାୱିତରଣିଯା ପାତିମୋକ୍ଖୱଣ୍ଣନାଯ ଭିକ୍ଖୁନିପାତିମୋକ୍ଖେ

ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯପାଚିତ୍ତିଯୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ପାଚିତ୍ତିୟକଣ୍ଡୋ

୧। ଲସୁଣଵଗ୍ଗୋ

୧। ଲସୁଣସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା

ପାଚିତ୍ତିୟେସୁ ଲସୁଣଵଗ୍ଗସ୍ସ ତାଵ ପଠମେ ଲସୁଣନ୍ତି ମଗଧରଟ୍ଠେ ଜାତଂ ଆମକଂ ଭଣ୍ଡିକଲସୁଣମେଵ, ନ ଏକଦ୍ୱିତିମିଞ୍ଜକଂ। ତଞ୍ହି ''ଖାଦିସ୍ସାମୀ''ତି ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତିୟା ଦୁକ୍କଟଂ, ଅଜ୍ଝୋହାରେ ଅଜ୍ଝୋହାରେ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସାଵତ୍ଥିୟଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଲସୁଣଂ ହରାପନଵତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିୟଂ, ଅଲସୁଣେ ଦ୍ୱିକଦୁକ୍କଟଂ। ତସ୍ମିଂ ପନ ଅଲସୁଣସଞ୍ଞାୟ, ପଲଣ୍ଡୁକେ, ଭଞ୍ଜନକେ, ହରିତକେ, ଚାପଲସୁଣେ, ସୂପସମ୍ପାକେ, ମଂସସମ୍ପାକେ, ତେଲସମ୍ପାକେ, ସାଳଵେ, ଉତ୍ତରିଭଙ୍ଗେ, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଆମକଲସୁଣଞ୍ଚେଵ, ଅଜ୍ଝୋହରଣଞ୍ଚାତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଏଳକଲୋମସଦିସାନୀତି।

ଲସୁଣସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ସମ୍ବାଧଲୋମସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା

ଦୁତିୟେ ସମ୍ବାଧେତି ପଟିଚ୍ଛନ୍ନୋକାସେ, ଉପକଚ୍ଛକେସୁ ଚ ମୁତ୍ତକରଣେ ଚାତି ଅତ୍ଥୋ। ସଂହରାପେୟ୍ୟାତି ଏତ୍ଥ ଖୁରସଣ୍ଡାସକତ୍ତରିଆଦୀସୁ ଯେନ କେନଚି ସଂହରାପେନ୍ତିୟା ପୟୋଗଗଣନାୟ ପାଚିତ୍ତିୟଂ, ନ ଲୋମଗଣନାୟ।

ସାଵତ୍ଥିୟଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିୟା ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଆରବ୍ଭ ସମ୍ବାଧେ ଲୋମଂ ସଂହରାପନଵତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ଥାୟ ଅଞ୍ଞଂ ଆଣାପେନ୍ତିୟା ସାଣତ୍ତିକଂ, ଆପତ୍ତିଭେଦୋନତ୍ଥି। ଆବାଧପଚ୍ଚୟା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଆବାଧାଭାଵୋ, ସମ୍ବାଧେ ଲୋମସଂହରଣନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଭିକ୍ଖୁନିୟା ସଦ୍ଧିଂ ଏକଦ୍ଧାନମଗ୍ଗଗମନସିକ୍ଖାପଦସଦିସାନୀତି।

ସମ୍ବାଧଲୋମସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩। ତଲଘାତକସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା

ତତିୟେ ତଲଘାତକେତି ଅନ୍ତମସୋ ଉପ୍ପଲକେସରେନାପି ମୁତ୍ତକରଣସ୍ସ ତଲଘାତନେ ମୁତ୍ତକରଣମ୍ହି ପହାରଦାନେ ପାଚିତ୍ତିୟନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ।

ସାଵତ୍ଥିୟଂ ଦ୍ୱେ ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଆରବ୍ଭ ତଲଘାତକରଣଵତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ପୁରିମନୟେନେଵ ସାଣତ୍ତିକଂ, ଆପତ୍ତିଭେଦୋ ନତ୍ଥି। ଇତୋ ପରଂ ପନ ଯତ୍ଥ ନତ୍ଥି, ତତ୍ଥ ଅଵତ୍ୱାଵ ଗମିସ୍ସାମ। ଆବାଧପଚ୍ଚୟା ଗଣ୍ଡଂ ଵା ଵଣଂ ଵା ପହରନ୍ତିୟା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଆବାଧାଭାଵୋ, ମୁତ୍ତକରଣେ ପହାରଦାନଂ, ଫସ୍ସସାଦିୟନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଠମପାରାଜିକସଦିସାନୀତି।

ତଲଘାତକସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। ଜତୁମଟ୍ଠକସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା

ଚତୁତ୍ଥେ ଜତୁମଟ୍ଠକେତି ଜତୁନା କତେ ମଟ୍ଠଦଣ୍ଡକେ। ଵତ୍ଥୁଵସେନେତଂ ଵୁତ୍ତଂ, କାମରାଗେନ ପନ ଉପ୍ପଲକେସରମ୍ପି ପଵେସେନ୍ତିୟା ଆପତ୍ତି।

ସାଵତ୍ଥିୟଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଆରବ୍ଭ ଜତୁମଟ୍ଠକସାଦିୟନଵତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସେସଂ ତତିୟସଦିସମେଵାତି।

ଜତୁମଟ୍ଠକସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୫। ଉଦକସୁଦ୍ଧିକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପଞ୍ଚମେ ଉଦକସୁଦ୍ଧିକନ୍ତି ମୁତ୍ତକରଣସ୍ସ ଧୋୱନଂ। ଆଦିଯମାନାଯାତି କରୋନ୍ତିଯା। ଦ୍ୱଙ୍ଗୁଲପବ୍ବପରମଂଆଦାତବ୍ବନ୍ତି ଦ୍ୱୀସୁ ଅଙ୍ଗୁଲୀସୁ ଏକେକଂ କତ୍ୱା ଦ୍ୱଙ୍ଗୁଲପବ୍ବପରମଂ ଆଦାତବ୍ବଂ। ତଂ ଅତିକ୍କାମେନ୍ତିଯାତି ସଚେ ଧୋୱନକାଲେ ରାଗୱସେନ ୱିତ୍ଥାରତୋ ତତିଯାଯ ଅଙ୍ଗୁଲିଯା ଅଗ୍ଗପବ୍ବଂ, ଗମ୍ଭୀରତୋ ଏକିସ୍ସାୱ ଅଙ୍ଗୁଲିଯା ତତିଯପବ୍ବଂ ପୱେସେତି ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସବ୍ବେସୁ ଅଞ୍ଞତରଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଆରବ୍ଭ ଅତିଗମ୍ଭୀରଂ ଉଦକସୁଦ୍ଧିକଂ ଆଦିଯନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଊନକଦ୍ୱଙ୍ଗୁଲପବ୍ବେ ଦ୍ୱିକଦୁକ୍କଟଂ। ତସ୍ମିଂ ପନ ଊନକସଞ୍ଞାଯ, ଦ୍ୱଙ୍ଗୁଲପବ୍ବପରମଂ ଆଦିଯନ୍ତିଯା, ଆବାଧପଚ୍ଚଯା ଅତିରେକମ୍ପି, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି, ସେସଂ ତତିଯସଦିସମେୱାତି।

ଉଦକସୁଦ୍ଧିକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୬। ଉପତିଟ୍ଠନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଛଟ୍ଠେ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସାତି ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ଭୋଜନାନଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଭୁଞ୍ଜତୋ। ପାନୀଯେନାତି ସୁଦ୍ଧେନ ୱା ଉଦକେନ, ତକ୍କାଦୀସୁ ୱା ଅଞ୍ଞତରେନ। ୱିଧୂପନେନାତି ଯାଯ କାଯଚି ବୀଜନିଯା। ଉପତିଟ୍ଠେଯ୍ୟାତି ଯା ଏତେସୁ ଦ୍ୱୀସୁ ଅଞ୍ଞତରଂ ଗହେତ୍ୱା ହତ୍ଥପାସେ ତିଟ୍ଠତି, ତସ୍ସା ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଆରବ୍ଭ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ ଏୱଂ ତିଟ୍ଠନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ହତ୍ଥପାସଂ ୱିଜହିତ୍ୱା ଖାଦନୀଯଂ ଖାଦନ୍ତସ୍ସ ଉପତିଟ୍ଠନ୍ତିଯା ଦୁକ୍କଟଂ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନେ ତିକଦୁକ୍କଟଂ। ''ଇମଂ ପିୱଥ, ଇମିନା ବୀଜଥା''ତି ଏୱଂ ଦେନ୍ତିଯା ୱା, ଦାପେନ୍ତିଯା ୱା, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନଂ ୱା ଉପତିଟ୍ଠାପନତ୍ଥଂ ଆଣାପେନ୍ତିଯା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ହତ୍ଥପାସେ ଠାନଂ, ପାନୀଯସ୍ସ ୱା ୱିଧୂପନସ୍ସ ୱା ଗହଣନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଏଳକଲୋମସଦିସାନୀତି।

ଉପତିଟ୍ଠନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୭। ଆମକଧଞ୍ଞସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସତ୍ତମେ ୱିଞ୍ଞତ୍ୱାତି ଅନ୍ତମସୋ ମାତରମ୍ପି ଯାଚିତ୍ୱା। ଭୁଞ୍ଜେଯ୍ୟାତି ଅଜ୍ଝୋହରେଯ୍ୟ। ଏତ୍ଥ ଚ ୱିଞ୍ଞତ୍ତି ଚେୱ ଭୋଜନଞ୍ଚ ପମାଣଂ, ତସ୍ମା ସଯଂ ୱିଞ୍ଞତ୍ୱା ଅଞ୍ଞାଯ ଭଜ୍ଜନାଦୀନି କାରାପେତ୍ୱା ୱା , ଅଞ୍ଞାଯ ୱିଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ସଯଂ ଭଜ୍ଜନାଦୀନି କତ୍ୱା ୱା ପଟିଗ୍ଗହଣତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଯାୱ ଦନ୍ତେହି ସଂଖାଦନଂ, ତାୱ ପୁବ୍ବପଯୋଗେସୁ ଦୁକ୍କଟାନି, ଅଜ୍ଝୋହାରେ ଅଜ୍ଝୋହାରେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ସମ୍ବହୁଲା ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଆରବ୍ଭ ଆମକଧଞ୍ଞଂ ୱିଞ୍ଞାପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସଯଂ ୱା ଅଞ୍ଞାଯ ୱା ଅୱିଞ୍ଞତ୍ତିଯା ଲଦ୍ଧଂ ଭଜ୍ଜନାଦୀନି କତ୍ୱା ୱା କାରେତ୍ୱା ୱା ଭୁଞ୍ଜନ୍ତିଯା ଦୁକ୍କଟଂ, ଅଞ୍ଞାଯ ୱିଞ୍ଞତ୍ତିଯା ଲଦ୍ଧଂ ପନ ସଯଂ ଭଜ୍ଜନାଦୀନି କତ୍ୱାପି କାରେତ୍ୱାପି ଭୁଞ୍ଜନ୍ତିଯା ଦୁକ୍କଟମେୱ। ଆବାଧେ ସତି ସେଦକମ୍ମାଦୀନଂ ଅତ୍ଥାଯ ୱିଞ୍ଞାପେନ୍ତିଯା, ଅୱିଞ୍ଞତ୍ତିଯା ଲଦ୍ଧମ୍ପାନଂ ନୱକମ୍ମତ୍ଥାଯ ସମ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ତିଯା, ଞାତକପୱାରିତଟ୍ଠାନେ ମୁଗ୍ଗମାସାଦିଅପରଣ୍ଣଂ ୱିଞ୍ଞାପେନ୍ତିଯା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସତ୍ତନ୍ନଂ ଧଞ୍ଞାନଂ ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ ୱିଞ୍ଞାପନଂ ୱା ୱିଞ୍ଞାପାପନଂ ୱା, ପଟିଲାଭୋ, ଭଜ୍ଜନାଦୀନି କତ୍ୱା ୱା କାରେତ୍ୱା ୱା ଅଜ୍ଝୋହରଣନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦ୍ଧାନମଗ୍ଗସିକ୍ଖାପଦସଦିସାନୀତି।

ଆମକଧଞ୍ଞସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୮। ପଠମଉଚ୍ଚାରଛଡ୍ଡନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଅଟ୍ଠମେ ସଙ୍କାରନ୍ତି କଚୱରଂ। ୱିଘାସନ୍ତି ଯଂକିଞ୍ଚି ପରିଭୁତ୍ତାୱସେସଂ ଉଚ୍ଛିଟ୍ଠୋଦକମ୍ପି ଦନ୍ତକଟ୍ଠମ୍ପି, ଅଟ୍ଠିକଚଲକେସୁ ପନ ୱତ୍ତବ୍ବମେୱ ନତ୍ଥି। ତିରୋକୁଟ୍ଟେ ୱା ତିରୋପାକାରେ ୱାତି ଯସ୍ସକସ୍ସଚି କୁଟ୍ଟସ୍ସ ୱା ପାକାରସ୍ସ ୱା ପରତୋ। ଛଡ୍ଡେଯ୍ୟ ୱା ଛଡ୍ଡାପେଯ୍ୟ ୱାତି ସବ୍ବାନିପେତାନି ଏକତୋ ଛଡ୍ଡେନ୍ତିଯା ଏକପଯୋଗେ ଏକାପତ୍ତି, ସଚେ ଆଣତ୍ତିଯା ବହୁକେପି ଛଡ୍ଡିତେ ଏକାୱ।

ସାଓତ୍ଥିଯଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଆରବ୍ଭ ଉଚ୍ଚାରଂ ତିରୋକୁଟ୍ଟେ ଛଡ୍ଡନଓତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଣତ୍ତିକଂ, ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ , ଓଲୋକେତ୍ୱା ଓା ଅଓଲଞ୍ଜେ ଓା ଛଡ୍ଡେନ୍ତିଯା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଉଚ୍ଚାରାଦିଭାଓୋ, ଅନୋଲୋକନଂ, ଓଲଞ୍ଜନଟ୍ଠାନଂ, ତିରୋକୁଟ୍ଟତିରୋପାକାରତା, ଛଡ୍ଡନଂ ଓା ଛଡ୍ଡାପନଂ ଓାତି ଇମାନେତ୍ଥ ପଞ୍ଚ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ସଞ୍ଚରିତ୍ତସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ କିରିଯାକିରିଯନ୍ତି।

ପଠମୌଚ୍ଚାରଛଡ୍ଡନସିକ୍ଖାପଦଓଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୯। ଦୁତିଯୌଚ୍ଚାରଛଡ୍ଡନସିକ୍ଖାପଦଓଣ୍ଣନା

ନଓମେ ହରିତେତି ଖେତ୍ତେ ଓା ନାଳିକେରାଦିଆରାମେ ଓା ଯତ୍ଥକତ୍ଥଚି ରୋପିମହରିତଟ୍ଠାନେ। ତାନି ଓତ୍ଥୂନି ଛଡ୍ଡେନ୍ତିଯା ଓା ଛଡ୍ଡାପେନ୍ତିଯା ଓା ପୁରିମନଯେନେଓ ଆପତ୍ତି, ତାଦିସେ ଠାନେ ନିସୀଦିତ୍ୱା ଅନ୍ତମସୋ ଉଦକଂ ପିଓିତ୍ୱା ମତ୍ଥକଚ୍ଛିନ୍ନଂ ନାଳିକେରମ୍ପି ଛଡ୍ଡେନ୍ତିଯା ଆପତ୍ତିଯେଓ।

ସାଓତ୍ଥିଯଂ ସମ୍ବହୁଲା ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଆରବ୍ଭ ଉଚ୍ଚାରାଦୀନି ହରିତେ ଛଡ୍ଡନଓତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସାଣତ୍ତିକଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଭିକ୍ଖୁନୋ ଦୁକ୍କଟଂ, ଭିକ୍ଖୁନିଯାପି ନିକ୍ଖିତ୍ତବୀଜେ ଖେତ୍ତେ ଯାଓ ଅଙ୍କୁରୋ ନ ଉଟ୍ଠହତି, ତାଓ ଦୁକ୍କଟଂ, ଅହରିତେ ଦ୍ୱିକଦୁକ୍କଟଂ। ତସ୍ମିଂ ପନ ଅହରିତସଞ୍ଞାଯ ଛଡ୍ଡିତଖେତ୍ତେ ଓା, ସାମିକେ ଅପଲୋକେତ୍ୱା ଓା ଛଡ୍ଡେନ୍ତିଯା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସେସଂ ଅଟ୍ଠମସଦିସମେଓାତି।

ଦୁତିଯୌଚ୍ଚାରଛଡ୍ଡନସିକ୍ଖାପଦଓଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୦। ନଚ୍ଚଗୀତସିକ୍ଖାପଦଓଣ୍ଣନା

ଦସମେ ନଚ୍ଚନ୍ତି ଅନ୍ତମସୋ ମୋରନଚ୍ଚମ୍ପି। ଗୀତନ୍ତି ଅନ୍ତମସୋ ଧମ୍ମଭାଣକଗୀତମ୍ପି। ଓାଦିତନ୍ତି ଅନ୍ତମସୋ ଉଦକଭେରିଓାଦିତମ୍ପି। ଦସ୍ସନାଯାତି ଏତେସୁ ଯଂକିଞ୍ଚି ଦସ୍ସନାଯ ଗଚ୍ଛନ୍ତିଯା ପଦେ ପଦେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଯତ୍ଥ ଠିତା ପସ୍ସତି ଓା ସୁଣାତି ଓା, ଏକପଯୋଗେ ଏକାପତ୍ତି, ତଂ ତଂ ଦିସଂ ଓଲୋକେନ୍ତିଯା ପଯୋଗେ ପଯୋଗେ ଆପତ୍ତି।

ରାଜଗହେ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯା ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଆରବ୍ଭ ନଚ୍ଚାଦୀନି ଦସ୍ସନାଯ ଗମନଓତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସଯଂ ତାନି ଓତ୍ଥୂନି କରୋନ୍ତିଯା, ଅଞ୍ଞଂ ଓା ଆଣାପେନ୍ତିଯା, ''ଚେତିଯସ୍ସ ଉପହାରଂ ଦେଥା''ତି ଇଦିସେନ ପରିଯାଯେନ ଓା ଭଣନ୍ତିଯା, ''ଚେତିଯସ୍ସ ଉପହାରଂ କରୋମା''ତି ଓା ଓୁତ୍ତେ ''ସାଧୂ''ତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ତିଯା ଚ ପାଚିତ୍ତିଯମେଓାତି ସଙ୍ଗଅଟ୍ଠକଥାସୁ (ପାଚି। ଅଟ୍ଠ। ୮୩୫-୮୩୭) ଓୁତ୍ତଂ, ଭିକ୍ଖୁନୋ ସଙ୍ଗତ୍ଥ ଦୁକ୍କଟଂ। ''ତୁମ୍ହାକଂ ଚେତିଯସ୍ସ ଉପଟ୍ଠାନଂ କରୋମା''ତି ଓୁତ୍ତେ ପନ ''ଉପଟ୍ଠାନକରଣଂ ନାମ ସୁନ୍ଦର''ନ୍ତି ଇଦିସଂ ପରିଯାଯଂ ଭଣନ୍ତିଯା, ଆରାମେ ଠତ୍ୱା ପସ୍ସନ୍ତିଯା ଓା ସୁଣନ୍ତିଯା ଓା, ତଥା ଅତ୍ତନୋ ଠିତୋକାସଂ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ପଯୋଜିତଂ ପଟିପଥଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତିଯା ସମ୍ମୁଖୀଭୂତଂ ସଲାକଭତ୍ତାଦିକେ ସତି କରଣୀଯେ ଗନ୍ତ୍ୱା, ଆପଦାସୁ ଓା ସମଜ୍ଜଟ୍ଠାନଂ ପଓିସିତ୍ୱାପି ପସ୍ସନ୍ତିଯା ଓା ସୁଣନ୍ତିଯା ଓା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ନଚ୍ଚାଦୀନଂ ଅଞ୍ଞତରତା, ଅଞ୍ଞତ୍ର ଅନୁଞ୍ଞାତକାରଣା ଗମନଂ, ଦସ୍ସନଂ ଓା ସଓନଂ ଓାତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଏଳକଲୋମସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ଲୋକଓଜ୍ଜଂ, ଅକୁସଲଚିତ୍ତଂ, ତିଓେଦନନ୍ତି।

ନଚ୍ଚଗୀତସିକ୍ଖାପଦଓଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ଲସୁଣଓଗ୍ଗୋ ପଠମୋ।

୨। ରତ୍ତନ୍ଧକାରଓଗ୍ଗୋ

୧। ରତ୍ତନ୍ଧକାରସିକ୍ଖାପଦଓଣ୍ଣନା

ଅନ୍ଧକାରଓଗ୍ଗସ୍ସ ପଠମେ ରତ୍ତନ୍ଧକାରେତି ରତ୍ତିଅନ୍ଧକାରେ। ଅପ୍ପଦୀପେତି ପଜ୍ଜୋତଚନ୍ଦସୂରିଯଅଗ୍ଗୀସୁ ଏକେକେନାପି ଅନୋଭାସିତେ। ପୁରିସେନାତି ସନ୍ତିଟ୍ଠିତୁଂ ସଲ୍ଲପିତୁଞ୍ଚ ଓିଞ୍ଞୁନା ମନୁସ୍ସପୁରିସେନ ସଦ୍ଧିଂ। ସନ୍ତିଟ୍ଠେଯ୍ଯ ଓାତି ହତ୍ଥପାସେ ଠିତମତ୍ତାଯ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ସଲ୍ଲପେଯ୍ଯାତି ତତ୍ଥ ଠତ୍ୱା ଗେହସିତକଥଂ କଥେନ୍ତିଯାପି ପାଚିତ୍ତିଯମେଓ।

ସାଓତ୍ଥିଯଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଆରବ୍ଭ ଏଓଂ ସନ୍ତିଟ୍ଠନଓତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ପୁରିସସ୍ସ ହତ୍ଥପାସଂ ଓିଜହିତ୍ୱା, ଯକ୍ଖାଦୀନଂ ହତ୍ଥପାସଂ ଅଓିଜହିତ୍ୱାପି

ସନ୍ତିଟ୍ଠନ୍ତିୟା, ସଲ୍ଲପେନ୍ତିୟା ୱା ଦୁକ୍କଟଂ, ଯଂକିଞ୍ଚି ୱିଞ୍ଞୁଂ ଦୁତିୟଂ ଗହେତ୍ୱା ଏୱଂ କରୋନ୍ତିୟା, ଅରହୋପେକ୍ଖାଯ, ଅଞ୍ଞୱିହିତାଯ, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ରତ୍ତନ୍ଧକାରତା, ପୁରିସସ୍ସ ହତ୍ଥପାସେ ଠାନଂ ୱା ସଲ୍ଲପନଂ ୱା, ସହାଯାଭାୱୋ, ରହୋପେକ୍ଖତାତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ଥେଯ୍ୟସତ୍ଥସମୁଟ୍ଠାନଂ, କିରିୟଂ, ସଞ୍ଞାୱିମୋକ୍ଖଂ, ସଚିତ୍ତକଂ, ଲୋକୱଜ୍ଜଂ, କାଯକମ୍ମଂ, ୱଚୀକମ୍ମଂ, ଅକୁସଲଚିତ୍ତଂ, ତିୱେଦନନ୍ତି।

ରତ୍ତନ୍ଧକାରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ପଟିଚ୍ଛନ୍ନୋକାସସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦୁତିଯେ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନେ ଓକାସେତି କୁଟ୍ଟାଦୀସୁ ଯେନ କେନଚି ପଟିଚ୍ଛନ୍ନେ, ଇଦମେୱେତ୍ଥ ନାନତ୍ତଂ।

ପଟିଚ୍ଛନ୍ନୋକାସସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩। ଅଜ୍ଝୋକାସସଲ୍ଲପନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତତିଯେ ଅଜ୍ଝୋକାସେତି ନାନଂ, ସେସଂ ଉଭଯତ୍ଥାପି ପଠମସଦିସମେୱାତି।

ଅଜ୍ଝୋକାସସଲ୍ଲପନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। ଦୁତିଯିକୌୟ୍ୟୋଜନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଚତୁତ୍ଥେ ରଥିକାଯାତି ରଚ୍ଛାଯଂ। ବ୍ୟୂହେତି ଅନିୱିଦ୍ଧରଚ୍ଛାଯଂ । ସିଙ୍ଘାଟକେତି ଚଚ୍ଚରେ। ନିକଣ୍ଣିକଂ ୱା ଜପ୍ପେଯ୍ୟାତି କଣ୍ଣମୂଲେ କିଞ୍ଚି ଜପ୍ପେଯ୍ୟ। ଉଯ୍ୟୋଜେଯ୍ୟାତି ଅନାଚାରଂ ଚରିତୁକାମତାଯ ‘‘ଗଚ୍ଛ ତ୍ୱ’’ନ୍ତି ଦୁତିଯିକଂ ଉଯ୍ୟୋଜେଯ୍ୟ। ପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି ପୁରିମନଯେନେୱ ତାୱ ସନ୍ତିଟ୍ଠନାଦୀସୁ ତୀଣି ପାଚିତ୍ତିଯାନି, ଉଯ୍ୟୋଜେନ୍ତିୟା ପନ ଉଯ୍ୟୋଜନେ ଚ ହତ୍ଥପାସୱିଜହନେ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ, ୱିଜହିତେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଏୱଂ ସନ୍ତିଟ୍ଠନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସେସଂ ପୁରିମଉଭଯସଦିସମେୱ। ଅନାପତ୍ତିଯଂ ପନ ‘‘ନ ଅନାଚାରଂ ଆଚରିତୁକାମା, ସତି କରଣୀଯେ ଦୁତିଯିକଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଉଯ୍ୟୋଜେତୀ’’ତି (ପାଚି। ୮୫୨) ଏତ୍ତକଂ ଅଧିକନ୍ତି।

ଦୁତିଯିକୌୟ୍ୟୋଜନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୫। ଅନାପୁଚ୍ଛାପକ୍କମନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପଞ୍ଚମେ ପୁରେଭତ୍ତନ୍ତି ଅରୁଣୁଗ୍ଗମନଂ ଉପାଦାଯ ଯାୱ ମଜ୍ଝନ୍ହିକଂ। ଆସନେତି ପଲ୍ଲଙ୍କସ୍ସୋକାସଭୂତେ। ସାମିକେ ଅନାପୁଚ୍ଛାତି ତସ୍ମିଂ କୁଲେ ଯଂକିଞ୍ଚି ୱିଞ୍ଞୁଂ ମନୁସ୍ସଂ ଅନାପୁଚ୍ଛା। ପକ୍କମେଯ୍ୟାତି ଏତ୍ଥ ଛନ୍ନସ୍ସ ଅନ୍ତୋ ନିସୀଦିତ୍ୱା ଅନୋୱସ୍ସକଂ ଅଜ୍ଝୋକାସେ ଉପଚାରଂ ଅତିକ୍କାମେନ୍ତିୟା ପଠମପାଦେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଦୁତିଯେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଆରବ୍ଭ ଅନାପୁଚ୍ଛା ପକ୍କମନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ପଲ୍ଲଙ୍କସ୍ସ ଅନୋକାସେ ଦୁକ୍କଟଂ, ତଥା ଆପୁଚ୍ଛିତେ ଅନାପୁଚ୍ଛିତସଞ୍ଞାଯ ଚେୱ ୱେମତିକାଯ ଚ। ଆପୁଚ୍ଛିତସଞ୍ଞାଯ ପନ, ଅସଂହାରିମେ, ଗିଲାନାଯ, ଆପଦାସୁ, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ପୁରେଭତ୍ତତା, ଅନ୍ତରଘରେ ନିସଜ୍ଜା, ଆସନସ୍ସ ପଲ୍ଲଙ୍କୋକାସତା, ଅଞ୍ଞତ୍ର ଅନୁଞ୍ଞାତକାରଣା ଅନାପୁଚ୍ଛନଂ, ୱୁତ୍ତପରିଚ୍ଛେଦାତିକ୍କମୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ପଞ୍ଚ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି କଥିନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ କିରିୟାକିରିୟନ୍ତି।

ଅନାପୁଚ୍ଛାପକ୍କମନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୬। ଅନାପୁଚ୍ଛାଅଭିନିସୀଦନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଛଟ୍ଠେ ପଚ୍ଛାଭତ୍ତନ୍ତି ମଜ୍ଝନ୍ହିକେ ୱୀତିୱତ୍ତେ ଯାୱ ସୂରିଯସ୍ସ ଅତ୍ଥଙ୍ଗମା। ଅଭିନିସୀଦେଯ୍ୟ ୱାତି ଆଦିମ୍ହି ନିସୀଦିତ୍ୱା ଗଚ୍ଛନ୍ତିୟା ଏକା ଆପତ୍ତି, ଅନିସୀଦିତ୍ୱା

ନିପଜ୍ଜିତ୍ୱାୱ ଗଚ୍ଛନ୍ତିୟାପି ଏକା, ନିସୀଦିତ୍ୱା ନିପଜ୍ଜନ୍ତିୟା ଦ୍ୱେ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଆସନେ ଅଭିନିସୀଦନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ , ସେସଂ ପଞ୍ଚମସଦିସମେୱ। ଯଥା ପନ ତତ୍ଥ ଅସଂହାରିମେ, ଏୱମିଧ ଧୁୱପଞ୍ଞତ୍ତେ ଅନାପତ୍ତୀତି।

ଅନାପୁଚ୍ଛାଅଭିନିସୀଦନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୭। ଅନାପୁଚ୍ଛାସନ୍ଥରଣସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସତ୍ତମେ ୱିକାଲେତି ଅତ୍ଥଙ୍ଗତେ ସୂରିୟେ। ସେଯ୍ୟନ୍ତି ଅନ୍ତମସୋ ପଣ୍ଣସନ୍ଥାରମ୍ପି, ସେସଂ ଛଟ୍ଠସଦିସମେୱ।

ଇଦଂ ପନ ସାୱତ୍ଥିୟଂ ସମ୍ବହୁଲା ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଆରବ୍ଭ ୱିକାଲେ କୁଲାନି ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ସାମିକେ ଅନାପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ସେଯ୍ୟଂ ସନ୍ଥରିତ୍ୱା ଅଭିନିସୀଦନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅନାପତ୍ତିୟଞ୍ଚେତ୍ଥ ଧୁୱପଞ୍ଞତ୍ତଂ ନାମ ନତ୍ଥୀତି।

ଅନାପୁଚ୍ଛାସନ୍ଥରଣସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୮। ପରଉଜ୍ଝାପନକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଅଟ୍ଠମେ ଦୁଗ୍ଗହିତେନ ଦୂପଧାରିତେନାତି ଯଂ ୱୁତ୍ତଂ, ତତୋ ଅଞ୍ଞଥା ଗହିତେନ ଚ ଉପଧାରିତେନ ଚ। ପରନ୍ତି ''ଅହଂ କିରଯ୍ୟେ ଅଯ୍ୟଂ ନ ସକ୍କଚ୍ଚଂ ଉପଟ୍ଠହାମୀ''ତିଆଦିନା (ପାଚି। ୮୬୯) ନୟେନ ଉପସମ୍ପନ୍ନଂ ଉଜ୍ଝାପେନ୍ତିୟା ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଆରବ୍ଭ ଏୱଂ ପରଂ ଉଜ୍ଝାପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିୟଂ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନାୟ ତିକଦୁକ୍କଟଂ, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଂଯେୱ ଅନାପତ୍ତି। ଦୁଗ୍ଗହିତତା, ଉଜ୍ଝାପନଂ, ଯଂ ଉଜ୍ଝାପେତି, ତସ୍ସା ଉପସମ୍ପନ୍ନତାତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ଦୁକ୍ଖୱେଦନନ୍ତି।

ପରଉଜ୍ଝାପନକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୯। ପରଅଭିସପନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ନୱମେ ଅଭିସପେଯ୍ୟାତି ସପଥଂ କରେଯ୍ୟ। ତତ୍ଥ ''ନିରୟେ ଉପପଜ୍ଜାମି, ନିରୟେ ଉପପଜ୍ଜତୂ''ତିଏୱମାଦୀନି ୱଦମାନା ନିରୟେନ ଅଭିସପତି ନାମ, ଅକ୍କୋସତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ''ଗିହିନୀ ହୋମି, ଗିହିନୀ ହୋତୂ''ତିଏୱମାଦୀନି ୱଦମାନା ବ୍ରହ୍ମଚରିୟେନ। ତସ୍ସା ୱାଚାୟ ୱାଚାୟ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ଚଣ୍ଡକାଳିଂ ଆରବ୍ଭ ଏୱଂ ଅଭିସପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିୟଂ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନାୟ ତିକଦୁକ୍କଟଂ, ତିରଚ୍ଛାନଯୋନିୟା ୱା ପେତ୍ତିୱିସୟେନ ୱା ମନୁସ୍ସଦୋଭଗ୍ଗେନ ୱା ଅଭିସପନେ ଦୁକ୍କଟଂ। ଅତ୍ଥଧମ୍ମାନୁସାସନିପୁରେକ୍ଖାରାନଂ ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ନିରୟେନ ୱା ବ୍ରହ୍ମଚରିୟେନ ୱା ଅଭିସପନଂ , ଉପସମ୍ପନ୍ନତା, ଅତ୍ଥଧମ୍ମପୁରେକ୍ଖାରାଦୀନଂ ଅଭାୱୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଟ୍ଠମସଦିସାନେୱାତି।

ପରଅଭିସପନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୦। ରୋଦନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦସମେ ୱଧିତ୍ୱାତି ହତ୍ଥାଦୀହି ପହରିତ୍ୱା, ଉଭୟଂ କରୋନ୍ତିୟାୱ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ଚଣ୍ଡକାଳିଂ ଆରବ୍ଭ ଅତ୍ତାନଂ ୱଧିତ୍ୱା ରୋଦନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, କେୱଲଂ ୱଧନ୍ତିୟା ୱା ରୋଦନ୍ତିୟା ୱା ଦୁକ୍କଟମେୱ। ଞାତିରୋଗଭୋଗବ୍ୟସନେହି ଫୁଟ୍ଠାୟ କେୱଲଂ ରୋଦନ୍ତିୟା ଏୱ ନ ୱଧନ୍ତିୟା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଅତ୍ତାନଂ ୱଧନଞ୍ଚେୱ, ରୋଦନଞ୍ଚାତି

ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ସମନୁଭାସନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ କିରିୟମେୱାତି।

ରୋଦନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ରତ୍ତନ୍ଧକାରୱଗ୍ଗୋ ଦୁତିୟୋ।

୩। ନଗ୍ଗୱଗ୍ଗୋ

୧। ନଗ୍ଗସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ନଗ୍ଗୱଗ୍ଗସ୍ସ ପଠମେ ନଗ୍ଗାତି ଅନିୱତ୍ଥା ୱା ଅପାରୁତା ୱା। ଏୱଞ୍ହି ନହାୟନ୍ତିୟା ସବ୍ବପ୍ପୟୋଗେସୁ ଦୁକ୍କଟଂ, ନହାନପରିୟୋସାନେ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ସମ୍ବହୁଲା ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଆରବ୍ଭ ଏୱଂ ନହାନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଉଦକସାଟିକଚୀୱରେ ଅଚ୍ଛିନ୍ନେ ୱା ନଟ୍ଠେ ୱା, ''ମହଗ୍ଘଂ ଇଦଂ ଦିସ୍ୱା ଚୋରାପି ହରେୟ୍ୟୁ''ନ୍ତି ଏୱରୂପାସୁ ଆପଦାସୁ ୱା ନହାୟନ୍ତିୟା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ନଗ୍ଗତା, ଅନୁଞ୍ଞାତକାରଣାଭାୱୋ, ନହାନପରିୟୋସାନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଏଳକଲୋମସଦିସାନୀତି।

ନଗ୍ଗସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ଉଦକସାଟିକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦୁତିୟେ ସାୱତ୍ଥିୟଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିୟା ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଆରବ୍ଭ ଅପ୍ପମାଣିକାୟୋ ଉଦକସାଟିକାୟୋ ଧାରଣୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସେସମେତ୍ଥ ସବ୍ବଂ ରତନୱଗ୍ଗେ ନିସୀଦନସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବନ୍ତି।

ଉଦକସାଟିକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩। ଚୀୱରସିବ୍ବନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତତିୟେ ୱିସିବ୍ବେତ୍ୱାତି ଦୁସ୍ସିବ୍ବିତଂ ପୁନସିବ୍ବନତ୍ଥାୟ ୱିସିବ୍ବେତ୍ୱା। ଅନନ୍ତରାୟିକିନୀତି ଦସସୁ ଅନ୍ତରାୟେସୁ ଏକେକସ୍ମିମ୍ପି ଅସତି। ଅଞ୍ଞତ୍ର ଚତୂହପଞ୍ଚାହାତି ୱିସିବ୍ବିତଦିୱସତୋ ପଞ୍ଚ ଦିୱସେ ଅତିକ୍କାମେତ୍ୱା ''ନେୱ ସିବ୍ବିସ୍ସାମି , ନ ସିବ୍ବାପନାୟ ଉସ୍ସୁକ୍କଂ କରିସ୍ସାମୀ''ତି ଧୁରଂ ନିକ୍ଖିତ୍ତମତ୍ତେ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଚୀୱରଂ ୱିସିବ୍ବେତ୍ୱା ନ ସିବ୍ବନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିୟଂ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନାୟ ତିକଦୁକ୍କଟଂ, ତଥା ଉଭିନ୍ନମ୍ପି ଅଞ୍ଞସ୍ମିଂ ପରିକ୍ଖାରେ। ଯା ପନ ଅନ୍ତରାୟିକିନୀ ୱା ହୋତି, ପରିୟେସିତ୍ୱା ୱା କିଞ୍ଚି ନ ଲଭତି, କରୋନ୍ତୀ ୱା ପଞ୍ଚାହଂ ଅତିକ୍କାମେତି, ତସ୍ସା ଚ, ଗିଲାନାୟ ଚ, ଆପଦାସୁ ଚ, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ନିୱାସନପାରୁପନୁପଗଚୀୱରତା, ଉପସମ୍ପନ୍ନାୟ ସନ୍ତକତା, ସିବ୍ବନତ୍ଥାୟ ୱିସିବ୍ବନଂ ୱା ୱିସିବ୍ବାପନଂ ୱା, ଅଞ୍ଞତ୍ର ଅନୁଞ୍ଞାତକାରଣା ପଞ୍ଚାହାତିକ୍କମୋ, ଧୁରନିକ୍ଖେପୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ପଞ୍ଚ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ସମନୁଭାସନସଦିସାନୀତି।

ଚୀୱରସିବ୍ବନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। ସଙ୍ଘାଟିଚାରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଚତୁତ୍ଥେ ପଞ୍ଚ ଅହାନି ପଞ୍ଚାହଂ, ପଞ୍ଚାହମେୱ ପଞ୍ଚାହିକଂ। ସଙ୍ଘାଟୀନଂ ଚାରୋ ସଙ୍ଘାଟିଚାରୋ, ପରିଭୋଗୱସେନ ୱା ଓତାପନୱସେନ ୱା ସଙ୍ଘଟିତଟ୍ଠେନ 'ସଙ୍ଘାଟୀ'ତି ଲଦ୍ଧନାମଂ ତିଚୀୱରଂ, ଉଦକସାଟିକା, ସଂକଚ୍ଚିକାତି ଇମେସଂ ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ଚୀୱରାନଂ ପରିୱତ୍ତନନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଅତିକ୍କାମେୟ୍ୟ ପାଚିତ୍ତିୟନ୍ତି ଛଟ୍ଠେ ଅରୁଣୁଗ୍ଗମନେ ଏକସ୍ମିଂ ଚୀୱରେ ୱୁତ୍ତନୟେନ ଅପରିୱତ୍ତିତେ ଏକା ଆପତ୍ତି, ପଞ୍ଚସୁ ପଞ୍ଚ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ସମ୍ବହୁଲା ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଆରବ୍ଭ ଚୀୱରଂ ନିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ସନ୍ତରୁତ୍ତରେନ ଜନପଦଚାରିକଂ ପକ୍କମନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିୟଂ, ପଞ୍ଚାହାନତିକ୍କନ୍ତେ ଦ୍ୱିକଦୁକ୍କଟଂ। ତସ୍ମିଂ ପନ ଅନତିକ୍କନ୍ତସଞ୍ଞାୟ, ପଞ୍ଚମଂ ଦିୱସଂ ପଞ୍ଚ ଚୀୱରାନି ନିୱାସେନ୍ତିୟା ୱା ପାରୁପନ୍ତିୟା ୱା ଓତାପେନ୍ତିୟା ୱା,

ଗିଲାନାଯ, ‘‘ଇଦଂ ମେ ଚୀୱରଂ ମହଗ୍ଘଂ ଇଦିସେ ଚୋରଭଯେ ନ ସକ୍କା ଧାରେତୁ’’ନ୍ତି ଏୱରୂପାସୁ ଆପଦାସୁ, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ଚୀୱରାନଂ ଅଞ୍ଞତରତା, ପଞ୍ଚାହାତିକ୍କମୋ, ଅନୁଞ୍ଞାତକାରଣାଭାୱୋ, ଅପରିୱତ୍ତନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି କଥିନସଦିସାନୀତି।

ସଙ୍ଘାଟିଚାରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୫। ଚୀୱରସଙ୍କମନୀଯସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପଞ୍ଚମେ ଚୀୱରସଙ୍କମନୀଯନ୍ତି ସଙ୍କମେତବ୍ବଂ ଚୀୱରଂ, ଅଞ୍ଞିସ୍ସା ସନ୍ତକଂ ଅନାପୁଚ୍ଛା ଗହିତଂ ପୁନ ପଟିଦାତବ୍ବଂ ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଚୀୱରନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଧାରେଯ୍ଯାତି ସଚେ ତଂ ନିୱାସେତି ୱା ପାରୁପତି ୱା ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଆରବ୍ଭ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଚୀୱରଂ ଆଦାଯ ଅନାପୁଚ୍ଛା ପାରୁପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନାଯ ତିକଦୁକ୍କଟଂ। ଯା ପନ ତାଯ ୱା ଦିନ୍ନଂ, ତଂ ୱା ଆପୁଚ୍ଛା, ଅଚ୍ଛିନ୍ନନଟ୍ଠଚୀୱରିକା ୱା ହୁତ୍ୱା, ‘‘ଇଦଂ ମେ ଚୀୱରଂ ମହଗ୍ଘଂ ଇଦିସେ ଚୋରଭଯେ ନ ସକ୍କା ଧାରେତୁ’’ନ୍ତି ଏୱରୂପାସୁ ଆପଦାସୁ ୱା ଧାରେତି, ତସ୍ସା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଚୀୱରସଙ୍କମନୀଯତା, ଉପସମ୍ପନ୍ନାଯ ସନ୍ତକତା, ଅନୁଞ୍ଞାତକାରଣାଭାୱୋ, ଧାରଣନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଠମକଥିନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ କିରିଯାକିରିଯନ୍ତି।

ଚୀୱରସଙ୍କମନୀଯସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୬। ଗଣଚୀୱରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଛଟ୍ଠେ ଗଣସ୍ସାତି ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘସ୍ସ। ଚୀୱରଲାଭନ୍ତି ୱିକପ୍ପନୁପଗମ୍ପି ପଚ୍ଛିମଂ ଲଭିତବ୍ବଂ ଚୀୱରଂ। ଅନ୍ତରାଯଂ କରେଯ୍ଯାତି ଯଥା ତେ ଦାତୁକାମା ନ ଦେନ୍ତି, ଏୱଂ ପରକ୍କମେଯ୍ଯ। ପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି ସଚେ ତସ୍ସା ୱଚନେନ ତେ ନ ଦେନ୍ତି, ଭିକ୍ଖୁନିଯା ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଗଣସ୍ସ ଚୀୱରଲାଭନ୍ତରାଯକରଣୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅଞ୍ଞସ୍ମିଂ ପରିକ୍ଖାରେ ଦୁକ୍କଟଂ, ସମ୍ବହୁଲାନଂ ପନ ଏକଭିକ୍ଖୁନିଯା ୱା ଚୀୱରଲାଭେପି ଦୁକ୍କଟମେୱ। ‘‘ସମଗ୍ଘକାଲେ ଦସ୍ସଥା’’ତି ଏୱଂ ଆନିସଂସଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ନିୱାରେନ୍ତିଯା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ୱିକପ୍ପନୁପଗପଚ୍ଛିମତା, ସଙ୍ଘସ୍ସ ପରିଣତଭାୱୋ, ୱିନା ଆନିସଂସଦସ୍ସନେନ ଅନ୍ତରାଯକରଣନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନୀତି।

ଗଣଚୀୱରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୭। ପଟିବାହନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସତ୍ତମେ ଧମ୍ମିକଂ ଚୀୱରୱିଭଙ୍ଗନ୍ତି ସମଗ୍ଗେନ ସଙ୍ଘେନ ସନ୍ନିପତିତ୍ୱା କରୀଯମାନଂ ଚୀୱରୱିଭଙ୍ଗଂ। ପଟିବାହେଯ୍ଯାତି ପଟିସେଧେଯ୍ଯ, ଏୱଂ ପଟିସେଧେନ୍ତିଯା ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଧମ୍ମିକଂ ଚୀୱରୱିଭଙ୍ଗଂ ପଟିବାହନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଧମ୍ମିକେ ୱେମତିକାଯ, ଅଧମ୍ମିକେ ଧମ୍ମିକସଞ୍ଞାଯ ଚେୱ ୱେମତିକାଯ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। ଉଭଯତ୍ଥ ଅଧମ୍ମିକସଞ୍ଞାଯ, ଆନିସଂସଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ପଟିବାହନ୍ତିଯା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଚୀୱରୱିଭଙ୍ଗସ୍ସ ଧମ୍ମିକତା, ଧମ୍ମିକସଞ୍ଞିତା, ୱିନା ଆନିସଂସେନ ପଟିବାହନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନେୱାତି।

ପଟିବାହନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୮। ଚୀୱରଦାନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଅଟ୍ଠମେ ସମଣଚୀୱରନ୍ତି କପ୍ପକତଂ ନିୱାସନପାରୁପନୁପଗଂ, ଏୱରୂପଂ ଠପେତ୍ୱା ପଞ୍ଚ ସହଧମ୍ମିକେ ମାତାପିତରୋ ଚ ଯସ୍ସ କସ୍ସଚି ଗହଟ୍ଠସ୍ସ ୱା

ପଚ୍ଚଜିତସ୍ସ ୱା ପରିଚ୍ଚଜିତ୍ୱା ଦେନ୍ତିୟା ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଅଗାରିକସ୍ସ ସମଣଚୀୱରଦାନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଭିକ୍ଖୁନୋ ଦୁକ୍କଟଂ। ମାତାପିତୂନଂ ପରିଚ୍ଚଜିତ୍ୱାପି, ଅଞ୍ଞେସଂ ତାୱକାଲିକମେୱ ଦେନ୍ତିୟା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସମଣଚୀୱରତା, ଠପେତ୍ୱା ସହଧମ୍ମିକେ ଚ ମାତାପିତରୋ ଚ ଅଞ୍ଞେସଂ ଦାନଂ, ଅତାୱକାଲିକତାତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ସଞ୍ଚରିତ୍ତସଦିସାନୀତି।

ଚୀୱରଦାନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୯। କାଲଅତିକ୍କମନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ନୱମେ ଦୁବ୍ବଲଚୀୱରପଚ୍ଚାସାୟାତି ଦୁବ୍ବଲାୟ ଚୀୱରପଚ୍ଚାସାୟ, ''ସଚେ ସକ୍କୋମ ଦସ୍ସାମା''ତି ଏତ୍ତକମତ୍ତଂ ସୁତ୍ୱା ଉପ୍ପାଦିତାୟ ଆସାୟାତି ଅତ୍ଥୋ । ଚୀୱରକାଲସମୟଂ ଅତିକ୍କାମେୟ୍ୟାତି ୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠଭିକ୍ଖୁନୀହି କାଲଚୀୱରେ ଭାଜିୟମାନେ ''ଆଗମେୟ୍ୟାଥ, ଅୟ୍ୟେ, ଅତ୍ଥି ସଙ୍ଘସ୍ସ ଚୀୱରପଚ୍ଚାସା''ତି ୱତ୍ୱା ତଂ ଚୀୱରୱିଭଙ୍ଗଂ ଚୀୱରକାଲଂ ଅତିକ୍କାମେୟ୍ୟ, ତସ୍ସା ଅନତ୍ଥତେ କଥିନେ ୱସ୍ସାନସ୍ସ ପଚ୍ଛିମମାସଂ, ଅତ୍ଥତେ କଥିନେ କଥିନୁବ୍ଭାରଦିୱସଂ ଅତିକ୍କାମେନ୍ତିୟା ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଦୁବ୍ବଲଚୀୱରପଚ୍ଚାସାୟ ଚୀୱରକାଲସମୟଂ ଅତିକ୍କମନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଦୁବ୍ବଲଚୀୱରେ ୱେମତିକାୟ, ଅଦୁବ୍ବଲଚୀୱରେ ଦୁବ୍ବଲଚୀୱରସଞ୍ଞାୟ ଚେୱ ୱେମତିକାୟ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। ଉଭୟତ୍ଥ ଅଦୁବ୍ବଲଚୀୱରସଞ୍ଞାୟ, କିଞ୍ଚାପି 'ନ ସକ୍କୋମା'ତି ୱଦନ୍ତି, ''ଇଦାନି ପନ ତେସଂ କପ୍ପାସୋ ୱା ଉପ୍ପଜ୍ଜିସ୍ସତି, ସଦ୍ଧୋ ୱା ପୁରିସୋ ଆଗମିସ୍ସତି, ତସ୍ମିଂ ଆଗତେ ଅଦ୍ଧା ଦସ୍ସନ୍ତୀ''ତି ଏୱଂ ଆନିସଂସଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ନିୱାରେନ୍ତିୟା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଦୁବ୍ବଲଚୀୱରତା, ଦୁବ୍ବଲସଞ୍ଞିତା, ୱିନା ଆନିସଂସେନ ନିୱାରଣନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନୀତି।

କାଲଅତିକ୍କମନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୦। କଥିନୁଦ୍ଧାରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦସମେ ଧମ୍ମିକଂ କଥିନୁଦ୍ଧାରନ୍ତି ସଚାସଂ ଭିକ୍ଖୁନୀନଂ ଅକାଲଚୀୱରଂ ଦାତୁକାମେନ ଉପାସକେନ ଯତ୍ତକୋ ଅତ୍ଥାରମୂଲିକୋ ଆନିସଂସୋ, ତତୋ ଅଧିକଂ ୱା ସମକଂ ୱା ଦତ୍ୱା ଯାଚିତେନ ସମଗ୍ଗେନ ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘେନ ଯଂ କଥିନଂ ଞତ୍ତିଦୁତିୟକମ୍ମେନ ଅନ୍ତରା ଉଦ୍ଧରୀୟତି, ତସ୍ସ ସୋ ଉଦ୍ଧାରୋ 'ଧମ୍ମିକୋ'ତି ୱୁଚ୍ଚତି, ଏୱରୂପଂ କଥିନୁଦ୍ଧାରନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ପଟିବାହେୟ୍ୟାତି ନିୱାରେୟ୍ୟ, ତସ୍ସ ଏୱରୂପଂ କଥିନୁଦ୍ଧାରଂ ନିୱାରେନ୍ତିୟା ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ କଥିନୁଦ୍ଧାରଂ ପଟିବାହନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସେସଂ ସତ୍ତମେ ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବନ୍ତି।

କଥିନୁଦ୍ଧାରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ନଗ୍ଗୱଗ୍ଗୋ ତତିୟୋ।

୪। ତୁୱଟ୍ଟୱଗ୍ଗୋ

୧। ଏକମଞ୍ଚତୁୱଟ୍ଟନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତୁୱଟ୍ଟୱଗ୍ଗସ୍ସ ପଠମେ ତୁୱଟ୍ଟେୟ୍ୟୁନ୍ତି ନିପଜ୍ଜେୟ୍ୟୁଂ। ତାସୁ ପନ ଏକାୟ ୱା ନିପନ୍ନାୟ ଅପରା ନିପଜ୍ଜତୁ, ଦ୍ୱେପି ୱା ସହେୱ ନିପଜ୍ଜନ୍ତୁ, ଦ୍ୱିନ୍ନମ୍ପି ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ସମ୍ବହୁଲା ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଆରବ୍ଭ ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ଏକମଞ୍ଚେ ତୁୱଟ୍ଟନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସଚେ ପନ ଏକାୟ ନିପନ୍ନାୟ ଏକା ନିସୀଦତି, ଉଭୋ ୱା ନିସୀଦନ୍ତି, ତାସଂ, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଏକମଞ୍ଚତା, ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ତୁୱଟ୍ଟନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଏଳକଲୋମସଦିସାନୀତି।

ଏକମଞ୍ଚତୁୱଟ୍ଟନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ଏକଚ୍ଛରଣଚୁୱଟ୍ଟନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦୁତିୟେ ଏକଂ ଅଚ୍ଛରଣଞ୍ଚେୱ ପାରୁପଣଞ୍ଚ ଏତାସନ୍ତି ଏକଚ୍ଛରଣପାରୁପଣା, ସଂହାରିମାନଂ ପାୱାରଚ୍ଛରଣକଟସାରକାଦୀନଂ ଏକଂ ଅନ୍ତଂ ଅଚ୍ଛରିତ୍ୱା ଏକଂ ପାରୁପିତ୍ୱା ଚୁୱଟ୍ଟେନ୍ତୀନମେତଂ ଅଧିୱଚନଂ। ପାଚିତ୍ତିୟନ୍ତି ତଂଯେୱ ଅଚ୍ଛରିତ୍ୱା ତଂ ପାରୁପିତ୍ୱା ନିପଜ୍ଜନ୍ତୀନଂ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ସମ୍ବହୁଲା ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଆରବ୍ଭ ଏୱଂ ଚୁୱଟ୍ଟନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିୟଂ, ଅଚ୍ଛରଣେ ୱା ପାରୁପଣେ ୱା ଏକସ୍ମିଂ ଦୁକ୍କଟଂ, ନାନଚ୍ଛରଣପାରୁପଣେ ଦ୍ୱିକଦୁକ୍କଟଂ। ତସ୍ମିଂ ପନ ନାନଚ୍ଛରଣପାରୁପଣସଞ୍ଞାୟ, ୱୱତ୍ଥାନଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ନିପଜ୍ଜନ୍ତିୟା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସେସଂ ପଠମସଦିସମେୱାତି।

ଏକଚ୍ଛରଣଚୁୱଟ୍ଟନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩। ଅଫାସୁକରଣସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତତିୟେ ଅଫାସୁନ୍ତି ''ଇମିନା ଇମିସ୍ସା ଅଫାସୁ ଭୱିସ୍ସତୀ''ତି ଅନାପୁଚ୍ଛା ପୁରତୋ ଚଙ୍କମନଟ୍ଠାନନିସ୍ସଜ୍ଜାଦୟୋ ୱା ଉଦ୍ଦିସୌଦିସାପନପରିପୁଚ୍ଛନସଜ୍ଝାୟଂ ୱା କରୋନ୍ତିୟା ଚଙ୍କମନେ ନିୱତ୍ତନଗଣନାୟ, ଠାନାଦୀସୁ ପୟୋଗଗଣନାୟ, ଉଦ୍ଦେସାଦୀସୁ ପଦଗଣନାୟ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ସଞ୍ଚିଚ୍ଚ ଅଫାସୁକରଣୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିୟଂ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନାୟ ତିକଦୁକ୍କଟଂ, ନ ଅଫାସୁକାମତାୟ, ଆପୁଚ୍ଛା ପୁରତୋ ଚଙ୍କମନାଦୀନି କରୋନ୍ତିୟା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଉପସମ୍ପନ୍ନତା, ଅଫାସୁକାମତା, ଅଫାସୁକରଣଂ, ଅନାପୁଚ୍ଛନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ କିରିୟାକିରିୟଂ, ଦୁକ୍ଖୱେଦନନ୍ତି।

ଅଫାସୁକରଣସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। ନୌପଟ୍ଠାପନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଚତୁତ୍ଥେ ଦୁକ୍ଖିତନ୍ତି ଗିଲାନଂ। ସହଜୀୱିନିନ୍ତି ସଦ୍ଧିୱିହାରିନିଂ। ନେୱ ଉପଟ୍ଠେୟ୍ୟାତି ତସ୍ସା ଉପଟ୍ଠାନଂ ସୟଂ ୱା ଅକରୋନ୍ତିୟା, ପରେହି ୱା ଅକାରେନ୍ତିୟା ଧୁରଂ ନିକ୍ଖିତ୍ତମତ୍ତେ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଦୁକ୍ଖିତଂ ସହଜୀୱିନିଂ ଅନୁପଟ୍ଠାନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅନ୍ତେୱାସିନିୟା ୱା ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନାୟ ୱା ଦୁକ୍କଟଂ, ଦସସୁ ଅଞ୍ଞତରନ୍ତରାୟେ ସତି ପରିୟେସିତ୍ୱା ଅଲଭନ୍ତିୟା, ଗିଲାନାୟ, ଆପଦାସୁ, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଗିଲାନତା, ସଦ୍ଧିୱିହାରିତା, ଅନୁଞ୍ଞାତକାରଣାଭାୱୋ, ଉପଟ୍ଠାନେ ଧୁରନିକ୍ଖେପୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ସମନୁଭାସନସଦିସାନୀତି।

ନୌପଟ୍ଠାପନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୫। ନିକ୍କଡ୍ଢନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପଞ୍ଚମେ ଉପସ୍ସୟଂ ଦତ୍ୱାତି ସକୱାଟବଦ୍ଧଂ ଅତ୍ତନୋ ପୁଗ୍ଗଲିକୱିହାରଂ ଦତ୍ୱା। ନିକ୍କଡ୍ଢେୟ୍ୟାତି ବହୂନିପି ଦ୍ୱାରାନି ଏକପ୍ପୟୋଗେନ ନିକ୍କଡ୍ଢେନ୍ତିୟା ଏକା ଆପତ୍ତି, ନାନାପୟୋଗେହି ପୟୋଗଗଣନାୟ ଆପତ୍ତିୟୋ, ଆଣତ୍ତିୟମ୍ପି ଏସେୱ ନୟୋ। ସଚେ ପନ ''ଇମଞ୍ଚିମଞ୍ଚ ଦ୍ୱାରଂ ଅତିକ୍କାମେହୀ''ତି ଆଣାପେତି, ଏକାୟ ଆଣତ୍ତିୟା ଏତ୍ତ ଦ୍ୱାରଗଣନାୟ ଆପତ୍ତିୟୋ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଏତାଦିସେ ୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିୟଂ, ଅକୱାଟବଦ୍ଧତୋ ଦୁକ୍କଟଂ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନାୟ ତିକଦୁକ୍କଟଂ, ସକୱାଟବଦ୍ଧତୋ ୱା ଅକୱାଟବଦ୍ଧତୋ ୱା ଉଭିନ୍ନମ୍ପି ପରିକ୍ଖାରନିକ୍କଡ୍ଢନେ ଦୁକ୍କଟମେୱ, ସେସଂ ସଙ୍ଘିକୱିହାରନିକ୍କଡ୍ଢନସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନୟମେୱାତି।

ନିକ୍କଡ୍ଢନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୬। ସଂସଟ୍ଠସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଛଟ୍ଠଂ ଉତ୍ତାନପଦତ୍ଥମେୱ। ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଚଣ୍ଡକାଳିଂ ଆରବ୍ଭ ସଂସଟ୍ଠୱିହାରୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସେସମେତ୍ଥ ପଠମଅରିଟ୍ଠସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତୱିନିଚ୍ଛଯସଦିସମେୱାତି।

ସଂସଟ୍ଠସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୭। ଅନ୍ତୋରଟ୍ଠସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସତ୍ତମେ ଅନ୍ତୋରଟ୍ଠେତି ଯସ୍ସ ୱିଜିତେ ୱିହରତି, ତସ୍ସ ରଟ୍ଠେ। ଅସତ୍ଥିକା ଚାରିକନ୍ତି ୱିନା ସତ୍ଥେନ ଗଚ୍ଛନ୍ତିଯା, ଗାମନ୍ତରଗଣନାଯ, ଅଗାମକେ ଅରଞ୍ଞେ ଅଦ୍ଧଯୋଜନଗଣନାଯ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ସମ୍ବହୁଲା ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଆରବ୍ଭ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ଦେସଚାରିକଂ ପକ୍କମନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ। ସତ୍ଥେନ ସହ ଗଚ୍ଛନ୍ତିଯା, ଖେମେ ଅପ୍ପଟିଭଯେ, ଆପଦାସୁ, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଅନ୍ତୋରଟ୍ଠତା, ଅଖେମତା, ଅନୁଞ୍ଞାତକାରଣାଭାୱୋ, ଚାରିକଂ ପକ୍କମନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଏଳକଲୋମସଦିସାନୀତି।

ଅନ୍ତୋରଟ୍ଠସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୮। ତିରୋରଟ୍ଠସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଅଟ୍ଠମେ ତିରୋରଟ୍ଠେତି ଯସ୍ସ ୱିଜିତେ ୱିହରତି, ତଂ ଠପେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞସ୍ସ ରଟ୍ଠେ। ସେସଂ ସତ୍ତମେ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବଂ, ନଗରଂ ପନେତ୍ଥ ରାଜଗହନ୍ତି।

ତିରୋରଟ୍ଠସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୯। ଅନ୍ତୋୱସ୍ସସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ନୱମେ ଅନ୍ତୋୱସ୍ସନ୍ତି ପୁରିମଂ ୱା ତେମାସଂ, ପଚ୍ଛିମଂ ୱା ତେମାସଂ ଅୱସିତ୍ୱା ତସ୍ସ ୱସ୍ସସ୍ସ ଅନ୍ତୋଯେୱ। ଇଧ ସତ୍ତାହକରଣୀଯେନ ୱା କେନଚି ଉକ୍ଖିତ୍ତାଯ ୱା ଆପଦାସୁ ୱା ଗଚ୍ଛନ୍ତିଯା ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସେସଂ ଅଟ୍ଠମସଦିସମେୱାତି।

ଅନ୍ତୋୱସ୍ସସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୦। ଚାରିକନପକ୍କମନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦସମେ ୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠାତି ପୁରିମଂ ୱା ତେମାସଂ, ପଚ୍ଛିମଂ ୱା ତେମାସଂ ୱୁଟ୍ଠା। ଛପ୍ପଞ୍ଚଯୋଜନାନୀତି ଏତ୍ଥ ପୱାରେତ୍ୱା ପଞ୍ଚ ଯୋଜନାନି ଗନ୍ତୁମ୍ପି ୱଟ୍ଟତି, ଛସୁ ୱତ୍ତବ୍ବମେୱ ନତ୍ଥି। ସଚେ ପନ ତୀଣି ଗନ୍ତ୍ୱା ତେନେୱ ମଗ୍ଗେନ ପଚ୍ଚାଗଚ୍ଛତି, ନ ୱଟ୍ଟତି, ଅଞ୍ଞେନ ଆଗନ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ‘‘ୱୁତ୍ତପ୍ପମାଣଂ ଅଦ୍ଧାନଂ ନ ଗଚ୍ଛିସ୍ସାମୀ’’ତି ଧୁରେ ନିକ୍ଖିତ୍ତମତ୍ତେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ରାଜଗହେ ସମ୍ବହୁଲା ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଆରବ୍ଭ ୱସ୍ସଂ ୱସିତ୍ୱା ଚାରିକଂ ଅପକ୍କମନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ। ଅନ୍ତରାଯେ ସତି, ପରିଯେସିତ୍ୱା ଦୁତିଯିକଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଅଲଭନ୍ତିଯା, ଗିଲାନାଯ, ଆପଦାସୁ, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠତା, ଅନୁଞ୍ଞାତକାରଣାଭାୱୋ, ପଞ୍ଚଯୋଜନାନତିକ୍କମୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଠମପାରାଜିକସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ଅକିରିଯଂ, ଦୁକ୍ଖୱେଦନନ୍ତି।

ଚାରିକନପକ୍କମନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ତୁୱଟ୍ଟୱଗ୍ଗୋ ଚତୁତ୍ଥୋ।

୫। ଚିତ୍ତାଗାରୱଗ୍ଗୋ

୧। ରାଜାଗାରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଚିତ୍ତାଗାରୱଗ୍ଗସ୍ସ ପଠମେ ରାଜାଗାରନ୍ତି ରଞ୍ଞୋ କୀଳନଘରଂ। ଚିତ୍ତାଗାରନ୍ତି କୀଳନଚିତ୍ତସାଲଂ। ଆରାମନ୍ତି କୀଳନୋପୱନଂ। ଉୟ୍ୟାନନ୍ତି କୀଳନୁୟ୍ୟାନଂ। ପୋକ୍ଖରଣିନ୍ତି କୀଳନପୋକ୍ଖରଣିଂ। ଦସ୍ସନାୟାତି ''ଏତେସୁ ୟଂକିଞ୍ଚି ପସ୍ସିସ୍ସାମୀ''ତି ଗଚ୍ଛନ୍ତିୟା ପଦେ ପଦେ ଦୁକ୍କଟଂ, ୟତ୍ଥ ଠତ୍ୱା ପସ୍ସତି, ତତ୍ଥ ପଦଂ ଅନୁଦ୍ଧରିତ୍ୱା ପଞ୍ଚାପି ପସ୍ସନ୍ତିୟା ଏକାୱ ଆପତ୍ତି। ସଚେ ପନ ତଂ ତଂ ୱିଲୋକେତ୍ୱା ପସ୍ସତି, ଗୀୱଂ ପରିୱତ୍ତନପ୍ପୟୋଗଗଣନାୟ ଆପତ୍ତିୟୋ, ନ ଉମ୍ମୀଲନଗଣନାୟ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ଛବଗ୍ଗିୟା ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଆରବ୍ଭ ଚିତ୍ତାଗାରଂ ଦସ୍ସନାୟ ଗମନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ସବ୍ବତ୍ଥ ଦୁକ୍କଟଂ, ଅୱସେସୋ ୱିନିଚ୍ଛୟୋ ନଚ୍ଚଦସ୍ସନସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବୋତି।

ରାଜାଗାରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ଆସନ୍ଦିପରିଭୁଞ୍ଜନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦୁତିୟେ ଆସନ୍ଦୀ ନାମ ଅତିକ୍କନ୍ତପ୍ପମାଣା ୱୁଚ୍ଚତି। ପଲ୍ଲଙ୍କୋ ନାମ ସଂହାରିମେନ ୱାଳେନ କତୋତି ୱୁତ୍ତୋ। ପରିଭୁଞ୍ଜେୟ୍ୟାତି ଏତ୍ଥ ପନ ନିସୀଦନନିପଜ୍ଜନପ୍ପୟୋଗଗଣନାୟ ପାଚିତ୍ତିୟଂ ୱେଦିତବ୍ବଂ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ସମ୍ବହୁଲା ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଆରବ୍ଭ ଆସନ୍ଦିପଲ୍ଲଙ୍କପରିଭୋଗୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଆସନ୍ଦିୟା ପାଦେ ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା, ପଲ୍ଲଙ୍କସ୍ସ ୱାଳେ ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତିୟା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଆସନ୍ଦିପଲ୍ଲଙ୍କତା, ନିସୀଦନଂ ନିପଜ୍ଜନଂ ୱାତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଏଳକଲୋମସଦିସାନୀତି।

ଆସନ୍ଦିପରିଭୁଞ୍ଜନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩। ସୁତ୍ତକନ୍ତନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତତିୟେ ସୁତ୍ତନ୍ତି ଛନ୍ନଂ ଅଞ୍ଞତରଂ। କନ୍ତେୟ୍ୟାତି ଏତ୍ଥ ୟତ୍ତକଂ ହତ୍ଥେନ ଅଞ୍ଛିତଂ ହୋତି, ତସ୍ମିଂ ତକ୍କମ୍ହି ୱେଠିତେ ଏକା ଆପତ୍ତି। ଇଦଞ୍ଚ ସନ୍ଧାୟ ପଦଭାଜନୀୟେ (ପାଚି। ୯୮୮) ''ଉଜ୍ଜୱୁଜ୍ଜୱେ''ତି ୱୁତ୍ତଂ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ଛବଗ୍ଗିୟା ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଆରବ୍ଭ ସୁତ୍ତଂ କନ୍ତନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, କନ୍ତନତୋ ପୁବ୍ବେ କପ୍ପାସୱିଚିନନଂ ଆଦିଂ କତ୍ୱା ସବ୍ବପ୍ପୟୋଗେସୁ ହତ୍ଥୱାରଗଣନାୟ ଦୁକ୍କଟଂ। କନ୍ତିତସୁତ୍ତଂ କନ୍ତନ୍ତିୟା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଅକନ୍ତିତତା, କନ୍ତନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଏଳକଲୋମସଦିସାନୀତି।

ସୁତ୍ତକନ୍ତନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। ଗିହିୱେୟ୍ୟାୱଚ୍ଚସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଚତୁତ୍ଥେ ଗିହିୱେୟ୍ୟାୱଚ୍ଚନ୍ତି ଗିହୀନଂ ୱେୟ୍ୟାୱଚ୍ଚଂ। ସଚେପି ହି ମାତାପିତରୋ ଅତ୍ତନୋ କିଞ୍ଚି କମ୍ମଂ ଅକାରାପେତ୍ୱା ତେସଂ ୟାଗୁପଚନାଦୀନି କରୋନ୍ତି, ପୁବ୍ବପ୍ପୟୋଗେସୁ ପୟୋଗଗଣନାୟ ଦୁକ୍କଟାନି ଆପଜ୍ଜିତ୍ୱା ୟାଗୁଆଦୀସୁ ଭାଜନଗଣନାୟ, ଖାଦନୀୟାଦୀସୁ ପୂୱଗଣନାୟ ପାଚିତ୍ତିୟଂ ଆପଜ୍ଜତି।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ସମ୍ବହୁଲା ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଆରବ୍ଭ ଗିହୀନଂ ୱେୟ୍ୟାୱଚ୍ଚକରଣୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ମନୁସ୍ସେହି ସଙ୍ଘସ୍ସ ୟାଗୁପାନେ ୱା ଭତ୍ତେ ୱା ଚେତିୟପୂଜାୟ ୱା କରୀୟମାନାୟ ତେସଂ ସହାୟଭାୱେନ ୟାଗୁପଚନାଦୀନି, ଅତ୍ତନୋ ୱେୟ୍ୟାୱଚ୍ଚକରସ୍ସ ଚ ତାନିୟେୱ କରୋନ୍ତିୟା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି।

ଗିହିୱେୟ୍ୟାୱଚ୍ଚକରଣଂ, ଅନୁଞ୍ଞାତକାରଣାଭାୱୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଏଳକଲୋମସଦିସାନେୱାତି।

ଗିହିୱେୟ୍ୟାୱଚ୍ଚସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୫। ଅଧିକରଣସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପଞ୍ଚମେ ଅଧିକରଣନ୍ତି ଚତୁନ୍ନଂ ଅଞ୍ଞତରଂ। ପାଚିତ୍ତିୟନ୍ତି ଇଧ ଚୀୱରସିବ୍ବନେ ୱିୟ ଧୁରଂ ନିକ୍ଖିତ୍ତମତ୍ତେ ପାଚିତ୍ତିୟଂ, ଏକାହମ୍ପି ପରିହାରୋ ନତ୍ଥି।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଅଧିକରଣଂ ନୱୂପସମନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସେସମେତ୍ଥ ଚୀୱରସିବ୍ବନସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବନ୍ତି।

ଅଧିକରଣସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୬। ଭୋଜନଦାନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଛଟ୍ଠେ ସହତ୍ଥାତି କାୟେନ ୱା କାୟପଟିବଦ୍ଧେନ ୱା ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟେନ ୱା ଠପେତ୍ୱା ପଞ୍ଚସହଧମ୍ମିକେ ଅୱସେସାନଂ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଉଦକଦନ୍ତପୋନା ଯଂକିଞ୍ଚି ଅଜ୍ଝୋହରଣୀୟଂ ଦଦନ୍ତିୟା ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଅଗାରିକସ୍ସ ଖାଦନୀୟଭୋଜନୀୟଦାନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଉଦକଦନ୍ତପୋନେ ଦୁକ୍କଟଂ। ଯା ପନ ଦାପେତି ନ ଦେତି, ଉପନିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଦେତି, ବାହିରଲେପଂ ଦେତି, ତସ୍ସା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଅଞ୍ଞତ୍ର ଉଦକଦନ୍ତପୋନା ଅଜ୍ଝୋହରଣିୟଂ, ଠପେତ୍ୱା ପଞ୍ଚ ସହଧମ୍ମିକେ ଅଞ୍ଞସ୍ସ ସହତ୍ଥା ଦାନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଏଳକଲୋମସଦିସାନୀତି।

ଭୋଜନଦାନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୭। ଆୱସଥଚୀୱରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସତ୍ତମେ ଆୱସଥଚୀୱରନ୍ତି ''ଉତୁନିୟୋ ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତୂ''ତି ଦିନ୍ନଚୀୱରଂ। ଅନିସ୍ସଜ୍ଜିତ୍ୱାତି ଚତୁତ୍ଥେ ଦିୱସେ ଧୋୱିତ୍ୱା ଅଞ୍ଞିସ୍ସା ଅନ୍ତମସୋ ସାମଣେରିୟାପି ଉତୁନିୟା ଅଦତ୍ୱା। ପାଚିତ୍ତିୟନ୍ତି ଏୱଂ ଅନିସ୍ସଜ୍ଜିତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତିୟା ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଆୱସଥଚୀୱରଂ ଅନିସ୍ସଜ୍ଜିତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିୟଂ, ନିସ୍ସଜ୍ଜିତେ ଦ୍ୱିକଦୁକ୍କଟଂ। ତସ୍ମିଂ ପନ ନିସ୍ସଜ୍ଜିତସଞ୍ଞାୟ, ପୁନ ପରିୟାୟେନ ୱା, ଅଞ୍ଞାସଂ ଉତୁନୀନଂ ଅଭାୱେନ ୱା, ଅଚ୍ଛିନ୍ନନଟ୍ଠଚୀୱରିକାୟ ୱା, ଆପଦାସୁ ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତିୟା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଆୱସଥଚୀୱରତା, ଚତୁତ୍ଥଦିୱସତା, ଧୋୱିତ୍ୱା ଅନିସ୍ସଜ୍ଜନଂ, ଅନୁଞ୍ଞାତକାରଣାଭାୱୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି କଥିନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ କିରିୟାକିରିୟନ୍ତି।

ଆୱସଥଚୀୱରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୮। ଆୱସଥୱିହାରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଅଟ୍ଠମେ ଆୱସଥନ୍ତି କୱାଟବଦ୍ଧୱିହାରଂ। ଅନିସ୍ସଜ୍ଜିତ୍ୱାତି ରକ୍ଖଣତ୍ଥାୟ ଅଦତ୍ୱା, ''ଇଦଂ ଜଗ୍ଗେୟ୍ୟାସୀ''ତି ଏୱଂ ଅନାପୁଚ୍ଛିତ୍ୱାତି ଅତ୍ଥୋ। ଚାରିକଂ ପକ୍କମେୟ୍ୟ ପାଚିତ୍ତିୟନ୍ତି ଏତ୍ଥ ସକଗାମତୋ ଅଞ୍ଞଂ ଗାମଂ ଏକରତ୍ତିୱାସତ୍ଥାୟପି ପକ୍କମନ୍ତିୟା ପରିକ୍ଖିତ୍ତସ୍ସ ଆୱସଥସ୍ସ ପରିକ୍ଖେପଂ, ଅପରିକ୍ଖିତ୍ତସ୍ସ ଉପଚାରଂ ପଠମପାଦେନ ଅତିକ୍କନ୍ତମତ୍ତେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଦୁତିୟେନ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଆୱସଥଂ ଅନିସ୍ସଜ୍ଜିତ୍ୱା ଚାରିକଂ ପକ୍କମନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିୟଂ, ଅକୱାଟବଦ୍ଧେ ଦୁକ୍କଟଂ, ନିସ୍ସଜ୍ଜିତେ ଦ୍ୱିକଦୁକ୍କଟଂ। ତସ୍ମିଂ ପନ ନିସ୍ସଜ୍ଜିତସଞ୍ଞାୟ, ସତି ଅନ୍ତରାୟେ, ପଟିଜଗ୍ଗିକଂ ପରିୟେସିତ୍ୱା ଅଲଭନ୍ତିୟା, ଗିଲାନାୟ, ଆପଦାସୁ, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସକୱାଟବଦ୍ଧତା, ୱୁତ୍ତନୟେନ ପକ୍କମନଂ, ଅନୁଞ୍ଞାତକାରଣାଭାୱୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି କଥିନସଦିସାନୀତି, ଇଦଂ ପନ କିରିୟାକିରିୟନ୍ତି।

ଆୱସଥୱିହାରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୯। ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାପରିଯାପୁଣନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ନୱମେ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜନ୍ତି ଯଂକିଞ୍ଚି ବାହିରକଂ ଅନତ୍ଥସଂହିତଂ ହତ୍ଥିଅସ୍ସରଥଧନୁଥରୁସିପ୍ପଆଥବ୍ବଣଖିଲନୱସୀକରଣସୋସାପନମନ୍ତାଗଦପ୍ପଯୋଗାଦିଭେଦଂ ପରୂପଘାତକରଂ ୱିଜ୍ଜଂ। ପରିଯାପୁଣେୟ୍ୟାତି ଏତ୍ଥ ଯସ୍ସ କସ୍ସଚି ସନ୍ତିକେ ତଂ ପଦାଦିୱସେନ ପରିଯାପୁଣନ୍ତିଯା ପଦଗଣନାଯ ଚେୱ ଅକ୍ଖରଗଣନାଯ ଚ ପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି।

ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାପରିଯାପୁଣନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୦। ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାୱାଚନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦସମେ ୱାଚେୟ୍ୟାତି ପଦଂ ୱିସେସୋ। ଉଭଯମ୍ପି ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯା ଚେୱ ସମ୍ବହୁଲା ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଚ ଆରବ୍ଭ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜଂ ପରିଯାପୁଣନୱାଚନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ। ଲେଖେ, ଧାରଣାଯ ଚ, ଗୁତ୍ତତ୍ଥାଯ ଚ ଯକ୍ଖପରିତ୍ତନାଗମଣ୍ଡଲାଦିକେ ସବ୍ବପରିତ୍ତେ, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜତା, ପରିଯାପୁଣନୱାଚନା, ଅନୁଞ୍ଞାତକାରଣାଭାୱୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱୀସୁପି ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଦସୋଧମ୍ମସଦିସାନୀତି।

ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାୱାଚନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ଚିତ୍ତାଗାରୱଗ୍ଗୋ ପଞ୍ଚମୋ।

୬। ଆରାମୱଗ୍ଗୋ

୧। ଆରାମପୱିସନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଆରାମୱଗ୍ଗସ୍ସ ପଠମେ ସଭିକ୍ଖୁକଂ ଆରାମନ୍ତି ଯତ୍ଥ ଭିକ୍ଖୂ ରୁକ୍ଖମୂଲେପି ୱସନ୍ତି, ତଂ ପଦେସଂ। ଅନାପୁଚ୍ଛାତି ଏତ୍ଥ ଭିକ୍ଖୁସାମଣେରଆରାମିକେସୁ ଯଂକିଞ୍ଚି ଅନାପୁଚ୍ଛା, ପରିକ୍ଖିତ୍ତସ୍ସ ଆରାମସ୍ସ ପରିକ୍ଖେପଂ ଅତିକ୍କମନ୍ତିଯା, ଅପରିକ୍ଖିତ୍ତସ୍ସ ଉପଚାରଂ ଓକ୍କମନ୍ତିଯା ପଠମପାଦେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଦୁତିଯପାଦେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ସମ୍ବହୁଲା ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଆରବ୍ଭ ଅନାପୁଚ୍ଛା ଆରାମଂ ପୱିସନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ''ସନ୍ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଅନାପୁଚ୍ଛା''ତି ଚ ''ଜାନଂ ସଭିକ୍ଖୁକ''ନ୍ତି ଚ ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତିଯୋ, ସଭିକ୍ଖୁକେ ୱେମତିକାଯ, ଅଭିକ୍ଖୁକେ ସଭିକ୍ଖୁକସଞ୍ଞାଯ ଚେୱ ୱେମତିକାଯ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। ତସ୍ମିଂ ପନ ଦୁୱିଧେପି ଅଭିକ୍ଖୁକସଞ୍ଞାଯ, ସନ୍ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଆପୁଚ୍ଛା ପୱିସନ୍ତିଯା, ପଠମପୱିଟ୍ଠାନଂ ୱା ଭିକ୍ଖୁନୀନଂ ସୀସଂନୁଲୋକିକାଯ, ଯତ୍ଥ ୱା ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ସନ୍ନିପତିତା, ତତ୍ଥ ''ତାସଂ ସନ୍ତିକଂ ଗଚ୍ଛାମୀ''ତି ସଞ୍ଞାଯ, ଆରାମେନ ୱା ମଗ୍ଗୋ ହୋତି, ତେନ ଗଚ୍ଛନ୍ତିଯା, ଆପଦାସୁ, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସଭିକ୍ଖୁକାରାମତା , ସଭିକ୍ଖୁକସଞ୍ଞିତା, ୱୁତ୍ତପରିଚ୍ଛେଦାତିକ୍କମୋ, ଅନୁଞ୍ଞାତକାରଣାଭାୱୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମନୁଭାସନସମୁଟ୍ଠାନଂ, କିରିଯାକିରିଯଂ, ସଞ୍ଞାୱିମୋକ୍ଖଂ, ସଚିତ୍ତକଂ, ପଣ୍ଣତ୍ତିୱଜ୍ଜଂ, କାଯକମ୍ମଂ, ୱଚୀକମ୍ମଂ, ତିଚିତ୍ତଂ, ତିୱେଦନନ୍ତି।

ଆରାମପୱିସନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ଭିକ୍ଖୁଅକ୍କୋସନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦୁତିଯେ ଅକ୍କୋସେୟ୍ୟାତି ଦସନ୍ନଂ ଅକ୍କୋସୱତ୍ଥୂନଂ ଅଞ୍ଞତରେନ ସମ୍ମୁଖା ୱା ପରମ୍ମୁଖା ୱା ଅକ୍କୋସେୟ୍ୟ। ପରିଭାସେୟ୍ୟାତି ଭଯମସ୍ସ ଉପଦଂସେୟ୍ୟ। ପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି ତସ୍ସା ଏୱଂ କରୋନ୍ତିଯା ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ୱେସାଲିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯା ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଆରବ୍ଭ ଆଯସ୍ମନ୍ତଂ ଉପାଲିଂ ଅକ୍କୋସନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନେ ତିକଦୁକ୍କଟଂ, ଅତ୍ଥଧମ୍ମଅନୁସାସନିପୁରେକ୍ଖାରାଯ, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଉପସମ୍ପନ୍ନତା, ଅକ୍କୋସନପରିଭାସନଂ, ଅତ୍ଥପୁରେକ୍ଖାରତାଦୀନଂ ଅଭାୱୋତି

ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ଦୁକ୍ଖୱେଦନନ୍ତି।

ଭିକ୍ଖୁଅକ୍କୋସନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩। ଗଣପରିଭାସନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତତିଯେ ଚଣ୍ଡିକତାତି କୁଦ୍ଧା। ଗଣନ୍ତି ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘଂ। ପରିଭାସେୟ୍ୟାତି ଏତ୍ଥ ''ବାଲା ଏତା ଅବ୍ୟତ୍ତା ଏତା, ନେତା ଜାନନ୍ତି କମ୍ମଂ ୱା କମ୍ମଦୋସଂ ୱା କମ୍ମସମ୍ପତ୍ତିଂ ୱା କମ୍ମୱିପତ୍ତିଂ ୱା''ତି ଏୱଂ ଯତ୍ଥ କତ୍ଥଚି ପରିଭାସନ୍ତିଯା ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଗଣଂ ପରିଭାସନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସମ୍ବହୁଲା ୱା ଏକଂ ୱା ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନଂ ୱା ପରିଭାସନ୍ତିଯା ଦୁକ୍କଟଂ। ସେସଂ ଦୁତିଯସଦିସମେୱାତି।

ଗଣପରିଭାସନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। ପୱାରିତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଚତୁତ୍ଥେ ଗଣଭୋଜନେ ୱୁତ୍ତନଯେନ ନିମନ୍ତିତା, ପୱାରଣାସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନଯେନ ପୱାରିତା ୱେଦିତବ୍ବା। ପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି ତସ୍ସା ପୁରେଭତ୍ତଂ ଠପେତ୍ୱା ଯାଗୁଞ୍ଚେୱ ସେସାନି ଚ ତୀଣି କାଲିକାନି ଅଞ୍ଞଂ ଯଂକିଞ୍ଚି ଆମିସଂ ଅଜ୍ଝୋହରଣତ୍ଥାଯ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତିଯା ଗହଣେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଅଜ୍ଝୋହାରେ ଅଜ୍ଝୋହାରେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ସମ୍ବହୁଲା ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଆରବ୍ଭ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଭୁଞ୍ଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ତୀଣି କାଲିକାନି ଆହାରତ୍ଥାଯ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତିଯାପି ଅଜ୍ଝୋହରନ୍ତିଯାପି ଦୁକ୍କଟଂ। ଯା ପନ ନିମନ୍ତିତା ଅପ୍ପୱାରିତା ଯାଗୁଂ ପିୱତି, ସାମିକେ ଅପଲୋକେତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜତି, ତୀଣି କାଲିକାନି ସତି ପଚ୍ଚଯେ ପରିଭୁଞ୍ଜତି, ତସ୍ସା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ନିମନ୍ତିତା ୱା ପୱାରିତା ୱା ତଂ ଉଭଯଂ ୱା, ପୁରେଭତ୍ତଂ ୱୁତ୍ତଲକ୍ଖଣସ୍ସ ଆମିସସ୍ସ ଅଜ୍ଝୋହାରୋ, ସାମିକାନଂ ଅନାପୁଚ୍ଛନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ଅଦ୍ଧାନସମୁଟ୍ଠାନଂ, ନିମନ୍ତିତାଯ ଅନାପୁଚ୍ଛା ଭୁଞ୍ଜନ୍ତିଯା ଆପତ୍ତିସମ୍ଭୱତୋ ସିଯା କିରିଯାକିରିଯଂ, ପୱାରିତାଯ କପ୍ପିଯଂ କାରେତ୍ୱାପି ଅକାରେତ୍ୱାପି ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତିଯା ଆପତ୍ତିସମ୍ଭୱତୋ ସିଯା କିରିଯଂ, ନୋସଞ୍ଞାୱିମୋକ୍ଖଂ, ଅଚିତ୍ତକଂ, ପଣ୍ଣତ୍ତିୱଜ୍ଜଂ କାଯକମ୍ମଂ, ୱଚୀକମ୍ମଂ, ତିଚିତ୍ତଂ, ତିୱେଦନନ୍ତି।

ପୱାରିତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୫। କୁଲମଚ୍ଛରିନୀସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପଞ୍ଚମେ କୁଲେ ମଚ୍ଛରୋ କୁଲମଚ୍ଛରୋ, କୁଲମଚ୍ଛରୋ ଏତିସ୍ସା ଅତ୍ଥି, କୁଲଂ ୱା ମଚ୍ଛରାଯତୀତି କୁଲମଚ୍ଛରିନୀ। ଅସ୍ସାତି ଯା ଈଦିସୀ ଭୱେୟ୍ୟ। ପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି ତସ୍ସା ''ଯଂ କୁଲଂ ଭିକ୍ଖୁନୀନଂ ପଚ୍ଚଯେ ଦାତୁକାମଂ, କଥଂ ନାମ ତତ୍ଥ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ନ ଗଚ୍ଛେୟ୍ୟୁ''ନ୍ତି ଭିକ୍ଖୁନୀନଂ ୱା ସନ୍ତିକେ କୁଲସ୍ସ, ''କଥଂ ନାମ ଇମେ ତାସଂ କିଞ୍ଚି ନ ଦଜ୍ଜେୟ୍ୟୁ''ନ୍ତି କୁଲସ୍ସ ୱା ସନ୍ତିକେ ଭିକ୍ଖୁନୀନଂ ଅୱଣ୍ଣଂ ଭାସନ୍ତିଯା ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଆରବ୍ଭ କୁଲମଚ୍ଛରାଯନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ। ଅମଚ୍ଛରାଯିତ୍ୱା ସନ୍ତଂଯେୱ ଆଦୀନୱଂ ଆଚିକ୍ଖନ୍ତିଯା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଭିକ୍ଖୁନୀନଂ ଅଲାଭକାମତା, କୁଲସ୍ସ ୱା ସନ୍ତିକେ ଭିକ୍ଖୁନୀନଂ ଭିକ୍ଖୁନୀନଂ ୱା ସନ୍ତିକେ କୁଲସ୍ସ ଅୱଣ୍ଣଭଣନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ଦୁକ୍ଖୱେଦନନ୍ତି।

କୁଲମଚ୍ଛରିନୀସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୬। ଅଭିକ୍ଖୁକାୱାସସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଛଟ୍ଠେ ସଚେ ଭିକ୍ଖୁନୁପସ୍ସଯତୋ ଅଦ୍ଧଯୋଜନବ୍ଭନ୍ତରେ ଓୱାଦଦାଯକା ଭିକ୍ଖୂ ନ ୱସନ୍ତି, ମଗ୍ଗୋ ୱା ଅଖେମୋ ହୋତି ନ ସକ୍କା ଅନନ୍ତରାଯେନ ଗନ୍ତୁଂ ,

ଅଯଂ ଅଭିକ୍ଖୁକୋ ନାମ ଆୱାସୋ। ତତ୍ଥ ''ୱସ୍ସଂ ୱସିସ୍ସାମୀ''ତି ସେନାସନପଞ୍ଞାପନପାନୀଯୌପଟ୍ଠାପନାଦୀନି କରୋନ୍ତିଯା ଦୁକ୍କଟଂ , ସହ ଅରୁଣୁଗ୍ଗମନା ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ଅଯମେତ୍ଥ ସଙ୍ଖେପୋ, ୱିତ୍ଥାରୋ ପନ ସମନ୍ତପାସାଦିକାଯଂ (ପାଚି। ଅଟ୍ଠ। ୧୪୪ ଆଦଯୋ) ୱୁତ୍ତୋ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ସମ୍ବହୁଲା ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଆରବ୍ଭ ଅଭିକ୍ଖୁକେ ଆୱାସେ ୱସ୍ସଂ ୱସନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଯତ୍ଥ ପନ ୱସ୍ସୂପଗତା ଭିକ୍ଖୂ ପକ୍କନ୍ତା ୱା ହୋନ୍ତି ୱିବ୍ଭନ୍ତା ୱା କାଲଙ୍କତା ୱା ପକ୍ଖସଙ୍କନ୍ତା ୱା ତତ୍ଥ ୱସନ୍ତିଯା, ଆପଦାସୁ, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଅଭିକ୍ଖୁକାୱାସତା, ୱସ୍ସୂପଗମନଂ, ଅରୁଣୁଗ୍ଗମନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଏଳକଲୋମସଦିସାନେୱାତି।

ଅଭିକ୍ଖୁକାୱାସସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୭। ଅପୱାରଣାସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସତ୍ତମେ ୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠାତି ପୁରିମଂ ୱା ପଚ୍ଛିମଂ ୱା ତେମାସଂ ୱୁଟ୍ଠା। ଉଭତୋସଙ୍ଘେତି ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘେ ଚେୱ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେ ଚ। ଅଯଂ ପନେତ୍ଥ ୱିନିଚ୍ଛଯକଥା – ଭିକ୍ଖୁନୀହି ଚାତୁଦ୍ଦସେଯେୱ ସନ୍ନିପତିତ୍ୱା ''ସୁଣାତୁ ମେ, ଅଯ୍ୟେ, ସଙ୍ଘୋ, ଅଜ୍ଜ ପୱାରଣା ଚାତୁଦ୍ଦସୀ, ଯଦି ସଙ୍ଘସ୍ସ ପତ୍ତକଲ୍ଲଂ, ସଙ୍ଘୋ ପୱାରେଯ୍ୟା''ତି ଏୱଂ ସଙ୍ଘସଙ୍ଗାହିକଞ୍ଚତ୍ତିଂ ୱା, ''ତେୱାଚିକଂ ପୱାରେଯ୍ୟା''ତି ଏୱଂ ତେୱାଚିକଞ୍ଚତ୍ତିଂ ୱା, ସତି ଅନ୍ତରାଯେ ''ଦ୍ୱେୱାଚିକଂ, ଏକୱାଚିକଂ, ସମାନୱସ୍ସିକଂ ପୱାରେଯ୍ୟା''ତି ଏୱଂ ଦ୍ୱେୱାଚିକାଦିଞ୍ଚତ୍ତିଂ ୱା ଠପେତ୍ୱା ସଙ୍ଘସଙ୍ଗାହିକଞ୍ଚତ୍ତି ଚେ ଠପିତା, ''ସଙ୍ଘଂ, ଅଯ୍ୟେ, ପୱାରେମି ଦିଟ୍ଠେନ ୱା ସୁତେନ ୱା ପରିସଙ୍କାଯ ୱା, ୱଦନ୍ତୁ ମଂ ଅଯ୍ୟାଯୋ ଅନୁକମ୍ପଂ ଉପାଦାଯ, ପସ୍ସନ୍ତୀ ପଟିକରିସ୍ସାମୀ''ତି (ଚୂଳୱ। ୪୨୭) ଏୱଂ ସକିଂ ୱା, ''ଦୁତିଯମ୍ପି, ଅଯ୍ୟେ, ସଙ୍ଘଂ…ପେ… ତତିଯମ୍ପି, ଅଯ୍ୟେ, ସଙ୍ଘଂ…ପେ… ପଟିକରିସ୍ସାମୀ''ତି ଏୱଂ ଦ୍ୱତ୍ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ୱା ୱତ୍ୱା ପଟିପାଟିଯା ପୱାରେତବ୍ବଂ। ତେୱାଚିକାଯ ଞତ୍ତିଯା ୱଚନଂ ନ ହାପେତବ୍ବଂ, ଦ୍ୱେୱାଚିକାଦୀସୁ ୱତ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ହାପେତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ଏୱଂ ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘେ ପୱାରେତ୍ୱା ତଦହେୱ ଏକା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଭିକ୍ଖୁନିକ୍ଖନ୍ଧକେ (ଚୂଳୱ। ୪୨୭) ୱୁତ୍ତେନ ଞତ୍ତିଦୁତିଯକମ୍ମେନ ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘସ୍ସତ୍ଥାଯ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଂ ପୱାରେତୁଂ ସମ୍ମନ୍ନିତବ୍ବା। ତାଯ ସମ୍ମତାଯ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ପନ୍ନରସେ ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘଂ ଆଦାଯ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଏକଂସଂ ଉତ୍ତରାସଙ୍ଗଂ କରିତ୍ୱା ଅଞ୍ଜଲିଂ ପଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଏୱମସ୍ସ ୱଚନୀଯୋ ''ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘୋ ଅଯ୍ୟ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଂ ପୱାରେତି ଦିଟ୍ଠେନ ୱା ସୁତେନ ୱା ପରିସଙ୍କାଯ ୱା, ୱଦତାଯ୍ୟ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘୋ ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘଂ ଅନୁକମ୍ପଂ ଉପାଦାଯ, ପସ୍ସନ୍ତୋ ପଟିକରିସ୍ସତି, ଦୁତିଯମ୍ପି ଅଯ୍ୟ…ପେ… ତତିଯମ୍ପି ଅଯ୍ୟ…ପେ… ପସ୍ସନ୍ତୋ ପଟିକରିସ୍ସତୀ''ତି ଏୱଂ ପୱାରେତବ୍ବଂ।

ସଚେ ପଞ୍ଚୱଗ୍ଗୋ ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘୋ ନ ପୂରତି, ଚତୂହି ୱା ତୀହି ୱା ଗଣଞ୍ଚତ୍ତିଂ ଠପେତ୍ୱା, ଦ୍ୱୀହି ୱିନା ଞତ୍ତିଯା ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ପୱାରେତବ୍ବଂ। ଏକାଯ ''ଅଜ୍ଜ ମେ ପୱାରଣା''ତି ଅଧିଟ୍ଠାତବ୍ବଂ।

ୱିହାରଂ ପନ ଗନ୍ତ୍ୱା ''ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ, ଅଯ୍ୟ, ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଂ ପୱାରେନ୍ତି ଦିଟ୍ଠେନ ୱା ସୁତେନ ୱା ପରିସଙ୍କାଯ ୱା, ୱଦତାଯ୍ୟ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘୋ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଅନୁକମ୍ପଂ ଉପାଦାଯ, ପସ୍ସନ୍ତିଯୋ ପଟିକରିସ୍ସନ୍ତୀ''ତି ଚ, ''ଅହଂ, ଅଯ୍ୟ, ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଂ ପୱାରେମି ଦିଟ୍ଠେନ ୱା ସୁତେନ ୱା ପରିସଙ୍କାଯ ୱା, ୱଦତୁ ମଂ, ଅଯ୍ୟ, ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘୋ ଅନୁକମ୍ପଂ ଉପାଦାଯ, ପସ୍ସନ୍ତୀ ପଟିକରିସ୍ସାମୀ''ତି ଚ ଏୱଂ ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ୱତ୍ତବ୍ବଂ।

ସଚେ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘୋ ନ ପୂରତି, ''ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘୋ, ଅଯ୍ୟ, ଅଯ୍ୟେ ପୱାରେତି ଦିଟ୍ଠେନ ୱା ସୁତେନ ୱା ପରିସଙ୍କାଯ ୱା, ୱଦନ୍ତୁ ଅଯ୍ୟା ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘଂ ଅନୁକମ୍ପଂ ଉପାଦାଯ, ପସ୍ସନ୍ତୋ ପଟିକରିସ୍ସତୀ''ତି ଚ, ''ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘୋ, ଅଯ୍ୟ, ଅଯ୍ୟଂ ପୱାରେତି ଦିଟ୍ଠେନ ୱା ସୁତେନ ୱା ପରିସଙ୍କାଯ ୱା, ୱଦତାଯ୍ୟୋ ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘଂ ଅନୁକମ୍ପଂ ଉପାଦାଯ, ପସ୍ସନ୍ତୋ ପଟିକରିସ୍ସତୀ''ତି ଚ ଏୱଂ ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ୱତ୍ତବ୍ବଂ।

ଉଭିନ୍ନଂ ଅପରିପୂରିଯା ''ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ, ଅଯ୍ୟା, ଅଯ୍ୟେ ପୱାରେନ୍ତି ଦିଟ୍ଠେନ ୱା ସୁତେନ ୱା ପରିସଙ୍କାଯ ୱା, ୱଦନ୍ତାଯ୍ୟା ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଅନୁକମ୍ପଂ ଉପାଦାଯ, ପସ୍ସନ୍ତିଯୋ ପଟିକରିସ୍ସନ୍ତୀ''ତି ଚ, ''ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ, ଅଯ୍ୟ, ଅଯ୍ୟଂ ପୱାରେନ୍ତି ଦିଟ୍ଠେନ ୱା ସୁତେନ ୱା ପରିସଙ୍କାଯ ୱା, ୱଦତାଯ୍ୟୋ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଅନୁକମ୍ପଂ ଉପାଦାଯ, ପସ୍ସନ୍ତିଯୋ ପଟିକରିସ୍ସନ୍ତୀ''ତି ଚ, ''ଅହଂ, ଅଯ୍ୟା, ଅଯ୍ୟେ ପୱାରେମି ଦିଟ୍ଠେନ ୱା ସୁତେନ ୱା…ପେ… ୱଦନ୍ତୁ ମଂ, ଅଯ୍ୟା, ଅନୁକମ୍ପଂ ଉପାଦାଯ, ପସ୍ସନ୍ତୀ ପଟିକରିସ୍ସାମୀ''ତି ଚ, ''ଅହଂ, ଅଯ୍ୟ, ଅଯ୍ୟଂ ପୱାରେମି ଦିଟ୍ଠେନ ୱା ସୁତେନ ୱା…ପେ… ୱଦତୁ ମଂ, ଅଯ୍ୟୋ, ଅନୁକମ୍ପଂ ଉପାଦାଯ, ପସ୍ସନ୍ତୀ ପଟିକରିସ୍ସାମୀ''ତି ଚ ଏୱଂ ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ସବ୍ବାହେୱ ହି ଇମିନା ନଯେନ ଉଭତୋସଙ୍ଘେ ପୱାରିତା ହୋତି, ଯା ପନ ୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠା ''ଉଭତୋସଙ୍ଘେ ଏୱଂ ନ ପୱାରେସ୍ସାମୀ''ତି ଧୁରଂ ନିକ୍ଖିପତି, ତସ୍ସା ସହ ଧୁରନିକ୍ଖେପେନ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ସମ୍ବହୁଲା ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଆରବ୍ଭ ୱସ୍ସଂ ୱସିତ୍ୱା ନ ପୱାରଣାୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ। ଅନ୍ତରାଯେ ପନ ସତି, ପରିଯେସିତ୍ୱା ଭିକ୍ଖୂ ଅଲଭନ୍ତିଯା, ଗିଲାନାଯ, ଆପଦାସୁ, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠତା, ନ ଉଭତୋସଙ୍ଘେ ପୱାରଣା, ଅନୁଞ୍ଞାତକାରଣାଭାୱୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି

ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ସମନୁଭାସନସଦିସାନୀତି।

ଅପୱାରଣାସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୮। ଓୱାଦସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଅଟ୍ଠମେ ଓୱାଦାୟାତି ଗରୁଧମ୍ମସ୍ସୱନତ୍ଥାୟ। ସଂୱାସାୟାତି ଉପୋସଥପୁଚ୍ଛନତ୍ଥାୟ ଚେୱ ପୱାରଣତ୍ଥାୟ ଚ। ପାଚିତ୍ତିୟନ୍ତି ‘‘ଏତେସଂ ଅତ୍ଥାୟ ନ ଗଚ୍ଛାମୀ’’ତି ଧୁରଂ ନିକ୍ଖିତ୍ତମତ୍ତେ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସଙ୍ଖେପତୁ ଛବ୍ବଗ୍ଗିୟା ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଆରବ୍ଭ ଓୱାଦାୟ ଅଗମନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ। ଅନ୍ତରାୟେ ପନ ସତି, ପରିୟେସିତ୍ୱା ଦୁତିୟିକଂ ଅଲଭନ୍ତିୟା, ଗିଲାନାୟ, ଆପଦାସୁ, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଓୱାଦସଂୱାସାନଂ ଅତ୍ଥାୟ ଅଗମନଂ, ଅନୁଞ୍ଞାତକାରଣାଭାୱୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଠମପାରାଜିକସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ଅକିରିୟଂ, ଦୁକ୍ଖୱେଦନନ୍ତି।

ଓୱାଦସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୯। ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ନୱମେ ଅନ୍ୱଦ୍ଧମାସନ୍ତି ଅଦ୍ଧମାସେ ଅଦ୍ଧମାସେ। ଉପୋସଥପୁଚ୍ଛକନ୍ତି ଉପୋସଥପୁଚ୍ଛନଂ। ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନନ୍ତି ଓୱାଦତ୍ଥାୟ ଉପସଙ୍କମନଂ। ତଂ ଅତିକ୍କାମେନ୍ତିୟାତି ଏତ୍ଥ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ତେରସେ ୱା ଚାତୁଦ୍ଦସେ ୱା ଆରାମଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ‘‘ଅୟଂ ଉପୋସଥୋ ଚାତୁଦ୍ଦସୋ ପନ୍ନରସୋ’’ତି ପୁଚ୍ଛିତବ୍ବଂ, ଉପୋସଥଦିୱସେ ନିଦାନୱଣ୍ଣନାୟଂ ୱୁତ୍ତନୟେନ ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନଂ ୟାଚିତବ୍ବଂ। ୟା ଭିକ୍ଖୁନୀ ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରେ କାଲେ ତଦୁଭୟଂ ନ କରୋତି, ସା ତଂ ଅତିକ୍କାମେତି ନାମ, ତସ୍ସା ‘‘ଉପୋସଥମ୍ପି ନ ପୁଚ୍ଛିସ୍ସାମି, ଓୱାଦମ୍ପି ନ ୟାଚିସ୍ସାମୀ’’ତି ଧୁରଂ ନିକ୍ଖିତ୍ତମତ୍ତେ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ସମ୍ବହୁଲା ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଆରବ୍ଭ ଉପୋସଥଓୱାଦାନଂ ଅପୁଚ୍ଛନଅୟାଚନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ , ଅନାପତ୍ତି ଅଟ୍ଠମସଦିସାୟେୱ। ଉପୋସଥୋୱାଦାନଂ ଅପୁଚ୍ଛନଅୟାଚନାୟଂ ଧୁରନିକ୍ଖେପୋ, ଅନୁଞ୍ଞାତକାରଣାଭାୱୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ସମନୁଭାସନସଦିସାନୀତି।

ଓୱାଦୂପସଙ୍କମନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୦। ପସାଖେଜାତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦସମେ ପସାଖେତି ନାଭିୟା ହେଟ୍ଠା ଜାଣୁମଣ୍ଡଲାନଂ ଉପରିପଦେସେ। ତତୋ ହି ୟସ୍ମା ରୁକ୍ଖସ୍ସ ସାଖା ୱିୟ ଉଭୋ ଊରୂ ପଭିଜ୍ଜିତ୍ୱା ଗତା, ତସ୍ମା ସୋ ‘‘ପସାଖୋ’’ତି ୱୁଚ୍ଚତି, ତସ୍ମିଂ ପସାଖେ। ଗଣ୍ଡନ୍ତି ୟଂକିଞ୍ଚି ଗଣ୍ଡଂ। ରୁଧିତନ୍ତି ୱଣଂ। ଭେଦାପେତ୍ୱାତିଆଦୀସୁ ସଚେ ‘‘ଭିନ୍ଦ ଫାଲେହୀ’’ତି ସବ୍ବାନି ଆଣାପେତି, ସୋ ଚ ତଥେୱ କରୋତି, ଛ ଦୁକ୍କଟାନି ଛ ଚ ପାଚିତ୍ତିୟାନି। ଅଥାପି ‘‘ୟଂକିଞ୍ଚି ଏତ୍ଥ କତ୍ତବ୍ବଂ, ତଂ ସବ୍ବଂ କରୋହୀ’’ତି ଏୱଂ ଆଣାପେତି, ସୋ ଚ ସବ୍ବାନିପି ଭେଦନାଦୀନି କରୋତି, ଏକୱାଚାୟ ଛ ଦୁକ୍କଟାନି ଛ ଚ ପାଚିତ୍ତିୟାନି। ସଚେ ପନ ଭେଦନାଦୀସୁ ଏକଂୟେୱ ‘‘ଇଦଂ ନାମ କରୋହୀ’’ତି ଆଣାପେତି, ସୋ ଚ ସବ୍ବାନି କରୋତି। ୟଂ ଆଣତ୍ତଂ, ତସ୍ସେୱ କରଣେ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଆରବ୍ଭ ପସାଖେ ଜାତଂ ଗଣ୍ଡଂ ପୁରିସେନ ଭେଦାପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅପଲୋକେତ୍ୱା ୱା ୱିଞ୍ଞୁଂ ୱା ୟଂକଞ୍ଚି ଦୁତିୟିକଂ ଗହେତ୍ୱା ଏୱଂ କରୋନ୍ତିୟା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ପସାଖେ ଜାତତା, ଅନପଲୋକନଂ, ଦୁତିୟିକାଭାୱୋ, ପୁରିସେନ ଭେଦାଦୀନଂ କାରାପନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି କଥିନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ କିରିୟାକିରିୟନ୍ତି।

ପସାଖେଜାତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ଆରାମୱଗ୍ଗୋ ଛଟ୍ଠୋ।

୭। ଗବ୍ଭିନୀୱଗ୍ଗୋ

୧। ଗବ୍ଭିନୀସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଗବ୍ଭିନିୱଗ୍ଗସ୍ସ ପଠମେ “ଗବ୍ଭିନୀ”ତି ଜାନିତ୍ୱା ଉପଜ୍ଝାୟାୟ ୱୁଟ୍ଠାପେନ୍ତିୟା ଗଣପରିୟେସନାଦୀସୁ ଚ ଞତ୍ତିକମ୍ମୱାଚାଦ୍ୱୟେ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ, କମ୍ମୱାଚାପରିୟୋସାନେ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ସମ୍ବହୁଲା ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଆରବ୍ଭ ଗବ୍ଭିନିଂ ୱୁଟ୍ଠାପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଗବ୍ଭିନିୟା ୱେମତିକାୟ ଅଗବ୍ଭିନିୟା ଗବ୍ଭିନିସଞ୍ଞାୟ ଚେୱ ୱେମତିକାୟ ଚ ଦୁକ୍କଟଂ। ଉଭୋସୁ ଅଗବ୍ଭିନିସଞ୍ଞାୟ, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଗବ୍ଭିନିତା, ‘ଗବ୍ଭିନୀ’ତି ଜାନନଂ, ୱୁଟ୍ଠାପନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ପଣ୍ଣତ୍ତିୱଜ୍ଜଂ, ତିଚିତ୍ତଂ, ତିୱେଦନନ୍ତି।

ଗବ୍ଭିନୀସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ପାୟନ୍ତୀସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦୁତିୟେ ପାୟନ୍ତିନ୍ତି ଥଞ୍ଞଂ ପାୟମାନଂ, ୟଂ ପାୟେତି, ତସ୍ସ ମାତା ୱା, ଧାତି ୱା। ଇଦଂ ୱତ୍ଥୁମତ୍ତମେୱେତ୍ଥ ୱିସେସୋ, ସେସଂ ପଠମସିକ୍ଖାପଦସଦିସମେୱାତି।

ପାୟନ୍ତୀସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩। ପଠମସିକ୍ଖମାନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତତିୟେ ଦ୍ୱେ ୱସ୍ସାନୀତି ପୱାରଣାୱସେନ ଦ୍ୱେ ସଂୱଚ୍ଛରାନି। ଛସୁ ଧମ୍ମେସୂତି ପାଣାତିପାତାୱେରମଣିଆଦୀସୁ ୱିକାଲଭୋଜନାୱେରମଣିପରିୟୋସାନେସୁ ଛସୁ ସିକ୍ଖାପଦେସୁ। ଅସିକ୍ଖିତସିକ୍ଖନ୍ତି ପଦଭାଜନେ (ପାଚି। ୧୦୭୭) ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ ଅଦିନ୍ନସିକ୍ଖଂ ୱା କୁପିତସିକ୍ଖଂ ୱା। ସିକ୍ଖମାନଂ ୱୁଟ୍ଠାପେୟ୍ୟାତି ତେସୁ ଛସୁ ଧମ୍ମେସୁ ସିକ୍ଖନତୋ, ତେ ୱା ସିକ୍ଖାସଙ୍ଖାତେ ଧମ୍ମେ ମାନନତୋ ଏୱଂଲଦ୍ଧନାମଂ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନଂ ଉପସମ୍ପାଦେୟ୍ୟ। ପାଚିତ୍ତିୟନ୍ତି ପଠମସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ କମ୍ମୱାଚାପରିୟୋସାନେ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସାୱତ୍ଥିୟଂ ସମ୍ବହୁଲା ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଆରବ୍ଭ ଏୱରୂପଂ ସିକ୍ଖମାନଂ ୱୁଟ୍ଠାପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଧମ୍ମକମ୍ମେ ତିକପାଚିତ୍ତିୟଂ, ଅଧମ୍ମକମ୍ମେ ତିକଦୁକ୍କଟଂ। ଦ୍ୱେ ୱସ୍ସାନି ଛସୁ ଧମ୍ମେସୁ ସିକ୍ଖିତସିକ୍ଖଂ ସିକ୍ଖମାନଂ ୱୁଟ୍ଠାପେନ୍ତିୟା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ୱୁତ୍ତନୟେନ ଅସିକ୍ଖିତସିକ୍ଖତା, ଧମ୍ମକମ୍ମତା, କମ୍ମୱାଚାପରିୟୋସାନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଠମେ ୱୁତ୍ତନୟାନେୱାତି।

ପଠମସିକ୍ଖମାନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। ଦୁତିୟସିକ୍ଖମାନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଚତୁତ୍ଥେ ସଙ୍ଘେନ ଅସମ୍ମତନ୍ତି ୟସ୍ସା ସଙ୍ଘେନ ଅନ୍ତମସୋ ଉପସମ୍ପଦାମାଳକେପି ପଦଭାଜନେ (ପାଚି। ୧୦୮୬) ୱୁତ୍ତା ଉପସମ୍ପଦାସମ୍ମୁତି ନ ଦିନ୍ନା ହୋତି, ତଂ ଇମା ଦ୍ୱେପି ମହାସିକ୍ଖମାନା ନାମ। ଇଧ ସଙ୍ଘେନ ସମ୍ମତଂ ୱୁଟ୍ଠାପେନ୍ତିୟା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସେସଂ ତତିୟେ ୱୁତ୍ତସଦିସମେୱ, ଇଦଂ ପନ କିରିୟାକିରିୟଂ ହୋତୀତି।

ଦୁତିୟସିକ୍ଖମାନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୫। ପଠମଗିହିଗତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପଞ୍ଚମେ ଗିହିଗତନ୍ତି ପୁରିସନ୍ତରଗତଂ, ଇଧାପି ଇଦଂ ୱତ୍ଥୁମତ୍ତମେୱ ୱିସେସୋ। ଊନଦ୍ୱାଦସୱସ୍ସଞ୍ହି ପରିପୁଣ୍ଣସଞ୍ଞାୟ ୱୁଟ୍ଠାପେନ୍ତିୟା କିଞ୍ଚାପି ଅନାପତ୍ତି, ସା ପନ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନାୱ ହୋତି। ସେସଂ ପଠମସିକ୍ଖାପଦସଦିସମେୱାତି।

ପଠମଗିହିଗତସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୬-୭। ଦୁତିଯତତିଯଗିହିଗତସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା

ଛଟ୍ଠେ ସଙ୍ଘଂ ତତିଯେ ଵୁତ୍ତନଯେନ। ସତ୍ତମେପି ସଙ୍ଘଂ ଚତୁତ୍ଥେ ଵୁତ୍ତନଯେନେଵ ଵେଦିତବ୍ବନ୍ତି।

ଦୁତିଯତତିଯଗିହିଗତସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୮। ପଠମସହଜୀଵିନିସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା

ଅଟ୍ଠମେ ସହଜୀଵିନିନ୍ତି ସଦ୍ଧିଵିହାରିନିଂ। ନେଵ ଅନୁଗ୍ଗଣ୍ହେଯ୍ଯାତି ସଯଂ ଉଦ୍ଦେସାଦୀହି ନାନୁଗ୍ଗଣ୍ହେଯ୍ଯ। ନ ଅନୁଗ୍ଗଣ୍ହାପେଯ୍ଯାତି ‘‘ଇମିସ୍ସା, ଅଯ୍ଯେ, ଉଦ୍ଦେସାଦୀନି ଦେହୀ’’ତି ଏଵଂ ନ ଅଞ୍ଞାଯ ଅନୁଗ୍ଗଣ୍ହାପେଯ୍ଯ। ପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି ଧୁରେ ନିକ୍ଖିତ୍ତମତ୍ତେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାଵତ୍ଥିଯଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଏଵରୂପେ ଵତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ସେସମେତ୍ଥ ତୁଵଟ୍ଟଵଗ୍ଗେ ଦୁକ୍ଖିତସହଜୀଵିନିସିକ୍ଖାପଦେ ଵୁତ୍ତସଦିସମେଵାତି।

ପଠମସହଜୀଵିନିସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୯। ନାନୁବନ୍ଧନସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା

ନଵମେ ଵୁଟ୍ଠାପିତଂ ପଵତ୍ତିନିନ୍ତି ଵୁଟ୍ଠାପିତଂ ପଵତ୍ତିନିଂ ଯାଯ ଉପସମ୍ପାଦିତା, ତଂ ଉପଜ୍ଝାଯିନିନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ନାନୁବନ୍ଧେଯ୍ଯାତି ଚୁଣ୍ଣେନ ମତ୍ତିକାଯ ଦନ୍ତକଟ୍ଠେନ ମୁଖୋଦକେନାତି ଏଵଂ ତେନ ତେନ କରଣୀଯେନ ନ ଉପଟ୍ଠହେଯ୍ଯ। ପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି ନାନୁବନ୍ଧିସ୍ସାମୀତି ଧୁରେ ନିକ୍ଖିତ୍ତମତ୍ତେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାଵତ୍ଥିଯଂ ସମ୍ବହୁଲା ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଆରବ୍ଭ ନାନୁବନ୍ଧନଵତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ। ବାଲଂ ପନ ଅଲଜ୍ଜିନିଂ ଵା ଅନନୁବନ୍ଧନ୍ତିଯା, ଗିଲାନାଯ, ଆପଦାସୁ, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଵୁଟ୍ଠାପିତପ୍ପଵତ୍ତିନିତା, ଦ୍ଵେ ଵସ୍ସାନି ଅନନୁବନ୍ଧନେ ଧୁରନିକ୍ଖେପୋ, ଅନୁଞ୍ଞାତକାରଣାଭାଵୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଠମପାରାଜିକସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ଅକିରିଯଂ, ଦୁକ୍ଖଵେଦନନ୍ତି।

ନାନୁବନ୍ଧନସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୦। ଦୁତିଯସହଜୀଵିନିସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା

ଦସମେ ନେଵ ଵୂପକାସେଯ୍ଯାତି ନ ଗହେତ୍ଵା ଗଚ୍ଛେଯ୍ଯ। ନ ଵୂପକାସାପେଯ୍ଯାତି ‘‘ଇମଂ, ଅଯ୍ଯେ, ଗହେତ୍ଵା ଗଚ୍ଛାହୀ’’ତି ଅଞ୍ଞଂ ନ ଆଣାପେଯ୍ଯ। ପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି ଧୁରେ ନିକ୍ଖିତ୍ତମତ୍ତେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାଵତ୍ଥିଯଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ସହଜୀଵିନିଯା ଅଵୂପକାସନଵତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ। ସତି ପନ ଅନ୍ତରାଯେ, ପରିଯେସିତ୍ଵା ଦୁତିଯିକଂ ଅଲଭନ୍ତିଯା, ଗିଲାନାଯ , ଆପଦାସୁ, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସହଜୀଵିନିତା, ଵୂପକାସଵୂପକାସାପନେ ଧୁରନିକ୍ଖେପୋ, ଅନୁଞ୍ଞାତକାରଣାଭାଵୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ସମନୁଭାସନସଦିସାନୀତି।

ଦୁତିଯସହଜୀଵିନିସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ଗବ୍ଭିନୀଵଗ୍ଗୋ ସତ୍ତମୋ।

୮। କୁମାରିଭୂତଵଗ୍ଗୋ

୧-୨-୩। ପଠମକୁମାରିଭୂତାଦିସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନା

କୁମାରିଭୂତଓଗ୍ଗସ୍ସ ପଠମଦୁତିଯତତିଯାନି ତୀହି ଗିହିଗତସିକ୍ଖାପଦେହି ସଦିସାନେଓ। ଯା ପନ ତା ସବ୍ବପଠମା ଦ୍ୱେ ମହାସିକ୍ଖମାନା, ତା ଅତିକ୍କନ୍ତଓୀସତିଓସ୍ସାତି ଓେଦିତବ୍ବା। ତା ହି ଗିହିଗତା ଓା ହୋନ୍ତୁ, ଅଗିହିଗତା ଓା, ସମ୍ମୁତିକମ୍ମାଦୀସୁ ''ସିକ୍ଖମାନା''ଇଚ୍ଚେଓ ଓତ୍ତବ୍ବା, ''ଗିହିଗତା''ତି ଓା ''କୁମାରିଭୂତା''ତି ଓା ନ ଓତ୍ତବ୍ବା। ଗିହିଗତାଯ ଦସଓସ୍ସକାଲେ ସିକ୍ଖାସମ୍ମୁତିଂ ଦତ୍ୱା ଦ୍ୱାଦସଓସ୍ସକାଲେ ଉପସମ୍ପଦା କାତବ୍ବା, ଏକାଦସଓସ୍ସକାଲେ ଦତ୍ୱା ତେରସଓସ୍ସକାଲେ କାତବ୍ବା, ଦ୍ୱାଦସତେରସଚୁଦ୍ଦସପନ୍ନରସସୋଳସସତ୍ତରସଅଟ୍ଠାରସଓସ୍ସକାଲେ ସିକ୍ଖାସମ୍ମୁତିଂ ଦତ୍ୱା ଓୀସତିଓସ୍ସକାଲେ ଉପସମ୍ପଦା କାତବ୍ବା। ଅଟ୍ଠାରସଓସ୍ସକାଲତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଚ ପନାଯଂ ''ଗିହିଗତା''ତିପି ''କୁମାରିଭୂତା''ତିପି ଓତ୍ତୁଂ ଓଟ୍ଟତି। ଯା ପନାଯଂ ''କୁମାରିଭୂତା''ତି ଓୁତ୍ତା ସାମଣେରୀ , ସା ''ଗିହିଗତା''ତି ନ ଓତ୍ତବ୍ବା, ''କୁମାରିଭୂତା''ଇଚ୍ଚେଓ ଓତ୍ତବ୍ବା। ସିକ୍ଖାସମ୍ମୁତିଦାନଓସେନ ପନ ସବ୍ବାପି ''ସିକ୍ଖମାନା''ତି ଓତ୍ତୁଂ ଓଟ୍ଟତୀତି।

ପଠମକୁମାରିଭୂତାଦିସିକ୍ଖାପଦଓଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। ଊନଦ୍ୱାଦସଓସ୍ସସିକ୍ଖାପଦଓଣ୍ଣନା

ଚତୁତ୍ଥେ ଊନଦ୍ୱାଦସଓସ୍ସାତି ଉପସମ୍ପଦାଓସେନ ଅପରିପୁଣ୍ଣଦ୍ୱାଦସଓସ୍ସା। ପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି ଉପଜ୍ଝାଯା ହୁତ୍ୱା ଓୁଟ୍ଠାପେନ୍ତିଯା ଓୁତ୍ତନଯେନେଓ ଦୁକ୍କଟାନି ଅନ୍ତରା, କମ୍ମଓାଚାପରିଯୋସାନେ ପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି।

ଊନଦ୍ୱାଦସଓସ୍ସସିକ୍ଖାପଦଓଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୫। ପରିପୁଣ୍ଣଦ୍ୱାଦସଓସ୍ସସିକ୍ଖାପଦଓଣ୍ଣନା

ପଞ୍ଚମେ ସଙ୍ଘେନ ଅସମ୍ମତାତି ଯସ୍ସା ସଙ୍ଘେନ ପଦଭାଜନେ (ପାଚି। ୧୧୩୨) ଓୁତ୍ତା ଓୁଟ୍ଠାପନସମ୍ମୁତି ନ ଦିନ୍ନା। ସେସଂ ଉଭଯତ୍ଥାପି ମହାସିକ୍ଖମାନାସିକ୍ଖାପଦଦ୍ୱଯସଦିସମେଓାତି।

ପରିପୁଣ୍ଣଦ୍ୱାଦସଓସ୍ସସିକ୍ଖାପଦଓଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୬। ଖୀଯନଧମ୍ମସିକ୍ଖାପଦଓଣ୍ଣନା

ଛଟ୍ଠେ ଅଲଂ ତାଓ ତେ ଅଯ୍ୟେ ଓୁଟ୍ଠାପିତେନାତି ଓୁଚ୍ଚମାନାତି ଓୁଟ୍ଠାପନସମ୍ମୁତିଯା ଯାଚିତାଯ ସଙ୍ଘେନ ଉପପରିକ୍ଖିତ୍ୱା ''ଯସ୍ମା ବାଲା ଅବ୍ଯତ୍ତା ଚ ଅଲଜ୍ଜିନୀ ଚ ହୋତି, ତସ୍ମା ଅଲଂ ତାଓ ତୁଯ୍ହଂ ଉପସମ୍ପାଦିତେନା''ତି ଏଓଂ ନିଓାରୀଯମାନା। ପଚ୍ଛା ଖୀଯନଧମ୍ମନ୍ତି ପଚ୍ଛା ଅଞ୍ଞାସଂ ବ୍ଯତ୍ତାନଂ ଲଜ୍ଜିନୀନଂ ଓୁଟ୍ଠାପନସମ୍ମୁତିଂ ଦିଯ୍ୟମାନଂ ଦିସ୍ୱା ''ଅହମେଓ ନୂନ ବାଲା''ତିଆଦୀନି ଭଣମାନା ଯତ୍ଥ କତ୍ଥଚି ଖୀଯେଯ୍ୟ। ପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି ଏଓଂ ଖୀଯନଧମ୍ମଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତିଯା ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାଓତ୍ଥିଯଂ ଚଣ୍ଡକାଳିଂ ଆରବ୍ଭ ଏଓଂ ଖୀଯନଧମ୍ମଂ ଆପଜ୍ଜନଓତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ପକତିଯା ଛନ୍ଦାଦୀନଂ ଓସେନ କରୋନ୍ତୀନଂ ଖୀଯନ୍ତିଯା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଓୁଟ୍ଠାପନସମ୍ମୁତିଯା ଯାଚନଂ, ଉପପରିକ୍ଖିତ୍ୱା ନ ଛନ୍ଦାଦିଓସେନ ପଟିକ୍ଖିତ୍ତାଯ ''ସାଧୂ''ତି ପଟିସ୍ସୁଓୋ, ପଚ୍ଛାଖୀଯନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦିନ୍ନାଦାନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ ଦୁକ୍ଖଓେଦନନ୍ତି।

ଖୀଯନଧମ୍ମସିକ୍ଖାପଦଓଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୭-୮। ସିକ୍ଖମାନନଓୁଟ୍ଠାପନପଠମଦୁତିଯସିକ୍ଖାପଦଓଣ୍ଣନା

ସତ୍ତମେ ସା ପଚ୍ଛାତି ସିକ୍ଖମାନାଯ ଉପସମ୍ପଦାଯ ଯାଚିଯମାନାଯ ସା ଭିକ୍ଖୁନୀ ଏଓଂ ଓତ୍ୱା ଲଦ୍ଧେ ଚୀଓରେ ପଚ୍ଛା ଅସତି ଅନ୍ତରାଯେ ''ନେଓ ଓୁଟ୍ଠାପେସ୍ସାମି , ନ ଓୁଟ୍ଠାପନାଯ ଉସ୍ସୁକ୍କଂ କରିସ୍ସାମୀ''ତି ଧୁରଂ ନିକ୍ଖିପେଯ୍ୟ, ତସ୍ସା ସହ ଧୁରନିକ୍ଖେପେନ ପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି। ଅଟ୍ଠମେପି ଏସେଓ ନଯୋ।

ଉଭଯମ୍ପି ସାଓତ୍ଥିଯଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଏତେସୁ ଓତ୍ଥୂସୁ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଦ୍ୱୀସୁପି ସତି ଅନ୍ତରାଯେ, ପରିଯେସିତ୍ୱା ଅଲଭନ୍ତିଯା, ଗିଲାନାଯ, ଆପଦାସୁ, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଉଭଯତ୍ଥ ''ଏଓାହଂ ତଂ ଓୁଟ୍ଠାପେସ୍ସାମୀ''ତି ପଟିଞ୍ଞା, ଆକଙ୍ଖିତନିପ୍ଫତ୍ତି, ପଚ୍ଛା ଧୁରନିକ୍ଖେପୋ,

ଅନୁଞ୍ଞାତକାରଣାଭାୱୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ସମନୁଭାସନସଦିସାନୀତି।

ସିକ୍ଖମାନନୱୁଟ୍ଠାପନପଠମଦୁତିଯସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୯। ସୋକାୱାସସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ନୱମେ ସୋକାୱାସନ୍ତି ସଙ୍କେତଂ କତ୍ୱା ଆଗଚ୍ଛମାନା ପୁରିସାନଂ ଅନ୍ତୋସୋକଂ ପୱେସେତୀତି ସୋକାୱାସା, ତଂ ସୋକାୱାସଂ। ଅଥ ୱା ଘରଂ ୱିଯ ଘରସାମିକା ଅଯମ୍ପି ପୁରିସସମାଗମଂ ଅଲଭମାନା ସୋକଂ ଆୱିସତି, ଇତି ଯଂ ଆୱିସତି, ସ୍ୱାସ୍ସା ଆୱାସୋ ହୋତୀତି ସୋକାୱାସା। ତେନେୱସ୍ସ ପଦଭାଜନେ (ପାଚି। ୧୧୬୦) ''ସୋକାୱାସା ନାମ ପରେସଂ ଦୁକ୍ଖଂ ଉପ୍ପାଦେତି, ସୋକଂ ଆୱିସତୀ''ତି ଦ୍ୱିଧା ଅତ୍ଥୋ ୱୁତ୍ତୋ। ପାଚିତ୍ତିଯନ୍ତି ଏୱରୂପଂ ୱୁଟ୍ଠାପେନ୍ତିଯା ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ କମ୍ମୱାଚାପରିଯୋସାନେ ଉପଜ୍ଝାଯାଯ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଏୱରୂପଂ ସିକ୍ଖମାନଂ ୱୁଟ୍ଠାପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ। ଅଜାନନ୍ତିଯା , ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସୋକାୱାସତା, ଜାନନଂ, ୱୁଟ୍ଠାପନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଗବ୍ଭିନିୱୁଟ୍ଠାପନସଦିସାନେୱାତି।

ସୋକାୱାସସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୦। ଅନନୁଞ୍ଞାତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦସମେ ମାତାପିତୂହୀତି ୱିଜାତମାତରା ଚ ଜନକପିତରା ଚ। ସାମିକେନାତି ଯେନ ପରିଗ୍ଗହିତା, ତେନ। ଅନନୁଞ୍ଞାତନ୍ତି ଉପସମ୍ପଦତ୍ଥାଯ ଅନନୁଞ୍ଞାତଂ। ଦ୍ୱିକ୍ଖତ୍ତୁଞ୍ହି ଭିକ୍ଖୁନୀହି ଆପୁଚ୍ଛିତବ୍ବଂ, ପବ୍ବଜ୍ଜାକାଲେ ଚ ଉପସମ୍ପଦାକାଲେ ଚ, ଭିକ୍ଖୂନଂ ପନ ସକିଂ ଆପୁଚ୍ଛିତେପି ୱଟ୍ଟତି । ତସ୍ମା ଯା ଉପସମ୍ପଦାକାଲେ ଅନାପୁଚ୍ଛା ଉପସମ୍ପାଦେତି, ତସ୍ସା ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଅନନୁଞ୍ଞାତୱୁଟ୍ଠାପନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ। ଅପଲୋକେତ୍ୱା ୱୁଟ୍ଠାପେନ୍ତିଯା, ତେସଂ ଅତ୍ଥିଭାୱଂ ଅଜାନନ୍ତିଯା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଅନପଲୋକନଂ, ଅତ୍ଥିଭାୱଜାନନଂ, ୱୁଟ୍ଠାପନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ଅନନୁଞ୍ଞାତସମୁଟ୍ଠାନଂ, କିରିଯାକିରିଯଂ, ନୋସଞ୍ଞାୱିମୋକ୍ଖଂ, ଅଚିତ୍ତକଂ, ପଣ୍ଣତ୍ତିୱଜ୍ଜଂ, କାଯକମ୍ମଂ, ୱଚୀକମ୍ମଂ, ତିଚିତ୍ତଂ, ତିୱେଦନନ୍ତି।

ଅନନୁଞ୍ଞାତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୧। ପାରିୱାସିକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଏକାଦସମେ ପାରିୱାସିକଛନ୍ଦଦାନେନାତି ପାରିୱାସିଯେନ ଛନ୍ଦଦାନେନ। ତତ୍ଥ ଚତୁବ୍ବିଧଂ ପାରିୱାସିଯଂ ପରିସପାରିୱାସିଯଂ ରତ୍ତିପାରିୱାସିଯଂ ଛନ୍ଦପାରିୱାସିଯଂ ଅଜ୍ଝାସଯପାରିୱାସିଯନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ପରିସପାରିୱାସିଯଂ ନାମ ଭିକ୍ଖୂ କେନଚିଦେୱ କରଣୀଯେନ ସନ୍ନିପତିତା ହୋନ୍ତି, ଅଥ ମେଘୋ ୱା ଉଟ୍ଠହତି, ଉସ୍ସାରଣା ୱା କରୀଯତି, ମନୁସ୍ସା ୱା ଅଜ୍ଝୋତ୍ଥରନ୍ତା ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି, ଭିକ୍ଖୂ ''ଅନୋକାସା ମଯଂ, ଅଞ୍ଞତ୍ର ଗଚ୍ଛାମା''ତି ଛନ୍ଦଂ ଅୱିସ୍ସଜ୍ଜିତ୍ୱାୱ ଉଟ୍ଠହନ୍ତି, ଇଦଂ ପରିସପାରିୱାସିଯଂ ନାମ, କିଞ୍ଚାପି ପରିସପାରିୱାସିଯଂ, ଛନ୍ଦସ୍ସ ପନ ଅୱିସ୍ସଟ୍ଠତ୍ତା କମ୍ମଂ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି।

ପୁନ ଭିକ୍ଖୂ ''ଉପୋସଥାଦୀନି କରିସ୍ସାମା''ତି ରତ୍ତିଂ ସନ୍ନିପତିତ୍ୱା ''ଯାୱ ସବ୍ବେ ସନ୍ନିପତନ୍ତି, ତାୱ ଧମ୍ମଂ ସୁଣିସ୍ସାମା''ତି ଏକଂ ଅଜ୍ଝେସନ୍ତି, ତସ୍ମିଂ ଧମ୍ମକଥଂ କଥେନ୍ତେଯେୱ ଅରୁଣୋ ଉଗ୍ଗଚ୍ଛତି। ସଚେ ''ଚାତୁଦ୍ଦସିକଂ ଉପୋସଥଂ କରିସ୍ସାମା''ତି ନିସିନ୍ନା, ''ପନ୍ନରସୋ''ତି କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ପନ୍ନରସିକଂ କାତୁଂ ନିସିନ୍ନା, ପାଟିପଦେ ଅନୁପୋସଥେ ଉପୋସଥଂ କାତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ଅଞ୍ଞଂ ପନ ସଙ୍ଘକିଚ୍ଚଂ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ଇଦଂ ରତ୍ତିପାରିୱାସିଯଂ ନାମ।

ପୁନ ଭିକ୍ଖୂ ''କିଞ୍ଚିଦେୱ ଅବ୍ଭାନାଦିସଙ୍ଘକମ୍ମଂ କରିସ୍ସାମା''ତି ସନ୍ନିସିନ୍ନା ହୋନ୍ତି, ତତ୍ରେକୋ ନକ୍ଖତ୍ତପାଠକୋ ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ୱଦତି ''ଅଜ୍ଜ ନକ୍ଖତ୍ତଂ ଦାରୁଣଂ, ମା ଇଦଂ କମ୍ମଂ କରୋଥା''ତି। ତେ ତସ୍ସ ୱଚନେନ ଛନ୍ଦଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେତ୍ୱା ତତ୍ଥେୱ ନିସିନ୍ନା ହୋନ୍ତି, ଅଥଞ୍ଞୋ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ''ନକ୍ଖତ୍ତଂ ପତିମାନେନ୍ତଂ, ଅତ୍ଥୋ

ବାଳଂ ଉପଜ୍ଝଗା (ଜା। ୧।୧।୪୯), କିଂ ନକ୍ଖତ୍ତେନ କରୋଥା’’ତି ଓଦତି, ଇଦଂ ଛନ୍ଦପାରିଓ୍ୱାସିୟଞ୍ଚେଓ୍ୱ ଅଜ୍ଝାସୟପାରିଓ୍ୱାସିୟଞ୍ଚ। ଏତସ୍ମିଂ ପାରିଓ୍ୱାସିୟେ ପୁନ ଛନ୍ଦପାରିସୁଦ୍ଧିଂ ଅନାହରିତ୍ୱା କମ୍ମଂ କାତୁଂ ନ ଓ୍ୱଟ୍ଟତି, ଇଦଂ ସନ୍ଧାୟ ଓ୍ୱୁତ୍ତଂ ‘‘ପାରିଓ୍ୱାସିକଛନ୍ଦଦାନେନା’’ତି। ପାଚିତ୍ତିୟନ୍ତି ଏଓ୍ୱଂ ଓ୍ୱୁଟ୍ଠାପେନ୍ତିୟା ଓ୍ୱୁତ୍ତନୟେନେଓ୍ୱ କମ୍ମଓ୍ୱାଚାପରିୟୋସାନେ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ରାଜଗହେ ଥୁଲ୍ଲନନ୍ଦଂ ଆରବ୍ଭ ଏଓ୍ୱଂ ଓ୍ୱୁଟ୍ଠାପନଓ୍ୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ। ଛନ୍ଦଂ ଅଓିସ୍ସଜ୍ଜେତ୍ୱାଓ୍ୱ ଅଓ୍ୱୁଟ୍ଠିତାୟ ପରିସାୟ ଓ୍ୱୁଟ୍ଠାପେନ୍ତିୟା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ପାରିଓ୍ୱାସିକଛନ୍ଦଦାନତା, ଓ୍ୱୁଟ୍ଠାପନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଗନ୍ଥିନିସିକ୍ଖାପଦସଦିସାନେଓ୍ୱାତି।

ପାରିଓ୍ୱାସିକସିକ୍ଖାପଦଓ୍ୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୨। ଅନୁଓ୍ୱସ୍ସସିକ୍ଖାପଦଓ୍ୱଣ୍ଣନା

ଦ୍ୱାଦସମେ ଅନୁଓ୍ୱସ୍ସନ୍ତି ଅନୁସଂଓ୍ୱଚ୍ଛରଂ। ଏଓ୍ୱଂ ଓ୍ୱୁଟ୍ଠାପେନ୍ତିୟାପି ଓ୍ୱୁତ୍ତନୟେନେଓ୍ୱ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସାଓ୍ୱତ୍ଥିୟଂ ସମ୍ବହୁଲା ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଆରବ୍ଭ ଅନୁଓ୍ୱସ୍ସଂ ଓ୍ୱୁଟ୍ଠାପନଓ୍ୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ। ଏକନ୍ତରିକଂ ଓ୍ୱୁଟ୍ଠାପେନ୍ତିୟା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଅନୁଓ୍ୱସ୍ସତା, ଓ୍ୱୁଟ୍ଠାପନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଏକାଦସମେ ଓ୍ୱୁତ୍ତନୟାନେଓ୍ୱାତି।

ଅନୁଓ୍ୱସ୍ସସିକ୍ଖାପଦଓ୍ୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୩। ଏକଓ୍ୱସ୍ସସିକ୍ଖାପଦଓ୍ୱଣ୍ଣନା

ତେରସମେ ଏକନ୍ତରିକଂ ଏକଂ ଓ୍ୱୁଟ୍ଠାପେନ୍ତିୟା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସେସଂ ଦ୍ୱାଦସମେନ ସଦିସମେଓ୍ୱାତି।

ଏକଓ୍ୱସ୍ସସିକ୍ଖାପଦଓ୍ୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

କୁମାରିଭୂତଓ୍ୱଗ୍ଗୋ ଅଟ୍ଠମୋ।

୯। ଛତ୍ତୁପାହନଓ୍ୱଗ୍ଗୋ

୧। ଛତ୍ତୁପାହନସିକ୍ଖାପଦଓ୍ୱଣ୍ଣନା

ଛତ୍ତଓ୍ୱଗ୍ଗସ୍ସ ପଠମେ ଛତ୍ତୁପାହନନ୍ତି ପଦଭାଜନେ (ପାଚି। ୧୧୭୮-୧୧୮୨) ଓ୍ୱୁତ୍ତଲକ୍ଖଣଂ ଛତ୍ତଞ୍ଚ ଉପାହନାୟୋ ଚ। ଧାରେୟ୍ୟାତି ପରିଭୋଗଓ୍ୱସେନ ମଗ୍ଗଗମନେ ଏକପ୍ପୟୋଗେନେଓ୍ୱ ଦିଓ୍ୱସମ୍ପି ଧାରେନ୍ତିୟା ଏକା ଆପତ୍ତି। ସଚେ ପନ ତାଦିସଂ ଠାନଂ ପତ୍ୱା ଛତ୍ତମ୍ପି ଅପନାମେତ୍ୱା ଉପାହନାପି ଓମୁଞ୍ଚିତ୍ୱା ପୁନପ୍ପୁନଂ ଧାରେତି, ପୟୋଗଗଣନାୟ ପାଚିତ୍ତିୟଂ।

ସାଓ୍ୱତ୍ଥିୟଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିୟା ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଆରବ୍ଭ ଛତ୍ତୁପାହନଧାରଣଓ୍ୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ‘‘ଅଗିଲାନା’’ତି ଅୟମେତ୍ଥ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି , ଛତ୍ତସ୍ସେଓ୍ୱ ଉପାହନାନଂୟେଓ୍ୱ ଓ୍ୱା ଧାରଣେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଅଗିଲାନାୟ ତିକପାଚିତ୍ତିୟଂ, ଗିଲାନାୟ ଦ୍ୱିକଦୁକ୍କଟଂ। ଗିଲାନସଞ୍ଞାୟ ପନ, ଆରାମେ ଆରାମୂପଚାରେ ଧାରେନ୍ତିୟା, ଆପଦାସୁ, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଉଭିନ୍ନଂ ଧାରଣଂ, ଅନୁଞ୍ଞାତକାରଣାଭାଓ୍ୱୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଏଳକଲୋମସଦିସାନୀତି।

ଛତ୍ତୁପାହନସିକ୍ଖାପଦଓ୍ୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ଯାନସିକ୍ଖାପଦଓ୍ୱଣ୍ଣନା

ଦୁତିୟେ ଯାନେନାତି ଓ୍ୱୟ୍ହାଦିନା। ଏତ୍ଥାପି ଓରୋହିତ୍ୱା ପୁନପ୍ପୁନଂ ଅଭିରୁହନ୍ତିୟା ପୟୋଗଗଣନାୟ ପାଚିତ୍ତିୟଂ। ଅନାପତ୍ତିୟଂ ‘‘ଆରାମେ ଆରାମୂପଚାରେ’’ତି ନତ୍ଥି, ସେସଂ ପଠମେ ଓ୍ୱୁତ୍ତନୟେନେଓ୍ୱ ଓ୍ୱେଦିତବ୍ବନ୍ତି।

ଯାନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩। ସଙ୍ଘାଣିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତତିଯେ ସଙ୍ଘାଣିନ୍ତି ଯଂକିଞ୍ଚି କଟୂପଗଂ। ଧାରେଯ୍ଯାତି କଟିଯଂ ପଟିମୁଞ୍ଚେଯ୍ଯ। ଏତ୍ଥାପି ଓମୁଞ୍ଚିତ୍ୱା ଓମୁଞ୍ଚିତ୍ୱା ଧାରେନ୍ତିଯା ପଯୋଗଗଣନାଯ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାଓ୍ୱତ୍ଥିଯଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଆରବ୍ଭ ସଙ୍ଘାଣିଂ ଧାରଣଓ୍ୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ। ଆବାଧପଚ୍ଚଯା କଟିସୁତ୍ତଂ ଧାରେନ୍ତିଯା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସେସଂ ଖ୍ରୁଉନଯେନେଓ୍ୱ ୱେଦିତବ୍ବଂ, ଇଦଂ ପନ ଅକୁସଲଚିତ୍ତନ୍ତି।

ସଙ୍ଘାଣିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। ଇତ୍ଥାଲଙ୍କାରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଚତୁତ୍ଥେ ଇତ୍ଥାଲଙ୍କାରନ୍ତି ସୀସୂପଗାଦୀସୁ ଅଞ୍ଞତରଂ ଯଂକିଞ୍ଚି ପିଲନ୍ଧନଂ। ଇଧ ତସ୍ସ ତସ୍ସ ୱସେନ ୱତ୍ଥୁଗଣନାଯ ଆପତ୍ତି ୱେଦିତବ୍ବା।

ସାଓ୍ୱତ୍ଥିଯଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିଯା ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଆରବ୍ଭ ଇତ୍ଥାଲଙ୍କାରଂ ଧାରଣଓ୍ୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଆବାଧପଚ୍ଚଯା କିଞ୍ଚିଦେଓ୍ୱ ଧାରେନ୍ତିଯା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସେସଂ ଖ୍ରୁଉସଦିସମେଓ୍ୱାତି।

ଇତ୍ଥାଲଙ୍କାରସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୫। ଗନ୍ଧୱଣ୍ଣକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପଞ୍ଚମେ ଗନ୍ଧୱଣ୍ଣକେନାତି ଯେନକେନଚି ଗନ୍ଧେନ ଚ ୱଣ୍ଣକେନ ଚ। ଇଧ ଗନ୍ଧାଦିଯୋଜନତୋ ପଟ୍ଠାଯ ପୁବ୍ବପଯୋଗେ ଦୁକ୍କଟଂ, ନହାନପରିଯୋସାନେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ଆବାଧପଚ୍ଚଯା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ସେସଂ ଚତୁତ୍ଥସଦିସମେଓ୍ୱାତି।

ଗନ୍ଧୱଣ୍ଣକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୬। ୱାସିତକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଛଟ୍ଠେ ୱାସିତକେନାତି ଗନ୍ଧୱାସିତକେନ। ପିଞ୍ଞାକେନାତି ତିଲପିଟ୍ଠେନ। ସେସଂ ପଞ୍ଚମସଦିସମେଓ୍ୱାତି।

ୱାସିତକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୭। ଭିକ୍ଖୁନିଉମ୍ମଦ୍ଦାପନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ସତ୍ତମେ ଉମ୍ମଦ୍ଦାପେଯ୍ଯାତି ଉବ୍ବଟ୍ଟାପେଯ୍ଯ। ପରିମଦ୍ଦାପେଯ୍ଯାତି ସମ୍ବାହାପେଯ୍ଯ। ଏତ୍ଥ ଚ ହତ୍ଥଂ ଅମୁଞ୍ଚିତ୍ୱା ଉବ୍ବଟ୍ଟନେ ଏକାଓ୍ୱ ଆପତ୍ତି, ମୋଚେତ୍ୱା ମୋଚେତ୍ୱା ଉବ୍ବଟ୍ଟନେ ପଯୋଗଗଣନାଯ ଆପତ୍ତିଯୋ। ସମ୍ବାହନେପି ଏସେଓ୍ୱ ନଯୋ।

ସାଓ୍ୱତ୍ଥିଯଂ ସମ୍ବହୁଲା ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଆରବ୍ଭ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ଉମ୍ମଦ୍ଦାପନପରିମଦ୍ଦାପନଓ୍ୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଗିଲାନାଯ, ଆପଦାସୁ, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଇଧ ମଗ୍ଗଗମନପରିସ୍ସମୋପି ଗେଲଞ୍ଞଂ, ଚୋରଭଯାଦୀହି ସରୀରକମ୍ପନାଦଯୋପି ଆପଦା। ସେସଂ ଚତୁତ୍ଥେ ଖ୍ରୁଉନଯେନେଓ୍ୱ ୱେଦିତବ୍ବନ୍ତି।

ଭିକ୍ଖୁନିଉମ୍ମଦ୍ଦାପନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୮-୯-୧୦। ସିକ୍ଖମାନୌମ୍ମଦ୍ଦାପନାଦିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଅଟ୍ଠମନୱମଦସମେସୁପି ସିକ୍ଖମାନାଯ ସାମଣେରିଯା ଗିହିନିଯାତି ଏତ୍ତକମେୱ ନାନଂ। ସେସଂ ସତ୍ତମସଦିସମେୱାତି।

ସିକ୍ଖମାନୌମ୍ନାପନାଦିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୧। ଅନାପୁଚ୍ଛାସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଏକାଦସମେ ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ପୁରତୋତି ନ ଅଭିମୁଖମେୱାତି ଅତ୍ଥୋ, ଇଦଂ ପନ ଉପଚାରଂ ସନ୍ଧାଯ କଥିତନ୍ତି ୱେଦିତବ୍ବଂ। ତସ୍ମା ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ଉପଚାରେ ଅନ୍ତମସୋ ଛମାଯପି ‘‘ନିସୀଦାମି, ଅଯ୍ଯା’’ତି ଅନାପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ନିସୀଦନ୍ତିଯା ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ସମ୍ବହୁଲା ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଆରବ୍ଭ ଅନାପୁଚ୍ଛା ନିସୀଦନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, ତିକପାଚିତ୍ତିଯଂ, ଆପୁଚ୍ଛିତେ ଦ୍ୱିକଦୁକ୍କଟଂ। ତସ୍ମିଂ ଆପୁଚ୍ଛିତସଞ୍ଞାଯ, ଗିଲାନାଯ, ଆପଦାସୁ, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ଅନାପୁଚ୍ଛା, ଉପଚାରେ ନିସଜ୍ଜା, ଅନୁଞ୍ଞାତକାରଣାଭାୱୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି କଥିନସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ କିରିଯାକିରିଯନ୍ତି।

ଅନାପୁଚ୍ଛାସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୨। ପଞ୍ହପୁଚ୍ଛନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦ୍ୱାଦସମେ ଅନୋକାସକତନ୍ତି ‘‘ଅସୁକସ୍ମିଂ ନାମ ଠାନେ ପୁଚ୍ଛାମୀ’’ତି ଏୱଂ ଅକତଓକାସଂ, ତସ୍ମା ସୁତ୍ତନ୍ତେ ଓକାସଂ କାରାପେତ୍ୱା ୱିନଯଂ ୱା ଅଭିଧମ୍ମଂ ୱା ପୁଚ୍ଛନ୍ତିଯା ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ସେସେସୁପି ଏସେୱ ନଯୋ, ସବ୍ବସୋ ଅକାରିତେ ପନ ୱତ୍ତବ୍ବମେୱ ନତ୍ଥି।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ସମ୍ବହୁଲା ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଆରବ୍ଭ ଅନୋକାସକତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ। ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ଓକାସଂ କାରାପେତ୍ୱା ପୁଚ୍ଛନ୍ତିଯା, ଅନୋଦିସ୍ସ ଓକାସଂ କାରାପେତ୍ୱା ଯତ୍ଥ କତ୍ଥଚି ପୁଚ୍ଛନ୍ତିଯା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ଅନୋକାସକାରାପନଂ, ପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛନନ୍ତି ଇମାନେତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ପଦସୋଧମ୍ମସଦିସାନି, ଇଦଂ ପନ କିରିଯାକିରିଯନ୍ତି।

ପଞ୍ହପୁଚ୍ଛନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୩। ଅସଂକଚ୍ଚିକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ତେରସମେ ଅସଂକଚ୍ଚିକାତି ଅଧକ୍ଖକୌବ୍ଭନାଭିମଣ୍ଡଲସଙ୍ଖାତସ୍ସ ସରୀରସ୍ସ ପଟିଚ୍ଛାଦନତ୍ଥଂ ଅନୁଞ୍ଞାତସଂକଚ୍ଚିକୱିରହିତା। ଗାମଂ ପୱିସେଯ୍ଯାତି ଏତ୍ଥ ପରିକ୍ଖିତ୍ତସ୍ସ ଗାମସ୍ସ ପରିକ୍ଖେପଂ, ଅପରିକ୍ଖିତ୍ତସ୍ସ ଉପଚାରଂ ଅତିକ୍କମନ୍ତିଯା ୱା ଓକ୍କମନ୍ତିଯା ୱା ପଠମପାଦେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଦୁତିଯେ ପାଚିତ୍ତିଯଂ।

ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ଆରବ୍ଭ ଅସଂକଚ୍ଚିକାଯ ଗାମଂ ପୱିସନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ। ଯସ୍ସା ପନ ସଂକଚ୍ଚିକଚୀୱରଂ ଅଚ୍ଛିନ୍ନଂ ୱା ନଟ୍ଠଂ ୱା, ତସ୍ସା, ଗିଲାନାଯ, ଆପଦାସୁ, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି। ଅସଂକଚ୍ଚିକତା, ୱୁତ୍ତପରିଚ୍ଛେଦାତିକ୍କମୋ, ଅନୁଞ୍ଞାତକାରଣାଭାୱୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ତୀଣି ଅଙ୍ଗାନି। ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଏଳକଲୋମସଦିସାନୀତି।

ଅସଂକଚ୍ଚିକସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ଛତ୍ତୁପାହନୱଗ୍ଗୋ ନୱମୋ।

୧୦...ପେ...୧୬। ମୁସାୱାଦାଦିୱଗ୍ଗୋ

ମୁସାୱାଦାଦିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଇତୋ ପରେସୁ ମୁସାୱାଦୱଗ୍ଗାଦୀସୁ ସତ୍ତସୁ ୱଗ୍ଗେସୁ ଭିକ୍ଖୁପାତିମୋକ୍ଖୱଣ୍ଣନାଯଂ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ ୱେଦିତବ୍ବୋତି।

ସୋଢଅସମୱଗ୍ଗୋ।

ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠାଖୋ ଅୟ୍ୟାୟୋ ଛସଟ୍ଠିସତା ପାଚିତ୍ତିୟା ଧମ୍ମାତି ଭିକ୍ଖୂ ଆରବ୍ଭ ପଞ୍ଚ୍ଝତ୍ତା ସାଧାରଣା ସତ୍ତତି, ଅସାଧାରଣା ଛନ୍ନୱୁତୀତି ଏୱଂ ଛସଟ୍ଠିସତା। ସେସଂ ସବ୍ବତ୍ଥ ଉତ୍ତାନମେୱାତି।

କଙ୍ଖାୱିତରଣିୟା ପାତିମୋକ୍ଖୱଣ୍ଣନାୟ

ଭିକ୍ଖୁନିପାତିମୋକ୍ଖେ

ସୁଦ୍ଧପାଚିତ୍ତିୟୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ତତ୍ରାୟଂ ସଙ୍ଖେପତୋ ଅସାଧାରଣସିକ୍ଖାପଦେସୁ ସମୁଟ୍ଠାନୱିନିଚ୍ଛୟୋ – ଗିରଗ୍ଗସମଜ୍ଜା ଚିତ୍ତାଗାରସିକ୍ଖାପଦଂ ସଙ୍ଘାଣୀ ଇତ୍ଥାଲଙ୍କାରୋ ଗନ୍ଧୱଣ୍ଣକୋ ୱାସିତକପିଞ୍ଞାକୋ ଭିକ୍ଖୁନିଆଦୀହି ଉମ୍ମଦ୍ଦନପରିମଦ୍ଦନାତି ଇମାନି ଦସ ସିକ୍ଖାପଦାନି ଅଚିତ୍ତକାନି ଲୋକୱଜ୍ଜାନି ଅକୁସଲଚିତ୍ତାନି। ଅୟଂ ପନେତ୍ଥ ଅଧିପ୍ପାୟୋ, ୱିନାପି ଚିତ୍ତେନ ଆପଜ୍ଜିତବ୍ବତ୍ତା ଅଚିତ୍ତକାନି, ଚିତ୍ତେ ପନ ସତି ଅକୁସଲେନେୱ ଆପଜ୍ଜିତବ୍ବତ୍ତା ଲୋକୱଜ୍ଜାନି ଚେୱ ଅକୁସଲଚିତ୍ତାନି ଚାତି। ଅୱସେସାନି ସଚିତ୍ତକାନି ପଣ୍ଣତ୍ତିୱଜ୍ଜାନେୱ। ଚୋରିୱୁଟ୍ଠାପନଂ ଗାମନ୍ତରଂ ଆରାମସିକ୍ଖାପଦଂ ଗବ୍ଭିନିୱଗ୍ଗେ ଆଦିତୋ ପଟ୍ଠାୟ ସତ୍ତ, କୁମାରିଭୂତୱଗ୍ଗେ ଆଦିତୋ ପଟ୍ଠାୟ ପଞ୍ଚ ପୁରିସାଦିସଂସଟ୍ଠଂ ପାରିୱାସିକଛନ୍ଦଦାନଂ ଅନୁୱସ୍ସୱୁଟ୍ଠାପନଂ ଏକନ୍ତରିକୱୁଟ୍ଠାପନନ୍ତି ଇମାନି ଏକୂନୱୀସତି ସିକ୍ଖାପଦାନି ସଚିତ୍ତକାନି ପଣ୍ଣତ୍ତିୱଜ୍ଜାନି। ଅୱସେସାନି ସଚିତ୍ତକାନି ଲୋକୱଜ୍ଜାନେୱାତି।

ପାଟିଦେସନୀୟକଣ୍ଡୋ

୧. ସପ୍ପିୱିଞ୍ଞାପନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ପାଟିଦେସନୀୟେସୁ ପଠମେ ସପ୍ପିନ୍ତି ପୁବ୍ବେ ୱୁତ୍ତୱିନିଚ୍ଛୟଂ ପାଳିଆଗତଂ (ପାଚି. ୧୨୩୦) ଗୋସପ୍ପିଆଦିମେୱ. ୱିଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜେୟ୍ୟାତି ଏତ୍ଥ "ୱିଞ୍ଞତ୍ତିୟା ପଟିଲଦ୍ଧଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସାମୀ"ତି ଗହଣେ ଦୁକ୍କଟଂ, ଗହିତସ୍ସ ଅଜ୍ଝୋହାରେ ଅଜ୍ଝୋହାରେ ପାଟିଦେସନୀୟଂ.

ସାଣତ୍ତିୟଂ ଛବ୍ବଗ୍ଗିୟା ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଆରବ୍ଭ ସପ୍ପିଂ ୱିଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜନୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ, "ଅଗିଲାନା"ତି ଅୟମେତ୍ଥ ଅନୁପଞ୍ଞତ୍ତି, ତିକପାଟିଦେସନୀୟଂ, ଗିଲାନାୟ ଦ୍ୱିକଦୁକ୍କଟଂ. ଯା ପନ ଗିଲାନା ଗିଲାନସଞ୍ଞା, ଗିଲାନକାଲେ ୱା ୱିଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ପଚ୍ଛା ଅଗିଲାନା ହୁତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜତି, ଗିଲାନାୟ ୱା ସେସକଂ, ଞାତକପୱାରିତଟ୍ଠାନତୋ ୱା ୱିଞ୍ଞତ୍ତଂ, ଅଞ୍ଞସ୍ସ ୱା ଅତ୍ଥାୟ, ଅତ୍ତନୋ ୱା ଧନେନ ଗହିତଂ ଭୁଞ୍ଜତି, ତସ୍ସା, ଉମ୍ମତ୍ତିକାଦୀନଞ୍ଚ ଅନାପତ୍ତି. ୱୁତ୍ତଲକ୍ଖଣସପ୍ପିତା, ଅନୁଞ୍ଞାତକାରଣାଭାୱୋ, ୱିଞ୍ଞତ୍ତି, ଅଜ୍ଝୋହାରୋତି ଇମାନେତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି. ସମୁଟ୍ଠାନାଦୀନି ଅଦ୍ଧାନସଦିସାନୀତି.

ସପ୍ପିୱିଞ୍ଞାପନସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା.

୨. ତେଲୱିଞ୍ଞାପନାଦିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଦୁତିୟାଦୀସୁପି ତେଲାଦୀନି ପୁବ୍ବେ ୱୁତ୍ତୱିନିଚ୍ଛୟାନି ପାଳିୟଂ (ପାଚି. ୧୨୩୬) ଆଗତାନେୱ, ପାଳିୟଂ ଅନାଗତେସୁ ପନ ଅଟ୍ଠସୁପି ଦୁକ୍କଟମେୱ. ସେସଂ ସବ୍ବତ୍ଥ ପଠମେ ୱୁତ୍ତସଦିସମେୱାତି.

ତେଲୱିଞ୍ଞାପନାଦିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା.

କଙ୍ଖାୱିତରଣିୟା ପାତିମୋକ୍ଖୱଣ୍ଣନାୟ

ଭିକ୍ଖୁନିପାତିମୋକ୍ଖେ

ପାଟିଦେସନୀୟୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା.

୧. ପରିମଣ୍ଡଲାଦିସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନା

ଇତୋ ପରଂ ପନ ସେଖିୟାନି ଚେୱ ଅଧିକରଣସମଥା ଚ ସବ୍ବପକାରତୋ ଭିକ୍ଖୁପାତିମୋକ୍ଖୱଣ୍ଣନାୟଂ ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବାତି.

କଙ୍ଖାୱିତରଣିୟା ପାତିମୋକ୍ଖୱଣ୍ଣନାୟ

ଭିକ୍ଖୁନିପାତିମୋକ୍ଖୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା.

ନିଗମନକଥା

ଏତ୍ତାୱତା ଚ –

ୱଣ୍ଣନଂ ପାତିମୋକ୍ଖସ୍ସ, ସୋଣତ୍ଥେରେନ ଯାଚିତୋ;

ୱିନୟେ ଜାତକଙ୍ଖାନଂ, କଙ୍ଖାୱିତରଣତ୍ଥିକୋ.

ଆରଭିଂ ଯମହଂ ସଙ୍ଖଂ, ସୀହଳଅଟ୍ଠକଥାନଯଂ;

ମହାୱିହାରୱାସୀନଂ, ୱାଚନାମଗ୍ଗନିସ୍ସିତଂ।

ନିସ୍ସାଯ ସା ଅଯଂ ନିଟ୍ଠଂ, ଗତା ଆଦାଯ ସଙ୍ଖସୋ;

ସଙ୍ଖଂ ଅଟ୍ଠକଥାସାରଂ, ପାଳିଯତ୍ଥଞ୍ଚ କେୱଲଂ।

ନ ହେତ୍ଥ ତଂ ପଦଂ ଅତ୍ଥି, ଯଂ ୱିରୁଜ୍ଝେଯ୍ଯ ପାଳିଯା;

ମହାୱିହାରୱାସୀନଂ, ପୋରାଣଟ୍ଠକଥାହି ୱା।

ଯସ୍ମା ତସ୍ମା ଅକଙ୍ଖାୱ, ଏତ୍ଥ କଙ୍ଖଂ ହିତେସିନା;

ସିକ୍ଖିତବ୍ବାୱ ସକ୍କଚ୍ଚଂ, କଙ୍ଖାୱିତରଣୀ ଅଯଂ।

ଯଥା ଚ ନିଟ୍ଠଂ ସମ୍ପତ୍ତା, କଙ୍ଖାୱିତରଣୀ ଅଯଂ;

ଦ୍ୱାୱୀସତି ଭାଣୱାରପଅମାଣାଯ ପାଳିଯା।

ଏୱଂ ଅନନ୍ତରାଯେନ, ନିଟ୍ଠଂ କଲ୍ଯାଣନିସ୍ସିତା;

ଅଚିରଂ ସଙ୍ଖସତ୍ତାନଂ, ଯନ୍ତୁ ସଙ୍କେ ମନୋରଥାତି।

ପରମୱିସୁଦ୍ଧସଦ୍ଧାବୁଦ୍ଧିୱୀରିଯପ୍ପଟିମଣ୍ଡିତେନ ସୀଲାଚାରଜ୍ଜୱମଦ୍ଦୱାଦିଗୁଣସମୁଦଯସମୁଦିତେନ ସକସମଯସମଯନ୍ତରଗହନଜ୍ଝୋଗାହଣସମତ୍ଥେନ ପଞ୍ଞାୱେଯ୍ଯତ୍ତିଯସମନ୍ନାଗତେନ ତିପିଟକପରିଯତ୍ତିପ୍ପଭେଦେ ସାଟ୍ଠକଥେ ସତ୍ଥୁସାସନେ ଅପ୍ପଟିହତଞ୍ଞାଣପ୍ପଭାୱେନ ମହାୱେଯ୍ଯାକରଣେନ କରଣସମ୍ପତ୍ତିଜନିତସୁଖୱିନିଗ୍ଗତମଧୋରୋଦାରୱଚନଲାୱଣ୍ଣଯୁତ୍ତେନ ଯୁତ୍ତମୁତ୍ତୱାଦିନା ୱାଦୀୱରେନ ମହାକୱିନା ପଭିନ୍ନପଟିସମ୍ଭିଦାପରିୱାରେ ଛଳଅଭିଞ୍ଞାଦିପ୍ପଭେଦଗୁଣପ୍ପଟିମଣ୍ଡିତେ ଉତ୍ତରିମନୁସ୍ସଧମ୍ମେ ସୁପ୍ପତିଟ୍ଠିତବୁଦ୍ଧୀନଂ ଥେରୱଂସପ୍ପଦୀପାନଂ ଥେରାନଂ ମହାୱିହାରୱାସୀନଂ ୱଂସାଲଙ୍କାରଭୂତେନ ୱିପୁଲୱିସୁଦ୍ଧବୁଦ୍ଧିନା ବୁଦ୍ଧଘୋସୋତି ଗରୂହି ଗହିତନାମଧେଯ୍ଯେନ ଥେରେନ କତା ଅଯଂ କଙ୍ଖାୱିତରଣୀ ନାମ ପାତିମୋକ୍ଖୱଣ୍ଣନା –

ତାୱ ତିଟ୍ଠତୁ ଲୋକସ୍ମିଂ, ଲୋକନିତ୍ଥରଣେସିନଂ;

ଦସ୍ସେନ୍ତୀ କୁଲପୁତ୍ତାନଂ, ନଯଂ ସୀଲୱିସୁଦ୍ଧିଯା।

ଯାୱ ‘‘ବୁଦ୍ଧୋ’’ତି ନାମମ୍ପି, ସୁଦ୍ଧଚିତ୍ତସ୍ସ ତାଦିନୋ;

ଲୋକମ୍ହି ଲୋକଜେଟ୍ଠସ୍ସ, ପୱତ୍ତତି ମହେସିନୋତି।

କଙ୍ଖାୱିତରଣୀ-ଅଟ୍ଠକଥା ନିଟ୍ଠିତା।